

C T I B E H
K I H I T

П І Т Е Р
СТРАУБ
ЧОРНИЙ ДІМ

РОМАН

ХАРКІВ КЛУБ
2017 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
К41

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
King S. *Black House : A Novel* / Stephen King, Peter Straub. —
New York : Random House, 2001. — 848 p.

Переклад з англійської *Зоряни Дюг*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-617-12-2894-8 (PDF)

© Stephen King and Peter Straub, 2001
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2017
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2017

Девідові Гернерту і Ральфові Вічинанзі

Ти ведеш мене туди, у незвідані світи.
Поцілунки золоті посилаєш ти мені.
На твої густі кучері я корону одягну,
Хай вітають королеву на ввесь світ тебе одну.

Джейхокси

Тут і зараз...

ЧАСТИНА ПЕРША
ЛАСКАВО ПРОСИМО
В ОКРУГ КУЛІ

Тут і зараз, як полюбляв казати мій давній друг, ми живемо в незрозумілому світі, в якому бути далекоглядним не означає далеко бачити. Тут, на висоті лету орла, у дві сотні футів над далекозахідним кряжем Вісконсину, де примхлива річка Міссісіпі визначає кордони. Зараз, рано-вранці, у п'ятницю, в середині липня, за кілька років від початку як нового століття, так і нового тисячоліття, коли все настільки заплутано, що, буває, сліпому легше щось передбачити, ніж нам із вами. Тут і зараз, о шостій годині ранку, у безхмарному небі щойно зійшло сонце. Величезна, самовпевнена жовто-біла куля підіймається, неначе вперше, і летить назустріч майбутньому, залишаючи позаду минуле, що постійно накопичується і минає, куля, яка, віддаляючись, засліплює всіх нас.

Вранішнє сонце торкається широких легких брижів, хвильки виграють яскравими відблисками. Сонячне проміння відбивається від залізничної колії Берлінгтон Нозерн і Санта-Фе, яка пролягає між узбережжям і дорогою, що належить округу Оо, відомої ще як Нейлгауз-роу. Вздовж стоять старенькі, зубожілі двоповерхові будинки, що неначе відвернулись від колії. Це найнижча точка затишного маленького містечка, що розкинулось на схід від нас на схилі.

Здається, округ Кулі затамував подих. Нерухоме повітря несе в собі таку вражаючу чистоту і свіжість, що, мабуть, за милю можна було б відчутися запах щойно висмикнутої з землі редиски.

Ми прямуємо на схід сонця повз задвірки і дахи Нейлгауз-роу, залишаючи позаду річку і блискотливу колію, а згодом

і ряд припаркованих мотоциклів «Гарлей Девідсон». Ці непривабливі маленькі будиночки було збудовано ще на початку щойно минулого століття для сталеварів, пресувальників та пакувальників, які працювали в Педерсоні на заводі з виробництва цвяхів. Розуміючи, що звичайні робітники не скаржитимуться на умови проживання, на будівництво витрачали якомога менше коштів. (Завод у Педерсоні, що неодноразово потерпав від невдач протягом 50-х, зрештою зазнав краху 1963 року.)

Припарковані «гарлеї» свідчать, що робітників заводу замінила банда байкерів. Жахаюча зовнішність власників мотоциклів: скуйовджене волосся, густі бороди, сережки у вухах пузатих чоловіків, чорні шкіряні куртки, далеко не повний комплект зубів — здавалось, іще більше доводила це припущення, але, як здебільше буває, вона відображала дійсність лише наполовину.

Нинішніх мешканців, що оселились у будиночках біля річки, не так уже й легко класифікувати. Місцеві жителі прозвали їх Грізною П'ятіркою. Вони мають кваліфіковані робочі місця на пивоварні у Кінгсленді, що розташована десь недалеко, на південь за містом і один квартал на схід від Міссісіпі, де праворуч можна побачити «Найбільшу у світі упаковку пива», шість резервуарів, зовні пофарбованих і з написом на етикетці «Вистояне світле пиво Кінгсленд». Чоловіки, що живуть на Нейлгауз-роу, познайомились у студмістечку Урбана-Шемпейн університету Іллінойсу, де всі, крім одного, були студентами бакалаврату за спеціальністю англійська мова або філософія. (Винятком був ординатор хірургічного відділення в лікарні того ж університету.) «Грізна П'ятірка» звучить надто іронічно, проте їм подобається. Вони сприймають це як веселу карикатуру. Самі ж себе вони називають «Гегелівські мерзотники». Ці джентльмени — цікава компанія, проте ми продовжимо знайомство з ними трохи пізніше. Нашу увагу привертають плакати, намальовані від руки й наклеєні на фасадах кількох будинків,

два стовпи ліхтарів та кілька занедбаних будівель. На плакатах написано: «РИБАЧЕ, МОЛИСЬ СВОЄМУ СМЕРДЮЧОМУ БОГУ, ПОКИ МИ НЕ ВПІЙМАЛИ ТЕБЕ ПЕРШИМИ! ПАМ'ЯТАЙ ЕМІ!»

Від Нейлгауз-роу стрімко підіймається вгору вулиця Чейз-стрит. Вона пролягає між кількома пошарпаними спорудами зі зношеними, нефарбованими, сірими фасадами. Серед них готель «Нельсон», у якому ночують кілька постійних мешканців, спустошена таверна і магазин взуття із робочими черевиками «Ред Вінг» у великій вітрині, а також інші занедбані будівлі, що не мають жодних функціональних ознак і здаються примарними та похмурими. Ці споруди мають такий вигляд, наче вже втратили будь-яку надію на воскресіння, на те, що їх ще зможуть урятувати із суцільного мороку, вважаючи себе покинутими, непотрібними, практично мертвими. У певному сенсі, усе так і було. На фасаді готелю «Нельсон», десять футів над тротуаром, — коричнево-жовта горизонтальна лінія. Також її видно на двох останніх будівлях з блідими фасадами, що стоять навпроти, на рівні двох футів над фундаментом. Це не просто лінія, а мітка, яку залишила повінь 1965 року, коли Міссісіпі вийшла з берегів, затопивши залізничну колію, Нейлгауз-роу, піднялась майже до найвищої точки Чейз-стрит.

Піднімаючись далі, вище від мітки повені, вулиця стає ширшою, перетворюється на головну магістраль містечка Френч Лендінга — того, що під нами. І «Азенкурський театр», і «Півний гриль-бар», і Перший фермерський державний банк, і Фотостудія Самуела Штуцца (яка має стабільний прибуток, займаючись випускними альбомами, весільними фотографіями та дитячими портретами), і вздовж тротуарів крамниці, а не якісь примари: Аптека Бентона, магазин «Першокласна фурнітура», відеостудія «Суботній вечір», маркет «Королівський одяг», торговий центр «Ассортимент Шмітта», крамниці, де можна купити електротовари,

журнали, вітальні листівки, іграшки, спортивні товари з логотипами відомих баскетбольних команд: «Брюерс», «Твінс», «Пекерс», «Вікінс», «Університет Вісконсину». За кілька кварталів назва вулиці змінюється на Ліол-роуд, будівлі дедалі більше відокремлюються і зменшуються до одноповерхових дерев'яних будиночків з рекламними вивісками страхувальних офісів і туристичних агенцій на фасадах. Далі вулиця переходить у шосе і проходить повз супермаркет «7-11», уздовж помешкання Рейнхолда Т. Грауерхамера, де розташувалась Спілка ветеранів західних війн, мимо агентства з продажу фермерського знаряддя, яке місцеві жителі називають «Гольц», і так аж доки не розпочинаються широкі, безкраї поля. Здійнявшись угору ще на сотню футів, вдихнувши ковток чистого, свіжого повітря, ми бачимо неймовірний краєвид біля підніжжя та на вершині гори — морена, висохле русло, пласкі схили, укриті сосновими лісами, надзвичайно глибокі глинисті гірські долини, звивисту річку, невеличкі поля і маленькі містечка. Одне з них — Централія. Воно являє собою будинки, розкидані навколо перехрестя двох вузьких шосе — 35 та 93.

Просто під нами Френч Лендінг має такий вигляд, наче серед ночі евакуювали всіх жителів. На тротуарах — ні душі, ще ніхто не відчиняє крамниць на Чейз-стрит. На стоянках біля магазинів жодного автомобіля чи пікапа. Вони почнуть з'являтися за годину, спочатку по одному чи два, а потім ринуть невеликим потоком. Не світяться вікна в комерційних будівлях та простеньких будинках прилеглих вулиць. За один квартал на північ від Чейз, на Самне-стрит, видніються чотири цегляні двоповерхові будівлі — Державна бібліотека Френч Лендінга, кабінети місцевого лікаря, доктора медичних наук Патріка Джей Скарда, юридична фірма «Белл і Холланд», якою керують сини засновників Гарланд Белл і Юліус Холланд, похоронне бюро «Хартфілд і син», що теж є власністю величезного похоронного бюро в центрі Сент-Луїса, і поштове відділення Френч Лендінг.

Наступний будинок відокремлений широкою під'їзною алеєю до величнього паркувального майданчика позаду, де Самне перетинається із Сед-стрит. Там розташована така ж сама цегляна двоповерхова будівля, лише трохи довша. На вікні другого поверху — непофарбовані залізні ґрати, на стоянці поряд — чотири автомобілі, серед них два патрульних, з блимавками й написами ВПФЛ (Відділок поліції Френч Лендінга). Присутність поліцейських авто і ґрат на вікнах здаються недоречними в цьому надзвичайно тихому місці. Які тут можуть бути злочини? Достоту нічого серйозного, принаймні серйознішого, ніж невеличка крадіжка в магазині, водіння в нетверезому стані чи нечаста бійка в барі.

Ніби на підтвердження розміреного і спокійного життя міста вниз вулицею Сед-стрит повільно рухається червоний фургон із написом «Вісник Ла-Рів'єр». Він зупиняється біля кожної поштової скриньки, і водій фургона просовує щоденну газету, загорнену в синій поліетиленовий мішечок, до сріблястих циліндрів із такими ж написами, як на фургоні. Коли той повертає на Самне-стрит, де на будинках лише щілини замість скриньок, водій-листоноша кидає запаковані газети перед вхідними дверима. Сині згортки падають перед входом до поліцейського відділку, похоронного бюро та адміністративних будівель. Не отримує газети лише поштове відділення.

Цікаво, у вікнах першого поверху поліцейського відділку увімкнено світло. Відчиняються двері. Виходить високий темноволосий молодик у формі: блідо-синя сорочка на короткій рукав, портупея, темно-сині штани. Широкий ремінь і значок на грудях Боббі Дюлака виграють золотавими відблисками на сонці. І все, що є на ньому, ураховуючи 9-міліметровий пістолет на стегні, видається таким же новісньким, як і сам Боббі Дюлак. Він проводить поглядом червоний фургон, що повертає ліворуч, на Секонд-стрит. Осудливо глянувши на пакунок із газетами, підштовхує

його носаком чорного, ідеально відполірованого черевика, а тоді злегка нагинається, неначе хоче прочитати заголовки через поліетилен. Очевидно, не вдалося. Усе ще насуплений, Боббі згинається, щоб підняти газету. Він робить це так делікатно й обережно, як мати-кішка підносить своє кошеня. Тримаючи її на відстані, він кидає швидкий погляд уздовж Самне-стрит і повертається до відділку.

Наша цікавість змушує нас попрямувати за ним. Повз білі двері та дошку оголошень сірий коридор веде до металевих сходів. Одні з них ведуть униз, до роздягальні, душової та стрільниці. Інші — вгору, до кімнати для допитів, двох рядів тюремних камер, наразі порожніх. Десь поруч занадто голосно для спокійного ранку лунає радіопередача.

Боббі Дюлак зайшов у непідписані двері кабінету, а ми, буквально наступаючи на п'яти, — за ним. Біля стіни, праворуч від нас, вишикувалися шафи, поряд — старий дерев'яний стіл, на якому стоять акуратно складені стоси папок із паперами і радіоприймач, який і є джерелом недоречного галасу. З радіоканалу «Голос Кулі Кантрі», схожого до KDCU-AM, просторікує шалений Джордж Ретбун — ведучий популярної ранкової програми «Борсучий вал». Як не зменшуй гучність, добрий старий Джордж усе одно звучатиме надто голосно. Надмірна галасливість — це частина його шарму.

Просто перед нами, посередині стіни, — зачинені двері з товстим затемненим склом і написом «НАЧАЛЬНИК ПОЛІЦІЇ ДЕЙЛ ГІЛБЕРТСОН». Його не буде ще щонайменше півгодини.

У кутку ліворуч від нас під прямим кутом один до одного стоять два залізних письмових столи. За одним із них сидить Том Лунд, світловолосий офіцер, приблизно того ж віку, що і його напарник, проте він аж ніяк не скидається на нову копію. Він глянув на пакунок, який Боббі Дюлак тримає двома пальцями правої руки.

— О, свіжий випуск, — промовив Лунд. — Дуже добре.

— Думаєш, Грізна П'ятірка знову дасть про себе знати? Ось, візьми. Я не хочу читати ці клятні нісенітниці.

Навіть не проглянувши газету, Боббі кидає нове видання «Вісник Ла-Рів'єр» дугою в десять футів над дерев'яною підлогою, тоді швидко робить великий крок і сідає за стіл швидше, ніж Том Лунд отримує подачу. Боббі пильно вдивляється в написані крейдою імена на дошці, що висить над столом. Він страшенно незадоволений і, здається, зараз вибухне від гніву.

Ще й ці радісні вигуки товстуну Джорджа Ретбуна зі студії KDCU:

— Зачекайте хвилиночку, можливо, я щось не так зрозумів. Ми говоримо про одну і ту ж гру? Агов, шановний...

— Можливо, Венделл одумався й відступив, — каже Том Лунд.

— *Венделл*, — перекиривляючи, повторює Боббі.

Лунду видно лише гладко зачесану потилицю його напарника, тому він не може бачити, як той кривляється губами.

— Агов, дозвольте поставити вам ще одне запитання, але, будь ласка, скажіть мені правду. Ви *дивилися* гру минулої ночі?

— А я й не знав, що ви з *Венделлом* такі близькі друзяки, — сказав Боббі. — Я й не думав, що ти міг бувати в таких далеких краях, як Ла-Рів'єр. Я думав, що найкращі плани на вечір для тебе — це келих пива та намагання вибити сотню в боулінг-клубі Ардена, а тепер я розумію, що ти зависаєш в університетських містечках разом із газетними репортерами. Очевидно, відриваєшся на повну з Віконсинським Щуром і тими покидьками з KWLA-FM. Багатьох панк-кралечок таким чином підчепив?

Гість програми пояснив, що пропустив перший тайм, оскільки був змушений забрати дитину після спеціального сеансу психотерапії на горі Хеврон, але далі він точно нічого не пропустив.

— Хто сказав, що Венделл Грін — мій друг? — запитує Том Лунд. Через ліве плече Боббі він міг бачити лише одне ім'я, написане на дошці, на якому й затримує свій погляд. — Просто я зустрів його після закінчення розгляду судової справи над Кіндерлінгом, і хлопець видався мені не таким уже й поганим. Він мені *навіть* сподобався. Мені навіть стало його шкода. Він хотів узяти інтерв'ю в Голлівуда, але той дав відкоша.

Безталанний гість програми виправдовувався, що звичай бачив додаткові подачі, а як інакше він би дізнався, що Покі Різ був на висоті.

— А щодо Вісконсинського Щура, то я б навіть не впізнав його, якби побачив. Я вважаю, що так звана музика, яку він крутить, — це просто лайно собаче. Я взагалі дивуюсь, як цьому блідому, чахлому нікчемі могли дати місце ведучого першочергового шоу на радіо? Та ще й на *радіостанції університету*? То до яких, Боббі, можна дійти висновків про нашу вражаючу UW-Ла-Рів'єр? Та й про наше суспільство взагалі? О, я й забув, тобі ж подобається це лайно.

— Ні, я люблю гурти «311» і «Корн», а ти настільки далекий від цього, що не можеш навіть відрізнити Джонатана Девіса від Ді Ді Рамона, проте облиш. — Боббі Дюлак повільно повертається і посміхається до свого напарника. — Не починай, гаразд? — Проте посмішка не надто приємна.

— То це я починаю? — Том Лунд широко розплющує очі, удаючи ображену невинність. — Неначе це я шпурнув газетою через усю кімнату. Нічого собі.

— Якщо ти ніколи не бачив Вісконсинського Щура, то звідки ти знаєш, який він має вигляд?

— Звідти ж, звідки знаю, що він фарбує волосся і носить сережку в носі. А також що він носить свою улюблену страшенно поношену шкіряну куртку вдень і вночі, у дощ і за ясної погоди. — Боббі робить паузу. — А хоча б з голосу. Людський голос несе в собі багато *інформації*. Досить ко- мусь сказати лише: «Здається, сьогодні буде чудовий день», —

і вже можна дійти висновків щодо його життя. Хочеш ще цікавих фактів із життя Шура? Він уже шість чи сім років не відвідував стоматолога, тому в нього жахливі зуби.

З радіостанції — жахливої будівлі з цементних блоків, що поруч із пивоварнею «Пенінсула-драйв» — через радіоприймач, що його подарував відділку Дейл Гілбертсон задовго до того, як Том Лунд і Боббі Дюлак уперше одягли форму, знову зазвучав старий добрий, запальний і, як завжди, галасливий Джордж Ретбун. Він у радіусі сотень миль викликає посмішку на устах фермерів, що снідають разом зі своїми дружинами, і гучний сміх у далекобійників.

— Присягаюся, це стосується останнього, хто дзвонив, і усіх, і кожного з вас — я люблю вас усіх, *любі мої*, і це щира правда. Я люблю вас, як моя мама любила свою грядочку ріпи. **ХОЧА ІНОДІ ВИ ДОВОДИТЕ МЕНЕ ДО БОЖЕВІЛЛЯ!** *Під кінець одинадцятого іннінгу — два ауту!* Рахунок шість-сім — «Реди» попереду. Гравці на другій і третій базі. Бетер¹ відбиває в центр поля. Різ біжить з третьої, добігає, ще трішечки... і встигає, *встигає на базу!* Навіть сліпий зарахував би очко!

— Думаю, це був чудовий кидок, чув про нього по радіо, — каже Том Лунд.

Обидва добре розуміють, що погарячкували.

— З вашого дозволу, — веде далі найпопулярніший «Голос Кулі Кантрі», — я дозволю собі дійти *висновку* і скажу лише одне: кожного суддю в Міллер-Парку — на мило, як і всіх суддів *Національної Ліги*, а замінити їх треба — СЛІПИМИ! І ви знаєте, друзі мої, я переконаний, що результат їхньої роботи був би на шістдесят, а то й сімдесят відсотків кращий. **ВІДДАЙТЕ РОБОТУ ТИМ, ХТО ЇЇ МОЖЕ ВИКОНУВАТИ КРАЩЕ, — СЛІПИМ!**

Том Лунд умить змінився на лиці й зашарівся. Кумедний він, цей Джордж Ретбун.

¹ Бетер — у бейсболі гравець, який відбиває м'яч битою.

— Давай не будемо, — каже Боббі.

Посміхнувшись, Лунд дістає газету з пакунка і розкладає її в себе на столі. Раптом посмішка застигає на його вустах, а вираз обличчя змінюється:

— О, ні. О, чорт.

— Що?

Лунд важко зітхає і киває головою.

— Господи, я вже навіть боюся питати, що там. — Боббі засовує руки в кишені, розправляє плечі, витягує праву руку і затуляє нею очі. — Можна, я буду сліпим суддею? Я більше не хочу бути копом.

Лунд мовчить.

— Щось у заголовку? Невже все так погано? — Боббі забирає руку від очей і затримує в повітрі.

— Схоже, — розпочинає Лунд, — одуматись і відступити зовсім не входить у плани Венделла. Гидко подумати: я щойно казав, що мені сподобався цей покидьок.

— Агов, прокинься, — сказав Боббі. — Тобі ніколи ніхто не казав, що офіцери поліції та журналісти стоять з різних боків барикад?

Том перехиляється через стіл усім своїм тілом. Горизонтальна, схожа на шрам, зморшка перерізає його чоло, зазмагли щоки наливаються багряним рум'янцем. Він тицяє пальцем у Боббі Дюлака:

— Це те, що мене в тобі *дістає*. Скільки ти тут? П'ять-шість місяців? Дейл найняв мене ще чотири роки тому, коли він разом із Голлівудом надів наручники на містера Торнберга *Кіндерлінга*. Це була найгучніша судова справа цього округу за останні тридцять років. Я не вихваляюся, проте я теж зробив вагомий внесок у цю справу й допоміг з'ясувати деякі факти.

— Один факт, — зауважив Боббі.

— Я нагадав Дейлу про барменшу в барі, з нею поговорив Голлівуд, і це була досить велика зачіпка, яка йому дуже допомогла. Тож не розмовляй зі мною в такому тоні.

Боббі Дюлак удає, що розкаюється:

— Вибач, Томе. Здається, я й справді трохи погарячкував і перегнув палицю.

Проте подумав він зовсім інше: *Ти пропрацював на кілька років більше за мене та зробив Дейлу невеличку підказку, і що з того? Усе одно я кращий коп, ніж тобі судилось коли-небудь бути. Де ж твій героїзм був учора ввечері?*

О 23:15 минулої ночі Арманд Сент-Пір, на прізвисько Шнобель, разом зі своїми друзями-мотоциклістами з Грізної П'ятірки звернули з Нейлгауз-роу, щоб увірватися до відділку й учинити напад на трьох чергових, які відпрацьовували вісімнадцятигодинну зміну. Вони вимагали подробиці розслідування справи, яка їх найбільше цікавила: «Що тут, в біса, відбувається? Що з приводу третьої, я спитав, що з приводу Ірми Френо? Ви її вже знайшли? Агов, клоуни, ви тут хоча б щось робите, чи лише дим у стелю пускаєте? Чи, може, вам потрібна допомога? — репетував Шнобель. — То найміть нас, і ми покажемо, як потрібно працювати». Здоровань, на прізвисько Мишеня, підійшов упритул до Боббі Дюлака, упершись своїм черевом у накачаний прес, і прямував далі, аж доки не припер офіцера до шафи з картотекою. Від нього сильно тхнуло пивом і марихуаною. Здоровань якось дивно запитав, чи Боббі знайомий із працями джентльмена на ім'я Жак Дерріда. Коли Боббі відповів, що ніколи не чув про такого, Мишеня крикнув: «Тоді все зрозуміло», — і відступив трохи вбік, щоб глянути на імена, написані на дошці. Через півгодини Шнобель, Мишеня та їхня компанія, нічого не довідавшись, незадоволені, але втихомирені, поїхали геть.

Після цього Дейл Гілбертсон сказав, що йому треба піти додому, щоб виспатись, а Том мав залишитись про всяк випадок. Зазвичай обоє чоловіків знаходили причину, щоб не залишатись на чергуванні. Боббі сказав шефу, що також

залишитися, без проблем. Тож ось чому ми застали їх у відділку так рано-вранці.

— Дай мені, — просить Дюлак.

Лунд бере газету, крутить і повертає її так, щоб Боббі зміг побачити заголовок статті: «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО ФРЕНЧ-ЛЕНДІНГУ», текст займає три колонки у верхній лівій частині першої сторінки. Щоб відділити інформацію від решти, колонки видрукувані на блідо-голубому фоні в чорній рамці. Під заголовком дрібнішими буквами йде напис: «*Поліція не може знайти вбивцю-психа*». Нижче, під підзаголовком, видруковано ще дрібнішим шрифтом стрічку, в якій зазначено: «*Стаття Венделла Гріна, за підтримки редакції*».

— Рибак, — каже Боббі. — Твій *дружок* уже почав задовбувати. Рибак, Рибак, Рибак. Навіть якби я раптом перетворився на п'ятдесятифунтову горилу і почав стрибати будинками, мене можна було б назвати Кінг-Конгом? — Лунд опускає газету й посміхається.

Боббі мовчить.

— Гаразд, це був поганий приклад. А якщо я, скажімо, обчистив кілька банків, мене можна назвати Джоном Діллінджером?

— Ну, — посмішка Лунда розтягується ще ширше. — Кажуть, у Діллінджера був такий величезний член, що його заспиртували в Смітсонівському інституті. Тож...

— Прочитай мені перше речення, — попросив Боббі.

Том Лунд опускає очі й починає читати:

— «Оскільки поліції Френч Лендінга не вдається знайти хоча б якісь зачіпки у викритті подвійного вбивці й маніяка, якого прозвали Рибак, похмурі примари страху, відчаю і підозрілості розгулюють вулицями цього маленького містечка, а звідти поширюються далі, на фермерські господарства й села у всій окрузі Френч, переходять навіть на округ Кулі».

— Тільки цього нам бракувало, — перебив його Боббі. — О Бо-же! — миттю перетинає кімнату й нахиляється над плечем Лунда.

Читаючи першу сторінку «Вісника», він ставить руку на руків'я свого «Глока», неначе хоче продрівити цю статтю тут і зараз.

— «Наші традиції довіри й добросусідства, наша звичка виражати теплоту і ніжність стосовно інших (Венделл Грін висловлювався, мов божевільний), щодня пожираються руйнівними атаками жахних емоцій. Страх, відчай і підозрілість пагубно впливають на душу великих і малих громад, налаштовують сусіда проти сусіда, перетворюють ввічливість на посміховисько.

Двоє дітей жорстоко вбито, а їхні рештки частково з'їдено. Тепер зникла третя дитина. Восьмирічна Емі Сент-Пір і семирічний Джонні Іркенхем стали жертвою нападу чудовиська в людській подобі. Вони вже ніколи не пізнають радості дорослого і навіть підліткового віку. Їхні нещасні батьки ніколи не пізнають радості, яку могли б дістати колись від своїх онуків. Батьки друзів Емі та Джонні, як і всі інші, тримають своїх дітей удома. У результаті літні екскурсії та заплановані програми для дітей було скасовано практично в кожному містечку та й у всіх населених пунктах округу Френч.

Зі зникненням десятирічної Ірми Френо, через сім днів після смерті Емі Сент-Пір і лише три — після смерті Джонні Іркенхема, терпіння громадськості вичерпалось. Як уже писав наш кореспондент, у вівторок, пізно ввечері, групою невідомих чоловіків на вулиці Грейнджер вчинено напад, унаслідок якого було важко побито п'ятдесятидворічного Мерліна Граасхаймера, тимчасово безробітного фермерського різнораба без певного місця проживання. Інший схожий випадок трапився в четвер рано-вранці. Тридцятишестирічний шведський турист Елвар Преторіус, що подорожував наодинці, зазнав нападу трьома знову ж

таки невідомими чоловіками, коли приліг перепочити в парку Лейфа Еріксона Ла-Рів'єр. Граасхаймер і Преторіус обійшлись лише незначною медичною допомогою, проте подальші такі випадки можуть мати набагато серйозніші наслідки».

Том Лунд переглядає наступний абзац, який описує раптове зникнення Френо з тротуару по Чейз-стрит, а тоді відкидається на спинку стільця.

Боббі Дюлак ще мить читає мовчки, а тоді:

— Томе, ти маєш почути це лайно. Ось як він закінчує: «Коли “Рибак” вчинить напад знову? Напад достоту буде, навіть не сумнівайтесь, друзі мої. Коли ж нарешті начальник поліції Френч Лендінга виконає свої обов'язки та звільнить жителів округу від жорстокого паскуди Рибака і вимушених виявів насильства, спричинених бездіяльністю поліції?»

Боббі Дюлак йде до середини кімнати. Його обличчя багрянє ще більше. Глибоко вдихає і видихає:

— Як тобі «напад достоту буде»? — запитує Боббі. — Було б непогано, якби він стався на паршивий зад Венделла Гріна!

— Ти не повіриш, але я солідарний із тобою, — відповідає Том. — «Вимушених виявів насильства»? Він натякає людям, що треба чинити самосуд над усіма, хто здається підозрілим!

Боббі націлюється вказівним пальцем у бік Лунда:

— Я особисто викрию цього негідника. Обіцяю. Я дістану його, живого чи мертвого. — А тоді ще раз наголошує Лунду: — Особисто!

Щоб не сказати слова, що першими спали на думку, Том Лунд просто киває головою. Палець Боббі й досі націлений:

— Якщо буде потрібна допомога, звертайся до Голлівуда. Дейлу не пощастило, але, можливо, в тебе вийде краще.

Боббі відмахується від цієї думки:

— У тому немає потреби. Дейл і я... і ти, звичайно ж, ми з цим впоралися б. Але я хочу сам особисто дістатись до

цього негідника. Це вже точно! — Він хвильку мовчить, а тоді веде далі: — Крім того, хіба ти забув, що Голлівуд пішов у відставку після того, як переїхав сюди.

— Голлівуд ще надто молодий, щоб іти у відставку. З огляду на роки роботи копом він іще дитина, а ти тоді лише зародок.

Під їхній регіт і щирий сміх ми впливаємо з кабінету, повертаємося в небо і переносимося на квартал північніше, на Квін-стріт.

Рухаючись кілька кварталів на схід, ми бачимо під нами низькі, хаотично розкидані будівлі, що розгалужено йдуть від центру. Широкі, а що далі від центру, то ширші й більші газони, де-не-де позначені високими дубами і кленами. Увесь квартал оточений ланцюгами живоплоту, який уже давно ніхто не стриг. Очевидно, якийсь навчальний заклад. На перший погляд ця будівля схожа на приватну початкову школу, яка добудовується і в якій кожне крило — це класні кімнати без стін. У центрі — площа з їдальнею і кабінетами адміністрації. Ми опускаємось і чуємо, як із декількох вікон доносяться веселі вигуки Джорджа Ретбуна. Відчиняються великі скляні вхідні двері, на яскраве вранішнє світло виходить охайно зодягнена жінка в окулярах «котяче око» з плакатом в одній руці і рулоном скотчу — в другій. Вона одразу ж повертається, швидко й майстерно прикріплює плакат до дверей. Сонячні промені відбиваються від димчастого коштовного каменя завбільшки з горішок ліщини, що на третьому пальці правої руки.

Доки вона милується своєю роботою, ми зазираємо через її тендітне плече і бачимо, що це плакат із намальованими від руки повітряними кульками і написом «СЬОГОДНІ СВЯТО ПОЛУНИЦІ!!!».

Жінка заходить усередину, а ми спостерігаємо. Нижче від веселого плаката проглядаються два чи три складених інвалідні візки. Трохи далі — жінка з каштановим волоссям,

що на потилиці охайно укладене завитками. Вона швидко прямує у тунелях на високих підборах через досить милий вестибюль зі світлими дерев'яними кріслами і вдало підібраними до них столиками, на яких доволі вправно викладено журнали, проходить повз так званий вахтовий пост чи то порожню стійку адміністратора, що знаходиться біля красивої кам'яної стіни, і зникає за відполірованими дверима з написом «Директор Вільям Макстон».

Що це за школа? Чому вона зараз працює? Чому влаштовує свято, адже тепер середина липня?

Назвімо її випускною школою. Ті, хто тут перебувають, закінчили всі ступені свого існування, окрім останнього, який вони проходять, живучи день у день під керівництвом легковажного директора містера Вільяма Макстона, на прізвисько Живчик. Це «Притулок для старих Макстона». Колись, у кращі часи, ще до косметичного ремонту, зробленого в середині вісімдесятих, він мав назву «Лікувальний заклад Макстона», власником і керівником якого був його засновник Герберт Макстон, батько Живчика. Можна з упевненістю сказати, що якби Герберт, котрий був порядний, хоча й трохи слабохарактерний, побачив, як веде справи його єдиний спадкоємець, то в могилі перевернувся б. Живчик ніколи не сприймав сімейний бізнес серйозно, а на додачу називав його «дитячим манежем» зі «щелепами», «зомбі», «ліжкопісяльниками» і «слинявчиками».

Здобувши освіту бухгалтера в УВ-Ла-Рів'єр (досягнувши особливих успіхів у таких предметах, як розбещеність, азартні ігри та пиття пива), хлопець обійняв посаду в Медісоні штату Вісконсин в офісі Внутрішньої податкової служби, та й то лише щоб навчитися непомітно красти в держави. За п'ять років роботи в податковій службі він навчився багато чого корисного, але подальша кар'єра фрілансером не відповідала його амбіціям. Він підкорився вмовлянням хворого батька і поринув у купу пелюшок і сли-

нявчиків. Не виявляючи особливого завзяття, Живчик таки визнав, що хоча це і не зовсім розкішний вид бізнесу, проте забезпечує його можливістю красти і від підопічних, і від держави.

Давайте проникнемо всередину крізь великі скляні двері, промайнемо гарним фойє (одразу відчувається змішаний запах освіжувача повітря й аміаку, притаманний усім таким закладам), крізь двері, на яких написано ім'я Живчика, щоб зрозуміти, що тут удосвіта робить ця приємна молода жінка.

За дверима Живчика — кімната, у якій немає вікна, обладнана столом і невеличкою книжковою полицею, переповненою комп'ютерними роздруками, брошурками та листівками. Поряд зі столом — відчинені двері, крізь які видно вже більший офіс, із панелями, полакованими тією ж фарбою, що й двері кабінету директора, шкіряними стільцями, скляним журнальним столиком і диваном молочного кольору. У найвіддаленішому кутку стоїть відполірований до блиску стіл, недбало завалений паперами.

Тож ця молода жінка на ім'я Ребекка Вілас сидить на краю цього столу, схрестивши ноги. Одне коліно переплетене з другим, гомілки утворюють дві широкі, майже паралельні лінії, що ведуть аж донизу, до трикутних носаків чорних туфель на високих підборах, один із яких показує четверту годину, а другий шосту. Здається, Ребекка Вілас приготувалась до того, щоб її побачили, прибрала таку позу, щоб справити враження, але, звичайно ж, не на нас. Через окуляри «котяче око» прокрадається скептичний і водночас радісний погляд, проте нам не зрозуміло, що спричинило ці емоції. Можна дійти висновку, що це секретарка Живчика, проте таке припущення відтворює правду лише наполовину: судячи з того, наскільки легка й іронічна її поведінка, обов'язки міс Вілас уже давно вийшли за межі суто секретарських. (Ми можемо зробити нехай непристойне, проте безперечне припущення щодо того, звідки в неї каблучка на пальці.)

Ми летимо крізь відчинені двері, прямуємо туди, куди Ребекка спрямувала свій нетерплячий погляд, і бачимо кремезну спину її роботодавця у військовій формі кольору хакі. Він стоїть навколішки, зануривши голову та плечі в чималенький сейф, у якому ми мигцем бачимо стоси реєстраційних книг і манільських конвертів, очевидно, з валютою всередині. Кілька банкнот випадає із цих конвертів, коли Живчик витягує їх із сейфа.

— Ти підготувала плакат? — запитує він, не повертаючись.

— Так точно, — відповідає Ребекка. — Сьогодні чудовий день, і це піде нам лише на користь. — Якщо не присікатися, то в неї досить непоганий ірландський акцент, хоча вона ніколи не була в екзотичних місцях, окрім Атлантик-Сіті, куди Живчик їздив із нею за бонусною програмою на п'ять незабутніх днів два роки тому. Акцент вона вивчила зі старих фільмів.

— Я ненавиджу Свято полуниці, — каже Живчик, дістаючи останні конверти із сейфа. — Увесь день вештатимуться тут дружини й діти цих зомбі. Вони їх настільки виведуть із рівноваги, що ми змушені будемо колоти їм заспокійливі. І якщо хочеш знати правду, то я ненавиджу повітряні кульки. — Він скидає гроші на килим і починає сортувати їх на купки, відповідно до вартості банкнот.

— Тільки я у своїй простецькій манері хотіла поцікавитись, — каже Ребекка. — Нащо мені було з'являтися на зорі у цей великий день?

— Знаєш, що я ще ненавиджу? Усе, що стосується музики. Співочих зомбі і цього тупого ді-джея. Симфонічного Стена з його оркестровими записами, вигуками, розмовами про щось сенсаційне.

— Я так розумію, — каже Ребекка вже без ірландського акценту, — ти хочеш, щоб я дала раду грошам ще до початку свята.

— Настав час знову з'їздити в Міллер.

За сорок миль звідси, в Міллері, під фіктивним іменем, відкрито рахунок у Державному Провідному Банку. Депозит регулярно поповнюється готівкою, прихованою від фонду, призначеного для оплати додаткових товарів і послуг пацієнтів. Живчик, тримаючи в руках гроші, повертається на колінах і підводить погляд на Ребекку. Він сідає на п'ятки, поклавши руки на коліна:

— Боже, які в тебе прекрасні ніжки. З такими ногами ти мала б стати знаменитістю.

— Я думала, ти вже ніколи не помітиш, — зауважила Ребекка.

Живчику Макстону сорок два роки. У нього гарні зуби, густе волосся, щире обличчя і постійний блиск у вузьких карих очах. Він має двох дітей — дев'ятирічного Трея і семирічного Ешлі, якому нещодавно поставили діагноз СДУГ, тому Живчик має витратити приблизно дві тисячі на рік лише на його лікування. До того ж у нього є дружина, партнер по життю, — тридцятидев'ятирічна Маріон. Зі зростом 165 сантиметрів вона важить понад 85 кілограмів. Ще й, до повного щастя, минулої ночі Живчик заборгував своєму букмекеру тринадцять тисяч у результаті необдуманого ставки в грі «Брюерсів», про яку ми вже чули від Джорджа Ретбуна. Він звернув увагу на чарівні ніжки міс Вілас. О так, ніжки в неї чудові!

— Перш ніж ти туди поїдеш, — каже він, — думаю, ми могли б розважитись на дивані.

— Розважитись? Як саме?

— Хулі, хулі, хуль, — каже Живчик і посміхається мов сатир.

— Ти диявольськи романтичний. — Справжня суть її зауваження лишається поза увагою роботодавця.

Живчик справді думає, що він романтичний.

Вона елегантно спускається, Живчик незграбно підводиться, щоб ногою зачинити двері сейфа. З вологим блиском в очах він ступає кілька самовдоволених брутальних

кроків килимом, однією рукою обіймає струнку талію Ребекки Вілас, а другою кидає на стіл грубі манілові конверти. Він смикає свій ремінь ще до того, як починає тягти Ребекку в бік дивана.

— Можна мені подивитися на нього? — каже мудра Ребекка, яка чудово знає, як довести свого коханця до божевілля...

...І перш ніж він їй покаже, ми виявимо здоровий глузд і виринемо з кімнати до досі порожнього фойє. Коридор, що знаходиться ліворуч від стійки адміністратора, веде до двох великих білих дверей зі склом, що є входними до відділень «МАРГАРИТКА» і «ДЗВІНОЧОК» з відповідними написами. Наприкінці сірого коридору відділення «Дзвіночок» чоловік у мішкуватому комбінезоні збиває попіл із сигарети на плитку, якою повільно волоче брудну швабру. Ми рухаємося до «Маргаритки».

Функціональна частина Макстона зовсім не така приваблива, як приймальня. З обох боків коридору — пронумеровані двері. Під цифрами прикріплено пластикові картки з написаними від руки іменами тих, хто там перебуває. Біля четвертих дверей — письмовий стіл, за яким, дрімаючи у вертикальному положенні, сидить огрядний працівник чоловічої статі в брудній білій формі. Він повернений обличчям до входу в жіночу і чоловічу санітарні кімнати — тільки найдорожчі кімнати в Макстона, ті, що з іншого боку фойє, в «Нарцисі», мають ще щось, крім раковини. Брудні смуги від швабри тверднуть і засихають по всій кахлевій підлозі, що простягається на неймовірну довжину перед нами. Тут стіни і повітря мають однаковий сіруватий відтінок. Якщо уважно придивитись до кутків коридору, стиків стін зі стелею, видно павутиння, давні плями, нагромадження бруду. Миючий засіб із ароматом сосни, аміак, сеча утворюють специфічний запах. Літня пані з відділення «Дзвіночок» любить казати, що коли живеш зі старими людьми, які

страждають на нетримання, то вже нікуди не дінешся від запаху фекалій.

Кімнати змінюються залежно від стану здоров'я і можливостей їхніх мешканців. Оскільки ще майже всі сплять, ми можемо заглянути в кілька з них. В одномісній кімнаті під номером Р10, за двоє дверей від дрімливого чергового, лежить старенька Еліс Везер (ледь сопучи, бачить уві сні, як кружляє в танці з неперевершеним партнером Фредом Астером по підлозі з білого мармуру). Оточивши себе такою кількістю всього з колишнього життя, що тепер, аби пройти від дверей до ліжка, змушена маневрувати поміж стільців і столиків. Свій здоровий глузд Еліс зберегла не гірше, ніж давні меблі. Вона самостійно прибирає кімнату і робить це бездоганно. У наступній кімнаті, Р12, двоє старих фермерів, на ім'я Торвальдсон і Джесперсен, які не розмовляють один із одним уже не перший рік, сплять, перегородившись тонкою фіранкою, на яку в хаотичному порядку начіпляли сімейні фотографії та малюнки онуків.

Далі по коридору — Р18 — цілковита протилежність чистої, заставленої меблями Р10, як і її мешканець Чарльз Бернсайд — повна протилежність Еліс Везер. У Р18 немає столів, буфетів, м'яких стільців, визолочених дзеркал, ламп, килимів чи оксамитових штор — лише металеве ліжко, пластмасовий стілець і комод. На комоді немає фотографій дітей чи внуків, стіни не прикрашають малюнки з цегляними будиночками і людськими фігурками біля мурів. Містер Бернсайд зовсім не переймається обладнанням затишку, і тонкий шар пилу вкриває підлогу, підвіконня і верх комоду. Р18 не має своєї історії, свого характеру; вона здається такою бруталною і бездушною, що схожа на тюремну камеру. Сильний запах екскрементів отруює повітря.

Ми тут не для того, щоб спостерігати за розвагами, запропонованими Живчиком Макстоном, чи шармом Еліс Везер, а щоб познайомитись із Чарльзом Бернсайдом, Берні.

Про походження Живчика ми знаємо. Еліс прибула до Макстона з великого будинку на Гейл-стрит, а саме з давньої її частини. Там вона пережила двох чоловіків, виховала п'ятьох синів, навчила грати на фортепіано чотири покоління дітей Френч Лендінга. Хоча ніхто з учнів не став професійним піаністом, проте всі згадують її з любов'ю і думають про неї з прихильністю. Зі змішаними почуттями відрази і покірності Еліс потрапила в це місце так, як і більшість людей, — на авто, за кермом якого сидів хтось із дітей. Вона стала надто старою, щоб жити самій у великому будинку на Гейл-стрит. Її дорослі одружені сини були досить люб'язними з нею, проте вона не хотіла завдавати їм клопотів. Еліс Везер прожила все своє життя у Френч Лендінгу, і в неї ніколи не виникало бажання жити деінде. Деякою мірою вона завжди знала, що закінчить свої дні в хоча й не розкішному, проте доволі прийнятному притулку Макстона. Коли син Мартін привіз її сюди вперше, вона зрозуміла, що знає принаймні половину цих людей.

Чарльз Бернсайд, високий, худорлявий літній чоловік, лежить, укритий простирадлом, на металевому ліжку. На відміну від Еліс, він не керує своїм здоровим глуздом і йому не сниться Фред Астер. Укритий венами обшир його голомозої голови випинається до брів, схожих на жмути дроту. Вузькі очі з обох боків товстого гачкуватого носа сяють відблиском вікна, що дивиться на північ. Його погляд спрямований на просторі ліси вдалечині від Макстона. Берні єдиний на все відділення «Маргаритка», хто не спить. Його очі блищать, на губах викарбувалася дивна посмішка — але ці де-

талі нічого не означають, пам'ять Чарльза Бернсайда була такою ж порожньою, як його кімната. Уже багато років Берні страждає на хворобу Альцгеймера. Те, що здається щирою насолодою, може бути не більше ніж утіха дуже примітивного характеру. Навіть якби ми не одразу зрозуміли, що є джерелом смороду в кімнаті, пляма на простирадлі, яким він був накритий, нам би все прояснила. Він щойно добряче випорожнився, просто в ліжку. Найменше, що ми можемо сказати стосовно цієї ситуації, — це те, що він анітрохи тим не переймається; ні, сер, сором'язливий — це не про вас.

На відміну від чарівної Еліс, у нього немає влади над своїм здоровим глуздом, проте типовим хворим на Альцгеймера його важко назвати. Він може просидіти день чи два, бормочучи до своєї вівсянки, як і решта зомбі Живчика, а тоді знову ожити і долучитись до життя. Коли Берні не лежить за мертво, то зазвичай ходить до санітарної кімнати за необхідності. Він може вислизнути і проводити години на самоті, або, що ще гірше, патрулювати територією, ображаючи всіх і кожного. Коли він виходить зі стану зомбізму, то стає хитрим, потайним, грубим, в'їдливим, упертим, лихослівним, підлим, образливим, на думку Живчика, нічим не відрізняється від інших старих людей, що мешкають у Макстона. Дехто з медсестер, доглядальниць і обслуговуючого персоналу сумніваються, що Берні справді страждає на хворобу Альцгеймера. Вони вважають, що він прикидається, злігши, свідомо змушує їх працювати більше, тоді як сам відпочиває і набирається сил для ще одного неприємного епізоду. Ми навряд чи маємо право їх засуджувати за підозри. Якщо Берні було поставлено правильний діагноз, то він, напевно, єдиний хворий у світі, який за хвороби Альцгеймера, що прогресує, має тривалі прояви ремісії.

1996 року сімдесятивосьмирічний чоловік, відомий як Чарльз Бернсайд, прибув до Макстона на швидкій з госпіталю Ла-Рів'єр, а не на транспортному засобі, керованому одним із турботливих родичів. Він з'явився одного ранку

в травмпункті, тримаючи дві важкі валізи, заповнені брудним одягом, голосно вимагаючи медичної допомоги. Його вимоги були незв'язними, проте зрозумілими. Він стверджував, що пройшов значну відстань, аби дістатися до лікарні, і хотів би, щоб про нього подбали. Відстань змінювалась із кожною розповіддю: десять миль, п'ятнадцять миль, двадцять п'ять. Чи то він спав кілька ночей у полі, чи то на узбіччі дороги. З його загального стану і запаху можна було припустити, що він блукав і ночував десь у сільській місцевості не менше ніж тиждень. Якщо в нього колись і був гаманець, то він загубив його в дорозі. У госпіталі Ла-Рів'єр його зодягнули, нагодували, дали ліжко і намагалися випитати бодай щось про його життя. Більшість висловлювань переходила в недоладний белькіт, але за відсутності будь-яких документів, достовірними здавались принаймні такі факти: Бернсайд був столяром, теслею і штукатуром, багато років працював на замовлення. Тітка, що жила в місті Блейр, виділила йому кімнату.

Отже, він пройшов вісімнадцять миль від Блейр до Ла-Рів'єр? Ні, він розпочав свою подорож зовсім в інше місце, проте не міг згадати, у яке саме. У якесь місто, що за десять, ба ні — за двадцять п'ять миль. Люди в тому місті просто йолопи й осли. Як звали його тітку? Алтея Бернсайд. Її адреса і номер телефону? Не пам'ятає. Чи працює його тітка або чим займається? Так, вона обіймає посаду цілковитого йолопа. Вона ж дозволила йому жити у своєму будинку? Хто? Йому не потрібен нічий дозвіл, чорт забирай, він робить те, що хоче. Тітка вигнала вас зі свого будинку? Про кого ви говорите, ви, йолопи й мудаки?

Лікарі поставили попередній діагноз — хворобу Альцгеймера — ще без результатів проведення різних тестів. Соціальні працівники зробили запит на визначення адреси і номера телефону Алтеї Бернсайд, що мала б проживати у Блейрі. Телефонна компанія повідомила про відсутність у списках людей із таким ім'ям у Блейрі, а також у містах

Еттрік, Кокрей, Фонтейн, Спарта, Оналяска, Ла-Рів'єр та інших населених пунктах у радіусі п'ятдесяти миль, але це не дало жодного результату. Розширивши пошук, соціальний працівник звернувся у відділи соціального забезпечення, ліцензування автотранспортних засобів і податкову службу за інформацією про Алтею і Чарльза Бернсайдів. Одна з тих двох Алтей, що їх відібрала система, — власниця дешевої перекусної в Баттернаті, далеко в північній частині штату, друга — чорношкіра жінка, що працювала вихователем у Мілуокі. Жодна з них ніяк не була пов'язана з чоловіком з госпіталю в Ла-Рів'єр. Чарльзи Бернсайди, знайдені відділами, не мали стосунку до Алтеї, здається його взагалі не існувало. Чарльз, здавалося, був одним із тих невловимих людей, що йдуть по життю, ніколи не сплачуючи податків, ніколи не реєструючись для голосування, не подаючи заяв на соціальну картку, не відкриваючи рахунки в банку, не призиваючись до армії, не здаючи на права, і в жоден сезон не працюючи на державній фермі.

Було здійснено ще не один телефонний дзвінок і в результаті вирішено, що невловимий Чарльз Бернсайд перебуватиме під опікою округу, тож відправили його до «Притулку для старих Макстона» до того часу, як звільниться місце в державній лікарні у Вайтхоллі. Швидка доправила Бернсайда до Макстона. Він житиме тут за рахунок державного забезпечення. Незадоволений Живчик розмістив його в одній із палат крила «Маргаритка». Через шість тижнів звільнилося ліжко в державній лікарні. Живчику зателефонували за кілька хвилин до того, як він отримав пошту разом із чеком, виписаним Алтеєю Бернсайд у банку в Де Пір для установи, що обслуговує Чарльза Бернсайда. Замість адреси Алтеї Бернсайд було написано лише «поштова скринька Де Пір». Тож коли зателефонували з державної лікарні, Живчик повідомив, що, керуючись громадянським обов'язком, він був би щасливий і надалі опікуватися Бернсайдом, що має статус літньої людини. Старий практично став його улюбленим

пацієнтом. Не виконуючи жодних звичних махінацій, Живчик подвоїв потік своїх прибутків.

Протягом наступних шести років старий дедалі глибше опускався в п'їтьму Альцгеймера. Якщо він прикидався, то його виступи були блискучими. Нижче й нижче він спускався низхідними шляхами до нестриманості, нескладності мовлення, частих вибухів гніву, втрати пам'яті, втрати можливості їсти самотужки, втрати особистості. Він поринув у дитинство, а згодом у порожнечу і проводив свої дні прикутим до інвалідного візка. Живчик бідкався над неминучою втратою унікального дорогоцінного пацієнта. Улітку, за рік до цих подій, з Берні сталося разуче повернення до життя. Його змарніле обличчя знову пожвавилось, і він почав вимовляти різкі безглузді склади. *Аббалах! Горр! Маншан! Гор!* У нього з'явилось бажання їсти самотужки, він намагався ходити, тинявся навкруги і заново знайомився з оточенням. За тиждень його слова стали розбірливішими, він вимагав, щоб його одягнули у власний одяг і почав ходити сам у туалет. Набрив вагу, здобув сили, знову став надокучливим. Тепер часто впродовж одного дня стан його здоров'я змінювався і коливався між останньою стадією хвороби Альцгеймера та станом, притаманним для звичайного, хоча й похмурого вісімдесятип'ятирічного чоловіка. Берні схожий на людину, що відвідала Лурду, зцілилася там, але не повернулася ще до цілковитого одужання. Для Живчика диво — то й диво. Старий покидьок іще живе і яка різниця, чи він блукає по саду, чи прикутий до інвалідного візка?

Ми наближаємося ближче, намагаючись проігнорувати сморід. Що можна прочитати на обличчі цього дивного типа? Воно ніколи не було милим, а тепер шкіра сіра, глибоко запалі щоки. Добре помітні сині вени в'ються по сірій шкірі голови і роблять її рябою, схожою на яйце чайки. Товстий ніс має невеличкий горбочок, ледь викривлений вправо, що додає враження таємничості та лукавства. Зашкарублі губи вигнулись у тривожній посмішці — посміш-

ці палія, що планує підпалити будинок, — її, швидше за все, можна назвати просто гримасою.

Це справжній американський відлюдник із внутрішніми протиріччями, створіння обшарпаних кімнат і дешевих обідів, безглузких неохочих подорожей, колекціонер душевних ран і травм, які накопичував і плекав. Це шпигун власних думок. Справжнє ім'я Берні — Карл Бірстоун, і під цим ім'ям він від двадцяти п'яти до сорока шести років вів постійні розбої в Чикаго, скоюючи мерзенні вчинки заради задоволення. Карл Бірстоун — це найбільша таємниця Берні. Він не може дозволити, щоб хтось дізнався про його минуле Я, що досі живе в ньому. Берні, як і Карл Бірстоун, відчуває насолоду від жахливих розваг і мерзенних утіх, але цю таємницю він змушений приховувати в темряві своєї душі.

Тож чи є це поясненням того диво-зцілення? Невже Карл Бірстоун знайшов спосіб виповзти через тріщину зомбізму Берні й узяв на себе контроль корабля, що тоне? Людська душа містить безмежну кількість кімнат: деякі з них величезні, деякі схожі на комірчини, деякі замкнені, деякі накопичують променисте світло. Ми нахиляємось до голови у венах, кривого носа, брів, схожих на дротяну щітку, дедалі глибше поринаємо в сморід, щоб роздивитися ці цікаві очі. Вони схожі на чорний неон, виблискують неначе місячне сяйво на мокрому березі річки. У цілому виражають нездійсненне щастя, проте зовсім не людське. Тут нічим не зарадиш.

Губи Берні рухаються, досі посміхаючись, якщо це можна назвати посмішкою; він щось шепоче. Що він каже?

...фони ховаються у своїх сакгифафлених ногах і пгим-гужують оші, фони скихлять фіт шаху, мої пітні сахуплені тіти. Ні, ні, се не топоможе, ши не так? О, фони — твихуни, шудові, шудові твихуни. О, який кгаєвит: шутові твихуни на фоні фохню, як фони обертають, як фони обертають і горять, так-так, там є ого така яскгафа діга нафколо фипаленохо сліду.

Можливо, Карл Бірстоун щось і розповідає, проте з його белькотіння мало що зрозуміло. Давайте вирушимо в напрямку мертвого погляду Берні — сподіваємось, це дасть нам натяк на те, що так пожвавило старого. Збудження видно по тому, як його дрючок підняв простирадло. Здається, вони з Живчиком знаходяться в синхронному режимі, оскільки обоє в цілковитій готовності, проте в Живчика причиною того є вправність Ребекки Вілас — експерта дарувати задоволення, а збудження Берні — результат споглядання крізь вікно.

Краєвид із вікна навряд чи можна порівнювати з міс Вілас. Голова трохи підведена над подушкою, Чарльз Бернсайд захоплено дивиться і бачить невелику частину газону перед рядком кленів, що розпочинають широкі ліси. Трохи далі вежами бовваніють великі повні крони дубів, кілька беріз, схожих на запалені свічки. Висота дубів і різноманітність дерев свідчать про залишки великого лісу, який колись устеляв усю цю частину країни. Як і залишки усіх давніх лісів, ліси, що простягаються на північ і схід від Макстона, розповідають про глибоку таємничість настільки низьким голосом, що просто не можливо почути. Під їхньою зеленою завісою час та спокій поглинають кровопролиття і смерть; невидиме насильство шаленіє, постійно поглинається кожним аспектом мовчазних пейзажів, які ніколи не зупиняються, а повсякчас змінюються зі швидкістю неквапливого льодовика. Усипаний опуклий ґрунт покриває мільйони розкиданих кісток, шар за шаром; усе, що росте і цвіте, зрештою перетворюється на гниль. Світи крутяться у своїх межах, і великі систематичні всесвіти гуркочуть пліч-опліч, кожен з них, про те не відаючи, несе користь і катастрофу невіданим сусідам.

То Берні розглядає ці ліси? Його пожвавило те, що він у них бачить? Чи, можливо, він і досі спить? Та й узагалі, чий це очі: Карла Бірстоуна чи Чарльза Бернсайда?

Берні шепоче:

— *Лиси у сфоїг ногах, пасюки у сфоїг сгофанкаг, хі-єни вити вд базаннам їзти, ого, ага, це най-най білже садфоління, мої друзі, ще і ще мленькій тіти, йтуть, йтуть, йтуть ого, сакгифафленими нішками.*

Давайте покинемо це місце, гаразд?

Віддаляємося від бридкого рота Берні — досить. Давай-те пошукаємо свіже повітря і перенесемося через ліси на північ. Лиси у своїх норах, пацюки у своїх схованках можуть скиглити від голоду — це закономірності природи, але на увесь західний Вісконсин не знайдеться жодної голодної гієни. А втім, їм завжди притаманне бажання їсти. Але ніхто їм не співчуває. Потрібно мати серце, сповнене жалю, щоб поспівчувати створінню, яке увесь час скалиться до всіх і кожного, а тоді, вкравши їхні недоїдки, починає шкіритися й хихотіти. Ми піднімаємось просто через дах.

На схід від Макстона лісовий килим застеляє землю і простягається на милю чи дві до того, де вузька ґрунтова дорога звертає з Шосе-35, схожа на недбалий проділ на голові з густим волоссям. Ліси тягнуться ще приблизно на сотню ярдів, тоді поступаються тридцятирічному житловому району, який складається з двох вулиць. Баскетбольні кільця, дитячі майданчики на задвірках, три- і двоколісні велосипеди, інший транспорт біля скромних будинків вулицями Шуберт і Гейл. Гучно рухаються транспортні засоби Фішера-Прайса. Діти, на яких уже чекають розваги, ще в ліжках, бачать уві сні солодку вату, цуценят, хоум-рани, далекі екскурсії та багато іншого; також сплять турботливі батьки, що безперечно стануть іще турботливішими після того, як прочитають статтю Венделла Гріна на першій сторінці ранкового «Вісника».

Щось кидається нам в око — то вузька ґрунтова дорога, що звертає до лісу з 35-го шосе. Радше, стежина, ніж дорога, — здається, у її відокремленні переважає безкорисливість. Стежина петляє поміж дерев, а за три четверті

милі уривається. Куди вона веде? З висоти пташиного польоту доріжка нагадує тьмяну лінію, проведену олівцем № 4 — треба мати гострий зір, як у орла, щоб її взагалі побачити, проте хтось доклав чималих зусиль, щоб прокласти її посеред лісу. Потрібно було зрізати й обрубати дерева, викорчувати пні. Для однієї людини це місяці важкої, напруженої роботи. Результат таких нелюдських зусиль — чудова можливість заховатися подалі від очей. Так, ми не встигли й оком змигнути, як уже загубили її з поля зору і змушені шукати знову. На думку спадають гноми та їхні таємничі копальні, шлях до дракона, що охороняє золото — скарб під пильною вартою, захищений магічним заклинанням. Копальні гномів, скарби драконів і магічні заклинання — це надто по-дитячому, але коли ми опускаємось, щоб поближче роздивитися, то бачимо на початку стежки понівечений негодою знак із написом «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», який доводить, що цей куточок, нехай він звичайний і відлюдний, охороняється.

Нам знову щось кидається в очі, ми дивимось на завершення вузької дороги. Там, унизу, у затінку дерев одна ділянка здається темнішою за інші. Навіть у сутінках вона має особливо щільний вигляд, що вирізняє її від решти дерев. «Ага, ого», — відлунням відбивається в нас у голові. Що це тут, якась стіна? Вона здається безбарвною. Коли ми наближаємося до середини дороги, на повороті проявляється трикутна затемнена зона, яка прихована за верхів'ями дерев і стрімко йде вгору. Та лише коли ми наближаємося, з'являється споруда, ми бачимо триповерховий дерев'яний неадаптований будинок зі скособоченим ганком. Він, очевидно, уже давно стоїть порожнім. Перше, що ми помічаємо, — його своєрідність і негостинність. Другий скособочений знак на стовпчику — «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО» — тільки підтверджує враження від будівлі.

Стрімкий дах покриває лише центральну частину будинку. Ліворуч два поверхи тягнуться в бік лісу. Праворуч ідуть

додаткові добудови — різного розміру причілки, що більше нагадують пагони. Будівля незбалансована, її придумав хтось невмілий, хто неухильно втілював хаотичне існування. Зрештою в підсумку занедбаний дім не має жодного логічного архітектурного пояснення, але його матеріали міцні та стійкі, не підвладні негоді та часу. Очевидно, дім збудовано для того, щоб віднайти самотність, якщо не сказати ізолюваність, і сьогодні він це відображає.

З тієї висоти, на якій ми знаходимося, найдивнішим здається те, що дім цілком пофарбований у чорний колір — не лише стіни, а кожен його дюйм, ганок, ринви, навіть вікна і двері. Чорний згори донизу. Неймовірно, у цьому простодушному, добросердечному куточку світу навіть найнавіженіший мізантроп не пофарбував би свій будинок у колір своєї душі. Ми спускаємося дедалі нижче, просто до землі, переносимося вздовж вузької дороги...

Наблизившись настільки близько, що аж моторошно, розуміємо, що мізантропія може завести навіть далі, ніж ми могли припустити. Тепер будинок уже не чорний, хоча колись і був таким. Він настільки вицвів, що змушує замислитися над нашим надто критичним ставленням до його початкового кольору. Сірий будинок став схожим на темну грозову хмару, сумне море, рештки розтрошеного корабля. Чорний був би кращим, ніж це відтворення не-життя.

Ми можемо запевнити, що мало хто з дорослих мешканців найближчих забудов, чи Френч Лендінга та інших сусідніх міст знехтували написом на Шосе-35 і ризикнули пройтись вузькою дорогою. Мало хто навіть помічає той знак; ніхто вже й не знає про існування чорного дому. З тією ж упевненістю ми можемо сказати, що більшість їхніх дітей не лише дослідили її, а й дійшли до будинку. Вони вбачали в ньому те, що дорослим ніколи не побачити, а побачене змусило б їх стрімголов ринутись назад до шосе.

Чорний дім виділяється в західному Вісконсині як хмарочос або обкопаний ровом замок. Він фактично був би

аномалією для будь-якого куточка світу, окрім парку розваг у ролі «Будинку з привидами» та «Замку жахів», де він змусив би власника атракціону збанкрутувати менш як за тиждень. Також він чимось нагадує тьмяні будинки вздовж Чейз-стрит, що простягаються від берега річки до Нейлгауз-роу. Старий готель «Нельсон», похмура таверна, взуттева крамниця та інші будинки, позначені горизонтальною річковою міткою з нереальним відтінком, вселяють ту ж саму моторошність і примарність, що й чорний дім.

Настав слухний момент, щоби дійти висновків і запам'ятати, що цей дивний примарний і навіть трохи неприродний відтінок є специфічною ознакою граничності, що існує на межі двох характерних територій, які позначають незначне і важливе. Межові місця відрізняються від усіх інших; можна сказати, що вони знаходяться *на грані*.

Скажімо, ви вперше їдете напівпровінційним районом округу Устлер у своєму рідному штаті, щоб провідати друга протилежної статі. Він щойно розлучився і, на вашу думку, вчинив безглуздо, що втік до маленького містечка в сусідньому окрузі Орелост. Поруч на сидінні — кошик для пікніка, у якому дві пляшки неперевершеного білого бордо, обкладені невеличкими коробками вишуканих цукерок. Зверху лежить карта, акуратно складена так, щоб було видно відповідний район. Можливо, ви і не впевнені, де саме перебуваєте, проте ви на правильному шляху і рухаєтеся досить швидко.

Ландшафт поступово змінюється. Узбіччя уривається; дорога повертає і починаються звивисті, заплутані повороти; з обох боків нависають дерева; під їхніми переплетеними гілками час від часу з'являються будинки, дедалі менші та убогіші. Попереду триногий собака протискається крізь паркан, швидко біжить і гарчить на вашу праву передню шину. Стара, що сидить на гойдалці в маленькому солом'яному капелюсі, дивиться почервонілими очима. Два подвір'я, біля

них дівчинка в брудній рожевій пачці, на голові в неї корона з фольги. Вона змахує блискучою паличкою із зірочкою на кінці над купою згорілих шин. У полі зору пропливає прямокутний плакат із написом «ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ОКРУГУ ОРЕЛОСТ». Далі дерева підіймаються у своїй поставі, а дорога випрямляється. Забувши про тривогу, ми тиснемо на педаль газу та мчимо до страждальника.

Граничність схильна до примхливості та спотворення. Абсурдність, непередбачуваність і покірність пускають коріння та розростаються. Основний відтінок цієї граничності — *невезіння*. Перебуваючи в оточенні природи, небаченої краси, навіть не помічаємо, що подорожуємо природною граничністю. Граничністю між великою рікою і маленькими річками, широкими льодовиковими моренами, вапняковими скелями і долинами, що залишаються непоміченими, як і чорний дім, аж доки не подивитися на них з правильного кута або не підійдеш упритул.

Ви коли-небудь бачили старого обірванця в зношеному одязі, що штовхає порожній візок уздовж безлюдних вулиць і щось бубонить? Іноді на ньому бейсбольна кепка, іноді — сонячні окуляри з тріснутою однією лінзою.

Чи траплялося з вами коли-небудь таке, що ви злякано відчиняєте двері будинку і бачите, як у п'яній юрбі військовий із зигзагоподібним шрамом на щоці знаходить хлопця, що просягся на землі із розбитою головою і виверненими кишнями без жодних ознак життя? Ви коли-небудь бачили вираз понівеченого обличчя, у якому поєднуються злість і жаль?

Це ознаки *невезіння*.

Просто під нами, в передмісті Френч Лендінг, ховається ще одна його ознака. Попри горе й жах, що його оточують, у нас немає іншого вибору, як просто бути свідками. Своїми свідченнями віддамо їй шану в силу наших індивідуальних можливостей; за те, що свідчитимемо німим поглядом, дістанемо сторлицю.

Ми знову здіймаємось у височину, на висоту пташиного, а правильніше сказати, орлиного польоту. Під нами Округ Френч розкинувся як на долоні. Сонячне проміння тепер уже сильніше зігріває зелені прямокутні поля і засліплює відблисками від верхівок корівників. Дорога чиста. Лише окремі озерця світла сяють на дахах авто, які повільно рухаються до міста вздовж полів. Худоба голштинської породи штовхає ворота, готова вийти зі стійлового утримання й піти на ранкову зустріч із доїльною машиною.

На безпечній відстані від чорного дому, що показав нам чудовий приклад невезіння, ми рухаємось на схід. Перетинаємо довгу пряму стрічку Ілевенс-стрит і починаємо мандрівку в проміжний район розкиданих будинків і маленьких торгових центрів перед тим, як Шосе-35 фактично перерізає сільськогосподарський район. Минаємо «7-11», «Спілку Ветеранів Західних війн», де флагшток не побачить Старого Глорі ще сорок п'ять хвилин. В одному з будинків, що розташований трохи далі від дороги, жінка на ім'я Ванда Кіндерлінг, дружина Торнберга Кіндерлінга, неприємного й недомкуватого чоловіка, котрий відбуває довічне покарання у в'язниці Каліфорнії. Вона прокидається, дивиться на горілку в пляшці, що стоїть на столику біля ліжка і вирішує відкласти сніданок іще на годину. За п'ятдесят ярдів виблискують на сонці шеренгами вишикувані трактори і споглядають прозорий сталево-скляний опуклий вершечок представництва з продажу фермерського знаряддя. У магазині Теда Гольца «Фермерське знаряддя округу Френч» працює порядний турботливий чоловік і батько на ім'я Фред Маршалл, із котрим нам іще випаде нагода познайомитись, а згодом і з його роботою.

За ефектним скляним куполом і стоянкою «Гольца», схожою на асфальтове море, півмилі каменистого занедбаного поля, що вже давно являє собою голий плац, де-не-де устелений тоненькими бур'янами. За цим полем щось схоже на купу трухлявої деревини між давнім сараєм і старезною газовою

помпою. Це і є місце нашого призначення. Ми плавно спускаємося. Купа трухлявої деревини виявляється напівзруйнованою будівлею, що вже похилилась і ось-ось розвалиться. Старий рекламний щит із написом «Кока-Кола» потертий, продірявлений кулями, його просто кинули перед будинком. На порослій чагарником землі хаотично розкидані банки від пива, старі фільтри від сигарет. Зсередини чути безперервне заколисуєче дзижчання безлічі мух. Хочеться повернутися на свіже повітря й назавжди покинути це місце. Чорний будинок був доволі зловісний, але цей... цей іще гірший.

Ще одне тлумачення безталання: відчуття, що все ще гірше, ніж здається насправді.

Перед нами схожа на вагончик зруйнована хатина, яка колись була закладом під назвою «Смачно в Еда» з нездоровою їжею і страшенною антисанітарією. Через неймовірно брудний шинквас Ед Гілбертсон із жирною масою у 350 футів нещиро подавав масні пересмажені гамбургери, политі майонезом сандвічі з відбитками брудних пальців, мокрі ріжки з морозивом для маленьких клієнтів, здебільшого місцевих діток, що приїздили сюди на велосипедах. Він уже давно помер. Ед був одним із багатьох дядечків Дейла Гілбертсона, капітана поліції Френч Лендінга, відомий більшості як добросердий нечупара й ідіот. Його фартух був страшенно засмальцьований; самі лише руки й нігті, варті уваги представника санепідемстанції, викликали нудоту; посуд неначе коти лизали. За стійкою ванночка з розталим морозивом варилась через високу температуру від пательні. Над головою висіла липучка для мух. Вона настільки була вкрита трупами комах, що її саму вже навіть не було видно. Найгірша правда полягала в тому, що мікроби й бактерії в «Смачно в Еда» десятиліттями, покоління за поколінням, безперешкодно розмножуючись на підлозі, шинквасі та сковорідці — не гидуючи й самим Едом, — лопатці, виделці, немитій ложечці для морозива одразу ж потрапляли в жахливу їжу, а тоді, як і передбачалося, до рота й органів травлення дітей, що їли цю погань.

Дивовижно, проте ніхто й ніколи не помер від Едової їжі, а самого господаря одного дня звалив сердечний напад, коли той виліз на стілець, щоб нарешті прикріпити кнопками дюжину нових липучок. Ніхто так і не насмілювався знести його халупу й розчистити завали. Двадцять п'ять років під покровом ночі трухлявий каркас ласкаво зустрічав романтичні пари підлітків, а також хлопців і дівчат, що потребували усамітненого місця, щоб, як їм здавалося, уперше в історії відчувати сп'янілу свободу.

Різке дзигчання мух підказувало, що навіть якщо нам доведеться зайти в ці руїни, то там ми не побачимо ані закоханої пароньки, ані очманілих п'яних дітей. Цей гострий, жагучий шум, який не чути з дороги, повідомляє про присутність чогось граничного. Можливо, це навіть портал.

Ми заходимо. Прозорі сонячні промені розсіюються крізь щілини в стіні зі східного боку, а крізь розбитий дах вимальовуються смужки на піщаній підлозі. Пір'я, бруд переплітаються, перемішуються сліди тварин і нечіткі відбитки взуття. Ліворуч від нас під стіною валяються зім'яті потерті армійські ковдри; за кілька кроків розкидані банки від пива й недопалки сигарет навколо гасової лампи з розбитим склом. Сонячні промені лягають смужками на сліди, простягаються аж до жахливої стійки, викривляючись на вже порожньому місці, на якому колись стояли плита, раковина, ряд стелажів. Там, у сокровенному для Еда місці, сліди зникають. Унаслідок якихось несамовитих дій були збурені бруд і пісок. Біля задньої стіни щось схоже на стару армійську ковдру — краще це була б саме вона — безладно лежить у нерівномірній калюжі липкої рідини, над якою кружляють і на яку сідають шалені мухи. Трохи далі, у кутку, брудний, кудлатий рудий дворняга вчепився зубами в м'ясо з кісткою, що стирчить із білого предмета, який він тримає передніми лапами. Білий предмет — кросівка. Кросівка фірми «Нью Баланс», якщо бути точним. А якщо бути ще точнішим — дитяча кросівка фірми «Нью Баланс» п'ятого розміру.

Нам хочеться скористатися вмінням літати і покинути це пекло. Ми неодмінно вислизнули б через перекошений дах, щоб повернутися на незіпсоване повітря, але не можемо: ми маємо бути свідками. Бридкий собака жує відрізану дитячу ступню, докладаючи всіх зусиль, щоб витягти її з білої кросівки фірми «Нью Баланс». Худорлява спина дворняги вигнулася дугою донизу і тягне. Брудні кудлаті лопатки й вузька голова похилились, сухорляві передні лапи намертво стисли трофей, смик, смик, смик, проте шнурівка на кросівці зав'язана на зло цьому собацюрі.

Біля стіни, подалі від заплутаних слідів, випроставшись, горілиць лежить бліде тіло — саме замість нього ми б хотіли бачити стару армійську ковдру. Одна рука лежить на піску, а друга під правою стіною. Пальці на обох руках стиснені в кулаки. Пряме рудувато-біляве волосся розпорошилося на маленькому обличчі. Єдине, що можна сказати про очі і рот, — це те, що вони виражають незначний подив, характерний вираз обличчя навіть під час сну. На вилицях, скронях та шиї, неначе чорнильні плями, синці й рани. Торс від шиї й до пупка закриває біла футболка з логотипом «Мілуокі Брюерс», що замашена болотом і засохлою кров'ю. Нижня частина тіла бліда, місцями закривавлена, лежить у темній калюжі, над якою юрбляться і на яку сідають шалені мухи. Оголена тоненька ліва ніжка з брудним коліном закінчується ще закривавленішою кросівкою фірми «Нью Баланс» п'ятого розміру, зашнурованою на два вузли, носак показує на стелю. Там, де мала би бути друга нога, — порожнє місце, оскільки праве стегно різко уривається розірваним обрубком.

Перед нами третя жертва Рибак — десятирічна Ірма Френо. Хвиля потрясіння, спричинена її зникненням вчора після полудня з тротуару біля магазину відеопрокату, значно посилюється, коли Дейл Гілбертсон трохи більше ніж за день натрапить на тіло.

Рибак схопив її на вулиці Чейз-стріт і транспортував — ми не можемо сказати як саме — зверху вздовж Чейз-стріт

і Лаял-роуд, повз «7-11» і «Спілку Ветеранів Західних війн», повз будинок, де п'є з горя Ванда Кіндерлінг, повз блискуче скло будівлі «Гольца», схожої на космічний корабель, перетнувши межу між містом і фермою.

Коли Рибак штовхнув її крізь проїму дверей, що поруч із продірявленим кулями рекламним щитом «Кока-Кола», вона ще була живою. Очевидно, відбивалась і, мабуть, кричала. Рибак штовхнув її до тильної стіни та змусив замовчати ударом по обличчю. Схоже, він її придушив. Стягнув тіло на підлогу й випростав ноги. Зняв із неї увесь одяг, що був нижче від талії: спідню білизну, шорти — усе, у чому вона була одягнена під час викрадення. Тоді Рибак відрізав їй праву ногу. Для цього він використав щось схоже на ніж із довгим великим лезом, і без сокири і пилки різав м'ясо і кістку, аж доки не відтяв ногу від решти тіла. А тоді, мабуть, не більше ніж двічі чи тричі вдарив лезом по щиколотці й відрубав ступню, що досі взута в кросівку. Він відкинув її вбік. Його не цікавила ступня Ірми. Рибаку була потрібна лише нога.

Це, мої любі, і є справжнє *невезіння*.

Маленьке бездіяльне тіло Ірми Френо витягнулось і, здавалося, хотіло розтанути, розчинитись і стати єдиним цілим із трухлявою підлогою. Шалені мухи й далі дзижчать. Собака досі намагається вирвати увесь соковитий трофей із кросівки. Якби простодушний Ед Гілбертсон ожив і був тут, поруч із нами, він би вкляк на колінах і ридав, а ми...

Але ми тут не для того, щоб плакати. Ми — не Ед, якого охоплює жах, жалість і зневіра. Величезна таємничість оселилась у цій халупі, її відгомін витає в повітрі навколо нас. Ми тут, щоб побачити, засвідчити, зафіксувати й описати враження від побаченого — таємницю, яка залишила глибокий слід. Глибока, глибока важкість впливає за свої межі, і ця важкість захоплює нас. Смиріння — наша найкраща, найвдаліша реакція. Без нього нам було б важко зрозуміти

суть справи; величезна таємниця ув'язнила б нас, і ми залишалися б глухими, сліпими, тупими, як невігласи. Ми не можемо собі цього дозволити. Ми маємо честь доповнити цю сцену — мухи; собака, який розриває відрубану ступню; худе, біле тіло Ірми Френо; усвідомлення того, що з нею сталось, — усвідомленням своєї мізерності. Ми всього лише примара.

За шість футів від тіла Ірми крізь порожню віконну раму в боковій стіні залітає товста бджола й повільно кружляє в глибині кімнати. Бджола, що зависла в повітрі, здається надто важкою, щоб літати, проте вона й далі з легкістю і неспішною обачністю кружляє широкими колами над закривавленою підлогою. Мухи, дворняжка й Ірма не звертають на те уваги.

Проте для нас повільна бджола, яка продовжує вдоволено кружляти по задній частині жахної кімнати, не є тільки приводом відвернути увагу, а стає частиною навколишньої таємничості. Будучи елементом цієї сцени, вона дзижчить, вимагаючи від нас покірності. Важке, гучне лопотіння крильми стає центром звукових хвиль, вищих за ті, які створили мухи: як співак із мікрофоном очолює хор, так бджола контролює акустичний фон. Звуки накопичуються й сягають певної точки. Коли бджола повільно пролітає у жовтому світлі, що струменить крізь східну стіну, її смужки стають чорно-золотавими, крила — схожими на віяло і сама комаха — схожою на диво, що витає в повітрі. Вбита дівчинка розпростерта на закривавленій підлозі. Наша смиренність, усвідомлення нашої мізерності, розуміння важкості, яка цілком заповнила цю сцену, дарують нам почуття сили і влади за межами нашого розуміння, певного роду велич, що завжди присутня, але видно її лише в такі моменти.

Нам було надано честь, але ця честь є нестерпною. Гомінка бджола, покружлявши, підлетіла до вікна й вилетіла в інший світ, а ми за нею — на сонце, на повітря.

Запах лайна й сечі в «Притулку для старих Макстона»; легке, швидкоплинне відчуття *небезіння* щодо незбалан-

сованого будинку з північного боку від Шосе-35; дзижчан-ня мух і споглядання крові в колишньому «Смачно в Еда». Фе! Бридота! Хочеться запитати, чи є у Френч Лендінгу хоча б щось, що було б привабливим за своєю подобою? Хоча б одне місце, яке б нічого не приховувало?

Коротка відповідь: «Ні». З усіх боків в'їзду до Френч Лендінга варто було б поставити великі дороговкази з написами «ПОПЕРЕДЖЕННЯ! ПРОГРЕСУЄ НЕВЕЗІННЯ! ВИ ЇДЕТЕ НА СВІЙ ВЛАСНИЙ СТРАХ І РИЗИК!»

Увесь секрет полягає в магичності Рибака. Він зробив так, що слово «приемний» тимчасово зникло. Але ми можемо вирушити до місця, принаймні *приємнішого*. Маючи таку можливість, неодмінно нею скористаємось, адже нам потрібна перерва. Можливо, ми й не зможемо оминати *небезіння*, проте відвідаємо район, де немає лайна в ліжку і калюж крові на підлозі (у будь-якому разі, поки що).

Тож у бджоли своя дорога, а в нас своя; наша веде південно-західніше, минаючи ліси, що видихають аромат життя і кисень — ніде немає такого повітря, як тут, принаймні в цьому світі, — і знову до плодів людської праці.

Ця частина міста — Лібертивіль, так її було названо місцевою радою Френч Лендінга 1976 року. Ви не повірите, але пузатий Ед Гілбертсон, сам Король хот-догів, був членом цієї банди батьків міста, що існувала вже двісті років; то були дивні дні, хоча й не такі чудернацькі, як тепер. Зараз у Френч Лендінгу дні Рибака, дні безталанного небезіння.

Вулиці Лібертивіля мають назви, які дорослі вважають цікавими, а діти жахливими. Дехто з дітей навіть називає цю частину міста Педерастовіль. Давайте опустимось, вдихаючи свіже ранкове повітря (воно вже прогрілося; це достоту буде чудовий день для проведення Свята полуниці). Ми мовчки здійснюємо круїз над Камелот-стрит, минаємо перехрестя вулиць Камелот і Авалон та подорожуємо вниз

вулицею Авалон до Мейд Маріан Вей. Від Мейд Маріан ми рухаємося далі — куди б ви думали? — до Робін Гуд Лейн.

Тут дім № 16 — привітний, маленький, милий будиночок зі шпилястою покрівлею. На ньому ніби написано: «Тут живе успішна, працьовита сім'я», — вікно на кухню відчинене. Вчувається аромат кави й тостів, який аж ніяк не нагадує про невезіння (якби-то ми не знали більше; якби ж то ми не бачили собаку, коли він їсть ступню в кросівці, як, буває, дитина, виїдає начинку з хот-дога), ми прямуємо за ароматом. Чудово бути невидимими, правда ж? Спостерігати у величній мовчанці. Прокляття, якби ж тільки те, що бачили наші богоподібні очі, нас так не засмутило! Та це так, між іншим. На щастя чи ні, але ми вже всередині, й одразу — до роботи. Як полюбляють казати в цьому куточку світу, не будемо витратити сонячне проміння марно.

На кухні будинку № 16 Фред Маршалл — його фотографія прикрашає дошку пошани в парадній кімнаті магазину «Фермерське знаряддя округу Френч» як кращого продавця місяця. Фред також був визнаний працівником року три роки поспіль з останніх чотирьох (два роки тому Тед Гольц дав нагороду Отто Айсману, просто аби порушити традицію), і коли він на роботі, то ніхто не випромінює стільки шарму, харизми, та й узагалі люб'язності. Ви хотіли чогось приємного? Леді та джентльмени, перед вами Фред Маршалл!

Проте зараз ми не бачимо його самовпевненої усмішки, завжди гладко зачесаний на роботі, зараз, здається, ще не бачив гребінця. Він одягнений у шорти фірми «Найк» і футболку без рукавів замість звичних випрасуваних штанів кольору хакі та спортивної сорочки. На кухонному столі лежить «Вісник Ла-Рів'єр», розгорнений десь посередині.

У Фреда нещодавно з'явилися проблеми, чи, точніше сказати, у його дружини, Джудіт, але її проблеми — це і його проблеми, як казав пастор, що пов'язував їх священним шлюбом. Від того, що він читає, йому зовсім не краще. Далеко не краще. Це примітка до статті, продовження

історії матеріалу першої сторінки: «РИБАК ДОСІ ГУЛЯЄ НА ВОЛІ», — і, звичайно ж, автором є прихильник сенсаційних викриттів Венделл Грін.

Примітка є підсумком перших двох убивств (Фред їх називав «*Страшне і ще страшніше*»); читаючи її, Фред згинає спочатку ліву ногу, а тоді праву, розтягуючи м'язи стегна для ранкової пробіжки. Що може більше заперечувати жалюгідність, ніж ранкова пробіжка? Що може бути кращим? Узагалі, що може зіпсувати такий прекрасний початок такого прекрасного дня у Вісконсині?

А як щодо цього:

«Мрії Джонні Іркенхема були зовсім звичайними, як розповів оповитий горем батько. [Оповитий горем батько, думає Фред, напружується і уявляє, як його син спить нагорі. О Боже, вбережи мене від ролі вбитого горем батька. Не відаючи, звичайно ж, як швидко він цю роль дістане.]

— Джонні хотів стати космонавтом, — усмішка ненадовго освітлює його змучене обличчя, — або пожежником і гасити пожежі у Френч Лендінгу, або боротися зі злочинністю разом з “Лігою Справедливості Америки”.

Ці щирі мрії уврало жахіття, яке ми не можемо навіть уявити. [Але я впевнений, ви спробуєте, думає Френк, підводячи ноги.] Його розчленоване тіло знайшов Спенсер Ховдал із Централії. Ховдал — офісний працівник Першого Фермерського Державного Банку, котрий оглядав занедбану ферму у Френч Лендінгу, власником якої був Джон Елісон, що живе в сусідньому окрузі, щоб описати майно для переходу у власність банку за несплату боргів.

— Я від самого початку не хотів туди йти, — розповідає Ховдал репортеру. — Я найбільше у світі не люблю описувати конфіскований непотріб. [Знаючи Спенсера Ховдала, Фред дуже сумнівається, що він ужив

саме слово «непотріб».] Відвідавши курятник, мені ще більше перехотілось там бути. Здавалося, він хитається і ось-ось упаде. І я б нізащо не зайшов досередини, якби не дзижчання бджіл. Я подумав, що там, мабуть, рій. Бджоли — моє дошкульне місце, тож мені стало цікаво. Господи, мені стало цікаво. Сподіваюся, мені більше в житті не буде так цікаво».

У курнику він знайшов тіло семирічного Джона Веслі Іркенхема. Цей труп був розчленований, частини тіла висіли на ланцюгах, прив'язані до трухлявих крокв. Капітан поліції Дейл Гілбертсон не підтвердив, хоча й не спростував інформацію, отриману з надійних джерел у поліції Ла-Рів'єр, які стверджують, що стегна, тулуб і сідниці були покусані...»

Гаразд, із Фреда досить, тайм-аут. Він згрібає, згортає газету й кидає її біля кавоварки. Боже, коли він був малим, у газетах про таке ніколи не писали. Заради всього святого, чому саме Рибак? Чому він обов'язково має навішати ярлик із каверзним прізвиськом кожному монстру, роблячи його ледь не знаменитістю? Він би ще назвав його «Головний Бзік Місяця».

Звичайно, нічого такого не відбувалося, коли він був Тайлерового віку, проте сам принцип... сама суть клятого принципу...

Фред перестає підводити ноги, нагадує собі, що має поговорити з Тайлером. Це буде важче, ніж просто порозмовляти про те, наприклад, чому твердне його крайня плоть, але це треба зробити обов'язково. Фред скаже: «Друзяко, деякий час тобі доведеться дотримуватись певних правил. Таю, більше не тиняйся сам, гаразд?»

Але Фред, здається, навіть не припускає, що Тай може стати жертвою вбивці. Це неначе напівдокументальний фільм або, можливо, фільм Уес Крейвена під назвою «Крик-4. Рибак». А такого фільму ще немає? Тип у риболовному плащі тиняється та вбиває підлітків гачком? Можливо, але ж не

дітей, фактично *малюків*, говорячи про Емі Сент-Пір і Джонні Іркенхема. О Ісусе, світ поплив у нього перед очима.

Частини тіла, що звисають з трухлявих крокв у курнику, не давали йому спокою. Хіба таке може бути насправді? Хіба таке може відбуватись *тут*, тут і зараз, у країні Тома Соїєра і Беккі Тетчер?

Гаразд, облишмо. Час бігти.

Можливо, зробити так, неначе газета десь загубилась сьогодні вранці, думає Френк, бере її зі столу і складає, аж доки вона не стає схожою на товсту книжку з м'якою обкладинкою (але частину заголовка все одно можна прочитати: «РИБАК ДОСІ НА В...»). Можливо, газета, ну, я не знаю, просто мігрувала одразу в старий бак для сміття, що за будинком.

Так, чудова ідея. Джуді трохи дивна останнім часом, і три-можні історії Венделла Гріна про Рибака навряд чи підуть їй на користь. (*Шматочки стегна і тулуб*, Фред проходить будинком крізь вранішню тишу, підходить до дверей і, *агов, офіціанте, попросіть вирізати мені напрочуд гарний шматочок сіднички.*)

Вона одержима читанням преси, не коментуючи, але Фред не любить, як при цьому в неї бігають очі, а ще такі звички, як обов'язково торкатись язиком верхньої губи... а іноді, особливо два чи три останніх дні, витягти язик повністю і гратися губним жолобком, аж під самим носом. Йому здавалося це неможливим, але вчора ввечері під час місцевих новин вона зробила так знову. Вона дедалі раніше і раніше лягає спати, а іноді говорить уві сні щось чудернацьке й незрозуміле, не схоже навіть на слова. Іноді, коли Фред до неї говорить, вона не відповідає, просто широкими очима дивиться в порожнечу, ледь ворущачи губами, перебираючи руками (на руках почали з'являтися порізи й подряпини, хоча нігті в неї обрізані досить коротко).

Тай теж помітив, що мама стала трохи дивакуватою. У суботу, коли батько із сином разом обідали, Джуді вже

давно спала нагорі — ще один новий симптом. І тут син, неначе грім серед ясного неба:

— А що з мамою?

— Таю, нічого.

— Ні, щось не так! Томмі Ерберт каже, що вона неначе блекоти об'їлася.

Невже він ледь не дотягнувся через томатний суп і бутерброди з сиром, щоб упороти своєму синові? Своїй єдиній дитині? Своєму друзяці Таю, котрий просто схвильований. Спаси його Господи, саме так і було.

За дверима на початку бетонної доріжки, що веде вниз вулицею, Фред починає свою повільну пробіжку на місці, глибоко вдихаючи раз за разом, поглинає кисень, а тоді видихає. Зазвичай для нього це найкраща частина дня (якщо не враховувати тих моментів, коли вони кохаються з Джудіт, але зараз це буває дуже рідко). Йому подобається відчуття — *усвідомлення*, — що ця доріжка може бути початком дороги будь-куди, що він може зрушити з місця тут, у Лібертивілі, районі Френч Лендінга, а опинитися в Нью-Йорку... Сан-Франциско... Бомбеї... у горах Непалу. З кожним кроком Фред Маршалл дедалі більше інтуїтивно відчував, як світ кличе його (можливо, навіть усесвіт). Він продає трактори Джон Діра і культиватори КЕЙС, так, це правда, проте він не позбавлений уяви. Коли вони із Джудіт були студентами Університету в Медісоні, у Вісконсині, їхні перші побачення відбувалися в кав'ярні за межами території навчального закладу.

У закладі «Шоколадний годинник» панувала атмосфера, яка поєднувала джаз і лірику. Можна сміливо сказати, що вони закохались під звуки розлючених п'яниць, які декламували Аллена Гілсберга та Гері Снайдера під хоча й дешево, проте надзвичайно гучну звукову систему у «Шоколадному годиннику».

Фред ще раз глибоко вдихає і починає бігти вздовж Робін Гуд Лейн до Мейд Меріан Вей, де махає рукою Діку Первісу. Дік у халаті й капцях, щойно підняв зі сходинок ганку денну

фатальну дозу Венделла Гріна. Він повертає на Евелон-стрит і біжить, пришвидшуючись, що аж п'яти виблискують.

Однак він не може втекти від своїх думок.

Джуді, Джуді, Джуді, йому згадалась пісня Кері Гранта (маленька жартівлива пісенька, яка в нього завжди асоціювалась із коханням його життя).

Вона нерозбірливо бубонить уві сні, зводить очі. А от нещодавно — до речі, варто запам'ятати, коли саме це сталося (три дні тому), — він пішов слідом за нею на кухню, але її там не побачив. Вона була *позаду* нього, спускалась сходами, і те, як вона це зробила, здається, цікавило його менше, ніж *чому* — нишком піднялась затильними сходами та з шумом спустилась парадними. (Саме так вона, мабуть, і зробила. Це єдине пояснення, яке він міг придумати.) Ще це витягування язика і забавляння ним. Фред знає, що це все означає: Джуді поводитись як жінка, котра боїться. Це розпочалося ще до вбивства Емі Сент-Пір, отже, це не Рибак, або *принаймні* не лише він.

Тут з'являється ще одне протиріччя. За кілька тижнів до того Фред розповів би вам, що його дружина безстрашна. Вона має лише п'ять футів і два дюйми зросту («Ти ж іще така маленька, як мишка», — сказала його бабуся, коли вперше її побачила), але серце в Джуді як у левиці, як у воєвничого вікінга. Це не нісенітниця, не пустопорожнє вихваляння і не лірична промова; це правда, якою її бачить Фред. Те, що він раніше знав, і те, що зараз бачить, дуже сильно відрізняється, і це лякає його найбільше.

З Евелон він швидко біжить до Кемелот, перетинає перехрестя, не звертаючи уваги на транспорт, біжить дедалі швидше. Він мчить, замість того щоб бігти підтюпцем. Згадує випадок, що стався місяць по тому, як вони почали зустрічатися.

Вони, як завжди, пішли в «Шоколадний годинник», проте цього разу ввечері, щоб послухати джаз у виконанні чудового квартету. Не те щоб вони дуже його слухали — це

Фред лише тепер розуміє, — здебільшого він розповідав Джуді, як не хотів навчатися в Коледжі сільського господарства і природничих наук («Му-у», як їх дражнили студенти Коледжу писемності й науки) і як не хотів навіть чути про те, що його сім'я вже все вирішила. Після закінчення він знову повернеться додому й допомагатиме Філіпу на сімейній фермі у Френч Лендінгу. Думка про те, що йому доведеться провести решту свого життя в одній упряжці з Філом, страшенно пригнічувала Фреда.

— *А чого хочеш ти?* — запитала тоді Джуді. Вона тримала його руку на столі, у скляній креманці мерехтіла свічка, невеликий естрадний ансамбль виконував пісню «Я буду поруч з тобою».

— *Я не знаю,* — сказав він, — *але можу сказати лише одне. Мені треба бути в Бізнес-адміністративному, а не в «Му-у». У мене набагато краще виходить торгувати, ніж саджати.*

— *Тоді чому ти не переведешся?*

— *Через свою сім'ю.*

— *Але ж це не їхнє життя, а твоє, Фреде.*

Він пам'ятає щиру розмову, думки і те, як щось дивне сталося дорогою до гуртожитку, щось надзвичайне. Воно виходило за межі його розуміння щодо того, як улаштоване життя. Він був шокований, і вже тринадцять років його не полишає це відчуття.

Обговорюючи його плани та їхнє спільне майбутнє («Я могла б бути дружиною фермера, — сказала Джуді, — але лише тоді, якби мій чоловік справді хотів бути фермером»), замріялись. Ноги їх несли, вони й самі не знали куди. А тоді на перехресті Стейт-стрит і Горхем вищання гальм і різкий удар перервали їхню розмову. Фред і Джуді оглянулись і побачили, що пікап «додж» зіткнувся бампером зі старим «Фордом Універсал».

З «універсалу», який точно прожогом пролетів повз знак «Стоп» наприкінці Горхем-стрит, вийшов немолодий чоловік

у старомодному костюмі. Він був наляканий і шокований водночас, Фред розумів, що на те була вагома причина. Чоловік, що йшов від пікапа, був молодим, кремезним (Фред фактично пам'ятав його живіт, що звисав над поясом джинсів), із ломиком у руці. *Ти, клятий сліпий мудака!* — кричав Молодий і Кремезний. — *Глянь, що ти зробив із моєю тачкою! Це тачка мого батька, клятий дупель!*

Містер Старомодний Костюм дає задній хід, вирячивши очі, звівши руки. Фред стоїть перед магазином «Обладнання Рікмана», захоплено спостерігає і думає: *О ні, містере, погана ідея. Перед таким хлопцем не можна відступати, ви маєте йти на нього, не зважаючи на те, що він навіжений. Ви провокуєте його, хіба ви не бачите, що провокуєте його?* Захопившись він навіть не помічає, що в його руці вже немає руки Джуді, він слухає та має моторшне передчуття. Містер Старомодний Костюм досі поступається назад, верзе дурниці про те, як йому шкода... сталася помилка, не побачив, не подумав... страховий договір... Державна ферма... треба викликати поліцію, написати заяву...

Увесь час Молодий і Кремезний наступає, лясаючи кінцем ломика по долоні, не слухаючи. Справа була не в страховці й компенсації, а в тому, що Містер Старомодний Костюм його налякав до чортиків, коли він собі спокійно їхав у власних справах, слухаючи пісню Джонна Пейчек «Я звільняюсь». Молодий і Кремезний хотів відплати, навіть помсти за те, що змусило його злякатися до смерті, коли його підкинуло за кермом. Його провокував запах, запах страху цього сцикуна і те, що він, навіть, не оборонявся. Це було схоже на кролика і дворового пса, коли кролик не має схованки. Містера Старомодний Костюм було притиснено до стінки; ще мить — і ломик розмахуватиме так, що аж кров летітиме.

Проте крові не було і жодного помаху ломиком теж, оскільки Джуді Делойс за мить була там, не більше як за

мить. Вона стояла між ними, безстрашно дивилась у розпашіле обличчя Молодого і Кремезного.

Фред здивовано закліпав. Що за чортівня, як вона змогла дістатись туди так швидко? (Значно пізніше в нього виникне те ж саме питання, коли він піде слідом за нею на кухню, а почує, як вона спокійно спускається парадними сходами.) А що далі? Тоді вона ляснула Молодого і Кремезного чоловіка по руці! Бац, вона ляснула його просто по м'ясистому біцепсі, залишивши бліді відбитки пальців на засмаглому, веснянкуватому тілі, нижче від рукава рваної блакитної футболки цього типа. Фред дивився і не вірив своїм очам.

— *Досить!* — Джуді кричала просто в обличчя Молодого і Кремезного, на якому почав з'являтися подив. — *Поклади, досить! Не будь дурним! Ти хочеш потрапити до в'язниці через пошкодження авто на сімсот доларів? Поклади це! Заспокойся, молодець! Поклади... цю... штуку... НА ЗЕМЛЮ!*

Фред був абсолютно впевнений, що за секунду Молодий і Кремезний опустить ломик, але так, що він полетить у голову його дівчини. Джуді була неухильною, вона пильно дивилась в очі чоловіка з ломиком. Він стояв лише за крок, неначе вежа, і був більшим від неї щонайменше на кілька сотень фунтів. У той момент вона не була схожою на сцикуху; язик не перебирав верхню губу чи губний жолобок, а очі яскраво палали й були непохитні.

Ще мить — і Кремезний хлопець опускає ломик на землю.

Фред не усвідомлював, що зібрався натовп, аж доки не почув спонтанні оплески, близько тридцяти глядачів. Він приєднався, адже ніколи нею так не пишався, як у той момент. Вона смикнула їх обох, простягла руку Містеру Старомодний Костюм, фактично змусивши потиснути один одному руки. До того часу, як приїхали копії, Молодий і Кремезний та Містер Старомодний Костюм сиділи пліч-о-пліч на бордюрі, переглядаючи папери страховки один одного. Справу закрито.

Фред і Джуді далі йшли до гуртожитку, знову тримаючись за руки. Два квартали Фред не розмовляв. Чи був він у захваті від неї? Тепер він думає, що так. Нарешті він сказав: *Це було непереревершено.*

Вона якось тривожно глянула на нього, навіть якось тривожно всміхнулась. *Ні, нічого такого, — сказала вона. Якщо тобі хочеться це якось назвати, назви це гарним виявом громадянського обов'язку. Я побачила, що тин хоче сам себе відправити у в'язницю. Мені не хотілося, щоб це сталося. Або щоб постраждав інший.*

Здається, останнє вона сказала, уже додумавши потім. Тоді Фред уперше зрозумів, що Джуді не просто відважна, а має хоробре серце вікінга. Вона була на боці Кременезного парубка, тому що... ну, тому що інший був наляканий.

Невже ти не боялася? — запитав він її. І досі був такий приголомшений щойно побаченням, що в нього й думки в голові не майнуло, що йому мало б бути трохи соромно, адже його дівчина втрутилась, а не він, і це не «проповідь з Євангелія Голлівуда». *У тебе не виникав страх, що цей тин зараз як уперіщить тобі тим ломиком?*

Джуді спантеличено глянула на нього. *Мені це навіть не спало на думку, —* сказала вона.

Камелот врешті-решт переходить у Чейз-стрит, де можна спостерігати, як виблискує Міссісіпі в такі ясні дні, як сьогодні, але Фред не біжить так далеко. Він розвертається на початку Ліберті-Хайтс і повертається тим же шляхом. Його майка стала мокрою від поту. Іноді після пробіжки в нього покращується настрої, але не сьогодні, принаймні ще не покращився. Безстрашна Джуді того вечора на перехресті вулиць Стейт і Горхем була зовсім не схожою на ту, що зараз живе в його будинку: з переляканими очима, іноді незрозуміла, сонна, що крутить руки. Фред говорив про це з Петом Скарда. Це було вчора, коли лікар був у «Гольці», шукаючи самохідну газонокосарку.

Фред показав йому кілька «Дір» і «Хонда», поцікавився, як його сім'я, а тоді запитав, (нібито просто так): *Доку, можна я вас децю запитав, як ви думаєте, може бути таке, щоб людина раптово збожеволіла, без жодних на те попередніх симптомів?*

Скарда глянув на нього хитрішим поглядом, ніж Фреду того хотілося б. *Ми говоримо про дорослу людину чи підлітка, Фреде?*

Ну, ми не говоримо ні про кого конкретно. — Гучний, щирий сміх, що відлунював у його власних вухах, видався не зовсім переконливим з боку оцінюючого його Пета Скарди. — *Нікого, справді. Але просто гіпотетично, скажімо, про дорослу людину.*

Скарда подумав, а тоді похитав головою.

— *У медицині є всього лише кілька принципів, а в психіатричній медицині ще менше. Покладаючись на них, я можу сказати, що це дуже малоімовірно, щоб людина «раптово збожеволіла». Це може бути дуже швидкий процес, але все ж таки процес. Ми чуємо, як люди кажуть: «Раптом захворів, мовляв, так і так», — але це дуже рідкісні випадки. Психічний розлад — невротична та психопатична поведінка — потребує часу, щоб розвинутись, і зазвичай має проявлятися хоча б певними симптомами. А як поживає твоя мама, Фреде?*

— *Мама? О так, чудово. У прекрасній формі.*

— *А Джуді?*

Йому знадобилась мить, щоб знову розсміятись, і це в нього чудово виходило. Він сміявся голосно та простодушню.

— *Джуді? Вона теж у прекрасній формі, Доку. Так, звичайно. У неї все без змін.*

Точно. Усе без змін, окрім проявів деяких симптомів, і все.

Може, минеться, — думає він. Оптимізм — це характерна риса Фреда, він не вірить у невезіння, і легка усмішка вперше з'являється за сьогодні. — *Можливо, симптоми зникнуть. Можливо, хай там що було з нею, зникне*

так само раптово, як і з'явилося. Знаєте, а може, причиною того є критичні дні, ну це як ПМС.

Господи, якби все стало як раніше, яке було б полегшення! Між іншим, треба подумати про Тая. Він має поговорити з Тайлером. Фред не вірить у те, що пише Венделл Грін. Він вважає, що той, очевидно, намагається нав'язати спогади про легендарного канібала, котрий жив на межі століть, і те, що напівлюдина, напівкозел на ім'я Альберт Фіш завітав сьогодні до них і що той скрізь. Невідомо чому він з'явився тут, в Окрузі Кулі, когось, звичайно, оминуло, а ось двох діток він убив і зробив із їхніми тілами те, про що ніхто не може навіть говорити (окрім самого Венделла Гріна, здається).

Стегна, тулуб і сідниці покусані. — Фред замислюється і біжить швидше, попри поколювання в боці. Тепер він женеться, повторюючи, що він не вірить у те, що ці жахіття можуть якимось чином торкнутись його сина, і не бачить, як вони могли спричинити такий стан у Джуді, оскільки прояви дивакуватості з'явилися іще коли Емі Сент-Пір була живою, і Джонні Іркенхем також, тоді вони ще обоє, очевидно, щасливо грались на своїх ігрових майданчиках.

Можливо, це, можливо, те... досить із нас Фреда і його проблем, чи не так? Давайте залишимо голову, сповнену хвилювань, випередимо його і повернемося на Робін Гуд Лейн, до будинку № 16. Ми повертаємось безпосередньо до джерела його занепокоєння.

Вікно спальні подружжя, що на другому поверсі, відчинене, а віконна сітка, звичайно ж, не проблема; ми проникаємо крізь неї разом із легким подихом вітру і першими звуками пробудження дня.

Звуки прокидання Френч Лендінга не будять Джуді Маршалл. Хоча ні, вона лежить із широко розплющеними очима з третьої години, розглядає тіні, сама не знає чому. Їй

наснився сон, від якого вона втекла, надто страшний, щоб його запам'ятати. Проте *деякі речі* вона все ж таки згадує, хоча їй дуже не хочеться.

— Знову бачила очі, — говорить вона до порожньої кімнати. Її язик витягується, хоча Фреда і немає поруч, щоб це побачив (вона знає, що він дивиться, вона стривожена, але *не дурна*), вона не те щоб бавиться жолобком, вона його *облизує*, неначе ретельно витирає, як собака вилизує морду, замастившись у тарілці з недоїдками. — Це червоне око. Його око. Око Короля.

Вона розглядає тіні дерев за вікном. Вони танцюють на стелі, вони утворюють фігури і обличчя, фігури і обличчя.

— Око Короля, — повторює вона, тепер дала волю й рукам: переплітає, викручує, потискає, ніби рие: — Аббала! Лиси у своїх норах! Аббала-дун, Багрянний Король! Пацюки у своїх норах! Аббала Маншан! Король у своїй Вежі, їсть хліб із медом! Руйначі в підвалі, усе заробляють гроші!

Вона крутить головою з боку в бік. О, ці голоси, що надходять із темряви, іноді вона прокидається з картинкою, викарбуваною в її очах, картинкою з величезною, сіруватосиньою Вежею, що стоїть серед поля троянд. Поля крові. Тоді починається розмова, вона ламає язик, дає свідчення, говорить слова, які не розуміє, не кажучи вже про те, що не контролює змішаний потік англійської та безглуздої.

— Ідуть, ідуть, ідуть, — говорить вона. — Малеча йде своїми закривавленими ніжками... о, заради всього святого, це коли-небудь закінчиться чи ні?

Її язик знову витягується й лиже кінчик носа, за мить її ніздрі вкриваються слиною, а в голові чути ревіння

— Аббала, Аббала-дун, кан-та Аббала.

Ці жахливі незрозумілі слова, ці жахливі зображення Вежі з палаючими під нею печерами, печерами, крізь які йде малеча своїми закривавленими ніжками. Її розум напружується, є лише одна-єдина річ, що може це зупинити, лише один спосіб дістати полегшення.

Джуді Маршалл сідає. На столику поруч стоїть лампа, примірник найновішого роману Джона Грішема, маленький блокнот (подарунок Тая, на кожній сторінці напис «ТУТ ЩЕ ОДНА МОЯ НОВА ІДЕЯ!») і кулькова ручка з написом «ЛА-РІВ'ЄР ШЕРАТОН».

Джуді хапає ручку і нерозбірливо пише в блокноті.

Немає Аббала немає Аббала-дун немає Вежі немає руйначів немає Багряного Короля, тільки сни, це просто мої сни.

Цього досить, але ручка теж веде куди хоче, і перш ніж вона може відірвати її від блокнота, вона пише ще один рядок:

Чорний Дім — це вхід у Аббала, у пекло, світи і душі Шеол Маншан.

Досить! О Боже милосердний, досить! І найгірше: А що як це все почне мати сенс?

Вона кидає ручку назад на стіл, та котиться до штативу лампи й тихо лежить. Тоді вона вириває сторінку з блокнота, жмакає її та запихає в рот. Несамовито жує, не розкушуючи, але розмочуючи і розминаючи, а тоді ковтає. Ще один жажливий момент, коли папір прилипає їй до горла, але потім проходить униз. Слова і світи зникають, і Джуді, виснажена, знову падає на подушку. Її обличчя бліде і спітніле, величезні очі наповнені сльозами, але рухливі тіні на стелі більше не здаються їй схожими на обличчя — обличчя дітей, що йдуть, паціоків у своїх схованках, лисів у своїх норах, око Короля, Аббала-Аббала-дун! Тепер вони знову просто тіні дерев. Вона — Джуді Делоїс Маршалл, дружина Фреда, мати Тая. Це Лібертивіль, це Френч Лендінг, це Округ Френч, це Вісконсин, це Америка, це Північна Півкуля, це світ, і немає ніяких інших світів, крім цього. І нехай так і буде.

Її очі заплющуються. Коли вона нарешті засинає, ми покидаємо цю кімнату і рухаємося до дверей, але перш ніж ми туди дістанемось, Джуді Маршалл знову щось говорить — говорить водночас за гранню і уві сні.

— Бернсайд — це твоє несправжнє ім'я. Де твоя нора?

Двері в спальню зачинені, тож ми скористаємося замковою шпариною, проходимо крізь неї, немов подих. Ми рухаємося коридором, повз сімейні фотографії Джуді та Фреда, у тому числі й повз одну світлину на фермі Фредової сім'ї, де Фред і Джуді провели хоча й жажливий, проте неймовірно короткий період після одруження. Хочете гарну пораду? Не нагадуйте Джуді Маршалл про Фредового брата, Філа. Просто не заводіть її, як би, без сумніву, сказав Джордж Ретбун.

На дверях наприкінці коридору немає замкової шпарини, але є щілина під дверима, і ми прослизаємо, як телеграма. Одразу зрозуміло, що це кімната хлопчика: ми можемо визначити це по змішаному запаху брудних спортивних шкарпеток і олії з-під яловичої ніжки. Ця кімната маленька, але здається більшою, ніж у Фреда і Джуді, що далі по коридору, мабуть, тому, що тут немає присутності тривоги. На стінах фотографії Шакіл О'Ніла, Джеремі Берніц, команди «Мілуокі Бакс» та ідола Тайлера Маршалла — Марка Мак-Гвайра. Мак-Гвайр грає за «Карди», а «Карди» — це ворог, але вони фактично не конкуренти для «Мілуокі Брюерс». «Брю Крю» були підстилками в Лізі Америки, а вони — такими ж підстилками в Національній. А Мак-Гвайр... ну, він герой, чи не так? Він сильний, скромний і може виконати удар на милю. Навіть батько Тайлера, який підтримує виключно вісконсинські команди, вважає, що Мак-Гвайр особливий. «Найкращий бетер за всю історію гри» — так він назвав його після сезону, у якому той зробив сімдесят пробіжок. Тайлер, будучи ще зовсім дитиною того легендарного року, добре це запам'ятав.

Також на стіні кімнати цього маленького хлопчика, який згодом стане четвертою жертвою Рибака (третя вже була, і ми її бачили), на видному місці, якраз над ліжком, — плакат, на якому великий чорний замок у кінці великого затуманеного луку. Унизу плаката, прикріпленого скотчем до стіни (мама йому категорично забороняє кнопки), напис великими

зеленими буквами: «ПОВЕРТАЙСЯ НА СТАРІ ЗЕМЛІ». Тай уже давно збирався зняти цей плакат і вирізати цю частину. Плакат йому подобається не тому, що він любить Ірландію, — він йому нагадує якесь місце деінде, Десь Деінде. Це неначе фотографія якогось дивовижного вигаданого королівства, де, мабуть, живуть єдиногоги в лісі й дракони в печерах. Це нагадує Ірландію чи навіть Гаррі Поттера. Гогвортс — це абищиця, порівняно з цим Замком Десь Деінде. Це перше, що Тайлер Маршалл бачить уранці, останнє, що споглядає ввечері, і це йому подобається.

Скрутившись калачиком, він лежить на боці, в самих трусах. На голові скуйовджене біляве волосся, великий палець недалеко від рота, він ледь не смоче його. Йому щось сниться — ми бачимо, як бігають його очні яблука туди-сюди під заплющеними повіками. Його губи рухаються... він щось шепоче... Аббала? Він шепоче слова матері? Точно, що ні, але...

Ми наближаємося, щоб послухати, але перш ніж ми можемо щось почути, вмикається червоний радіоприймач із вмонтованим годинником, і одразу голос Джорджа Ретбуна лунає на всю кімнату. Це змушує Тая остаточно прокинутися й залишити сон, що досі кружляв у його незачесаній голові.

— Уболівальники, ви маєте мене зараз послухати, скільки разів я вам це казав? Якщо ви ще не були в Магазині меблів Братів Хенрайду Френч Лендінгу та Централії, то ви взагалі не знаєте, що таке меблі. Це точно, я говорю про Братів Хенрайд та їхній колоніальний стиль: вітальні, їдальні, спальні відомих брендів Лей-Зі-Бой, Бретон Вудс і Мусхед, — **НАВІТЬ СЛІПІЙ ВІДЗНАЧИВ БИ ЯКІСТЬ У БРАТІВ ХЕНРАЙД!**

Тай Маршалл сміється, ще навіть добре не розплющивши очі. Йому подобається Джордж Ретбун; Джордж, як те мотовило.

А тепер, навіть не зупиняючись після реклами, веде далі:

— Ви готові до Брюер-розіграшу, правда? Вислали мені поштову адресу та *el telefono*? Сподіваюся, що так, адже реєстрація закінчилась сьогодні опівночі. Якщо прогавили... то ваш поїзд пішов!

Тай заплющує очі знову і, мовчки ворушачи губами, повторює одне і те ж слово, понад три рази:

— Чорт, чорт, чорт. — Він забув надіслати і тепер може сподіватись лише на батька (який знає, що його син забудкуватий), можливо, він згадав і зареєстрував його.

— Головний приз, — каже Джордж. — ЄДИНИЙ шанс для тебе, твого кращого друга або подружки бути учасником, «бет боєм» чи «бет гьорл» у «Брю Крю», під час усієї серії ігор у Цинциннаті. Єдиний шанс виграти битку з автографом Річі Сексона. Бейсбольна битка — швидка, мов блискавка! Не кажучи вже про п'ятдесят вільних місць біля першої бази поруч зі мною, Джорджем Ретбуном — Мандрівним Коледжером Бейсбольних Наук Округу Кулі! АЛЕ НАВІЩО Я ТОБІ ЦЕ КАЖУ? Якщо прогавив — то вже запізно. Справу закрито, гру закінчено, застебни ширінку! О, я знаю навіщо — щоб переконатися, що наступної п'ятниці ти налаштуєш свій приймач і я обов'язково назву твоє ім'я по радіо.

Тай важко зітхає. Є лише два шанси, що Джордж назве його ім'я по радіо: незначний і жодного. Не те щоб він дуже хотів бути «бед боєм», одягненим у мішкувату форму «Брюерсів», і бігати перед великою кількістю людей у Міллер-Парку, але заволодіти биткою Річі Секстона, швидкою, мов блискавка... О, це так!

Тайлер викочується з ліжка, нюхає вчорашню футболку, чує запах поту й відкидає її, тоді бере іншу з шафи. Батько іноді питає, навіщо він накручує будильник так рано, адже літні канікули. Тайлер не може йому ніяк пояснити, що кожен день важливий, особливо, такий, наповнений теплом і сонячним промінням, і ніяких особливих обов'язків. Так, наче маленький голос у глибині його душі попереджав не марнувати жодної хвилини, бо часу мало.

Те, що Джордж Ретбун сказав далі, різко вигнало сонливість з голови Тайлера, його неначе облили холодною водою.

— Скажіть, жителі Кулі, ви хочете поговорити про Рибак?

Тайлер оторопів, дивний легкий холод пробіг його спиною, а тоді вниз руками. Рибак. Хтось навіжений убиває дітей... І їсть їх? Ну, він чув такі плітки, здебільшого від старших хлопців на бейсбольному полі, але хто може чинити такі жажливі речі? Канібалізм якийсь!

Голос Джорджа стишується.

— Зараз я розповім вам невеличкий секрет, так що слухайте уважно свого дядька Джорджа. — Тайлер сидить на своєму ліжку, тримаючи кросівки за шнурки, й уважно слухає дядька Джорджа, як той і сказав. Здається дивним чути Джорджа Ретбуна, котрий розповідає про щось... щось, не пов'язане зі спортом, але Тайлер йому довіряє. Хіба Джордж Ретбун не передбачив, що «Беджерс» увійде щонайменше у вісімку кращих, тоді як усі говорили, що вони вилетять з першого раунду? Так, таке було. Справу закрито, гру закінчено, застебни ширінку.

Голос Джорджа стишується ще більше, майже до шепоту.

— Справжній Рибак, хлопці і дівчата, Альберт Фіш, помер шістдесят сім років тому і, наскільки я знаю, ніколи не рухався західніше від Нью-Джерсі. Крім того, він, мабуть, був УБОЛІВАЛЬНИКОМ ЧОРТОВИХ ЯНКІ! ТОЖ ОХОЛОНЬ, ОКРУГ КУЛІ! ЗАСПОКОЮЙТЕСЯ!

Тай розслабився, посміхнувся й почав надівати кросівки. Заспокойтеся — це вдало сказано. Новий день, і, ну так, його мама трохи тю-тю останнім часом, але все минеться.

Тож давайте на цій оптимістичній ноті ми вмиємо руки, як сказав би грізний Джордж Ретбун. Говорячи зранку про Джорджа, про цей всюдисущий голос в окрузі Кулі, чому б нам не відшукати його самого? Непогана ідея. Давайте негайно так і зробимо.

Крізь вікно ми покидаємо кімнату Тайлера, подалі від Лібертивіля, летимо на південний захід по діагоналі, не затримуючись, ніби справді лопочучи крильми, летимо до мети. Ми прямуємо в бік геліографа, який виблискує на вранішньому сонці біля річки Міссісіпі, також коло найбільших у світі шести резервуарів. Між ними й окружною дорогою Оо (ми можемо назвати її Нейлгауз-роу, якщо хочемо, адже зараз ми практично жителі Френч Лендінга) — вежа радіостанції. Попереджувальний маяк на верхівці зараз невидимий через яскраве сонячне світло щойно народженого липневого дня. Ми відчуваємо запах трави, дерев і зігрітої землі, а коли наближаємося до вежі, відчуваємо насичений запах пива на етапі бродіння.

Поруч із вежею радіостанції, в індустріальному парку з південного боку від «Пенінсула-драйв», побудовано будівлю з блоків. Біля неї припарковано півдюжини автомобілів, патрульний фургон округу Кулі, старий «Форд Еколайн», пофарбований у карамельно-рожевий колір. Коли день закінчується й починається вечір, циліндричні тіні шести резервуарів падають спочатку на знак, який стоїть на убогому газоні біля дороги, відтак на будівлю, а тоді на автостоянку. На знаку написано: «KDCU-AM, ТВИЙ ГОЛОС ЗВУЧИТЬ НА ВСЮ КУЛІ КАНТРИ». Навпроти, на патрульному фургоні рожевою фарбою з балончика — надихаюча заява: «ТРОЙ ЛЮБИТЬ МЕРІАН! ТАК!», — яку пізніше Гові Соул, інженер команди Ю, зітре (мабуть, під час шоу Раша Лімбо, оскільки воно супутникове і повністю автоматизоване). Напис говорить нам про любов середньої

Америку в маленькому місті. Здається, нарешті ми знайшли щось приємне.

Коли ми прибуваємо до радіостанції, з бокових дверей виходить худорлявий чоловік, одягнений у «докерси» кольору хакі, білу сорочку з єгипетської бавовни без краватки, із застібненими гудзиками аж під шию, бордовими підтяжками (вони надто тонкі, як і він сам; підтяжки — це щось надто вульгарне, і носити їх мають такі створіння, як Живчик Макстон і Сонні Хартфілд, працівник похоронного бюро). Це чоловік зі сріблястим волоссям, в елегантному солом'яному капелюсі, старомодному, проте досі гарному. Бордова стрічка на капелюсі пасує до його підтяжок. Авіаторські окуляри затуляють очі. Він стоїть на траві, ліворуч від дверей, під розбитим гучномовцем, що посилює звук трансляції місцевих новин KDCU. Після цього з доповіддю виступатимуть представники ферми міста Чикаго, і це дає йому десять хвилин, перш ніж він знову сяде за мікрофон.

Ми ніяково спостерігаємо, як він витягує пачку сигарет «Амерікен Спінит» із кишені на сорочці й підпалює одну золотою запальничкою. Звичайно, цей елегантний чоловік у підтяжках, «докерсах» і «батвідженсах» не може бути Джорджем Ретбуном. У своїй уяві ми вже змалювали образ Джорджа. Він має виглядати зовсім інакше. Ми уявляємо типа з великим животом, що звисає над білим ремнем його штанів (це все сардельки), цегляно-червоним обличчям (це все пиво, не говорячи вже про крик у спортивних коментарях), товстою короткою шиєю (мають же десь помічатися його залізні голосові зв'язки). Джордж Ретбун у нашій уяві й уяві всієї Кулі Кантрі — витрішкуватий, з широкою дупою, скуйовдженим волоссям, залізним горлом, що ковтає таблетки, який ганяє автомобілем, голосує за республіканців, щомиті чекає серцевого нападу, любить перебільшувати спортивні подробиці, шалений ентузіаст, божевільний забобонник, з високим рівнем холестерину.

Цей тип — не він. Цей тип рухається, як танцюрист. Цей тип — холодний чай спекотного дня, холоднокровний, як піковий король.

Але скажіть, чи це жарт, чи що? Еге ж. Жарт гладкого діджея з миршавим голосом, тільки навпаки, у найпрямішому розумінні. Джорджа Ретбуна не існує взагалі. Він лише хобі в дії, фантастика в плоті й лише один із образів стрункої особистості. Люди з KDCU думають, що знають його справжнє ім'я, і думають, що в курсі цього жарту (вони знають, що висловлення про сліпих — це коронний номер товстуна-коротуна Джорджа), але вони не знають і половини. Вони знають рівно одну третину, тому що чоловік у «докерсах» і солом'яному капелюсі — це насправді чотири людини.

У будь-якому разі, Джордж Ретбун був порятунком KDCU, остання вціліла АМ-станція на жорстокому ринку FM. П'ять днів на тиждень, тиждень за тижнем він успішно веде ранкову передачу. У-команда (як вони самі себе називають) любить його до смерті.

Над ним з гучномовця чути балаканину:

— Досі жодних зачіпок, за словами капітана поліції Дейла Гілбертсона, який назвав репортера «Вісника» Венделла Гріна страшним панікером, що більше зацікавлений у продажу газет, ніж у справах Френч Лендінга.

— Тим часом в Ардені пожежа в будинку забрала життя літнього фермера та його дружини. Хорст П. Лепплемер і його дружина Гертруда обоє вісімдесятидворічні...

— Хорст П. Лепплемер, — сказав худий чоловік, зтягуючись із великим задоволенням. — Спробуй повторити це швидко десять разів, ти, дурню.

Позаду нього, праворуч, двері знову відчиняються, і хоча курець стоїть саме під гучномовцем, він чудово чує скрип дверей. Очі за авіаторською оправою були мертві все його життя, але слух у нього гострий.

Блідолиций новоприбулий моргає від вранішнього сонця, як дитинча крота, яке щойно вилізло зі своєї схованки, злякавшись леза плуга. Його голова поголена, окрім ірокезу, який простягається центром голови, й кіски, що починається на потилиці, трохи вище від шиї, та тягнеться до лопаток. Ерокез пофарбований в яскраво червоний колір, а кіска — у колір електрик. З однієї мочки вуха звисає сережка у формі блискавки, що має підозрілий вигляд, мов нацистський знак чи ісігнія¹. Він одягнений у порвану чорну футболку з логотипом «СНІВЕЛІН ШІТС '97: МИ НА ВАЖКОМУ ШЛЯХУ ДО ІСУСА». В одній руці цей цікавий хлопець тримає футляр для компакт-диска.

— Привіт, Моррісе, — каже худий чоловік у солом'яно-му капелюсі, досі не повертаючись.

Морріс затамовує легкий подих і у своєму здивуванні скидається на хорошого єврейського хлопчика, яким він і є насправді. Морріс Роузен — інтерн на літній період У-команди філії Ошкош університету Вісконсину.

— Блін, мені подобається ця неоплачувана праця, — звичай каже менеджер станції Том Віггінс, потираючи руки.

Ніколи чекова книжка не охоронялась так добросовісно, як Віггі охороняє чекову книжку KDCU. Він неначе дракон Смауг, що валяється на своїй купі золота (там і рахунків таких не було в DCU, щоб було на чому валятися; кажуть, що станції АМ просто щастить, що вона виживає).

Погляд Морріса здивований, навіть не просто здивований — він розчиняється в усмішці.

— Йой, містере Лайден! Нічого собі! Оце так вуха!

Він супиться. Навіть якщо містер Лайден, що стоїть якраз під гучномовцем, почув, що хтось виходить, як, чорт забирай, він зрозумів, хто це був?

— Як ви дізналися, що це я? — запитує він.

¹ Ісігнія — найчастіше дорогоцінні предмети, що є ознаками влади (атрибутами державності), гідності, спеціальної відзнаки.

— Лише від двох людей тут пахне марихуаною зранку, — каже Генрі Лайден. — Запах диму, що поширюється від одного з них, перебивається ароматом зубної пасти, а від другого — це від тебе, Моррісе, — різко віє ним.

— Агов, — шанобливо каже Морріс, — це феноменально.

— Я взагалі феноменальний, — погоджується Генрі. Він говорить тихо й задумливо: — Це важка робота, але хтось має її виконувати. Що ж до твого ранкового рандеву з безсумнівно смачною тайською паличкою, можна, я запропоную тобі афоризм апачі?

— Ушкварюй, чуваче.

Це перша справжня розмова між Моррісом і Генрі Лайденом — цілком таким, як про нього розповідали Моррісу. І навіть більше. Тепер уже не так важко повірити, що він може мати іншу особистість... Секретну особистість, таку, як Брюс Вейн... це якось так таємничо.

— Те, що ми робимо в дитинстві, формує наші звички, — каже Генрі, достоту не голосом Джорджа Ретбуна, — це моя порада тобі, Моррісе.

— Саме так, — каже Морріс, навіть не уявляючи, про що говорить містер Лайден, а тоді повільно й тихо простягає футляр із компакт-диском.

Генрі не робить жодних рухів, щоб узяти диск. Морріс почувується ніяково. Раптом йому здається, що він знову семирічний хлопчик, намагається привернути увагу завжди заклопотаного батька картинкою, яку півдня малював у кімнаті. *Він же сліпий, дурню. Він може відчути запах гашишу у твоєму подиху й мати вуха, як у кажана, але як він має знати, що ти тримаєш цей довбаний диск?*

Вагаючись, трохи налякавшись своєю власною нерозсудливістю, Морріс бере Генрі за зап'ястя. Він відчуває, що змусив чоловіка трохи злякатися, але Лайден веде рукою до тонкої коробки.

— О, диск, — каже Генрі. — І що там?

— Я хотів би, щоб ви увімкнули сьомий трек сьогодні в нічному шоу, — сказав Морріс, — будь ласка.

Спершу Генрі, здається, стривожився. Він затягується і викидає сигарету (навіть не глянувши, звичайно, ха-ха) в пластикове відро, заповнене піском, що стоїть біля дверей.

— Яке шоу ти маєш на увазі? — запитує він.

Замість того щоб просто відповісти, Морріс тихо ледь прищмокує губами, відтворюючи звук схожий на той, який видає хижа тварина, коли їсть щось смачненьке. І що ще гірше, він цитує слова Вісконсинського Щура, знані серед однолітків Морріса так само, як і серед дорослих, «навіть сліпому» Джорджу Ретбуну відомі: «Жуй, їж і запивай, це все-е-е виходить через одне й те саме місце!»

У нього не дуже добре виходить, але немає сумнівів, кого він копіює: єдиного і неповторного Вісконсинського Щура, чия вечірня програма виходить на KWLA-FM і є прославленою в Кулі Кантрі (хоча тут аж проситься слово «безславною»). KWLA — це маленька FM-станція коледжу Ла-Рів'єр, вона є не більшою за пляму на фоні вісконсинського радіо, але кількість радіослухачів Щура — величезна.

І якщо хто-небудь дізнається, що безтурботний уболівальник «Брю Крю», республіканець, представник АМ-мовлення Джордж Ретбун — це водночас Щур, котрий одного разу оприлюднив усе чорне шмаття на диску «Бек-стрит Бойз», то можуть бути великі проблеми. Досить серйозні, які, можливо, сягнуть далеко за межі дружнього маленького співтовариства радіо.

— Заради Бога, Моррісе, що примусило тебе думати, що я Вісконсинський Щур? — запитує Генрі. — Я ледве знаю, про кого ти говориш. Хто вселив тобі в голову таку думку?

— Поінформоване джерело, — хитро відповідає Морріс.

Він би ніколи не здав Гові Соу, навіть якби йому виривали нігті розжареними щипцями. Гові дізнався випадково:

одного дня він пішов до сортиру після Генрі й побачив, що із задньої кишені Генрі випав гаманець, коли той сидів на «троні». Ви думаєте, що тип, у якого так явно загострені всі відчуття, не зміг би собі такого дозволити, але, мабуть, Генрі задумався про щось інше. Очевидно, він був обтяжений, адже щодня змушений багато думати. У портмоне Генрі була перепустка на KWLA (Гові його проглянув «у рамках дружньої цікавості», як він висловився), а на лінії, де написано ім'я, хтось поставив штампик із зображенням пацюка. Справу закрито, гру закінчено, застібни ширінку.

— Я ніколи в житті не переступав порога KWLA, — каже Генрі, і це абсолютна правда. Він робить записи Віконсинського Щура (як й інші) в домашній студії, а тоді надсилає з поштових скриньок у центрі міста, підписуючись ім'ям Джої Страммер. Картка зі штампом пацюка була насправді лише запрошенням від KWLA, і нічого більше, він же не прийняв запрошення, тільки картку.

— А ти став для когось поінформованим джерелом, Моррісе?

— Га?

— Ти кому-небудь казав, що я — Віконсинський Щур?

— Ні! Звичайно ж ні! — як зазвичай і кажуть люди у таких випадках.

На щастя для Генрі, це була правда. Поки що, але день іще тільки починається.

— І не будеш, правда. Бо чутки мають властивість укорінюватися. Точно так, як і погані звички. — Генрі пихкотить, утягуючи дим.

— Я вмю тримати язик за зубами. — Морріс заявляє, можливо, і з недоречною гордістю.

— Сподіваюсь, бо якщо ти сіятимеш чутки, мені доведеться тебе вбити.

Сіятиму чутки, — думає Морріс. — Цей чувак якийсь накручений.

— Уб'єте, так, — сміється Морріс.

— І з'їм, — каже Генрі.

Він не сміється, навіть не всміхається.

— Так точно! — Морріс знову сміється, але цього разу сміх звучить уже якимось дивно, навіть для його власних вух: — Як Ганнібал Лектер?

— Ні, як Рибак, — каже Генрі. Він повільно повертається окулярами до Морріса. Сонце відбивається від них, на мить перетворюючи їх на червонясто-коричневе вогняне око. Морріс робить крок назад, навіть не розуміючи, що він це зробив: — Альберт Фіш любив починати з дупи, ти знав це?

— Н...

— Так, правда. Він стверджував, що шматочок молодої сіднички такий же солодкий, як шніцель з молодої телятини. Його точні слова, написані в листі до матері, однієї з його жертв.

— Досить, — каже Морріс. Страх у голосі чують навіть його власні вуха — це голос товстенького поросяти, що не дозволяє зайти великому поганому вовкові: — Я нізащо не повірю, що ви Рибак.

— Ні? Чому б це?

— Шановний, по-перше, ви сліпий!

Генрі нічого не каже, лише дивиться на спантеличеного Морріса, червонясто-коричневим оком своїх окулярів. Тут Морріс замислюється: *А чи справді він сліпий? Він чудово орієнтується в просторі, як для сліпого... і як він зрозумів, що це я, коли я вийшов? Це все здається досить дивним.*

— Я буду мовчати, — говорить він, — їй-богу.

— Це все, чого я хочу, — м'яко каже Генрі. — Тепер, коли ми один одного зрозуміли, що саме ти мені приніс? — Він тримає диск, не *дивлячись* на нього, з великим полегшенням зауважує Морріс.

— Це стара пісня «Сюпрімс» «Куди зникло наше кохання?» у виконанні групи з Рейсена «Брудна сперма». Але

вони її виконують у ритмі ста п'ятдесяти ударів за хвилину. Весело, блін, вийшло. Нищить всю попсовість пісні.

— «Брудна сперма», — каже Генрі, — це не вони раніше називались «Клітор Джейн Уайтт».

Морріс дивиться на Генрі з таким трепетом, який може перерости в кохання.

— Соло-гітарист «Брудної сперми» сформував групу «Джи-ві-сі». Тоді він розійшовся в політичних поглядах з бас-гітаристом, щось на кшталт Дін Кісінджер і Генрі Ачесон, тож Акі-Дакі, гітарист, вийшов із групи та сформував «Брудну сперму».

— «Куди зникло наше кохання?» — задумливо каже Генрі і повертає диск назад. Моррісу здалося, що навіть Генрі побачив його переміни на лиці.

— Думай своєю головою, не можна допустити, щоб мене хтось побачив із цим диском. Покладеш його в мою шафу.

Похмурість Морріса зникає, і його обличчя розпливається в сонячній усмішці.

— Так, гаразд! Зрозумів, містере Лайден!

— Дивись, щоб ніхто не помітив, що ти це робиш. Особливо Хоуел Соуї. Хоуел свого роду шпигун, і ти маєш бути надзвичайно обережним.

— Уторопав! — Посміхаючись, задоволений тим, як усе склалося, Морріс прямує до дверей.

— І, Моррісе?

— Так?

— Оскільки ти знаєш мою таємницю, називай мене Генрі?

— Генрі! Так! — Це найкращий літній ранок для Морріса Роузена. Саме так.

— І ще.

— Так? Генрі? — Морріс уявляє день, коли вони стануть Генк і Морі.

— Тримай язик за зубами щодо Щура.

— Я вже казав...

— Так, і я вірю тобі, але спокуса підступна, Моррісе; спокуса підступна, як злодій уночі, або як кілер у пошуках жертви. Якщо ти підкоришся спокусі, я дізнаюся. Я відчую за запахом твоєї шкіри, як поганий одеколон. Ти віриш мені?

— О... так.

І він повірив. Пізніше, коли в нього буде час усе обмірковувати, Морріс подумає, яка це безглузда ідея, але так, у той самий час він повірив йому. Він вірить йому, неначе загіпнотизований.

— Дуже добре, тепер іди. Рекламу постав у такій послідовності: господарські товари «Ас», «Шевроле Заглат» і «Містер Смачненькі Реберця».

— Затямив.

— З приводу вчорашньої гри...

— Страйк-аут Вікмена на восьмій? Оце так падлюка. Це геть не схоже на «Брюверсів».

— Ні, я думаю вдалішим є хоум-ран Марка Лоретта в п'ятому. Він не часто себе проявляє, та все одно вболівальники люблять його. Сам дивуюся чому. Й сліпому ясно, що його удари не зовсім вдалі. Йди. Поклади диск до моєї шафки, і якщо я побачу Щура, я передам йому. Я впевнений, що він це поставить.

— Трек...

— Сім, сім римується із «у небі грім». Я не забуду, і він теж. А тепер іди вже.

Морріс іще раз вдячно дивиться на нього і повертається всередину. Генрі Лайден, він же Вісконсинський Щур, він же Генрі Шейк (ми ще дізнаємось про нього, але не зараз; іще не час), підпалює іншу сигарету і глибоко затагується. Він не встигне її допалити; репортаж для фермерів уже закінчується (свині подохли, поганий прогноз на врожай пшениці, космічні ціни на кукурудзу), але зараз він мусить зробити кілька зтяжок, щоб заспокоїтися. Довгий, довгий день у нього попереду, який закінчиться танцювальним

вечором на Святі полуниці в «Притулку для старих Макстона», в будинку, що вселяє жах перед старістю. Він часто просить Господа, щоб уберег його від лап Вільяма «Живчика» Макстона. Якби йому довелось обирати між тим, щоб закінчити свої дні в цьому закладі, чи щоб йому обпалили обличчя паяльною лампою, він однозначно обрав би паяльну лампу. Пізніше, якщо він не буде зовсім виснаженим, можливо, до нього зайде друг, що живе з ним по сусідству, щоб розпочати читати книжку «Похмурий дім». Це допоможе йому розслабитись.

Цікаво, як довго Морріс Роузен зможе зберігати таємницю? Ну, Генрі сподівається, що він це з'ясує. Йому надто подобається Шур, щоб відмовитися від нього, хоча, очевидно, буде змушений, це вже незаперечний факт.

— Дін Кіссінджер, — бурмоче він. — Генрі Ачесон. Акі-Дакі. Господи, спаси нас.

Він затягується ще раз і викидає сигарету у відро з піском. Час повертатись усередину, час повтору хоум-рану Марка Лоретта, час приймати дзвінки від палких уболівальників спорту, жителів Кулі Кантрі.

І нам пора. Сьома година — б'ють у дзвіниці лютеранської церкви.

У Френч Лендінгу життя починає вирувати із шаленою швидкістю. У цій частині світу ніхто довго не вилежується, і нам теж треба поквапитися, щоб якомога швидше дістатися до кінцевої зупинки нашої подорожі. Невдовзі відбуватимуться події, і відбуватимуться вони дуже стрімко. Все-таки ми молодці, нам залишилася ще лише одна зупинка до крайнього пункту призначення.

Ми злітаємо в тепле, нагріте сонцем повітря і мить кружляємо над вежею KDCU (ми настільки близько, що чуємо «тік-тік-тік» маяка і низький, а точніше сказати, зловісний гул електрики), дивимося на північ і спрямовуємо свій орієнтир. Вісім миль угору по річці — місто Грейт

Блеф, назване так через оголене вапнякове урвище. Вважається, що над проваллям витають привиди, тому що 1888 року вождь племені індіанців Фокс (його звали Далеке Око) зібрав усіх своїх воїнів, шаманів, жінок і дітей і наказав їм стрибнути назустріч смерті, щоб урятуватися від страшної долі, яку він мигцем побачив уві сні. Усі стрибнули слідом за Далеким Оком, як за Джимом Джонсом, зробили так, як наказано.

Але ми не будемо заходити настільки далеко; примар нам вистачає тут, у Френч Лендінгу. Замість того давайте знову помандруємо Нейлгауз-роу («гарлеї» вже поїхали, на чолі зі Шнобелем Сент-Пір вони відрядилися на денну зміну до пивоварні), уздовж Квін-стрит, повз «Притулок для старих Макстона» (унизу Берні, він досі дивиться у вікно — ах), до Блеф-стрит. Це вже майже сільська місцевість. Навіть тепер, у ХХІ столітті, міста в Кулі Кантрі швидко поступаються лісам і полям.

З Блеф-стрит ми завертаємо ліворуч, на Герман-стрит, район чи то міський, чи то сільський. У міцному цегляному будинку, що стоїть за півмилі від незайманого забудовниками лугу (навіть тут є кілька забудовників, невідомих агентів *невезіння*) живе Дейл Гілбертсон із дружиною Сарою і шестирічним сином Девідом.

Ми не можемо залишатися надовго, і з подихом вітру проникаємо крізь кухонне вікно. До того ж воно відчинене, також є вільне місце для нас — якраз на робочому столі, між сковорідкою «Сілекс» і тостером. За кухонним столом сам шериф Гілбертсон читає газету й закидає до рота пластівці, навіть не відчуваючи їхнього смаку (він забув і про цукор, і про нарізаний скибками банан: ще одна стаття під авторством Венделла Гріна на першій сторінці «Вісника» спричинила в нього стрес). Цього ранку він поза сумнівом найнещасніша людина у Френч Лендінгу. Скоро ми зустрінемось з єдиним його суперником на це звання, але ще мить побудемо з Дейлом.

Рибак, — похмуро думає він. Щодо цього в нього такі ж міркування, як у Боббі Дюлака і Тома Лунда. — *Чому ти не назвав його якимось так, щоб більше відповідало межі століть, набридливий трахнутий писако? Щось більш місцеве? Дамербой, мабуть, те що треба.*

А Дейл знає чому. Схожість між Альбертом Фішом, який робив свою справу в Нью-Йорку, і їхнім убивцею тут, у Френч Лендінгу, надто вдала, надто смачна, щоб проігнорувати її. Усі жертви Фіша було задушено, як і Емі Сент-Пір та Джоні Іркенхема; Фіш поїдав своїх жертв, тіла обох наших жертв, дівчинки і хлопчика, теж були, очевидно, частково з'їдені; обоє, Фіш і наш убивця, показали, що їм особливо смакує... ну, задня частина по анатомії.

Дейл дивиться на свої пластівці, занурює ложку в кашу й відсуває тарілку рукою.

А листи. Він не може забути листи.

Дейл дивиться вниз, на свій портфель, що притулений до стільця, як вірний собака. Там лежить папка, яка притягує його, мов хворий нюючий зуб притягує язик. Можливо, він і може не брати справу до *рук*, принаймні доки він удома, де грає в м'яча із сином і кохається з дружиною, проте не брати до *голови*... це вже зовсім інша річ, як вони кажуть у таких випадках.

Альберт Фіш написав довгого жахливого відвертого листа матері Грейс Бадд, жертві, яка нарешті відправила старого канібала в останню подорож — на електричний стілець. («Який буде кайф від електрошоку!» — Фіш говорив це тюремникам. — «Це єдине, чого я ще не пробував!») Нинішній діяч написав схожі листи, один було адресовано Гелен Іркенхем, а інший — батькові Емі, жахливому (але щиро вбитому горем, на думку Дейла) Арманду Шнобелю Сент-Пір. Було б чудово, якби Дейл міг повірити, що ці листи були написані якимось баламутом, який ніяк не пов'язаний із убивствами, але обоє вони містили інформацію,

приховану від преси, інформацію, яку, очевидно, лише вбивця міг знати.

Дейл нарешті підкоряється спокусі (це добре зрозумів би Генрі Лайден) і піднімає свій портфель. Він відкриває його, дістає товсту папку і кладе на те місце, на якому нещодавно стояла тарілка з пластівцями, портфель кладе знову біля стільця, розгортає папку (підписану СЕНТ-ПІР — ІРКЕН-ХЕМ, а не РИБАК). Він гортає останні шкільні фотографії, які призводять до глибокого суму. На них — двоє усміхнених, з рідкими зубами дітей. Висновок державного судмедексперта надто жахливий, щоб читати, а фотографії з місця злочину надто моторошні, щоб дивитися. (Ох, але ж він змушений переглядати їх знову і знову, змушений дивитися на закривавлені ланцюги, мухи, розплющені очі.) Тут також є різні витяги, найдовше інтерв'ю зі Спенсером Гоудалом, котрий знайшов хлопчика Іркенхема, і деякий час його вважали підозрюваним.

Далі йдуть ксерокопії трьох листів. Один був надісланий Джорджу і Гелен Іркенхемам (підписано лише Гелен, якщо це має значення). Другий — Арманду Шнобелю Сент-Пір (підписаний саме таким чином, із прізвиськом і т. д.). Третій був надісланий матері Грейс Бадд до Нью-Йорка вбивцею її дочки наприкінці весни 1928 року.

Дейл кладе їх усі три один біля одного.

Грейс сіла мені на коліна й поцілувала мене. Я зважився з'їсти її. — Це Фіш написав до місіс Бадд.

Емі сіла мені на коліна й обняла мене. Я зважився з'їсти її. — Написано Шнобелю Сент-Пір, то що ж тут дивного, що він погрожує спалити поліцейський відділок Френч Лендінга дотла? Дейл не любить сучого сина, але має зауважити, що відчував би те ж саме, якби був на місці Шнобеля.

Я пішов нагору й зняв увесь одяг, бо знав, що якщо цього не зробити, то можу забруднити його кров'ю, — пише Фіш до Місіс Бадд.

Я обійшов курник ззаду й зняв увесь свій одяг, щоб не забруднитися кров'ю, — анонім до Гелен Іркенхем.

І постають питання: як може мати, яка отримала такого листа, залишатися при здоровому глузді? Хіба це можливо? Дейл думав, що ні. Гелен відповіла на запитання з логічною послідовністю, навіть запропонувала йому чаю, коли він востаннє заходив до них, але її скляні ошелешені очі натякали на те, що вона постійно на препаратах.

Три листи: два нових, одному майже сімдесят п'ять років. До того ж усі три такі схожі. Листи до Сент-Пір та Іркенхем написані від руки шульгою, як вважають державні експерти. Папір звичайний, білий, мімеографічний, фірми «Хаммерміль», доступний у кожному канцелярському магазині Америки, такому, наприклад, як, «Офіс Діпо» чи «Стейпл». Ручкою, мабуть, кульковою, фірми «Бік» — от тобі й зачіпки.

Фіш до місіс Бадд 28-го: *Я її не трахав, хоча міг би, якби захотів. Вона вмерла незайманою.*

Анонім до Шнобеля Сент-Пір: *Я її НЕ трахав, хоча міг би, якби захотів. Вона вмерла НЕЗАЙМАНОЮ.*

Анонім до Гелен Іркенхем: *Можливо, це заспокоїть тебе — я його НЕ трахав, хоча міг би, якби захотів. Він вмер НЕЗАЙМАНИМ.*

Дейл загруз по вуха і розуміє це, але сподівається лише на те, що він не цілковитий дурень. Цей діяч, хоча він і не підписався іменем старого канібала, явно хотів, щоб зв'язок таки був. Він робив усе так само, окрім того, що не лишив кілька дохлих форелей на місці злочину.

Гірко зітхнувши, Дейл кладе листи в папку, а папку в портфель.

— Дейле? Любий? — Чути сонний голос Сарі з другого поверху.

Дейл підстрибує, неначе його заскочили за чимось непристойним, і застібає портфель.

— Я на кухні, — озивається він.

Вони не переймаються, що можуть розбудити Дейві; він спить як убитий, щонайменше до сьомої тридцять кожного ранку.

— Запізнюєшся?

— Еге ж. — Він часто запізнюється, а тоді перекриває це роботою до сьомої, восьмої або навіть до дев'ятої години вечора.

Венделла Гріна *це* не цікавило... принаймні не дуже, але дайте йому час. Говоріть про своїх канібалів!

— Полий квіти перед тим, як піти, гаразд? Останнім часом так сухо.

— Так, звичайно. — Дейл любить поливати Сарині квіти. Найкраще йому думається із садовим шлангом у руці.

Нагорі пауза... але він не чує шаркання її капців назад до спальні. Він чекає. І нарешті:

— У тебе все добре, любий?

— Чудово, — докладаючи всіх зусиль, щоб його голос прозвучав задушевно.

— Ти так вовтузився, перш ніж заснути.

— Та все гаразд.

— Знаєш, про що Дейв запитав мене минулого вечора, коли я мила йому голову?

Дейл закочує очі, оскільки ненавидить ці розмови на далекій відстані. Сарі, здається, вони навпаки подобаються. Він підводиться і наливає собі ще одну чашку кави.

— Ні, про що?

— Він запитав: «Батько що, скоро втратить роботу?»

Дейл завмер із чашкою в руках на півдорозі до рота.

— І що ти сказала?

— Я сказала — ні. Звичайно.

— Тоді ти сказала правильно.

Він чекає, але це все. У Девіда нестійка психіка, як і в будь-якого іншого маленького хлопчика, і він не хотів би його пригнічувати. Сара почовгала назад до їхньої кімнати, очевидно, в душ.

Дейл повертається за столик. Робить ковток кави, кладе руку на чоло й заплющує очі. У цей момент добре видно, який він наляканий і нещасний. Дейлу лише сорок два, і він людина з поміркованими звичками, але на безжалісному сонячному світлі, що падає крізь те вікно, у яке ми сюди потрапили, на мить здається шістдесятирічним хворим.

Він схвильований своєю роботою, розуміє: якщо не впімає типа, який убив Емі та Джоні, то вилетить з відділку ще до кінця року. Його також непокоїть Девід... хоча Дейві — це не основна причина його хвилювання. Він так само, як і Фред Маршалл, фактично не може уявити, що Рибак міг би взяти їхню із Сарою дитину. Ні, він більше переживає за інших дітей Френч Лендінга, можливо, дітей Централії та Ардена.

Він боїться, що не зможе впіймати цього сучого сина. Що він уб'є третю, четверту, одинадцяту, дванадцяту жертву.

Бог бачить, він просив допомоги. І отримав її... певною мірою. Є два державні поліцейські детективи, призначені на цю справу, і хлопець із ФБР із Медісона допомагає (на неофіційній основі, оскільки ФБР не бере офіційної участі в розслідуванні). Дейлу ця неофіційна допомога здається сюрреалістичною, однією з причин цього є дивний збіг їхніх імен: агент ФБР Джон П. Реддінг, державні детективи Перрі Браун і Джеффри Блек. Тож у його команді є Коричневий, Чорний і Червонястий. Сара їх називає «Кольоровий загін». Усі три дають чудово зрозуміти, що вони виконують непосильну роботу, а Дейл Гілбертсон — цілковитий нуль.

Господи, але я думав, що Джек захоче мені допомогати, я зробив би його напарником, як в одному зі старих вестернів.

Так, справді. Напарником.

Коли Джек уперше приїхав до Френч Лендінга чотири роки тому, офіцери одразу охрестили його Голлівудом. Дейл тоді ще зовсім не знав, що це за людина. До того часу, коли вони заарештували Торнберга Кіндерлінга —

так, здавалося б, безневинного, маленького Торнберга Кіндерлінга, важко повірити, але це абсолютна правда. Тепер Дейл розуміє, що це кращий детектив від природи, якого Дейлу доводилося коли-небудь зустрічати.

Єдиний детектив від природи.

Саме так. Єдиний. А також вони розділили славу про спільне затримання (безумовно, через наполегливу вимогу новачка з Лос-Анджелеса), хоча це була робота Джека, саме він провернув авантюру. Він був схожий на літературного персонажа з відомого детектива, як Еркюль Пуаро, Еллери Квін. Хіба що не переймався дедуктивним методом, не постукував себе по скроні й не говорив про свої «маленькі сірі клітинки».

— Він уважно слухав, — бурмоче Дейл і підводиться, прямує до чорного входу, а тоді повертається за портфелем. Він поставить його на заднє сидіння своєї патрульної поліційної машини, перш ніж полле квіткову клумбу. Йому не хочеться, щоб ці жахливі фотографії були в будинку довше, ніж у тому є потреба.

Він уважно слухає.

Так, наприклад, Джек уважно слухав Жанну Мессенгейл, барменку з бару. Дейл тоді ніяк не міг зрозуміти, чому той проводить так багато часу з маленькою хвойдою; у його голові навіть промайнула думка, що містер Лос-Анджелес Ляні Штани намагається затягти її в ліжко, щоб, повернувшись додому, розповідати всім своїм друзям на Родеодрайв про подорож до Вісконсину, про те, яке там надзвичайне повітря і які там ніжки — довгі й сильні. Але все було не зовсім так. Він її уважно слухав, і нарешті вона сказала йому те, що він хотів почути.

Так, справді, люди роблять безглузді речі, коли вип'ють, — сказала Жанна. — Зараз я покажу, як робить у нас тут один тип після декількох чарок. — Вона затисла кінчиками пальців ніздрі... вивернувши долоню назовні.

Джек і далі ледь посміхався, маленькими ковтками попиваючи содову: *І щораз вивертає долоню? Отак?* — Він передражнює жест.

Жанна посміхається, напівзакохана: *Саме так, красунчику, ти швидко вчишся.*

Джек: *Іноді буває. Як звати того типа, любя?*

Жанна: *Кіндерлінг. Торнберг Кіндерлінг.* Вона похихикала. *Але після однієї-двох чарок, після того, як починає затискати носа, просить, щоб його називали Торні.*

Джек досі посміхається: *А н'є він, любя, джин «Бомбей»? З кубиком льоду, додаючи трохи настоянки?*

Посмішка Жанни почала зникати, тепер вона дивилася на нього як на чаклуна: *Як ти дізнався?*

Але це вже було не важливо, тепер усе стало на свої місця: він зібрав усі необхідні докази. Справу закрито, гру закінчено, застебніть ширінку.

Урешті-решт, Джек полетів назад до Лос-Анджелеса, узявши під варту Торнберга Кіндерлінга. Торнберг Кіндерлінг — неагресивний, в окулярах страховий агент фермерських господарств із Централії. Це людина, яка і мухи би не скривдила, за столом він нізащо б не сказав слово «лайно», не насмілився б попросити склянку води спекотного дня, але зміг убити двох проституток у Місті Ангелів. Він їх не душив; він зробив свою роботу ножем фірми «Бак», який зрештою привів Дейла до «Спортивного магазину Лепхема» — огидного маленького пункту продажу поруч із «Сенд Бар», найжахливішим пивним закладом у Централії. Завдяки тестам ДНК він уже міг притиснути Кіндерлінга до стінки, але Джеку все ж таки було важливо дізнатись про місце походження знаряддя вбивства. Він зателефонував Дейлу, щоб особисто йому подякувати, і Дейл, який ніколи в житті не бував західніше від Денвера, був безглуздо зворушений таким знаком уваги. Джек повторював кілька разів під час слідства, що занадто багато доказів не буває,

особливо коли йдеться про справжнього поганця, такого, як Торні Кіндерлінг. Цей тип заявив про своє божевілля, проте Дейл, який щиро сподівався, що його викличуть для показу свідчень, був у захваті, коли суд присяжних відхилив таку заяву і його було засуджено до довічного ув'язнення.

Але що тому передувало? Що стало першопричиною цього? Уміння слухати. Ось і все. Він слухав барменшу, яка звикла, що чоловіки зазвичай витріщаються на її груди, а її слова в одне вухо впускають, а з іншого випускають. А кого Голлівуд Джек слухав до Жанни Мессенгейл? Здається, деяких повій зі стриптиз-бару «Сансет»... Можливо, краще сказати, усе їхнє кодрло. (*Як же їх можна назвати? — задумується Дейл, ідучи до гаража за шлангом. — Можливо, шиммі нічних метеликів? Стадо індичок-розпусниць.*) Жодна з них не змогла впізнати Торнберга Кіндерлінга серед інших підозрюваних, оскільки Торнберг, який був у Лос-Анджелесі, сильно відрізнявся від того, який подорожував сільськогосподарськими підприємствами в Кулі та Міннесоті. Лос-Анджелеський Торні носив перуку, лінзи замість окулярів і фальшиві вусики.

— Найграндіознішим було змінити колір шкіри на темніший, — казав Джек. — Зовсім трохи, але цього було досить, щоб бути схожим на місцевого.

— Був членом драматичного гуртка протягом усіх чотирьох років навчання в середній школі у Френч Лендінгу, — похмуро зауважив Дейл. — Я довідався, що в дитинстві цей виродок грав Дон-Жуана — хіба в таке можна повірити?

Багато підступних маленьких змін (здається, цього було забагато, щоб суд присяжних повірив у його божевілля), але Торні забув про одну особливу прикмету, яка його і виказала: полюбляв затискати кінчиками пальців ніздрі, вивернувши долоню назовні. Якійсь проститутці це запам'яталось, і вона згадала про цю звичку мигцем, так само, як і Жанна Мессенгейл, Джек одразу зрозумів, що вже чув таке. Тому що він уважно слухав.

Подзвонив мені, щоб подякувати за дослідження ножа і щоб знову розповісти мені про суд присяжних, думає Дейл, але другого разу він хотів ще дещо, і я знав, що саме. Я знав ще до того, щойно він розтулив рота.

Хоча Дейл і не такий геніальний детектив, як його друг із Золотого Штату, проте він помітив, що молодий чоловік несподівано зацікавився пейзажем західного Вісконсину. Джек закохався в Кулі Кантрі, Дейл міг закластися на чималеньку суму, що це була любов з першого погляду. Було важко не помітити захоплений вираз його обличчя, коли вони їхали з Френч Лендінга до Централії, з Централії до Ардена, з Ардена до Міллера: подив, насолода, навіть, можна сказати, захват. Дейлу здавалося, що Джек схожий на людину, котра приїхала на місце, де ніколи не була раніше, а виявилось, що повернулася додому.

— Це просто неймовірно, — одного разу він сказав Дейлу. Вони обоє їхали на Дейловому старому патрульному поліційному автомобілі «Кепріс», який теж важко з будь-чим порівняти (у якому іноді, соромно сказати, навіть клаксон заїдає). — Ти хоч усвідомлюєш, Дейле, як тобі пощастило, що ти живеш тут? Це, мабуть, найкрасивіше місце у світі.

Дейл, котрий прожив у Кулі все своє життя, не заперечував.

Після закінчення їхньої останньої розмови з приводу Торнберга Кіндерлінга Джек нагадав Дейлу про те, як він колись попросив Дейла (чи то жартуючи, чи то серйозно) дати йому знати, якщо буде продаватись гарна невеличка місцина десь за містом у Дейлових краях. З Джекового трепету в голосі Дейл одразу зрозумів, що він не жартував.

— Тож ти переді мною в боргу, — бурмоче Дейл, тримаючи шланг. — Ти переді мною в боргу, виродку. — Звичайно ж, він неофіційно просив Джека допомогти йому в розслідуванні справи Рибака, але Джек відмовився... він просто злякався.

— *Я у відставці*, — сказав він безцеремонно. — *Дейле, якщо ти не знаєш, що означає це слово, ми можемо зазирнути до словника разом.*

Але це смішно, чи не так? Звичайно, що так. Як може людина, котрій не виповнилося тридцяти п'яти, бути у відставці? Особливо, якщо вона чудово виконує свою роботу?

— Хлопче, ти переді мною в *боргу*, — він повторив тепер, уже йдучи вздовж будинку, щоб закрутити кран.

Небо безхмарне, добре политий зелений газон — тут, на Герман-стрит, здається, жодної ознаки *невезіння*. Проте воно є, і ми навіть відчуваємо це. Дисонантний звук, неначе звук потоку летальних вольт, проходить через сталеві підпори вежі KDCU.

Але ми тут уже надто довго затрималися. Нам потрібно знову злетіти й рухатися далі, до своєї кінцевої мети цього раннього ранку. Ми ще не все знаємо, але ми знаємо три важливі речі: по-перше, що Френч Лендінг — це місто у жахливій тривозі; по-друге — що кілька людей (перша — Джуді Маршалл, другий — Чарльз Бернсайд) розуміють на глибокому рівні, що хвороба міста зайшла набагато далі, ніж просто напад одного слабкого педофіла-вбивці; по-третє, що ми не зустріли нікого, хто зміг би свідомо оцінити силу *невезіння*, яке зараз повзе на тихе містечко поруч із річкою Тома і Гека. Кожна особа, котру ми зустрічали, по-своєму сліпа, як Генрі Лайден. Ця ж правда стосується і людей, з якими ми ще не зустрічалися: Шнобеля Сент-Піра, Венделла Гріна, Кольорового загону.

Наші серця жадібно прагнуть героя. Поки що ми не можемо його знайти (адже зараз ХХІ століття, минули дні Д'Артаньяна і Джека Обрі, а настали часи Джорджа Буша і «Брудної сперми»), проте ми можемо знайти людину, яка колись давно *була* героєм. Тож давайте пошукаємо нашого давнього друга, що його ми якось зустрічали тисячу чи більше миль на схід звідси, на узбережжі спокійного Атлантичного океану. Минули роки, і вони певним чином змінили

того хлопчика, він забув багато і провів чималу частину свого дорослого життя, переконуючи всіх, що хворий на амнезію. Але він єдина надія Френч Лендінга, тож давайте візьмемося за крила й полетимо на схід, назад над лісами, полями і пагорбами.

Здебільшого ми бачимо милі безперервних сільськогосподарських угідь: безліч кукурудзяних полів, пишні луки, широкі жовті покоси люцерни. Брудні вузькі дороги ведуть до білих будиночків ферм і багатьох високих корівників, зерноховищ, циліндричних цементних блоків для силосу й довгого металевого піддашся для устаткування. Чоловіки в джинсових піджаках ходять добре второваними стежками між будинками й корівниками. Ми можемо навіть відчути запах сонячного проміння. Це аромат, що поєднує запах масла, дріжджів, землі, зростання і гниття. Він підсилюється в міру того, як сонце сходить, а проміння сильнішає.

Під нами Шосе-93 перетинає Шосе-35 у центрі крихітної Централії. Порожня автостоянка позаду «Сенд Бар» чекає на прибуття гучної Грізної П'ятірки, які, зазвичай, по суботах проводять тут другу половину дня, вечори й ночі, насолоджуючись більярдом, гамбургерами й амброзією, створенню якої вони присвятили все своє дивакувате життя. «Кінгслендський Ель» — найкращий продукт пивоварної компанії «Кінгсленд» — найліпше пиво, яке гідно тримається серед виготовлених на спеціалізованій пивоварні чи в бельгійському монастирі. Шнобель Сент-Пір, Мишеня і К° кажуть, що це найкраще пиво у світі, то чому б нам сумніватися? Вони не лише знають набагато більше про пиво, ніж ми, — вони вклали в нього частинку свого натхнення, знань і вмінь, щоб зробити «Кінгслендський Ель» найкращим у броварній майстерності. Фактично, вони переїхали до Френч Лендінга через бажання працювати саме на цій пивоварні, яку обрали після ретельних міркувань.

Хочеться спробувати «Кінгслендського Елю», але 7:30 ранку — це надто рано, щоб пити будь-що, крім фруктового

соку, кави або молока (окрім Ванди Кіндерлінг, що теж думає про пиво, навіть про «Кінгслендський Ель», як про дієтичну добавку до аристократичної горілки); а ми далі рушаємо на пошуки нашого давнього друга і наближаємося у міру можливості до героя, якого востаннє бачили хлопчиком на узбережжі Атлантичного океану. Ми не можемо марнувати жодної хвилини; скоро ми будемо на місці, тут і зараз. Милі летять під нами, а вздовж Шосе-93 поля звужуються, а пагорби піднімаються з обох боків.

Поспішаючи, ми маємо *зрозуміти*, що це за *місце, де ми знаходимося*.

Три роки тому наш давній друг подорожував Шосе-93 на пасажирському сидінні старого патрульного поліцейського автомобіля Дейла Гілбертсона, серце рвалося з грудей, перехопило подих, у роті пересохло. Дейл на той час був лише копом невеличкого містечка. Він був надзвичайно вражений роботою нашого друга, яку той просто виконував у міру своїх можливостей. Вони їхали до фермерського будинку, який разом із п'ятьма акрами землі залишився Дейлу в спадок від покійного батька. «Гарна місцина» не мала особливих цінностей, ані для кузенів Дейла, ані для будь-кого іншого, оскільки вони її не потребували. Дейл теж утримував свою власність лише із сентиментальних причин. Він не знав, що робити зі ще одним будинком — на те, щоб підтримувати його, витрачалося чимало часу і зусиль. Дейлу подобалось доглядати за домом, та він був зовсім не проти перекласти це на плечі когось іншого. Оскільки він так захоплювався нашим другом, то йому було за честь, щоб той оселився в старому помешканні його батька.

Чоловік на пасажирському сидінні був надто захоплений пейзажем, надто схвильований, щоб звертати увагу на Дейла. За звичайних обставин наш друг запросив би свого шанувальника в тихий бар, замовив би йому пива та сказав:

— Слухай, я знаю, що ти вражений моєю роботою, але врешті-решт, Дейле, я всього лише коп, як і ти. І це все. Якщо вже бути чесним до кінця, просто мені набагато більше щастить, ніж я на те заслуговую.

Це було б правдою: з того часу, як ми востаннє з ним зустрічалися, наш друг став везунчиком, йому щастило в усьому, якщо це можна назвати везінням. Це везіння було настільки безглузде, що він більше не міг дозволити собі грати в карти або робити ставки в спорті. Коли виграєш майже кожного разу, виграш набуває смаку зіпсованого виноградного соку. Але це були незвичайні обставини через вир емоцій, які переповнювали його, щойно вони виїхали з Централії на фінішну пряму Шосе-93; він ледь помічав Дейлове підлабузництво. Ця коротка поїздка була схожа, як йому здавалося, на довгоочікувану подорож додому: усе, що він бачив, йому про щось нагадувало, було невід'ємною частинкою його самого. Усе здавалося божественним. Він знав, що хоче купити гарну місцину, і не має значення, який вона має вигляд або скільки коштує, у будь-якому разі ціна не стане йому на заваді. Він вирішив купити — та й по всьому. Захоплення Дейла ним як героєм зачепило його настільки, що він розумів: буде змушений стримувати його, щоб той не занижив ціну. В той же час він стримувався, щоб не заплакати.

Згори праворуч від Шосе-93 ми бачимо льодовикові долини, які розділяють пейзаж, неначе відбитки гігантських пальців. Наш друг бачив лише стрімкі звужені дороги, які відгалужувались від шосе і прослизали туди, де змішуються сонце і темрява. Кожна дорога промовляла: «*Майже там*». Шосе казало: «*Ось правильний шлях*». Глянувши вниз, можна побачити стоянку на узбіччі, дві бензоколонки і довгий сірий дах «РОЙЗ СТОП»; коли він окинув оком праворуч і спостеріг за бензоколонками дерев'яні сходи, що ведуть до широкого привабливого ганку і входу до крамниці. Йому здалося, що він уже підіймався цими східцями сотні разів і заходив усередину, щоб купити хліб, молоко, пиво, м'ясне асорті, робочі рукавиці, викрутку, десятипенсову упаковку цвяхів — усе, що може знадобитися серед широкого асортименту на полицях магазину, що він і робитиме надалі сотні разів і більше.

П'ятдесят ярдів униз від шосе — невеличка річка Тамарак синьо-сірою стрічкою звивалася до Норвей Веллі. Дейл звернув на іржавий маленький металевий міст, який казав: «*Нам сюди!*» Неохайно, але дорого вдягнений чоловік на пасажирському сидінні, відчував, як билося його серце. Здавалося, усе, що він знає про сільськогосподарські угіддя, — це знання, набуті з вікна літака під час першокласного міжконтинентального рейсу, і насправді не міг відрізнити пшеницю від сіна. З іншого боку моста — дорожній знак із написом: «ШЛЯХ ДО НОРВЕЙ ВЕЛЛІ».

— Це тут, — сказав Дейл і звернув праворуч, до долини.

Наш друг затулив рот рукою, щоб не вигукнути від захоплення. Скрізь цвіли польові квіти, хитали голівками на узбіччі, деякі з них приваблювали своєю зухвалістю та яскравістю, інші ледь визирали з-під яскраво-зеленої ковдри.

— Коли я під'їжджаю до цієї дороги, у мене завжди покращується настрій, — сказав Дейл.

— Воно й не дивно, — спромігся вимовити наш друг.

Більшість того, що говорив Дейл, губилося в бурхливому вирі емоцій його пасажира.

— Це стара ферма Лундів — кузенів моєї матері. На цьому місці була однокімнатна школа, у якій викладала моя бабуся, але вони її знесли. Це будинок Дуейн Апдала — дякувати Богу, він нам не родич. Тратата-тата, тата-тата. Тараторив він усю дорогу.

Вони знову під'їхали до річки Тамарак. Сіро-синя вода виблискувала, неначе сміялась і викрикувала «*Я тут!*» Коли вони звернули на повороті, незліченна кількість польових квітів розхиталася і нахилилася до авто. Серед них вражаючі привітні обличчя тигрових лілій повертались, щоб віч-на-віч зустрітися з нашим другом. Його охопила нова хвиля почуттів, яка відрізнялась від виру емоцій, але була не менш потужною, і на його очах з'явилися сльози.

Але чому, це ж лишень тигрові лілії? Тигрові лілії для нього ніколи нічого не означали. Він удав, ніби позіхнув, щоб витерти очі, сподіваючись, що Дейл нічого не помітить.

Помітив чи ні, але Дейл сказав:

— Ми на місці. — І звернув на довгу зарослу просіку, устелену польовими квітами і високою травою, яка, як виявилось, вела в глухий кут — на луг із високими квітами. За лугом — смугасті похилі поля, що здіймаються до вкритих лісом пагорбів.

— Ти побачиш будинок мого батька трохи пізніше. Луг додається до будинку, а поле належить моїм кузенам Ренді й Кенту.

Наш друг не зміг побачити білий двоповерховий фермерський будинок, що стояв наприкінці останнього повороту просіки, аж доки Дейл Гілбертсон не завернув. Він також не міг розмовляти, аж доки той не зупинився перед самим будинком. Ось ця «гарна місцина» — міцний, нещодавно пофарбований будинок, збережений з любов'ю, скромний, але прекрасний у своїх пропорціях, віддалений від дороги, відокремлений від світу, на краю зелено-жовтого лугу, встеленого квітами.

— О Боже, Дейле, — сказав він. — Неперевершено.

Тут ми знайдемо колишнього попутника, який у своєму дитинстві знав хлопчика на ім'я Річард Слоут, а також хлопчика з коротким прізвиськом Вовк. У цьому міцному гарненькому віддаленому білому фермерському будиночку ми знайдемо нашого давнього друга, котрий, коли був хлопчиком, подорожував усією країною — від океану до океану — у пошуках одного ключового важливого предмета — великого Талісмана, хлопчика, який, усупереч жахним перешкодам і небезпекам, досяг мети і знайшов те, що шукав, до того ж застосував його доцільно й мудро. Який, можна сказати, героїчно впорався з чарами, хоча й нічого не пам'ятає. Він тут, готує собі сніданок на кухні, слухає Джорджа Ретбуна по KDCU; ми зрештою бачимо колиш-

нього лейтенанта поліції відділу вбивств, округу Лос-Анджелес, Джека Соєра.

Наш Джек, хлопчик Джекі, як любила називати його матір, покійна Лілі Кавано-Соєр.

Він пройшов за Дейлом до порожнього будинку, вони піднялись і зійшли сходами, оглянули підвал, із захопленням помилувалися новим каміном і бойлером, які Гілбертсон поставив за рік до смерті батька. Він багато чого змінив відтоді: пофарбував у яскравий колір дерев'яну підлогу, утепив мансарду, змінив вікна — робота вправного майстра була очевидною.

— Так, я доклав до цього будинку чимало зусиль, — розповідав Дейл. — Він і був у непоганому стані, але мені подобається працювати фізично. Це вже стало моїм хобі. Щойно в мене з'являлося кілька годин вільного часу, наприклад на вихідні, мені вже увійшло у звичку їхати сюди й поратися тут. Я не знаю, можливо, це допомагало мені усвідомлювати, що так я ближче до батька. Мій батько був справді дуже хорошою людиною. Він хотів, щоб я був фермером, але коли я сказав, що хочу захищати закон — він цілком мене підтримав. Знаєш, що він казав? «Візьмись за роботу на фермі без ентузіазму — і вона даватиме тобі копняка з ранку до вечора. Ходитимеш увесь день, як той віслюк. Не для того ми з твоєю мамою привели тебе у цей світ, щоб ти був віслюком».

— А що вона думала? — запитав Джек.

— Моя мама була фермеркою в десятому коліні, — сказав Дейл. — Вона ж бо не вважала, що бути віслюком — це так уже й погано. Вона померла за чотири роки до смерті батька і до того часу вже звикла, що я коп. Давай вийдемо через двері кухні й поглянемо на луг, гаразд?

Коли вони стояли надворі й насолоджувались лугом, Джек запитав у Дейла, скільки той хоче за будинок. Дейл,

який очікував цього запитання, збив п'ять тисяч із найбільшої ціни, на яку, на їхню із Сарою думку, можна було би сподіватись. Кого він дурить? Дейл хотів, щоб Джек Соєр купив будинок, у якому він виріс, і хоча б кілька тижнів на рік жив поряд. Якщо він не продасть будинок Джеку, то нікому не продасть.

— Ти серйозно? — запитав Джек, висловивши збентеження більше, ніж йому того хотілося б.

— Як на мене, то досить чесно, — відповів Дейл.

— З твого боку це зовсім не чесно, — сказав Джек. — Я не хотів би, щоб ти віддав цей будинок майже задарма просто через симпатію до мене. Підніми ціну, або я піду.

— Ти як житель великого міста чудово вмієш вести переговори. Добре, накинеш ще три тисячі.

— П'ять, — каже Джек. — Або я йду звідси.

— По руках. Але ти краєш мені серце.

— Сподіваюсь, я востаннє купую майно в емоційного норвежця, — сказав Джек.

Він придбав будинок, перебуваючи на далекій відстані. Перерахував гроші з Лос-Анджелеса, обмінявшись підписами факсом, без будь-яких застав, усе готівкою. Дейл міркував над тим, звідки походить Джек Соєр, і розумів, що Джек є набагато значнішим, ніж звичайний офіцер поліції. Кілька тижнів по тому Джек знову з'явився і, неначе торнадо, домовився про під'єднання телефону і перевів документи на електрику на своє ім'я, перелопатив майже половину асортименту «Ройз Стор», за ним аж кіптява здіймалася, коли він їхав до Ардена і Ла-Рів'єр, щоб купити нове ліжко, постільну білизну, посуд для столу, каструлі та чавунні сковорідки, комплект французьких ножів, невеличку мікрохвильовку й величезний телевізор, купу блискучо-чорного глянцевого звукового обладнання. Коли Дейл, котрого було якось запрошено посидіти по-товариськи випити, побачив це обладнання, то в нього промайнула думка, що воно коштує, мабуть, більше ніж його річна зарплата.

Він придбав ще багато речей, про які Дейл навіть не здогадувався, що їх можна купити в окрузі Френч у Вісконсині. Навіщо купувати штопор за шістдесят п'ять доларів з написом «Вайн Мастер»? Хто цей тип, з якої сім'ї?

Він помітив сумку з незнайомим логотипом, наповнену компакт-дисками ціною в п'ятнадцять-шістнадцять доларів за штуку — Дейл бачив колекцію дисків, яка вартувала сотні доларів. Можна було зі впевненістю сказати, що Джек Соєр був палким шанувальником музики. Зацікавившись, Дейл нагнувся, витяг кілька дорогоцінних коробочок і почав розглядати зображених на них людей, здебільшого чорношкірих, з інструментами в зубах. Кліффорд Браун, Лестер Янг, Томмі Фленаган, Пол Десмонд.

— Я ніколи не чув про таких виконавців, — сказав він. — Я так розумію, це джаз?

— Правильно розумієш, — каже Джек. — Ти зможеш мені допомогти пересунути меблі, повісити картини й таке інше через місяць чи два? Я хочу багато чого сюди перевезти.

— У будь-який час. — У Дейла з'явилась блискуча ідея. — Ти маєш зустрітись із моїм дядьком Генрі! Він, до речі, твій сусід, живе за чверть милі нижче від тебе. Він був одружений на моїй тітці Роуді, сестрі мого батька, яка померла три роки тому. Генрі схожий на ходячу енциклопедію з дивної музики.

Джеку джаз не здавався дивною музикою. Можливо, й так. У будь-якому разі, вона звучала дивно для Дейла.

— Я й не думав, що фермери ще мають час на музику. Дейл розтулив рота й надто голосно засміявся.

— Генрі не фермер. Генрі... — Широко посміхаючись, Дейл підвів руки долоньями догори, простягнувши пальці, і вдивляючись у далечінь, намагався підібрати правильні слова. — Він, радше, цілковита протилежність фермера. Коли ти повернешся, я вас познайомлю. Ти будеш у захваті від нього.

Через шість тижнів Джек повернувся, щоб зустріти фургон і показати, куди поставити меблі та інші речі, які перевіз.

Через кілька днів, розібравши більшість коробок, він подзвонив Дейлу і запитав, чи той досі не проти йому допомогти. Це була п'ята година дня. Час тягнувся так довго, що Том Лунд задрімав за письмовим столом. Дейл приїхав, навіть не переодягнувши форму.

Джек потис йому руку та провів усередину. Першою реакцією Дейла був справжній шок. Лишень переступивши поріг, Дейл застиг на місці, не в змозі рухатися далі. Минуло дві-три секунди, перш ніж він зрозумів, що це був позитивний шок. Його старий будинок змінився: здавалося, Джек Соєр фокусник, котрий відчинив схожі вхідні двері до зовсім іншого будинку. Перехід із вітальні до кухні був геть не таким, як він пам'ятав із дитинства або як у недалекому минулому. Дейлу здавалося, що Джек задекорував будинок, ніби помахом чарівної палички, і в результаті той став схожим, мабуть, на віллу на Рів'єр або квартиру на Парк-Авеню. (Дейл ніколи не був у Нью-Йорку чи на півдні Франції.) Тож він вразив його наповал: замість того щоб просто змінити старий будинок, Джек перетворив його на те, що Дейл не міг навіть уявити. Шкіряні дивани і крісла, яскраві килими, широкі столи і скромні лампи, що мають різне походження, але чудово пасують, неначе були створені спеціально для цього будинку. Його вабив кожен предмет, і він відчув, що знову може рухатись.

— Йой, — сказав Дейл. — Схоже, я передав будинок у хороші руки.

— Я радий, що тобі подобається, — сказав Джек. — Маю зауважити, мені теж. Він має навіть кращий вигляд, ніж я очікував.

— Що ти хотів, щоб я допоміг? У домі вже все розставлено.

— Ще треба дещо розвісити, — зауважив Джек. — Тоді буде все.

Дейл сподівався, що Джек говорив про сімейні фотографії. Він не розумів, навіщо потрібна чиясь допомога, щоб

повісити низку обрамлених фото, але якщо Джек хотів, щоб він допоміг, — він допоможе. Крім того, фотографії багато чого розкажуть про Джекову сім'ю, яка й досі надзвичайно цікавила Дейла. Проте коли Джек привів його до стосу плоских дерев'яних ящиків, що опиралися на кухонну стійку, у Дейла знову з'явилося відчуття, що земля тікає з-під ніг, що він знаходиться у невідомому світі. Ящики були запаковані власноруч; вони містили щось дуже важливе, оскільки їх було створено для забезпечення промислового рівня захисту. Деякі з них мали п'ять-шість футів заввишки і стільки ж завширшки. Ці величезні картини — це точно не портрети його матері чи батька. Їм із Джеком потрібно було витягти цвяхи з дощок, щоб відкрити ящики. Довелось докласти на диво чималих зусиль, щоб зняти накривки. Дейл жалкував, що не заїхав додому і не переодягнув форму. Вона вся просякла потом, доки вони з Джеком витягали п'ять важких прямокутних предметів із них, що були перемотані товстим шаром тканини. А це ще було далеко не все.

Через годину вони позносили порожні ящики вниз у підвал і повернулися сходами назад, щоб випити пива. Тоді, розриваючи шари тканин, розпаковували картини і графіку в різноманітних рамах. Деякі оправы, здається, художник сам зробив, збивши дошки цвяхами. Картини Джека Дейл, можливо, відніс би до категорії «сучасного мистецтва». Він не одразу міг зрозуміти, що саме деякі зображення на картинах собою являли, проте вони всі йому подобались, особливо кілька пейзажів. Дейл знав, що ніколи не чув про цих художників, але був переконаний, що їхні імена відомі людям, які живуть у великих містах, відвідують музеї та галереї. Усе це мистецтво — великі та малі зображення, що вишикувались на підлозі кухні — вразило його, проте не зовсім приємно. Дейлу здалося, що він опинився в невідомому світі й не впізнавав жодного об'єкта в цій місцевості. Згодом він згадав, що вони з Джеком Сойером збирались повісити ці картини на стіни старого будинку його батьків.

Раптом несподіване тепло ринуло потоком до його уяви і вкрай заповонило її. Чому б різним світам не перетинатись? Можливо, світ Джека взагалі інший?

— Так, — сказав він. — Якби Генрі, мій дядько, про якого я тобі розповідав, що живе трохи нижче вулицею... Якби він їх побачив. Генрі б знав, як це все гідно оцінити.

— То чому б йому їх не побачити? Я запрошу його сюди.

— Хіба я не сказав? — запитав Дейл. — Генрі сліпий.

Живопис повис на стінах вітальні, піднявся сходами, попрямував до спалень. Джек повісив кілька невеликих картин у ванній кімнаті нагорі та маленькій душовій на першому поверсі.

У Дейла заболіли руки від того, що він тримав рамки, доки Джек позначав місця, у яких потрібно буде забивати цвяхи. Після перших трьох картин він зняв краватку і засукав рукави, відчуваючи, як піт поволі виступає йому на чоло і спускається обличчям. Його розстібнутий комірць став зовсім мокрим. Джек Соїєр працював так само важко, як і він, а можливо, і важче, але мав такий вигляд, неначе не робить нічого важчого, ніж просто думає про обід.

— Ти колекціонер? — запитав Дейл. — І багато часу в тебе пішло на те, щоб зібрати всі ці картини?

— Я не маю належних знань, щоб бути колекціонером, — сказав Джек. — Мій батько зібрав більшість робіт у п'ятдесятих-шістдесятих роках. Моя мати теж іноді купувала, коли їй щось подобалось. Як от ця робота з ганком, галявиною і квітами Фейрфілда Портера.

Як зрозумів Дейл, Фейрфілд Портер — це ім'я художника картини, яку вони саме витягували з Джеком із ящика і яка його дуже приваблювала. Таку картину можна повісити у вітальні. Здається, в таку картину можна навіть увійти. Як не дивно, Дейлу здалось, що якщо її повісити у вітальні, то вона тут буде навіть непомітною.

Джек був радий, що витяг картини зі сховищ.

— Отже, — сказав Дейл, — тобі їх дали твої мама і батько?

— Я успадкував їх після смерті матері, — сказав Джек, — мій батько помер, коли я був дитиною.

— О чорт, вибач, — сказав Дейл, різко покинувши світ, у який містер Фейрфілд Портер його заманив. — Мабуть, важко втратити батька в такому ранньому віці? — Він думав, цим Джек пояснив атмосферу відчуженості і самотності, яка, здавалося, завжди огортала його.

Промайнула мить, перш ніж Джек зміг відповісти, а Дейл подумав про себе як про лайно. Він навіть не уявляє, як то опинитися в становищі, у якому був Джек Сойер.

— Так, — сказав Джек. — На щастя, моя мати була навіть суворішою.

І Дейл ухопився за чудову нагоду обома руками.

— Чим займалися твої родичі? Ти виріс у Каліфорнії?

— Народився і виріс у Лос-Анджелесі, — сказав Джек. — Мої батьки працювали в індустрії розваг. Проте ти не думай, вони були чудовими людьми.

Джек не запросив його залишитись на вечерю — і це не сподобалося Дейлу. За півтори години вони повісили останню картину. Джек Сойер і надалі був приятним і залишався в доброму гуморі, але Дейл, котрий все ж таки був копом, відчув у привітності друга ледь помітне лукавство і непохитність щодо його минулого. Двері відчинилися тільки на маленьку щілину, а тоді, грюкнувши, зачинились. Фразою «чудовими людьми» Джек дав зрозуміти, що його батьки — це заборонена тема.

Коли обоє чоловіків зробили перерву, щоб випити пива, Дейл помітив біля мікрохвильовки кілька сумок із бакалійної крамниці Централії. Це було вже близько восьмої години вечора, час вечері в Окрузі Кулі минув щонайменше дві години тому. Можливо, Джек подумав, що Дейл уже поїв, але він був досі у формі, і це свідчило про протилежне.

Він спробував завести розмову про найважчу справу, яку їм коли-небудь доводилося розслідувати, а сам крадькома підійшов до стійки. З найближчого пакунка стирчало два

червоних біфштекси з жирними прошарками. У нього гучно забурчало в животі. Джек проігнорував цей розкотистий грім і сказав:

— Торнберг Кіндерлінг — мені жодного разу не доводилось стикатися зі схожою справою в Лос-Анджелесі. Я дуже вдячний за твою допомогу.

Дейл зрозумів. То інші двері зачинились, а ці не прочиняться навіть на щілину. Історія і минуле тут ховалися за сімома замками.

Вони вже випили пиво і почепили останню картину. Протягом кількох годин вони розмовляли про сотню різних речей, проте в межах, установлених Джеком Соїєром. Дейл упевнений, що його запитання про Джекових батьків значно скоротило вечір, але чому? Що він приховував? І від кого він це приховував? Після того як усю роботу було зроблено, Джек йому щиро подякував і провів до машини, зруйнувавши останню надію Дейла. «Справу закрито, гру завершено, застібни ширінку», — як сказав би безсмертний Джордж Ретбун. Доки вони стояли в чарівній темряві під мільйонами сяючих зірок, Джек зітхнув із насолодою і сказав:

— Сподіваюся, ти знаєш, який я тобі вдячний. Я чесно не хочу повертатися до Лос-Анджелеса. Ти лише глянь, яка краса.

Він повертався до Френч Лендінга. На весь відрізок Шо-се-93 світилися лише його фари. Дейлу було цікаво, чи Джекові батьки були вплутані в деякі аспекти розважального бізнесу, які бентежили їхнього дорослого сина, такі, наприклад, як порнографія. Можливо, батько керував зйомкою порнографічного фільму, у якому знімалась його мати. Люди, що знімають непристойні фільми, мабуть, гроші лопатою гребуть, особливо, якщо цим займається вся сім'я. Перш ніж його одометр відрахує ще десять миль, він згадає про «милого Фейфілда Портера», стерши всі свої припущення на порох. Жодна жінка, яка заробляє гроші,

займаючись сексом із незнайомцями на камеру, не витратить їх на таку картину.

Давайте заглянемо до кухні Джека Соєра. Ранковий «Вісник» лежить розгорнений на обідньому столі; чорна сковорідка, на яку щойно налили олії, нагрівається на синьому полум'ї передньої лівої конфорки газової плити. Високий, бадьорий, дещо збентежений чоловік, одягнений у стару спортивну кофтину з написом «ПКУ», джинси, італійські шкіряні черевики типу мокасин кольору чорної патоки, у гладенькій металевій посудині збиває велику кількість яєць.

Споглядаючи, як він насупився і вдивляється в порожнечу над блискучою посудиною, ми помічаємо, що гарненький дванадцятирічний хлопчик, котрого ми востаннє бачили в номері на четвертому поверсі готелю в Нью-Гемпширі, виріс і став чоловіком. Приємна зовнішність — це лише найменша частина його харизми. Навіть коли він до нестями стурбований своїми особистими проблемами, чимось *загадковим*, коли його обличчя похмуре й замислене, він усе одно випромінює впевненість. З першого погляду можна сказати, що він один із тих людей, до яких інші звертаються, коли почуваються загнаними у глухий кут, яким погрожують або які перебувають у скрутному становищі. Кмітливість, рішучість і надійність настільки глибоко виکارбувались у його рисах обличчя, що їхня привабливість втратила зв'язок з їхнім значенням. Цей чоловік ніколи не зупиняється, щоб помилуватися собою в дзеркалі — марнославство йому не притаманне. Цілком логічно, що він мав би бути новою зіркою відділку поліції Лос-Анджелеса, папка з його досьє аж тріщить від подяк, що ФБР ініціювало проходження ним кількох програм і навчальних курсів, створених для сприяння розвитку нових зірок. (Більшість Джекових колег і начальників особисто дійшли висновку, що через десять-п'ятнадцять

років, приблизно коли досягне сорокарічного віку, він має стати комісаром поліції міста, такого як Сан-Дієго чи Сієтл, а якщо все буде як слід, піде на підвищення і перейде до Сан-Франциско або Нью-Йорка.)

Також вражає, що ми не звертаємо уваги на його вік, так само як і на привабливість: у його виразі обличчя відбиток усіх попередніх життів, усіх відвіданих місць і всього побаченого, що виходило за межі розуміння інших людей. Тож нічого дивного, що Дейл Гілбертсон захоплювався ним; не дивно, що Дейл прагнув Джекової присутності. Ми на його місці хотіли б того самого, але нам пощастило б не більше, ніж Дейлу. Прикро, дуже шкода, але цей чоловік пішов у відставку, він вибув із гри, збиває яйця, щоб приготувати омлет, як казав Джон Вейн до Діна Мартіна в «Ріо Браво».

— Як розповідала мені мама, — каже Джек уголос сам до себе, — вона казала: «Синку, коли Герцог починав говорити, його, чорт забирай, усі слухали, а інакше він починав розмахувати однією зі своїх політичних сокир», — саме так вона й казала, слово в слово.

Через півсекунди він додав: «Того чудового ранку в Беверлі-Гілз», — і нарешті повернувся до свого заняття.

Перед нами неймовірно самотня людина. Самотність так давно його супроводжує, що він уже сприймає її за належне, адже те, що ми не можемо виправити, стає фоном, правда ж? У світі є набагато гірші речі, ніж самотність; церебральний параліч і бічний аміотрофічний склероз — це лише дві з них. Самотність — це лишень частина програми, та й по всьому. Навіть Дейл помітив цей аспект у характері свого друга, хоча, попри чималу кількість позитивних рис нашого начальника поліції, психологом він аж ніяк не був.

Джек дивиться на годинник, що висить над каміном, і бачить, що в нього є ще сорок п'ять хвилин до того, як він має їхати до Френч Лендінгу й забрати там Генрі Лейдена після закінчення його зміни. Чудово, у нього є ще досить часу,

щоб зібратися з думками: *«Усе добре, у мене все добре, дякувати Богу»*.

Коли Джек прокинувся сьогодні зранку, тихий голос у його голові заявив:

«Я — копісмен». Він подумав, що за чортівня, і сказав голосу дати йому спокій. До біса голос! Він розчарувався в роботі полісмена, розслідування вбивств для нього в минулому...

...Вогні каруселі відбивались на лисій голові чорношкірого чоловіка, що лежав мертвий на пірсі Санта-Моніки...

«Ні. Не йди туди. Просто... просто не йди».

Джек аж ніяк не мав би бути в Санта-Моніці. Там є свої полісмени, як відомо, чудові хлопці, навіть якщо і не відповідають стандартам, які встановив сам першокласний, неперевершений наймолодший лейтенант відділу розслідування вбивств УПЛА — Управління Поліції Лос-Анджелеса. Єдиною причиною, чому такий першокласний і неперевершений спеціаліст затримався в їхній місцевості, було те, що він розірвав стосунки з надзвичайно милою, чи принаймні досить милою жителькою Малібу, міс Брук Грір, чудовою вельмишановною сценаристкою у своєму жанрі пригодницько-романтичної комедії, яка до того ж мала свій шарм, була надзвичайно дотепною, проникливою.

Джек поспішав мальовничим тихоокеанським прибережним шосе біля підніжжя каньйону Малібу, піддавшись похмурому настрою, що був йому зовсім не притаманним. Після того як його кілька секунд потрясло на каліфорнійському схилі перед в'їздом до Санта-Моніки, він побачив яскраве коло — колесо огляду, що оберталось над низкою вогнів і жвавим натовпом на пірсі. Ця картина зачепила в його серці нотку чи то зухвалої чарівності, чи то чарівної зухвалості. Джек інтуїтивно зупинив машину і пішов назустріч незліченній кількості яскравих вогнів, що сяяли в темноті. Востаннє він був на пірсі Санта-Моніки шестирічним

схвильованим хлопчиком, що тягнув за руку Лілі Кавано-Сойєр, наче собачку на повідку.

Те, що сталося, було несподіванкою. Це було занадто безглуздо, навіть щоб назвати звичайним збігом обставин. Збіг об'єднує два раніше не зв'язаних елементи однієї великої події. Тут нічого не поєднувалось, та й ніякої великої події не було.

Він підійшов до занадто яскравого входу на пірс і помітив, що колесо огляду все-таки не оберталось. Коло нерухомих вогнів зависло над порожніми гондолами. На мить здалося, що гігантська машина була схожою на добре замаскованого інопланетянина-загарбника, що вичікував найслухнішого моменту, щоб учинити напад. Джеку здалось, що він навіть чув його тихе скрипіння. *«Ого, — подумав він, — колесо огляду — чудовисько... Схаменись! Ти перехвилювався».*

Він знову глянув на картину, що постала перед ним, і на решті зрозумів, що його фантазії насправді відображали жахливі реалії життя пірса. Він випадково натрапив на початок розслідування вбивства.

Деякі вогні серед тих, що він бачив, сяяли не від Феррісового колеса огляду, а з верхівок патрульних автомобілів поліції Санта-Моніки. На пірсі четверо поліцейських у формі стримували натовп людей, щоб ті не розірвали стрічку, якою було огорожено місце злочину, а саме яскраво освітлену карусель. Джек дав собі слово, що піде геть. Він тут зайвий. Крім того, карусель викликала в нього якісь неясні, затуманені, дивні, змішані почуття. Вона була ще моторошнішою, ніж зупинене колесо огляду. Чомусь карусель завжди його лякала. Намальовані карликові коні з вищиреними зубами і черевами, що протаранені сталевими стрижнями, — жахаюче видовище.

«Йди геть, — Джек переконував сам себе. — Тебе покинула подружка, тому й настрій паскудний».

А карусель...

Його внутрішню суперечку перервав несподіваний потяг іти вперед, немовби штовхаючи зсередини. Джек пройшов на пірс і попрямував крізь натовп. Він був на півдорозі до того, щоб зробити найбезглуздіший крок у своїй кар'єрі.

Простовхнувшись наперед натовпу і пройшовши під стрічкою, він показав значок копу, що мав дитячий вираз обличчя і не хотів його пропускати. Десь поруч гітарист почав грати знайому Джекові мелодію блюзу. Назва крутилась у його голові, але він так і не зміг її пригадати. Молоденький коп здивовано поглянув на нього і попрямував розказати котромусь із детективів, що стояли над тілом, на яке Джек навіть не хотів дивитися. Музика дратувала його. Вона страшенно нервувала його, фактично виводила із себе. Він розумів, що переймається через дрібницю, але ж який ідіот вирішив, що вбивство потребує музичного супроводу? Ще й цей надто яскраво розмальований і освітлений оскаженілий кінь.

Джеку скрутило живіт, глибоко в грудях щось стійко шаленіло і лютувало, це неможливо передати словами. Воно крутилось і простягало руки, чи, краще сказати, випускало крила, хотіло вирватись і заявити про себе. На мить Джек злякався, що зараз блюватиме. Коли відчуття минуло, то подарувало йому мить тривожної ясності.

Добровільно, без вагомих на те причин, він зробив крок у божевілля і тепер став божевільним. Це можна було охарактеризувати лише так. До нього розміреним кроком, одночасно виявляючи здивування і лють, підійшов детектив на ім'я Анджело Леоне. Ще до того, як колишнього колегу Джека перевели до Санта-Моніки, він уже славився вульгарністю, схильністю до насильства й корупції, презирством до людей, незалежно від їхнього кольору шкіри, раси, віросповідання або соціального статусу, і, чесно кажучи, мужністю і невимовною відданістю до всіх офіцерів поліції, які дотримувались тих же пріоритетів, працювали за тими ж принципами, що й він, і яким також усе сходило з рук. Презирство

Анджело Леоне до Джека Сойера, котрий дотримувався інших принципів, поєднувалося із заздрістю до успіхів молодого поліцейського. За кілька секунд цей жахливий хам уже стояв просто перед ним. Він мав би придумати, як пояснити цьому дикуну свою присутність, та йому не давали спокою карусель і гітара, що паморочили розум. Він і сам собі не міг нічого пояснити. Це не піддавалося поясненню. Внутрішня потреба, що привела його сюди, і далі гула в голові, але наврог чи Джек міг розповісти Анджело Леоне про неї. Так само він не зможе дати розумного пояснення капітану поліції, якщо Леоне подасть скаргу.

Ну, розумієте, це неначе хтось смикав мене за мотузочки, неначе хтось інший їхав за кермом...

Перші слова, що вирвалися з пельки Анджело Леоне, урятували Джека від катастрофи.

— Тільки не кажи, що ти, амбіційне паршиве чмо, тут просто так.

Кар'єра, створена таким піратським способом, який застосовував Леоне, неминуче підпадає під небезпеку офіційного розслідування. Те, що він перейшов до іншого відділку поліції, не дало би бажаного результату, якби преса зацікавилася цими незаконними операціями. Кожні десять-двадцять років підлабузники, інформатори, скиглії, донощики, обурені громадяни й надто тупі копи, які не дотримуються одвічної традиції держалися разом, вставляли в колективний анус преси вибухівку, що зумовлювала хвилю кровопролиття. Параноя Леоне, породжена усвідомленням провини, миттєво наштовхнула його на думку, що першокласний поліцейський із відділу розслідування вбивств Лос-Анджелеса прибув задля збору інформації про нього.

Як Джек і передбачав, твердження про те, що його притягувало це місце, як полум'я вабить вогняного коня, лише збільшило підозру Леоне.

— Отже, ти випадково опинився на місці розслідування. Гарзд. Тепер слухай мене. Якщо я бодай краєм вуха почую

твое ім'я, принаймні протягом наступних півроку, ти мочитимешся через трубочку до кінця життя. А тепер вали звідси і не заважай мені працювати.

— Анджело, я вже йду.

Напарник Леоне вже підходив до них, прямуючи добре освітленим пірсом. Леоне підморгнув і махнув, щоб той повертався.

Не маючи наміру цього робити, навіть не думаючи про це, очі Джека поглянули повз детектива на труп перед каруселлю. З набагато більшою силою, ніж першого разу, дике створіння, що сиділо в його грудях, вигиналося, розгорталося, простягало крила, руки, лапи, хай би що то було, за допомогою потужної хвилі намагалося звільнитися.

Крила, руки, лапи розривали Джекові легені. Жахливі пазурі вивертали його шлунок.

Він як детектив з розслідування вбивств, як лейтенант, у жодному разі не міг собі дозволити виблювати, щоб не подумали, що це через те, що він побачив труп. Джек щосили намагався стримувати те, що йому було «заборонено». Жовч обпалювала горлянку, він заплющив очі. Сузір'я сяйливих цяток замайоріло з того боку повік. Огидне, смердюче створіння рвало і металю, намагаючись звільнитися.

...Вогні каруселі відбивались на лисій голові чорношкірого чоловіка, що лежав мертвим на пірсі Санта-Моніки...

Ні. Нізащо. Стукай скільки захочеш — я все одно не впусчу.

Крила, руки, лапи заспокоїлись; створіння зменшилось і стало не більшим за цятку, що дрімає. З успіхом уникнувши «забороненого», Джек зрозумів, що може розплющити очі. Він навіть не уявляв скільки минуло часу. Зморшкувате чоло, похмурі очі й видовжений рот Анджело Леоне на відстані шість дюймів займав увесь вільний простір перед Джеком.

— Що ми тут робимо? Розглядаємо нашу ситуацію?

— Я хочу, щоб той ідіот заховав свою гітару.
Це був найдивніший поворот того вечора.
— Гітара? Я не чую ніякої гітари.
Джек зрозумів, що він теж не чує.

Хіба не намагалася б будь-яка розсудлива людина викреслити такий епізод із пам'яті? Викинути це сміття за борт своєї свідомості? Із цим нічого не вдієш, жодним чином не застосуєш, то навіщо його тримати? Інцидент на пірсі нічого не означав. Ні з чим не пов'язаний, несуттєвий. Після того як подружка його відшила, у нього відбулося короткочасне затьмарення розуму, тому він опинився на місці розслідування злочину. Це лишень прикра помилка.

Через п'ятдесят шість днів і одинадцять годин першокласний поліцейський проник до кабінету капітана, поклав значок поліцейського і зброю, повідомивши, на превеликий подив капітана, про свою термінову відставку. Нічого не знаючи про його сутичку з детективом Леоне на пірсі Санта-Моніки, капітан не запитував, чи приводом такого рішення лейтенанта стала карусель і мертвий чорношкірий; навіть якби він і запитав, то Джек сказав би йому, що це смішно.

Не йди туди, радить він сам собі, і таки не йде. У пам'яті вириваються кілька мимовільних кадрів, схожих на моментальні спалахи, у яких він бачить дерев'яну голову поні, роздратовану пику Анджело Леоне, а також мертвий об'єкт у центрі картини, свідком якої аж ніяк не мав би бути, — спалахи блискавки, від яких він *намагається відсахнутися*, щойно вони з'являються. Це схоже на магічне дійство. Це магія, хороша магія. Він чудово знає, що ці образи вигнання являють собою одну з форм самозахисту. Потреба в такій захисній магії залишається незрозумілою, але вона є, і до того ж достатньо мотивована. Якщо хочеш приготувати омлет, то маєш збити яйця, — цитуючи бездоганного авторитетного Дюка Вейна.

Крім того, Джек Соєр чує безглузді дитячі голоси, які промовляють слово «полісмен». Від них він теж *намагається відсахнутись*, виконавши магічний трюк, проте вони залишаються і дзижчать, як осиний рій.

Зрештою, не так уже ідеально в нього все виходить. Він топчеться на місці й дивиться на яйця, з якими явно щось не так, хоча він не розуміє, що саме. Яйця ухиляються від сприйняття. І яйця це тільки найменше з усього. У полі зору заголовок на всю ширину першої сторінки «Вісника Ла-Рів'єр», здається, підіймається зі сторінки газети і пливе до нього. «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО...» Ні, досить, він відвертається, із жахом розуміючи, що сам викликає справу Рибака. Як вам «...ПО СТЕЙТЕН-АЙЛЕНДУ» або «...ПО БРУКЛІНУ», де справжній Альберт Фіш, якщо такий насправді був, чинив страшні діяння і вбив дві свої жертви?

Усе це доводить його до божевілля. Двоє мертвих дітей, дівчинка Френо зникла і, мабуть, уже мертва, з'їдені частини тіла, ненормальний, який копіює Альберта Фіша... Дейл наполягає, щоб він допоміг йому розібратися із цією справою. Деталі проникають у голову, неначе забруднювальна речовина. Чим більше він дізнається — як для людини, котра щиро хоче залишатись необізнаною, Джек знає надто багато, — тим більше отрути проникає в його кров, викривляючи здатність логічно сприймати дійсність. Він приїхав сюди, до Норвеї Веллі, тікаючи від світу, який раптом став ненадійним і еластичним, неначе перетворився на рідину під тиском гарячої пари. Протягом останнього місяця в Лос-Анджелесі цей гарячий тиск став нестерпним. Абсурдність визирала із темних вікон і щілин між будівлями, погрожуючи, що оживе, набуде форми. На вихідних у нього з'являлось відчуття, що його легені змащені поміями, починав задихатись і вимушений був боротися з нудотою, тож почав працювати безупину, намагаючись розслідувати якомога більше справ. (Він надто багато працював, і це стало його діагнозом, тож ми навряд чи маємо право засуджувати капітана за те,

що заява першокласного поліцейського про відставку його так здивувала.)

Він вирішив заховатись у цьому маловідомому куточку сільської місцевості, у цьому укритті, край жовтої квітучої галявини, віддаленої від світу небезпек і божевілля, відлеглий щонайменше на двадцять миль від Френч Лендінга і навіть на чималу відстань від дороги до Норвей Веллі. Проте схованка не виконала своєї ролі. Те, від чого він так намагався втекти, знову вирувало, навіть тут, у його цитаделі. Якби він піддався своїй багатій фантазії, то вирішив би, що те, від чого він утікав протягом трьох останніх років, винюхувало сліди і зрештою таки вистежило його.

У Каліфорнії корчило його саме через роботу, тож тепер, у західному Віконсині, він має триматись якомога далі від цього божевілля. Іноді серед ночі він прокидається через відлуння незначного плаксивого розбещеного голосу, що промовляє: *«Немає більше полісмена, я не буду, надто близько, надто близько»*. Джек Соєр не хотів навіть замислюватися над тим, що саме було надто близько; відлуння лише зайвий раз доводить, що він має уникати ще більшого затьмарення.

У Дейла кепські справи, він це знає і переймається через те, що не може приєднатись до розслідування, а також через те, що не може пояснити причину відмови своєму другові. Дейл однозначно ризикує своїм задом, але в нього немає іншого вибору. Він хороший начальник поліції, навіть занадто хороший для Френч Лендінга, але недооцінює внутрішню політику, тому дозволяє поліцейським себе підставляти. Прикриваючись тим, що їх вирядила місцева влада, Браун і Блек, детективи поліції штату, підкладають спину і поступаються тим самим Дейлу Гілбертсону, котрий думає, що вони роблять йому велику послугу: затакують петлю на шию. Дуже кепсько, Дейл розуміє, що фактично стоїть над прірвою з чорним мішком на голові. Якщо Рибак скоїть ще одне вбивство... Ну, Джек Соєр висловить свої

найщиріші співчуття, зараз він не може чаклувати, вибачте. Джека зараз непокоять терміновіші справи.

Червоне пір'я, наприклад. Маленьке пір'я. За місяць до того, як розпочались убивства, в уяві Джека почало з'являтися червоне пір'я, якого ставало дедалі більше, і жодні магічні трюки тому не могли завадити. Одного ранку, коли він вийшов зі спальні і почав спускатися, щоб приготувати сніданок, одна червона пір'їна, пір'їнка, менша за дитячий пальчик, *здавалось*, спустилася з похилої стелі на горішню сходинок. Тієї ж миті над ним плавно спустились ще дві чи три пір'їни. Овальна ділянка штукатурки діаметром у два дюйми, *здалося*, підморгнула, а тоді розтулилася, неначе око, око з якого посипався товстий стовп пір'я, що летів зі стелі, неначе виходив з труби. Вибух пір'я, ураган пір'я бив його по грудях, зведених руках і голові.

Але цього...

Цього ніколи не було.

Проте це ще не все, сталось іще дещо, але йому знадобились одна-дві хвилини, щоб зрозуміти. Нервові клітини мозку дали осічку. Психорецептори поглинули не той хімічний елемент, або той, що потрібно, проте із великим передозуванням. Перемикач, який щоночі вмикав образи, за фальшивим сигналом увімкнув сон наяву. Сон наяву був схожим на галюцинацію, але галюцинації виникають у запушлих алкоголіків, наркоманів, божевільних, особливо параноїдальних шизофреніків, з якими Джеку не раз доводилося мати справу, коли був полісменом. Джек не підпадає під жодну із цих категорій, враховуючи останню. Він знає, що не є параноїдальним шизофреніком чи божевільним. Якщо ви гадаєте, що Джек Соєр — псих, то ви самі такі. Він абсолютно, принаймні на дев'яносто дев'ять відсотків, переконаний у своїй розсудливості.

Якщо це не галюцинації, то летюче пір'я — це сон наяву. Ще можна було б припустити, що все це відбувається насправді, але це пір'я не має нічого спільного з реальністю.

Яким був би наш світ, якби такі речі могли траплятися з нами насправді?

Раптом Джордж Ретбун заволав:

— Мені боляче говорити про це, справді боляче, тому що я люблю нашу стару «Брю Крю», і ви це чудово знаєте, але інколи наша любов змушена скреготати зубами і зустрічатися віч-на-віч із жахливою реальністю — візьмемо, наприклад, жалюгідний стан особового складу бетерів. Бат Селік, «о, БА-АТ», — це Г'юстон викликає. Повертайся негайно, *будь ласка*. Навіть *сліпий*, і той відбив би більше, ніж це збіговисько ПУСТОГОЛОВИХ СЛАБАКІВ І НЕВДАХ!

Старий, добрий Генрі. Він так добре вдає Джорджа Ретбуна, що, здається, ми можемо побачити плями поту під його пахвами. Але найкращий винахід Генрі, на думку Джека, — це його перевтілення у зухвалого, стриманого, авторитетного гіпстера Генрі Шейка (Шейх, Шейк, Арабський Шейх), який може, якщо це спаде йому на думку, розповідати, у яких шарпетках Лестер Янг був одягнений того дня, коли записував «Хлопча, що чистить взуття» чи «Леді, будьте милостиві», й описувати інтер'єри двадцяти відомих, але давно забутих джаз-клубів.

...Перш ніж ми послухаємо дуже класну, дуже гарну, дуже simpatico музику, яку якимось у неділю нашіптували тріо Білла Еванса у «Вілладж Венгард», варто згадати про наше третє, внутрішнє око. Давайте віддамо честь і шану внутрішньому оку, оку фантазії. Це спекотний липневий вечір у Гринвіч Вілладж, у Нью-Йорку. На сонцем осяяному Південному Сьомому Авеню ми прогулюємось до тіні намету «Венгард», відчиняємо білі двері та йдемо далі вузькими сходами до просторої підземної кімнати. Музиканти виходять на сцену, Білл Еванс сідає на банкетку, Скотт Ла Форо обіймає свій бас. Поль Матіан бере до рук палички. Еванс опускає голову дедалі нижче і нижче, а також кладе руки на

клавійний інструмент. Той, хто має честь бути там, ніколи в житті не бачитиме нічого схожого.

«Моє навіжене серце» у виконанні тріо Білла Еванса у «Вілладж Венгард» 25 червня 1961 року. Я, ваш ведучий, Генрі Шейк — Шейх, Шейк, Арабський Шейх.

Посміхнувшись, Джек виливає збиті яйця на сковорідку, перемішує їх виделкою, скручує газ до мінімального полум'я. Він згадує, що забув зварити каву. До біса каву. Він може обійтися і без неї, питиме апельсиновий сік. Глянувши на тостер, він згадує, що забув приготувати вранішній тост. А без тоста він може обійтися, чи тост — це обов'язково? Думає про масло і холестеринові бляшки, які з нетерпінням чекають, щоб пошкодити його артерії. Омлет — це також досить ризиковано, здається, він набив забагато яєць. Джек не може згадати, чому взагалі хотів зробити омлет. Він рідко їсть омлети. По суті, він купує яйця з почуття обов'язку, бо вгорі на дверях холодильника є два ряди западин для яєць. Якби люди не купували яйця, то навіщо була б підставка для яєць у холодильнику?

Він злегка лопаткою підвертає присмажені з країв, але досі рідкі всередині яйця, нахиляє сковорідку по колу, щоб розлити їх, додає гриби, цибулю-шалот і згортає це все навпіл. Чудово. Дуже добре. Виглядає апетитно. У нього попереду сорок розкішних хвилин свободи, які він використовує досить вдало, незважаючи ні на що, здається, в нього все добре. Усе під контролем.

Розгорнений на кухонному столі «Вісник Ла-Рів'єр» привертає увагу Джека. Він забув про газету. Проте газета не забула про нього і вимагає свою частку уваги. «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО...» і таке інше. Було б чудово «...ПО ПОЛЯРНОМУ КОЛУ», проте він наближається до столу й бачить, що Рибак залишається суто локальною проблемою. З-під заголовка ім'я Венделла Гріна схоплюється з місця і впадає в око Джеку, немов камінчик. Венделл Грін всюдисущий, всеосяжний шкідник, безперервний подразник.

Прочитавши два абзаци статті Венделла Гріна, Джек важко зітхає і затуляє очі рукою.

Я сліпий, поставте мене суддею!

Венделл Грін самовпевнений, як герой-атлет у рідному маленькому місті, який ніколи з нього не виїжджав. Високий, широкоплечий, із хвилястим рудовато-світлим волоссям і сенаторською талією, Грін, пихато розгулюючи в приміщеннях судів, громадських місцях Ла-Рів'єр і навколишніх населених пунктів, демонстративно хизується своїм шармом. Венделл Грін — це репортер, який давно знає свою роботу і є неабиякою окрасою «Вісника».

Коли вони вперше зустрілись, ця окраса неприємно вразила Джека, виявившись третьосортним пустобрехом, і відтоді не було жодної причини, щоб змінити таку думку. Він не довіряв Венделлу Гріну. На думку Джека, товариська зовнішність репортера приховує в собі безмежний потенціал для зради. Грін — хвалько, що хизується перед дзеркалом, але хитрий хвалько і такі тварюки зроблять усе, щоби досягти власної мети.

Після арешту Торнберга Кіндерлінга Грін попросив інтерв'ю. Джек відшив його, так само проігнорувавши три його запрошення після того, як переїхав до Норвеї Велліроуд. Ці відмови не стримували його, і він далі влаштував випадкові «несподівані» зустрічі.

Наступного дня після того, як знайшли тіло Емі Сент-Пір, вийшовши з хімчистки на Чейз-стрит і попрямувавши до машини, тримаючи під пахвою коробку з чистою випраною сорочкою, Джек відчув, як хтось торкнувся його ліктя. Він озирнувся і побачив перекошене обличчя, яке випромінювало фальшивий захват, — пихату публічну маску Венделла Гріна.

— Гей, гей, Голі, — самовдоволено посміхається паршивець. — Я маю на увазі, лейтенанте Соїєр. Вітаю, я радий, що зустрів вас. Ви тут перете сорочки? І як вам?

— Непогано, якщо не звертати увагу на гудзики.

— Ну, ви даєте, лейтенанте, ви такий смішний. Хочете, дам вам пораду? На Сет-стріт є хімчистка «Не порвемо і не помнемо», вони виправдовують свою назву. Якщо хочете, щоб ваші сорочки були в чудовому стані, лейтенанте, то довірте це китайцю по імені Сем Лі.

— Я більше не лейтенант, Венделле, називай мене Джек чи містер Соїер. Називай мене Голлівуд, мені все одно, а зараз...

Він прямує до автомобіля, а Венделл Грін іде слідом.

— Дозвольте, ще кілька слів, лейтенанте? Вибачте, Джеку? Я знаю, що начальник Гілбертсон — ваш близький друг, і цей трагічний випадок із маленькою дівчинкою, імовірно, понівеченою, це просто жахливо. Може, ви поділитесь своїми висновками й думками з цього приводу?

— Ви хочете знати, що я думаю?

— Так, хай би що то було, друзяко.

Джека надихнула цілковита безпідставна злоба. Він простягнув руку, поклав її на плече Гріна і сказав:

— Венделле, друже, запитай у типа на ім'я Альберт Фіш. Це було ще у двадцятих роках.

— Фіш?

— Ф-і-ш. Він виріс у Нью-Йорку, у сім'ї білих англо-саксонських протестантів. Дивовижний випадок. Розглянь його.

До того моменту Джек ледь розумів, що пам'ятає про насильство, якому присвятив себе дивний містер Альберт Фіш. Сучасніші безжалісні вбивці — Тед Банді, Джон Вейн Гейсі і Джеффрі Дамер — затьмарювали Альберта Фіша, якщо не згадувати іноземних, таких як Едмунд Еміль Кемпер III, котрий, скоївши вісім убивств, відтяв голову власній матері, заклав її на полиці біля каміна й використовував як мішень для гри в дротики. (Едмунд III пояснив це так: «Вона чудово підходила для цього».) Уже застаріле, маловідоме ім'я Альберта Фіша раптом виринуло в пам'яті Джека, він висловився, а нашорошені вуха Венделла Гріна почули.

Що *на* нього найшло? Ось у чому питання?

Упс, омлет. Джек хапає тарілку з шафки, столові прибори із шухляди, підстрибує до плити, вимикає конфорку й перекладає страву зі сковорідки на тарілку. Сівши за стіл, розгортає «Вісник» на п'ятій сторінці, на якій читає про Міллі Кабі, котра могла виграти третє місце в конкурсі з правопису, що проводився на рівні штату, якби не замінила літеру *i* на *a* в слові *опопанакс* — саме так було написано в місцевій газеті. То як, врешті-решт, дитина мала написати слово *опопанакс*?

Джек куштує два-три шматочки омлету, перш ніж відчуває специфічний смак у роті, який відвертає його від жахливої несправедливості стосовно Міллі Кабі. Дивний смак нагадує напівспалене сміття. Він випльовує їжу з рота й бачить грудку кашоподібних сирих пожованих овочів. Решта його сніданку вже не здається такою апетитною. Він не приготував омлет — він зруйнував його.

Похнюпивши голову, зітхає. Його трясє, неначе все тіло пронизане електричними дротами, які, розсипаючи іскри, підпалюють горло, легені, усі органи, що несподівано починають пульсувати. Він думає: *«Опопанакс. Я втрачаю розум. Тут і зараз. Забудьте, що я це сказав. Лютий опопанакс упіймав мене своїми лапами, страшенний опопанакс тряс мене опопанакськими руками і хотів кинути мене в турбулентну річку Опопанакс, у якій я мав би зустрітися зі своїм опопанаксом»*.

— Що зі мною? — каже він уголос. Різкість у голосі лякає його.

Опопанакські сльози течуть із його опопанакських очей; позіхаючи, він підводиться зі свого опопанаксу, викидає зіпсовану їжу в сміттник, миє тарілку й вирішує, що настав час, чорт забирай, усе тут прояснити. Опопанакс, не опопанаксь мене. Усі припускаються помилок. Джек дивиться на двері холодильника, намагаючись пригадати, чи там ще залишились одне-два яйця. Звичайно, що так: повний лоток яєць, десь дев'ять чи десять, — закладений майже весь ряд

западин для яєць згори на дверях холодильника. Він не міг їх усі застосувати, це не в його правилах.

Джек береться пальцями за край дверей холодильника. Абсолютно несподівано бачить світло, що відбивається від лисої голови чорношкірого чоловіка.

Не ти.

Особи, до якої це адресовано, немає; та й узагалі, чи можна назвати особою того, кому це адресується.

Ні, ні, не ти.

Двері відчиняються під натиском його пальців; світло холодильника освітлює заповнені полиці. Джек Соєр дивиться на лоток із-під яєць. Виявляється, він порожній. Ближче придивившись, у круглій заглибині скраю першого ряду бачить маленький, схожий на яйце об'єкт, що має ніжно-блідий відтінок блакитного кольору: ностальгічного приємного блакитного. Цілком можливо, що це забарвлення синього літнього неба, за яким він спостерігав, коли, будучи маленьким хлопчиком, лежав рано-вранці на чверті акра трави за красивим житловим будинком на Роксбері-драйв у Беверлі-Гіллз, у Каліфорнії. Хай би хто володів цим будинком, з абсолютною точністю можна було сказати лише одне: це був той, хто працював в індустрії розваг.

Джек знає точну назву цього відтінку синього, оскільки не раз розглядав колірні зразки в компанії чарівної докторки медичних наук Клер Евінруд, лікаря-онколога, коли вони планували перефарбувати бунгало в Голлівуд-Гіллс, де на той час мешкали. Клер, доктор Евінруд, цей колір обрала для спальні. Він, щойно повернувшись із важливої поїздки з Квантико, що у Вірджинії, де після закінчення курсів підвищення кваліфікації «ПРЗНЗ» йому присвоїли звання лейтенанта, не підтримав її вибору, назвавши цей колір, м-м, ну, можливо, трохи холодним.

«Джеку, ти коли-небудь бачив справжнє яйце вільшанки? — запитала доктор Евінруд. — Ти хоч уявляєш, яке

воно гарне?» Сірі очі доктора Евінруд розширилися, неначе вона в уяві схопилася за скальпель.

Джек устромляє два пальці в заглибину для яєць, витягує звідти маленький яйцеподібний об'єкт, що за кольором нагадує яйце вільшанки. Насправді, це і є яйце вільшанки. «Справжнє», — як казала доктор Клер Евінруд. Його знесла сама вільшанка, яку іноді називають дроздовою вільшанкою. Він кладе яйце в долоню лівої руки.

Воно схоже на блідо-блакитний, сплюснутий біля полюсів горіх пекан. Здається, він утратив можливість логічно думати. Що за чортівня, невже він *купив* яйця вільшанки? Ні, вибачте, це не варіант. Опопанакс дав збій, у «Ройз Стор» не продають яйця вільшанки. Я пропащий.

Повільно, напружено, незграбно, мов зомбі, рухається підлогою кухні й доходить до раковини. Простягає ліву руку над пашею в центрі раковини, випускає яйце, і воно безповоротно потрапляє в утилізатор відходів. Його права рука вмикає механізм, що спричиняє відповідний шум. Монстр гарчить, подрібноє, бурчить, насолоджується приємною, невеличкою, легкою закускою. Гр-р-р. Електричний дріт під напругою здригається всередині його тіла, смикаючись, кидає іскри, зазобновний, він ледь помічає внутрішнє тремтіння. Загалом, ураховуючи всі обставини, найбільше Джеку хочеться в цей момент...

«Коли чер..., червоне...»

Він чомусь давно, дуже давно не телефонував мамі. Він і сам не знає чому, але розуміє, що однозначно давно. Дрозде, не дрозди мене. Голос Лілі Кавано-Соєр, Королеви Бджіл, який колись був єдиним супутником у заповненому захопленям, неперевершеному, геть забутому номері готелю Нью-Гемпшир, — це саме той голос, який Джек хотів би почути. Лілі Кавано — єдина людина на землі, котрій він міг би розповісти про все те безглуздя, що відбувається з ним. Незважаючи на трохи неприємне усвідомлення того, що пройшов крізь межі чіткої раціональності, він надалі

впевнений у своєму здоровому глузді. Він підходить до кухонного столу, бере в руки телефон і, натискаючи щосили кнопки, набирає номер приємного житлового будинку на Роксбері-драйв у Беверлі-Гілз, у Каліфорнії.

Телефон у його колишньому будинку дзвонить п'ять разів, шість, сім. Чоловік піднімає слухавку і злим, ледь сп'янілим сонним голосом каже:

— Кімберлі... хай би що, в біса, це було... для твого ж блага, я сподіваюсь, що це справді дуже важливо.

Джек дає відбій і кладе слухавку. О Боже, прокляття, чорт забирай. Зараз п'ята година ранку — у Беверлі-Гілз, чи Вествуді, чи Хенкок-Парку, чи деінде, куди він міг подзвонити за цим номером. Він забув, що його мати померла. Прокляття, чорт забирай, о Боже, ти можеш собі це уявити?

Горе Джека, яке причаїлося в глибині його душі, воскресає з новою силою, щоб завдати смертельного удару в саме серце. У той же час виринає думка, що він бозна-чому хоча б на мить *міг забути про смерть матері*, дуже вражає його як надзвичайно і неймовірно смішна. Як можна дійти до такого безглуздя? Його неначе обухом по голові вдарило, він сам не знає, чи заридає зараз, чи зайдеться сміхом. Джек відчуває різку хвилю мlosti й повільно притуляється до кухонної стійки.

«*Індик тупоголовий*», — він згадує слова своєї матері. Лілі так казала про останнього нещодавно померлого партнера покійного чоловіка, коли досвідчені бухгалтери виявили, що той, Морган Слоут, забирає до своєї кишені три чверті доходів від успішної компанії «Сойер і Слоут». Кожного року відтоді, як Філ Сойер загинув через так званий нещасний випадок на полюванні, Слоут украв мільйони доларів, багато мільйонів у сім'ї свого колишнього партнера. Лілі повернула потік у потрібне русло і продала половину компанії новим партнерам, що гарантувало її сину колосальні фінансові золоті гори, не говорячи вже про дохід, який Джек отримував від свого приватного фонду. Лілі

називала Слоута й цікавішими словами, ніж «індик тупоголовий», але їх він повторював мовчки.

Джек переконає сам себе, що, можливо, якимось, іще в травні, він наштотхнувся на яйце вільшанки, прогулюючись лугом, і поклав його в холодильник на зберігання. Щоб зберегти його. Адже, незважаючи ні на що, воно мало ніжний відтінок блакитного, було дуже гарного блакитного кольору, як казала доктор Евінруд. Він так довго його зберігав, що зовсім про нього забув. І це пояснювало появу червоного пір'я в його сні наяву!

На все є своя причина, нехай навіть прихована. Заспокойся, розслабся, припини поводитися, як тупоголовий індик, і все стане на свої місця.

Джек перехилиється через раковину і, щоб освіжитися, занурює обличчя в жменю холодної води. Умити змиває збентеження від зіпсованого сніданку, безглузкого телефонного дзвінка і в'їдливих мерехтливих образів. Через двадцять п'ять хвилин найкращий друг і довірена особа Джека Соєра, яка дивує своєю здатністю орієнтуватися в просторі, будучи обмеженою у своїх фізичних можливостях, з'явиться біля вхідних дверей будівлі KDSU-AM, золотом запальничкою підпалить сигарету і піде вниз доріжкою до «Пенінсула-драйв». Завдяки вражаючій здатності особливого бачення, Генрі Лайден підійде до пікапа Джека Соєра, безпомилково знайде ручку й сяде в автомобіль. Як на сліпого, у нього все настільки чудово виходить, що це видовище неможливо пропустити.

Тож він і не пропустив. Попри ранкові труднощі, які зі зваженої, ретельно обміркованої точки зору після подорожі чудовою сільською місцевістю урешті-решт видаються банальними, о 7:55 пікап Джека вже стоїть на Пенінсула-драйв, біля стежини, що веде до KDSU-AM, за добрі п'ять хвилин до того, як його друг вийде на сонячне світло. Присутність Генрі піде йому на користь, просто *бачити* Ген-

рі — це вже бальзам на душу. Звичайно, Джек — не перший чоловік (чи жінка), який (яка) через стрес на мить втратив (втратила) контроль, і ледь не забув (не забула), що його (її) мати покинула цей тлінний світ і вирушила до вищих сфер. Природно, що всі смертні, які почуваються трохи напружено, звертаються до матерів за розрадою і втіхою. Це закодований імпульс нашого ДНК. Після того як Генрі його вислуховує, він посміхається і радить йому розслабитись і не паритись.

Джек замислюється, чи варто захмарювати небо Генрі такою абсурдною історією? Так само, як і про яйце вільшанки, що вже казати про сон наяву з виверженням пір'я, та йому й не хотілося знову повертатись до цього безглуздя. Треба жити теперішнім, не витягувати минуле з могили, не падати духом і оминати калюжі бруду. Не використовуй своїх друзів лише для душевної терапії.

Він вмикає радіо й налаштовує його на радіостанцію KWLA-FM, UW-Ла-Рів'єр, на якій працюють обоє: і Вісконсинський Щур, і Генрі Шейх, Шейк, Арабський Шейх. Від того, що ллється з прихованих у салоні колонок, волосся на руках стає дибки: Глен Гульд, людина із запальним темпераментом, випалює щось із Баха, проте Джек не може достеменно сказати, що саме. Але те, що це Глен Гульд, немає сумніву. Мабуть, щось із партіти.

В одній руці тримаючи футляр із компакт-диском, Генрі Лайден проходить крізь низькі входні двері, виходить на сонячне світло і, не вагаючись, рушає вниз вимощеними плитами широкої доріжки, ступаючи резиновими підосшвами шкіряних мокасин фірми «Херші», саме в центр кожної наступної плитки.

Генрі... Генрі — це неймовірно видовище.

Сьогодні, зауважує Джек, Генрі одягнений, як власник малайзійського тикового лісу: гарна сорочка без коміра, блискучі підтяжки та сімейна цінність — неперевершений солом'яний капелюх із довгастою вм'ятиною. Якби Джек

так не цікавився життям Генрі, він би не знав, що різноманітністю та доречністю свого бездоганного гардероба він цілком завдячує Роуді Гілбертсон Лайден, покійній дружині Генрі, яка ще колись давно укомплектувала йому велику гардеробну кімнату: Роуді підпасувала кожну одяжину свого чоловіка відповідно до пори року, стилю і кольору. Поступово Генрі запам'ятав усю систему. Будучи сліпим від народження, не відрізняючи навіть відповідності чи невідповідності відтінків, він ніколи не помилявся.

Генрі витягує з кишені сорочки золоту запальничку і жовту пачку «Американ Спиріт», підпалює сигарету, видихає хмару диму, яка на фоні сонячного світла має молочний колір, і продовжує чітко йти вниз устеленою плитами доріжкою.

Рожеві, написані з нахилом вліво, великі літери: «ТРОЙ ЛЮБИТЬ МЕРІЕНН! ТАК!» — напис на рекламному щиті на убогому газоні говорить про те, що: 1) Трой проводить багато часу, слухаючи KDCU-AM, і 2) Меріенн також його любить. Ми раді за Троя, ми раді за Меріенн. Джеку подобається це любовне повідомлення, незважаючи на рожевий колір фарби, і він бажає закоханим щастя і удачі. Він розуміє, що на даному етапі його життя єдина людина, про яку він міг би сказати, що любить, — це був Генрі Лайден. Не в тому сенсі, у якому Трой любить Меріенн чи навпаки, але те, що він його любить, ще не було так явно зрозуміло, як у цей момент.

Генрі проходить викладену плитами доріжку й підходить до бордюру. Ще один крок — і він біля пікапа, його рука наближається до металевої ручки, він відчиняє двері, підводить ногу й сідає всередину, нахилиє голову, щоб правим вухом прислухатись до музики. Лінзи його авіаторських окулярів виблискують.

— Як тобі це вдається? — запитує Джек. — Цього разу тобі допомогла музика, але тобі не треба музики.

— Мені це вдається, бо я взагалі феноменальний, — каже Генрі. — Як висловився наш курець марихуани, ін-

терн Морріс Розен, на мою адресу. Морріс думає, що я Бог, але він дещо знає, він дізнався, що Джордж Ретбун і Вісконсинський Шур — це одна особа. Сподіваюся, він триматиме язик за зубами.

— Я теж, — каже Джек, — але я не дам тобі змінити тему. Як тобі вдається щоразу безпомилково відчиняти двері? Як тобі вдається знайти ручку, не намацуючи її?

Генрі зітхає:

— Ручка сама підказує мені, де вона. Чітко підказує. Усе, що мені залишається, — це слухати її.

— Ручка дверей видає звуки?

— Не такі, як твоє високотехнологічне радіо, не «голдберг-варіації», ні. Щось більше схоже на вібрацію. Звук звуку. Звук усередині звука. Погодься, що Даніель Баренбойм — першокласний піаніст. Ти лише послухай, кожна нота — інше забарвлення. Здається, розцілував би кришку його «Стейнвея». Можна лише уявити, яка в нього сила в руках.

— Це Баренбойм?

— Ну, а хто ж? — Генрі повільно повертає голову до Джека.

На його обличчі з'являється усмішка, що виражає подив. Ох! Усе зрозуміло, так. Я ж тебе наскрізь бачу, ти ж бовдур, я так розумію, тобі здалося, що ти слухаєш Глена Гульда.

— Нічого мені не здалося, — заперечує Джек.

— Ой, ну я тебе прошу.

— Можливо, лишень на мить мені й здалося, що це Гульд, проте...

— Ні, ні, ні. Навіть не намагайся. Твій голос тебе виказує. У кожному слові незначне, млосне ухиляння; це так жалюгідно. Ми їдемо назад, до Норвеї Веллі, чи сидітимемо тут і слухатимемо твою брехню. Я хочу тобі дещо розповісти дорогою додому.

Він тримає диск.

— Полегшимо твої страждання. Наш курець марихуани дав це мені — «Брудна сперма» виконують стару пісню групи «Сюпрімс». Особисто я ненавиджу такі речі, але для Вісконсинського Щура це просто скарб. Увімкни сьомий трек.

Піаніст уже звучить зовсім не схоже на Глена Гульда, здається, музика уповільнилася. Джек і сам хоче полегшити свої страждання і ставить диск у щілину під радіо. Він натискає кнопку, тоді ще одну. Божевільно швидкий темп, верескливий крик навіжених, що вибухнув із колонок, піддає несамовитим тортурам. Джека хвилиною відкидає назад на спинку сидіння.

— О Боже, Генрі, — каже він і простягає руку, щоб скрутити звук.

— Не чіпай, прошу, — каже Генрі. — Якщо ця гидота не змушує твої вуха проливати кров, то вона не виправдовує себе.

«Вухами», як відомо Джеку, у джазі називають здатність чути — розповсюдження в повітрі того, що відбувається в музиці. Музикант із хорошими вухами запам'ятовує пісні та аранжування, які його просять зіграти, підбирає або навіть знає гармонію мелодії, що лежить в основі теми, уважно стежить за тим, що виконують колеги-музиканти, і приєднується до них. Незалежно від того, чи він розуміється на нотах, записаних на нотному стані, чи ні, музикант із чудовими вухами вивчає мелодію і аранжування відразу, щойно почує, вловлює гармонічні нюанси завдяки бездоганній інтуїції і тут же впізнає ноти й тональності клаксонів таксі, дзенькоту ліфта, нявчання котів. Такі люди живуть у світі, розрізняючи індивідуальні особливості звуків, і Генрі Лайден — один із них. Джек вважає, що Генрі має вуха Олімпійського бога.

Вуха Генрі допомогли йому розкрити один із найбільших секретів Джека — роль його матері, Лілі Кавано-Соєр, відому як Лілі Кавано, і він єдиний, хто про це дізнався.

Невдовзі після того, як Дейл їх познайомив, між Джеком і Генрі Лайденом несподівано для обох зав'язались невимушені дружні стосунки. Вони згладжували самотність один одного, проводили два-три вечори на тиждень, вечеряючи, слухаючи музику і розмовляючи про будь-що, що спадало на думку, а поговорити їм було про що. Джек їхав до ексцентричного дому Генрі або забирав Генрі з роботи й підвозив додому. Після шести-семи місяців їхнього знайомства Джек запропонував, що міг би читати вголос книжки, які подобалися обом. Генрі відповів: «Айві-дайві, друже, яка чудова ідея. Як щодо того, щоб розпочати з неперевершених детективів?» Вони розпочали з Честера Хаймса і Чарльза Віллфорда, тоді змінили тему й перейшли на серію сучасних романів, насолоджувались творами С. Дж. Перелмана і Джеймсона Тербера, сміливо наважились брати штурмом Форд Медокс Форда і Володимира Набокова. (Ще десь відклали Марселя Пруста, оскільки вважали, що Пруст може зачекати; на даний момент вони планують узятися за «Похмурий дім».)

Одного вечора, після того як Джек закінчив вечірнє читання «Хорошого солдата» Форда, Генрі прокашлявся та сказав:

— Джеку, ти казав, що твої батьки працювали в індустрії розваг, у шоу-бізнесі.

— Саме так.

— Я не хочу совати носа не у свої справи, але якщо ти не проти, я б хотів поставити тобі кілька запитань? Просто скажи: так чи ні.

— Я вже хвилююсь, — каже Джек. — Що таке, Генрі?

— Я хотів би уточнити одне питання.

— Гаразд, запитуй.

— Дякую. Твої батьки були з різних боків цієї індустрії?

— Ну.

— Один із них керував, а другий виступав?

— Ну.

— Твоя мама була актрисою?

— Угу.

— Свого роду відома актриса. Вона так і не досягла тієї популярності, на яку заслуговувала, хоча знялась у купі фільмів п'ятдесятих і середини шістдесятих років, а наприкінці своєї кар'єри отримала нагороду «Оскар» за кращу жіночу роль другого плану.

— Генрі, — сказав Джек, — звідки ти...

— Замовкни. Я хочу насолодитися цим моментом. Твоя мати — Лілі Кавано. Це дивовижно. Лілі Кавано завжди була набагато талановітшою, ніж більшість могли припустити. Кожна її роль — ці дівчата, ці хуліганки-офіціантки, ці леді з револьверами в дамських сумочках. Красива, розумна, смілива — не можна пред'явити жодних претензій; вона замикалась і повністю переймалась життям героїні, тож була в сотні разів краща за тих, хто грав поруч із нею.

— Генрі...

— Деякі з тих фільмів мали також чудовий музичний супровід. «Втрачене літо» Джонні Мендела — поза сумнівами.

— Генрі, як ти...

— Ти сказав мені; звідки ще я міг би дізнатися? Це все нотки у твоєму голосі. Ти прослизаєш верхівками своїх «р», а решту приголосних вимовляєш у такому собі темпі, який супроводжує всі твої речення.

— Темп?

— Зуб даю, малий. Прихований ритм — це свого роду особистий барабанщик. Упродовж усього «Хорошого солдата» я намагався пригадати, де я чув таке раніше. Перелопачував і перебирав інформацію. Кілька днів тому допетрав: Лілі Кавано. Ти ж не образився, що я захотів розібратись у тому, що мене зацікавило, правда ж?

— Ображатися? — сказав Джек. — Я надто приголомшений.

— Твій секрет у безпеці. Ти просто не хочеш, щоб коли люди тебе бачили, то тицяли пальцями і казали: «Агов, це ж син Лілі Кавано». Я правильно зрозумів?

Генрі Лайден мав бездоганні вуха, безперечно.

Пікап їде Френч-Лендінгом, через шум у салоні неможливо розмовляти. «Брудна сперма», здається, випалили дірку в марципані «Куди зникло наше кохання» і вчинили щось огидно страшне з чарівними маленькими «Сюпрімс». Генрі, який стверджує, що ненавидить такі речі, опустився в крісло, коліна — на панелі, долоні переплетені під підборіддям, лікті опущені, посміхається від задоволення. Крамниці на Чейз-стрит відчинені, а півтора десятка авто — за рогом паркінгу.

Четверо хлопчиків на велосипедах звертають з тротуару перед торговим центром «Ассортимент Шмітта» і виїжджають на проїжджу частину у двадцяти футах від пікапа, що їде. Джек б'є по гальмах; хлопці різко зупиняються, пліч-опліч шикуються в лінію, даючи дорогу. Джек прямує далі. Генрі випростовується, загадково перевіряє датчики і падає назад на сидіння. Генрі розуміє, що все гаразд. Хлопці, проте, не знають, що спричинило таке ревіння і чому воно все голоснішало в міру того, як пікап наближався. Вони спантеличено вдивляються в лобове скло Джекового пікапа, як їхні прадіди колись дивилися на сіамських близнюків чи людину-алігатора на задвірках паноптикуму. Всім відомо, що водії пікапів слухають зазвичай лише два види музики: хеві-метал або кантрі, — а це тоді що за виродок?

Джек проїжджає повз хлопців, один — огрядний, з розпашілим обличчям, схожий на хулігана-школяра, показує зведений палець. Двоє інших і досі спантеличено стоять, схожі на своїх прадідів після пекельної ночі далекого 1921-го, і позіхають, мляво роззявляючи роти. Четвертий хлопчик, чие світло-русяве волосся виглядає з-під кепки з логотипом «Брюерс», зі світлими очима, який узагалі на фоні компанії —

сама невинність, дивиться просто в обличчя Джеку й солодко, сором'язливо всміхається. Це Тайлер Маршалл, який знаходиться на фінішній прямій до нелюдського світу, хоча він про це ще не знає. Хлопці залишаються позаду, і Джек бачить у дзеркалі, як вони налягають на педалі, підіймаючись угору вулицею. Товстун попереду, а найменший, найсимпатичніший — позаду, уже відстаючи від решти.

— Четверо дітей на велосипедах, група тротуарних факівців оцінили «Брудну сперму», — каже Джек.

Оскільки він і сам ледь почув, що сказав, то думав, що Генрі взагалі навряд чи що-небудь розібрав. Генрі, здається, прекрасно почув і щось запитав, але його слова розчинились у шумі. Джек здогадався, про що запитував Генрі, хоча і не був до кінця впевнений.

— Один сприйняв негативно, двоє вагались, проте швидше за все теж негативно, а один, здається, позитивно. — Генрі киває.

Стукіт і гуркіт жорстокого марципанового руйнівника стихає наприкінці Елевен-стрит. Здавалося, у кабіні розвіявся туман, також здавалося, що лобове скло стало чистішим, повітря свіжішим, кольори яскравішими.

— Цікаво, — каже Генрі, безпомилково знаходячи кнопку вилучення, витягує диск із програвача і вкладає його у футляр. — Досить сильно, чи не так? Непристойна, егоцентрична ненависть — таке не можна упускати. Морріс Роузен мав рацію. Для Вісконсинського Щура це те що треба.

— Я думаю, вони перейдуть на Глена Міллера.

— О, ледь не забув, — каже Генрі. — Ти ніколи не здогадаєшся, що на мене сьогодні чекає. У мене ще вечірка! Живчик Макстон, хоча швидше не він, а Ребекка Вілас, жінка, яка, я впевнений, така ж прекрасна, як і її голос, найняла мене, щоб я керував музичним супроводом на їхньому Святі полуниці. Ну, не мене, а давно забутого мого двійника, Симфонічного Стена як великого майстра своєї справи.

— Тебе підвезти?

— Ні, неперевершена міс Вілас увійшла в моє становище і сказала, що пришле за мною автомобіль зі зручним заднім сидінням для моєї апаратури і досить просторим багажником для колонок і коробки з дисками, та все одно дякую.

— Симфонічний Стен? — запитав Джек.

— Милий, вихований джентльмен у вражаючому традиційному костюмі хулігана-стиляги, повне перевтілення в еру бігбенду. Для жителів заклад «У Макстона» є символом їхньої юної молодості, тож вони люблять його.

— У тебе справді є костюм хулігана-стиляги?

З невимовною величністю Генрі повертає своє обличчя до нього.

— Вибач, я не знаю, що на мене найшло. Давай змінимо тему щодо твоїх слів, а точніше, слів Джорджа Ретбуна про Рибак сьогодні вранці; як на мене, думаю, вони підуть усім на користь. Особисто я був радий це почути.

Генрі розтуляє рот і повторює слова Джорджа Ретбуна з притаманним йому триумфом.

— *«Справжній Рибак, хлопці і дівчата, Альберт Фіш, помер понад шістдесят сім років тому»*. — Яюсь аж моторошно чути голос одурманеного наркотиками товстуна з витонченого горла Генрі Лайдена. Своім власним голосом Генрі каже: — Сподіваюся, вони підуть усім на користь. Після того як я сьогодні вранці прочитав нісенітницю, які пише твій дружок Венделл Грін, то одразу вирішив, що Джордж просто змушений щось сказати.

Генрі Лайден полюбляє вживати такі слова, як «я прочитав», «я читав», «я побачив», «я дивився». Він знає, що ці фрази бентежать його співрозмовників. А Венделла Гріна він назвав «твій дружок», бо Генрі єдиний, кому Джек зізнався, що розповів репортеру про Альберта Фіша. Зараз Джек думає, що краще б він не розповідав нікому. На щастя, Венделл Грін — не його дружок.

— Ти допоміг пресі, — каже Генрі, — то чому б тобі не подумати про те, щоб допомогти нашим хлопцям у синьому.

Вибач, Джеку, але це ти відчинив двері, тож я не повторюватиму. Дейл — мій племінник, перш за все.

— Я не вірю своїм вухам, що мені доводиться це чути, — каже Джек.

— Чути що, все, що я думаю? Дейл — мій племінник, якщо ти не забув. Ти міг би стати йому в пригоді, до того ж він вважає, що ти перед ним у боргу. Тобі ніколи не спадало на думку, що ти міг би допомогти йому залишитись на роботі? Або хоча б, якщо ти любиш Френч Лендінг і Норвей Веллі так, як ти кажеш, то ти міг би приділити їхнім жителям хоча б частинку свого часу й таланту.

— Генрі, а ти не думав про те, що я у відставці? — відповідає Джек крізь зуби. — Що розслідування вбивств — це останнє, я маю на увазі, остання річ на світі, чим мені хотілося б зараз займатися.

— Звичайно, що думав, — каже Генрі. — Але все ж таки сподіваюсь, ти мені вибачиш, Джеку, але в тебе чудові здібності, набагато більші, ніж у Дейла, і безперечно всіх тих інших хлопців, тож я не можу зрозуміти в чому, в біса, проблема.

— Немає жодної проблеми, — каже Джек. — Просто я цивільний.

— Ти першокласний. Можна далі слухати Баренбойма. — Генрі відшукує пальцями пульт і натискає на кнопку, щоб увімкнути радіо.

Протягом наступних п'ятнадцяти хвилин у кабіні пікапа можна було почути лише *«Голдберг-варіації»*, які виконували на роялі «Стейнвей» на великому концерті в Teatro Solón у Буенос-Айресі. Джек захоплюється чудовою музикою і думає, яким же треба бути невігласом, щоб помилитись і подумати, що це був Глен Гулд. Людина, що здатна припуститися такої помилки, точно не змогла б відчути внутрішню вібрацію дверної ручки фірми «Дженерал моторс».

Коли вони звертають праворуч із Шосе-93 до Норвей Веллі-роуд, Генрі каже:

— Не дуйся, мені не треба було називати тебе бовдуром. А також мені не треба було звинувачувати тебе у твоїх проблемах, бо насправді проблеми в мене.

— У тебе? — Джек здивовано дивиться на нього.

Багаторічний досвід одразу підказує, що Генрі хоче попросити неофіційної допомоги в слідства. Генрі вдивляється в лобове скло, нічого не виказуючи.

— Які в тебе можуть бути проблеми? У тебе порвалися шкарпетки? Чи, може, в тебе не складаються справи на одній із радіостанцій.

— З тим я б упорався. — Генрі робить паузу, пауза затягується в довгу мовчанку. — Я хотів сказати, що мені здається, я втрачаю розум. Здається, я божеволію.

— Та облиш. — Джек відпускає педаль газу і зменшує швидкість наполовину.

Хіба Генрі міг коли-небудь бути свідком феєрверку із пір'я? Звичайно, що ні; Генрі незрячий, а його власний феєрверк із пір'я таки був сном наяву.

Голос Генрі тремтить, як камертон. Він і досі вдивляється в лобове скло.

— Розкажи мені, що відбувається, — каже Джек. — Я починаю за тебе хвилюватись. — Генрі розтуляє рот саме настільки, щоб можна було простромити облатку, а тоді знову його затуляє.

Він здригається.

— Гм-м, — каже він. — Усе серйозніше, ніж я думав. — У його вражаючому, стриманому, ритмічному голосі, справжньому голосі Генрі Лайдена, відчувається вібрація вагань і безпорадності.

Джек трохи зменшує швидкість авто, і тепер воно рухається зовсім повільно. Він починає щось розповідати, а тоді вирішує зачекати.

— Я чую голос своєї дружини, — каже Генрі. — Уночі, коли я лежу в ліжку, близько третьої-четвертої ранку,

я чую, як Роуді ходить по кухні, а потім її кроки посуваються вгору сходами. Здається, я втрачаю розум.

— Як часто це відбувається?

— Скільки разів? Я достоту не знаю, три чи чотири.

— Ти підводишся і шукаєш її? Кличеш її на ім'я?

Голос Генрі знову то стихається, то гучнішає, схожий на вібрато.

— І те, і інше. Я ж був упевнений, що чув її. Уже шість років, як Роуді немає серед живих. Смішно, правда? Можливо, мені й було смішно, якби я не думав про те, що божеволію.

— Ти кличеш її на ім'я, — запитує Джек, — підводишся з ліжка, спускаєшся сходами?

— Неначе лунатик, неначе навіжений. «Роуді? Це ти, Роуді?» Минулої ночі я обійшов увесь будинок. «Роуді? Роуді?» Думаєш, я сподівався, що вона відповість? — Генрі не звертає уваги на сльози, що просочуються з-під авіаторських окулярів і течуть щоками. — Проблема в тому, що саме на це я й сподівався.

— У домі більше нікого не було? — перепитує Джек. — Немає погрому? Можливо, щось лежить не на своєму місці, або щось зникло, або що?

— Я нічого такого не помітив. Здається, кожна річ на своєму місці. Усе знаходиться там, де я поклав. — Він підводить руку і витирає обличчя. Покручена під'їзна дорога до будинку Джека промайнула праворуч від пікапа й залишилася позаду.

— Я скажу тобі, що я думаю, — каже Джек, уявляючи, як Генрі блукає по будинку в п'їтмі: — Шість років тому ти пережив велике горе, яке залишило по собі неминучий відбиток, як це буває з кожним, у кого помирає близька людина. Це все створило у твоїй душі відчуття неспокою, хвилювання, злості, болю, широкий спектр таких емоцій, але, попри все, ти й досі сумуєш за Роуді. Навіть якщо хтось і не показує, що все ще журиться за померлою коханою людиною, він усе одно сумує.

— Твої слова мають глибокий сенс, — каже Генрі. — До того ж втішають.

— Не перебивай. Відбувається щось дивне. Повір, я знаю, що кажу. Твій розум збентежений, він спотворює докази, дає неправдиві свідчення. Хтозна чому? Але це справді так.

— Іншими словами, перетворюєшся на божевільного, — каже Генрі. — Я впевнений, що саме до цього я й кочуся.

— Я лише хотів сказати, що такі люди бачать сни наяву, — каже Джек, — і саме це з тобою і сталося. Немає чого хвилюватися. Чудово, ось ми під'їжджаємо до твого будинку, ти вдома.

Він звертає до трав'янистого в'їзду і котиться до білого фермерського будинку, у якому Генрі та Роуді Лайден прожили п'ятнадцять років відтоді, як одружились, і до того, як дізналися, що в Роуді рак печінки. Перших два роки після її смерті Генрі ходив по будинку, вмикаючи світло.

— Сни наяву? Звідки ти таке взяв?

— Сни наяву — не така вже й рідкість, — каже Джек. — Особливо серед людей, які не висипаються, як ти. — *Чи я*, — додав він подумки. — Я не вигадую, Генрі. У мене й самого раз чи двічі було. Раз, то точно.

— Сон наяву, — повторює Генрі, змінюючи тон голосу. — Оце так.

— Подумай про це. Ми живемо в раціональному світі. Люди не повертаються після смерті. Всьому є своє пояснення, раціональне пояснення. Якби наш світ не був раціональним, ми б ніколи не могли нічого з'ясувати і не могли б нічого зрозуміти.

— Це очевидно навіть сліпому, — каже Генрі. — Дякую. Щастя. — Він залишає салон автомобіля й зачняє двері. Ступає кілька кроків, а тоді повертається і нахилиється через вікно. — Як щодо того, щоб розпочати сьогодні ввечері «Похмурий дім»? Я думаю, що повернусь додому приблизно о 20:30, десь так.

— Я під'їду близько дев'ятої.

На прощання Генрі каже:

— Дінь-дон. — Він повертається, прямує до вхідних дверей і зникає в будинку, який був, звичайно ж, не замкнений. Тут лише батьки зачиняють двері на ключ, та й то лише віднедавна.

Джек розвертає пікап, спускається до Норвей Веллі-роуд. У нього виникає відчуття, що він зробив подвійну добру справу, бо, допомагаючи Генрі, він також допоміг собі. Іноді сам дивуєшся, як усе складається.

Коли він звертає на свою під'їзну дорогу, чується своєрідний брязкіт з-під панелі біля попільнички. Цей звук знову з'являється на останньому повороті, саме тоді, коли в полі зору з'являється будинок. Цей звук схожий не стільки на брязкання, скільки на легке глухе постукування. Кнопки, монети — щось у цьому роді. Він завертає та зупиняється перед будинком, вимикає двигун, відчиняє двері. Тоді згадує, повертається й витягує попільничку.

Побачене всередині висувного лотка змушує його глибоко видихнути. Там — яйце вільшанки завбільшки з цукерку M&M. Маленьке яйце настільки блакитне, що й сліпий би його помітив.

Джек тремтячими пальцями витягує яйце з попільнички. Не відриваючи очей від яйця, він залишає салон і зачиняє двері. І далі дивлячись на яйце, нарешті згадує про дихання. Його рука згинається в зап'ястку й випускає яйце, що падає на рівну траву. Він свідомо підводить ногу і стає на блакитну цятку. Не оглядаючись, кидає ключі в кишеню та прямує до сумнівної безпеки свого будинку.

ЧАСТИНА ДРУГА
ВИКРАДЕННЯ ТАЙЛЕРА
МАРШАЛЛА

Під час ранкової подорожі до притулку Макстона ми зустрічалися з прибиральником у мішкуватому комбінезоні — ви випадково не пам'ятаєте його? Мішкуватий комбінезон? Невеличке черевце? Сигарета в зубах, попри написи вздовж коридорів через кожні двадцять футів «ПАЛИТИ ЗАБОРОНЕНО! БЕРЕЖІТЬ СВОЇ ЛЕГЕНІ!». Швабра, більше схожа на клубок мертвих павуків? Ні? Не вибачайтесь. Піта Векслера дуже легко не помітити, він і в юності був непоказним (середній випускний бал у вищій школі Френч Лендінга — 79), і замолоду, і тепер, коли досяг дорослого віку. Його єдине хобі — жорстоко щипати старих мешканців притулку, які заповнюють його життя бурчанням, безглуздими запитаннями й запахом газів і сечі. Найгірше — це недоумки Альцгеймера. Він міг загасити недопалок від сигарети об їхні худі спини чи сідниці. Йому подобається задушливий крик, коли їх починає пекти, а тоді біль проникає дедалі глибше. Ці невеличкі мерзенні тортури мали подвійний ефект: їх це трохи збуджує, а йому дає нехай незначну, та все ж утіху. Це вносить бодай якусь радість у його сірі будні. Освіжає його почуття. Крім того, вони нікому нічого не розкажуть.

І, о Боже, найгірший із них човгає ногами вздовж коридору відділення «Маргаритка». Чарльз Бернсайд іде, роззявивши рота, у лікарняній сорочці, з розв'язаними зав'язками ззаду. Піту видно вимазані лайном худощаві сідниці більше, ніж йому того б хотілося. Господи, ззаду всі ноги замащені шоколадними плямами аж до колін. Він

прямує до туалету, але вже надто пізно. Певного роду коричнева коняка, назвімо її «Вранішній Грім», уже вивалась зі свого стійла і, поза сумнівами, наскакала на простирадлах Берні.

Дякувати Богу, прибирати їх — не моя робота, — думає Піт, самовдоволено посміхаючись, тримаючи сигарету в зубах. — *Це тобі, Буч.*

Але за столом, що біля жіночої та чоловічої санітарних кімнат, на даний момент нікого немає. Буч Єркса, очевидно, пропустить чудове видовище і не побачить брудного задку Берні, що якраз проходить повз стіл. Буч, напевно, вийшов покурити, хоча Піт казав цьому ідіоту сотні разів, що всі ці написи «Не палити!» нічого не означають, Живчика Макстона менше за все хвилює, хто і де палить (і об що, якщо на те пішло, гасить недопалки). Написи тут просто через те, що цього вимагають нудні закони.

Посмішка Піта розтягується ще більше, і він стає особливо схожим на свого сина Еббі, друга Тая Маршалла (це Еббі Векслер показав Джеку і Генрі пальця). Піт замислюється: чи йому вийти і сказати Бучу, що на нього чекає брудна робота в Р18, до того ж помити треба і її мешканця, чи то змовчати про сюрприз, який йому приготував Берні. Берні, мабуть, повернеться до палати і трохи помалює пальцями для ще більшої насолоди. Це теж дуже добре, але ще більше хочеться побачити, як зміниться вираз обличчя Буча, коли Піт йому скаже...

— Піте.

О ні. Його заскочила курва. Красива курва, але курва — то є курва. Піт стоїть на місці ще мить, сподіваючись, що вона відчепиться, якщо він її проігнорує.

Марні надії.

— Піте.

Він повертається. Це Ребекка Вілас власною персоною. Сьогодні вона одягнена у світло-червону сукню, мабуть, на честь Свята полуниці, а чорні туфлі на високих підборах,

мабуть, на честь її власних ніжок. Піт умить уявляє, як ці ніжки обіймають його, ці високі підбори сплітаються на його спині, схожі на годинникові стрілки, тоді бачить картонну коробку в її руках. Це, поза сумнівом, йому якесь завдання. Піт також помічає каблучку, що мерехтить на її пальці, з якимось дорогоцінним каменем завбільшки з яйце вільшанки, чорт забирай, хоча й значно тьмяніше. Йому цікаво, до того ж уже не вперше, що має зробити жінка, щоб заслужити таку каблучку.

Вона стоїть, потупуючи ногою, дозволяючи йому себе розглядати. Позаду нього Чарльз Бернсайд продовжує по-вільно, ледь похитуючись, іти до чоловічої кімнати. Дивлячись на цю стару ходячу катастрофу, здається, що дні його активного життя вже давно позаду. Але така думка хибна. Дуже хибна.

— Міс Вілас? — нарешті каже Піт.

— Скільки тобі можна повторювати, Піте, щоб ти не палив у відділеннях? Це все ж таки громадське приміщення.

Перш ніж він може щось відповісти, вона повертається у своїй короткій сексуальній спідничці та йде до кімнати для відпочинку в Макстона, у якій сьогодні після полудня на Святі полуниці відбуватимуться танці. Зітхнувши, Піт при-туляє швабру до стіни та прямує за нею.

Чарльз Бернсайд залишився сам на початку коридору відділення «Маргаритка». Порожнеча його очей змінюється на сяючий, здичавілий блиск розвідника. Він одразу став здаватися молодшим. Поїзд засранця Берні пішов. На його місці опинився Карл Бірстоун, який колись у молодості від-ривався в Чикаго по повній.

Карл... І щось іще. Щось нелюдське.

Він... воно... посміхається.

На столі, за яким ніхто не сидить, стоси паперів, притиснені круглим каменем, завбільшки з чашку з-під кави. На камені — напис маленькими чорними літерами: «Ка-мінь — улюбленець Буча».

Берні бере камінь-улюбленець Буча Єркси і жваво йде до чоловічої кімнати, досі з оскалом на обличчі.

У кімнаті для відпочинку столи стоять уздовж стін, застелені червоними паперовими скатертинами.

Пізніше Піт запалить маленькі червоні вогні (на батареях; ніяких свічок для ідіотів). На стінах гарні великі картонні полуниці, що наклеєні повсюди, деякі з них уже трохи затерті, оскільки їх вішають щопиння від того часу, як Герберт Макстон відкрив це місце наприкінці шістдесятих. Лінолеум голий, нічим не застелений.

Сьогодні після обіду, ближче до вечора, мешканці притулку, які ще в змозі рухатись і при своєму глузді, невдовзі човгатимуть ногами під хіти біг-бенду тридцятих-сорокових років, обійматимуться під час тужливих пісень, а дехто, можливо, навіть умиватиметься потом після джитербагу. (Три роки тому в літнього мешканця притулку на ім'я Ірвін Крісті стався легкий сердечний напад після запального лінді-хопу «Не сиди під яблунею ні з ким, крім мене».) О так, танцювальне Свято полуниці — це завжди весело.

Ребекка сама зсунула до купи три дерев'яні столи і застелила їх білою скатертиною, підготувавши подіум для Симфонічного Стена. У кутку стоїть блискучий хромований мікрофон із великою круглою голівкою, справжній антикваріат тридцятих років, яким користувалися в «Коттон-клубі». Це один із призив Генрі Лайдена. Поруч вузька довга коробка, у якій його вчора доставили. На подіумі, під пучком червоно-білого гофрованого паперу, що висить на стіні поруч із картонними полуницями, стоїть драбина. Побачивши її, Піт підозрює, що Ребекка Вілас була в його комірчині. Паршива сучка! Якщо вона вкрала в нього бодай щось, їй-богу...

Ребекка, щось бурмочучи, кладе коробку на подіум, тоді випростовується. Вона загортає пасмо шовковистого каштанового волосся біля рум'яної щоки. Це ще лише полу-

день, але день у Кулі Кантрі обіцяє бути спекотним. «Люди, перевдягніть білизну і ще раз побризкайтесь дезодорантом», — каже в таких випадках Джордж Ретбун.

— О, файний хлопець, я ж бо думала, ти вже ніколи не прийдеш, — каже Ребекка.

— Ну, я тут, — похмуро каже Піт. — Здається, ви тут і без мене чудово впоралися. — Він робить паузу, а тоді додає: — Файна. — Піту здавалось це був досить вдалий жарт.

Він проходить вперед і заглядає до коробки з написом «Належить Генрі Лайдену». В середині коробки — маленький прожектор, обмотаний електричним шнуром, і рожевий селевий круг, що обертається по колу і змінює колір світла від забарвлення льодяника до кольору полуниці з цукром.

— Що це за мотлох? — запитує Піт.

Ребекка дарує йому сяючу попереджальну посмішку. Будь-хто зрозумів би цю посмішку, навіть такий тупак, як Піт. Вона означає: приятелю, ти стоїш на краю басейну з алігаторами; скільки ще кроків ти хочеш зробити?

— Вогні, — каже вона. — В-О-Г-Н-І треба повісити ось там, на отой гачок. Г-А-Ч-О-К. На цьому наполягав діджей. Каже, що вони покращують йому настрої. Н-А-С-Т...

— Що сталося з Віні Еріксон? — бурмоче Піт. — З Віні не було всіх цих довбаних проблем. Він вмикав записи, чорт забирай, на дві години, тягнув кілька разів зі своєї фляжки, а тоді завершував.

— Він поїхав, — каже Ребекка байдужим голосом, — думаю, назавжди.

— Ну... — Піт дивиться вгору, розглядаючи жмут промінців із червоного й білого гофрованого паперу. Але я не бачу ніякого гачка, міс Вілас.

— Господи, — каже вона, і вилізши на драбину, показує, — так ось же він, ти що сліпий?

Піт зовсім не сліпий, до того ж він ніколи не був такий радий можливості бачити. З того місця, де він стояв, під

нею, він зміг чудово розгледіти її стегна, червоне мереживо її трусиків, напружені сідниці, оскільки вона стояла на п'ятій сходинці драбини.

Вона глянула вниз, на нього, побачила приголомшений вираз його обличчя, і одразу ж зрозуміла, куди він дивиться. Вираз її обличчя дещо пом'якшується. Її люба матуся полюбляла казати, що чоловіки перетворюються на дурнів, коли бачать трусики.

— Піте, Піте, спустися на землю.

— Га? — Він дивиться на неї вгору, роззявивши рот, на його нижній губі з'являється слина.

— На моїй нижній білизні точно немає ніякого гачка, я в цьому впевнена, як і в багатьох інших речах у світі, але якщо ти спрямуєш свій погляд вище... глянеш на мою руку, а не на мій зад...

Він глянув угору, його обличчя досі приголомшене, він нарешті побачив ніготь, нафарбований червоним лаком (Ребекка продумала червоний колір у всьому на сьогоднішньому полуничному святі, навіть не сумнівайтесь), який торкався гачка, що, виблискуючи, виглядав з-під гофрованого паперу, неначе гачок рибалки, що вбивчо виблискує з-під несмачної приманки.

— Гачок, — каже вона. — Прикріпи фільтр на лампу, а лампу закріпи на гачок. Це рожева підсвітка, як нам пояснив діджей. Ти зрозумів мене, кемосабі?

— О, так...

— Тоді, якщо твоя ласка, підіймайся.

Вона злізає з драбини, вирішивши, що вже досить показувати Піту трусики, він і так уже побачив більше, ніж міг сподіватися в один із мерзенних робочих днів.

Піт уже підняв, а тепер, витягаючи з коробки рожевий прожектор Симфонічного Стена, готується до ще одного разу. Коли він вилазить на драбину, його дрючок підіймається просто перед обличчям Ребекки Вілас. Вона помічає це, і змушена кусати щоку зсередини, щоб приховати посмішку.

Чоловіки дурні, це точно. Деякі з них милі дурні, та все ж дурні. Просто одні дурні можуть собі дозволити обручки, поїздки, вечері в нічних клубах Мілуоки, а інші ні. Деякі дурні лише на те і здатні, що прикріпити нікчемну лампу.

АГОВ, ХЛОПЦІ, ЗАЧЕКАЙТЕ МЕНЕ! — КЛИЧЕ ТАЙ МАРШАЛЛ. — ЕББІ! РОННІ! ТІДЖЕЙ! ЗАЧЕКАЙТЕ!

Еббі Векслер (дуже схожий на хлопця Ненсі, не зовсім привабливий хлопчина) відгукується:

— Спіймай нас, недоумку!

— Так! — кричить Ронні Мецгер — Упіймай нас, недоумку! — Ронні, дитина, яка багато часу проводить у кабінеті логопеда, озирнувшись через плече, ледь не розбивається на своєму велосипеді, проте встигає вчасно вивернути кермо. Потім вони втікають, усі троє разом, заповнивши увесь тротуар (Господи, допоможи, щоб пішоходи прямували в інший бік). Їхні швидкі тіні біжать поруч із ними.

Спочатку Тайлер остаточно вирішує їх наздогнати, а потім розуміє, що в нього ноги надто втомились. Його мама і батько кажуть, що колись він їх обов'язково наздожене, що він ще просто замалий, але те, що він стане одним із них, Тай сумнівається. Також у нього є сумніви щодо Еббі, Ронні й Тіджея. Та чи варто їх узагалі наздоганяти? (Якби Джуді Маршалл почула ці думки, вона б аплодувала стоячи, оскільки дивувалася протягом останніх двох років, як такий кмітливий, уважний хлопчик, як її син, може невтомно гуляти із цією бандою невдах..., про них вона казала, що в них низький рейтинг.)

— Посмокчете Ельфю, — безутішно каже Тай, злізаючи із сідла; він підхопив цей вульгаризм із телеканалу «Сай-Фай», який час від часу крутить невеличкий серіал «Десяте королівство». У всякому разі немає жодної причини, щоб гнатися за ними; він і так знає, що вони поїхали на автостоянку перед «7-11», щоб попити фруктового напою й обмінятися картками «Меджик». Це ще одна проблема між

Тайлером і його друзями. Йому більше хотілося б обмінюватись бейсбольними картками. Еббі, Ронні та Тіджей зовсім не цікавляться «Кардиналами», «Індіанцями», «Ред Сокс» і «Брю Крю». Еббі зайшов навіть так далеко, що назвав бейсбол грою для гомиків, такий коментар Тай вважає швидше тупим (чи то жалюгідним), ніж образливим.

Він, глибоко дихаючи, тягне свій велосипед вгору тротуаром. І так аж до перехрестя вулиць Чейз і Квін-стріт. Еббі називає Квін-стріт — Квіе-стріт. Звичайно. Воно й не дивно. Хіба це не одна з великих проблем? Тайлер — це хлопчик, який любить сюрпризи, а Еббі Векслер — ні. Тому їхня реакція на музику, що лунала з пікапа, який вони зустріли сьогодні вранці, була абсолютно передбачуваною.

Тайлер зупинився на розі, дивлячись униз по вулиці Квін-стріт. З обох боків вулиці — крилатий живопліт. Праворуч над живоплотом тягнеться ряд окремих червоних дахів. Будинок для літніх людей. Поруч із головними воротами стоїть якийсь знак. Тайлеру стало цікаво, він сідає на велосипед і повільно їде вниз тротуаром, щоб подивитися. Найдовші гілки живоплоту шелестять, торкаючись керма його велосипеда.

Знак, схожий на велику полуницю. Нижче напис: «СЬОГОДНІ СВЯТО ПОЛУНИЦІ!!!». Тайлер дивується, що за Свято полуниці, це вечірка суто для людей похилого віку? Це не дуже цікаве запитання. Обмірковуючи все це кілька хвилин, він розвертає свій велосипед і готується їхати назад на Чейз-стріт.

Чарльз Бернсайд заходить до чоловічої кімнати наприкінці коридору відділення «Маргаритка», досі з оскалом посміхаючись і тримаючи камінь-улюбленець Буча. Ліворуч від нього кілька умивальників із дзеркалами над ними, це металеві дзеркала, які можна побачити в туалетах дешевих барів та салонів. В одному з них Берні бачить відображення свого

вищирю, в іншому — тому, що ближче до вікна, — бачить маленького хлопчика у футболці з написом «Мілуокі Брюерс». Хлопчик сидить на велосипеді, якраз біля воріт, читаючи напис «Свято полуниці!».

Берні починає пускати слину. Хоча на це, здавалося б, не було ніяких причин. Слина Берні тече, як у вовка в казці, піниться і витікає з куточків його рота, котиться по червоно-коричневій нижній губі. Слина стікає підборіддям, як потік мильного розчину. Він незграбно витирає її рукою і стрясає на підлогу, не відриваючи очей від дзеркала. Хлопчик у дзеркалі — це не бідна загублена дитина з уяви Берні, Тай Маршалл прожив усе життя у Френч Лендінгу і точно знає, де перебуває. Він міг дуже легко загубитися й опинитися в певній кімнаті. Певній камері. Або тягтись до невідомого горизонту на обпечених, закривавлених ніжках.

Особливо, якщо цього захочеться Берні. Йому доведеться дуже швидко рухатись, але, як ми вже помітили, Чарльз Бернсайд насправді може й швидше рухатися, якщо на те є причина.

— Горг, — він говорить це безглузде слово з досить чітким, явним середньозахідним акцентом. — Давай, Горг.

І не чекаючи, що буде далі, — він *знає*, що буде далі, — Берні повертається та йде в бік чотирьох туалетних кабінок. Він заходить в другу ліворуч і зачиняє двері.

Тайлер саме сів на велосипед, коли щось зашуміло в живоплоті в десяти футах від напису «Свято полуниці!». Великий чорний ворон вийшов звідти на тротуар вулиці Квін-стріт. Він став, глянув на хлопчика пронизливим розумним поглядом, розправив чорні крила і, розтуляючи дзьоб, промовив:

— Горг!

Тайлер готовий радіти з будь-яких причин (йому десять років, і він завжди готовий радіти і завжди готовий повірити в неймовірне). Він дивиться на ворона і починає усміхатися, хоча і не впевнений, що справді щось почув.

— Що? Ти щось сказав?

Ворон тріпоче глянцевиими крилами і повертає голову вбік таким чином, що його потворність змінюється на чарівність.

— Горг! Тай!

Хлопець сміється. Він назвав його на ім'я! Ворон назвав його на ім'я! Він злазить із велосипеда, кладе його на підставку і ступає кілька кроків до ворона. Думки про Емі Сент-Пір і Джонні Іркенхема, на жаль, навіть не закрадаються в його свідомість.

Він думає, що ворон точно злетить, якщо підступитися до нього, але той лише злегка лопоче крильми і робить крок у бік затінку від куща живоплоту.

— Ти назвав моє ім'я?

— Горг! Тай! Аббала!

На мить посмішка Тая слабшає. Це останнє слово здається йому знайомим і будить нечіткі, неприємні асоціації. Чомусь це змушує згадати його про матір. До того ж ворон називає його на ім'я — звичайно, він достоту казав *Тай*.

Тайлер ступає ще на крок до чорного птаха. Ворон, відповідно, теж крокує боком, дедалі ближче до гушавини живоплоту. На вулиці немає нікого; ця частина Френч Лендінга дремає під сонячним промінням. Усі світи здригаються, коли Тай ступає ще на крок, прирікаючи себе на загибель.

Еббі, Ронні та Тіджей хвалькувато виходять із «7-11» після того, як індус за стійкою чемно продав їм чорничний «Сліпер» (індус — це одне з багатьох лайливих слів, яке Еббі чув із уст свого батька). Також у них нові картки «Меджик», по дві на кожного. Із синіми від соку губами Еббі повертається до Тіджея.

— Зганяй вниз вулицею, забери того недоумка.

Тіджей ображено дивиться:

— Чому я?

— Тому що Ронні купив картки, дурню. Давай бігом, ворушися.

— Навіщо він нам, Еббі? — запитує Ронні, облизуючи солодкі шматочки льоду.

— Бо я так сказав, — пихато відповідає Еббі.

У Тайлера по п'ятницях зазвичай є гроші. У нього фактично є гроші щодня. Він має заможних батьків. Для Еббі, котрого виховує (якщо це можна так назвати) батько-одинак, що працює на паршивій роботі прибиральником, цього було досить, щоб зненавидіти Тайлера; він хотів його спочатку принизити, а тоді ще й набити. Але зараз усе, що йому треба, — це картки «Меджик», по третій пачці для кожного. Було ще приємніше усвідомлювати той факт, що Тайлеру зовсім *не подобаються* картки «Меджик», проте він усе одно змусить його за них заплатити.

Проте спершу їм треба доставити сюди малого недоумка. Чи малого недомука, як його називає недорікуватий Ронні. Еббі подобається таке прізвисько, і він думає, що почне його так називати. Недомук. Гарне слово, так він зможе насміятися над Таєм і Ронні одночасно. Два в одному.

— Давай, Тіджею, чи ти хочеш отримати індіанський опік.

Тіджей не хоче. Індіанські опіки Еббі Векслера сказано болячі. Він демонстративно зітхає, забирає велосипед від стійки, сідає на нього та їде вниз пологим схилом пагорба, тримаючи однією рукою кермо, а другою — сік. Він розраховує побачити Тая, котрий тягне свій велосипед, тому що він *просто... так... втоми-и-и-ився*, десь поблизу, але, здається, Тая взагалі немає на Чейз-стріт. Що таке?

Тіджей починає крутити педалі швидше.

У чоловічій кімнаті ми дивимося на ряд туалетних кабінок, двері другої зліва зачинено. Інші три трохи відхилені, висять на сріблястих завісах. З-під зачинених дверей нам видно пару викривлених та вкритих вузлуватими венами гомілок, що піднімаються із брудних капців.

Голос кричить із дивовижною силою. Це різкий голодний і злий голос молодого людини. Ехо відбивається від плитки на стінах:

— Аб-бала! Аббала-дун! Маншан горг!

Раптом у всіх унітазах спускається вода. Не лише в зачиненій кабінці, а й у всіх, у тому числі й у пісуарах — сріблясті ручки опускаються з ідеальною синхронністю. Вода стікає вниз вигнутими фарфоровими поверхнями. Ми переводимо погляд від пісуарів на унітази й бачимо, що брудні капці та ноги, які з них стирчали, зникли. Ми вперше *чуємо* справжній звук невезіння, схожий на порив гарячого повітря з легень, що породив нічний кошмар о другій годині ночі.

Леді та джентльмени, Чарльз Бернсайд покинув будинок.

Ворон підходить упритул до живої огорожі. Він досі дивиться на Тайлера своїми яскравими моторошними очима. Тайлер іде до нього, мов загіпнотизований.

— Скажи моє ім'я знову. — Він зітхає. — Скажи моє ім'я знову, і можеш іти.

— Тай! — чемно каркає ворон, тоді ледь тріпоче крильми й вислизає в живопліт.

Ще якусь мить Тайлеру видно, як змішуються кольори блискучого чорного з блискучо-зеленим, а тоді він зникає.

— Надзвичайний ворон! — каже Тайлер.

Він розуміє, що, сказавши це, мимовільно засміявся. Що це було? Це відбувалося насправді, чи йому здалося?

Він нахиляється ближче до того місця живоплоту, де щойно зник ворон, сподіваючись знайти перо, щоб узяти собі на згадку, і коли він це робить, худорлява біла рука різко висувається із зелені й вправно хапає його за шию. Тайлер устигає лише ледь скрикнути від жаху, перш ніж його затягнули в живу огорожу. Один із його кросівок стягнули невеликі жорсткі гілки. Десять здалеку чується гортанний пожадливий крик, щось схоже на «Хлопчик!», а тоді глухий

звук, очевидно, удар улюбленим каменем по голові хлопця. Більше нічого не чути, крім віддаленого гулу газонокосарки і близького дзижчання бджоли.

Бджола кружляє над квітами за огорожею на території Макстона. Більше нічого не видно, крім зеленої трави і столів біля будівлі, де літнім мешканцям улаштують сьогодні опівдні пікнік на честь Свята полуниці.

Тайлер Маршалл зник.

Тіджей Реннікер спускається і зупиняється на розі Чейз і Квін. Його темно-синій сік капає на зап'ясток, але він цього практично не помічає. Посередині Квін-стріт він бачить велосипед Тая, що акуратно спирається на підставку.

Повільно рухаючись, оскільки в нього надзвичайно кепські передчуття, Тіджей під'їздить до велосипеда. У якийсь момент він починає усвідомлювати, що те, що колись було «Сліпером», тепер перетворилось на чашку розтопленої маси. Він викидає його в стічну канаву.

Так, правильно, — це велосипед Тая. Немає сумнівів, адже це червоний двадцятидюймовий «Швін» із широким кермом і зеленою наліпкою «Мілуокі Бакс» збоку. Велосипед і...

Біля огорожі, що є межею між світом старих людей і світом нормальних людей, звичайних людей, Тіджей бачить один кросівок фірми «Рібок». Навколо нього розкидано блискуче зелене листя. З кросівка стирчить одна пір'їна.

Хлопчик дивиться на кросівок широкими очима. Можливо, Тіджей і не такий розумний, як Тайлер, але розумніший від Еббі Векслера, і цього досить, щоб уявити, як Тайлера було затягнуто крізь огорожу. Позаду залишився лише велосипед... і одна кросівка... одна-єдина кросівка, що повернулася...

— Таю? — кличе він. — Ти жартуєш? Бо якщо так, то краще припини, я скажу Еббі, щоб зробив тобі найдужчий індіанський опік, який у тебе коли-небудь був.

Ніхто не відповідає. Тай не жартує. Тіджей чомусь так і думає.

Він раптом згадує про Еммі Сент-Пір і Джоні Іркенхема, він чує (або йому здається, що чує) ледь чутні кроки за живо-плотом: Рибак, добре пообідавши, повернувся за десертом!

Тіджей намагається закричати і не може. Його горло пересохло. Замість того щоб закричати, він нахиляється над кермом і тисне на педалі. З'їхавши з тротуару на проїзду частину, щоб бути якнайдалі від темної густої огорожі, їде так швидко, як тільки може. Переїхавши через бордюр, переднє колесо його велосипеда розплющує те, що залишилось від його «Сліпера». Він крутить педалі до Чейз-стрит, нахилившись над кермом, мов гонщик із Гран-прі, залишаючи темний помітний слід на асфальті, схожий на кров. Десь поруч кряче ворон. Цей звук схожий на сміх.

Робін Гуд Лейн, будинок № 16: ми вже це десь бачили, як казала хористка до архієпископа. Ми проникаємо через вікно кухні й бачимо Джуді Маршалл, котра спить у кріслі-гойдалці в кутку. В неї на колінах книжка — роман Джона Гріхема, — яку ми востаннє бачили на столику біля її ліжка. Біля крісла, на підлозі, півчашки холодної кави. Джуді встигла прочитати сторінок із десять, перш ніж задрімала. Ми не можемо звинувачувати в тому письменницькі здібності містера Гріхема; Джуді погано спала минулої ночі, і це не вперше. Уже минуло понад два місяці, як вона спала понад дві години поспіль. Фред знає, що з його дружиною щось не так, але він навіть не уявляє, наскільки все далеко зайшло. Якби він знав, то був би більше ніж просто наляканий. Невдовзі, — Боже, допоможи йому, — він матиме краще уявлення про її психічний стан.

Вона починає нерозбірливо стогнати і повертати голову з боку на бік, крізь сон знову промовляє безглузді слова. Більшість із них надто нечіткі, щоб зрозуміти, проте ми можемо вловити *аббала* і *горг*.

Раптом її очі розплющуються. Вони блискучі, яскравосині під впливом сонячного світла, яке заповнює кухню літнім сірувато-коричневим золотом.

— *Тай!* — вона промовляє задихаючись.

Джуді прокидається тому, що судоми звели ноги. Вона дивиться на годинник над плитою, на ньому дванадцять хвилин по дев'ятій, усе здається заплутаним, як це часто буває, коли ми глибоко заснемо, але не добре виспимось. Неначе струни, перебирає вона в голові хоча й не жахний, проте неприємний сон: чоловіки у фетрових капелюхах, насунених так, що відкидали тінь на обличчя, ходили на довгих, немов намальованих Р. Крамбом, ногах у великих черевиках із заокругленими носачами, які, здавалося, теж були витвором Р. Крамба. Вони блукали з нещасними фізіономіями невідомим містом — Мілуокі? Чикаго? — на фоні похмурого помаранчевого неба. Сон супроводжувався музикою Бенні Гудмена у виконанні групи «Кін Портер Стомп», яку завжди грав її батько, трохи випивши. Було відчуття, що сон поєднував жах і горе: у її житті вже траплялися жахливі речі, але жахливіше чекало попереду.

Люди, зазвичай, не відчувають полегшення, прокинувшись після поганого сну, — полегшення, яке вона колись відчувала, коли була молодшою і... і...

— І при своєму розумі, — каже вона хрипло спросоння. — «Кін Портер Стомп» туди ж. — Ця музика завжди нагадувала їй супровід до старих мультфільмів, у яких мишеня в білих рукавичках забігає в нірку і вибігає з неї із запаморочливою шаленою швидкістю.

Одного разу, коли батько танцював із нею під цю пісню, вона відчула якийсь твердий виступ. Щось у його штанах. Після того, коли він вмикав танцювальну музику, вона намагалась не потрапляти йому на очі.

— Досить, — каже вона все тим же хриплим голосом.

Вона говорить голосом ворона, тому що бачила його уві сні. Це достоту був ворон. Ворон Горґ.

— «Горг» — означає «смерть», — каже вона, оближуючи суху верхню губу, навіть не помічаючи цього. Її язик висолопився ще далі й теплим вологим, у певному сенсі комфортним, кінчиком облизує ніздрі. — Там *gorr* — означає смерть. Там, у...

Потойбіччя — це слово, яке вона не хотіла б промовляти. Перш ніж закінчити свою думку, вона бачить на кухонному столі те, чого там раніше не було. Сплетену з лози коробку. З неї лунає голос, низький, сонний голос.

Вона відчуває напруження внизу живота, неначе її кишківник абсолютно порожній. Вона знає, як називається така коробка, — верша. Це риболовна верша. Зараз у Френч Лендінгу є Рибак. Поганий Рибак.

— Тай, — кличе вона, але, звісно, ніхто не відповідає.

У будинку немає нікого, окрім неї: Дейл на роботі, а Тай грається на вулиці — тим краще. Середина липня, серце літніх канікул, і Тай ганяє по місту, робить усе, як писали Рей Бредбері та Август Дерлет, що тільки можна, маючи в запасі нескінченний літній день. Але він не буде сам; Дейл поговорив із ним, щоб він тримався друзів, допоки не ввіймають Рибак, *щонайменше* до тих пір, і те ж саме казала вона. Джуді не зовсім подобався син Векслерів (як і Мецгерів чи Реннікерів), але допоки вони разом, вони в безпеці. Тай, імовірно, не навчиться нічого хорошого цього літа, але принаймні...

— Принаймні він у безпеці, — каже вона хрипким голосом Ворона Горга.

Але коробка, що з'явилася на кухонному столі в той час як вона задрімала, здається, хоче звести нанівець усю цю концепцію безпеки. Звідки вона взялася? І що це за біла річ зверху?

— Записка, — каже вона і підводиться.

Вона ступає на кілька кроків від крісла до стола, неначе досі спить. Записка — складений шматок паперу. На одній половині напис «*Милій синьоокий Джуді*». У коледжі в неї

був хлопець, котрий так її називав. Вона просила його припинити, оскільки це її дратувало, через те що він забував (навмисне, як вона підозрювала): вона його покинула. І тепер знову це дурнувате прізвисько дразнило її.

Джуді відкручує кран над раковиною, не відриваючи очей від записки, наповнює водою долоні й п'є. Кілька крапель падає на напис «*Милій синьоокій Джуді*». Ім'я одразу розпливається. Написано чорнильною ручкою? Який антикваріат! Хто зараз пише чорнильними ручками?

Вона тягнеться до записки, а тоді відсахується. Звук у коробці стає голоснішим. Цей звук схожий на дзижчання.

— Це мухи, — каже вона. Вода освіжила горло, і голос уже звучить не так хрипко, але самій Джуді здається, що вона говорить, як Ворон Горг. — Ти знаєш, як дзижчать мухи.

Візьми записку.

Не хочу.

Так, але ти МУСИШ! Негайно візьми її! Куди поділась твоя МУЖНІСТЬ? Ти перетворилась на курячий послід?

Хороше запитання. *Кляте* хороше запитання. Язик Джуді витягується, щедро облизує верхню губу й жолобок, потім бере записку й розгортає її.

Вибач, тут лише одна дитяча нирка, іншу я підсмажив і з'їв. Було дуже смачно!

Рибак.

Нервові закінчення на пальцях, долонях, зап'ястях Джуді Маршалл раптом не відчувають. Її обличчя повністю втрачає колір, на щоках видніються сині жилки. Дуже дивно, що вона не знепритомніла. Записка випадає з її рук і плавно приземляється на підлогу. Вона з вереском вигукує ім'я сина знову і знову, відкидаючи кришку риболовної верші.

Всередині блискучі червоні завитки кишківника, над якими кишать мухи. Також тут є зморшкуваті мішечки легень і серце завбільшки з кулак, оскільки це дитяче серце,

багряна подушечка з печінки... і одна нирка. На купі кишок повзають мухи, як і по всьому світі горг, горг, горг.

У сонячній тиші кухні Джуді починає вити, і цей звук божевілля нарешті звільняється з її крихкої клітки, — це справжнє божевілля.

Буч Єрка вже збирався йти всередину, випаливши лишень одну сигарету, оскільки перед Святом полуниці завжди багато роботи (добросердий Буч не має такої ненависті до маленьких фальшивих свят, як Піт Векслер), але до нього підійшла Петра Інґліш, санітарка з відділення «Нарцис», і вони почали говорити про мотоцикли, тож минуло не менше ніж двадцять хвилин, перш ніж він зайшов у відділення.

Він каже Петрі, що має йти, вона бажає йому щастя, і він прослизає крізь двері назустріч сюрпризу. Біля стола стоїть голий Чарльз Бернсайд, тримаючи одну руку на камені Буча, який той використовує, як прес-пап'є (цей підписаний камінь привіз його син з табору минулого року, Бучу це видалось надзвичайно милим). Він не має нічого проти мешканців при-тулку. Буч точно дав би Піту Векслеру прочуханки, якби дізнався, що той гасить недопалки об їхні тіла, просто попередив би його, проте він терпіти не може, коли вони торкаються його речей. Особливо цей мерзотник, котрий полюбляє виявляти свою дурнувату дотепність. Саме це він зараз і хоче зробити. Буч бачить це по його очам. Сам Чарльз Бернсайд вийшов, мабуть, на честь Свята полуниці!

До речі, про полуниці; Берні вже, здається, десь поласував ними, оскільки в нього залишились червоні сліди на губах і глибоко в кутиках рота.

Проте Буч не звертає на це уваги. Йому впадають в око зовсім інші сліди на Берні. Коричневі.

— Чарльзе, забори руку, — каже він.

— Від чого? — запитує Берні, а тоді додає: — Підтирайло.

Буч не хоче сказати *від мого каменя-улюбленця*, оскільки це звучить якось по-тупому.

— Від мого прес-пап'є.

Берні дивиться вниз, на камінь, який щойно поклав (коли він вийшов із ним із туалетної кабінки, на ньому було трохи волосся й крові, але для чого ж тоді раковини в туалеті). Він продовжує стояти, забравши руку з каменя.

— Помий мене, козел. Я обісрався.

— Та я бачу. Спершу скажи, чи ти вже був на кухні й розмастив там скрізь своє лайно. А я знаю, що ти там був, тож не бреш.

— Ходив, перш за все, мити руки. — каже Берні та показує їх.

Вони покручені, але рожеві й чисті. Навіть нігті чисті. Він їх справді мив. А тоді додає:

— Дрочун.

— Ходімо зі мною назад, до санітарної кімнати, — каже Буч, — дрочун-підтирайло буде тебе мити.

Берні пхикає, проте йде досить жваво.

— Ти вже готовий до сьогоднішніх танців? — запитує його Буч так, аби спитати: — Уже відполірував свої черевки, друзяко?

Берні може навіть здивувати посмішкою, коли в нього гарний настрій, виставляючи напоказ кілька жовтих зубів. На них, як і на губах, червоні плями:

— Йой! Та я хоч зараз готовий танцювати рок, — каже він.

Хоча з виду Еббі й не скажеш, що він слухає історію Тіджея про залишений велосипед і кросівку Тайлера Маршалла з певною тривоною. На обличчі ж Ронні, навпаки, — явно означене занепокоєння.

— Еббі, що ми робитимемо? — запитує Тіджей після розповіді.

Нарешті його дихання нормалізується після того, як йому довелося швидко крутити педалі, їдучи вгору.

— Що означає «що ми маємо робити»? — питає Еббі. — Те, що й завжди робимо, — проїдемо вниз вулицею,

пошукаємо пляшки, щоб здати, поїдемо до парку і гратимемо в картки «Меджик».

— Але... але, що як...

— Заткнися, — каже Еббі.

Він знає, що хоче сказати Тіджей, але не хоче цього чути. Його батько каже, якщо говорити про щось погане, то можна накликати на себе біду, тож він намагається ніколи цього не робити. Він вважає, що згадування імені виродка-вбивці — вдвічі поганіша прикмета. Але цей ідіот Ронні Мецгер усе одно балакає далі... хоча й не зовсім виразно.

— Але, Еббі, якщо це Ликаб? Що як Тая викрав...

— Стули пельку! — каже Еббі, замахуючись кулаком, ніби хоче вдарити цього дурня, котрий говорить, неначе каші в рот набрав.

У цей момент продавець-індус вискакує з магазину «7-11», як клоун із табатирки.

— Мені не потрібні тут ваші чвари! — кричить він. — Або ви йдете розбиратись десь в інше місце, або я викликаю поліцію!

Еббі починає повільно крутити педалі, рухаючись у протилежному напрямку від Квін-стрит; голосно дихаючи, він бурмоче ще кілька образливих слів на адресу індуса (їх він теж чув від батька), а інші два хлопці їдуть слідом за ним.

Від'їхавши трохи далі від «7-11», Еббі зупиняється й дивиться на своїх друзів із гордо зведеною головою, випинаючи груди вперед.

— Він сам поїхав від нас півгодини тому, — каже Еббі.

— Га?

— Хто? Що?

— Тай Маршалл, якщо хтось запитає, сам поїхав від нас півгодини тому. Коли ми були... ум... — Еббі починає згадувати, і це йому вдається надто важко, оскільки в нього немає практики. Зазвичай Еббі Векслер ніколи нічого не пригадує, йому цікаво, лише те, що він бачить.

— Коли ми крізь вікно розглядали полиці магазину «Асортимент»? — несміливо питає Тіджей, оскільки боїться, що може отримати за це лютий індіанський опік від Еббі.

Якусь мить Еббі дивиться на нього тупо, а тоді починає посміхатись. Тіджей розслабляється. Ронні Мецгер і далі тільки збентежено спостерігає. Чи то з битою в руках, чи з роликами на ногах — Ронні на висоті, але в решті випадків, він цілковитий нуль.

— Саме так, — каже Еббі. — так. Ми дивились у вікно «Шмітта», коли повз нас проїхав пікап, з якого до біса гучно лунав чортовий панк. Тоді Тай сказав, що йому треба кудись відлучитися.

— Куди саме? — запитує Тіджей.

Еббі не дуже кмітливий, проте йому притаманна так звана легка підступність. Він інстинктивно знає, що найкраща історія — це коротка історія. Чим менше розповідаєш, тим менше шансів, що хтось тебе може збити з пантелику через невідповідність фактів.

— Він нам цього не сказав, — каже Еббі. — Лише сказав, що треба відлучитися.

— Він нікуди не збирався їхати, — каже Ронні. — Він просто залишився позаду, бо він... — Зробивши паузу, Ронні старанно вимовляє слово, і цього разу в нього добре виходить: — Недоумок.

— А ти випадково не задумувався, — каже Еббі. — А що, як... як його викрав той тип, бовдуре? Ти хочеш, щоб усі казали, що це через те, що він не зміг нас наздогнати? Що його вбили, бо ми його залишили? Ти хочеш, щоб усі казали, що це через нас?

— Ей, — каже Ронні — ти ж не думаєш, що Тая схопив Ликаб — Рибак?

— Я не знаю, і мені однаково, — каже Еббі. — Але я не проти, щоб він зник. Він починав мене дратувати.

— Ох. — Ронні вдається виявити байдужість і зацікавленість одночасно.

— *Який же він бовдур*, — бурмоче Еббі.

Якщо не вірите, то подумайте самі, як він, такий здоровань, дозволяє, щоб Еббі робив йому індіанські опіки. Колись, імовірно, настане той день, коли Ронні зрозуміє, що не зобов'язаний більше миритися з цим, і, можливо, тоді він зажене Еббі в землю, як кілочок для намету, але Еббі про це не думає. Ще гірше: він не вміє думати про майбутнє — лише про минуле.

— Ронні, — каже Еббі.

— Що?

— Де ми були, коли Тайлер поїхав?

— М-м... біля «Асортименту Шмітта».

— А куди він поїхав?

— Він не сказав.

Еббі бачить, що для Ронні це вже стало правдою, тож він заспокоюється, а тоді повертається до Тіджея:

— Ти зрозумів?

— Зрозумів.

— Тоді поїхали.

Вони сідають на велосипеди та крутять педалі. Їдучи вздовж алеї, що засаджена деревами, недомук їде попереду Еббі й Тіджея, і Еббі не проти. Він іще ближче наближається до Тіджея і каже:

— Більше ти нічого не бачив, коли повертався? Нікого? Ніякого типа?

Тіджей трясє головою:

— Лише кросівку і велосипед. — Він робить паузу і напружується, щоб пригадати. — Ще там були розкидані листочки живоплоту. А також там, здається, була пір'іна, схожа на воронячу.

Еббі пропускає це повз вуха. Він лише хоче з'ясувати, чи справді Рибак був десь настільки близько від нього, що зміг схопити одного з його приятелів. У його голові з'являється кровожерлива думка, яка йому подобається: уявлення, як якась примара, монстр без обличчя вбиває страшенно

надокучливого Тая Маршалла і з'їдає його на обід. Водночас десь усередині прокидається дитячий страх, він боїться бабая (страх, який ще дасть про себе знати сьогодні вночі, коли Еббі лежатиме в ліжку й не зможе заснути, дивитиметься на тіні, і йому здаватиметься, що вони набувають форми і дедалі ближче і ближче оточують його). Також прокинулося в душі і щось не по літах доросле, що інстинктивно підказувало йому взяти термінових заходів, щоб не потрапити на очі установам, котрі неодмінно розслідуватимуть зникнення Тайлера, справу, яку батько Еббі назвав би «лажовою».

Проте Еббі Векслер, як і Дейл Гілбертсон, і Фред, батько Тая, до останнього не йме віри. Він просто не може повірити, що з Таєм трапилось щось *фатальне*. Йому не віриться навіть після того, як він згадує про Емі Сент-Пір і Джонні Іркенхема, хлопчика, чії частини тіла висіли в старому курнику. Діти, про яких Еббі чув у вечірніх новинах, — вигадки телебачення. Він не знав Емі чи Джонні особисто, тож те, що з ними сталося, сприймав, як побачене у фільмі чи по телевізору. Тай — це інше. Тай щойно був тут. Він розмовляв із Еббі, Еббі розмовляв із ним. У розумінні Еббі це ототожнюється з безсмертям. Якщо Рибак зміг схопити Тая, то він з таким же успіхом міг би схопити будь-яку іншу дитину. І його в тому ж числі. Тож він, як і Дейл, і Фред, не міг у це повірити. Найпотаємніша основна його часточка, його серце, вірить у те, що життя прекрасне, відмовляється вірити в Рибак а й усі його вчинки.

Тіджей запитує:

— Еббі, ти думаєш...

— Не-є, — каже Еббі, — він повернеться, поїхали в парк. Пошукаємо бляшанки та пляшки пізніше.

Фред Маршалл залишив свій піджак і краватку в кабінеті, закотив рукави і допомагає Роду Тісбері розпаковувати новий мотоблок — це нова неперевершена серія випуску «Хілер».

— Я чекав на таку технічну новинку зо двадцять років, а може, й більше, — каже Род. — Він вправно встромляє широкий кінець ломика між кришкою великого ящика і однією з дерев'яних стінок, яка з гуркотом падає на бетонну підлогу приміщення для технічного обслуговування. Род — це головний механік у «Гольці». У технічному обслуговуванні він ас. — Вона стане в пригоді малим фермерам, а також міським садівникам. Якщо ти не зможеш продати з дюжину таких до осені, то тебе не треба на цій роботі.

— Я продам двадцять до кінця серпня, — каже Фред із досконалою впевненістю.

Усі його турботи тимчасово стерла ця маленька зелена машина, що може набагато більше, ніж просто переривати землю; у комплекті йде багато різних насадок, які чіпляються та знімаються так само легко, як підкладка до осінньої куртки. Він хоче її завести, послухати мотор. Двоциліндровий мотор має досить привабливий вигляд.

— Фреде?

Він дратівливо повертається. Це Іна Гейтскіл, секретарка Теда Гольца і адміністратор автосалону.

— Що?

— До тебе дзвінок на першій лінії. — Вона показує на підлогу, на якій бряжчить різне обладнання і шумно дзижчить пневматична викрутка, якою саме викручують болти на старому тракторі «Кейс», а тоді на телефон, на якому блимають кілька вогників.

— Іно, ти не могла б попросити, щоб залишили повідомлення? Я саме збирався допомогти Роду зарядити акумулятор цього маленького звіра, а тоді...

— Думаю, тобі краще відповісти. Жінка на ім'я Енід Первіс — твоя сусідка?

На мить Фред стоїть збентежено, а тоді йому в пригоді стає професійна пам'ять, яка мимовільно накопичує імена. Дружина Діка. На розі Робін Гуд і Мейд Меріан. Він якраз

бачив Діка сьогодні вранці. Вони ще вітались один із одним. Та він бачить широко розплющені очі та стулені губи Іни, які завжди щиро усміхнені. Вона виглядає занепокоєною.

— Що сталося? — запитує Дейл, — Іно, що таке?

— Я не знаю. — А тоді неохоче веде далі: — Щось із твоєю дружиною.

— Краще візьми слухавку, старий, — каже Род, але Фред уже перетнув замашену мастилом бетонну підлогу і миттю опинився біля телефону.

Він приїхав додому через десять хвилин після того, як залишив «Гольц», зірвавшись із місця, як той підліток, залишаючи сліди на асфальті службової автостоянки. Найгіршим було те, що Енід Первіс намагалася говорити з ним спокійно й обережно, а також старалася, щоб її голос не звучав наляканим.

Вона розповідала, що гуляла з Потсі, проходила повз будинок Маршаллів, коли почула крик Джуді. Не один раз, а двічі. Звичайно ж, Енід зробила те, що зробила б кожна добра сусідка: дякувати Богу, вона підійшла до дверей і погукала крізь щілину для листів. Якби не було відповіді, говорила вона Фреду, то їй довелося б викликати поліцію. Вона б навіть не йшла додому, а викликала б від Плоцких, із будинку навпроти. Але...

— Все гаразд, — відгукнулась Джуді та розсміялась. Сміх був пронизливим, а тоді вона, хихочучи, зітхнула. Цей сміх насторожив Енід навіть більше, ніж крик. — Це все був просто сон. Навіть Тай — це просто сон.

— Дорогенька, ти не порізалась? — запитала Енід крізь щілину для листів. — Ти не впала?

— Не було ніякої верші, — відповіла Джуді, можливо, вона і сказала якесь інше слово, але Енід здалося, що вона сказала саме «верша». — Це теж мені наснилося. — Тоді Енід неохоче сказала Фреду, що Джуді Маршалл почала плакати.

Іноді той плач переходив навіть у схоже на собаче скавучання. Було тривожно чути таке зі щілини для листів. Енід погукала ще раз і запитала, чи можна зайти, щоб переконатись, що вона не поранилася.

— Іди геть! — відповіла Джуді. Крізь плач вона знову засміялась злим, божевільним сміхом. — Ти теж сон. Увесь цей світ — це сон.

Тоді почувся звук розбитого скла, неначе вона кинула чашку з кавою чи склянку з водою на підлогу. Чи то жбурнула нею об стіну.

— Я не викликала поліції, оскільки вона сказала, що все гаразд, — розповіла Енід Фреду (Фред стояв, притиснувши телефон до одного вуха, а друге затулив, намагаючись приглушити гудіння звуків механізмів, якими він зазвичай насолоджувався і які в цей момент, здавалося, проникали в його голову, неначе жовті павуки).

— У будь-якому разі, фізично все в порядку. Але, Фреде... думаю, тобі краще поїхати додому й подивитись.

Усі ті дивацтва, що відбувалися з Джуді останнім часом, виром промайнули в його голові. Так само, як і слова Пета Скарди. *Психічний розлад... «Раптом захворів, мовляв, так і так, зазвичай мають проявлятися хоча б якісь симптоми».*

Але ж він помічав симптоми, чи не так?

Бачив їх, і нічого не зробив.

Фред паркує авто, чутливий «Форд Експлорер», посеред дороги і поспішає сходами, водночас гукаючи дружину на ім'я. Ніхто не відповідає. Навіть коли він заходить у вхідні двері (відчиняючи, він штовхає їх із такою силою, що рамка, що обрамляє щілину для листів, надзвичайно гучно брязкає), ніхто не відповідає. Завдяки кондиціонеру, повітря всередині будинку доволі прохолодне. Легкий холодок пробіг по його шкірі, і він відчуває, що пітніє.

— Джуді? Джуді?

Досі немає відповіді. Він поспішає через зал до кухні, у якій найчастіше знаходить її, коли повертається додому посеред дня.

Кухню наповнює сонячне проміння, проте вона порожня. Стіл і робоча поверхня — чисті; начиння блищить, дві чашки з-під кави стоять на сушарці для посуду, сонце відбивається від свіжовимитої поверхні. Ще більше промені відбиваються від купи розбитого скла на поверхні столу. На одному з осколків наклейка із зображенням квітки, тож Фред зрозумів, що це була ваза з підвіконня.

— Джуді? — він гукає знову.

Він відчуває, як пульсує його кров у грудях і в скронях. Джуді не відповідає, але він чує, що вона нагорі починає співати.

— *Баю-бай, дитинко... колише деревинка... вітерець віє...*

Фред упізнає цю пісню, але, замість того щоб заспокоїтись, почувши її голос, його навпаки огортає більший холод. Вона співала її Таю, коли син був маленьким. Так вона заколисувала хлопчика. Фред уже багато років не чув цієї пісеньки з її вуст.

Він повертається назад у хол, до сходів. Тепер він помічає те, чого не побачив, коли зайшов. Копію картини Ендрі Вайєта «Світ Христини» знято, і вона стоїть, зіперта на батарею. Під гачком, на якому висіла картина, у кількох місцях видніється гіпсокартон з-під здертих шпалер. Фреду стає ще холодніше, оскільки він розуміє, що це зробила Джуді. Це зовсім не інтуїція — навіть не дедукція. Це можна назвати лише телепатією тривалого подружнього життя. Згори долинає гарний і водночас геть нестямний спів: «*...Колиску колихне. Гілочка зламається, колисочка впаде...*»

Фред підіймається сходами, гукаючи її на ім'я.

У холі нагорі страшений гармидер. Це місце, де вони розмістили галерею останніх фото: Фред і Джуді біля

блюз-клубу «Медісон Шуз», куди вони іноді ходили, якщо не було нічого цікавого в «Шоколадному годиннику»; перший танець Фреда і Джуді на їхньому весіллі — усі щасливо дивляться на них; Джуді на лікарняному ліжку, виснажена, проте усміхнена, тримає згорток — Тая. Фото сімейної ферми Маршаллів, яку вона завжди зневажала, та інші.

Більшість цих знімків у рамках зняли. Інші, у тому числі світлини, на яких є ферма, валялись на долівці. Скло розлетілось холом, неначе блискучі бризки. Також Джуді розірвала шпалери під шістьма фотографіями. У тому місці, де висіло фото Тая і Джуді в лікарняній палаті, шпалери були майже повністю здерті. Він бачить, що вона подряпала навіть гіпсокартон під ними. Місцями плями засохлої крові.

— Джуді! Джуді!

Двері до кімнати Тайлера відчинені. Фред миттю мчить холом, не зважаючи на хрускотіння скла під мокасінами.

— *Заспокоїться Тайлер, колисочка і все.*

— Джуді! Джу...

Він стоїть у дверях і не може промовити ні слова.

Кімната Тая, неначе після великого обшуку в детективному фільмі. Шухляди витягнені й валяються всією кімнатою, здебільшого перевернені. Комод відсунено від стіни. Літній одяг перемішаний — джинси, футболки, спідня білизна, білі спортивні шкарпетки. Двері шафи відчинені, більшість одягу знято з вішаків; та ж сама телепатія говорить йому, що вона зривала штани і застібнуті сорочки, щоб переконатися, що під ними нікого немає. Лише піджак Тайлерового костюма криво звисає з ручки шафи. Його плакати зірвано зі стін; Марк Макгауер розірваний навпіл. Вона ніде не чіпала шпалер, окрім одного місця, де висів плакат із замком («ПОВЕРТАЙСЯ НА СТАРІ ЗЕМЛІ»). Тут вона їх майже повністю зірвала, залишаючи ще більше смужок крові на гіпсокартоні.

Джуді Маршалл сидить на голому матраці синового ліжка. Простирадла звалені в купу в кутку разом із подушкою.

Ліжко відсунує від стіни. Джуді сидить, схиливши голову. Він не бачить її обличчя, оскільки його ховає волосся, але вона одягнена в шорти, і він бачить закривавлені засмагли стегна. Її руки заховані під коліна і Фред думає, що то і на краще. Він не хоче бачити, як сильно вона поранилась, доки дружина не підведеться. Його серце вистукує в грудях. Через надмірний вміст адреналіну нервова система на межі, у роті присмак паленої пластмаси.

Вона знову починає співати колискову Таю, і він більше не може цього витримати.

— Джуді, ні. — Він ринувся до неї через завали, хоча вчора ввечері, коли він заходив сюди, щоб поцілувати Тая на ніч, тут була досить охайна кімната хлопчика. — Припини, люба, все гаразд.

Як не дивно, але вона припиняє. Вона підводить голову, і коли він бачить жахливий погляд у її очах, то остаточно втрачає дар мови. Погляд виражає не просто жах — він виражає *порожнечу*. Неначе щось усередині жінки відступило вбік, залишивши чорну діру.

— Тай зник, — каже вона. — Я дивилась за кожною світлиною, за якою могла... Я була впевнена, що він саме за тією, якби він і міг бути за однією з фотографій, то був би тільки за нею...

Вона показує на місце, де висів плакат краєвиду в Ірландії, і він бачить, що чотири нігті на її лівій руці поламані. Його шлунок вивертає. Таке враження, що її пальці було занурено в червоне чорнило. *Якби ж то було чорнило*, думає Фред. *Якби ж то*.

— Але це лише картинка. Вони всі лише картинки. Тепер я це бачу. — Вона робить паузу, а тоді плаче. — Аббала! Маншан! Аббала-горг, Аббала-дун!

Її язик витягується до неможливого, вона витирає ним і обслінює ніс. Фред бачить це, але не може повірити власним очам. Це неначе потрапити у фільм жахів: зрозуміти, що це все насправді, і не знати, що робити. Що йому робити?

Уявіть собі, що людина, котру ви кохаєте, сходить з глузду, лише на хвильку уявіть, що б ви зробили? Що, чорт забирай, ви б зробили?

Але ж він її любить, він закохався в неї по вуха з першого тижня їхнього знайомства, і ніколи про це не жалкував. Любов і зараз керує ним. Фред сідає біля неї на ліжко, обіймає обома руками і просто тримає її. Він відчуває, як тремтіння тіпає тіло, воно тремтить, мов струна.

— Я кохаю тебе, — каже він, сам здивувавшись своєму голосу. Дивовижно, що, коли змішати розгубленість і страх, можна отримати такий удаваний спокій. — Я кохаю тебе, і все буде гаразд.

Вона здійсмає на нього погляд, і в її очах з'являється щось. Фред не може сказати, що здоровий глузд, хай би як йому того хотілося, — це лишень вияв свідомості. Вона знає, хто вона і хто біля неї. На мить у її очах виринає вдячність. А тоді під впливом нової хвилі судом вона змінюється на виду й починає ридати. Це остаточно позбавляє його здатності говорити. Це спричиняє душевні муки для його нервової системи, серця і розуму.

— Тай зник, — каже Джуді. — Горг загіпнотизував його, і аббала забрав його. Аббала-дун! — Звичайно ж, сльози котяться по її щоках.

Вона підводить руки та витирає їх, залишаючи жахливі патьоки крові. Незважаючи ні на що, він переконаний, що з Тайлером усе гаразд (звичайно, у Фреда не було сьогодні жодих передчуттів, окрім хороших — з приводу продаж, які він пророкував новому ґрунтофрезу «Хілер»), він відчуває, як здригається його тіло, коли бачить ці патьоки. Переймається він не через стан Джуді, а тому що вона щойно сказала: *Тай зник*. Тай зі своїми друзями; син учора ввечері казав Фреду, що він, Ронні, Тіджей і не зовсім приемний Векслер вирішили пробайдикувати весь день. Якщо інші хлопці підуть туди, куди Тай не захоче, він пообіцяв, що одразу повернеться додому. Здається, все ма-

ло б бути гаразд... але як не зважати на материнську інтуїцію? Ну, — думає Фред, — це хіба що у світі «Фокс Нетворк».

Він бере Джуді на руки і знову жахається, цього разу від подиву, що вона стала такою легкою. *Вона втратила не менш ніж двадцять футів відтоді, як я її так востаннє підіймав*, — думає Фред. — *Щонайменше десять. Як я міг не помітити?* Але він знає. Частково через роботу, але здебільшого через уперте небажання припускати думку, що все настільки погано. Ну, — міркує він, несучи її крізь двері (її руки втомлено обвиваються навколо його шиї), — *гадаю, це просто маленьке непорозуміння*. Він справді вірить у це, не говорячи вже про те, що відчайдушно вірить у безпеку сина.

Джуді не зачепила їхньої спальні під час свого дебошу, тож для Фреда кімната здалася спокійним оазисом здорового глузду. Для Джуді, очевидно, теж. Вона втомлено зітхає і прибирає руки з шиї чоловіка, витягує язик, але цього разу лише злегка облизує верхню губу. Фред повертається і кладе її на ліжко.

— Я порізалась... подряпалась...

— Так, — каже він. — Зараз я щось придумаю.

— Що?..

Фред на мить сідає поруч із нею. Вона занурюється головою у м'яку подушку, і її повіки опускаються. Він усвідомлює, що досі бачить в її очах жахливу порожнечу та збентеження, але щиро сподівається, що помиляється.

— Ти нічого не пам'ятаєш? — запитує він обережно.

— Ні... Я впала?

Фред вирішує не відповідати. Він починає знову міркувати. Трохи, він зараз просто не в змозі багато думати.

— Люба, що таке горг? Що таке аббала? Це людина?

— Не... знаю... Тай...

— З Таєм усе гаразд, — каже він.

— Ні...

— Так, — наполягає Фред, очевидно, щоб переконати їх обох, присутніх у цій красивій затишній спальні. — Люба, лежи тут. Мені потрібно вирішити кілька справ.

Її очі повільно заплющуються. Він сподівається, що вона засне, але її повіки знову наполовину розплющуються.

— Лежи тут, — каже він, — не підводься і нікуди не ходи. Уже й так досить. Ти налякала бідну Енід Первіс до смерті. Обіцяєш?

— Обіцяю... — Її повіки знову заплющуються.

Фред іде до ванної кімнати, нашорошуючи вуха від кожного звуку. Він ніколи в житті не бачив, щоб хто-небудь був такий виснажений, як Джуді зараз, проте божевілля ще не означає тупість, і хоча він дивовижно вміє заперечувати дійсність, Фред більше не може себе обманювати з приводу психічного стану дружини. Божевільна? Справді збожеволіла? Думаю, ні, проте трохи все ж таки зійшла з рейок, це однозначно. *Тимчасово* злетіла з катушок, виправляє він сам себе, коли відчиняє шафку з ліками.

Він бере пляшечку з меркурохромом¹, а тоді переглядає ліки з рецептами на полиці вище. Їх там небагато. Він бере крайню зліва: «Аптека Френч Лендінга, “Соната”, одну капсулу перед сном; не вживайте понад чотири дні поспіль. Призначив доктор медичних наук Патрік Дж. Скарда».

У дзеркалі шафки з ліками Фреду не видно всього ліжка, він бачить лише ніжку, а також ногу Джуді. Вона досі в ліжку. Він бере одну таблетку «Сонати» і склянку з-під зубних щіток, щоб не залишати Джуді наодинці надовго і не йти вниз за чистою.

Він наповнює склянку водою і повертається до спальні з пігулкою і меркурохромом. Джуді лежить із заплющеними очима, дихає так повільно, що він кладе руку їй на груди, щоб перевірити, чи дихає вона взагалі. Він дивиться на

¹ Меркурохром — антисептична речовина, що застосовується для заживлення ран.

таблетку снодійного, вагається і починає трясти її, щоб розбудити:

— Джуді! Джуді! Прокинься на хвилю, люба. Лише щоб випити таблетку, гаразд?

Вона навіть нічого не бурмоче, тож Фред відкладає «Сонатку». У ній немає потреби. Вона швидко заснула і глибоко спить — це додавало йому трохи оптимізму. Було таке враження, немов із широко відкритого мішечка розсипалась отрута, яка зробила її немічною і втомленою, проте шанси на зцілення були. Чи може таке бути? Фред не знає, він переконаний лише в одному: вона справді спить. Усі нинішні біди Джуді почалися з безсоння, безкінечного безсоння. Хоча тривожні симптоми — вона почала говорити сама до себе, робила дивні, а точніше, огидні речі зі своїм язиком і таке інше — почали виявлятися лише два-три місяці тому, але спати вона не могла ще з січня. Звідси і «Соната». Тепер, здається, вона нарешті заснула. Можливо, добре виспавшись, вона прокинеться і буде знову такою, як колись. Можливо, хвилювання за сина через появу Рибака цього літа збільшувалися та збільшувалися, і, зрештою, це довело її до крайньої точки. Можливо, так, а можливо, ні... проте, доки вона спить, у Фреда є трохи часу, щоб подумати, що йому робити далі. Тож він не має гаяти жодної хвилини. Одне він знає достоту: якщо Тай буде тут, коли його мати прокинеться, то вона безсумнівно буде щасливою. Негайно постає запитання, як можна якомога швидше доправити Тая додому.

Перше, що йому спадає на думку, це подзвонити додому друзям Тая. Усе просто: номери телефонів приклеєні на холодильник, акуратно написані нахиленим вліво почерком Джуді, поруч із номерами пожежної, поліції (у тому числі приватний номер Дейла Гілбертсона — він їхній давній друг) і служби порятунку Френч Лендінга. Але за мить Фред розуміє, що це погана ідея. Мати Еббі померла, а його батько — рідкісний ідіот (Фред зустрічався з ним лише

раз, але цього разу було більш ніж достатньо). На відміну від своєї дружини, Фред не любить говорити ні про кого, хто «нижчий за рангом». (*Та за кого ти себе маєш, — запитав він її якось, — королевою якого, в біса, королівства?*) Але стосовно Піта Векслера це було якраз доречно. Той усе одно не має жодного уявлення, де зараз хлопці, і зовсім тим не переймається.

Місіс Мецгер і Еллен Реннікер цікавляться дітьми, проте він знає, що таке літні канікули для хлопчика, він і сам таким був — увесь світ перед тобою і щонайменше дві тисячі місць, які треба відвідати, — тож він сумнівається, що вони зможуть йому допомогти. Можливо, хлопці обідають (саме час) у Мецгерів чи Реннікерів, але чи не змусить він хвилюватися жінок своїм дзвінком? Вони ж насамперед згадають про вбивцю, у цьому немає жодого сумніву, як і в тому, що Бог створив маленьких рибок... і рибалок, щоб їх ловили.

Він знову сідає на ліжко біля дружини; Фред відчуває, що його вперше охоплює справжнє хвилювання через побоювання за сина, а тоді різко залишає його. Зараз не час, щоб панікувати. Він має пам'ятати, що проблеми з психічним станом дружини і безпека сина пов'язані лише в її уяві. Його завдання зараз полягає в тому, щоб якнайшвидше довести дружині, що її побоювання безпідставні.

Фред дивиться на годинник над ліжком і бачить, що зараз чверть на дванадцяту. *Як швидко летить час, коли маєш забаву, —* думає він. Джуді поруч видає звук, схожий на хрипіння. Зовсім короткий тихий звук справжньої леді, проте він усе одно смикається. Як вона його налякала, коли побачив її в кімнаті Тая! Йому досі моторошно.

Можливо, Тай із друзями прийдуть перекусити сюди. Джуді каже, що вони часто приходять, бо в Мецгерів не зовсім є що їсти, а місіс Реннікер зазвичай готує те, що хлопці називають «бридота», — містичну страву, яка складається з локшини і якогось сірого м'яса. Джуді готує їм суп з кампбелл і сандвічі з сосискою, або щось у тому роді.

Проте в Тая також досить грошей, щоб пригостити їх усіх у МакДональдзі, розташованому трохи північніше, у маленькому торговому центрі, або вони могли б піти до ресторану «Круїз Сонні», дешевої забігайлівки з паскудним інтер'єром п'ятдесятих. Тай завжди радий їх пригостити. Він щедрий хлопчик.

— Я зачекаю до обіду, — бурмоче він, навіть не підозрюючи, що говорить у голос, а не просто думає. Звичайно ж, Фред не зважає на Джуді; вона глибоко спить. — А тоді...

Тоді що? Він іще не знає.

Він спускається вниз сходами, ставить кавоварку на підставку й телефонує на роботу, просить Іну передати Теду Гольцу, що його не буде сьогодні весь день: Джуді захворіла.

— Грип, — каже він їй, — блює і все таке.

Він називає їй список людей, з якими в нього було заплановано зустріч на сьогодні, і просить, щоб вона поговорила з Отто Айсменом, аби той підмінив його. Отто буде тільки радий.

Ще під час розмови в нього з'являється ідея подзвонити до Мецгерів і Реннікерів. У Мецгерів йому відповідає автовідповідач, і він кладе слухавку, не залишаючи повідомлення. Еллен Реннікер піднімає рурку після другого гудка. Звичайним веселим голосом — у нього це виходить природно, він усе ж таки продавець, чорт забирай, — просить, щоб Тай зателефонував додому, якщо хлопці з'являться на обід. Фред каже, що йому треба дещо сказати синові, намагаючись дати зрозуміти, що щось хороше. Еллен відповідає, що передасть, проте вона помітила, як чотири чи п'ять доларів стирчали із задньої кишені джинсів її сина, коли він виходив із будинку сьогодні вранці, тож вона сумнівається, що вони прийдуть додому раніше за вечерю.

Фред піднімається сходами і перевіряє, як там Джуді. Здається, вона й досі навіть пальцем не поворухнула, і він сподівається, що це добре.

Ні, нічого тут доброго.

Замість того щоб заспокоїтися, що ситуація певним чином стабілізувалася, здається, його страх лише загострюється. Він повторює сам собі, що Тай зі своїми друзями, але йому це більше не допомагає. У мовчазному будинку панують лише сонячне проміння і тиша, аж моторошно. Фред усвідомлює, що вже хоче розшукати Тая не лише задля спокою дружини. Куди хлопці могли б піти? Чи є якесь таке місце?..

Звичайно, що є. Те, де вони купують картки «Меджик», якими грають у безглузду, незрозумілу гру.

Фред Маршалл поспішає назад до сходів, хапає довідник «Жовті сторінки», знаходить номер і телефонує в «7-11». Як і більшість жителів Френч Лендінга, він буває в цьому магазині чотири-п'ять разів на тиждень, зазвичай, щоб купити пляшку содової чи пакет апельсинового соку, тож одразу впізнає голос продавця-індійця і згадує його ім'я — Раян Патель. Тримати в активній пам'яті якомога більше імен — це давній трюк продавця. Після того як Фред називає чоловіка на ім'я, той одразу ж стає доброзичливішим, але, на жаль, мало чим може допомогти, оскільки до магазину заходить багато хлопців, усі вони купують картки «Меджик», «Покемонів» і бейсбольні картки, дехто з них торгує цими картками надворі. Він каже, що *пам'ятає* трьох, які приїздили на велосипедах сьогодні вранці, окрім карток купили «Сліпер», а тоді сперечались про щось надворі. (Раян Патель не згадує про лайку, хоча, правду кажучи, саме через неї він запам'ятав цих хлопчаків.) А тоді він каже, що вони швидко поїхали геть. Фред випиває каву, хоча навіть не пам'ятає коли налив її. Цівки тривоги сплітаються шовковистим паутинням у його голові. Троє хлопців. Троє.

— *Це нічого не означає, ти і сам знаєш, чи не так?* — каже він сам собі.

Він *знає* це, і разом із тим *не знає*, не може повірити, що підхопив від Джуді божевілля, як бактерію застуди. Це... ну... безумство з безумств.

Він просить, щоб Патель описав йому дітей, і зовсім не дивується, що той не може. Йому лише здається, що один із них був трохи огрядним хлопчиком, але навіть у цьому не впевнений.

— Вибач, але я бачу так багато людей, — каже він.

Фред говорить, що розуміє. Він і справді розуміє, проте ніяке розуміння у світі не заспокоїть його думок. Троє хлопців. Не четверо, а троє.

Настав час ланчу, але Фред зовсім не зголоднів. У будинку й далі панує моторошна сонячна тиша. Павутиння і далі плететься. Не четверо, а троє.

Якщо хлопці, яких бачив містер Патель, — компанія Тая, то огрядненький — це Еббі Векслер. Питання: хто інші двоє? І кого не було? Хто з них був таким дурним, щоб поїхати кудись самому?

Тай зник. Горг загіннотизував його, і аббала забрав його.

Маячня, немає жодних сумнівів... проте по руках Фреда пішли мурашки. Він гучно ставить горня з кавою. Він прибере розбите скло, ось що він робитиме. Безсумнівно, таким і має бути наступний крок.

Правильний наступний крок, логічний наступний крок. Він упевнений, що копів останнім часом закидали заявами істеричні батьки, які лишень годинку не знають про місце перебування своєї дитини. Востаннє, коли він бачив Дейла Гілбертсона, той мав стурбований і похмурий вигляд. Фред не хоче додавати проблем замість того, щоб допомогти їх вирішити. Проте...

Не четверо, а троє.

У комірчині біля пральні він бере совок і віник і починає змітати розбиті черепки. Потім перевіряє, як Джуді, бачить, що вона досі спить (здається, вона ніколи так глибоко не спала), і йде до кімнати Тая. Якщо Тай побачить кімнату в такому стані, він дуже засмутиться і подумає, що його мама ще гірше, ніж просто блекоти об'їлася.

Тобі не треба хвилюватися, — нашіптував його розум. *— Він не побачить своєї кімнати ані сьогодні вночі, ані будь-коли, Горг загіпнотизував його, і аббала забрав його.*

— Припини, — каже Фред сам до себе. — Не будь старою бабою.

Але будинок надто порожній, надто мовчазний, і Фред Маршалл боїться.

Прибирання забрало в нього набагато більше часу, ніж він міг очікувати; його дружина пройшла тут як смерч. Як така маленька жінка може мати таку силу? Це сила божевілля? Можливо, але Джуді *не треба* сили божевілля. Якщо вона щось задумала, то перетворюється на потужний двигун.

Минуло майже дві години, перш ніж він закінчив прибирання; залишився єдиний слід — здертий прямокутник шпалер, де раніше висів плакат із природою Ірландії. Сидячи на перестеленому ліжку Тая, Фред розуміє: що довше він дивиться на це місце, то нестерпніше бачити білий гіпсокартон, який, здається, стирчить, як зламана кістка з рани. Він змив смужки крові, але нічого не може зробити з подряпинами від нігтів.

Ні, можу, — думає він. *— І це я теж можу.*

Комод Тая виготовлений із цінної деревини, предмет меблів, який їм подарував хтось із далеких родичів Джуді. Щоб його пересунути, знадобиться не одна людина, але у зв'язку з обставинами Фред із цим чудово впорається сам. Він підсуває килим під комод, щоб не залишати слідів на підлозі, і тягне його через усю кімнату. Відсунений до дальньої стіни, комод затуляє майже всю обдерту ділянку. Заховавши оголене місце, Фред заспокоюється. Тай не прийшов додому на ланч, але насправді Фред і не очікував, що хлопчик прийде. Він буде вдома не пізніше від четвертої. Прийде додому, щоб повечеряти. Сто відсотків.

Фред повертається до затишної спальні, дорогою трохи масажує спину. Джуді *досі* не рухалась, він знову тривожно кладе руку їй на груди, її дихання повільне, але рівномірне. *Усе* гаразд. Він лягає поруч із нею на ліжко, збирається трохи послабити краватку і сміється, коли розуміє, що його комір розстебнутий. Піджак і краватка залишились у «Гольці». Гаразд, це був божевільний день. Тепер йому хочеться полежати тут, у прохолодній кімнаті з кондиціонером, щоб полегшити біль у спині. Пересунути комод — це була погана ідея, але він радий, що зробив це. Він надто стривожений, тож немає жодного шансу, що він задрімає. Крім того, він ніколи не спить удень.

З такими думками Фред засинає.

Поруч із ним Джуді, яка також спить, починає шепотіти. Горг... аббала... Багряний Король. І жіноче ім'я.

Це ім'я — Софі.

У кабінеті поліцейського відділку Френч Лендінга на столі дзвонить телефон. Боббі Дюлак саме колупається в носі. Залишивши свій останній здобутий скарб на підозві черевика, бере слухавку.

— Алло, відділ поліції, говорить офіцер Дюлак. Чим можу вам допомогти?

— Привіт, Боббі. Це Денні Чеда.

Боббі стривожився. Денні Чеда — його часто називають Чіта — один із чотирнадцяти копів РПП (радіо-патрульної поліції) Френч Лендінга, він зараз на чергуванні, тож, за правилами радіо-патрульного, має зв'язуватись по радіо, окрім винятків, коли передається інформація, пов'язана якимось чином із Рибакком. Дейл дав розпорядження патрульним офіцерам дзвонити по телефону, якщо вони передають дані, які, на їхню думку, пов'язані з убивцею. Оскільки є надто багато охочих підслухати інформацію, у тому числі засранець Венделл Грін.

— Денні, що сталося?

— Можливо, нічого, а можливо, щось не зовсім добре. У мене в багажнику кросівка і велосипед. Я знайшов їх на Квін-стрит. Біля «Притулку для старих Макстона».

Боббі береться за блокнот, що перед ним, і починає записувати. Невеличка тривога щораз поглиблюється.

— З велосипедом все гаразд, — веде далі Денні, — просто стояв там на підніжці, але ж разом із кросівкою...

— Так, так, я тебе зрозумів, Денні, але ніколи не знаєш, що може бути наслідком злочину.

«Господи, допоможи, щоб це не були наслідки злочину, — думає Боббі Дюлак. — Не доведи Господи».

Щойно тут була мати Ірми Френо, вона приходила, щоб побачитися з Дейлом, і хоча не було вересків і криків, вона вийшла зі сльозами на щоках, схожа на смерть. Вони досі не впевнені, що маленька дівчинка стала третьою жертвою Рибака, але...

— Боббі, я був змушений, — говорить Денні. — Я був змушений знайти телефон, а в машині я сам, залишати велосипед там я теж не хотів, щоб хтось *інший* його не підібрав. Не вкрав, чорт забирай. Велосипед хороший, «Швін» з трьома швидкостями. Я тобі скажу, кращий, ніж у моєї дитини.

— Де ти зараз?

— Поблизу «7-11», на підйомі до 35-го. Я позначив хрестиком місце перебування велосипеда і кросівки крейдою на тротуарі. Одягнувши рукавички, я поклав кросівку в сейф-пакет. — У голосі Денні дедалі більше відчувається тривога.

Боббі розуміє, що той, мабуть, відчуває, проте схвалює вибір Денні. Їздити самому важко, проте так робить багато копів у Френч Лендінгу, незалежно від того, працюють вони повний робочий день чи ні — задля економії бюджету. Проте якщо ситуація з Рибаким повністю вийде з-під контролю, впливові громадяни, поза сумнівом, збільшать бюджет.

Можливо, це вже вийшло з-під контролю, — думає Боббі.

— Гаразд Денні. Гаразд. Я зрозумів. — *Питання полягає в тому, чи зрозуміє його Дейл, — міркує Боббі.*

Денні понижує голос.

— Ніхто не має знати, що я перервав ланцюжок доказів, чи не так? Мається на увазі, якщо це десь впливе. У суді або деінде.

— Думаю, це вирішить Дейл.

О Боже, — думає Боббі. Щойно в нього з'явилася нова проблема. Усі вхідні дзвінки на цей телефон автоматично записуються. Боббі сподівається, що машина, яка записує, саме зараз, о другій годині дня, вийшла з ладу та не працює.

— Хочеш, я скажу, ще дещо? — запитує Денні! — Дещо *важливе*. Я не хотів, щоб його бачили люди. Велосипед стоїть посеред тротуару, тож не треба бути клятим Шерлоком Холмсом, щоб дійти очевидних висновків, народ і так уже на грані паніки, особливо після тієї бісової несерйозної історії з сьогоднішньої вранішньої газети. З тієї ж причини я не хотів дзвонити від Макстона.

— Я посталю тебе на утримання. Тобі краще поговорити з Дейлом.

Денні говорить вкрай сердешним голосом:

— О ні.

У кабінеті Дейла Гілбертсона дошка оголошень, на якій висять збільшені фотографії Еммі Сент-Пір і Джонні Іркенхема. Дейл побоюється, що скоро тут буде і третє фото, а саме фото Ірми Френо. Під двома фотографіями за столом сидить Дейл, курить «Мальборо 100». У кімнаті працює вентилятор. Він сподівається, що той витягне дим. Сара, мабуть, убила б його, якби дізналася, що він знову палить, але, святий Ісусе, йому потрібно бодай *щось*.

Коротка розмова з Тенсі Френо спричиняє пекельні муки. Тенсі — п'яничка, постійна відвідувачка «Сенд Бар», під час розмови запах кави та бренді був таким сильним, що, здавалося, кожна клітинка її тіла була насичена ним (ще один привід, щоб увімкнути вентилятор). Вона була трохи напідпитку, і Дейл був тому навіть радий. Кава і бренді не додали блиску її мертвим очам, але вона була спокійною. Жахливо, вона навіть сказала перш ніж піти:

— Дякую, сер, що допомагаєте мені.

Колишній чоловік Тенсі, батько Ірми, живе в іншому кінці штату в Грін Бей («Грін Бей — диявольське місто», —

бозна-чому полюбляв казати батько Дейла), працює в гаражі і, за словами Тенсі, частенько буває в барах, таких як «Кінцева зона» і «Лінія у п'ятдесят ярдів». До сьогоднішнього дня можна було думати, принаймні сподіватись, що Річард Грубіян Френо викрав свою дочку, проте лист із поліцейського відділку Грін Бей розвіяв будь-які сумніви. Грубіян Френо живе з жінкою, яка має двох дітей, до того ж він був у в'язниці того дня, коли зникла Ірма. Тіло досі не знайдено, і Тенсі не отримала листа від Рибака, але...

Двері відчиняються. Боббі Дюлак просовує голову. Дейл гасить недопалок об кошик для сміття і зрештою обпікає іскрами тильний бік долоні.

— Чорт тебе забирай, Боббі, ти вмієш стукати?

— Вибачте, шефе. — Боббі дивиться на дим, що в'ється з кошика для сміття, чи то з подивом, чи то з цікавістю. — Телефонує Денні Чеда. Думаю, вам краще взяти слухавку.

— Що там? — Але він і так знає.

Чого б йому ще дзвонити? Боббі лише повторює з певним співчуттям.

— Думаю, вам краще взяти.

Автомобіль, який прислала Ребекка Вілас, доправив Генрі до «Притулку для старих Макстона» о пів на четверту, за півтори години до того, як за планом мають розпочатися танці на Святі полуниці. Ідея полягає в тому, щоб люди «нагуляли» апетит, а тоді попрямували до відповідно оформлених столів, щоб повечеряти значно пізніше, ніж зазвичай (сьома тридцять — це *надто* пізно для Макстона). З вином для тих, хто його п'є.

Ребекка Вілас відправила ображеного Пітера Векслера принести весь мотлох ді-джея (Піт вважає Генрі «сліпим хопером»). Скажімо так, мотлох складається з двох колонок (дуже великих), одного програвача (легкого, проте, до дідькової матері, незручного для перенесення), одного попереднього підсилювача (дуже важкого), різних дротів (що дуже

попереплітались, проте це проблема самого хопера) і чотирьох коробок платівок, які вийшли з моди ще сто років тому. Піт вважає, що сліпий хопер ще в житті не бачив диска.

Останнім був костюм у чохла на вішаку. Піт заглянув усередину й побачив, що костюм білий.

— Повісьте його он туди, будь ласка, — каже Генрі, показуючи з безпомилковою точністю на комірчину, перероблену для нього на гардеробну.

— Гаразд, — каже Піт. — Якщо не заперечуєте, я б хотів знати, що це таке?

Генрі посміхається. Він чудово знає, що Піт уже заглядав досередини, він чув звук шелестіння поліетиленового чохла і звук блискавки. Ці звуки поєднуються, лише коли хтось відтягує чохол біля горловини вішака.

— Під цим чохлом, мій друже, Симфонічний Стен, великий майстер своєї справи, він просто чекає, щоб я його примінив і втілив у життя.

— О, ха-ха-ха, — каже Піт, не розуміючи, чи це жарт, чи правда; єдине, у чому він упевнений, — це те, що ці записи важкі, так само, як і підсилювач.

Хтось усе ж таки має розповісти сліпому про диски, наступний великий крок прогресу.

— Ти запитав мене, тепер дозволь запитати мені.

— Так, будь ласка, — каже Піт.

— У притулку Макстона сьогодні після обіду була поліція, — каже сліпий хопер. — Зараз її немає, але вона була, коли я приїхав. Що сталося? Сподіваюся, не пограбування чи напад на підопічних?

Піт зупиняється як укопаний під великою картонною полуницею, тримає чохол з костюмом і дивиться на сліпого хопера з подивом, до якого Генрі, здається, може доторкнутись.

— Як ви дізнались, що тут були копії?

Генрі прикладає палець до носа і повертає голову в один бік. Він відповідає хриплим змовницьким шепотом:

— Пахло чимось блакитним.

Піт здається збентеженим, він вагається, чи йому й далі допитуватися, і вирішує, що краще не треба. Дорогою до гардеробної каже:

— Вони грають у шпигунів, проте мені здається, вони шукають ще одну дитину, що загубилася.

Погляд веселої цікавості зникає з обличчя Генрі.

— Боже правий, — каже він.

— Вони приїхали та швидко поїхали. Тут немає дітей, містере... е-е... Лайден?

— Лайден, — підтверджує Генрі.

— Дитина в такому місці виділялася б, як троянда на галявині отруйного плюща, якщо ви розумієте про що я.

Літні люди ніколи не асоціювались у Генрі з отруйним плющем, але слова містера Векслера, здається, мали сенс.

— Що змусило їх так думати?..

— Хтось знайшов щось на тротуарі, — каже Піт і показує на вікно, а тоді розуміє, що сліпий чоловік не може бачити його жест. — *Хм*, — подумав Піт. Він опускає руку. — Якщо дитину й викрали, то хтось, мабуть, затягнув її в машину. Тут немає ніяких викрадачів, я можу сказати напевно. — Піт сміється над самою ідеєю, що старі як світ мешканці Макстона могли б схопити дитину, котра легко могла б утекти від них, та ще й на велосипеді. Дитина сама, мабуть, переломила б старигана через коліно, як суху тростину.

— Ні, — помірковано каже Генрі, — таке малоімовірно, чи не так? Думаю, копам просто треба розставити всі крапки над «і» й риски над «т». — Він робить паузу. — Це такий маленький жарт.

Генрі чемно посміхається і задумується, що деякі люди ще гірші, ніж хворі на Альцгеймера.

— Перш ніж повісити мій костюм, містере Векслер, чи не були б ви такі ласкаві, щоб трохи обтрусити його? Просто щоб забрати примордіальні зморшки?

— Гаразд. Може, витягти його з футляра?

— Ні, в цьому немає потреби.

Піт іде до гардеробної, вішає чохол, злегка обтрусивши його. Примордіальні — що це, в біса, означає? У притулку є невеличка бібліотека, може, йому пошукати це слово в словнику, щоб збагатити свій лексикон, як пише «Рідерз Дайджест», проте Піт сумнівається, що це йому може якось знадобитись у роботі. Коли він повертається назад до кімнати для гостей, сліпий хопер — містер Лайден, Симфонічний Стен чи хто він, у біса, такий — починає розплутувати дроти й під'єднувати їх із неймовірною швидкістю і точністю. Піт трохи ніяковіє.

Бідолашному Фреду Маршаллу сниться жахливий сон. *Усвідомлення* того, що це сон, здається, мало б полегшити жах, але не полегшує. Вони з Джуді у шлюпці на озері. Вона сидить на носі човна. Вони рибалять. Принаймні він; вона тримає вудку. Її обличчя нічого не виражає, неначе порожній бланк. Її шкіра немов укрита воском. В очах викарбувався приголомшений погляд. Він неухильно намагається розпочати з нею розмову, застосовуючи для цього всі свої вміння. Нічого не спрацьовує. Якщо вжити метафору, яка за даних обставин досить доречна, вона нехтувала всім, що він їй пропонував. Він бачить, що погляд її порожніх очей застиг на верші, що лежить між ними на дні човна. Кров повільно витікає крізь сплетені пруті жирними червоними цівками.

Це просто риб'яча кров, намагається він її запевнити, але вона не реагує. Фактично, Фред і сам не зовсім упевнений. Він думає, що йому варто було б заглянути всередину верші, просто щоб переконатися, проте раптом відчуває сильний ривок вудки — якби він швидко не зреагував, то міг би взагалі викинути її за борт. Він упіймав щось величезне. Фред змотує катушку, риба, у свою чергу, відвойовує кожен фут. Коли він нарешті затягує її в човен, то розуміє, що в нього немає сачка. *Дідько з ним*, — гадає він, — *ризикну*. Він

різко смикає вудку до себе, щоб швидко *схопити* волосінь, і риба — найбільша струмкова форель, на яку можна було б сподіватись, — вилітає з води і, виблискуючи в повітрі, ледь тріпоче плавниками. Вона падає на дно човна (фактично, поруч із закривавленою вершею) і починає бити хвостом, а також видавати жахливі глухі звуки. Фред ніколи такого не чув. Він нахиляється й бачить, що у форелі обличчя Тайлера. Його син якимось чином перетворився на рибу і зараз помирає на дні човна. Задиhaється.

Фред хапає рибину, хоче витягти гачок і випустити її, доки не пізно, але вона вислизає з його рук, залишаючи лише блискучу слизоту. У будь-якому разі гачок усе одно треба витягти. Риба-Тай проковтнула його, і тепер загострений наконечник стирчить з-під зябри, біля місця, де закінчується людське обличчя. Здавлений крик Тая стає дедалі голоснішим, різкішим і ще жахливішим...

Фред схоплюється, сідає, тихо скрикнувши, неначе він і сам задиhaється. Якусь мить він не може зорієнтуватися в часі й відчуті місце свого перебування, немов вислизнув і загубився, але згодом розуміє, що знаходиться у своїй власній спальні, на своїй половині ліжка, поруч із Джуді.

Він помічає, що кімната стала набагато похмурішою, оскільки сонце перейшло на інший бік будинку.

О, Боже, — думає він, — *як довго я проспав? Як я міг?..*

О, але це ще не все: цей жахливий здавлений звук зі сну досі доносився до нього. Тепер іще гучніше. Він може розбудити Джуді, налякати її...

Проте Джуді немає на ліжку.

— Джуді? Джуді?

Вона сидить у кутку з широко розплющеними порожніми очима, точно як уві сні. З її рота стирчить жмут зім'ятого паперу. Її горло страшенно розпухло, Фреду здається, що воно схоже на сосиску на грилі, на якій ось-ось лусне шкірка.

Це папір, — думає він. — Господи, вона давить-ся ним.

Фред перекочується через ліжко, падає, приземляється на руки й коліна, неначе виконує гімнастичний трюк. Він тягнеться до неї. Вона не виривається — хоч це вже добре. Вона й далі задихається, а її очі досі нічого не виражають. Цілковитий нуль.

Фред витягує жмут з її рота. За ним є ще один, Фред просовує руку між її зубами, неначе пінцетом, хапає його двома пальцями правої руки (прокручуючи в голові єдину думку: *Будь ласка, тільки не вкуси, Джуді, будь ласка*) і також витягує. За ним є ще третя кулька паперу біля задньої стінки рота. Він так само хапається за жмуток пальцями і теж витягує його. Хоча папір і зім'ятий, проте він легко читає слова «ЧУДОВА ІДЕЯ», тож здогадується, що вона хотіла проковтнути листки із записника, який їй подарував Тай на день народження.

Вона досі задихається. Її шкіра починає синіти. Фред хапає Джуді за передпліччя і піднімає. Йому це легко вдається, проте, коли він починає її відпускати, коліна згинаються і дружина знову падає. Вона стала схожою на Ганчір'яну Енн. Досі чується задушливий звук. Горло неначе сосиска...

— Допоможи мені, Джуді! Суко, допоможи мені!

Він сам не тямить, що говорить. Фред над силу тягне її, з такою ж силою, як тягнув вудку у своєму сні. Піднявши, обіймає її, як балерину, й хапає ведмежою хваткою. Його зап'ястя під її грудьми, її сідниці тиснуться до його ширинки — така поза видалась би йому досить сексуальною, якби його дружина не задихалась до смерті. Він товче її поміж груди, підвівши великий палець угору, неначе автостопер, різко стискає її грудну клітку і відпускає, видихаючи з придибом. Це спрацьовує. З рота Джуді вилітають іще дві грудочки паперу, які виштовхує струмінь блювоти, в основному жовчі, оскільки за останні дванадцять годин вона лише випила три чашки кави і з'їла одну булочку з журавлиною.

Вона важко дихає, двічі прокашлюється, а тоді починає дихати більш-менш нормально. Фред кладе її на ліжко... кидає її на ліжко. Він відчуває страшенну біль у попереку, воно й зовсім не дивно: спершу комод Тая, тепер це.

— Ну, і про що ти думала, коли це робила? — запитує він голосно. — Господи, про що ти тільки думала, коли це *робила*?

Він усвідомлює, що здійняв руку над кирпатим обличчям Джуді, неначе хотів ударити її. Десь у глибині душі в нього закрадається *бажання* її вдарити. Фред кохає її, але в цей момент також і ненавидить. Він міг припустити будь-що з усього поганого, що могло статися з моменту їхнього одруження: Джуді могла захворіти на рак, її могло паралізувати після аварії, Джуді могла знайти коханця і вимагати розлучення, проте він ніколи не міг подумати, що вона збожеволіє, хоча, здається, саме це і сталося.

— Про що ти думала, коли *робила* це?

Її очі не виражають страху... як і, власне кажучи, нічого іншого. Її очі мертві. Чоловік опускає руку, думаючи: *«Я б швидше відрізав собі руку, ніж ударив тебе. Я можу злитись на тебе, і я злюсь, проте я б швидше відрізав собі руку, ніж ударив тебе»*.

Джуді перекочується, вона лежить долілиць, її волосся розкинулось, як корона.

— Джуді?

Нічого. Вона просто лежить. Деяку мить Фред просто дивиться на неї, а тоді розминає одну зі слизьких кульок паперу, якою вона ледь не вдавилася. Листок списаний незв'язними словами. Горг, аббала, еелеее, манган, бас, люм, опопанакс — він не розуміє їхнього значення. Інші — роботяга, підтирайло, чорний, червоний, Чикаго і Тай... — це відомі йому слова, проте без контексту. З одного боку аркуша друкованими буквами написано: *«ЯКЩО ТИ ВИЯВИШ, ЩО ПРИНЦ АЛЬБЕРТ У КОНСЕРВНІЙ БАНЦІ, ЯК ТИ ВИТЯГАТИМЕШ ЙОГО ЗВІДТИ?»*. З іншого

боку, вгорі, неначе телетайп завис у режимі повтору: «ЧОРНИЙ ДІМ БАГРЯНИЙ КОРОЛЬ ЧОРНИЙ ДІМ БАГРЯНИЙ КОРОЛЬ ЧОРНИЙ».

Якщо ти гаятимеш час на те, щоб намагатися це зрозуміти, то ти такий же божевільний, як вона, думає Фред. Ти не можеш гаяти час...

Час.

Він дивиться на годинник над ліжком і не може повірити своїм очам: 16:17 — хіба це можливо? Він дивиться на годинник на зап'ястку і бачить, що так і є.

Хай там як, він знає, що все одно почув би, якби Тайлер зайшов, навіть якщо б глибоко спав. Фред великими кроками схвильовано прямує до дверей.

— Тай! — кричить він. — Агов, Таю! ТАЙЛЕРЕ!

Трохи зачекавши на відповідь, якої так і не дістає, Фред розуміє, що в його житті все змінилося, цілком можливо, що назавжди. Коли люди розповідають, що таке може статися, *не встигнеш і оком змигнути*, — кажуть вони, — *і ти це розумієш*, — ми не хочемо цьому вірити. А тоді, *на тобі*, як грім з ясного неба.

Піти до кімнати Тая? Перевірити? Переконатися?

Тая там немає — Фред знає це, проте все одно йде. Кімната порожня, як він і передбачав. Вона якась дивна, можна навіть сказати, зловісна — з комодом під іншою стіною.

Джуді. Ти залишив її саму, от ідіот. Вона зараз знову почне жувати папір — вони розумні, божевільні люди розумні...

Фред кидається назад до затишної спальні і видихає з полегшенням, коли бачить, що Джуді лежить так, як він її залишив: обличчям донизу, волосся розсипано навколо голови. Він усвідомлює, що божевільня дружини непокоїть його зараз менше, ніж зникнення сина. *Він буде вдома не пізніше від четвертої... Сто відсотків*. Він був переконаний у цьому. Але зараз уже по четвертій. І «сто відсотків» неначе вітром здуло. Фред сідає на свою половину

ліжка, біля ніг дружини. Він піднімає слухавку і набирає номер. Це легкий номер, лише три цифри.

— Алло, відділ поліції, офіцер Дюлак, ви подзвонили на екстрений номер «911». Чим можемо допомогти?

— Офіцере Дюлак, це Фред Маршалл. Я б хотів поговорити з Дейлом, якщо він ще є. — Фред більше ніж упевнений, що Дейл є. Він працює останнім часом до ночі, особливо з того часу, як...

Фред намагається відсахнутись від думок, але вітер у голові дме дедалі сильніше. Гучніше.

— А, містере Маршалл! Він тут, але в нього нарада, тож я не впевнений, чи можемо...

— Зв'яжіть нас.

— Містере Маршалл, ви не зрозуміли. До нього приїхали двоє представників ПШВ і один представник ФБР. Якщо хочете, говоріть мені...

Фред заплющує очі. Цікаво, чи не так? У цьому є щось? Він подзвонив на лінію «911», але ідіот на іншому кінці, здається, забув про це. Чому? Бо він його знає. Це ж добрий Фред Маршалл, у якого він купував газонокосарку «Дір» позаминулого року. Він набрав, мабуть, номер «911», бо так швидше, ніж набирати звичайний номер. Тому що *Боббі навіть не здогадується*, що в когось може бути щось екстрене.

Фред пригадує, як і сам думав так сьогодні вранці, — то був інший Фред Маршалл, який вірив у те, що Рибак ніколи не торкнеться його сина. Тільки не його сина.

Тай зник. Горг загінотизував його, і аббала забрав його.

— Алло? Містере Маршалл? Фреде? Ви досі...

— Послухай мене, — каже Фред, усе ще із заплющеними очима.

Якби вони були в «Гольці», він би назвав чоловіка на іншому кінці дроту «Боббі», але «Гольц», здається, ще ніколи не був так далеко; «Гольц» розташований у зоряній системі Опопанакс, на планеті Аббала.

— Слухай мене уважно. Записуй, якщо потрібно. Моя дружина збожеволіла, а мій син зник. Ти можеш це зрозуміти? Дружина божевільна. Син зник. *А тепер з'єднай мене з шефом!*

Але в Боббі Дюлака, перш ніж він з'єднає, з'являються певні здогадки. Трохи дипломатичніший поліцейський (наприклад, Джек Соєр, коли він іще був у строю) тримав би всі свої здогадки при собі, але Боббі так не може. Він зловив щось величезне.

— Містєре Маршалл? Фреде? У вашого сина є «Швін»? Тришвидкісний «Швін», червоний? З новеньким номерним знаком з написом... ем... «БІГ МАК»?

Фред не може відповісти. Кілька довгих, жахливих секунд він не може навіть вдихнути. Вітер у голові дме дедалі гучніше і сильніше. Він перетворюється на ураган.

Горг загіннотизував його... аббала забрав його.

Нарешті, саме тоді, коли, здавалося, він зараз задихнеться, його груди відкрились і він почав глибоко, шалено дихати.

— З'ЄДНАЙ ІЗ ШЕФОМ ГІЛБЕРТСОНОМ! НЕГАЙНО, ЧОРТ ЗАБИРАЙ!

Хоча він і кричить на всю горлянку, жінка, що лежить долілиць, навіть не ворухиться. Він чує сигнал, його виклик утримали. Ненадовго, проте йому вистачає часу, щоб побачити перед собою здерте, оголене місце на стіні кімнати його зниклого сина, розпухле горло божевільної дружини і кров, що сочиться з верші уві сні. Фред відчуває страшний біль у спині і радо приймає його. Це неначе отримати телеграму з реального світу.

Коли Дейл бере слухавку і запитує, що сталося, Фред Маршалл починає плакати.

Один Бог знає, звідки в Генрі Лайдена цей запаморочливий костюм. З магазину карнавальних костюмів? Ні, він надто елегантний; це справді оригінальна річ, а не підробка. Але що це за оригінальна річ? Широкий лацкан закінчується на дюйм нижче від талії, дві довгі фалди фракка тягнуться майже до щиколоток, білосніжний двобортний жилет, широкі штани, випрасувані зі складкою, які, здається, починаються аж біля грудей. Взутий Генрі в білі шкіряні черевики на застібках з високими гетрами. Навколо шиї — високий твердий комірець із піднятими догори кутиками і широка, гладенька, ідеально зав'язана біла атласна краватка. Загалом складається ефект старомодного вбрання дипломата, яке гармонійно переходить у костюм хулігана-стиляги: вульгарність його вбрання переважає над формальністю, але урочистість фракка і жилета роблять свій внесок, доповнюючи його королівською особливістю, що притаманна афроамериканським естрадним артистам і музикантам.

Супроводжує Генрі до кімнати для відпочинку похмурий Піт Векслер, який штовхає перед собою візок коробок із платівками. Ребекка Вілас туманно пам'ятає уривок старого фільму, де в такому ж білому костюмі був чи то Дюк Елінгтон... чи то Кеб Келловей. Вона згадує зведену брову, широку усмішку, звабливе обличчя, струнку фігуру перед оркестром та ще декілька деталей. (Якби сам містер Елінгтон чи містер Келловей були живі, то неодмінно сказали б Ребецці, що одяг Генрі, включаючи його високі штани з драпірованою і акуратно випрасуваними складками, — це, безсумнівно, робота одного з чотирьох особливих кравців чорного

району Нью-Йорка, Вашингтона, Філадельфії чи Лос-Анджелеса, кращих фахівців своєї справи тридцятих-сорокових років, підпільних кравців, чоловіків, які вже, на жаль, померли, як і їхні зіркові клієнти. Генрі Лайден знає точно, хто шив це вбрання, звідки і як воно потрапило до його рук, але в присутності такої особи, як Ребекка Вілас, Генрі не скаже нічого зайвого.) У коридорі, що веде до кімнати відпочинку, білі розрізи, здається, світяться ізсередини. Таке враження тільки посилюється занадто великими сонцезахисними окулярами-ретро в бамбуковій оправі з напрочуд крихітними сапфірами, що мерехтять біля кутиків навушників.

Можливо, є якийсь магазин, де продають стильний одяг великих керівників джаз-оркестрів 1930-х років? Можливо, якийсь музей дістає його в спадок і продає на аукціонах? Ребекка більше ні на мить не може стримувати свою цікавість:

— Містере Лайден, де ви дістали такий розкішний одяг?

Стоячи ззаду й удаючи, що бурмоче сам до себе, Піт Векслер висловлює власну думку, що для того, щоб дістати такий одяг, мабуть, довелось би безкінечно ганятись за особою, котра є представником особливої етнічної групи, назва якої починається на літеру «н».

Генрі ігнорує Піта й посміхається:

— Місця треба знати.

— Думаю, ви навіть ніколи не чули про диски, — каже Піт. — Це велике досягнення в науці.

— Замовчи та вези обережно, хлопче, — каже міс Вілас. — Ми майже на місці.

— Ребекко, моя люба, з вашого дозволу, — каже Генрі. — Містер Векслер має цілковите право на образ. Крім того, звідки йому знати, що в мене понад три тисячі дисків? І якби людину, котрій колись належав цей костюм, називали хоч «негром», то я б пишався, якби і мене так називали. Для мене це було б великою честю. Я б навіть вимагав цього.

Генрі зупиняється. Кожен по-своєму шокований, що він ужив заборонене слово. Ребекка і Піт зупиняються також.

— І, — каже Генрі, — ми маємо ставитись доброзичливо до тих, хто допомагає нам виконувати наші обов'язки. Я попросив містера Векслера струснути мій костюм і повісити, і він досить люб'язно погодився.

— Так, — каже Піт. — До того ж я розвісив ваші вогні, поставив програвач, колонки і решту мотлоху — усе так, як ви й хотіли.

— Дуже дякую, містере Векслер, — каже Генрі. — Я особисто оціню ваші зусилля.

— Та ну, — каже Піт, — я просто виконував свою роботу. Але якщо вам щось знадобиться після того, як ви закінчите, я до ваших послуг.

Виявляється, Піта Векслера можна приручити і без показу трусиків чи оголеного задка. Ребекка в захваті. Генрі Лайден, незалежно від того, зрочий він чи ні, їй подобався. Це без жодного сумніву — найкраща людська істота, з якою їй доводилось коли-небудь зустрічатись за двадцять шість років свого існування на планеті Земля. І не має значення, який у нього одяг, — і де лише беруться такі чоловіки?

— Ви справді думаєте, що маленький хлопчик міг зникнути з тротуару сьогодні вдень перед входом сюди? — запитує Генрі.

— Що? — запитує Ребекка.

— Мені так здається, — каже Піт.

— Що? — Ребекка запитує знову, цього разу Піта Векслера, а не Генрі: — Що ти таке кажеш?

— Ну, він мене запитав, і я сказав йому, — виправдовується Піт, — і це все.

Ребекка закипає та підступає до нього, зробивши великий крок:

— Це сталося на нашому тротуарі? Ще одна дитина якраз перед *нашою будівлею*? І ти нічого не сказав мені або містерові Макстону?

— Та нічого було казати. — Піт намагається захиститися.

— Можливо, ти скажеш нам, що насправді сталося, — каже Генрі.

— Звичайно. Просто я виходив на вулицю покурити. — Хоча це не зовсім правда. Ставши перед вибором: пройти десять ярдів коридором «Маргаритки» до чоловічої кімнати, щоб викинути недопалок у туалет, чи пройти десять футів до вхідних дверей і кинути його на автостоянку — Піт розсудливо вирішив, що краще вийти надвір: — Тож я вийшов і побачив припаркований поліцейський автомобіль. Підійшов до огорожі, а там коп, молодий такий, здається, його звати Чіта чи якимось так, вантажить цей велосипед, схоже, дитячий, у свій багажник. І ще щось, проте я не зміг розібрати, що саме, оскільки то було щось маленьке. Після цього він витяг крейду з бардачка, повернувся і зробив хрестоподібні позначки на тротуарі.

— Ти з ним говорив? — допитується Ребекка. — Ти запитав, що він робить?

— Міс Вілас, я не розмовляю з копами без нагальної на те потреби, розумієте? Чіта мене навіть не побачив. Він би все одно мені нічого не сказав. До того ж з його виду можна було прочитати: «Господи, сподіваюсь, я доберуся до нужника швидше, ніж навалю в штани», — чи щось таке.

— І він поїхав?

— Саме так. А через двадцять хвилин приїхали два інші копи.

Ребекка підводить обидві руки, заплющує очі та стискає лоб кінчиками пальців, надаючи таким чином Піту Векслеру чудову нагоду, яку він аж ніяк не прогавив, помилуватися формами під її блузкою. Порівняно із сідницями, це не таке яскраве видовище, але теж може бути, достоту може бути. Побачене батьком Еббі — «буфери» Ребекки Вілас, які напинали сукню, — це неначе багаття у холодну погоду. Вони більші, ніж він думав, оскільки в неї струнка фігура, і знаєте що? Коли вона підвела руки, її «буфери» також піднялись! Якби він знав, що вона подарує йому

таке шоу, він би розповів їй про Чіту і велосипед, щойно побачив.

— Гаразд, добре, — каже вона, досі стискаючи голову кінчиками пальців.

Вона здійсмає підборіддя, зосередившись, супиться і на мить стає схожою на постамент.

Алілуя, — думає Піт. — У всьому є свій світлий бік. Я не проти, щоб до ранку було викрадено ще одного шмаркача.

— Добре, добре, добре, — каже Ребекка.

Вона розплющує очі й опускає руки. Піт Векслер втупився в одну точку над її плечем, його обличчя нічого не виражає, проте вона одразу помічає нотки фальшивої безневинності.

— Усе не так погано, як я думала. По-перше, усе, що ти бачив, — це полісмен, котрий забирає велосипед. Можливо, він був викрадений. Можливо, якась дитина взяла його покататись, а тоді кинула й утекла. Можливо, коп саме його шукав. А можливо, дитину, котра їхала на велосипеді, збив автомобіль чи ще щось. І навіть якщо сталося найгірше, я не розумію, як це може стосуватися нас. Притулок не несе відповідальності за те, що відбувається за межами його території.

Вона повертається до Генрі, який, здається, хотів би бути за сотні миль звідси:

— Вибачте, я розумію, що це звучить надто суворо. Я така ж засмучена через дії Рибака, як і всі інші, — двоє цих бідолашних діток і ще зникла дівчинка. Ми всі так засмутилися з цього приводу, навіть важко подумати. Просто я б не хотіла, щоб нас уплутували в усе це, розумієте?

— Я все чудово розумію, — каже Генрі. — Будучи тим сліпим, про якого постійно галасує Джордж Ретбун.

— Ха! — різко видає Піт Векслер.

— Ви згодні зі мною?

— Я джентльмен, тож зазвичай погоджуюсь зі всіма, — каже Генрі. — Я згоден із Пітом, адже цілком можливо, що

тутешній монстр викрав ще одну дитину. Офіцер Чіта чи як там його був надто стурбованим як для поліцейського, котрий просто забирає вкрадений велосипед. Але я також згодний з вами, що притулок тут ні до чого.

— Добре, — каже Ребекка.

— Якщо, звичайно, ніхто з тутешніх не замішаний у вбивствах дітей.

— Але це неможливо! — каже Ребекка. — Більшість наших мешканців чоловічої статі навіть не можуть пригладати свого власного імені.

— Десятирічна дівчинка з легкістю впоралась би з більшістю цих ідіотів, — каже Піт. — А інші просто ходять у своєму власному... ну, ви розумієте.

— Ви забуваєте про персонал, — каже Генрі.

— Ще чого, — каже Ребекка, на мить розгубивши всі слова. — Агов. Це... це вже в жодні рамки не лізе.

— Так, ви маєте рацію. Але якщо так буде тривати й далі, то ніхто не залишиться поза підозрами. Це моя точка зору.

Піт Векслер відчуває легкий холодок: якщо міські клоуни почнуть допитувати мешканців Макстона, це може призвести до того, що всім стане відомо про його власні забавки, а Венделл Грін неодмінно це все прикрасить. Йому на думку спадає чудова ідея, і він її озвучує, сподіваючись вразити міс Вілас.

— Знаєте що? Копам треба поговорити з типом із Каліфорнії, видатним детективом, котрий заарештував мерзотника Кіндерлінга два-три роки тому. Він живе десь неподалік. Думаю, нам потрібен саме такий тип. Бо наші місцеві копи — темний ліс. Той чувак — те що треба, це наш єдиний шанс.

— Дивно, що ви це говорите, — каже Генрі. — Я не міг би бути згоден з вами ще більше. Дайте Джеку Соєру час, і він виконає свою справу. Я зроблю все можливе для того.

— Ви його знаєте? — запитує Ребекка.

— О так, — каже Генрі. — Ще й як. Але мені здається, вже час виконувати свою власну роботу.

— Трохи пізніше. Вони всі досі надворі.

Ребекка далі веде його коридором до кімнати відпочинку, а тоді всі троє прямують до платформи. Мікрофон Генрі стоїть поруч зі столом, що заставлений колонками і програвачем.

— Тут досить просторо, — каже Генрі з вражаючою переконливістю.

— Звідки ви знаєте? — запитує вона.

— Дрібниці, — каже Генрі. — Здається, ми вже близько.

— Все саме перед вами. Вам допомогти?

Генрі простягає ногу і наштовхується на бік платформи. Він проводить рукою по краю стола, відшукує там мікрофон і говорить:

— Поки що ні, люба.

Він ступає на платформу, намагає програвач на іншому кінці стола.

— Усе в порядку, — каже він, — Піте, ви не могли б покласти короби з платівками на стіл? Верхню он *сюди*, а іншу — ось тут, поруч, праворуч.

— Який він, ваш друг Джек? — запитує Ребекка.

— «Сирітка бурі». Кошеня, але надзвичайно *вперте* кошеня. Проте варто зауважити, що іноді він завдає мені головного болю.

До кімнати з вікон долинає шум натовпу, гамір від розмов, який сплітається з дитячими голосами і піснями в музичному супроводі старого піаніно. Піт кладе коробки з платівками на стіл і каже:

— Мені вже час іти, Живчик, мабуть, уже шукає мене. Роботи буде непочатий край, коли вони зайдуть усередину.

Піт, шаркаючи ногами, виходить і штовхає перед собою візок. Ребекка запитує, чи потрібна Генрі ще її допомога.

— Вогні нагорі увімкнено, так? Будь ласка, вимкніть їх. Коли зайде перша хвиля, увімкніть рожевий прожектор і приготуйтеся до того, що ваше серце шалено витанцьовуватиме джигитербаг.

— Ви хочете, щоби я вимкнула вогні?

— Побачите.

Ребекка прямує до дверей, вимикає вогні та бачить, що все справді так, як і обіцяв Генрі. Кімнату огорнуло м'яке приглушене світло, що надходило з вікон, замінивши колишню яскравість і різкість на невиразний м'який серпанок, приміщення опинилося неначе за маскувальною сіткою. З рожевим прожектором тут, мабуть, буде дуже гарно, думає Ребекка.

Надворі на газоні закінчується передтанцювальна програма. За столиками для пікніка більшість літніх чоловіків і жінок нашвидкуруч доїдають свої тістечка з полуничною начинкою і допивають газовану воду із сиропом. Джентльмен у канотьє з червоними підв'язками на рукавах закінчує грати «Серце і душа» — ба-бумп, ба-бумп, ба-ба, бумп-бумп-бумп — без особливої витонченості, проте досить гучно захряскує кришку фортепіано й підводиться під скупі оплески. Внуки, котрі спершу не хотіли йти на велике свято, тепер мали чудову забавку — прократатись повз столи й інвалідні візки, сподіваючись уникнути поглядів батьків, щоб випросити останню кульку в леді, що зодягнена в костюм клоуна й кучеряву червону перуку.

Еліс Везер аплодує піаністу і не просто так: сорок років тому він неохоче засвоїв гру на фортепіано під її керівництвом і здобув досить знань, щоб заробити кілька баксів у таких випадках, як цей, у вільний від роботи час, оскільки основним заробітком для нього є торгівля футболками і бейсбольними кепками на Чейз-стрит. Чарльз Бернсайд, котрого дочиста вимив добросердечний Буч Єркса, вирядився в стару білу сорочку та мішкуваті штани і стоїть осторонь від натовпу, у затінку великого дуба, не аплодуючи, а глузуючи. Розстібнутий комір сорочки повис навколо його жилявої шиї. Час від часу він витирає рот або колупається в зубах покоцаним нігтем великого пальця, але в основному він узагалі не рухається. До того ж має вигляд, неначе з-за рогу мішком при-

битий. Кожного разу жваві онуки, пробігаючи мимо, оминають Берні, неначе їх відштовхують невідомі сили.

Між Еліс і Берні — три четверті жителів притулку Макстона, одні проштовхуються до столів, інші ходять, обпираючись на ходунки, сидять під деревами у своїх інвалідних візках, кульгають туди-сюди, базікають, дримають, хихотять, пукають, кидають камінці, розтирають на одязі свіжі плями від полуниці, дивляться на родичів, споглядають свої тремтячі руки, дивляться в нікуди. Не більше десяти з них одягнені в картонні конусні святкові ковпаки червоного і синього кольорів — відтінків награних веселощів. Жінки з кухні почали крутитися біля стола з великими чорними пакетами для сміття. Оскільки вони мають якомога швидше прибрати стіл і підготувати його до святкової вечері з картопляного салату, картопляного пюре, картоплі під соусом, тушкованої квасолі, желейного фруктово-овочевого салату, зефірного салату і салату зі збитими вершками, а також, звичайно ж, із полуничними тістечками.

Безперечний спадковий правитель цього царства — Живчик Макстон, який узагалі нагадує скунса в пастці у брудній дірі, провів попередні дев'яносто хвилин, посміхаючись і потискаючи руки — з нього досить.

— Піте, — бурчить він, — де ти, в біса, був так довго? Починай збирати розкладні стільці, гаразд? І допомагай перемістити всіх цих людей до кімнати відпочинку. Давай, чорт забирай, рухатись далі. Уже час.

Піт починає метушитися, Живчик двічі голосно плескає в долоні, а тоді підводить простягнені руки.

— Агов, усі, — кричить він, — важко повірити, яку чудову днину Господь подарував нам для цієї прекрасної події! Хіба це не *диво*?

Його підтримують кілька німічних голосів.

— Агов, народе, давайте гучніше! Це прекрасний день, це прекрасний час, який ми проводимо разом завдяки допомозі й підтримці волонтерів і персоналу!

Уже трохи жвавіший шум винагороджує його намагання.

— Ось *так!* Агов, знаєте? Як сказав би Джордж Ретбун, навіть сліпому очевидно, що ми чудово провели час, але це ще не все! До нас завітав найкращий діджей, якого вам доводилось коли-небудь чути, — це Симфонічний Стен, великий майстер своєї справи, котрий чекає, щоб улаштувати грандіозне шоу в кімнаті для відпочинку: музика, танці аж до великого бенкету на Святі полуниці, до того ж він обійшовся нам теж недорого — але не кажіть йому, що я вам це розповів! Отже, друзі й родичі, час прощатися, і дозвольте тим, кого любите, піти потанцювати під старомодні шлягери, такі ж старі, як вони самі, ха-ха! Старомодні шлягери всі як один, як і всі ми, тут, у притулку. Навіть я вже не такий молодий, як мені того б хотілося, ха-ха, тож я, мабуть, теж закружляю в танці з якоюсь милою леді. Серйозно, друзі, нам час до танцю. Будь ласка, цілуйте на прощання своїх татусів і матусь, дідусів і бабусь. Дорогою до виходу на фортепіано «Регтайм Віллі» стоїть кошик для пожертвування коштів: десять доларів, п'ять доларів, скільки можете, щоб допомогти нам перекрити витрати на організацію цього яскравого, світлого свята для ваших рідних. Ми робимо це з любові до них, але *наша* любов — це лише половина *вашої*.

Будь-кому з нас здалось би, що вони провели надто мало часу разом, але Живчик Макстон так не думає. Він розуміє, що дуже мало людей хотіли б затриматися довше в цьому закладі для літніх. Родичі обмінюються прощальними обіймами і поцілунками, забирають виснажених дітей, ідуть стежками і травою до автостоянки, дорогою роблячи чималі внески в кошик, що стоїть на фортепіано «Регтайм Віллі».

Масовий від'їзд починається не раніше, ніж Піт Векслер і Чіп Макстон, докладаючи всіх своїх зусиль, повертають літніх мешканців назад у будівлю. Живчик говорить щось на кшталт:

— Хіба ви не знаєте, місіс Сіверсон, що нам хочеться бачити, як ви йдете з фантастичною легкістю? — Піт же береться до більш дієвого підходу.

— Рухайтесь, друзі, час згадати молодість.

Обидва чоловіки використовують усі можливі прийоми: трохи підштовхують ліктем, штовхають, хапають за лікоть, везуть візки, щоб допомогти їм проїхати крізь двері.

Перебуваючи на своєму посту, Ребекка Вілас спостерігає за мешканцями, котрі починають заходити до оповитої серпанком кімнати для відпочинку. Деякі з них рухаються доволі швидко без допомоги. Генрі Лайден стоїть нерухомо за коробками з платівками. Його костюм виблискує; голова — лише темний силует на фоні вікна. Піт Векслер цього разу надто заклопотаний, щоб витріщатися на груди Ребекки, тож просто проходить повз неї, тримаючи одну руку на лікті Елмера Джесперсона і ведучи його на вісім футів до середини кімнати, повертається, щоб допомогти головному ворогу Елмера, мешканцю M12. Еліс Везер швидко заходить без чийого-небудь супроводу, тримаючи руки під підборіддям, очікуючи, що от-от зазвучить музика. Високий, худорлявий, із запалими щоками зовсім самотній Чарльз Бернсайд проходить крізь двері й одразу ж стає осторонь. Коли його мертві очі зустрічаються з поглядом Ребекки, вона здригається. Ще одна пара очей, з якими їй доводиться зустрітись, — очі Живчика, котрий штовхає візок Флори Флостед, неначе везе ящики з апельсинами. Він нетерпляче дивиться на неї із зовсім недоречною легкою посмішкою на обличчі. Час — це гроші, а гроші — це гроші. Чому б нам уже не розпочинати? Перша хвиля, як казав Генрі, це і є вона — перша хвиля. Вона дивиться в інший кінець кімнати і думає, як же їй запитати, але бачить, що на запитання є відповідь: щойно вона підводить погляд, Генрі показує їй знак «окей».

Коли Ребекка легко б'є по перемикачу рожевого прожектора, у кожного в кімнаті, ураховуючи тих стареньких людей, які вже давно ні на що не реагують, вихоплюється

єдине *a-a-ax*. Його костюм, сорочка, навіть гетри яскраво сяють на світлі. Перевтілений Генрі Лайден виринає, він з'являється біля мікрофона і крутить на долоні правої руки 12-дюймову платівку, яка, здається, виникає з повітря. Його зуби блищать, прилизане волосся теж відбиває світло, дужки його чарівних сонцезахисних окулярів підморгують темно-синім сапфіровим кольором. Генрі, здається, і сам би не проти трохи потанцювати, зробити кілька вправних плавних кроків з боку в бік... проте він уже не Генрі Лайден; аж ніяк, як полюбляє волати Джордж Ретбун. Костюм, гетри, зализане назад волосся, напівморок, навіть неймовірно ефектний рожевий прожектор — це все разом створює єдиний сценічний образ. Єдине диво тут — Генрі, який перевтілюється в дивовижне поступливе створіння. Коли він перетворюється на Джорджа Ретбуна, він *цілком* Джордж. Так само Вісконсинський Щур; так само Генрі Шейк. Минуло вісімнадцять місяців відтоді, як він востаннє діставав Симфонічного Стена з шафи, щоб вирізнитися серед натовпу на святі в Медисоні, присвяченому дню ветеранів. Він був йому тоді якраз в пору, він і зараз йому в самий раз, о так, в самий раз. Костюм пасує йому, а він пасує костюму. Хіпстер повністю відповідає образу минулого, якого ніколи не бачив на власні очі.

На простягненій долоні він розкручує платівку так, що та стає схожою на суцільний нерухомий чорний пляжний м'яч.

Свій хоп Симфонічний Стен завжди розпочинає з «У гурмі». Він не зненавидів Глена Міллера, як більшість шанувальників джазу, проте з роками теж утомився від його пісень. Але вони чудово виконували свою роль. Навіть ті, хто вже однією ногою в могилі, стали схожими на бананову шкірку, все одно танцюють. Крім того, він знає, що після мобілізації Міллер розповідав аранжувальнику про свої плани: «Я маю вийти з цієї війни як герой», — і, чорт забирай, його слова виявилися пророчими, чи не так?

Генрі тягнеться до мікрофона, недбалим жестом правої руки кладе платівку. Натовп аплодує йому і вигукує *o-o-ox*.

— Ласкаво, ласкаво просимо, прихильники і прихильниці джазу, — каже Генрі. Слова, що лунають із колонок, трохи нагадують справжній солодкий голос одного з дикторів 1938 чи 1939 року, одного з тих людей, які крутили наживо в танцювальних залах і нічних клубах від Бостона до Каталіни. Натхненні покровом ночі, вони ніколи не збивалися з ритму. — Мої любі шанувальники джазу, не можна вигадати нічого кращого для початку вечора, ніж Глен Міллер, чи не так? Брати і сестри, давайте разом: «*Ta-a-ak*».

Деякі мешканці притулку Макстона вже вийшли на середину кімнати, інші сидять у своїх інвалідних візках, виявляючи хвилювання або порожнечу, надходить тиха відповідь, тихіша за шелест осіннього вітру поміж гілля оголених дерев. Симфонічний Стен посміхається з вишкіром, як акула, і підводить руки, намагаючись завести натовп, крутиться, як танцівник клубу «Савой», під музичний супровід Чіка Веба. Його фрак здіймається, неначе крила, блискучі черевики злітають, приземляються і знову злітають. Минає мить, і в діджея на долонях два пляжні м'ячі, один повертається у свій конверт... Другий він опускає і кладе на програвач із голкою.

— Пара-рам, пара-рум, пара-руті, жваві курочки і запальні кролики, дозвольте відрекомендувати вашій увазі Сентиментального Джентльмена, містера Томмі Дорсі, ві-дірвемося на повну у відповідь на музичне питання вокаліста Діка Хеймса, котрий є гордістю Буенос-Айреса, Аргентини, «Звідки мені знати?». Хоча поруч із нами і немає Френка Сінатри, любі мої, життя все ж прекрасне, як, м-м-м-м-м, вино першокласне.

Ребекка Вілас не вірить своїм очам. Цей тип затуляє до танцю всіх; навіть ті, хто приїхав сюди на інвалідному візку, вигинаються, крутяться, танцюють у міру своїх можливостей. Ошатно, екстравагантно одягнений Симфонічний Стен — Генрі Лайден, нагадує вона сама собі, — старомодний і вражаючий, абсурдний і переконливий водночас. Він неначе... *капсула часу*, що приховувалася під іншими його ролями,

дарує можливість цим старим людям чути те, що вони хочуть чути. Він повертає їм жагу до життя, повертає їм молодість, наскільки це можливо. Неймовірно! Інакше не скажеш. Люди, які ходили, човгаючи ногами, і яких вона вже, можна сказати, списала, розцвітали на очах. А сам Симфонічний Стен, схожий на елегантного дервіша, навіював їй такі слова, як *ввічливий, вишуканий, неврівноважений, сексуальний, люб'язний*, слова, які не мають між собою нічого спільного, окрім нього. А те, що він виробляє з платівками! Як це взагалі можливо?

Сама не помічає, що вистукує ногою і похитується в ритм музики, аж доки Генрі ставить «Розпочнімо бегуен», і вона буквально його розпочинає, а тоді несподівано усвідомлює, що танцює, до того ж сама. Посивілі, облісілі прихильники джайву човгають ногами по підлозі, Еліс Везер сяє від радості, тримаючись за руки з похмурим Торвальдом Торвальдсоном, Ад Мейєргоф і Том Том Бучер кружляють у своїх візках, один навколо одного. Кларнет Арті Шоу задає музиці шаленого ритму — все це раптом якось об'єднується і спричиняє появу дивовижного розуміння земної краси, а їй на очі навертаються сльози. Посміхаючись, вона зводить вгору руки, похитується та відчуває, як її бере під руку брат-близнюк Тома Тома, вісімдесятишестирічний Гермі Бучер з палати Н17, колишній учитель географії, який раніше був мов бовван, а тепер без зайвих слів виводить її на середину кімнати, танцюючи фокстрот.

— Аж соромно, що така гарна дівчина танцює зовсім сама, — каже Гермі.

— Гермі, з тобою хоч на край світу, — говорить вона йому.

— Давайте ближче до сцени, — каже він. — Хочеться краще розгледіти цього фраера у вишуканому костюмі. Кажуть, він сліпий, але я не вірю.

Міцно тримаючи її за спину, в такт музиці Арті Шоу, вони разом із Гермі опиняються за крок від платформи, на

якій Симфонічний Стен виконує ще один трюк з новими платівками в очікуванні останнього такту тієї, що грає. Ребекка може заприсягтися, що Стен/Генрі не лише відчуває її присутність поруч, він навіть *підморгує* їй! Але насправді це неможливо... чи не так?

Симфонічний Стен крутить Шоу і ховає його в конверт, кладе іншу платівку на програвач і вигукує:

— Нумо, всі разом: «Вав!» Нумо, всі разом: «Так!» Тепер після легкої розминки давайте потанцюймо під музику Вуді Германа і «Дикого коріння». Ця мелодія присвячується всім вам, любі дами, зокрема леді, від якої пахне парфумами «Калікс».

Ребекка сміється й каже:

— О Боже! — Він упізнав її парфуми.

Темп змінюється, лунає повільна пісня «Відл Рут», Хермі Ботчвін ступає крок назад, простягає руку і обкручує Ребекку. З перших же акордів танцю він підхоплює її і, змінивши напрямок, вони кружляють, все далі віддаляючись від платформи, де поруч із містером Торвальдсоном стоїть Еліс Везер, яка пильно розглядає Симфонічного Стена.

— Особлива леді — це мабуть ви, — каже Хермі, — ваші парфуми божественні.

— Де ви навчилися так танцювати? — запитує Ребекка.

— Ми з братом вирости в місті. Ми вчилися танцювати під музичний автомат у «Alouette's» в Ардені. — Ребекка знає «Alouette's» — на головній вулиці Ардена; але на тому місці, де колись був кіоск із газованою водою, тепер буфет, а музичний автомат зник приблизно в той час, коли Джоні Матіс втратив свою популярність. — Хорошого танцюриста слід шукати серед тих, хто виріс у місті. Том Том завжди був найкращим танцівником у всій окрузі, і навіть зараз, перебуваючи в інвалідному візку, він чудово відчуває ритм.

— Містере Стен, йоу-хоу, містере Стен? — Еліс Везер здіймає голову, підносить долоні до рота й вигукує:

— Ви приймаєте замовлення?

Приглушений, грубий голос, схожий на звук тертя двох каменів, говорить:

— Я перший, стара.

Таке зухвале хамство змушує Ребекку зупинитись. Хермі наступає правою ногою на її ліву і швидко забирає, тож Ребекка не зазнала жодної шкоди. Чарльз Бернсайд стоїть над Еліс, втупивши свій погляд у Торвальда Торвальдсона. Торвальдсон поступається назад і смикає за руку Еліс.

— Безумовно, моя люба, — нахилиючись говорить Стен. — Скажіть мені своє ім'я і назву пісні, яку б ви хотіли почути

— Я Еліс Везер, і...

— Я перший, — голосно повторює Берні.

Ребекка бачить, що Гермі, насупившись, похитує головою. Можливо, він і виріс у місті, проте він такий же боягуз, як містер Торвальдсон.

— «Місячне сяйво», будь ласка, Бенні Гудмана.

— Ти тупа? Зараз моя черга. Я хочу «Кошмар леді Маговен» Вуді Германа. Чудова пісня.

Гермі нахилиється до вуха Ребекки Вілас:

— Ніхто не любить цього типа, він завжди домагається свого.

— Не цього разу, — каже Ребекка. — Містере Бернсайд, я хочу, щоб ви...

Симфонічний Стен змушує її замовчати помахом руки. Він повертається до того, кому належить цей надто неприємний голос.

— Не можу, містере. Пісня називається «Сон леді Маговен», вибачте, але цієї енергійної пісні, на жаль, я сьогодні з собою не взяв.

— Гаразд, а як щодо «Не можу почати», але щоб у виконанні Бенні Берігана?

— О, мені вона теж подобається, — говорить Еліс. — Так, вмийайте «Не можу почати».

— З радістю, — каже Стен голосом Генрі Лайдена.

Не виконуючи жодних трюків із платівкою, він просто змінює її на одну з тих, що лежать у першому ящику. В нього, здається, на диво, погіршився настрій, проте він підходить до мікрофона і каже:

— Я облітав літаком увесь світ, брав участь у революціях в Іспанії. «Не можу почати». Присвячується Еліс у блакитній сукні й любителю нічних фантазій.

— Ти як мавпа на жезлі, — каже Берні.

Починається музика. Ребекка поплескує Гермі по передпліччю і прямує до Чарльза, котрий ніколи не викликав у неї жодних емоцій, крім легкої огиди. Зараз це відчуття стало ще сильнішим, образа і роздратування змушують її сказати:

— Містере Бернсайд, ви маєте вибачитись перед Еліс і нашим гостем, оскільки ви поводитесь грубо, як нестерпний хуліган, а тоді я хочу, щоб ви повернулися до своєї кімнати, де вам і місце.

Її слова не дають ніякого ефекту. Плечі Бернсайда раптом опускаються, на обличчі — широкий оскал, він дивиться порожніми очима в нікуди. Здається, він десь так далеко, що не зміг би пригадати навіть власного імені, не те щоб Бенні Берігана. У будь-якому разі, Еліс Везер танцює вже десь далеко, а Симфонічний Стен повертається на задню частину платформи і при світлі прожектора, здавалось, глибоко замислюється.

Немолоді пари танцюють, похитуючись вперед-назад. Збоку Гермі Бучер удає, що танцює, а сам глузливо спостерігає.

— Вибачте за все це, — каже вона Стену/Генрі.

— Вам немає за що вибачатись. «Не можу почати» — це була улюблена пісня моєї покійної дружини. Я багато думаю про неї останніми днями. Тож просто трохи зникновів. — Він проводить долонею по своєму гладенькому волоссі, а тоді струшує руки, явно повертаючись до ролі.

Ребекка вирішує залишити його наодинці. Вона фактично хоче залишити наодинці всіх на деякий час. Посилаючись на обов'язки, вона просить вибачення у Гермі, проходить крізь натовп і зачиняє за собою двері кімнати для відпочинку. Якимсь чином старий Берні наздоганяє її в коридорі. Він ледве човгає до відділення «Маргаритка», похнюпив голову і волочить ноги, не відриваючи їх від підлоги.

— Містере Бернсайд, — каже вона, — ви можете дурити будь-кого іншого, але знайте, мене не надурите.

Старий збільшує кроки і обертається. Спершу повертає ступню, тоді коліно, тоді покручену кістляву талію, другу ступню, а тоді нарешті, неначе трупний, тулуб. Голова Берні звисає, немов тримається на тонкій стеблині, пропонуючи для розгляду плямисту шкіру. Довгий ніс стирчить, як криве кермо велосипеда. З тією ж жахливою повільністю його голова підводиться, щоб продемонструвати каламутні очі й натягнутий рот. Спалах справжньої мстивості спалахує в його тьмяних очах, неживі губи перекручуються. Налякана Ребекка інстинктивно відступає крок назад. Рот Берні безупинно розтягується, утворюючи жахаючий вишкір. Ребекка хоче втекти, проте злість на образи цього нікчеми змушує її вистояти.

— Леді Маговен наснився страшний, страшний кошмар, — повідомляє її Берні. Він говорить так, неначе перебуває під впливом наркотиків або дуже сонний. — І леді Софі теж сниться кошмар. Ще страшніший. — Він хихотить. — Король був у своєму будинку для прийому гостей, рахував своїх солоденьких. Саме це і снилось Софі, коли вона заснула. — Його хихикання поступово гучнішає, і він каже щось схоже на «містер Манчин». Його губи ворухаються, виставляючи напоказ жовті криві зуби, а змарніле обличчя змінюється. Виявлення здорового глузду, здається, робить його риси ще різкішими. — Ви знаєте містера Маншан? Містера Маншан і його малетького друга Горга? Ви знаєте, що сталося в Чикаго?

— Припиніть негайно, містере Бернсайд.

— Ви снаєте Фгідс Хаарман, того, що бувс такий милий? Фони насивали його, фони насивали його, фони насивали його «Фамп, Фамп, Фамп ХанOVERу», так, так, так фони Фзім, фзім, фзім знілись шахітя, чаз, чаз, чаз, ха-ха, хо-хо.

— Перестаньте так говорити! — кричить Ребекка. — Ви мене не надурите!

На мить у тьмяних очах Берні знову з'являється вияв здорового глузду. І в той же час зникає. Він облизує губи і каже:

— Прокидайзя, Берн-Берн.

— Як хочете, — каже Ребекка. — Вечеря буде внизу о сьомій, якщо забажаєте. Ідіть подрімайте, гаразд?

Берні дивиться на неї роздратовано і похмуро, тупає ногою, починає знову свій жажливий процес повертання.

— Ви можете записати. Фрітс Хаарман. У ХанOVERі. — Його рот тривожно викривляється в посмішці. — Коли король прийде сюди, можливо, тоді ми потанцюємо разом.

— Ні, дякую. — По спині Ребекки пробігли мурашки, вона йде коридором, вистукуючи каблуками, проте відчуває дискомфорт від усвідомлення, що він проводить її поглядом.

Маленька гарненька сумочка Ребекки лежить на столі у передпокої без вікна офісу Живчика. Перш ніж зайти, вона відриває листок із блокнота, щоб записати *Фрідс Хаарман (?)*, *Ганновер (?)*, і кладе папірець у середню кишеньку сумочки. Можливо, це нічого й не означає, швидше за все, саме так і є, але хтозна? Вона розлючена, що Бернсайд налякав її, і якби можна було знайти спосіб, щоб використати його ж зброю проти нього, вона зробила б усе можливе, щоб виштовхати його з притулку Макстона.

— Люба, це ти? — гукає Живчик.

— Ні, це леді Маговен і її дивний кошмар. — Ступаючи великими кроками, вона заходить до офісу Живчика

і бачить, що він за столом щасливо підраховує банкноти, які сьогодні скинули на пожертву сини і дочки його клієнтури.

— Моя маленька Беккі здається такою сердитою, — каже він. — Що сталося, хтось із наших зомбі наступив тобі на ногу?

— Не називай мене «Беккі».

— Агов, агов, вище носа. Ти не повіриш, скільки твій солодкомовний коханий виманив сьогодні в родичів. Сто двадцять шість доларів! Гроші, які ніде не зафіксовані! Гаряд, усе ж таки, що не так?

— Чарльз Бернсайд налякав мене, ось що. Його місце в психіатричній лікарні.

— Ти жартуєш? Цей зомбі на вагу золота. Допоки битиметься його серце, у моєму серці завжди знайдеться місце для нього. — Він скалиться, виставляє напоказ повні жмені купюр. — А той, хто займає часточку в моєму серці, завжди зможе займати місце в притулку.

Думки про слова Бернсайда, що король уже був у своєму будинку для прийому гостей, рахував своїх солоденьких, спричиняють неприємні відчуття. Якби Живчик не шкірився з таким торжеством, так розтягуючи губи, Ребекка подумала б, що тоді він би не нагадував про неприємного їй, проте улюбленого для нього мешканця: *фзім знились шахітя, чаз, чаз, чаз*, — це було досить доречно, як для Френч Лендінга, у якому панує Рибак.

Смішно, ви ж не думаете, що старий Берні, як і Живчик, можуть мати хоча б якийсь стосунок до вбивств. Ребекка ніколи не чула, щоб він згадував про вбивства Рибак, окрім одного випадку, коли він обмовився, що ні з ким не зможе навіть заговорити про риболовлю, аж доки Дейл Гілбертсон не підніме свій товстий зад і не розбереться.

Два телефонні дзвінки та особиста причина, яку він намагається заперечити, об'єдналися, щоб витягти Джека Соїєра з кокона Норвей Веллі й перенести його на дорогу Самне-стрит, що веде до поліцейського відділку у Френч Лендінгу. Перший дзвінок був від Генрі, котрий телефонував із кафе під час Симфонічної перерви. Він наполягав на тому, щоб той прислухався до його думки. Швидше за все, сьогодні зранку з тротуару перед притулком Макстона зникла дитина. Чому Джек раніше не хотів устрявати в цю справу, він нікому не пояснював, та це вже нікого й не цікавило. Причиною цього були четверо дітей, які зникли з ласки Рибака, оскільки не було вже жодних надій, що Ірма Френо повернеться коли-небудь додому, хіба ж ні? Четверо дітей!

— Ні, — каже Генрі, — я чув це не по радіо. Це сталося сьогодні вранці.

— Від прибиральника притулку Макстона, — говорить Генрі, — він бачив схвильованого копа, який забирав велосипед і вантажив його до свого багажника.

— Так, — промовляє Генрі, — можливо, я не знаю напевно, проте я переконаний: сьогодні Дейл знаходить тіло бідної дитини — завтра його ім'я буде в усіх газетах. А тоді вибухне від гніву весь округ. Зрозумів? Усвідомлення того, що ти працюєш, значно заспокоїть людей. Джеку, ти більше не можеш насолоджуватись перебуванням у відставці. Ти мусиш узяти участь у цьому розслідуванні.

Джек сказав, що той робить поспішні висновки і що вони поговорять про це пізніше.

Через сорок п'ять хвилин Дейл Гілбертсон подзвонив, щоб повідомити, що сьогодні вранці перед притулком Макстона зник хлопчик на ім'я Тайлер Маршалл і що батько Тайлера, Фред Маршалл, зараз у відділку наполягає на зустрічі з Джеком Соєром. Фред — чудовий хлопець, добропорядний сім'янин, солідний громадянин, можна сказати, друг Дейла, але на даний момент він на межі. Очевидно, Джуді, його дружина, і раніше мала певні проблеми з психікою, ще до появи на те серйозної причини, а зникнення Тая довело її до крайності. Вона говорила маячню, травмувалась, перевернула весь будинок.

— Я трохи знаю Джуді Маршалл, — каже Дейл, — гарна, дуже гарна жінка, тендітна, але з твердим характером, маленька, проте стійка, чудова особистість, надзвичайна людина, яка, здавалося, не втратить своєї мертвої хватки, незважаючи ні на що. Здавалося, вона думала, чи навіть знала, що Тая викрали, ще до того, як знайшли велосипед. Сьогодні ввечері їй стало настільки зле, що Фред був змушений подзвонити лікарю Скарді й відвезти її до лютеранського шпиталю в Ардені округу Френч, у якому, одним оком на неї глянувши, жінку направили в палату психіатричного відділення. Тож можеш собі уявити, як зараз Фреду. Він наполегливо хоче поговорити з тобою. Я у вас не вірю, сказав він мені.

— Ну, — каже Дейл, — якщо ти не приїдеш сюди, Фред Маршалл готовий їхати до тебе додому, ось такі справи. Я ж не прив'яжу чоловіка на ланцюг і не замкну його лише заради того, щоб тримати якомога подалі від тебе. Джеку, ти нам потрібен понад усе.

— Гаразд, — говорить Дейл, — я знаю, що ти нічого не обіцяєш. Сам вирішуй, що робити.

Невже цих слів вистачило, щоб змусити його сісти в пікап і поїхати дорогою Самне-стрит? Схоже, Джек щось собі накрутив, щось загадкове, ледь зрозуміле, беззмістовне, і це стало третім фактором. Воно нічого не означало.

Легке збудження нервової системи, зростання тривоги — і це логічно за даних обставин. Таке може статися з кожним. У нього було відчуття, неначе він тікає з дому, — то й що? Його немає кому звинувачувати у втечі. Він їде назустріч, а не тікає від того, від чого йому найбільше хотілося б утекти — таємничого виру злочинів Рибака. До того ж він зовсім не хотів би ускладнювати своє і без того складне становище. Друг Дейла, батько зниклої дитини, Фред Маршалл, наполягав на розмові з ним; гаразд, поговоримо. Якщо півгодини з детективом у відставці можуть допомогти Фреду Маршаллу розібратись зі своїми проблемами, то він готовий пожертвувати своїм часом.

Решта — суто особисте. Сни наяву, яйця вільшанки змішуються в голові, але це суто особисте. Це все можна перечекати, виправдати, розібрати. Жодна людина, що мислить тверезо, не сприйняла б серйозно всі ті дивацтва, які з ним відбуваються і які то з'являються, то зникають, неначе літня гроза. За інерцією пролетівши на зелене світло в Централії, він рефлекторно звертає увагу на «гарлеї», вишикувані на автостоянці біля «Сенд Бар». У нього з'являється відчуття, що він свідомо їде на зустріч із новими труднощами. Має бути вагома причина на те, щоб не могли, а точніше, не хотіти відчиняти двері холодильника. Через неприємні сюрпризи двічі думаєш, перш ніж це зробити. Коли в його вітальні зникло світло, він пішов до шухляди, у якій було близько півдюжини нових галогенних лампочок, але так і не зміг її висунути. Власне кажучи, він не міг висунути жодної шухляди, відчинити жодної шафки чи шафи-купе по всьому будинку, тож тепер у нього виникали проблеми, навіть коли йому просто хотілося зробити собі чашку чаю, переодягнутися чи приготувати обід. Він не може нічого, окрім як без особливого ентузіазму гортати книжки й дивитися телевізор. Поштова скринька теж погрожувала, що в ній заховалася піраміда, викладена з яєць вільшанки, тож

він вирішив забрати пресу (фінансові звіти, журнали, а також рекламні брошушки) завтра.

— *Не треба перебільшувати*, — каже Джек сам до себе. — *Я міг відчинити дверцята будь-якої шафки чи висунути будь-яку шухляду, але просто не хотів. Я не боявся, що можуть посипатись яйця вільшанки з холодильника чи комода, просто не хотілося знайти ще одне. Покажіть мені психіатра, який скаже, що це просто нерве, і я покажу вам дебіла, який нічого не розуміє в психології. Службовці з чималим досвідом часто любляють казати, що робота у відділі вбивств призводить до каші в голові. Це, чорт забирай, першо-причина того, що я пішов у відставку!*

А що мені залишалося робити: утримуватися на службі доти, доки я не вистрелив би собі в рот зі свого ж револьвера? Генрі Лайден, ти розумник і ти мені подобаєшся, але є деякі речі, які ти не РОЗУМІЄШ!

Гаразд, він поїде на Самне-стрит. Усі кричать на нього, щоб він зробив бодай щось, тож він і робить. Він привітається з Дейлом, із хлопцями. Сяде поруч із цим Фредом Маршаллом, солідним громадянином, у якого зник син, наговорить йому сім мішків гречаної вовни про те, що немає нічого неможливого, і так далі і тому подібне, ФБР діє рука в руку з нами, а у відділку працюють найкращі детективи у світі. Отаких сім мішків гречаної вовни. Джек розумів так, що його головним обов'язком було погладити Фреда Маршалла за шерстю, щоб заспокоїти, мов пораненого кота; коли Маршалл заспокоїться, Джек сподівався, очікувана від нього співпраця — його обов'язок, як усі вважали, — буде виконана, і він спокійно зможе повернутися до свого особистого життя. Якщо Дейлу це не сподобається, хай стрибає в Міссісіпі; якщо це не сподобається Генрі, Джек відмовиться читати «Похмурий дім» і натомість змусить його слухати Лоуренса Велка, Вон Монро або щось так само жахливе. Паршивий «Диксиленд». Багато років тому

хтось дав Джеку диск під назвою «Огрядний Манассас і всі зірки на танцювальній прогулянці з Хохулею». Півхвилини «Огрядного Манассаса» — і Генрі благодатиме пощади.

Такі думки дозволяють Джеку не перейматися з приводу вагань, які в нього виникають, коли він хоче відчинити буфет чи шафу, адже це, як йому зараз здається, звичайне небажання, а не фобія. Хоча його думки, як завжди, витають десь далеко, попільничка під панеллю дражнить і дратує його ще відтоді, як він сів у пікап. Так би мовити, зловісна багатозначність, аура прихованої злоби оточує маленьку попільничку.

Чи боїться він, що маленьке сине яйце ховається в маленькій попільничці? Звичайно, що ні. Там немає нічого, крім порожнечі та чорної пластмаси. У такому разі він може її витягти.

Будівлі передмістя Френч Лендінга пропливають повз вікна пікапа. Джек був приблизно на тому ж піку цікавості, що й Генрі, коли вмикав «Брудну сперму». Безумовно, він може відсунути попільничку. Немає нічого простішого. Просто берешся пальцями й тягнеш. Найпростіша річ у світі. Він простягає руку. Перш ніж його пальці торкаються попільнички, він смикає руку назад. Краплі поту, що стікають лобом, затримуються на бровах.

— Це не так уже й важко, — каже він уголос. — У тебе якісь проблеми, Джекі?

Він знову простягає руку до попільнички. Раптом усвідомивши, що нижній частині панелі приділяє більше уваги, ніж дорозі, він підводить погляд і знижує швидкість наполовину. Він не хоче загальмувати і зупинитись. Заради Бога — це всього лише попільничка. Його пальці торкаються попільнички, потім жолобка за нею. Джек ще раз дивиться на дорогу. Тоді з рішучістю, з якою медсестра зриває лейкопластир з волохатого пуза пацієнта, різко смикає на себе прикурювач. Сьогодні вранці незрозуміло чому він від'єднав його, і тепер той злетів на три дюйми вгору і нагадав чорно-сіре яйце.

Він з'їжджає з траси, летить забур'яченим узбіччям просто до телефонного стовпа. Прикурювач летить назад до попільнички зі звуком, притаманним металевому предмету, а не яйцю. Телефонний стовп дедалі ближче і ближче. Ледь не зіткнувшись із ним, Джек гальмує і різко зупиняє авто. Попільничка страшенно деренчить і брязкотить. Якби він не зменшив швидкість перед тим, як витягнути попільничку, то достоту би в'їхав у стовп, що зараз опинився в чотирьох футах від капота. Джек витирає піт з обличчя й бере до рук прикурювач.

— Лайно собаче. — Він засовує прикурювач назад і відкидається на спинку сидіння. — Не дарма кажуть, що паління вбиває людей, — вимовляє він.

Цей жарт надто легенький, щоб розвеселити його. Наступні кілька секунд він просто сидить, спершись на спинку сидіння, і розглядає транспорт, який час від часу з'являється на Лаял-роуд. Коли пульс, так би мовити, нормалізувався, він нагадує сам собі, що все ж таки відсунув попільничку.

Джек іде повз три велосипеди, які стоять рядком біля дверей, заходить до відділку, а там на нього вже чекає білявий розпелеханий Том Лунд. Молодий офіцер рвучко підводиться з-за стола, підходить і шепоче, що Дейл і Фред Маршалл чекають на нього в кабінеті Дейла, тож він його проведе. Вони, безсумнівно, будуть раді його бачити.

— І я теж радий, лейтенанте Соєр, — додає Лунд. — Я просто змушений це сказати. Ви нам потрібні.

— Називай мене Джек. Я вже не лейтенант. Я вже навіть не коп.

Джек познайомився з Томом Лундом під час розслідування справи Кіндерлінга. Йому ще тоді сподобались запал і захват цього молодика, котрий любить свою роботу, свою форму і свій значок, глибоко поважає начальника, а Джека й поготів. Лунд покірно годинами сидів біля телефону, в архівах, у своєму авто, неодноразово перевіряючи деталі, щоб знайти бодай якусь зачіпку в справі страхового агента фер-

мерських господарств із Вісконсину і двох дівчат, що працювали в «Сансет Стріп». Тоді Том Лунд випромінював енергійність, був схожий на капітана шкільної команди, який уперше вийшов на поле.

Він уже не має такого вигляду, зауважує Джек. У нього темні кола під очима, шкіра на обличчі напнулася. Причиною цьому є не просто недосипання і перевтома: у його очах переляк і безпорадність, що, зазвичай, буває в тих, хто зазнав значного морального шоку. Рибак сильно попустив Томові нерви.

— Подивимось, чим я зможу допомогти, — каже Джек, тим самим обіцяючи навіть більше, ніж сам на те розраховує.

— Нам, безперечно, буде корисна будь-яка ваша допомога, — каже Лунд.

Це і так багато, цього більше ніж достатньо. Коли Лунд повертається і веде його до кабінету, Джек думає: *«Я тут не для того, щоб бути вашим спасителем»*. Така думка миттєво спричиняє в нього почуття провини.

Лунд стукає, відчиняє двері, щоб повідомити про прихід Джека, показує, щоб той заходив, а сам зникає, мов привид. Він залишається непоміченим обома чоловіками, оскільки вони, підвівшись зі стільців, зосереджено дивляться на обличчя гостя — один із очевидною вдячністю, а другий з тим самим почуттям, але вкупі з цілковитою безпорадністю, змушуючи Джека відчувати ще більшу незручність.

— Дякую, що погодилися приїхати, — каже Фред Маршалл після того, як Дейл познайомив їх, — я вам дуже вдячний. Це все, що я можу... — Він простягає праву руку, що збоку нагадує рукоятку помпи. Коли Джек подає руку у відповідь, на обличчі Фреда Маршалла з'являється більше нових емоцій. Він ловить руку Джека, здається, ловить так, як тварина хапає свою жертву. Міцно ручкається безліч разів. Його очі наповнені сльозами. — Я не можу... — Маршалл забирає руку й витирає сльози з обличчя. Тепер його мокрі очі виражають чутливість. — Чоловіче добрий, —

каже Фред, — ви навіть не уявляєте, який я радий, що ви тут, містере Соєр. Чи називати вас лейтенант?

— Можна просто Джек. Чому б вам обом не розповісти мені, що сьогодні сталося?

Дейл показує на стілець, усі троє сідають; болюча, проте, по суті, звичайна історія Фреда, Джуді й Тайлера Маршалла починається. Фред говорить першим, розповідає все досить детально. За його версією, відважну жінку із серцем левиці, люблячу дружину і матір зламали незрозумілі негаразди, які спричинили багатогранні зміни в її організмі, що виявлялися в розладах і симптомах дивацтва, які її недолугий егоцентричний чоловік не хотів помічати. Вона белькотала абсурдні слова, писала божевільні нісенітниця на аркушах нотатника, пхала їх до рота й намагалася проковтнути. *Вона заздалегідь передбачила трагедію, що і вибило її з колії.* Звучить безглуздо, але егоцентричний чоловік думає, що це правда. Так і є, він *думає*, що це правда, адже міркує над цим відтоді, як уперше розповів Дейлу, і хоча це звучить дико, проте в цьому є певний сенс. Інакше як іще можна пояснити це все? Отже, він думає, що він думає, що його дружина почала втрачати розум, бо знала заздалегідь, що Рибак наближається. Як на нього, то таке досить можливо. Наприклад, хоробра стривожена дружина знала, що її чудовий, гарний син зник, ще до того, як її дурнувятий егоцентричний чоловік, котрий пішов на роботу, неначе це був звичайний день, розповів їй про велосипед. Це було вагомим підґрунтям його слів. Гарний маленький хлопчик пішов із трьома своїми друзями, але повернулись лише троє друзів, а велосипед «Швін» його маленького синочка та одну з його зношених кросівок офіцер Денні Чеда знайшов на тротуарі біля притулку Макстона.

— Денні Чіта? — запитує Джек, який так само, як і Фред Маршалл, починає думати, що він думає про багато тривозних речей.

— Чеда, — каже Дейл і називає прізвище по буквах.

Дейл розповідає власну, значно коротшу версію історії. У розповіді Дейла Гілбертсона хлопчик поїхав кататися на велосипеді та зник, очевидно, у результаті викрадення з тротуару перед притулком Макстона. Це все, що Дейл знає, проте він переконаний, що Джек Соїєр зможе заповнити більшість прогалин.

Джеку Соїєру, на котрого уважно дивляться обоє чоловіків у кімнаті, потрібен деякий час, щоб упорядкувати три думки, які він зараз обмірковує. Перша — це, власне, не стільки думка, скільки висновок, у якому криється думка з того моменту, як Фред Маршалл потис йому руку та промовив «чоловіче добрий»: Джек ловить себе на думці, що йому подобається цей тип — несподіваний поворот у сюжеті сьогоднішнього вечора. Фред Маршалл справляє на нього таке ж враження, як хлопець із постера на жителів маленького провінційного міста. Розмісти його фото на рекламних щитах із продажу нерухомості — і багато хто купить додатковий будинок у Мілуокі або Чикаго. Маршалл дружелюбний, має красиве обличчя та струнке тіло бігуна, що свідчить про відповідальність, порядність, вихованість і добросусідство, скромність і щире серце. Чим більше Фред Маршалл звинувачує себе в недолугості й егоїзмі, тим більше він подобається Джеку. А чим більше він йому подобається, тим більше Джек співчуває його жахливій долі, тим більше хоче йому допомогти. Джек приїхав у відділок, очікуючи, що зреагує на Дейлового друга як поліцейський, але його рефлексі копа від бездіяльності значно заіржавіли. Він реагує як пересічний громадянин. Джек чудово знає, що копи рідко ставляться по-товариськи до цивільних осіб, які опиняються в центрі розслідування злочину, а на ранніх стадіях — ніколи. (Підґрунтям до такої реакції стала думка, що Фред Маршалл не буде нічого приховувати від того, з ким він у хороших стосунках.)

Доки Джек розкладає третю думку по полицках, він озвучує другу, яка є одночасно і думкою копа, і думкою пере-

січного громадянина і яка є виявом заіржавілих рефлексів копа.

— Велосипеди, які я бачив надворі, належать друзям Тайлера? Хтось їх зараз допитує?

— Боббі Дюлак, — каже Дейл. — Я говорив з ними, коли вони щойно прийшли, проте так нічого й не допитався. З їхніх слів, вони були всі разом на Чейз-стрит, а тоді Тайлер поїхав від них сам. Вони стверджують, що нічого не бачили. Можливо, і справді не бачили.

— Але думаєш, вони знають більше?

— Йй-богу, так і є. Але я не знаю, що, в біса, це може бути, до того ж їх треба відправити додому, перш ніж батьки почнуть сердитись.

— Хто вони, як їх звати?

Фред Маршалл складає пальці до купи, неначе тримається за ручку невидимої бейсбольної битки.

— Еббі Векслер, Тіджей Реннікер і Ронні Мецгер. Це діти, з якими Тай тинявся цього літа. — За цими словами криється натяк на незадоволення.

— Звучить так, неначе ви сприймали їх як не найкращу компанію для свого сина.

— Та ні, — каже Фред, упіймавши себе на внутрішньому протиріччі між бажанням сказати правду і вродженим бажанням уникати виявів несправедливості. — Я б не був таким категоричним. Еббі, схоже, — задирака, а інші двоє, можливо, трохи... відстали в розвитку? Я сподіваюся... точніше, сподівався... Тай зрозуміє, що він кращий за них, і проводитиме свій вільний час із дітьми свого, розумієте...

— Свого рівня.

— Саме так. Проблема в тому, що мій син дещо замалий на зріст для свого віку, а Еббі Векслер... м-м...

— Надто огрядний і високий для свого віку, — каже Джек. — Для задираки — це просто ідеально.

— Ви знаєте Еббі Векслера?

— Ні, але я бачив його сьогодні вранці. Він був із вашим сином і ще двома хлопцями.

Дейл підстрибує у кріслі, а Фред Маршалл випускає невидиму битку.

— Коли це було? — запитує Дейл.

— Де? — одночасно запитує Фред Маршалл.

— На Чейз-стрит, близько десяти хвилин по восьмій. Я приїхав, щоб забрати Генрі Лайдена з роботи й відвезти додому. Коли ми були на виїзді з міста, хлопці виїхали велосипедами на дорогу просто переді мною. Ваш син мені сподобався, містере Маршалл, він видався мені чудовою дитиною.

Широко розплющені очі Фреда Маршалла свідчать про те, що якась надія, свого роду сподівання, з'являються, немов примара; Дейл заспокоюється.

— Усе збігається. Це, мабуть, якраз перед тим, як Тай поїхав від них. Якщо він поїхав.

— Або вони зірвалися й поїхали, залишивши його самого, — каже батько Тая. — Вони завжди їздили на велосипедах швидше за Тая, тож іноді, розумієте... вони дражнили його.

— Гналися вперед, залишаючи його самого, — каже Джек.

Похмурий кивок бідолашного батька, Фреда Маршалла, говорить про принизливе дитинство його сина. Джек пам'ятає лихе вороже обличчя і зведений угору палець Еббі Векслера й те, як його здивував дивний засіб самозахисту хлопчика. Дейл сказав, що помітив частку брехні в історії хлопців, але для чого їм брехати? Хай би якою була на те причина, ініціатором брехні, швидше за все, був Еббі Векслер. А інші двоє його підтримали. На мить відкинувши третю думку, Джек каже:

— Я хочу поговорити з хлопцями, перш ніж ти випроведиш їх додому. Де вони?

— Кімната для допитів угору сходами. — Дейл показує пальцем на стелю. — Том проведе тебе нагору.

Кімната нагорі, здається, призначена для того, щоб здобувати зізнання через нудьгу і розпач: світло-сірі стіни, сірий металевий стіл, одне вузьке вікно, немов щілина в стіні замку. Коли Том Лунд заводить Джека в кімнату для допитів, у нього складається враження, що четверо присутніх там уже підкорилися її свинцевій атмосфері. Боббі Дюлак оглядає їх та перестає барабанити олівцем по столу, а потім каже:

— Так! Ура, Голлівуд. Дейл казав, ви приїдете. — Навіть має не надто впевнений вигляд у цій похмурій кімнаті.

— Ви хочете допитати цих хуліганів, лейтенанте?

— Лишень хвилинку.

Двоє з трьох цих хуліганів сидять за іншим краєм стола і з острахом дивляться на Джека, коли той підходить до Боббі Дюлака, неначе побоюються, що він запроторить їх до тюремної камери. Слова «допитати» і «лейтенант» створили ефект свіжого канадського крижаного вітру. Еббі Векслер скоса дивиться на Джека, намагаючись триматися стійко, Ронні Мецгер сидить поруч із ним і, вирячивши очі, крутиться на стільці. Третій хлопчик, Тіджей Реннікер, схилив голову на схрещені руки і, здається, спить.

— Розбуди його, — каже Джек. — Я маю щось сказати і хочу, щоб ви всі це почули.

Насправді він не знає, що сказати, але хоче, щоб ці хлопці звернули на нього увагу. Тепер він переконався, що Дейл мав рацію. Якщо вони не брешуть, то принаймні щось приховують. Ось чому вони злякалися його несподіваної появи в їхній сонній атмосфері. Якби Джек перебував на службі, то одразу б розділив хлопців і допитав би кожного окремо, але за даних обставин просто змушений був виправляти помилку Боббі Дюлака. Він має обробити їх колективно, перш за все налякавши. Він не хоче тероризувати хлопців, просто пришвидшить у них серцебиття, після цього він зможе їх розділити. Найслабший і найпричетніший серед них уже заявив про себе. У Джека не виникає жодних докорів

сумління, що йому доводиться брехати, адже це заради отримання інформації.

Ронні Мецгер штовхає Тіджея в плече й каже:

— Прокидайся дов-буре... *бовдуре*.

Хлопець спросоння стогне, здіймає голову над столом, починає потягувати руки. Він зосереджує погляд на Джекові, кліпає очима, а тоді сідає рівно на своєму стільці.

— З поверненням, — каже Джек. — Дозвольте відрекомендуватись і пояснити, чому я тут. Мене звати Джек Соєр, я лейтенант, працюю у відділі вбивств у Департаменті поліції Лос-Анджелеса. У мене чудова репутація, а також повно подяк і медалей. За яким би поганцем я не гаявся, обов'язково маю впіймати. Три роки тому я приїздив сюди з Лос-Анджелеса. Уже через два тижні чоловіка на ім'я Торнберг Кіндерлінг повезли в наручниках до Лос-Анджелеса. Оскільки я вже знаю цю місцевість і працював зі співробітниками цих правоохоронних органів, головне управління поліції направило мене сюди, щоб допомогти розслідувати справу Рибак. — Він опускає погляд, щоб подивитися, чи посміхається Боббі Дюлак, слухаючи таку маячню, проте той сидить за столом непорушно. — Ваш друг Тайлер Маршалл був з вами до того, як зник сьогодні вранці. Чи викрав його Рибак? Ненавиджу це казати, але думаю, що так і є. Можливо, ми повернемо Тайлера, можливо, ні, але я вирішив зупинити Рибак, тому ви маєте розповісти мені все, що сталося, до найдрібніших деталей. Ви маєте бути зі мною абсолютно чесними, тому що, якщо ви збрешете або щось приховаете, вас можуть звинуватити в перешкоджанні здійснення правосуддя, а це справді серйозний злочин. Офіцере Дюлак, який мінімальний строк за скоєння злочину у Віконсині?

— П'ять років, я впевнений, — каже Боббі Дюлак.

Еббі Векслер покусує внутрішній бік щокі; Ронні Мецгер відводить погляд і похмуро дивиться на стіл; Тіджей Реннікер тупо споглядає у вузьке вікно.

Джек сідає поруч із Боббі Дюлаком:

— До речі, це я сьогодні вранці їхав за кермом пікапа, коли один із вас показав мені палець. Не можу сказати, що дуже радий знову вас бачити.

Дві голови повертаються в бік Еббі, який страшенно мружиться, вигадуючи, як вирішити цю нову проблему.

— Я цього не робив, можливо, вам здалося.

— Ти брешеш, а ми ще навіть не починали говорити про Тайлера Маршалла. Я даю тобі ще один шанс. Кажі мені правду.

Еббі самовдоволено посміхається:

— Я не показую фак незнайомим людям.

— Підведися, — каже Джек.

Еббі дивиться навколо, але його друзі не зустрічаються з ним поглядом. Він відсовує крісло й невпевнено підводиться.

— Офіцере Дюлак, — каже Джек, — виведіть цього хлопця і потримайте його там.

Боббі Дюлак виконує свою роль ідеально. Він підводиться зі стільця, прямує до Еббі, не зводячи з нього очей. Він нагадує пантеру на шляху до розкішної трапези. Еббі Векслер відстрибує назад і намагається зупинити зведену долоню Боббі.

— Ні, не треба, вибачте, гаразд, так, я показував.

— Надто пізно, — каже Джек.

Він спостерігає, як Боббі хапає хлопця за лікті й веде до дверей. Червоний і спітнілий Еббі намагається щосили впитатися ногами, проте його руки стиснені, тому він змушений нахилитися вперед. Він видирається, скавучить і плаче. Боббі Дюлак відчиняє двері й витягує його в похмурий коридор. Двері захряскаються, таким чином відсікаючи крик страху. Двоє хлопців, що залишилися, побіліли, як молоко, вони, здається, завмерли.

— Не хвилюйтеся за нього, — каже Джек. — З ним усе буде гаразд. Через п'ятнадцять-двадцять хвилин ви всі пі-

дете додому. Просто я не думаю, що є про що говорити з тим, хто бреше, і це все. Запам'ятайте: навіть найгірший коп знає, коли йому брешуть, а я чудовий коп. Отже, що ми зараз робимо. Ми поговоримо про те, що сталося сьогодні вранці, про те, що робив Тайлер, як ви залишили його, де ви були, що ви робили, потім — чи нікого не бачили і таке інше. — Він відкидається на спинку стільця та кладе руки на стіл. — Продовжуйте, розповідайте, як усе було.

Ронні й Тіджей дивляться один на одного. Тіджей кладе вказівний палець правої руки до рота і передніми зубами починає гризти ніготь.

— Еббі показав вам палець, — каже Ронні.

— Серйозно? Що далі?

— Е-е, Тай сказав, що йому треба кудись поїхати.

— Треба кудись поїхати, — приєднується Тіджей.

— Де ви на той час були?

— Е-е... біля гамазину «Асортимент».

— *Магазину*, — каже Тіджей. — Не гамазин, недоріко, а *ма-га-зин*.

— І?

— І Тай сказав... — Ронні дивиться на Тіджея. — Він сказав, що йому треба кудись поїхати.

— Куди він поїхав, на схід чи захід?

Хлопці реагують на це запитання, неначе воно прозвучало іноземною мовою. Вони збентежено мовчать.

— До річки чи від річки?

Вони знову глянули один на одного. Питання звучало англійською, але відповіді вони не можуть. Нарешті Ронні каже:

— Я не знаю.

— А як щодо тебе, Тіджею? Ти знаєш?

Тіджей хитає головою.

— Добре. Це чесно. Ви не знаєте, тому що він вас не покидав, чи не так? І насправді, він не казав, що йому треба кудись поїхати, правда? Можу заприсягтися, це вигадав Еббі.

Тіджей крутиться, а Ронні з трепетом і подивом пильно дивиться на Джека як на Шерлока Холмса.

— Пам'ятаєте, я проїхав повз вас своїм пікапом? — Вони кивають в унісон. — Тайлер був із вами. — Вони знову кивають. — Ви вже з'їхали з тротуару, що йде повз магазин «Асортимент», ви поїхали на схід по Чейз-стрит — у протилежний від річки бік. Мені було видно вас у дзеркалі заднього огляду. Еббі крутив педалі дуже швидко. Ви обоє майже наздогнали його. Тайлер був менший за вас, тому залишився позаду. Тож я знаю, що він не поїхав сам. Просто він не міг вас наздогнати.

Ронні Мецгер голосить:

— Він залишився, залишився позаду, а Бирак вийшов і схопив його. — Він миттєво заливається слізьми.

Джек нахилиється вперед.

— Ти бачив, як це сталося? Чи хто-небудь із вас бачив?

— *He-ε-ε-ε-ε-a-a*. — Ронні схлипує.

Тіджей повільно похитує головою.

— Ви не бачили, щоб хтось говорив із Тайєм, чи щоб зупинялось якесь авто, чи щось таке?

Хлопці майже водночас незв'язно бурмочуть одне й те саме, переконуючи, що вони нічого не бачили.

— Коли ви зрозуміли, що він зник?

Тіджей роззявляє рот, а тоді стуляє його. Ронні каже:

— Після того як купили «Сліпер». — Він морщить чоло, намагаючись пригадати, Тіджей підтверджує його слова кивком.

Ще два запитання — і стає зрозуміло, що в «7-11» вони купили «Сліпер», а також картки «Меджик» і що минуло не більше кількох хвилин, перш ніж вони помітили відсутність Тайлера.

— Еббі сказав, що Тайлер купить нам іще картки, — додає послужливий Ронні.

Вони саме підійшли до того моменту, на який чекав Джек. Хай би яким був секрет, він, очевидно, стосується того, що

відбувалось по тому, як хлопці вийшли із «7-11» і побачили, що Тайлер досі не приєднався до них. І це секрет, який стосувався лише Тіджея. Коли вони згадали про «Сліпер» і картки, його друг помітно заспокоївся, а Тіджей, здавалося, пітнів кров'ю. Залишилося ще одне-єдине запитання, яке він хотів поставити їм обом.

— Тож Еббі хотів знайти Тайлера. Ви всі сіли на свої велосипеди і поїхали його шукати чи Еббі послав одного з вас?

— Що? — каже Ронні. Тіджей схиляє голову і схрещує руки на потилиці, немов хоче відвести від себе удар. — Тайлер поїхав кудись, і ми його не шукали, ми поїхали в парк. Обмінюватись картками «Меджик».

— Зрозуміло, — каже Джек, — Ронні, дякую. Ти мені дуже допоміг. А тепер іди до Еббі й офіцера Дюлака, доки я ще перекинусь кількома словами з Тіджеєм. Це забере не більше п'яти хвилин, а то й менше.

— Я можу йти? — Після Джекового кивка Ронні швидко підводиться зі стільця.

Коли він наближається до дверей, Тіджей схлипує. Ронні пішов, а Тіджей, різко відкинувшись на спинку стільця, мов ховаючись, щоб стати маленьким, наскільки це можливо, дивиться на Джека ясними, широкими, круглими очима.

— Тіджею, — каже Джек, — присягаюся, тобі нема чого турбуватися. — Тепер, будучи наодинці з хлопчиком, котрий виказав свою особливу причетність до справи тим, що заснув у кімнаті для допитів, Джек Соєр хоче насамперед зняти йому тягар з душі. Він знає секрет Тіджея, це і не секрет зовсім, а безкорислива інформація. — Хай би що ти мені сказав, я тебе не заарештую. Це теж обіцянка. Тебе ні в чому не звинувачують, синку. Насправді я радий, що ти і твої друзі змогли приїхати сюди й допомогти нам у всьому розібратися.

Він веде далі в тому ж дусі наступні три-чотири хвилини, протягом яких Тіджей Реннікер, котрому раніше здавалося,

що він приречений на смертну кару через розстріл, поступово розуміє, що його помилували й відпустили. До його обличчя поступово повертається колір. Він випрямляється, сповнений жаху погляд зникає.

— Скажи мені, що зробив Еббі, — каже Джек. — Це залишиться між нами. Я йому нічого не скажу. Чесно. Я не викажу тебе.

— Він хотів, щоб Тай купив нам іще картки «Меджик», — говорить Тіджей, відчуваючи, що він проходить незнаними шляхами. — Якби Тай там був, він би купив. Еббі це знав. Отже... отже, він сказав мені, їдь вулицею і знайди того недоумка, якщо не хочеш отримати індіанський опік.

— Ти сів на велосипед і повернувся на Чейз-стрит.

— Ага. Я шукав, але не бачив Тая ніде. Я думав, що побачу, розумієте? Тому що де б йому ще бути?

— І?.. — Джек крутить рукою, намагаючись пришвидшити розповідь.

— Так його і не побачивши, я доїхав до Квін-стрит, там ще є притулок для літніх людей, зовні оточений живою огорожею. І, м-м, побачив його велосипед. На тротуарі перед огорожею. Також там була його кросівка. І листя живоплоту.

Ось він, безкорисливий секрет. Можливо, не такий і безкорисливий, оскільки дав змогу визначити точний час зникнення хлопчика: 8:15, або 8:20. Велосипед стояв на тротуарі поруч із кросівкою близько чотирьох годин, перш ніж Денні Чада помітив його. Притулок Макстона займає майже всю територію на цьому відрізку Квін-стрит, а на Свято полуниці до полудня ніхто не йшов.

Тіджей розповідає, що він боявся, що як Рибак затягнув Тая за огорожу, то, можливо, він повернеться ще! У відповідь на останнє запитання хлопчик каже:

— Еббі звелів нам сказати, що Тай поїхав від нас, коли ми були біля магазину «Асортимент», щоб люди не засуджували нас, казав, що ми винні в тому, що його вбили. Тая

насправді ж не вбили, правда? Дітей, таких як Тай, не вбивають.

— Сподіваюсь, що ні, — каже Джек.

— Я теж. — Тіджей сопе й витирає ніс рукою.

— Давай я відпущу вас додому, — каже Джек, залишаючи стілець.

Тіджей підводиться й починає рухатися вздовж стола.

— О! Я шойно згадав!

— Що?

— Я бачив пір'я на тротуарі.

Підлога, здається, захиталась у Джека під ногами, неначе палуба корабля. Він спершу опановує себе, перш ніж наважується повернутися до хлопчика.

— Пір'я? Що ти маєш на увазі?

— Чорне. Велике. Схоже на вороняче. Одна пір'їна була біля велосипеда, а друга — в кросівці.

— Цікаво, — каже Джек, виграючи час, щоб отямитися після несподіваної появи пір'я в розмові з Тіджеєм Реннікером.

Як йому зреагувати на це безглуздя? Те, що він так реагує, — це взагалі смішно; його миттєва знемога — це абсурд. Пір'я, про яке розповідає Тіджей, — справжнє пір'я справжнього ворона на справжньому тротуарі. Пір'я з його сну — пір'я несправжньої вільшанки, ілюзія, як і решта в цьому сні. Джек говорить сам до себе чимало таких речей. І відтак повертається до норми. Але згодом, ще до кінця сьогоднішньої ночі і наступного дня, слово «пір'я» вражатиме його думки неначе електричний розряд блискавки.

— Це якась дивина, — каже Тіджей. — Як пір'я могло опинитися в кросівці?

— Можливо, вітер його туди задув, — каже Джек, ігноруючи відсутність вітру сьогодні.

Переконавшись, що підлога зупинилась, він показує Тіджею на двері, що ведуть до коридору, а тоді й сам виходить за ним.

Еббі Векслер відштовхується від стіни і стає поруч із Боббі Дюлаком. Досі ображений, Боббі неначе витесаний з брили мармуру. Ронні Мецгер нишком відсувається подалі.

— Ми можемо відправляти цих хлопців додому, — каже Джек. — Вони виконали свою роботу.

— Тіджею, що ти їм сказав? — вороже запитує Еббі.

— Він переконав мене, що ви нічого не знаєте про зникнення вашого друга, — каже Джек.

Еббі заспокоюється, хоча і хмуриться на всіх довкруз. Востаннє він злісно насуплюється на Джека, який саме звів брови.

— Я не плакав, — каже Еббі. — Я був наляканий, але я не плакав.

— Ти був наляканий, гаразд, — каже Джек. — Наступного разу не брешти мені. У тебе був шанс допомогти поліції, але ти проігнорував його.

Еббі заперечує це твердження і намагається хоча б частково виправити провину:

— Гаразд, але я показував фак не особисто вам, просто музика була дурнуватою.

— Я теж її ненавиджу. Тип, що був зі мною в машині, наполіг послухати її. Знаєш хто це був?

На обличчі Еббі з'являється зосереджений недовірливий погляд. Джек каже:

— Джордж Ретбун.

Це все одно що сказати «Супермен», або «Арнольд Шварценеггер». Зневіра Еббі зникає, а обличчя змінюється. Його маленькі, близько посаджені очі випромінюють наївне здивування.

— Ви знаєте Джорджа Ретбуна?

— Він один із моїх кращих друзів, — каже Джек, не додаючи, що більшість його інших найкращих друзів, певною мірою, це теж Джордж Ретбун.

— Класно, — каже Еббі.

Тіджей та Ронні також тихо охкають:

— Класно.

— Джордж узагалі класний, — каже Джек. — Я передам йому ваші слова. Давайте зійдемо до велосипедів, і ми випровадимо вас.

Перебуваючи досі під враженнями, що вони зустрічалися з великим, надзвичайним Джорджем Ретбуном, хлопці осіддали свої велосипеди і поїхали звідси вулицею Самне-стрит, повернувши на Секонд-стрит. Боббі Дюлак каже:

— Це був чудовий трюк, сказати їм про Джорджа Ретбуна. Вони поїхали щасливі.

— Це був не трюк.

Надзвичайно здивувавшись, Боббі повертається до відділку разом із Джеком, підштовхує його і запитує:

— Джордж Ретбун — ваш друг?

— Так, — каже Джек. — Іноді він справжній головний біль.

Дейл і Фред Маршалл здійснюють очі, коли до кабінету заходить Джек. У погляді Дейла — обачне сподівання, а у Фреда Маршалла, як здається Джеку, глибокий сум і надія.

— Ну? — каже Дейл.

(пір'я)

— Ти мав рацію: вони дещо приховували, але це не так важливо.

Фред Маршалл різко відкидається на спинку стільця, випускаючи із себе останню надію, як повітря з пробитої шини.

— Незадовго після того, як вони приїхали до «7-11», Векслер відправив Тіджея вулицею шукати вашого сина, — каже Джек. — Коли Тіджей дістався до Квін-стрит, він побачив велосипед і кросівку, що лежали на тротуарі. Звичайно, що всі вони подумали про Рибака. Еббі Векслер, щоб їх не звинуватили в тому, що вони залишили хлопця самого, вигадав історію, яку ви чули: начебто Тайлер залишив їх, а не навпаки.

— Якщо ти бачив усіх чотирьох хлопців приблизно в десять хвилин по восьмій, то це означає, що Тай зник лишень

через кілька хвилин. То що ж у цей час робив той тип, який ховався в живоплоті?

— Може, саме це він і робив. Ти послав людей перевірити той живопліт?

(*нір'я*)

— Поліцейські дослідили його вздовж і впоперек, заглянули під кожен листочок, проте нічого там не знайшли, крім листя і твані.

Неначе вганяючи кілок, Фред Маршалл гримає кулаком по столу.

— Мій син зник за чотири години до того, як знайшли його велосипед. Зараз уже майже 19:30! Його немає вже мало не весь день! Я не повинен сидіти тут, мені треба їхати шукати його.

— Усі шукають вашого сина, Фреде, — каже Дейл. — Мої хлопці, інші поліціанти, навіть ФБР.

— Я не вірю їм, — каже Фред. — Адже вони не знайшли Ірму Френо, чи не так? То ви гадаєте, що вони знайдуть мого сина? Як я розумію, у мене є ще один-єдиний шанс. — Коли він дивиться на Джека, його очі світяться. — Цей шанс — ви, лейтенанте. Ви допоможете мені?

Третя думка, яка найбільше хвилює Джека, приховувалась до цього моменту і тепер змушує його як досвідченого полісмена сказати:

— Я б хотів поговорити з вашою дружиною. Якщо ви плануєте відвідати її завтра, то я б теж поїхав, коли ви не проти.

Дейл кліпає та каже:

— Можливо, ми маємо про це поговорити.

— Думаєте, це щось змінить?

— Можливо, — каже Джек.

— Побачимо. Вірогідно, ви вплинете на неї краще, — каже Фред. — Ви живете в Норвеї Веллі? Це дорогою до Ардена. Я зможу забрати вас о дев'ятій.

— Джеку, — каже Дейл.

— Побачимось о дев'ятій, — каже Джек, ігноруючи відчай і лють, що випромінює погляд його друга, а також тихий голос, який нашіптує
(*nir'я*).

— Чудово, — каже Генрі Лайден. — Я не знаю, чи дякувати тобі, чи вітати. Думаю, і те і інше. Усе ж таки вирішив переконати всіх у своїй «феноменальності».

— Не втрачай голови. Єдина причина, чому я поїхав туди, — щоб батько хлопчика не їхав до мене додому.

— Це не єдина причина.

— Твоя правда. Я трохи нервував і відчував певний дискомфорт. Напевно, тому, щоб утекти із дому і змінити обстановку.

— Але була *ще одна* причина.

— Генрі, та ти по пояс у свинячому багні, ти це знаєш? Ти думаєш, що я це зробив через громадянський обов'язок, порядність, співчуття, альтруїзм чи щось таке в цьому роді, але це не так. Мені не хотілося б цього казати, але я зовсім не такий добросердний і відповідальний, як ти гадаєш.

— По пояс у свинячому багні? Можливо, так і є. Та я все своє життя по пояс у свинячому багні, якщо не сказати по груди чи по бороду.

— Добре, що ти це визнаєш...

— Одначе, ти мене не зрозумів. Ти маєш рацію, я справді думаю, що ти хороша, порядна людина. Я не просто так думаю, я це знаю. Ти скромний, ти співчутливий, ти жалісливий, ти відповідальний — і не має значення, якої ти зараз про себе думки. Але це не те, про що я говорив.

— А що ж тоді ти *мав* на увазі?

— Інша причина, з якої ти вирішив поїхати до відділку поліції, пов'язана з проблемою, з тривогию, хай би якою вона була, що гризе тебе протягом кількох останніх тижнів. Над тобою немов нависла тінь.

— Ага, — каже Джек.

— Ця проблема, ця твоя таємниця забирає половину твоєї енергії, тож ти присутній наполовину; друга твоя половина десь далеко. Любий, ти ще не зрозумів, що я завжди знаю, коли ти схвильований і стурбований? Хоча я і сліпий, проте все бачу.

— Гаразд. Давай припустимо, що мене останнім часом щось непокоїть. Як це може бути пов'язано з тим, що я поїхав до відділку.

— Тут два варіанти: або ти хотів поїхати, щоб протистояти цьому, або ти просто тікав.

Джек мовчить.

— З цих припущень впливає, що проблема стосується періоду твого життя полісмена. Це може бути якась давня справа, що переслідує тебе. Можливо, котрийсь психопат-головоріз, якого ти колись засадив у в'язницю, вийшов і тепер погрожує тобі. О чорт, я по вуха в багні і зрозумів, що в тебе рак печінки і жити залишилося не більше трьох місяців.

— Я не хворий на рак, принаймні наскільки мені відомо, і ніякий колишній зек теж не хоче мене вбити. Усі мої давні справи, більшість із них, у будь-якому разі, спокійно лежать в архіві поліції Лос-Анджелеса. Так, безперечно, мене дещо турбує останнім часом, і я мав би передбачити, що ти це помітиш. Але я б не хотів, ну, не знаю, обтяжувати тебе цим, допоки сам у всьому не розберуся.

— Скажи мені одну річ, гаразд? Ти йдеш назустріч чи тікаєш?

— На це питання немає відповіді.

— Побачимо. Їжа ще не готова? Я вмираю як хочу їсти, буквально вмираю з голоду. Ти готуєш надто повільно. У мене все було б готово ще десять хвилин тому.

— Зачекай, не жени, — каже Джек. — Усе майже готове. Проблема у твоїй ненормальній кухні.

— Найзручніша кухня у всій Америці. Можливо, у всьому світі.

Вислизнувши з відділку поліції досить швидко, щоб уникнути марних розмов із Дейлом, Джек підкорився пориванню, зателефонував Генрі та запропонував приготувати вечерю на них двох. Кілька хороших стейків, пляшка доброго вина, смажені грибочки, овочевий салат. Усе необхідне він міг купити у Френч Лендінгу. Джек готував раніше для Генрі вже три чи чотири рази, а також Генрі одного разу приготував колосальну дивну вечерю для Джека. (Покоївка зняла всі трави і приправи з полицки, щоб там протерти пил, а тоді поклала все не на свої місця.) Що він робив у Френч Лендінгу? Джек відповів, що все пояснить під час зустрічі. О пів на дев'яту вечора він уже був перед просторим білим фермерським будинком, привітавшись з Генрі, поніс продукти та примірник книжки «Похмурий дім» на кухню. Він кинув книжку на край стола, відкоркував вино, наповнив склянку для господаря, тоді для себе, а відтак почав готувати. Йому знадобилось кілька хвилин, щоб зорієнтуватися в ексцентричній кухні Генрі, у якій речі були розставлені не так, як зазвичай: сковорідки до сковорідок, ножі до ножів, каструлі до каструль, — а відповідно до того, що саме хочеш приготувати. Якщо Генрі хотів швидко приготувати форель на грилі з молодою картоплею, то йому потрібно було лише відчинити відповідну шафку і знайти там увесь потрібний посуд. Усе було поділено на чотири основні категорії (м'ясо, риба, птиця й овочі) з багатьма підгрупами і підпідгрупами в кожній категорії. Така систематизація збила з пантелику Джека, оскільки йому довелося заглянути не в одну шафку, до того ж віддалену одна від одної, щоб знайти сковорідку чи лопатку, які він шукав. Поки Джек нарізав, розглядав шафки і готував, Генрі, накривши стіл на кухні, поставивши тарілки й поклавши срібні прибори, уместився, щоб узяти на кпини свого заклопотаного друга.

Він уже розкладає стейки по тарілках, гриби викладає навколо них. По центру стола ставить величезну дерев'яну

салатницю. Генрі говорить, що дуже смачно, ковтає вина і каже:

— Якщо ти досі не хочеш говорити про те, що тебе непокоїть, хай би що то було, принаймні розкажи мені, що відбувалось у відділку. Думаю, дуже мало сумнівів, що викрали ще одну дитину.

— Мені не хотілося б таке казати, але сумнівів майже немає. Це хлопчик на ім'я Тайлер Маршалл. Його батька звали Фред Маршалл. Він працює в «Гольці». Ти його знаєш?

— Давненько ж я купував комбайн, — каже Генрі.

— Найперше, що мене одразу ж приголомшило, — це те, що Фред Маршалл виявився досить милим, — каже Джек, а тоді продовжує розповідати все детально, нічого не випускаючи, усе про вечірні події та відкриття, крім однієї, крім третьої думки — невимовленої.

— Ти справді напросився відвідати дружину Маршалла? У психіатричному відділенні лютеранської лікарні округу Френч?

— Так, — каже Джек. — Я туди збираюся завтра.

— Я не розумію. — Генрі їсть, допомагаючи собі ножом, наколюючи їжу виделкою, відділяючи вузькі смужки стейку. — Навіщо тобі бачитись із матір'ю?

— Тому що, так чи інакше, але я думаю, вона до цього якось причетна, — каже Джек.

— Ой, та ну, облиш. Власна мати хлопчика?

— Я ж не кажу, що вона Рибак, звичайно, що ні. Але, зі слів її чоловіка, поведінка Джуді Маршалл змінилась ще до того, як зникла Емі Сент-Пір. З кожним убивством їй ставало дедалі гірше і гірше, і так аж до того дня, коли зник її син, — вона зовсім з глузду з'їхала. Тоді чоловік був змушений відвезти її до лікарні.

— Як на мене, то в неї був чудовий привід, щоб зламатись.

— Вона з'їхала з глузду ще *до того*, як їй сказали про сина. Її чоловік думає, що вона володіє екстрасенсорними здібностями! Він каже, що вона передбачила вбивство

заздалегідь, вона знала, що Рибак уже близько. І знала, що її син зник, ще до того, як вони знайшли велосипед: коли Фред Маршалл прийшов додому, він уже застав її, коли та дерла стіни і верзла нісенітницю. Геть вийшла з-під контролю.

— Ми часто чуємо, що мати раптом усвідомлює якусь загрозу або передбачає негаразди дітей. Психологічний зв'язок. Звучить, як мумбо-юмбо, але таке є.

— Я не вірю в екстрасенсорні здібності і не вірю в збіг обставин.

— Тоді про що ти говориш?

— Джуді Маршалл щось *знає*, і це щось справді важливе. Фред не може цього помітити — він дивиться надто близько, і Дейл також не може помітити. Тобі варто було б почути, як він це розповідав.

— То що, на твою думку, вона знає?

— Гадаю, вона може знати, хто це зробив. Думаю, це має бути хтось із її близьких. Хай би хто це був, вона знає ім'я, і це довело її до божевілля.

Генрі супитися і, використовуючи свою особливу техніку, бере ще один шматочок стейка:

— Тож ти вирішив поїхати до лікарні, щоб у неї все випитати, — каже він нарешті.

— У принципі, так.

За цими словами западає таємнича тиша. Генрі мовчки відрізає шматочок м'яса, пережовує те, що відрізав, і запиває вином «Каберне-Совіньйон».

— Як там твій виступ у ролі діджея? Усе гаразд?

— Усе було дуже гарно. Усі чарівні старі жителюби відривались на танцполі, навіть ті, що в інвалідних візках. Лише один тип мене трохи дратував. Він грубо поведився з жінкою на ім'я Еліс, попросив мене поставити «Кошмар леді Маговен», але ж такої пісні взагалі не існує, як тобі, мабуть, відомо...

— «Сон леді Маговен» Вуді Германа.

— Молодець. Річ у тім, що в нього був жахливий голос, який лунав неначе із самого пекла! Але в мене все одно не було із собою платівки Вуді Германа, тож він попросив «Не можу почати» Бенні Берігана, яка колись була улюбленою піснею Роуді. Це наклалося на мої дурнуваті вухо-галюци-нації та все таке, мене так збентежило, я сам не розумію чому.

Кілька хвилин вони зосереджуються на своїх тарілках.

— Про що ти думаєш, Генрі?

Генрі нахилиє голову, прислухаючись до свого внутрішнього голосу. Насупивши брови, він опускає виделку. Внутрішній голос і надалі вимагає його уваги. Він дає лад своїй похмурості й дивиться на Джека.

— Хай би про що ти говорив, ти все одно думаєш, як коп.

Джек підозрює, що це був не комплімент.

— Що ти хочеш цим сказати?

— Копи мають зовсім інше бачення, ніж усі інші. Коли коп дивиться на когось, то насамперед він цікавиться, чим той завинив. Думка про невинуватість ніколи їм не спадає. Для досвідченого копа, який пропрацював уже не менше десяти років, а то й більше, усі, хто не коп, — винні. Просто більшість іще не впіймали.

Генрі описав не одну дюжину чоловіків, з якими Джеку коли-небудь доводилось працювати.

— Генрі, звідки ти про все це знаєш?

— Я це бачу по їхніх очах, — каже Генрі. — Саме так полісмени сприймають навколишній світ. Ти полісмен.

Джек випалює:

— Я копісмен. — Жах, він червоніє. — Вибач, ця дурнувата фраза крутилась і крутилась у моїй голові й просто вихопилася.

— Чому б нам не прибрати посуд і не розпочати «Похмурий дім»?

Склавши на купу кілька тарілок біля раковини, Джек бере книжку з віддаленого кінця стола і прямує за Генрі до ві-

тальні. Дорогою, як завжди, зупиняється, щоб роздивитись студію свого друга. Двері з великим склом трохи прочинені до звукоізолюваної кімнати, він бачить стіни, вкриті пірамідальним рельєфом, і електронне обладнання: мікрофон і програвач, які щойно повернулися з притулку Макстона і які були вже знову під'єднані перед м'яким стільцем, що крутиться; програвач для дисків і відповідний цифро-аналоговий адаптер під рукою, поруч мікшерний пульта і масивний магнітофон у сусідстві з великим вікном, що межує з кухнею. Коли Генрі планував студію, Роуді просила, щоб було вікно, бо, як пояснювала, хотіла мати можливість спостерігати, як він працює. Дротів не видно. Дисципліною і акуратністю студія нагадувала капітанську каюту на кораблі.

— Схоже, ти збираєшся працювати сьогодні вночі, — каже Джек.

— Я хочу підготувати ще два випуски Генрі Шейка, а також я працюю над підготовкою привітання до дня народження Лестер Ян і Чарлі Паркер.

— Вони народились одного дня?

— Майже. Двадцять друге і двадцять дев'яте серпня. Я не знаю, чи вмикати світло.

— Давай увімкнемо, — каже Джек.

Отже, Генрі Лайден вмикає дві лампи поруч із вікном, а Джек Соєр прямує до м'якого стільця біля каміна, вмикає торшер і спостерігає, як його друг безпомилково рухається на світло, що падає крізь вхідні двері до добре оснащеного «щоб усе було під рукою» його улюбленого місця для відпочинку — дивана з дерев'яними спинками, вмикає ще дві лампи, а тоді вмощується, випроставши одну ногу. Легке світло поширюється видовженою кімнатою і освітлює Джека.

— «Похмурий дім», Чарльз Діккенс, — приступає Джек, прокашлявшись. — Гаразд, Генрі, ми розпочинаємо.

«Лондон. Михайлів день. Щойно добігла кінця судова сесія». Він читає і поринає у світ кіптяви та бруду. Брудні собаки, брудні коні, брудні люди, день без світла. Незабаром

він дочитує до другого абзацу: «Туман повсюди. Туман згори річки, де він пливе поміж острівців і долин; туман унизу річки, де він клубочиться над вервечками суден і прибережного болота великого міста. Туман на Ессекських болотах, туман на Кентських долинах. Туман насувається на камбузи вугільних бригів; туман лежить на реях і огортає такелажі великих кораблів; туман опускається на планшири барж і маленьких човнів».

Його голос стихає, а розум тимчасово відволікається. Те, що він читає, на жаль, нагадує йому огорнені невидимим туманом Френч Лендінг, Самне-стрит і Чейз-стрит, вогні у вікнах готелю «Оак Трі», Грізну П'ятірку, що причаїлась на Нейлгауз-роу, сирій підйом біля річки, Квін-стрит і живопліт біля притулку Макстона, невеличкі будинки, що розтягнулися, мов сітка; ...який поглинає пошарпаний дороговказ «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО» на автомагістралі, ковтає «Сенд Бар» і голодний опускається в долину.

— Вибач, — каже він, — я просто подумав...

— Я теж, — промовляє Генрі, — продовжуй далі, будь ласка.

Коротке мерехтіння старого дороговказу «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО» йому навіть не натякає, що існує чорний дім, про який він ще нічого не знає, проте в який одного дня йому доведеться увійти, тож Джек знову зосереджує увагу на сторінці й читає далі «Похмурий дім». За вікнами сутеніє, а світло ламп теплішає. Справу Джарндисів проти Джарндисів розбирають у судах, до того ж адвокати Чизл, Мізл і Дрізл чи то допомагають, чи то заважають; леді Дедлок залишає сера Лестера Дедлока самого в їхньому величезному маєтку зі старою капличкою, тихою річкою і «стежиною привида»; Естер Самерсон починає щебетати від свого імені. Наші друзі вирішують, що з нагоди появи Естер не завадило б випити, щоб витримати її безкінечне щебетання. Генрі підводиться з дивана, проходить на кухню і повертається з двома низькими широкими склянками, на третину

заповненими односолодовим віскі «Балвені Даблвуд», а також склянкою звичайної води для читача. Лишень кілька ковтків, кілька слів на знак подяки, і Джек читає далі. Естер, Естер, Естер, її сонячна веселість, з якою вона розповідає, та її історія загалом підхоплюють читача і слухача, несуть їх у захопливу подорож.

Дійшовши до підходящої кінцевої точки, Джек згортає книжку й позіхає. Генрі підводиться й випростовується. Вони йдуть до дверей, Генрі проводить Джека надвір, де безкраїм нічним небом розкидано безліч сяйливих зірок.

— Скажи мені одне, — каже Генрі.

— Валяй!

— Коли ти був у відділку, ти відчув себе знову копом? Чи, можливо, відчув, що прикидаєшся ним?

— Насправді було якось несподівано, — каже Джек. — Усе відбулося надто швидко, я знову відчув, що я коп.

— Це добре.

— Чому добре?

— Тому що це означає, що ти біжиш назустріч своєму таємничому секрету, а не тікаєш від нього.

Похитавши головою та всміхнувшись, навмисно не відповівши Генрі, Джек підводить ногу, сідає в автомобіль і прощається вже з невеличкого, проте добряче підведеного водійського сидіння. Двигун чхає, а тоді заводиться, загоряються фари, і Джек їде додому.

Минуло лише кілька годин — і Джек уже на головній дорозі безлюдного парку розваг під сірим осіннім небом. Обабіч нього дерев'яні кіоски «Хот-доги Фенуей Френкі», «Тир Енні Оуклі», «Ігрові автомати». Щойно пройшов дощ і зараз почнеться знову, в повітрі відчувається вологість. Неподалік вчувається лише розкотистий звук хвиль, що б'ються об безлюдний, встелений галькою берег. От-от наближається уривчастий звук гітари. Можливо, мелодія і весела, але Джека така музика лякає. Він не мав би тут бути. Це старе місце, небезпечне місце. Він піднімається алеєю між дерев'яними кіосками. Попереду знак із написом «СПІДІ ОПОПАНАКС ЗНОВУ РОЗПОЧИНАТИМУТЬ ПАМ'ЯТНИЙ ДЕНЬ 1982 — ТОДІ Й ПОБАЧИМОСЬ!».

Опопанакс, думає Джек, але він більше не Джек; тепер він Джекі. Він хлопчик Джекі, вони з матір'ю переховуються. Від кого? Від Слоута, звичайно ж. Від страшного-престрашного дядечка Морґана.

Сніді, думає Джек, але тепер він уже не Джек, він Джекі, і неначе отримує телепатичний сигнал. Дратівливий, трохи протяжний голос починає співати:

— *«Чер-червона вільшанко не плач, не плач з горя, сама, / Годі сумувати, стару пісню час почати, танцюй з усіма...»*

«Ні, — думає Джек. — Я не хочу бачити тебе. Я не хочу слухати твою стару пісню. Ти аж ніяк не можеш бути тут, ти мертвий. Помер на пірсі Санта-Моніки. Старий, лисий чорношкірий чоловік помер у затінку заляканих коней каруселі».

Але ні. Коли уві сні до нього повертається колишня логіка копа, що переховується, неначе пухлина, він одразу ж розуміє, що це місце не Санта-Моніка — воно надто холодне і надто давнє. Це земля минулого, до якої Джекі та Королева Бджіл утекли з Каліфорнії, неначе біженці, що бігли не зупиняючись, аж доки не досягли іншого морського узбережжя, місця, куди Лілі Кавано-Сойер...

Ні, я не думаю про це, я ніколи не думаю про це
...прийшла, щоб померти.

— *«Підводься, Підводься, не будь соньком!»*

Голос давнього друга.

Друг, хай йому грець. Він той, хто вивів мене на шлях випробувань, той, хто став між мною і Річардом, моїм справжнім другом. Він той, хто ледь мене не вбив, ледь не довів мене до божевілля.

— *«З ліжка, з ліжка вилазь бігом!»*

Прокидайся, прокидайся. Час зустрітись зі страшним опопанакс. Час повернутися до твого не такого вже й солодкого минулого.

— Ні, — шепоче Джекі, й дорога уривається. Позаду карусель, схожа на ту, що була на пірсі Санта-Моніки, ту, яку він пам'ятає, ну... з минулого. Це гібрид, іншими словами, як це і буває уві сні, ні тут ні там. Але немає жодних сумнівів, що за чоловік сидить з гітарою на колінах під заляканим здибленим конем. Джекі впізнав би це обличчя будь-де, давня любов знову воскресає в його серці. Він бореться з нею, але це боротьба, у якій мало хто виграє, особливо той, хто повернувся назад, до дванадцятирічного віку.

— Спіді! — кричить він.

Літній чоловік дивиться на нього, і на його смаглявому обличчі з'являється усмішка.

— Джек-Мандрівник! — каже він. — Як я сумував за тобою, синку.

— Я теж сумував за тобою, — каже він. — Але я більше не подорожую. Я осів у Вісконсині. Це... — Він жестом

показує на магічно відновлене тіло хлопчика, одягнене в джинси й футболку. — Це просто сон.

— Можливо, так, а можливо, і ні. У будь-якому разі тобі ще доведеться подорожувати, Джеку. Я вже давно намагаюся тобі це сказати.

— Що ти маєш на увазі?

Усмішка Спіді поєднує лукавство і злобу.

— Не вдавай дурника, Джекі. Чи ж я не надсилав тобі пір'я? Чи, можливо, не надсилав тобі яйце вільшанки? Надсилав, і не одне.

— Чому ви всі не можете дати мені спокій? — запитує Джек. Його голос схожий на скигління. Не надто гарно звучить. — Ти... Генрі... Дейл...

— Негайно заспокойся, — ще суворіше каже Спіді. — У мене немає більше часу, щоб панькатися з тобою. Гра стає жорстокою. Второпав?

— Спіді...

— У тебе твоя робота, у мене — моя. Та ж сама робота. Джеку, ти можеш не скиглити? Не змушуй мене й надалі гнатися за тобою. Ти, як і раніше, копісмен.

— Я у відставці...

— *Насрати* на твою відставку! Він убив уже не одну дитину — ось що погано. Але якщо ми його не зупинимо, він і надалі вбиватиме, — буде ще гірше. Той, кого він упіймав... — Спіді нахиляється вперед, його темні очі виблискують на смаглявому обличчі. — Цього хлопчика потрібно повернути і якомога *швидше*. Не повернути його — це те саме, що вбити його власноруч, мені навіть не хочеться про це думати. Він — Руйнівник. До того ж — могутній. Цілком можливо, що це остання дитина, якої йому якраз бракувало, щоб знищити *його*.

— Кому, можливо, бракувало? — запитує Джек.

— Багряному Королю.

— І що саме цей Багряний Король хоче знищити?

Спіді дивиться на нього певну мить, а тоді замість того, щоб відповісти, починає грати жваву мелодію.

— *«Годі сумувати, стару пісню час почати, танцюю з усіма...»*

— Спіді, *я не можу!*

Мелодія закінчується багатоголосим дзвоном струн. Спіді холодно дивиться на дванадцятирічного Джека Соєра, цей погляд пронизує його наскрізь, навіть доходить до серця дорослого чоловіка. Коли Спіді Паркер знову починає говорити, у голосі виразніше вчувається південний акцент, що звучить презирливо.

— Ти негайно берешся до справи, чуєш мене? Припини скиглити, плакати й киснути. Збери всю свою силу волі до купи, хай би де ти її залишив, і *берись до справи!*

Джек відступає назад. Важка рука падає на його плече, і він думає, *що це дядько Морган. Він або, можливо, Превелебний Гарднер. Це 1981 рік, мені доводиться пережити його знову і знову...*

Але це думка хлопчика, а сон — дорослого чоловіка. Джек Соєр, яким він зараз став, відкидає дитячий відчай: *«Ні, аж ніяк. Я відмовляюся. Ці обличчя і ці місця залишилися у минулому. Це важка робота, і кілька химерних пір'їн, кілька примарних яєць та один поганий сон не змусять його знову взятися за неї. Шукай собі іншого хлопчика, Спіді. Цей уже виріс».*

Він уже готовий оборонятися, але нікого немає. Позаду нього на тротуарі лежить, немов мертвий поні, велосипед хлопчика. З номерним знаком з написом «БІГ МАК». Навколо нього розкидано блискуче вороняче пір'я. Тепер Джек чує вже інший голос, холодний і різкий, огидний і, безперечно, злий. Він усвідомлює, що це той самий голос, що дошкуляв йому.

— Правильно, підтирайло. Не лізь у це. Не зв'язуйся зі мною, інакше я розмащу твої кишки від Расіна до Ла-Рів'єр.

На тротуарі, просто перед велосипедом, утворюється кругла діра. Вона розверзається ширше і ширше, мов налякане око. І далі розширюється. Це шлях назад. Вихід. Презирливий голос разом із ним.

— Правильно, мудака, — каже голос. — Біжи! Біжи від аббала! Біжи від Короля! Біжи до свого нікчемного клятого життя!

Голос переходить у сміх. І цей божевільний сміх супроводжує Джека в темряві між світами.

Кілька годин по тому голий Джек стоїть біля вікна спальні, несвідомо чухає сідниці та спостерігає за небом, що світлішає на сході. Він прокинувся о четвертій. Хоча й небагато пам'ятає зі свого сну (його захисні позиції трохи похилилися, та остаточно не завалилися), проте переконаний в єдиному: що бачив труп на пірсі Санта-Моніки, який порушив його душевну рівновагу, бо нагадав когось, кого раніше знав, і це змусило його звільнитися з роботи.

— Цього ніколи не було, — промовляє він удавано спокійним голосом прийдешньому дню. — У підлітковому віці в мене був нервовий зрив, спричинений стресом. Моя мати думала, що в неї рак, і схопила мене, і ми втекли аж до східного узбережжя. Втікали аж до Нью-Гемпшира. Вона думала, що повертається до «Великого Щасливого Місця», щоб померти. Виявилось, що в неї просто була криза середнього віку, але звідки дитині було про це знати? У мене був стрес. Я бачив сни.

Джек зітхає.

— Мені наснилося, ніби я врятував життя матері.

Позаду нього дзвонить телефон — пронизливий переривчастий звук у темній кімнаті. Джек Соєр скрикує.

— Я вас розбудив? — каже Фред Маршалл, і Джек одразу розуміє, що чоловік не спав у порожньому будинку без дружини і сина.

Мабуть, просидів усю ніч із увімкненим телевізором, переглядаючи фотоальбоми. Знав, що лише сипле сіль на рану, однак не міг зупинитися.

— Ні, — каже Джек, — насправді я...

Він замовкає. Телефон біля ліжка, а біля телефону — блокнот. У блокноті — запис. Очевидно, його зробив Джек, оскільки більше немає кому, — «елементарно, Ватсоне», чорт забирай, — але це не його почерк. У якийсь момент під час сну він записав повідомлення почерком своєї померлої матері.

Вежа. Промені. Якщо Промені зламати, хлопчику Джекі, якщо Промені зламати, Вежа завалиться.

Більше нічого немає. Є лише бідний старий Фред Маршалл, який зрозумів, як легко все може змінитися на гірше в житті, наповненому сонячним світлом Середнього Заходу. Джек намагається щось сказати, але його підсвідомість у цей час заклопотана записом фальшивим почерком, тож, можливо, він каже щось і не зовсім доладне, але Фред на це не звертає уваги; він просто бубонить сам до себе без пауз, які люди зазвичай використовують, щоб позначити кінець речення чи зміну думки. Фред просто виливає своє горе, щоб полегшити душу, і навіть не зважаючи на свій пригнічений стан, Джек розуміє, що Фред Маршалл з гарненького, невеличкого, затишного, як Кейп-Код, будинку номер 16, що по вулиці Робін Гуд Лейн, зараз на межі. Якщо так піде й надалі, йому не доведеться відвідувати його дружину у відділенні «Г» лютеранської лікарні округу Френч: вони стануть сусідами по палаті.

Джек усвідомлює, що Фред говорить про візит до Джуді. Він більше не намагається його перебивати і просто слухає, насупившись, дивиться вниз, на запис, який він не писав для себе. Вежа і Промені. Які промені? Сонячні промені? Космічні промені? Промінь хрестовини?

— Я знаю що казав що заберу вас о дев'ятій але її лікар який назвався доктором Шпігельманом сказав що в неї була дуже важка ніч вона всю ніч волала і верещала а тоді намагалася зривати шпалери і їсти їх мабуть у неї знову був напад тож вони дали їй новий препарат він сказав якось «Памізін» чи «Патізон» я не записав Шпігельман телефонував мені п'ятнадцять хвилин тому цікаво вони коли-небудь сплять і сказав що ми зможемо побачитися з нею близько четвертої він думає до того часу її стан повинен стабілізуватися і тоді ми зможемо з нею зустрітися тож я заберу вас о третій чи можливо у вас...

— О третій буде добре, — спокійно каже Джек.

— ...інші плани то я зрозумію а якщо ні то я можу заїхати просто я не хочу їхати сам...

— Я чекатиму на вас, — каже Джек, — поїдемо моїм пікапом.

— ...я думав можливо подзвонить Тай чи той хто викрав його вимагатиме викуп але ніхто не дзвонив окрім Шпігельмана це лікар моєї дружини в...

— Фреде, я знайду вашого хлопчика.

Джека збентежила ця відверта нахабність, згубна самовпевненість, яку він чує у своєму власному голосі, але це допомагає бодай зупинити монотонний потік Фредових слів. На іншому кінці лінії блаженна тиша.

Нарешті Фред шепоче з трепетом:

— О сер. Якби ж то я тільки міг повірити в це!

— Я хочу, щоб ви спробували, — каже Джек. — І, можливо, нам пощастить повернути здоровий глузд вашій дружині, поки ми ще самі при ньому.

Він подумав, що вони зараз обоє на рівних, але не сказав це вголос. З іншого боку дроту надходять уривчасті звуки. Фред починає плакати.

— Фреде.

— Так?

— Ви приїжджаєте до мене о третій.

— Так, — шмигаючи носом, намагається придушити жалюгідний плач.

Джек може лише уявити яким порожнім є зараз будинок Фреда Маршалла і як він, мабуть, почувається в цей момент. Цього досить, щоб зрозуміти, наскільки все погано.

— Я живу в Норвеї Веллі. Їдете повз «Ройз Стор», через річку Тамарак...

— Я знаю, де це. — У голосі Фреда вчувається певне незначне нервування.

Джек дуже радий це чути.

— Добре. Побачимося.

— Добре. — У Джека стискається серце, коли він чує, що від бадьорого голосу продавця Фреда залишилась лише мізерна подоба.

— О котрій годині?

— О т-третій? — А тоді трохи впевненіше: — Третій.

— Правильно. Ми візьмемо мій пікап. Можливо, перекусимо в «Герті Кітчен» дорогою назад.

— Бувайте, Фреде.

— Бувайте, сер. Дякую.

Джек кладе слухавку. Ще мить дивиться на запис, відтворюючи в пам'яті почерк матері, і замислюється, як можна назвати це мовою копів. Фальсифікація? Він пирхає, зіжмакує записку і починає одягатися. Він вип'є стакан соку і на годину вийде прогулятись. Прожене погані сни. І прожене жахливий монотонний голос Фреда Маршалла. Потім, після душу, він, можливо, зателефонує Дейлу Гілбертсону і запитає, чи є якісь новини. Якщо він справді збирається встряти в це, то там буде багато роботи з документами... він захоче знову взяти свідчення у батьків... оглянути притулок для літніх людей, поруч із яким зникла дитина Маршаллів...

Сповнений таких думок (насправді, *приємних* думок, хоча якби хтось йому це сказав, він би вперто заперечував), Джек ледь не перечепився через коробку на килимку перед вхідними дверима. На тому місці, де листоноша Бак Евіц

зазвичай залишає пакунки, — але ще навіть не шоста тридцять, тож Бака з його маленькою синьою вантажівкою не буде ще щонайменше три години.

Джек нахиляється й обережно піднімає пакунок, який завбільшки з коробку з-під взуття. Він недбало загорнений щільним коричневим папером та заклеєний великими па-тьоками червоного сургучу, а не обмотаний скотчем. До того ж біла шнурівка по-дитячому зав'язана великим бантиком. У верхньому кутку десять-дванадцять марок із зображеннями різних птахів (проте вільшанок немає, зауважує Джек зі зрозумілим полегшенням). З цими марками щось не так, але з першого погляду Джек не розуміє, що саме. Він надто зосереджений на адресі, з якою достоту не все гаразд. Ані номери поштової скриньки, ані поштового індексу, ані жодних даних про доставку. Немає імені адресата, принаймні справжнього. Адреса складається з єдиного слова, що нерозбірливо написано великими літерами:

ДЖЕКІ

Дивлячись на ці каракулі, Джек уявляє руку, яка затискає маркер фірми «Шарпі» в кулак, примружені очі, язик, що висовується з кутика рота якогось божевільного. Його серцебиття пришвидшується вдвічі.

— Мені це не подобається, — зітхає він. — Ох, як мені це не подобається.

Та й не дивно, на те є абсолютно вагомими причини, причини копісмена. Це коробка з-під взуття, він відчуває крайок її верхньої частини навіть через коричневий папір; відомо, що психи кладуть бомби в такі коробки. Він думає, що нізачо її не розгортатиме, але водночас вирішує все-таки поглянути, що в ній; якщо він підірветься, то йому принаймні не доведеться брати участь у розслідуванні справи Рибака.

Джек піднімає пакунок, слухає цокання, добре усвідомлюючи: бомби, що цокають, такі ж застарілі, як мультфіль-

ми з Бетті Буп. Він нічого не чує, але бачить, що саме не так із марками. Хтось обережно вирізав передні частинки з цукрових пакуночків, які зазвичай можна побачити в кафетеріях, і приклеїв до обгорненої коробки з-під взуття. Джек буркотливо посміхається. Це якийсь псих прислав йому, точно. Якийсь псих, котрий перебуває в закритому приміщенні і котрому легше дістати пакуночки з цукром, ніж марки. Але як це тут опинилося, хто залишив (непогашені фальшиві марки), тоді як він спав і бачив заплутані сни? І хто в цій частині світу міг би його знати як Джекі? Дні, коли він був Джекі, давно проминули.

— Ні, не зовсім, Джеку-Мандрівнику, — шепоче голос. — Вони на півдорозі. Досить сумувати, стару пісню час почати, хлопчику. Насамперед, подивися, що в коробці.

Рішуче ігноруючи голос свого власного розуму, який каже йому, що він небезпечно дурний, Джек береться за шнурівку і нігтем великого пальця прорізує неохайні плями червоного сургучу. Хто взагалі ще користується сургучем у наш час? Він відкладає обгортку вбік. Можливо, це ще один матеріал для судових експертів.

Це не просто коробка з-під взуття, а коробка з-під кросівок. Коробка з-під кросівок «Нью Баланс», якщо бути точним. П'ятого розміру. Дитячого розміру. Серцебиття Джека пришвидшується втричі. Він відчуває, що краплі холодного поту з'являються в нього на лобі. Горло і сфінктер стискаються — це йому теж знайоме. Так копісмени готуються до того, щоб дивитися на щось жахливе. А це буде щось жахливе, у Джека немає жодних сумнівів, як і немає сумнівів, від кого цей пакунок.

Це мій останній шанс, щоб відступити, думає він, після цього всі, хто знаходяться на борту, — хей-хо... хтозна-куди.

Але навіть це обман, згодом усвідомлює він. Він побачиться з Дейлом у відділку поліції на Самне-стрит ще до полудня.

Фред Маршалл приїжджає до Джека о третій годині, щоб побачитись із Божевільною Господаркою дому, що по вулиці Робін Гуд Лейн. Точка відступу давно вже минула. Джек і досі не впевнений, як це сталось, але, схоже, він знову в строю. І якщо Генрі Лайден матиме необережність привітати його із цим, Джек, напевне, дасть йому копняка під зад.

Голос зі сну з'являється, неначе запах тухлого повітря, і нашіптує йому з-під мостини свідомості: *Я розмащу твої кишки від Расіна до Ла-Рів'єр*, — але це непокоїть його менше, ніж божевілья з приводу марок з пакуночків від цукру і старанно видрукуване його давнє прізвисько. З психами він уже раніше мав справу, а з погрозами і поготів.

Він сідає на східці, коробку кладе на коліна. Позад нього, з північного боку, тихе сіре поле. Банні Бучер, син Том Тома, лише тиждень тому скосив його вдруге, тепер легкий туман стелеться над високою стернею. Трохи вище щойно почав прояснятися небосхил. На спокійному безбарвному небі ані хмаринки. Десь зойкнула пташка. Джек глибоко зітхає і думає: *Сконати тут — це не найгірший варіант. Зовсім не найгірший.*

Потім дуже обережно знімає кришку коробки й відкладає її вбік. Нічого не вибухає. Таке враження, ніби коробка з-під кросівок «Нью Баланс» була наповнена темрявою. Згодом він розуміє, що вона щільно заповнена блискучим чорним воронячим пір'ям; руки вкриваються сиротами.

Він простягає руку до пір'я, а тоді вагається. Хоче торкнутися цього пір'я достоту так само, як хотів би торкнутися напіврозкладеного трупа жертви чуми, але під ним щось є. Він це бачить. Можливо, йому натягнути рукавички? Рукавички є в шафі, що в передпокої...

— До біса рукавички, — каже Джек, і висипає вміст коробки на обгортку, що лежить на ганку. Ціла купа пір'я. Воно трохи кружляє у вирі нерухомого ранкового повітря. Тоді чується, як на ганок падає предмет, що був під пір'ям. За мить Джеку б'є в ніс запах тухлої копченої ковбаси.

Хтось доставив містеру Соєру на Норвей Веллі-роуд закривавлену кросівку. Щось її добряче погризло, а те, що було всередині, ще більше. Він бачить білу, закривавлену бавовняну підкладку — очевидно, шкарпетку, усередині якої клапті шкіри. Це дитяча кросівка фірми «Нью Баланс» із дитячою ступнею всередині, яку добряче пошарпала якась тварина.

Це він прислав, — думає Джек, — Рибак.

Насміхаючись над ним, шепоче йому: *Якщо хочеш зайти, давай заходь. Водичка чудова, хлопчику Джекі, водичка чудова.*

Джек намагається підвестися. Його серце б'ється в шаленому ритмі. Краплі поту на чолі скупчуються і починають стікати обличчям, мов сльози, його губи, руки, ноги заціпеніли... він починає себе заспокоювати. Йому доводилось бачити і гірше, набагато гірше, він чимало надивився під мостами і в тунелях швидкісних автострад в Лос-Анджелесі. І це не перша відокремлена частина тіла в його житті. Якось, 1997 року, він із напарником Кірбі Тесье знайшов на зливному бачку в туалеті публічної бібліотеки Калвер-Сіті одне яечко, схоже на несвіже, некруто зварене куряче яйце. Тож він наказує собі заспокоїтись.

Він підводиться і спускається сходами ганку, проходить повз капот свого бордового «Додж Рема», у якому встановлено звукову систему світового класу; проходить повз гідничку для птахів, яку вони з Дейлом поставили з північного краю поля через місяць чи два після того, як Джек переїхав до цього найкращого будинку у всьому білому світі. Він наказує собі заспокоїтись, переконає себе, що це всього лише речовий доказ, нічого більше. Лишень чергова петля, яку Рибак сам закинув собі на шию. Він наказує собі думати про це не як про частину тіла дитини, частину тіла маленької дівчинки на ім'я Ірма, а як про Речовий Доказ № 1. Він без шкарпеток, тож оголеними щиколотками і манжетами штанів збиває вранішню росу, знаючи, що тривала

прогулянка по стерні скошеного сіна згубно вплине на його мокасини «Гуччі» вартістю п'ятсот доларів. Ну то й що? Він багатий до непристойності; варто йому лише захотіти, і в нього може бути стільки ж взуття, скільки в Імельди Маркос. Важливо лише те, що він спокійний. Хтось приніс йому коробку з-під взуття із людською ступнею всередині, поклав її на ганок уночі, але він спокійний. Це лише речовий доказ — та й по всьому. А він? Він копісмен. Доказ — це його хліб насущний. Йому просто треба трохи подихати, прочистити ніс від різючого запаху гнилої копченої ковбаси, що ввійнув із коробки...

Джека різко тягне на блювоту, він пришвидшує ходу. У нього виникає відчуття, що його свідомість наближається до кульмінаційного моменту (*я спокійний*, каже він сам до себе). Щось от-от зламається... зміниться... повернеться *на круги своя*.

Остання думка спричиняє особливу тривогу, і Джек починає бігти полем навпростець, дедалі вище підводячи коліна, згинаючи й розгинаючи руки в ліктях. Його слід малює темну лінію на стерні — діагональ, що починається біля під'їзної алеї до будинку, а закінчиться може будь-де. Можливо, у Канаді. Чи на Північному полюсі. Білі метелики, що дрімали над вранішніми краплями роси, злякавшись, здіймаються вгору, а тоді знову різко опускаються до колючої стерні.

Він біжить швидше, подалі від пожованої закривавленої кросівки, що лежить на ганку його чудового будинку, але відчуття настання кульмінаційного моменту залишається з ним. Обличчя починають воскресати в його голові, і кожне супроводжується окремим фрагментом звукової доріжки. Обличчя і голоси, які він ігнорував протягом двадцяти років, а то й більше. Досі, коли вони з'являлись і бубніли, він переконував себе, що це давній самообман, вигадана ним історія, грандіозне фентезі з переляканим хлопчиком, який від матері підхопив невротичний страх, неначе застуду, і був добрим старим маминим рятівником Джеком Сойєром у го-

ловній ролі. Це все було вигадкою і забулося ним ще до досягнення шістнадцятирічного віку. Тоді він був спокійний. Спокійний, як і зараз, коли рівно біжить через поле, неначе сновида, залишаючи позаду себе темний слід і хмари зляканих нічних метеликів.

Вузьке обличчя, вузькі очі, зсунена набік паперова кепка: *якщо ти будеш викочувати бочку, коли мені потрібно, то робота твоя.* Смоукі Апдайк з Оутлі штату Нью-Йорк, де вони пили пиво і заїдали келихами, Оутлі, де було щось у тунелі за межами міста і де Смоукі тримав його в полоні. Аж доки...

Допитливі очі, удавана посмішка, блискучий білий костюм: *Джеку, ми раніше зустрічалися... де? Скажи мені. Зізнайся.* Сонячний Гарднер, проповідник в Індіані, котрого також звали Озмонд. Озмонд з іншого світу.

Широке й волохате обличчя та перелякані очі хлопчика, а точніше, не зовсім хлопчика: *це погане місце, Джекі, Вовк знає.* І це було, це було поганим місцем. Вони запхнули його в клітку, запхнули доброго старого Вовка в клітку і зрештою вони вбили його. Вовк помер від хвороби, яка називається Америка.

— Вовк! — Чоловік, що біжить полем, важко дихає. — Вовк, о Боже, мені шкода!

Обличчя і голоси, усі ці обличчя і голоси воскресають у нього перед очима, створюють шум у вухах, вимагаючи, щоб їх побачили й почули, заповнюючи його відчуттям настання кульмінаційного моменту, усі його захисні позиції на межі руйнування, як хвилеріз перед хвилею припливу.

Нудота намагається вириватись на світ. У нього знову з'являється потяг блювати, і цього разу він заповнює горло смаком, який добре пам'ятає, смаком дешевого терпкого вина. Раптом — це знову Нью-Гемпшир, знову парк розваг «Аркадія». Вони зі Спіді стоять біля каруселі. Усі ці закликальні коні («*Всі коні каруселі мають ім'я, ти не знав це, Джеку?*»), і Спіді протягує пляшку з вином і каже йому, що це

магічний напій: один маленький ковток — і перейдеш, перестрибнеш...

— Ні! — кричить Джек, розуміючи, що вже надто пізно: — *Я не хочу переходити!*

Світ нахиляється під іншим кутом, і він падає в траву на руки і коліна зі щільно заплющеними очима. Розплющувати їх немає потреби: багатші, насиченіші запахи, які раптом заповнюють ніс, кажуть йому все, що потрібно знати. Що він повернувся додому після стількох років забуття, хоча майже кожен рух, кожна перемога були певним чином присвячені тому, щоб запобігти (або принаймні відкласти) настанню цього моменту.

Це Джек Соєр, леді та джентльмени, у безкрайому полі запашної трави, під чистим, вранішнім, вільним від хмар, незаплямованим небом. Він ридає. Він знає, що сталося, тому й плаче. Його серце розривається між страхом і радістю.

Це Джек Соєр через двадцять років. Він виріс і став чоловіком, а тепер повернувся знову на Території.

Це голос його давнього друга Річарда, відомого як Рациональний Річард, голос рятує його. Він тепер керує власною юридичною фірмою («Слоут і партнери»). Це вже не той Річард, яким він був, коли Джек знав його, мабуть, краще за всіх, протягом тривалого відпочинку в Сібрук-Айленді у Південній Кароліні. Річард із Сібрук-Айленда мав багату уяву й пишну шевелюру, був надмірно говірким і прудконогим, худим, як вранішня тіль. Теперішній Річард, Річард Юрист — вузькоплечий товстопуз, який переважно сидить у кріслі, попиваючи «Бушвіл». Також він зачавив, мов надокучливу муху, свою уяву, яскраво грайливу за тих днів, у Сібрук-Айленді. Джек ловить себе на думці, що життя Річарда Слоута пішло вниз, хоча дечого він усе ж таки навчився (мабуть, у юридичній школі): помпезно бекати, як вівця, не знаючи, що сказати, — особливо це дратувало у розмові телефоном і вже стало його кодовим фірмовим знаком. Він починає вимовляти цей звук,

стуливши губи, а тоді продовжує, широко роззявивши рот, і це робить його схожим на безглузде поєднання віденського хору хлопчиків і лорда Гав-Гав.

На колісах власному полі Джек стоїть на колінах із заплющеними очима, відчуваючи новий насичений запах, який він так добре пам'ятає і якого йому так бракувало, хоча він цього навіть не усвідомлює. Джек чує, як Річард Слоут починає говорити в глибині його свідомості. Яке полегшення — почути ці слова! Він знає, що це його власний розум імітує голос Річарда, але це все одно чудово. Якби Річард був тут, думає Джек, він би обняв свого давнього друга і сказав: *«Говори нехай навіть пишномовно, хлопчику Річі, нехай бекаючи, як вівця, бодай якось»*.

Раціональний Річард каже: *«Ти усвідомлюєш, що це все сон, Джеку, чи не так?... бе-геее... це, поза сумнівом, результат стресу, який ти дістав, розгорнувши коробку... бе-геее... немає сумнівів, що саме через це ти знепритомнів і що це, своєю чергою, стало причиною... бе-ГЕ-Е-Е-Е!... сну, який ти зараз бачиш»*.

Стоячи на колінах, досі з заплющеними очима і спадаючим на обличчя волоссям, Джек каже:

— Іншими словами, це те, що ми називали...

Правильно! Те, що ми називали... бе-геее... «дурниці Сібрук-Айленда». Але Сібрук-Айленд був дуже давно, Джеку, тож я раджу тобі розплющити очі, знову підвестися на ноги й запам'ятати, що все те незвичайне, що тобі доводиться бачити... б'га-а!... насправді його там немає.

— Насправді там немає, — бурмоче Джек.

Він підводиться і розплющує очі. З першого ж погляду розуміє, що насправді воно є, проте досі тримає в голові пишномовний, що ніби промовляє «мені шістдесят, але я виглядаю на тридцять п'ять», голос Річарда, який підтримує його. Це допомагає утримувати сумнівну рівновагу, щоб не втратити свідомість і не збожеволіти.

Над ним безкрає чисте темно-синє небо. Навколо нього різні трави і висока, по груди, а не по кісточки, тимофіївка; Банні Бучер своєю ногою не ступав на цю землю, не те що косив. Насправді немає й будинку на іншому краю шляху, яким він ішов. Лише мальовнича давня житниця і вітряк поряд.

Де літаючі люди? думає Джек і дивиться в небо, тоді жваво хитає головою. Жодних літаючих людей; жодних двоголових папуг, жодних перевертнів не існує. Це все було дурницями Сібрук-Айленда, неврозом, який він перейняв від матері та який навіть трохи передався Річарду. Це все просто, *бе-геее...* абсурд.

Він погоджується із цим, хоча разом із тим розуміє, що справжній абсурд — не вірити у все, що відбувається навколо. Запах трави стає ще насиченішим і солодшим у поєднанні з ароматом безлічі квіток конюшини і сильним тягучим духом чорної землі. З трави лине нескінченне цокотання цвіркунців, які живуть своїм безтурботним життям. Білі метелики сполохано тріпочуть крильцями. Бездоганну щоку неба не псують ані телефонні дроти, ані електричні кабелі, ані залишки інверсії літаків.

Ще більше вражає Джека досконалість поля, яке навколо нього. У тому місці, де він упав на коліна, — прим'яте коло, сильно запорошена трава припала до землі. Але немає сліду, який би *вів* до цього кола, жодних ознак, що хтось пройшов цією мокрою м'якою травою. Він, радше за все, впав із неба. Це неможливо, звичайно, швидше за все, це марнички Сібрук-Айленда, але ж...

— Я неначе з неба впав, — каже Джек на диво спокійним голосом. — Я потрапив сюди із Вісконсину. Я перестрибнув сюди.

Голос Річарда голосно заперечує це, вибухаючи шквалом *пхикання* і *бекання*, але Джек того майже не помічає. Це просто добрий старий Раціональний Річард робить що хоче в його голові. З Річардом таке вже було раніше, і вийшов він з іншого боку з більш-менш неущкодженою свідомістю... але

йому тоді було дванадцять. Їм обом було по дванадцять тієї осені, коли розум і тіло були значно гнучкішими.

Джек повільно роззирається, але не бачить нічого, крім безкраїх полів (туман над ними розсіюється з настанням ранкового тепла) і синьо-сірих лісів позаду себе... На південний захід десь із миллю тягнеться ґрунтова дорога. За нею на горизонті, чи то навіть за горизонтом, на бездоганному літньому небі видніється димок.

Піч — ні, думає Джек, не може бути — *надворі липень, можливо, невеличкий завод. І...*

Він чує свист, три довгих слабких гудки, що линуть здалеку. Здається, серце вистрибує з грудей, рот розтягується в безпорадній усмішці.

— Там Міссісіпі, їй-богу, — каже він, і немов на підтвердження цього навколо нього польові метелики витанцювують свій вранішній мереживний танок. Це Міссісіпі, чи як тут її називають. А свист, мої друзі й сусіди...

Ще два розкотистих гудки зустрічають новий літній день. Вони тихі, бо линуть здалеку, так, але зблизька вони були б гучними. Джек у цьому переконаний.

— Це корабель на річці. Величезний, чорт забирай. Можливо, пароплав.

Джек прямує до дороги, переконуючи себе, що це сон, проте анітрохи в це не вірить, хоча й тримається за цю версію, як акробат за балансуєчу жердину. Пройшовши приблизно сотню ярдів, він озирається й дивиться назад. Темна лінія зім'ятої тимофіївки, починаючись від того місця, у якому він приземлився, веде аж до нього. Це його слід. Єдиний слід. Далі ліворуч (фактично якраз позаду нього) — житниця й вітряк. *«Це мої будинок і гараж, — думає Джек, — принаймні у світі “Шевроле”, війни на Близькому Сході та шоу Опри Вінфрі».*

Він іде далі і вже майже дістається дороги, аж раптом починає розуміти, що на південно-західному горизонті щось більше, ніж димок. Також відчувається певна вібрація.

Вона б'є в голову, мов мігрень. До того ж біль періодичний, залежить від напрямку його руху. Якщо він повертається зацікавленим обличчям до півдня, частота пульсації зменшується. Повертається на схід — зникає. На північ — майже немає. А коли крутиться навколо себе — починається наново.

Тепер іще гірше, це як дзижчання мух чи стукіт радіатора в готельному номері, що стає нестерпним, коли починаєш помічати ці звуки.

Джек знову повільно обертається навколо себе. Південь — вібрація слабшає. Схід — зникає. Північ — починає повертатись. Захід — знову дужчає. Південний захід — він неначе кнопка у авторадіоприймачі, крутиться, а тоді зупиняється, натрапивши на потрібну хвилю. Пах, пах, пах. Запекла і неприємна вібрація, що схожа на головний біль, а запах схожий на давній дим...

— Ні, ні, ні, не дим, — каже Джек.

Він стоїть у сонячній високій траві, що сягає його грудей, штани намокли, білі метелики, неначе метушливе віяло, пурхають навколо голови, очі широко відкриті, щоки бліді-бліді. У цей момент він знову виглядає, як дванадцятирічний хлопчик. Аж моторошно: він повернувся до себе молодшого (і, мабуть, кращого).

— Не дим, запах схожий...

Його знову тягне блювати. Запах відчуває не носом — він у його голові. Це запах гнилої копченої ковбаси. Запах напівзгнилої відрізаної ступні Ірми Френо.

— Я відчуваю його, — шепоче Джек, розуміючи, що має на увазі зовсім не запах. Він може керувати вібрацією, як сам захоче... навіть, як він уже зрозумів, зробити так, щоб вона зникла. — Я відчуваю Рибака. Чи то його самого, чи то... не знаю кого.

Він починає йти, але за сотню ярдів знову зупиняється. Вібрація в його голові фактично геть зникла. Стихла, як радіостанція з настанням гарячого робочого дня. Яке полегшення!

Джек майже дістався дороги, яка, поза сумнівами, веде до якоїсь версії Ардена і до Централії та Френч Лендінга — в інший бік, як раптом чує нечіткий барабанний дріб, що пронизує все його тіло, неначе фоновий ритм Джина Крупа.

Він повертає ліворуч, а тоді скрикує від подиву і захвату водночас. Три величезні коричневі створіння з довгими навислими вухами стрибають повз Джека, здіймаючись над травною, а тоді знову занурюючись у неї, схожі на кроликів, що схрещені з кенгуру, з комічно-жахливими випуклими чорними очима. Вони стрибають дорогою, здіймаючи пил плоскими лапами (хутро на яких біле, а не коричневе).

— Господи! — каже Джек, сміючись і плачучи водночас.

Він ляскає себе долонею по голові: що це було, хлопчику Ричі? Можливо, ти якось це прокоментуєш?

Звичайно ж, Ричі прокоментує. Він каже Джеку, що це була миттева... бе-геее!... галюцинація.

— О так, звичайно, — каже Джек. — Велетенські милі кролики. Запишіть мене на найближчий сеанс А. А. — Ступивши на дорогу, він знову дивиться на південно-західний горизонт. На пелену диму. На село. Цікаво, його жителям страшно, коли насувається вечірня темрява? Чи закрадається страх, що настане ніч? Чи бояться вони створіння, яке викрадає їхніх дітей? Чи потрібен їм копісмен? Звичайно, що так. Звичайно, вони...

Щось лежить на дорозі. Джек нахилиється і піднімає бейсбольну кепку з логотипом «Мілуокі Брюерс», страшенно недоречно в цьому світі блукаючих кроликів, проте, безсумнівно, реальну. Судячи з пластикового регулятора, що корегує розмір ззаду, це дитяча кепка. Джек дивиться всередину, заздалегідь знаючи, що там знайде. Так і є, на бирці акуратний напис чорнильною ручкою: «ТАЙ МАРШАЛЛ». Кепка не така волога, як джинси Джека, що змокли від вранішньої роси, але не суха. Вона лежить тут, на дорозі, мабуть, ще відучора. Логічно було б припустити, що викрадач Тая доставив його сюди, але Джек не вірить у це. Можливо, це все

ті ж самі імпульсивні вібрації спричиняють появу іншої думки, іншого образу: Рибак, добре заховавши Тая, іде цією ґрунтовою дорогою. Під пахвою в нього обгорнена коробка з-під взуття з наклеєними на ній фальшивими марками. Він у бейсбольній кепці Тая, яка йому замала, тому не тримається голови. Але він усе одно не збільшує її розмір за допомогою регулювального ремінця. Не хоче, щоб Джек помилково, бодай на хвилинку, подумав, що це кепка дорослого. Він дражнить Джека, запрошує його в гру.

— Забрав хлопчика з нашого світу, — мимрить Джек. — Утік з ним до *цього* світу. Заховав у якомусь безпечному місці, як павук ховає свою здобич. Живого? Мертвого? Думаю, живого. Не знаю чому. Можливо, це просто те, у що я хочу вірити. Залишив його. Тоді пішов туди, де заховав Ірму. Взяв її ступню та приніс мені. Проніс її через *цей* світ, а тоді перестрибнув назад, у *мій* світ, щоб залишити на моєму ганку. Можливо, він загубив кепку дорогою? Можливо, вона впала з його голови?

Джек так не вважає. Джек вважає, що цей клятий мудак, це падло, яке стрибає з одного світу в інший, залишило кепку навмисно. Знаючи, що коли Джек ітиме цією дорогою, то знайде її.

Джек притискає картуз до грудей, як уболівальники в «Міллер-Парк», які висловлюють повагу до прапора під час виконання національного гімну, заплющує очі й зосереджується. Це навіть легше, ніж він очікував. Є речі, які ніколи не забуваються: як чистити апельсин, як кататися на велосипеді, як зробити сальто вперед і назад між світами.

Такому, як ти, аж ніяк не потрібно дешевого вина, — він чує з голосу свого давнього друга Спіді Паркера, що той ледь не засміявся. За мить він чує сигнал зустрічного автомобіля, поступається назад і розплющує очі. Бачить, що це асфальтова дорога — Норвей Веллі-роуд, але...

Лунає сигнал, і миттєво старий брудний «Форд» із шумом пролітає повз Джека, ледь не зачепивши його ніс дзеркалом

заднього огляду з боку пасажирського сидіння. Тепле повітря вже вкотре наповнюється хоча й слабким, проте різким запахом вуглеводів, який укриває Джекові щоки та брови, і супроводжується дитячим обурливим голосом:

— ...Чорт, зійди з дороги, *коз-зел...*

— Випускник якогось задрипаного бичачого коледжу назвав мене «козлом», — каже Джек голосом свого кращого друга Річарда Раціонального, до того ж він додає пишномовне *Бе-геее!* Його серце важко стукає. Боже, він перестрибував і ледь не опинився під колесами цього авто!

«Будь ласка, Джеку, не говори дурниць, — каже Річард. — Тобі все це наснилося».

Джек знає краще. Хоча він і дивиться навколо себе зі здивуванням, його серце зовсім не здивоване, анітрохи. По-перше, у нього досі є кепка — кепка Тая Маршалла з логотипом «Брюерс». По-друге, міст через річку Тамарак саме за наступним пагорбом. В іншому світі, світі зі стрибаючими кроликами, він пройшов приблизно мильо. У цьому він пройшов щонайменше чотири.

Усе так, як було колись, думає він, так само, як було тоді, коли він був шестирічним хлопчиком і йому здавалось, що люди живуть лише в Каліфорнії і більше ніде. Але це неправильно. Якось неправильно.

Джек стоїть на узбіччі асфальтної дороги, яка була ґрунтовою лишень кілька секунд тому, стоїть, втупивши очі в бейсбольну кепку Тая Маршалла, намагаючись зрозуміти, що і *як саме* не так, розуміючи, що в нього нічого не вийде, номер не пройде. Усе це було давним-давно, і до того ж він із тринадцяти років намагався заховати дивні спогади свого дитинства. Іншими словами, більшу частину свого життя. Так не буває, що людина тривалий час забувала, а тоді просто клацнула пальцями і згадала...

Джек клацає пальцями. Каже вже теплішому літньому ранку:

— Що було, коли мені було шість? — І дає відповідь на своє запитання: — Коли Джекі було шість, татко грав на сурмі.

Що це означає?

— Не татко, — каже раптом Джек. — Не *мій* татко. Декстер Гордон. *Мелодія* називалась «Татко грає на сурмі». Чи то альбом. Платівка. — Він стоїть там само, помотавши головою, додає. — *Грай*, татку, грай. «*Татко грає на сурмі*». — І раптом усе повертається. Декстер Гордон грає на високоякісній звуковій апаратурі. Джекі Сойер за диваном бавиться іграшковим лондонським таксі. Воно було важким, тому здавалося реальнішим, ніж просто іграшковим. Його батько і батько Річарда розмовляють. Філ Сойер і Морган Слоут.

Ти тільки уяви, яким цей хлопець був би там, — каже дядечко Морган. Тоді вперше Джек Сойер почув про Території. Коли Джеку було шість, він познайомився зі словом. А...

— Коли Джекі було дванадцять, він уже фактично *був* там, — каже він.

Смішно! — реве син Моргана. — *Надзвичайно... бе-геее!.. смішно! А зараз ти розповідатимеш мені, що там у небі були люди!*

Але, перш ніж Джек починає розповідати уявному варіанту свого давнього друга це чи щось інше, під'їжджає ще одне авто. Воно зупиняється. Підозріливо дивиться з вікна водія (Джеку здається, що це її звичний вираз обличчя і він, по суті, нічого не означає) Елвена Мортон, покоївка Генрі Лайдена.

— Що ви, в біса, тут робите, Джеку Сойер? — запитує вона.

Він усміхається до неї:

— Не дуже добре спав, місіс Мортон. Вирішив трохи прогулятись, щоб провітрити голову.

— Ви завжди блукаєте рососою і туманом, коли хочете провітрити голову? — запитує вона, опустивши погляд на його мокрі до колін, а то й вище, джинси. — Допомагає?

— Думаю, я заблукав у своїх власних думках, — каже він.

— Гадаю, так і є, — каже вона. — Сідайте, я підвезу вас майже до самого дому. Якщо, звичайно, вам більше не треба провітрювати голову.

Джек вимушений усміхнутись. Вона така добра. Нагадує йому про його покійну матір. (Коли нетерплячий син запитував її, що і коли вони їстимуть на обід, Лілі Кавано-Соїєр полюбляла казати: «Смажений пук із цибулею, вітряний пудинг і повітряний соус на десерт, приходь, будемо їсти о, е-е, пів на надцяті».)

— Думаю, моя голова вже провітрилась, навіть більше, ніж я очікував, — каже він і обходить спереду стару коричневу «Тойоту» місіс Мортон.

На пасажирському сидінні — коричнева сумка, з якої стирчить зелень. Джек відсуває її поближче до середини, а тоді сідає.

— Я не знаю, чи подає Бог тому, хто рано встає, — каже вона, їдучи далі, — але те, що він допомагає першому покупцю купити найкращу зелень у «Ройз», то це вже точно. Мені подобається приїздити туди швидше за ледарів.

— Ледарів, місіс Мортон?

Вона по-своєму підозріливо посміхається, очі дивляться вбік, правий кутик її рота вигнувся вниз, мов відчувши щось кисле.

— Займають місце за прилавком для ланчу і говорять «Рибак — це, Рибак — те». *Хто* ним може бути, яким він може бути — швед, чи поляк, чи ірландець — і, звичайно ж, що вони зроблять йому, якщо впіймають, і що його вже давно впіймали б, якби справу вів хтось інший, а не цей тупоголовий вайло Дейл Гілбертсон. Таке вони кажуть. Легко говорити, коли ти вклав свій зад на один зі стільців Роя Содерхольма з чашкою кави в одній руці та пончиком у другій. Це моя особиста думка. Звичайно ж, половина з них отримують допомогу з безробіття, але ж вони не будуть про це говорити. Мій батько завжди казав: «Покажи мені того, хто не хоче косити

траву в липні, і я покажу тобі людину, яка не береться ані за холодну воду увесь рік».

Джек зручно влаштовується на сидінні, колінами впершись у панель, і спостерігає, як летить дорога. Скоро він повернеться додому. Його штани починають сохнути, і він відчувається на диво спокійно. Елвена Мортон йому подобається через те, що з нею не доводиться перейматись тим, щоб підтримувати розмову: вона про все подбає сама. Він знову згадав про матір. Про дуже балакучих (таких, як дядько Морган) вона зазвичай казала, що їхній клятий язик «підвішений і надрізаний з обох боків».

Він ледь посміхається, недбало підводить руку, щоб приховати посмішку від місіс М. Якщо вона запитає його, чому він сміється, що він їй скаже? Що він щойно подумав, що в неї підвішений язик? Також цікаво, як думки і спогади знову повертаються. Чи не він ще вчора хотів зателефонувати матері, забувши, що вона померла? Здається, неначе це *було* в іншому житті. Одному лише Богу відомо, що він уже не той чоловік, який сьогодні вранці втомлено звів ноги з ліжка з почуттям, що не назвеш інакше як приреченість. Він востаннє був такий сповнений енергії тоді, як... ну, тоді, коли Дейл уперше віз його цією ж дорогою, щоб показати чудову місцину, котра раніше належала Дейловому батькові.

Елвена Мортон тим часом їде далі.

— Хоча я також визнаю, що користуюсь будь-яким приводом, щоб вийти з дому, коли він розпочинає свого Навіженого Монголоїда. — Навіженим Монголоїдом вона називає Вісконсинського Щура Генрі.

Джек киває з розумінням, не знаючи, що за кілька годин він зустрінеться з хлопцем на прізвисько Навіжений Угорець. У житті трапляються збіги.

— Щоразу, коли він рано-вранці вирішує записувати Навіженого Монголоїда, я йому кажу: «Генрі, навіть якщо вам так потрібно кричати, говорити жахливі речі, вмикати музику у виконанні молокососів, котрих узагалі не можна допус-

кати до *туби* чи залишати наодинці з увімкненою *електричною гітарою*, то навіщо це робити зранку, щоб псувати собі весь день?» І це справді так, після чотирьох разів із п'яти, як він перетворюється на цього Навіженого Монголоїда, він увесь день лежить у ліжку, приклавши лід до своєї бідолашої голови, до того ж не бере ані шматочка в рот у ці дні. Залишена мною вечеря — я завжди залишаю йому вечерю в одному і тому ж місці в холодильнику, за винятком, коли він каже, що хоче щось приготувати сам, — здебільшого він навіть не торкається її, а навіть якщо її там немає, то, я думаю, він просто згортає її до утилізатора відходів.

Джек мугикає. Це все, що від нього вимагається. Її слова ллються через край, а він тим часом думає, як покладе кросівку до мішечка, узявши її камінними щипцями, і відвезе до відділку поліції, тим самим розпочавши ланцюг речових доказів. Він міркує, що йому потрібно переконатися, чи немає чогось іще в коробці з-під взуття, і оглянути обгортковий папір. Він також хоче перевірити обгортки пакуночків від цукру. Можливо, на них надруковано назву ресторану під зображенням пташок. Це малоімовірно, але...

— А він каже мені: «Місіс М., я не можу нічого із цим вдіяти. Інколи я просто прокидаюся Щуром. Хоча мені й доводиться потім дорого за це платити, проте це така насолода — бути в цьому образі. Безмежна *насолода*». Я запитую в нього: «Яка може бути насолода від музики, якщо вона про дітей, які хочуть убити своїх батьків, їсти ембріони, займатися сексом із тваринами і таке інше?» — Я запитала його, бо одна пісня саме про це і була, Джеку, я чула це ясно як білий день, а він каже: «Оппа, почалось».

Вони вже фактично доїхали до під'їзної дороги, що веде до будинку Генрі. За чверть милі видно дах Джекового дому. Його пікап мирно виблискує на під'їзній доріжці. Йому не видно ганку, і тим більше не видно того жахіття, що лежить там на дошках, чекаючи, що хтось його прибере. Прибере заради честі.

— Я б могла вас підвезти ближче, — каже вона. — І чому я так не зробила?

Джек згадує про кросівку і запах гнилої копченої ковбаси, що ширився навколо, посміхається, хитає головою та швидко відчиняє двері для пасажира.

— Думаю, мені ще треба трохи подумати, — каже він.

Вона дивиться на нього з тим самим виразом підозри, який приховує в собі, як здається Джеку, любов. Вона знає, що Джек прикрасив життя Генрі Лайдена, і вірить, що цього достатньо, щоб вона полюбила його. Принаймні йому хочеться так думати. Йому спадає на думку, що вона нічого не сказала з приводу бейсбольної кепки в його руках, але чого б це їй щось говорити? У цій місцевості кожен чоловік має щонайменше чотири таких.

Він прямує дорогою, волосся спадає (дні, коли він стригся в «Чез-Чез» на Родео-драйв, давно проминули — це Кулі Кантрі, і коли він вирішує постригтися, то йде до старого Герба Рупера на Чейз-стрит, поруч зі спілкою ветеранів), він іде незграбно, роблячи великі кроки, як хлопчик. Місіс Мортон висувається з вікна і кричить йому вслід:

— Зніміть ці джинси, Джеку! Одразу ж, як прийдете додому! Не чекайте, доки вони висохнуть на вас! Це може стати причиною артрити!

Він підводить руку, не обертаючись, кричить у відповідь:

— Гаразд!

Через п'ять хвилин він знову йде вздовж своєї під'їзної алеї. Нехай лише на деякий час, проте страх і пригнічення залишили його. Збудження теж, що безумовно полегшує ситуацію. Найгірше для копісмена — це братися за розслідування в збудженому стані.

Побачивши на ганку коробку, обгортковий папір і надміру популярну кросівку, Джек подумки повертається до слів місіс Мортон, коли вона цитувала великого мудреця Генрі Лайдена.

Я не можу нічого з цим вдіяти. Інколи я просто прокидаюсь Щуром. Хоча мені й доводиться потім дорого за це платити, проте це така насолода — бути в цьому образі. Безмежна насолода.

Безмежна насолода. Джек теж відчував таке час від часу, коли був детективом, інколи під час дослідження місця злочину, але частіше при допиті свідка, який знав більше, ніж хотів казати... але Джек Соєр майже завжди здогадувався про це, відчував це. Він припускає, що теслі відчувають те саме, коли в них особливо добре виходить теслярська робота, скульптори, коли їм добре вдається ніс чи підборіддя, архітектори, коли бачать, що лінії на їхніх кресленнях прокладені правильно. Єдина проблема: хтось у Френч Лендінгу (можливо, і з окружних міст, проте Джек припускає, що з Френч Лендінгу) відчуває те ж саме, убиваючи дітей і з'їдаючи частини їхніх тіл. Хтось у Френч Лендінгу дедалі частіше прокидається Рибакком.

Джек заходить до будинку через чорний хід. Зупиняється на кухні, щоб узяти великий мішечок, кілька торбинок для сміття, совок і віник. Він відчиняє льодогенератор і висипає приблизно половину кубиків у один із пластикових мішечків, оскільки Джек Соєр розуміє, що ступня бідної Ірми Френо досягла вже максимальної стадії розкладання.

Він пірнає у свій кабінет, хапає там жовтий блокнот, чорний маркер, кулькову ручку. У вітальні він дістає коротші щипці. Й одразу ж повертається на ганок. Джек Соєр уже не приховує свою таємничу особистість.

Я КОПІСМЕН, — думає він, посміхаючись. — Захисник американського способу життя, друг покалічених, кульгавих і мертвих.

Тоді, коли він дивиться на кросівку, оповиту жалюгідною маленькою хмаркою смороду, він відчуває величезну таємничість, яку і ми відчували, коли вперше набрали на Ірму під уламками занедбаного ресторану. Він поставиться до

решток Ірми з честю, наскільки це лишень можливо, як і ми поставилися з честю до самої дитини. Він думає про розтини, на яких він був присутній, про всю важливість, яка приховується за брутальними жартами про м'ясну лавку.

— Ірмо, це ти? — запитує він спокійно. — Якщо так, то допоможи мені. Поговори зі мною. Настав час, коли мертві мають допомогти живим. — Джек мимовільно цілує свої пальці і здмухує поцілунок униз, до кросівки.

Він думає: *Я б убив ту людину, чи нелюда, хто зробив це. Підвісив би його, щоб він кричав, аж доки не навалить у штани. Щоб він поринув у сморід своїх власних нечистот.*

Але такі думки не зовсім гідні, тож він їх проганяє.

Перша торбинка — для кросівки із рештками ступні всередині. Бере щипцями. Щільно зав'язує. Записує маркером дату на мішечку. Описує кульковою ручкою в блокноті характерні ознаки речового доказу. Кладе в торбинку для сміття з льодом.

Друга — для кепки. Щипців тут не треба; він уже взяв її рукою. Кладе її в торбинку. Щільно зав'язує. Занотовує маркером дату, описує характерні ознаки в блокноті.

Третя торбинка — для коричневого обгорткового паперу. Він тримає його якусь мить щипцями, обстежує фальшиві марки з птахами. «ВИГОТОВЛЕНО “ДОМІНО”» — надруковано під кожною картинкою, і це все. Ані назви ресторану, ані чогось такого. У торбинку. Щільно зав'язує. Занотовує маркером дату. Описує характерні ознаки.

Він змітає пір'я і кладе його в четвертий мішечок. Ще пір'я є в коробці. Він піднімає коробку щипцями, висипає пір'я на совок, раптом відчуває різкий удар у грудях — здалося, наче з лівого боку в грудній клітці товче кулак. На дні коробки щось написано. Тим же маркером «Шарпі», що й було написано безглузді листи. Той, хто це писав, знав, кому він це писав. Не фізичному наявному Джеку Соїєру, адже в такому разі Рибак, поза сумнівами, назвав би його Голлівудом.

Це повідомлення адресовано внутрішньому Джеку Голлівуду Соєру і дитині, якою він був колись.

Відвідай «Смачно в Еда», копісмене. Твій друг-диявол
РИБАК.

— Твій друг-диявол, — бурмоче Джек. — Так. — Він піднімає коробку щипцями і опускає її в другу торбинку для сміття; в нього більше немає достатньо великого мішечка, щоб він міг покласти її туди. Потім він акуратно складає всі речові докази в купку. Це завжди має вигляд буденний і прозаїчний, як фотографії, які ми звикли бачити в кримінальних журналах.

Він заходить усередину і набирає номер Генрі, побоюючись, що слухавку візьме місіс Мортон, але, дякувати Богу, біля телефону був Генрі. Він уже вийшов з образу Шура, хоча в рурці Джек ще чує тихий шум і різкий звук «електричної гітари».

Генрі каже, що чудово знає про «Смачно в Еда», але з якого це дива *Джека* раптом зацікавило це місце?

— Зараз це не що інше, ніж просто руїна; Ед Гілбертсон помер досить давно і у Френч Лендінгу багато хто був тому лише радий, Джеку. Це місце можна було назвати «царством антисанітарії». Дивно, що там ніхто не отруївся. Ти запитаєш, чому міністерство охорони здоров'я його не зачинило, — тому що в Еда були знайомі. Дейл Гілбертсон один із них.

— Вони були родичами? — запитує Джек.

Генрі відповідає:

— Так, твою мать. — Зазвичай його друг ніколи б так не сказав.

Джек розуміє, що в Генрі цього разу не болить голова, Щур досі в його мозку. Джек чув, як щось схоже вряди-годи вилітало з уст Джорджа Ретбуна, вигуки несподівано

грубим голосом зі шляхетного горла Генрі — таким голосом Генрі прощається, кидаючи при цьому «*Дінь-дон*» або «*Айві-дайві*» мовою Шейх, Шейк, Шейха.

— Де саме воно розташоване? — запитує Джек.

— Важко сказати, — відповідає Генрі. Тепер його голос трохи дратівливіший. — За територією магазину з продажу фермерського знаряддя, устаткування... «Гольц». Наскільки я пам'ятаю, там була дуже довга під'їзна дорога. Якщо там і був колись якийсь знак, то його вже давно немає. Коли Ед Гілбертсон продав свій останній хот-дог, що аж кишив мікробами, ти, напевно, навчався ще в першому класі. А навіщо тобі все це?

Джек знає: те, що він задумав, — безглуздо за стандартами звичайного розслідування, оскільки краще не брати нікого із собою на місце злочину, особливо на місце вбивства, але це ж не звичайне розслідування. Один із речових доказів він приніс із іншого світу. Цього достатньо, щоб переконатися, що слідство незвичайне? Зрозуміло, що він зміг би знайти давно зруйновану забігайлівку «Смачно в Еда»; будь-хто з «Гольца» спромігся б, поза сумнівами, показати йому дорогу. Але...

— Рибак щойно прислав мені одну з кросівок Ірми, — каже Джек. — Зі ступнею Ірми всередині.

Перша реакція Генрі — глибокий різкий вдих.

— Генрі? З тобою все гаразд?

— Так. — Голос Генрі приголомшений, але спокійний. — Який жах для матері дівчинки. — Він робить паузу. — І для тебе. І Дейла. — Знову пауза. — Для всього міста.

— Так.

— Джеку, ти хочеш, щоб я поїхав з тобою до Еда?

Генрі може, Джек знає це. Без проблем. Айві-дайві. Але якщо реально розібратись, чому він кличе насамперед Генрі?

— Так, — каже він.

— Ти подзвонив у поліцію?

— Ні.

Він зараз запитає мене, чому ні, і що я йому відповім? Що я не хочу, щоб Боббі Дюлак, Том Лунд і всі інші топтались там, змішували свої запахи із запахом убивці, аж доки я сам усе не рознюхаю? Що я не довіряю маминим мазунчикам, бо вважаю, що вони все лише зіпсують, до дідька, і Дейл у тому числі.

Але Генрі не запитує.

— Я чекатиму на тебе на початку під'їзної дороги, — каже він. — Лише скажи коли.

Джек підраховує, скільки часу йому знадобиться, щоб попіклуватися про речові докази — запакувати все в коробку й завантажити в багажник. Нагадує собі, що треба взяти стільниковий, який зазвичай просто стоїть на підставці в його кабінеті. Він захоче повідомити всіх, щойно знайде рештки Ірми і все огляне першим. Тоді він дозволить Дейлу і його хлопцям приїхати. Тоді нехай беруть із собою кого захочуть, хоч групу випускників, які марширують. Він дивиться на годинник і бачить, що вже майже восьма година. Як швидко стало настільки пізно? Дистанції коротші в іншому світі, це він пам'ятає, та хіба там і час швидший? Чи, може, він просто загубився в часі?

— Я буду там о восьмій п'ятнадцять, — каже Джек. — Але коли ми приїдемо до «Смачно в Еда», ти сидітимеш у пікапі як сразковий хлопчик, аж доки я не скажу, що можеш вийти.

— Зрозумів, mon capitaine.

— Дінь-дон. — Джек вішає слухавку і повертається на ганок.

Та не все сталось так, як Джеку гадалось. Не вдається йому першим оглянути і обнюхати місце злочину. Фактично сьогодні по обіді у Френч Лендінгу досить напружена ситуація, що ледь не виходить із-під контролю. Попри безліч факторів, головною причиною негараздів стане Навіжений Угорець.

Це прізвисько має дрібку доброго старого гумору, і схоже воно на те, як часом називають худорлявого банківського

клерка «Великим Джої» чи власника книгарні в трифокальних окулярах — «Орлиним Оком». Арнольд Грабовський за зросту у п'ять футів і шість дюймів та ваги в сто п'ятдесят фунтів є найменшим чоловіком у поточному реєстрі Дейла Гілбертсона. Насправді він стоїть поряд із Деббі Андерсон і Пем Стівенс, котрі трохи вищі за нього й більше важать (маючи тільки шість футів, Деббі могла б їсти яечню завбільшки з голову Арнольда Грабовського). Навіжений Угорець — досить безневинний, він один із тих, хто вибачається, коли випишує штраф, незважаючи на неодноразові зауваження Дейла, що це погана манера поведінки, і який, як відомо, розпочинав допит із таких невдалих фраз, як «*Вибачте, але я хотів би поцікавитись*». У результаті Дейл здебільшого дає йому роботу в кабінеті або в місті, де всі його знають і не звертають на нього уваги. Він їздить по початкових школах, у яких його називають «Приязний Офіцер». Він викладає перші уроки про шкоду марихуани. Малеча, не здогадуючись, що перед ними Навіжений Угорець, обожнює його. Коли він проводить серйозніші лекції про наркотики, пиятику і необережне водіння в старшій школі, діти дрімать або переписуються за допомогою цидулок, хоча вони також думають, що видане йому федеративним фондом авто — низький, глянцевак «понтіак» із написом «ПРОСТО СКАЖИ НІ» на дверях — досить класне. По суті, офіцер Грабовський особливий, як тунець без майонезу.

У сімдесятих, бачте, він грав за «Сент-Луїс», а тоді за «Канзас-Сіті Роялс», був реліф-пітчером, *надзвичайно* сором'язливим хлопцем, і звали його Аль Грабовський. Здавалося, що він не йде від лави запасних, а прокрадається, і, перш ніж почати грати (зазвичай у дев'ятому іннінгу, коли всі бази зайняті і вирішальна гра), Аль Грабовський відвертався від бази, нахиляв голову, міцно стискав кулаки, завзято підкачував їх і збирався з силами. Тоді повертався й починав кидати неймовірно швидкі точні кидки. Тоді, зви-

чайно ж, його і прозвали Навіженим Угорцем: навіть сліпому очевидно, що він був, чорт забирай, найкращим пітчером у команді вищої ліги. І звичайно, що через це Арнольда Грабовського ми тепер знаємо як Навіженого Угорця. Він кілька років тому навіть намагався відростити вусики, як у Фу Манша. Але оскільки Аль Грабовський Фу був сором'язливим, то з вусиками він був схожий на розмальованого зулуса. З Арнольда лише насміхалися: «Фу відрощує вуса на своєму спокійному бухгалтерському обличчі», — тож він їх поголив.

Навіжений Угорець Френч Лендінга не погана людина; він віддається роботі на повну, і за звичайних обставин рівень його праці достатньо високий. Але зараз незвичайні часи у Френч Лендінгу. Це дні невезучого невезіння, дні аббала-опопанакс, він однозначно один з офіцерів, яких Джек боїться. Сьогодні вранці він, зовсім того не бажаючи, зробить і без того погану ситуацію ще гіршою.

Рибак подзвонив на номер «911» о 8:10 ранку, коли Джек закінчував робити нотатки у своєму жовтому блокноті, а Генрі прогулювався своєю під'їзною алеєю, з великою насолодою вдихаючи запах літнього ранку, незважаючи на те, що в голові він прокручував страшну новину, яку йому повідомив Джек. На відміну від деяких офіцерів (таких як Боббі Дюлак), Навіжений Угорець читає текст, написаний поруч із телефоном «911», слово в слово.

Арнольд Грабовський: Вітаю, це відділ поліції Френч Лендінга, говорить офіцер поліції Грабовський. Ви набрали «911». У вас щось сталося?

[Нерозбірливий звук... хтось прокашлюється?]

А.Г.: Алло? Це офіцер Грабовський, ви подзвонили на «911». У вас...

Абонент: Привіт, підтирайло.

А.Г.: Хто це? У вас щось сталося?

Аб.: Це в тебе сталося. Не в мене. У тебе.

А.Г.: Хто це, прошу?

Аб.: Твій найгірший кошмар.

А.Г.: Сер, можу я попросити вас відрекомендуватися?

Аб.: Абаббала. Абаббала-Дун. [*Набір звуків.*]

А.Г.: Сер, я не...

Аб.: Я Рибак.

[*Мовчання.*]

Аб.: Що сталося? Злякався? Ймовірно, злякався.

А.Г.: Сер. Ах сер. Такі жарти караються законом...

Аб.: Є батоги в пеклі і ланцюги в шайол. [*Абонент, можливо, каже: «Шеол».*]

А.Г.: Ах, сер, я б хотів знати ваше ім'я...

Аб.: Ім'я моє — Легіон. Мій номер — багато. Я щур під підлогою Всесвіту. Роберт Фрост так казав. [*Сміється.*]

А.Г.: Сер, якщо ви зачекаєте, я можу з'єднати вас зі своїм начальником...

Аб.: Замовкни і слухай, підтирайло. Розмова записується? Я сподіваюсь на це. Я б міг тому загладити [*чи то, можливо, він каже «завадити», він говорить невиразно*], якби захотів, але я не хочу.

А.Г.: Сер, я...

Аб.: Поцілуєш мене в яйця, ти, мавпо. Я залишив вам одну і я втомився чекати, коли ви її знайдете. Завітайте до «Смачно в Еда». Можливо, зараз вона вже трохи розклалася, але свіженькою вона була неймовірно [*абонент розкотисто вимовляє «р» у слові «неймовіrrрно»*] смачною.

А.Г.: Де ви? Хто це? Це жарг...

Аб.: Передавай вітання копісмену.

На початку телефонної розмови пульс Навіженого Угорця був у межах норми — шістдесят вісім ударів на хвилину. Після закінчення, о 8:12, серце Арнольда Грабовського несамовито шалено стукотить. Обличчя бліде. Під час розмови він подивився на дані абонента, прочитав і за-

писав номер, що висвітлився, в нього так тремтіла рука, що цифри стрибали вгору-вниз трьома рядками блокнота. Коли Рибак вішає слухавку, він чує звук вільної лінії. Грабовський настільки схвильований, що намагається пере-набрати номер на червоному телефонному апараті, забувши, що «911» — одна з односторонніх ліній. Його пальці тиснуть на панель телефону, він кладе рурку на місце і дивиться на апарат так, неначе той щойно його вкусив.

Грабовський хапає слухавку чорного телефону, який стоїть за апаратом «911», і щосили клікає на кнопки, але пальці не слухаються його, і він водночас натискає на дві цифри. Він знову лається, а Том Лунд, котрий проходить мимо з чашкою кави, каже:

— Що там сталося, Арні?

— Давай сюди Дейла! — кричить Навіжений Угорець, так сильно здивувавши Тома, що той розливає каву на пальці. — Давай Дейла сюди *негайно!*

— Та що, в біса, з тобою сталося?

— НЕГАЙНО, *чорт забирай!*

Том, звівши брови, ще мить збентежено дивиться на Грабовського, а тоді прямує до Дейла, щоб сказати, що Навіжений Угорець, схоже, справді збожеволів.

Грабовський вдруге намагається зателефонувати. Йому щастить набрати номер. Дзвонить. Дзвонить. І ще дзвонить.

Дейл Гілбертсон також з'являється з чашкою кави. Зараз темні ободи під очима й лінії в кутиках рота в нього набагато помітніші, ніж зазвичай.

— Арні? Що...

— Прослухайте останній дзвінок, — каже Арнольд Грабовський. — Думаю, це був... Алло! — Останнє слово він неначе гавкає, сидячи за диспетчерським столом і врізнобіч соваючи папери.

— Алло, хто це?

Чує.

— Це поліція, ось хто це. Офіцер Грабовський ВПФЛ. Говоріть. Хто це?

Дейл тим часом бере навушники і прослуховує останній дзвінок на «911» у Френч Лендінгу зі зстаючим жахом. *О милостивий Боже*, — думає він. Перший імпульс — найперший — подзвонити Джеку Соєру і попросити допомоги. *Волати*, немов маленька дитина, якій причавило пальці дверима. А тоді він наказує собі заспокоїтися, це його робота, подобається вона йому чи ні, і краще заспокоїтись і спробувати самому все зробити. Крім того, Джек поїхав до Ардена з Фредом Маршаллом провідати Фредову божевільну дружину. Принаймні він так планував.

Копи поки що зібрались навколо столу: Лунд, Чеда, Стівенс. Дейл на них дивився і не бачив нічого, крім заокруглених очей і блідих збентежених облич. А ті, що патрулюють по місту? Ті, хто зараз не на службі? Нічим не кращі. Нічим не кращі, окрім хіба що Боббі Дюлака. Він одночасно відчуває відчай і жах. О, це неначе нічний кошмар. Неначе вантажівка, у якої відмовили гальма, летить згори на переповнений шкільний ігровий майданчик.

Він зриває навушники, дряпнувши собі вухо, але навіть не помічає цього.

— Звідки телефонували? — запитує він Грабовського. Шокований Навіжений Угорець щойно повісив слухавку і сів. Дейл хапає його за плечі й трясє: — *Звідки телефонували?*

— З «7-11», — відповідає Навіжений Угорець, і Дейл чує рохкання Денні Чеди. Іншими словами, недалеко від того місця, де зник хлопчик Маршаллів. — Я щойно говорив із містером Раяном Пателем, продавцем. Він каже, що цей номер належить таксофону надворі перед магазином.

— Він бачив, хто дзвонив?

— Ні. Його не було, він приймав доставку пива.

— Ти переконаний, що це не був сам Патель.

— Так, у нього був індійський акцент. Сильний. Тип, що телефонував на «911»... Дейле, ви ж чули його. Він звучав, як будь-хто.

— Що відбувається? — запитує Пем Стівенс. Вона запитує про те, про що кожен із них хотів би запитати. — Що сталося?

Вирішивши, що так буде найшвидше, Дейл ще раз вмикає гучномовець із записом розмови.

Запала тривожна тиша, Дейл вимовляє:

— Я поїду до «Смачно в Еда». Томе, ти поїдеш зі мною.

— Так, сер! — каже Том Лунд.

Хвилювання хворобливо позначилось на його обличчі.

— Мені треба ще чотири патрульні авто, щоб супроводжували мене.

Його мозок неначе наполовину закляк, і організовував він усе це машинально. *У мене добре виходить організувати порядок дій*, — думає він, — *але виникають деякі труднощі, щоб упіймати бісового психа-вбивцю.*

— Усі по двох. Денні, ти і Пем, у першому авто. Поїдете через п'ять хвилин після того, як поїдемо ми з Томом. Через п'ять хвилин, і жодних блималок чи сирен. Ми маємо тримати все в таємниці настільки довго, наскільки можливо.

Денні Чеда і Пем Стівенс поглядають одне на одного, кивають, а тоді зосереджують увагу на Дейлі. Дейл дивиться на Арнольда Навіженого Угорця Грабовського. Він визначає ще три пари, закінчуючи Дітом Джесперсоном і Боббі Дюлаком. Боббі — єдиний, з ким він хоче поїхати; всі інші — так, звичайна підстраховка. Дай Бог не знадобиться — для стримування натовпу. Всі вони мають виїхати з інтервалом у п'ять хвилин.

— Дозвольте, я теж поїду, — заявляє Арні Грабовський. — Що скажете, босе?

Дейл розтуляє рот, щоб сказати, що хоче, аби Арні залишився тут, на місці, але бачить сповнений надії блиск у його карих очах. Навіть будучи під глибоким впливом

стресу, він не може цього проігнорувати. Арні-полісмен надто часто залишається стояти на тротуарі під час параду.

Ще один парад, — думає Дейл.

— Знаєш що, Арні, — каже він. — Після того як обдзвониш усіх, можеш подзвонити Деббі. Якщо ти зможеш викликати її сюди, то приїдеш до «Еда».

Арнольд схвально киває, Дейл ледь не посміхається. Навіжений Угорець викличе Деббі до дев'ятої тридцять, навіть якщо йому доведеться тягти її сюди за волосся.

— З ким я поїду, Дейле?

— Приїжджай сам, — каже Дейл. — Чому б тобі не приїхати на службовому авто? Але, Арні, якщо ти залишиш цей стіл, не дочекавшись, щоб хтось тебе змінив, ти шукатимеш нову роботу вже завтра.

— О, не хвилюйтеся, — промовляє Грабовський.

Угорець він чи ні, але говорить він зі шведським акцентом. Воно й не дивно, оскільки Централію, у якій він виріс, раніше називали Шведським Містом.

— Давай, Томе, — каже Дейл. — Візьмемо із собою комплект для збору доказів...

— А... босе?

— Що, Арні? — Звичайно ж, маючи на увазі: «Що ще?»

— А треба телефонувати поліціантам Брауну і Блеку?

Денні Чеда і Пем Стівенс хихотять. Том посміхається. Але Дейлу не до сміху. Його серце вже і так опустилось, а тепер воно неначе ліфтом знижується ще нижче. *Підвал, леді і джентльмени, — хибні надії ліворуч, втрачені мотиви — праворуч. Остання зупинка, всі на вихід.*

Перрі Браун і Джефф Блек. Він забув про них, як смішно. Браун і Блек, котрі тепер точно заберуть його ж справу від нього самого.

— Вони досі в мотелі «Парадіз», — говорить далі Навіжений Угорець, — хоча, думаю, хлопці з ФБР поїхали до Мілуокі.

— Я...

— І округу. — Угорець безжально веде далі. — Не забудьте їх. Мені викликати медичних експертів чи автофургон для збирання доказів?

Автофургон — це синій «Форд Еконолайн», обладнаний усім необхідним — від гіпсу, який швидко застигає, — щоб зробити зліпок відбитків слідів, до роlikової відеостудії. Для відділку поліції Френч Лендінга це велика розкіш.

Дейл стоїть непорушно, схиливши голову, похмуро дивиться на підлогу. Вони заберуть справу від нього, з кожним словом Грабовського це ставало дедалі зрозуміліше. Але раптом він розуміє, що хоче зробити все сам. Незважаючи на те, як він це все ненавидить і як воно його лякає, він прагне цього всім серцем. Рибак — це монстр, але він монстр не округу, не штату і не Федерального бюро розслідувань. Рибак — монстр Френч Лендінга, монстр *Дейла Гілбертсона*, і те, що він хоче сам займатись цією справою, не має нічого спільного з питанням особистого престижу чи, навіть теоретично, питанням залишитися на посаді. Він хоче так, бо Рибак — це злочин проти всього, чого прагне Дейл, чого потребує і в що вірить. Це речі, про які не можна говорити без банальності й безглуздості в голосі, але це — правда. Він відчуває дурнувату злість на Джека. Якби Джек прийшов на допомогу раніше, можливо...

Якби бажання були кінцями, жебраки могли б їздити верхи. Він повинен повідомити округ, хоча б для того, щоб викликати судмедекспертів на місце злочину, так само як і мусить повідомити поліцію штату, власне детективів Брауна і Блека. Так, але не раніше ніж він сам усе побачить на полі, за «Гольцом». На те, що залишив Рибак. Не раніше, чорт забирай. І, можливо, просунеться на вагомий крок у справі цього виродка.

— Простеж, щоб хлопці поїхали з інтервалом п'ять хвилин, — каже він, — як я й казав. Тоді виклич Деббі в диспетчерську. Змусь її подзвонити в поліцію округу

і штату. — Здивоване обличчя Арнольда Грабовського ледь не змушує Дейла крикнути, але він якимось чином повертає собі спокій: — Я хочу потягнути час.

— А, — каже Арні, а тоді, коли до нього справді доходить, каже: — А!

— І не кажи нікому іншому, крім наших хлопців, про дзвінок чи куди ми поїхали. *Нікому*. Інакше може початися паніка. Зрозумів?

— Абсолютно, босе, — каже Угорець.

Дейл дивиться на годинник: 8:26.

— Давай, Томе, — каже він. — Рухайся. *Tempus fugit*¹.

У Навіженого Угорця ще ніколи справи не йшли так добре, для нього все складається якнайкраще. Навіть Деббі Андерсон не відмовилась почергувати в диспетчерській. Але, попри все, голос із телефонної розмови женеться за ним. Хрипкий, скрипучий, з легким акцентом, якого може нахапатись будь-який мешканець цього куточка світу. Нічого незвичного. Проте він гнітить його. Не тому, що тип назвав його підтирайлом, — нічні суботні п'яниці називали його й гірше — а щось інше. «Є батоги в пеклі й ланцюги в шайол». «Мене звати Легіон». І таке інше. «Аббала». Що таке «аббала»? Арнольд Грабовський не знає. Він лише знає, що це слово викликає в нього погані відчуття і страх. Це слово неначе із книги заклинань, слово, яке, можливо, вживається, щоб покликати демона.

Коли він тремтить від страху, є лише одна людина, яка може його заспокоїти, — його дружина. Він пам'ятає, що Дейл наказав йому не розповідати нікому про те, що відбувається, і розуміє чому, але шеф точно не мав на увазі Паулу. Вони одружені вже двадцять років, і Паула зовсім не така, як решта людей. Вона ніби часточка його.

¹ *Tempus fugit* (лат. час біжить) — крилата фраза, що означає «час летить».

Отже (швидше для того, щоб розвіяти свій поганий стан і нервове тремтіння, а не для того, щоб попліткувати; дозвоľмо Арнольду хоча б таким чином виправдатися), Навіжений Угорець припускається жахливої помилки, довірившись розсудливості дружини. Він телефонує Паулі й розповідає їй, що говорив із Рибакком менше ніж півгодини тому. Так, справді, з Рибакком! Він розповідає їй про тіло, яке нібито чекає на Дейла і Тома Лунда у «Смачно в Еда». Вона запитує, чи з ним усе гаразд. Її голос тремтить від страху і хвилювання, але Навіжений Угорець вважає, що це цілком природно, оскільки й сам відчуває те саме. Вони ще трохи поговорили, і коли Арнольд вішає слухавку, він почувується трохи краще. Жах від грубого дивного голосу з телефоної розмови трохи відходить.

Паула Грабовська — сама розсудливість. Вона розповіла лише двом своїм найкращим подругам про дзвінок Рибакка до Арні та про тіло у «Смачно в Еда» і змусила їх обох присягтися тримати все в таємниці. Обидві сказали, що нізащо нікому нічого не розкажуть, — ось чому вже через годину, навіть швидше ніж викликали поліцію штату, медичних і кримінальних експертів округу, всі знали, що поліція знайшла місце здійснення масових вбивств у «Смачно в Еда». Півдужини вбитих дітей.

Можливо, і більше.

Коли патрульний автомобіль з Томом Лундом за кермом мчить по Сед-стрит до Чейз, не вмикаючи блималок і сирен, Дейл витягує гаманець і починає порпатися в задній кишенці: візитки, які йому хтось давав, кілька пошарпаних фотографій, кілька маленьких клаптиків паперу, вивраних із записника. На одному з них він знаходить те, що шукає.

— Що ви робите, босе? — запитує Том.

— Не твоє собаче діло. Просто веди машину.

Дейл хапає з підставки телефон, кривиться й витирає залишки чийогось напудреного пончика, а потім без особливої надії набирає номер мобільного телефону Джека Соїєра. Він усміхається, коли після четвертого дзвінка піднімають слухавку, але усмішку змінює ніяковий похмурий погляд. Він знає цей голос і впізнає його, але...

— Алло? — каже той, хто, вочевидь, узяв слухавку стільникового телефону Джека. — Хай би хто це був, говоріть зараз або замовкніть навіки.

Тепер Дейл знає точно. Він одразу впізнав би цей голос, якби був удома або в кабінеті, але за даних обставин...

— Генрі? — Каже він, усвідомлюючи, що звучить безглуздо, проте нічого не може із цим вдіяти. — Дядьку Генрі, це ти?

Джек їде за кермом свого пікапа через міст над річкою Тамарак, коли з кишені його штанів чується дратівливе щebetання мобільного телефону. Він витягує його і злегка постукує ним по руці Генрі.

— Займись цим, — каже він. — Мобільний телефон викликає рак мозку.

— То мене, отже, не шкода.

— Певною мірою, так.

— Це те, що мені подобається в тобі, Джеку, — каже Генрі й недбало бере телефон.

— Алло? — І після паузи: — Хай би хто це був, говорять зараз або замовкніть навіки. — Джек дивиться на нього, а потім знову на дорогу. Вони під'їжджають до «Ройз Стор», де перший покупець купує найкращу зелень. — Так, Дейле. Це справді твій шановний... — Генрі слухає, трохи супиться і ледь усміхається. — Я в Джековому пікапі, з Джеком, — каже він. — Джордж Ретбун не працює сьогодні зранку, тому що KDCU транслює річний марафон в Ла-Рів...

Він прислухається, а тоді каже:

— Якщо це «Нокія», а це, як я розумію за формою і звучанням, саме так, то вона швидше цифрова, ніж аналогова. Зачекай. — Він дивиться на Джека. — Твій мобільний, — говорить він, — це «Нокія»?

— Так, але чому...

— Тому що цифрові телефони нібито важче підслухати, — каже Генрі й повертається до слухавки. — Я даю Джеку. Я впевнений, він зможе все пояснити. — Генрі простягає телефон, чинно складає руки на колінах і дивиться у вікно, неначе розглядає пейзажі.

І, можливо, так і є, — думає Джек. — Можливо, якимось дивним способом, як фруктовий рукокрилий кажан.

Він повертає на узбіччя Шосе-93. По-перше, він не любить стільникових телефонів, бо вважає їх невірільницькими браслетами двадцять першого століття, до того ж абсолютно *ненавидить* говорити по телефону за кермом. Крім того, Ірма Френо нікуди не дінеться.

— Дейле? — каже він.

— Де ти? — Дейл запитує, а Джек усвідомлює, що Рибак теж чимось зайнятий на даний момент.

Сподіваюся, це не ще одна мертва дитина, — думає він. — *Тільки не це, тільки не зараз, будь ласка.*

— Чому ти з Генрі? Фред Маршалл також із вами?

Джек повідомляє його про зміну в планах і збирається продовжити, коли Дейл робить паузу.

— Хай би що ти зараз робив, я хочу, щоб ти підняв свій зад і їхав до місця, яке називається «Смачно в Еда», що біля «Гольца». Генрі може допомогти тобі знайти дорогу. Рибак подзвонив у відділок, Джеку, він подзвонив на «911». Сказав нам, що тіло Ірми Френо саме там. Ну, не так уже й багатослівно, але сказав, що *вона* справді там.

Дейл мало не лепече. Джек це помічає, як будь-який хороший лікар звертає увагу на симптоми пацієнта.

— Ти мені потрібен, Джеку. Я справді...

— Саме туди ми і збиралися, — каже Джек спокійно, хоча вони наразі вже їдуть туди, просто сидять у машині на узбіччі, і їх час від часу проминають авто, що рухаються по Шосе-93.

— *Що?*

Сподіваючись, що Дейл і Генрі мають рацію щодо переваг зв'язку цифрових технологій, Джек розповідає начальнику поліції Френч Лендінга про ранкову посылку, усвідомлює, що Генрі його уважно слухає, хоча й досі дивиться у вікно. Він розповідає Дейлу, що кепка Тая Маршалла була зверху на коробці, пір'я та ступня — всередині.

— Святі... — захекавшись, каже Дейл. — Святі небеса.

— Скажи мені, що ти зробив? — запитує Джек, і Дейл відповідає.

Усе дуже добре, але Джеку не подобається частина про Арнольда Грабовського. Навіжений Угорець справив на нього враження такого, хто ніколи не зможе поводитися як справжній коп, хай би як він намагався. Колись у Лос-

Анджелесі таких як Арні Грабовський вони називали «Рознощик».

— Дейле, як щодо телефону на «7-11»?

— Це *таксофон*, — каже Дейл, неначе звертається до дитини.

— Так, але там могли б бути відбитки пальців, — каже Джек. — Я маю на увазі, що там можуть бути *мільйони*, але криміналісти можуть відокремити найсвіжіші. Легко. Можливо, він був одягнений у рукавички, а може, й ні. Якщо він залишає повідомлення і картки для таксофону так само, як пише листи батькам, то стане на другу сходинку. Йому не достатньо того, щоб лише вбивати. Тепер він хоче гратися з тобою. Грати з тобою. Можливо, він навіть хоче, щоб його впіймали й зупинили, як сина Сема.

— Телефон. Свіжі відбитки на телефоні. — Голос Дейла звучить страшенно принизливо, і Джек йому щиро співчуває. — Джеку, я не можу. Я розгубився.

Це те, про що зараз Джек хотів би поговорити. Натомість він каже:

— Кого ти можеш послати до телефону?

— Я думаю, Діт Джесперсона і Боббі Дюлака.

«Боббі, — думає Джек, — досить непоганий коп, було б нерозумно, щоб він марнував дорогоцінний час біля «7-11», що за межами міста».

— Просто скажи йому, щоб обгородив телефон жовтою стрічкою і поговорив з продавцем, а тоді нехай їде до нас.

— Гарзд. — Дейл вагається, але тоді запитує. Він усвідомлює цілковиту поразку, і це засмучує Джека. — Ще щось?

— Ти телефонував у поліцію штату? А округу? А хлопцям з ФБР? А тому, хто думає, що він схожий на Томі Лі Джонса? Дейл хмикає.

— Е-е... насправді я вирішив повідомити їх трохи пізніше.

— Добре, — каже Джек, і дика радість у його голосі змушує Генрі відвернути свій погляд від сліпого розглядання

околиць міста й натомість утупити його у свого друга, підвівши брови.

Давайте піднінемося знову вгору — на орлиних крилах, як сказав би Реверенд Ленс Ховдал, лютеранський пастор Френч Лендінга — і полетимо вздовж чорної стрічки Шо-се-93 назад до міста. Ми долітаємо до Шо-се-35 і звертаємо праворуч. Справа від нас — заросла алея, яка веде не до дракона, що охороняє золото, і не до таємничих копалень гномів, а до особливо неприємного чорного дому. Трохи далі ми бачимо футуристичний купол «Гольца» (ну... футуризму щонайменше сімдесятих). Усі наші орієнтири на місці, у тому числі й кам'яниста забур'янена стежина, що ліворуч відділилася від основної дороги. Цей шлях веде до руїн колишнього палацу Еда Гілбертсона, що тепер став місцем злочинних задовольень.

Ми прилетимо й сядемо на телефонній лінії, що навпроти цього шляху. Гарячі плитки лоскочуть наші пташині ніжки: подруга Паули Грабовської Міртл Харрінгтон передає далі новини з приводу тіла (чи тіл) у «Смачно в Еда» Ричі Бамстед, котра, у свою чергу, передає це Шнобелю Сент-Піру, страждальному батьку й духовному лідеру Грізної П'ятірки. Таке проходження голосу через дрiт, мабуть, не мало б нести нам задоволення, але чомусь приносить. Плитки — це, поза сумнівом, мерзенно, але ж як вони збуджують людський дух.

Із заходу наближається патрульна поліцейна машина з Томом Лундом за кермом і Дейлом Гілбертсоном на суміжному сидінні. Зі сходу під'їжджає бордовий пікап «Рем». Вони одночасно опиняються біля повороту до «...В Еда». Джек жестом показує, щоб Дейл їхав першим, а сам їде за ним. Ми зринаємо, летимо над ними, а тоді попереду них. Ми сідаємо на іржаву бензоколонку, щоб стежити за розвитком подій.

Джек повільно їде до напівзруйнованої будівлі, порослої високими бур'янами і золотушником. Він шукає будь-які

ознаки, чи тут хтось проходив чи проїжджав, але бачить лише свіжі сліди від коліс поліційного авто Тома і Дейла.

— Тут немає нікого, крім нас, — повідомляє він Генрі.

— Так, але чи надовго?

Не дуже, відповів би Джек, якби міг сказати ще бодай слово. Натомість, він зупиняється за автомобілем Дейла й виходить. Генрі опускає вікно й залишається на місці, як і наказував Джек.

«Смачно в Еда» — проста дерев'яна будівля, розмір і дах якої нагадують вагон «Північний Берлінгтон». З південного боку можна було купити морозиво через одне з трьох вікон. З північного — отримати огидний хот-дог або із собою замовити ще огиднішу рибу й чіпси. Посередині був так званий ресторан з барною стійкою та червоними табуретками. Тепер з південного боку дах завалився, мабуть, під вагою снігу. Усі вікна розбито. Кілька графіті: «Той і той смочче члени», «Ми трахали Петті Джервіс як і куди хотіли, аж доки вона не заволала», «ТРОЙ ЛЮБИТЬ МЕРІЕНН». Джек очікував, що буде більше. Усі табуретки, крім однієї, поламано.

Цвіркуни щоркочуть голосно, але не настільки гучно, як мухи всередині зруйнованого ресторану. Там *багато* мух, закономірний зліт у процесі. І...

— Ти відчуваєш цей запах? — запитує його Дейл.

Джек киває. Звичайно, що відчуває. Він сьогодні вже чув його, але зараз він іще гірший. Адже тут більша частина Ірми поширює сморід. Набагато більша від тої, що змогла вміститися в коробку з-під взуття.

Том Лунд витягує носовичок і витирає широке хворобливе обличчя. Надворі жарко, але ж не настільки, щоб піт стікав з лица і брів. Він зблід.

— Офіцере Лунд, — каже Джек.

— Га! — Том підстрибує і злякано дивиться на Джека.

— Вам, мабуть, треба виблювати. Якщо відчуваєте таку необхідність, то краще відійдіть туди.

Джек показує на зарослу дорогу, якою ще довше ніхто не їздив, ніж головною. Вона звивається, здається, у напрямку «Гольца».

— Усе добре, — каже Том.

— Я знаю. Але якщо вам треба виблювати, то, будь ласка, не на те, що може виявитися доказом.

— Я хочу, щоб ти почав натягувати жовту стрічку навколо всього будинку, — наказує Дейл своєму поліцейському. — Джеку? Можна тебе на кілька слів?

Дейл кладе руку Джекові на плече й веде його до пікапа. Хоча голова Джека добряче заповнена різними думками, він таки зауважує, наскільки сильна ця рука. Вона не тремтить. Ще не тремтить принаймні.

— Що таке? — нетерпляче запитує Джек, коли вони зупиняються біля пасажирського вікна пікапа. — Ми ж хотіли оглянути тут усе, перш ніж увесь світ сюди підтягнеться, чи не так? Такою ж була ідея, чи я...

— Ти маєш дістати ступню, Джеку, — каже Дейл, а тоді: — Привіт, дядечку Генрі, маєш гарний вигляд.

— Дякую, — каже Генрі.

— Про що ти говориш? — запитує Джек. — Ступня — це *речовий доказ*.

Дейл киває.

— Проте, я думаю, буде краще, якщо цей доказ знайдуть тут. Ну хіба що тобі хочеться провести двадцять чотири години, відповідаючи на запитання в Медісоні.

Джек роззявляє рота, аби сказати Дейлу, що не слід гаяти дорогоцінні хвилини на дурнуватий ідіотизм, але одразу ж затуляє його. Він раптом розуміє, як його причетність до цієї ступні може видаватися з боку таких, як розумники вищої ліги, детективи Браун і Блек. Можливо, навіть і розумника вищої ліги, такого як Джон Реддінг із ФБР. Блискучий коп подає у відставку, будучи ще зовсім молодим, і переїжджає у неймовірну глушину міста Френч Лендінг у Вісконсині. Він доволі багатий, джерело доходів, м'яко

кажучи, невизначене. І, подумати тільки, в той же час з'являється серійний убивця в тому ж районі.

Можливо, блискучий коп утратив здоровий глузд. Можливо, він, як ті пожежники, яким подобається гасити вогонь, тож вони самі беруть участь у підпалах. Безперечно, Дейлів Кольоровий Загін зацікавиться, чому б це Рибаківі присилати частину тіла жертви копу, який рано подав у відставку, такому як Джек. *І кепка*, — думає Джек. — *Не забути про кепку*.

Він раптом усвідомлює, що відчув Дейл, коли той сказав, що треба відгородити таксофон біля «7-11». *Точно*.

— Чувак, — каже він. — Твоя правда. — Він дивиться на Тома Лунда, який старанно розмотує жовту поліційну огорожджувальну стрічку, тоді як метелики витанцьовують у нього за плечима, а мухи ведуть далі своє сп'яніле дзижчання під покровом «Смачно в Еда».

— А як він?

— Том триматиме язик за зубами, — каже Дейл, і Джек вирішує йому повірити.

Він мовчатиме, це ж не Угорець.

— Я в тебе в боргу, — каже Джек.

— Так, — погоджується Генрі з пасажирського сидіння. — Навіть сліпому очевидно, що ти його боржник.

— Тримай язик за зубами, дядечку Генрі, — каже Дейл.

— Так, *mon capitaine*.

— А як щодо кепки? — запитує Джек.

— Якщо ми знайдемо ще якусь річ Тая Маршалла... — Дейл робить паузу і ковтає. — Чи Тая самого, ми залишимо її теж. Якщо ні, то нехай вона ще побуде в тебе деякий час.

— Думаю, ти мене просто врятував від серйозних страждань, — каже Джек і обводить Дейла ззаду пікапа. За кабіною він відчиняє ящик із нержавіючої сталі, який не замикав, ідучи сюди, і дістає з нього один із мішків для сміття. Чується плескіт води і стукіт кубиків льоду один об один. —

Наступного разу, коли тобі раптом спаде на думку, що ти тупий, нагадай собі про цей випадок.

Дейл ігнорує цей комплімент.

— ОБоже, — каже він одним словом. Він дивиться на щойно витягнений з торбинки для сміття мішечок. Намистинки води вчепилися в його прозорі стінки.

— Цей *запах!* — каже Генрі з беззаперечним стражданням у голосі. — О, бідна дитина!

— Ти чуєш запах навіть через пластик? — запитує Джек.

— Так, звичайно. Він також розповсюджується звідти. — Генрі показує на зруйнований ресторан, а тоді витягує сигарети. — Якби я знав, я б прихопив «EL Producto» і «Вікс».

До того ж немає необхідності йти з мішечком, із жахливим артефактом, повз Тома Лунда, оскільки на даний момент той зник за руїнами з катушкою жовтої стрічки.

— Давай прямуй усередину. — Дейл тихо дає настанови Джеку. — Роздивись там і потурбуйся про те, що в цьому мішечку, якщо ти знайдеш... ти зрозумів... її. Я хочу поговорити з Томом.

Джек ступає крізь перекошений проріз від дверей, яких уже давно немає, і поринає в скупчення смороду. Він чує, як Дейл дає доручення Тому, щоб той відрядив Пем Стівенс і Денні Чеду, тільки-но вони прибудуть, назад, до початку під'їзної дороги, щоб стояли там як паспортний контроль.

«Смачно в Еда» буде, мабуть, краще освітлений десь після полудня, але зараз тут темно, лише де-не-де промені сонця перетинаються, потрапляючи сюди крізь щілини. У них ліниво кружляють галактики пилу. Джек ступає обережно, було б добре взяти із собою ліхтарик, але він не хоче повертатися до патрульної машини, допоки не подбає про ступню. (Він називає це «переміщенням».) Тут скрізь людські сліди серед пилу, сміття і кучугур старого сірого пір'я. Сліди за розміром схожі на чоловічі. А навколо них хаотичні відбитки собачих лап. Ліворуч від себе Джек по-

мічає акуратну купку лайна. Він обходить іржаві залишки переверненого газового гриля і, йдучи вздовж слідів, обходить брудну стійку. Надворі під'їхала друга поліційна патрульна машина Френч Лендінга. Тут, у цьому темному світі, дзижчання мух перетворюється на легке ревіння, відчувається сморід... *сморід...*

Джек витягує з кишені носовичок, затуляє ним ніс і йде слідами, що ведуть на кухню. Тут кількість слідів від лап збільшується, а людські відбитки взагалі зникають. Джек похмуро думає про коло, яке він зробив на полі іншого світу, коло, до якого не вела стежка із зім'ятої трави.

Біля дальньої стіни, біля висхлої калюжі крові, лежить те, що залишилося від Ірми Френо. Пасмо її рудувато-білявого волосся милосердно приховує обличчя. Над нею — вицвілий шматок теплозахисного екрана, що колись був частиною фритюрниці, на ньому написано два слова, Джек переконаний, що написані вони чорним маркером «Шарпі»:

Привіт, хлопці

— *О чорт*, — каже Дейл Гілбертсон, стоячи просто позаду нього, і Джек ледь не скрикнув.

Надворі майже одразу чується метушня. Денні й Пем повертались і були вже на середині під'їзної дороги (побачивши розвалені руїни «Смачно в Еда» і відчувши запах, яким звідти несло, вони аж ніяк не здивувалися, що їх призначили охороняти в'їзд), коли ледь не зіткнулись лобом в лоб зі старим пікапом «Інтернешнл Харвестер», що гнав до «...В Еда» зі швидкістю добрих сорок миль на годину. На щастя, Пем звертає на узбіччя праворуч, а водій пікапа — Тедді Ранкельман — звертає ліворуч. Автомобілі роз'їхались, будучи на відстані кількох дюймів, і заїхали в траву з обох боків цієї жалюгідної подоби дороги. Ржавий бампер пікапа б'ється об невеличку берізку.

Пем і Денні виходять, серця калатають, адреналін зашкалює. Четверо чоловіків висипаються з кабіни пікапа, неначе клоуни в цирку з маленької машинки. Якби місіс Мортон їх побачила, вона одразу впізнала б їх, оскільки щоразу бачила в «Ройз Стор». Ледарі, як вона їх називає.

— Що, в біса, ви тут *робите*? — кричить Денні Чеда.

Він кладе руку на руків'я пістолета, а тоді неохоче опускає. У нього починає страшенно боліти голова. Чоловіки (Ранкельман — єдиний, кого офіцери знають на ім'я, хоча з виду вони знають й інших трьох) вирячили очі від хвилювання.

— Скільки знайшли? — один із них плює. Пем практично бачить слину, що бризкає у вранішньому повітрі, — видновище, без якого чудово можна було б обійтися. — Скільки дітей убив той навіжений?

Пем і Денні обмінялися тривожними поглядами. Перш ніж вони змогли відповісти, святі небеса, під'їжджає «Шевроле Бель Ер», у якому також четверо чи п'ятеро чоловіків. Ні, серед них одна жінка. Вони зупиняються і так само висипаються, як клоуни з маленької машини.

Ми ж бо достоту як клоуни, — думає Пем.

Пем і Денні оточили вісім істеричних чоловіків і одна істерична жінка, які засипають їх запитаннями.

— Чорт забирай, я йду туди і подивлюся все сам! — кричить Тедді Ранкельман ледь не тріумфально, і Денні усвідомлює, що ситуація на межі виходу з-під контролю.

Якщо ці дурні подолають решту цієї під'їзної дороги, Дейл спершу зробить ще одну дірку в його дупі, а тоді ще насипле туди солі.

— *УСІМ ЗАЛИШАТИСЯ НА МІСЦЯХ!* — Чеда витягує пістолет.

Він це робить уперше, і йому нестерпно тримати його в руці — усе ж таки це звичайні люди, не якісь погані хлопці, — але це привертає їхню увагу.

— Це місце злочину, — каже Пем, котра нарешті може знову говорити нормальним голосом. Вони бурмочуть і пе-

резираються; найгірші побоювання підтвердились. Вона підходить до водія «Шевроле». — Хто ви, сер? Сакнессам? Ви, здається, Сакнессам.

— Фредді, — доповнює він.

— Гаразд, ви зараз же сідаєте у своє авто, Фредді Сакнессам, і всі, хто приїхали з ним, також, і негайно забираєтесь звідси до біса. І навіть не думайте розвертатися, тут можна застрягнути.

— Але... — починає жінка. Пем думає, що вона із Сенгерів, — не сімейство, а кодро дурнів.

— Замоккла й пішла.

— А ти за ним, — Денні звертається до Тедді Ранкельмана.

Йому залишається лише сподіватися на Бога, що більше ніхто не під'їде, інакше їм доведеться керувати парадом, що рухається заднім ходом. Він уявлення не має, звідки вони дізнались про цю новину, та зараз він не може про це думати.

— Можливо, ти хочеш отримати виклик до суду за втручання в поліційне розслідування. За це можуть дати п'ять років. — Він і гадки не має, чи є така стаття, але це змушує їх зарухатись навіть швидше, ніж від пістолету.

«Шевроле» їде, вихляючи задом, як собака хвостом. Пікап Ранкельмана їде за ним. Двоє чоловіків стоять ззаду і визирають з-за кабіни, щоб хоча б побачити дах ресторану. Цікавість змушує їх дивитися бодай у неприємну порожнечу. Патрульна машина їде останньою, неначе підганяючи старе легкове авто і ще старішу вантажівку, мов коргі¹ підганяє стадо овець. На даху патрульної машини тепер виблискують миготливі маячки. Пем фактично не доводиться забирати ногу з гальм, і в цей час вона низьким голосом випускає потік слів, яких її достоту не мати навчила.

— І цим ротом ти цілуєш своїх дітей на ніч? — з подивом запитує Денні.

¹ Коргі — порода сторожових собак.

— Стули пельку, — каже вона. А тоді: — У тебе є аспірин?

— Я хотів тебе запитати те ж саме, — каже Денні.

Вони виїжджають до головної дороги саме вчасно. Ще три авто прямують сюди із Френч Лендінга, два з боку Централії й Ардена. Голос сирени поширюється спекотним повітрям. Ще одна патрульна машина, третя за списком Дейла, минає натовп, що їде з міста.

— О чорт, — говорить Денні, ледь не плачучи: — О чорт, чорт, чорт. Оце зараз буде карнавал, і я переконаний, що поліція штату ще не в курсі. Вони будуть шоковані. Дейл буде шокований.

— Усе буде гаразд, — каже Пем, — заспокойся. — Ми перекриємо дорогу й парк. Захочай цей бісів пістолет назад до кобури.

— Так, мамо. — Він трохи заспокоюється, коли Пем розвертає машину і ставить поперек під'їзної дороги, від'їжджає, щоб дати дорогу третій машині, а тоді знову дає вперед, щоб заблокувати шлях.

— Мабуть, ми якраз встигли.

— Так, встигли.

Вони трохи заспокоюються. Обое забувають про стару дорогу, що пролягає між «Едом» і «Гольцом», але більшість про неї знають. Шнобель Сент-Пір і його друзі це точно знають. А Венделл Грін не знає, але такі, як він, завжди знаходять інший шлях. Інтуїтивно.

Поїздка Шнобеля почалась із Міртл Харрінгтон, люблячої дружини Майкла Харрінгтона. Вона пошушукалася телефоном із Річардом Бамстедом, у котрого закохана по вуха попри те, що він одружений на одній з її кращих подруг, Глед, яка несподівано померла в себе на кухні в чудовому тридцятиоднорічному віці. Своєю чергою, Річі Бамстеду вже набридли макаронні запіканки з тунцем і безкінечні розмови телефоном із Міртл. До речі, вона завжди говорить пошепки. Йому вистачило б їх уже на два життя наперед. Проте сьогодні він із задоволенням, як не дивно, без дратівливості, слухає цей шепіт. Він їздить за кермом вантажівки пивоварної компанії «Кінгсленд», тож певною мірою знайомий зі Шнобелем Сент-Піром і рештою хлопців.

Спершу Річі думав, що Грізна П'ятірка — це банда хуліганів, оскільки ці здоровані з довгим, по плечі, розпатланим волоссям і пишними бородами з ревінням ганяють містом на своїх «гарляях», але якось у п'ятницю стояв поруч з одним із них, на прізвисько Мишеня, у черзі до каси. Мишеня опустив на нього погляд і сказав щось смішне про те, що любов до праці, на жаль, ніяк не відображається на зарплаті. Між ними зав'язалася приголомшено цікава розмова. Через два дні після закінчення зміни він побачив Шнобеля Сент-Піра і ще одного, на прізвисько Док, коли ті балакали у дворі. Замкнувши на ніч вантажівку, він підійшов до них і втрутився в їхню розмову. Він почувався ніби в прокуреному блюз-барі й водночас на чемпіонському етапі гри в «Небезпеку». Ці хлопці — Шнобель, Мишеня, Док, Сонні, Диктатор Білл — схожі на лютих прихильників рок-н-ролу, проте, виявляється,

вони геть не пустоголові. Шнобель — головний пивовар спеціальних проектів відділу «Кінгсленд Ель», а решта хлопців були під ним. Вони відвідували університет, оскільки зацікавлені у виготовленні високоякісного пива. Хлопці любляють гарно проводити час. У Річі з'явилось палке бажання теж мати такий мотоцикл і зависати так, як вони, але довгий суботній день і вечір у «Сенд Бар» довели, що повернутись до попереднього життя — це все, що йому треба. Йому забракло терпіння, щоб випити два кухлі «Кінгсленда», гідно зіграти партію в більярд, випити ще два кухлі під час обговорення впливу Шервуда Андерсона і Гертруди Штайн на раннього Гемінгвея і ще кількох серйозних тем, перехилити ще кілька кухлів, зберегти при цьому досить ясний розум, щоб ганяти стрімголов околицями, підчепити парочку досвідчених дівчат Медісона, викурити неймовірну кількість першокласного лайна і так їздити до світанку. Людей, котрі, роблячи все це, можуть утриматися на хорошій роботі, можна тільки поважати.

Щойно Річі про все дізнався, то вирішив, що просто зобов'язаний сказати Шнобелю, що поліція нарешті знайшла тіло Ірми Френо. Те, що надокучлива Міртл сказала, що це секрет, він проігнорував, але він більше ніж упевнений, що, розповівши цю новину, вона зателефонувала ще щонайменше п'ятьом людям. Ці люди зателефонують своїм найкращим друзям, і невдовзі вже половина Френч Лендінга вирушить до тридцять п'ятого, щоб подивитися. Шнобель має право бути там, як ніхто інший, хіба ні?

Менше ніж за тридцять секунд після того, як він спекався Міртл Харрінгтон, Річі Бамстед знаходить номер Шнобеля Сент-Піра в телефонній книзі та дзвонить йому:

— Річі, я щиро сподіваюсь, що ти мене дуриш, — каже Шнобель.

— Він подзвонив? — Шнобель хоче, щоб Річі повторив це. — Той шматок лайна, що їздить на патрульній машині з написом «ПРОСТО СКАЖИ НІ», Навіжений Угорець?.. І де, він сказав, дівчинка?

— Чорт, та там буде все місто, — каже Шнобель. — Але дякую, чувак, дуже дякую. Я твій боржник. — За мить до того, як він кидає слухавку, Ричі здається, що Шнобель починає ще щось казати, потопаючи в скипілому припливі емоцій.

У маленькому будинку на Нейлгауз-роу Шнобель Сент-Пір витирає сльози, що течуть аж до бороди, акуратно відсуває на столі телефон на кілька дюймів назад і повертається обличчям до Ведмедиці — своєї фактичної дружини, своєї супутниці, матері Емі. Її справжнє ім'я Сюзен Осгуд. Вона дивиться на нього з-під густого білявого чубчика, одним пальцем тримаючи місце в книжці.

— Це дівчинка Френо, — каже він. — Я маю їхати.

— Їдь, — каже Ведмедиця. — Візьми мобільний і зателефонуй мені, щойно захочеш.

— Так, — каже він, схопивши телефон з підставки, запихає його до передньої кишені джинсів.

Замість того щоб негайно прямувати до дверей, засовує руку в величезний рудувато-коричневий клубок своєї бороди та інтуїтивно розчісує її пальцями. Його ноги приросли до підлоги, в очах зник фокус.

— Рибак зателефонував на «911», — каже він. — Ти можеш повірити в такі нісенітниці? Вони не могли знайти дівчинку Френо самі, їм потрібно було, щоб *він* зателефонував і сказав їм, де знайти тіло.

— Послухай, — каже Ведмедиця, підводиться і проходить відстань між ними навіть швидше, ніж здається. Вона притуляється своїм маленьким тендітним тільцем до його масивного тіла, і Шнобель вдихає на повні груди її чистий заспокійливий аромат, який поєднує запах мила і свіжого хліба. — Якщо ти з хлопцями поїдеш туди, ти маєш контролювати їх там. Також контролюй там *себе*, Шнобелю. Хай би як ти розізлився, ти там не дурій і не починай бити всіх підряд. Тим більше, копів.

— Мені здається, ти не хочеш, щоб я туди їхав.

— Ти мусиш. Я просто не хочу, щоб ти заgrimів у в'язницю.

— Ей, — каже він, — я пивовар, а не шибайголова.

— Не забувай про це, — каже вона і поплескує по плечі: — Ти збираєшся їм зателефонувати?

— Покличу з вулиці. — Шнобель іде до дверей, нахилиється, щоб узяти шолом, і виходить.

Піт стікає його чолом і повільно котиться бородою. Ще два кроки — і він біля мотоцикла, кладе одну руку на сидіння, витирає чоло, а тоді кричить: «КЛЯТИЙ РИБАК СКАЗАВ БІСОВОМУ КОПУ-УГОРЦЮ, ДЕ ШУКАТИ ТІЛО ІРМИ ФРЕНО. ХТО ЗІ МНОЮ?»

З обох боків Нейлгауз-роу бородаті голови раптом висовуються з вікон і гучно вигукують.

— Зачекай!

— Ах ти, дідько!

— Йо!

Четверо кремезних чоловіків у шкіряних піджаках, джинсах, черевиках вилітають зі вхідних дверей. Шнобель ледь не всміхається — він любить цих хлопців, але іноді вони нагадують йому персонажів мультфільму. Ще до того, як вони до нього доходять, він починає пояснювати про Річі Бамстеда і дзвінок на «911», і ще до того, як він закінчує, Мишеня, Док, Сонні й Диктатор Білл уже осіддали свої мотоцикли й лише чекають сигналу.

— Але ось у чому річ, — каже Шнобель, — дві речі. Ми їдемо туди не для того, щоб самим розібратись у справі Емі, Ірми Френо і Джонні Іркенхема. Ми їдемо туди, щоб переконатися, що вони все роблять правильно, і не будемо нікому там скручувати голову, хіба якщо самі напросяться. Зрозуміли?

Решта гуде, бурмоче й бурчить, очевидно, на знак згоди. Чотири сплетені бороди вихляють то вгору, то вниз.

— А по-друге, якщо ми й маємо скрутити комусь голову, то це Рибаківі. Бо ми не повинні миритися з тим лайном,

яке нині відбувається. Я тепер переконаний, що настала наша черга вистежити клятого виродка, який убив мою маленьку дівчинку, — голос Шнобеля щемить у горлі, і він підводить руку, стиснену в кулак, перш ніж веде далі. — І вгробив ще одну маленьку дівчинку в халупі за тридцять п'ятим. Я дістанусь до клятої голови цього покидька, а тоді вчиню СПРАВЕДЛИВІСТЬ над його задом!

Його хлопці, його команда, його загін трясуть кулаками в повітрі й вигукують бойовий клич. П'ять мотоциклів із різким шумом заводяться.

— Ми глянемо на це місце із шосе, а тоді об'їдемо дорогою від «Гольца».

Шнобель кричить, а тоді зривається з місця і мчить дорогою до пагорба на Чейз-стрит у супроводі друзів. Вони їдуть центром міста, Шнобель лідирує, Мишеня й Сонні фактично поруч із вихлопною трубою його мотоцикла, Док і Диктатор за ними, їхні бороди розвіває вітер. П'ятірка мотоциклів спричиняє брязкотіння вікон і згання шпаків з намету театру «Азенкур». Шнобель трохи схожий на розлюченого Кінг-Конга. Щойно вони минають «7-11», Диктатор і Док підтягуються та їдуть широкою автомагістраллю поруч із Сонні та Мишеням. Люди, що прямують на захід 35-м, побачивши транспорт, що летить просто на них, звертають на узбіччя, а водії, які бачать їх у дзеркалі заднього огляду, висовують руки з вікон і махають їм, повідомляючи, що дають дорогу.

Біля Централії Шнобель минає удвічі більше авто, ніж зазвичай трапляється на шосе передмістя зранку у вихідний день. Ситуація навіть гірша, ніж він очікував: Дейлу Гілбертсону, очевидно, доведеться поставити кілька копів, щоб заблокувати потік машин, що звертають з 35-го. Адже два копи можуть стримати не більше десяти-дванадцяти бажаючих подивитись на те, що скоїв Рибак. Френч Лендінг не має достатньої кількості копів, щоб стримати всіх цих навіжених, котрі рвуться до «Смачно в Еда». Шнобель чортихається,

уявляючи, що буде, якщо ситуація вийде з-під контролю, подумки перетворює цих Рибаків на кілочки для намету. Втрата контролю — це якраз те, чого він не може дозволити, якщо сподівається на співпрацю з Дейлом Гілбертсоном і його лакеями.

Шнобель їде в супроводі своїх товаришів, мінаючи стару червону «Тойоту», аж раптом у нього з'являється настільки чудова ідея, що він забуває вселити безрозсудний жах у водія цієї таратайки, не подивившись йому просто у вічі й не загарчавши: «Я виготовляю “Кінгслендський Ель” — найкраще пиво у світі, боягузливий ти йолопе». Він уже казав таке двом водіям сьогодні вранці, і жоден його не підвів. На таке звертання заслуговували ті, хто паскудно водили автомобілі або їхали на машині, що мала страшенно жахливий вигляд. Уявляючи, що таким безглуздим способом він погрожує їм статевим насильством, ціпеніючи, як кролики, вони завмирили на місці. Неймовірно весело, як співали жителі Смарагдового міста в повісті «Чарівник країни Оз». Ідея, яка відвернула Шнобеля від його безневинного задоволення, несе в собі простоту й натхнення. *Найкращий спосіб співпрацювати — це запропонувати її самому.* Він точно знає, як підобритися до Дейла Гілбертсона: відповідь була такою ж елементарною, як, одягнувши бейсбольну кепку, взявши ключі від авто, вийти з дому — відповідь, здавалося, була просто в нього під носом.

Одна маленька частинка цієї відповіді сидить за кермом червоної «Тойоти», яку щойно обігнали Шнобель і його весела компанія. Венделлу Гріну мав дістатись глузливий докір з обох причин. Його маленьке авто, можливо, колись і не було таким страшеньким, але тепер воно настільки спотворене численною кількістю вм'ятин і подряпин, що викликає насмішку; до того ж їздить Грін із непохитною пихатістю, оскільки вважає, що це «круто». Він женеться на жовте світло, не виконує правил розмічення на дорозі й зухвало не

дотримується дистанції. Звичайно ж, зловживає своїм клаксоном з будь-якої нагоди. Венделл — це небезпека. Те, як він водить авто, цілком відповідає його характеру: неухажний, необачний, ховається за щит величності. Зараз він їде навіть гірше, ніж зазвичай, оскільки намагається обігнати всі інші автівки на дорозі, зосередивши увагу на кишеньковому диктофоні, який він тримає біля рота, і своїм золотим голосом виливає золоті слова, сидячи в дорогоцінній машині. (Венделл часто жалкує про недалекоглядність їхньої місцевої радіостанції, нарікаючи, що надто багато часу присвячується таким дурням, як Джордж Ретбун і Генрі Шейк, але вона могла б піднятися на новий рівень, просто виділивши йому щодня близько години ефіру на коментар новин.) О, чарівне поєднання слів Венделла і голосу Венделла — Едвард Марроу в розквіті своєї кар'єри не звучав так красномовно, так дзвінко.

Ось, що він каже: «Сьогодні вранці я приєднався до шокованого, засмученого, просто доскіпливого каравану скорботного паломництва, що рухається на схід уздовж звивистого буколичного Шосе-35. Вже не вперше цей журналіст вражений, вражений глибоко колосальним контрастом між миловидністю і спокоєм пейзажів Кулі Кантрі та мерзенністю й жорстокістю психічно хворого людського створіння, що криється в душі того, кого ми навіть не підозрюємо. Новий абзац.

Новини поширюються як лісова пожежа. Сусід зателефонував сусіду, друг подзвонив другу. З приводу ранкового дзвінка на «911» до відділку поліції Френч Лендінга, понівеченого тіла маленької Ірми Френо, що лежить у зруйнованому колісь кафе-морозиво, кафе «Смачно в Еда». То хто ж подзвонив? Точно якийсь законотупаний громадянин. Зовсім ні, леді і джентльмени, зовсім ні...»

Леді і джентльмени, це репортаж із передової, новини, які пишуться в той же час, що й відбуваються, концепція

досвідченого журналіста може претендувати на Пулітцерівську премію. Сенсаційну новину Венделл Грін дізнався від свого перукаря Рой Роял, котрий це почув від дружини Тіллі Роял, яку повідомила сама Міртл Харрінгтон, тож Венделл Грін виконав свій обов'язок перед читачами: він схопив диктофон і камеру й вибіг до свого брудного автомобіля, навіть не зателефонувавши головному редакторові «Вісника». Йому не потрібен фотограф, він може зробити фотографії старим надійним «Нікон Ф2А», що на пасажирському сидінні, органічне поєднання слів і картинок... детальний огляд найжахливішого злочину нового століття... глибоке занурення в природу зла... жалісливий образ страждань суспільства... безжалісне викриття бездарності одного відділку поліції...

Усе це крутиться в його голові, мелодійні слова ллються одне за одним у мікрофон зведеного диктофона, тож не дивно, що Венделл Грін не чує звуку мотоциклів чи присутності Грізної П'ятірки взагалі, аж доки не дивиться вбік, підшуковуючи ідеальну фразу. Поглянувши вбік, він бачить, що не більше ніж за два фути ліворуч — Шнобель Сент-Пір верхи на своєму «гарлеї», його охоплює паніка, по губах можна прочитати, як він

виспівує

га.

Ні, не може бути. Як відомо Венделлу, Шнобель Сент-Пір матюкається, як чорнороб у бійці на набережній. Коли після смерті Емі Сент-Пір Венделл, котрий просто підкоряючись давнім правилам свого ремесла, завітав до будинку номер один по вулиці Нейлгауз-роу, щоб запитати в стражденного батька, як він почувається, усвідомлюючи, що його дитину було зарізано, як свиню, і частково з'їдено монстром у людській подобі, Шнобель схопив його, безневинного репортера, за горло, випустив потік непристойної лайки і закінчив ревінням, що коли він ще хоча б раз побачить містера Гріна, то відірве йому голову, а те, що залишиться, використає як статевий отвір.

Ця погроза і стала причиною миттєвого страху Венделла. Він дивиться в дзеркало заднього огляду й бачить Шнобелів загін, який розтягнувся на всю дорогу, як окупантська армія готів. Він уявляє, як вони розмахують черепами на мотузках, зроблених із людської шкіри, і кричать, що вони зроблять із його шиєю після того, як відірвуть голову. Все, що він збирався диктувати в безцінній машині, миттєво випарувалось разом із мріями виграти Пулітцерівську премію. Його шлунок стискається, краплини поту виступають із кожної шпаринки на його широкому рум'яному обличчі. Ліва рука тремтить на кермі, права — крутить диктофон, мов кастаньєти. Він відпускає педаль газу й відкидається на спинку сидіння авто, повертаючи голову праворуч настільки, наскільки це можливо. Його єдине бажання — скрутитися калачиком під панеллю з дротів, прикинувшись ембріоном. Страшенне ревіння позаду дедалі гучніше, серце в грудях б'ється як риба об лід. Венделл скиглить. Шеренга литаврів створює гуркотіння, що вібрацією відбивається на дверях авто.

Мотоцикли пролітають повз нього і женуться по шосе вгору. Венделл Грін витирає обличчя, повільно змушує себе сісти прямо. Його серце вже не вискакує з грудей. Світ по той бік лобового скла, який здавався маленьким, як мушка, повернувся назад, до нормального розміру. Венделл вважає, що він злякався не більше, ніж будь-яка жива істота настрахалася би за цих обставин. Турбота про себе насичила його, як гелій наповнює повітряну кульку. Багато хто з тих, кого він знає, узагалі з'їхали б з дороги, а більшість навіть навалили б у штани. А що зробив Венделл Грін? Він лише трохи сповільнив рух — та й по всьому. Він вчинив, як справжній джентльмен, давши дорогу засранцям Грізної П'ятірки, які проїздили повз нього. Він набирає швидкості, спостерігаючи за байкерами, які мчать попереду.

Венделл досі крутить диктофон у руці. Він підносить його до рота, облизує губи й раптом розуміє, що забув, що

збирався сказати. Порожня стрічка прокручується від початку до кінця.

— Чорт, — каже він, натискаючи кнопку «ВИМК».

Натхненні фрази, мелодійні каденції безслідно зникли, мабуть, назавжди. Але ситуація, здається, ще гірша. Венделлу видається, що вся низка логічних зв'язків зникла разом із втраченими фразами. Він пам'ятає форму великої кількості обрисів, щонайменше півдюжини пронизливих статей про Рибак... що робити? Треба виграти Пулітцерівську премію, це точно, але як? Частина його мозку, що вималювала ідею тексту, зараз була порожньою. Шнобель Сент-Пір і його громили вбили, як йому зараз здавалося, найкращу думку, яка коли-небудь з'являлась у Венделла Гріна, і він не впевнений, чи зможе її оживити. Що ці виродки-байкери взагалі тут роблять?

Відповідь очевидна. Якийсь мерзенний добрий дядечко вирішив, що Шнобель має знати про дзвінок Рибак на «911», і тепер кодло байкерів прямує до зруйнованого «Смачно в Еда» так само, як і він. На щастя, ще не так багато людей їдуть туди, він зможе триматися подалі від своєї Немезиди. Не маючи іншого вибору, він пропускає декілька автомобілів, щоб не їхати за байкерами.

Рух стає щільнішим, швидкість сповільнюється; попереду байкери, вишикувавшись у лінію, їдуть один за одним, повільно повзуть у бік курної дороги, що веде до «Еда». Перебуваючи на сімдесят чи вісімдесят ярдів позаду, Венделл бачить двох копів, чоловіка і жінку, які намагаються розігнати цікавих. Щоразу, як перед ними з'являється нове авто, вони жестикулюють, розвертають його й відправляють, показуючи на дорогу. Іншими словами, поліцейний автомобіль припаркований збоку, поперек дороги, і блокує проїзд, не пропускаючи абсолютно нікого. Така сцена не надто засмучує Венделла. Для журналістів це звична річ. Журналісти — це посередники, шпаринки, через які так чи інакше заборонені місця та події доходять до широкого за-

галу. Венделл Грін тут виконує роль представника народу, крім того, він найшановніший журналіст у західній частині штату Вісконсин.

Коли він наближається ще на тридцять футів, то бачить, що копи, які намагаються врегулювати рух — це Денні Чеда і Пем Стівенс; його впевненість похитнулася. Кілька днів тому вони обоє у відповідь на його прохання поділитись інформацією відрядили його до дідька. Пем Стівенс, вірогідно, вперта сучка, професійна зануда. Інакше чому б це дамі з доволі пристойною зовнішністю захотілося бути копом? Стівенс не пропустить його, бодай заради власного задоволення, — а це принесе їй *насолоду*! Очевидно, Венделл розуміє, що йому доведеться якось прослизнути. Він уявляє, як повзе полем на череві, й здригається від відрази.

Дивно, Шнобель і його кортеж, навіть не звертаючи уваги на авто, вишикувались у лінію й повільно просуваються в бік Чеди і Стівенс. Вони навіть не повертають голови, щоб, роззявивши роти, подивитись на напівзруйновану халупу, авто капітана, пікап, який Венделл одразу ж упізнав, і чоловіків, що стоять на стоптаній траві, двоє з яких — Дейл Гілбертсон і власник пікапа, Голлівуд Джек Соєр, цей зарозумілий лос-анджелеський самозакоханий дурень. (Третій, на котрому кремований капелюх, окуляри, елегантна сорочка, не відіграє там зовсім ніякої ролі, принаймні для Венделла. Цей тип має вигляд, неначе щойно зійшов із якогось давнього фільму Хамфрі Богарта.) Їхні шоломи досі націлені лише вперед, наче вони прямують до Централії, щоб улаштувати погром у «Сенд Бар». Вони просуваються далі, п'ятеро виродків, байдужі, як зграя диких собак. Щойно вони виїжджають на велику дорогу, четверо з них знову їдуть так, що утворюють паралель позаду Шнобеля, неначе віяло розгорнулося на шосе. Потім всі як один різко звертають ліворуч і розвертаються, залишаючи п'ять великих шлейфів пилу і гравію позаду себе. Не зменшуючи швидкості, навіть не думаючи уповільнюватись, вони знову

діляться на один-два-два і мчать назад на захід, до місця злочину і Френч Лендінга.

Побий мене грім, думає Венделл. *Шнобель підібгав хвоста і здався. От слабак*. Наближаючись, групка байкерів, здавалося, дедалі збільшувалася, і незабаром Венделл Грін уже зблизька міг розгледіти похмуре обличчя Шнобеля під шоломом, яке, наближаючись, теж збільшувалося.

— Я ніколи не міг подумати, що ти такий боягуз, — каже Венделл, спостерігаючи, як наближається Шнобель.

Вітер розділяє його бороду на дві рівні частини, що розвіваються врзнобіч. За сонцезахисними окулярами здається, що він цілиться з рушниці. Від думки, що Шнобель може націлити свій погляд на нього, кишечник Венделла починає подавати тривожні симптоми.

— Невдаха, — каже він не надто голосно.

З ревінням, що розриває барабанні перетинки, Шнобель мчить повз покоцану «Тойоту». Решта Грізної П'ятірки теж з гучним завиванням женуться далі.

Усвідомлення того, що Шнобель боягуз, тішить його серце. Він дивиться в дзеркало заднього огляду й бачить, як байкери зменшуються. Однак думка, яку він не може проігнорувати, мов черв'як вгризлася в його мозок. Можливо, Венделл і не сучасний Едвард Марроу, проте він пропрацював репортером майже тридцять років, тож інтуїція в нього розвинена. Думка звивисто блукає каналами його мозку і посилає кілька слухних сигналів. Венделл розгадав таємний план байкерів, зрозумів, що відбувається.

— От собака, — каже він і з широкою посмішкою безперервно сигналить клаксоном, викручує кермо ліворуч, стукається об автомобіль, що попереду, завдаючи мінімальної шкоди крилу, як своєму, так і попередньому. — Підступний виродок, — каже він, ледь не сміючись від захвату.

«Тойота» виїжджає з потоку транспорту, що рухається на схід, і повільно переходить на смугу, що прямує на захід. Сигналячи і пхикаючи, він женеться за байкерами.

Тепер Венделлу Гріну не доведеться повзти на пузі кукурудзяним полем: той підступний виродок, Шнобель Сент-Пір, знає іншу дорогу до «Смачно в Еда»! Усе, що залишається нашому зіркового репортеру, — триматися подалі, щоб залишатися непоміченим, і він отримає безкоштовну перепустку на сцену. Чудово. Ох, яка іронія: Шнобель подає пресі руку допомоги — щиро дякую тобі, нахабний відморозку. Венделл навряд чи сподівається, що Дейл Гілбертсон допустить його туди, але виштовхнути звідти його буде набагато важче. За ті кілька хвилин, що в нього будуть, він зможе поставити кілька запитань, зробить кілька фото, які свідчитимуть самі за себе, і — головне! — сповниться атмосферою, щоб написати одну з легендарно яскравих статей.

З радістю в серці Венделл нишком рухається шосе зі швидкістю п'ятдесят миль на годину, дозволяючи байкерам їхати далеко попереду, проте не даючи їм зникнути з поля зору. Кількість автомобілів, що рухаються назустріч, різко зменшується. Спочатку ідуть дві-три машини, потім одна, а тоді й геть зникають. Неначе бажаючи залишатись непоміченими, Шнобель і його друзі звертають із шосе до космічного купола «Гольца». Венделл відчуває, як з глибини душі виринають нотки невпевненості: невже в Шнобеля і його незграб раптом з'явилося палке бажання проїхатися на тракторі чи сінокосарці? Він тисне на газ і починає думати, що, можливо, вони помітили його й вирішили відірватися від «хвоста». Наскільки йому відомо, тут немає нічого, окрім автосалону, гаража для технічного обслуговування і стоянки. Прокляте місце схоже на пустир. Позаду стоянки... що? З одного боку, пам'ятає він, заросле чагарником поле, що простягається аж до горизонту. З іншого боку ростуть дерева, але не так густо, як у лісі. З того місця, де він знаходиться, йому видається, що це лісосмуга, яка пагорбом спускається вниз.

Навіть не увімкнувши поворот, він перетинає зустрічну смугу і мчить до «Гольца», досі чуючи звук мотоциклів, але

вже приглушений. У Венделла закрадається думка, що вони обдурили його й утекли, покепкували з нього! На вершині підйому він повертає і прямує до стоянки. Два величезні жовті трактори стоять перед гаражем технічного обслуговування, і немає жодної машини. Порожню стоянку огороджує високий бетонний бордюру у дальньому кінці. З іншого боку стоянки, за деревами, бордюру різко переходить в асфальтову дорогу, що веде до автосалону. Венделл вивертає кермо і мчить до бордюру. Він досі чує мотоцикли, але зараз звук схожий на далеке дзижчання бджолиного рою. Вони десь за півмилі звідси, міркує Венделл, і вистрибує з «Тойоти». Він запихає диктофон до кишені піджака, перекидає через шию ремінець свого «Нікона», оббігає бордюру і вибігає на луг. Ще до того, як він доходить до лісосмуги, йому вже видно залишки колись заасфальтованої, зруйнованої та порослої старої дороги, що прямує схилом униз поміж дерев.

Венделл припускає, що старе кафе «...в Еда» знаходиться приблизно за милю звідси, він думає, чи зможе його автомобіль проїхати даний відрізок цією нерівною та зруйнованою дорогою. Місцями асфальт потріскався, а де-не-де просто розсипався, перетворившись на чорний гравій. Подекуди виднілися змієподібні коріння дерев, а також забур'янені ями. Для мотоцикла все це не проблема, але його «Тойоті» швидше за все тут не проїхати. Венделл бачить, що йому краще пройти, тож він спускається старою дорогою поміж дерев. Він бачив, що відбувається на шосе, тож переконаний, що в нього ще достатньо часу до того, як приїдуть медичні експерти й автофургон для збирання доказів. Навіть за підтримки видатного Голлівуда Соїєра з місцевих копів ніякого толку.

Коли Венделл проходить деяку відстань, звук моторів мотоциклів гучнішає, немов, доїхавши до кінця дороги, хлопці зупинилися, щоб обговорити подальший план дій. Чудово. Венделл сподівається, вони базікатимуть, аж доки не наздожене їх; він хоче подивитись, як вони кричатимуть і махати-

муть кулаками. Він хоче стати свідком, як вони розмахуватимуть залізяччям, кому яке потрапить під руку під впливом гніву й адреналіну. Венделлу хочеться сфотографувати, як Шнобель Сент-Пір, прицілившись правою рукою, виб'є Дейлу Гілбертсону передні зуби або душитиме його приятеля Сойера. Але найбільше йому кортіло зробити фотографію, заради якої він був готовий підкупити будь-якого копа, окружного чиновника, державного службовця чи безневинного свідка, який би не відмовився простягти йому руку допомоги, — хорошу, чисту, драматичну картинку з голим трупом Ірми Френо. Бажано таку світліну, яка не залишала б сумнівів, що це справа рук Рибака, хай там що. А два фото було б іще краще: одне з її обличчям для пікантності, а друге з рештками тіла для гостросюжетності — але хоча б зробити одне загальне. Таке зображення облетіло б увесь світ, зібравши мільйони. Цікаво, на скільки розщедрився б один лише «Нешнел Інквайер» — дві сотні тисяч, три? За фото бідної маленької мертвої Ірми Френо з очевидними слідами понівечення. Та це ж золота жила!

Венделл пройшов десяту частину милі жахливою старою дорогою, його зосередженість поділялась між зловтішаннями з приводу грошей, які маленька Ірма Френо зможе перекачати в його кишеню, і острахом, щоб не впасти і не скрутити щиколотку. Та раптом гуркотіння «гарлеїв» Грізної П'ятірки різко затихає. Здається, утворилась абсолютна тиша, яка одразу ж заповнюється тихішими звуками. Венделл чує кожен свій вдих і видих, а також ще якийсь шум позаду, який поєднує скрегіт і глухі удари. Він повертається і бачить, що вгорі, на початку зруйнованої дороги, старий пікап, похитуючись, прямує до нього.

Це так кумедно, машина хитається з боку в бік, спочатку потрапляє одним колесом в заглибину, а потім іншим знімає верхній шар поверхні дороги. Тобто це було б смішно, якби ці люди їхали не для того, щоб особисто побачити тіло Ірми Френо. Та пікап наїжджає на грубий корінь, і чотири темні

голови підстрибують у кабіні, мов маріонетки. Венделл прямує до них, маючи намір відіслати цих селюків туди, звідки вони приїхали. Пікап призупиняється, зачепивши плоский камінь так, що аж іскри летять з-під шасі. На думку Венделла, машина має щонайменше років тридцять. Це одне з небагатьох авто на ходу, що має вигляд навіть гірший, ніж його власне. Коли воно, трясучись, наближається до нього, Венделл крізь бур'яни й гілки на ржавому бампері бачить, що це «Інтернешнл Харвестер». Хіба «Інтернешнл Харвестер» досі випускає пікапи? Венделл підводить руку, як присяжний засідатель, коли приймає присягу, але машина, підстрибуючи на вибоїнах, долає ще кілька футів дороги, перш ніж зупинитися. Лівий бік значно вищий, ніж правий. У затінку дерев Венделл не може добре розглянути обличчя, що дивляться на нього крізь лобове скло, але в нього з'являється відчуття, що принаймні двоє з них йому добре знайомі.

Чоловік за кермом висуває голову з вікна і каже:

— О-хо-хо, це ж містер Крутий Репортер власною персоною.

— І перед вашим носом теж зачинили двері? — це Тедді Ранкельман, чиє ім'я Венделл часто бачить, коли переглядає поліційні звіти.

Інших троє пасажирів у кабіні ревуть, як віслюки, у відповідь на дотеп Тедді. Двох Венделл знає: Фредді Сакнесам, один із тих, що мешкають у зубожілих халупах біля річки, і Тутс Біллінгер, худий хлопець, котрий живе на кошті, отримані за зібраний в Ла-Рів'єр і Френч Лендінгу металобрухт. Так само, як і Ранкельмана, Тутса було заарештовано за хуліганство, але він ніколи не був засуджений. Жахливо одягну неохайну жінку йому важко впізнати.

— Вітаю, Тедді, — каже Венделл. — І вас, Фредді й Тутс. Ні, після того, як я побачив, що там коїться, я вирішив приїхати сюди.

— Гей, Венделле, не впізнаєте мене? — жалісливо каже жінка. — Дудлс Зенгер, на випадок, якщо вам памороки

відбило. Я раніше зависала з гуртом хлопців у Фредді Бел Ер, а Тедді був у зовсім іншій компанії, але після того, як ми втекли від міс Сучки, дехто захотів повернутися до бару.

Звичайно, що він пам'ятає її, хоча скам'яніле обличчя лише віддалено нагадує ту непристойну дівчину на ім'я Дудлс Зенгер, котра подавала напої в готелі «Нельсон» близько десяти років тому. Венделл вважає, що її, швидше за все, звільнили за те, що вона надто багато пила на роботі, але Бог його знає, за що її звільнили. Тоді Венделл залишав багато грошей у барі готелю «Нельсон». Він намагається пригадати, чи не стрибав у гречку до Дудлс.

Про всяк випадок він каже:

— О, це так, і хіба можна забути таку вродливу тендітну дівчину, як ви?

Хлопцям це гидко слухати. Дудлс штовхає ліктем під ребра Тутса Біллінгера, даруючи Венделлу легку усмішку, і каже:

— Ну, дякую, дуже мило з вашого боку, сер. — Так, точно, він трахав її.

Це був ідеальний момент, щоб відіслати цих недоумків назад до їхніх робочих нір, але на Венделла надходить на-тхнення.

— А чи не могли б такі чудові люди допомогти джентельмену з преси і заробити при цьому п'ятдесят баксів?

— П'ятдесят кожному чи всім разом? — запитує Тедді Ранкельман.

— Давайте всім разом, — каже Венделл.

Дудлс нахилиється вперед і каже:

— Двадцять кожному, згоден, розумнику? І ми погодимось зробити те, що ти хочеш.

— О, ви краєте моє серце, — каже Венделл.

Витягує гаманець і бере чотири двадцятки, залишаючи собі лише десятку і ще три долари на цілий день. Вони беруть гроші й одразу ж ховають.

— А тепер що я від вас хочу, — каже Венделл, нахилившись до вікна і чотирьох зацікавлених постатей у кабіні.

Через кілька хвилин, похитуючись, пікап доїжджає до кінця лісосмуги, де асфальт переходить у зарості бур'янів і високу траву. За кілька ярдів, обіпершись на підставки, вишикувались у ряд залишені мотоцикли Грізної П'ятірки. Венделл, котрий сів на місце Фредді Сакнессама, виходить і ступає кілька кроків уперед, сподіваючись, що жоден зі смердючих ароматів сухого поту, немитого тіла й несвіжого пива, якими тхнуло від його попутників, не залишився на його одязі. Він чує, як позаду Фредді зістрибує з вантажної платформи, а інші вилазять із салону й галасують удвічі більше, ніж потрібно. Венделлу видно лише безбарвні трухляві стіни «Смачно в Еда», що височіють серед густого мережива дикої моркви й тигрових лілій. До них доносяться тихі голоси, один з них належить Шнобелю Сент-Піру. Венделл швидко перевіряє свій «Нікон», знімає накривку об'єктива, прокручує новий кадр на плівці, а тоді повільно тихими кроками ступає повз мотоцикли вздовж однієї стіни зруйнованої споруди. Невдовзі він дивиться вгору на переповнену дорогу й патрульну машину, що слугує бар'єром. Трохи далі від машини, ближче до шосе, Денні Чеда і Пем Стівенс сперечаються з півдюжиною чоловіків і жінок, котрі хаотично залишили свої авто, як діти іграшки. Так довго тривати не може, якщо Чеда і Стівенс уявили, що вони дамба, то дамба от-от розколеться. Чудові новини для Венделла: чим більший безлад, тим більша свобода дій, щоб зробити сюжет іще яскравішим. Йому б хотілось пробурмотіти це в диктофон просто зараз.

Недосвідченість підлеглих капітана Гілбертсона, очевидно, виявляється в марних спробах офіцерів Чеди

і Стівенс повернути величезну кількість жителів, які прагнуть побачити на власні очі найсвіжіші факти божевілля Рибак... Ох, і ще щось, і ще щось: але цей журналіст зумів опинитися в центрі подій, маючи за честь смиренно служити вухами й очима своїх читачів...

Венделлу страшенно не хотілося б розгубити такі чудові слова, але він не може ризикувати, його можуть почути. Він наближається до фасаду «Смачно в Еда».

Смиренні вуха народу підслуховують на диво люб'язну розмову Шнобеля Сент-Піра і Дейла Гілбертсона, які стоять перед будівлею; смиренні очі народу бачать, як Джек Соєр ходить із порожньою поліетиленою торбинкою, а на пальцях його правої руки висить кепка. Смиренний ніс народу відчуває страшний сморід, який гарантує наявність трупа, що розкладається в убогій маленькій споруді праворуч. Джек рухається трохи швидше, ніж зазвичай, і хоча зрозуміло, що він іде до пікапа, чомусь постійно роззирається навколо.

Що тут відбувається? Золотий Хлопчик має дещо злодійкуватий вигляд. Він поводить так, як грабіжник у магазині, коли ховає смаколики під пальто, а золоті хлопці не повинні так поводитися. Венделл піднімає камеру і фокусує її на об'єкті. Ось і ти, Джеку, давній товаришу, давній приятелю, давній друже, ти принесеш мені чудовий прибуток. Глянь у камеру, а тепер покажи, що в тебе в руках. Венделл робить знімок і дивиться через об'єктив, як Джек підходить до свого авто. Золотий Хлопчик збирається сховати щось у бардачку, думає Венделл, і він не хоче, щоб хтось бачив, що він це робить. Дуже погано, дитинко, але тебе знімає прихована камера. Дуже погано і для смиренних очей і вух округу Френч, тому що, коли Джек Соєр підходить до авто, він не сідає в нього, а нахиляється і щось крутить у руках, показуючи нашому благородному журналістові лише чудовий вигляд його спини і нічого більше. Проте благородний журналіст усе одно робить фото, щоб доповнити послідовність

наступних фотографій, на яких Джек Соїєр повертається від пікапа з порожніми руками і вже йде спокійно. Він заховав свої брудні скарби, щоб ніхто їх не побачив, але що це були за скарби?

Аж раптом у Венделла Гріна неначе блискавка влучила. Його скальп здригається, а хвилясте волосся ледь не стає дибки. Чудовий сюжет щойно став ще *неймовірно* чудовішим. Диявольський убивця, понівечене мертве дитя і... падіння героя! Соїєр виходить із напівзруйнованої будівлі, тримаючи в руках поліетиленову торбинку й кепку з написом «Брюерс». Переконавшись, що його ніхто не бачить, ховає це у вантажівці. Він *знайшов* ці речі в «Смачно в Еда» і викрав їх просто з-під носа свого друга та прихильника Дейла Гілбертсона. Золотий Хлопчик забрав *речові докази з місця злочину!* У Венделла є докази на плівці, у Венделла є докази проти великого й могутнього Джека Соїєра. Венделл збирається розгромити його вщент. Боже, о Боже, Венделлу хочеться танцювати, що він і робить. Він не в змозі стримувати себе від незграбного виконання джиги з прекрасним фотоапаратом у руках і недбалою посмішкою на обличчі.

Він почуввається так добре, так урочисто, що ледь не забуває про чотирьох ідіотів, які чекають на його сигнал. Агов, давай без сентиментів. Таблоїди супермаркетів прагнуть витончених гостросюжетних фотографій Ірми Френо, і Венделл Грін — саме той, хто їм їх надасть.

Венделл ступає ще крок у напрямку до передньої стіни напівзруйнованої будівлі й бачить те, що змушує його завороти. Четверо байкерів пішли до краю зарослої дороги і, здається, допомагають Чеді та Стівенс завертати людей, котрі бажають подивитися на тіла. Тедді Ранкельман чув, що Рибак скидав щонайменше шість, а можливо, і вісім напівз'їдених дітей у цю халупу: новини стають іще сенсаційнішими, коли фільтруються через спільноту. Отже, копи можуть розраховувати на додаткову допомогу, але Вендел-

лу хотілося б, щоб Шнобель і команда громили тут усе, а не допомагали впорядковувати. Він доходить до кінця будинку й визирає з-за рогу, щоб побачити все, що там відбувається. Щоб отримати те, чого він хоче, Венделл має дочекатися слушного моменту.

Ще одна машина з поліційного відділку Френч Лендінга обережно просувається поміж транспорту, що завис на 35-му, і рухається до авто Чеди, а тоді їде погойдуючись забур'яненою кам'янистою дорогою перед старим магазином. Двоє молодих копів, на ім'я Голц і Нестлер, котрі працюють на півставки, неквапливо підходять до Дейла Гілбертсона, намагаючись не реагувати на сморід, нудота від якого збільшується з кожним кроком. Венделл бачить, що цим хлопцям важко приховувати розгублення і здивування, коли вони бачать, що їхній шеф люб'язно розмовляє зі Шнобелем Сент-Піром, якого вони, вірогідно, підозрюють у незліченних невідомих злочинах. Сільські хлопці, недоучки Віконсинського університету Рівер Фолз. Вони ділять одну зарплатню на двох і так намагаються досягти успіхів у роботі, стати співробітниками поліції, що схильні бачити речі в чорно-білих тонах. Благодушно всміхаючись, Дейл заспокоює їх і Шнобеля, який міг узяти їх по одному в руку й розбити їхні черепа, як намолодо зварені яйці. Очевидно, у відповідь на розпорядження Дейла нові хлопці чвалом повертаються назад до шосе, дорогою ці жалюгідні йолопи шанобливо кидають погляд на Джека Сойера.

Джек підходить до Дейла, щоб поговорити. Шкода, що Дейл не знає, що його приятель приховує докази, ха! А можливо, розмірковує Венделл, він із ним заодно. Одне можна сказати напевно: все стане ясно, щойно «Вісник» опублікує фотографії.

Тим часом чувак у солом'яному капелюсі й сонячних окулярах просто стоїть, склавши руки на грудях, з безтурботним й упевненим виглядом, неначе в нього все під контролем, неначе він навіть не відчуває смороду. Цей тип, очевидно,

ключовий гравець, думає Венделл. Він командує. Золотий Хлопчик і Дейл, хочуть йому догодити, вони це показують мовою тіла. Відтінок поваги, пошани. Якщо вони щось і приховують, то роблять це для нього. Але чому? І хто він, в біса, такий? Це чоловік середнього віку, йому приблизно п'ятдесят, на покоління старший від Джека і Дейла; він надто стильний як для жителя маленького містечка, отже, він із Медісона або Мілуокі. Він, вірогідно, не коп, але не схожий і на бізнесмена. Він самовпевнений, це ясно як білий день.

Тоді ще одна поліційна машина спускається від Шосе-35 і під'їжджає до авто новачків, Золотий Хлопчик і Дейл Гілбертсон підходять і вітаються з Боббі Дюлаком і ще з одним товстуном, Дітом Джесперсоном, але піжон у капелюсі навіть не дивиться в їхній бік. О, чудовий момент. Він стоїть, зовсім сам, неначе генерал оглядає свої війська. Венделл спостерігає, як таємничий чоловік витягує сигарету, підпалює її та випускає білі клубки диму. Джек і Дейл проводжають новоприбулих до старого магазину, а цей орел і далі палить сигарету, гордовито відділившись від усього, що його оточує. Крізь трухляву стіну Венделл чує, як Дюлак і Джесперсон висловлюють незадоволення з приводу смороду; тоді один із них, побачивши тіло, каже:

— Ох!

— Привіт, хлопці! — каже Дюлак.

«Невже це реально? Привіт хлопці?» Голоси допомагають Венделлу добре зорієнтуватися, де тіло, — у кінці кімнати, під дальньою стіною.

Перш ніж троє копів і Соїєр почовгають до виходу зі старого магазину, Венделл висовується, націлює камеру та фотографує таємничого чоловіка. На привеликий його жах, Кіт у Капелюсі моментально повертається в його напрямку і каже:

— Хто мене сфотографував?

Венделл різко відхиляється назад, ховаючись за стіною, але усвідомлює, що цей тип його, очевидно, бачив, його

сонцезахисні окуляри просто дивилися на нього! У нього вуха, як у кажана: він почув звук фотоапарата.

— Давай виходь. — Венделл чує, як він каже йому: — Немає сенсу ховатися, я знаю, що ти там.

Венделл бачить лише поліційне авто, що тягнеться за «Понтіаком» із написом «ПРОСТО СКАЖИ НІ», у хвості затору. Там, здається, ситуація доходить до пікової точки. Якщо Венделл не помиляється, то схоже на те, що котрийсь із байкерів витягує одного чоловіка з вікна гарненького зеленого «Олдса».

Саме час викликати підкріплення. Венделл знову прямує до передньої стіни будівлі та махає своєму загону. Тедді Ранкельман волає:

— Ого-го!

Дудлс верещить, як кіт із приходом теплих днів, четверо його помічників пролітають повз нього, створюючи гамір, на який він навіть не міг сподіватися.

Денні Чеда і Пем Стівенс уже і так ледь дають раду непроханим відвідувачам, аж тут чують звук газуючих мотоциклів і думають, що саме Грізної П'ятірки їм і бракувало для повного щастя. Позбутись Тедді Ранкельмана і Фредді Сакнессама було не так уже й важко, але не минуло і п'яти хвилин, як смуги в східному напрямку Шосе-35 були переповнені людьми, які вважають, що мають повне право подивитися на звалені в напівзруйнованому «Смачно в Еда» трупи. Вони відряджають один автомобіль, а на його місці з'являється два. Усі вимагають довгих пояснень, чому вони як платники податків і зацікавлені громадяни не можуть потрапити на місце злочину, до того ж такого трагічного, такого болючого, такого... ну, такого цікавого. Більшість із них відмовляються вірити, що в руїнах лише тіло Ірми Френо; троє людей поспіль звинувачують Денні в укриванні Рибака, а хтось навіть назвав його «Рибаківим Щитом». Чорт. Як не дивно, але більшість цих мисливців за трупами ледь не переконані, що поліція захищає Рибака!

Дехто, сперечаючись, перебирає пальцями чотки. Одна дама махає розп'яттям просто перед його носом і каже, що його брудна душа пов'язана з пеклом. Щонайменше половина цих людей з камерами. Що за люди їдуть у суботу зранку пофотографувати мертвих дітей? Як розуміє Денні, вони думають, що абсолютно нормальні. А хто покидьок? *Він.*

Немолодий чоловік, який приїхав сюди з дружиною з Мейд Меріан Вей, каже:

— Молодику, ви, мабуть, єдина людина у всьому окрузі, хто не розуміє, що за історія твориться навколо нас. Ми з Медж вважаємо, що маємо право на сувенір.

Сувенір?

Спітнілий, утомлений, ситий по горло Дейл втрачає самовладання.

— Приятелю, я з тобою абсолютно згоден, — каже він. — Якби це залежало від мене, ви зі своєю любою дружиною обов'язково повезли б звідси у своєму багажнику закривавлену футболку чи хоча б відрізаний палець, а то й два. От я й кажу — наш шеф такий нерозсудливий.

У немолодого подружжя віднімає мову, і вони, шоковані, їдуть додому. Наступний тип у черзі починає кричати, щойно Денні нахилиється до вікна. Він має достоту такий вигляд, як Денні уявляє собі Джорджа Ретбуна, але його голос різкіший і вищий.

— *Не думай, що я не бачу, що ти тут робиш, негіднику!* — Денні говорить люб'язно, оскільки намагається захистити місце злочину, а тип, схожий на Джорджа Ретбуна, який їде на старому синьому «Додж Караван» без переднього бампера та правого бокового дзеркала, кричить:

— Я сиджу тут уже протягом двадцяти хвилин і спостерігаю, як ви з тією дамою займаєтесь бозна-чим! Сподіваюся, ви не будете здивовані, коли побачите тут **ВИЯВЛЕННЯ САМОДІЯЛЬНОСТІ!**

Це якраз той делікатний момент, коли Денні чує очевидний гуркіт Грізної П'ятірки, яка наближається до нього по шосе. Він іще не відійшов від того, що знайшов велосипед перед притулком для старих, а думка про сутичку зі Шнобелем Сент-Піром наповнює його мозок темним димом із червоними іскрами. Він схиляє голову, дивиться просто в очі червонолицьому типу, схожому на Джорджа Ретбуна, і говорить низьким, тихим, монотонним голосом:

— Сер, якщо ви й надалі чинитимете в тому ж дусі, я закую вас у кайданки, посаджу на задне сидіння свого авто,

де ви сидітимете, аж доки я не звільнюся. Тоді відвезу вас до відділку і там припишу вам усе, що тільки спаде мені на думку. Обіцяю. Тепер зробіть собі послугу і забирайтеся звідси.

Чоловік роззявляє рота, неначе золота рибка. На його щокатому розпашілому обличчі з'являються бліді плями. Денні досі дивиться йому у вічі, готовий просто зараз надіти наручники й посадити на задне сидіння авто, якщо той дасть для цього привід. Тип обмірковує вказаний вибір, обачність бере гору. Він потупляє очі, дає задній хід і ледь не врізається в «Міату», що стоїть позаду нього.

— Очам своїм не вірю, — каже Пем. — Який дурень не втримав язика за зубами?

Як і Денні, вона бачить Шнобеля і його друзів, які з ревінням наближаються до них, минаючи декілька зупинених авто.

— Я не знаю, але я протаранив би йому палицею горло. А після нього я б знайшов Венделла Гріна.

— Тобі не треба далеко шукати. Він сидить он у тій, шостій, машині. — Пем показує на зневажливу посмішку Венделла.

— О Боже, — каже Денні. — Я фактично радий бачити цього нещасного жалюгідного хвалька. Тепер я точно зможу сказати йому, що про нього думаю. — Усміхаючись, він нахилиється, щоб поговорити з підлітком за кермом «Міати».

Підліток їде, а Денні відправляє наступне авто, дивлячись на Грізну П'ятірку, яка наближається дедалі ближче і ближче. — Зараз, якщо Шнобель буде дертись мені до обличчя або дасть бодай якийсь привід, я витягну револьвер, Богом клянусь.

— Перевірка документів, перевірка документів, — каже Пем.

— А мені начхати.

— Ну, продовжимо, — каже вона, а також говорить, що коли він витягне револьвер, вона його підтримає.

Навіть водії в черзі, які намагаються пробратися на місце злочину, на хвилюшку заспокоюються, щоб роздивитися Шнобеля і його хлопців. Вони їдуть, волосся й бороди розвиваються, обличчя застигли, здається, вони вже готові влаштувати погром. Серце Денні Чеди починає битися швидше, тіло напружується.

Але мотоциклісти Грізної П'ятірки несуться мимо один за одним, навіть не повертаючи голови. Шнобель, Мишеня, Док, Сонні й Диктатор поїхали, залишили місце подій.

— *Прокляття*, — каже Денні, не розуміючи, чи то він відчуває полегшення, чи то розчарування.

Жах, який його різко охопив, коли вони розвернулися, відїхавши на тридцять ярдів, допомагає йому зрозуміти, що він відчував полегшення.

— О ні, будь ласка, — каже Пем.

В автомобілях, що зупинили, всі як один повертають голови, проводжаючи поглядом мотоцикли, які знову мчать мимо і повертаються туди, звідки приїхали. Протягом кількох наступних секунд чути лише несамовите ревіння п'яти «Гарлеїв Девідсон». Денні Чеда знімає форменний капелюх і витирає ним чоло. Пем Стівенс розправляє плечі й видихає. Тоді хтось починає сигналити, до нього приєднуються ще двоє, а тип із сивими довгими, як у моржа, вусами, у джинсовій сорочці, показує щось схоже на три чверті поліційного значка в шкіряній обгортці й пояснює, що він кузен окружного судді й почесний член поліції Ла-Рів'єр. Здебільшого це означає, що йому ніколи не виписують штраф за перевищення швидкості і він ніколи не платить за стоянку. Вуса розтягуються в широкій усмішці.

— Офіцере, пропусти мене, і повертайся до своїх справ.

Денні каже, що не пропускати його — це і є його обов'язок. Він змушений повторити це декілька разів, перш ніж у нього з'являється можливість узятись за наступну справу. Відіславши ще не одного незадоволеного громадянина, він дивиться, чи довго йому ще чекати, щоб у нього з'явилася

можливість насварити Венделла Гріна. Репортер не повинен бути далі ніж за два-три авто. Тільки-но Денні підводить голову, знову гудять клаксони, а люди починають кричати на нього. *Пропусти нас! Агов, друже, я плачу тобі зарплатню, не забув? Я хочу поговорити з Дейлом, я хочу поговорити з Дейлом!*

Кілька чоловіків виходять із авто. Вони тицяють пальцями в бік Денні, щось несамовито репетують, але неможливо зрозуміти, що саме. Денні здається, що йому простромили розжарений прут через ліве око аж до мозку. Щось не так: він не бачить потворного червоного авто Гріна. Куди, в біса, воно поділось? Чорт, чорт і ще раз чорт, Грін, очевидно, вирішив під'їхати до «...В Еда» ґрунтовою дорогою. Денні швидко оглядає поле. Сигнали й сердиті голоси в нього за спиною сягають небезпечного рівня. Ніде не видно ані побитої «Тойоти», ані Венделла Гріна. Хіба можна в це повірити: пустомеля здався!

За кілька хвилин автомобілі рідшають, і Денні з Пем думають, що їхня робота майже закінчена. Усі чотири полоси Шосе-35 вільні, як це, зазвичай, і буває кожного суботнього ранку. Одна вантажівка спускається в напрямку до Централії.

— Як думаєш, нам їхати туди? — запитує Пем, киваючи в бік зруйнованого магазину.

— Можливо, ще зачекаємо кілька хвилин. — Денні не палає бажанням потрапити в діапазон того смороду. Він залюбки залишився б тут, аж доки не приїдуть медичні експерти й автофургон для збирання доказів. Що людям там таке цікаве? Він би з радістю віддав дводенну зарплатню, щоб його позбавили необхідності дивитися на тіло Ірми Френо.

Тоді Пем і він чують одночасно два різні звуки, і жоден їм не подобається. Перший — це свіжа хвиля транспорту, що мчить до них по шосе; другий — гул мотоциклів з боку старого магазину.

— Там що, є об'їзна дорога? — з недовірою запитує він.

Пем знизує плечима:

— Схоже на те. Але, очевидно, Дейлу доведеться самому розбиратися з громадами Шнобеля, у нас тут і так повний завал.

— Чорт забирай, — каже Денні.

Близько тридцяти пікапів і легкових автомобілів збирається на початку полоси. Вони обоє бачать, що ці люди сердитіші й рішучіші за тих, що були раніше. З кількох останніх машин вийшли кілька чоловіків і жінок, залишивши свій транспорт на узбіччі, прямують у бік офіцерів. Водії перших авто розмахують кулаками, навіть не спробувавши проїхати. Неймовірно, жінка і двоє підлітків ідуть, піднявши вгору транспарант із написом «МИ ХОЧЕМО РИБАКА!». Чоловік у старому брудному «Кадді» висовує руку через вікно і показує власноруч виготовлений плакат «ГІЛБЕРТСОН МАЄ ПІТИ».

Денні озирається через плече й бачить, що Грізна П'ятірка, очевидно, знайшла об'їзну дорогу, оскільки четверо з них стоять просто перед входом до «...В Еда», як агенти секретної служби, а Шнобель Сент-Пір щось завзято обговорює з шефом. Як здається Денні, вони схожі на глав двох держав, які намагаються домовитися про торговельні відносини. Це не має жодного сенсу взагалі. Денні повертається до авто ненормальних із написами, жінок і чоловіків, що прямують до нього й Пем.

Сімдесятидворічний Гувер Далрімпл із сивою цапиною борідкою, випнувши груди, стає перед Пем і починає доводити свої права. Денні пам'ятає його ім'я, оскільки Далрімпл півроку тому ініціював бійку в барі готелю «Нельсон», а тепер він тут, очевидно, щоб помститися.

— Я *не* розмовлятиму з твоїм напарником, — кричить він, — я *не* слухатиму, хай би що він мені казав, тому що його абсолютно не цікавлять права громадян нашої держави.

Денні відправляє помаранчевий «Субару», за кермом якого похмурий підліток у футболці із зображенням групи

«Блек Саббет», а тоді чорний «Корвет» із дилерськими номерами Ла-Рів'єр і неймовірно лихослівною жінкою. Звідки ці люди? Він не впізнає нікого, окрім Гувера Далрімпла. Денні гадає, що більшість цих людей живуть за містом.

Він уже хоче йти допомагати Пем, аж раптом відчуває чинює руку в себе на плечі, оглянувшись, він бачить Дейла Гілбертсона, а поруч із ним Шнобеля Сент-Піра. Четверо інших байкерів тиняються за кілька ярдів від них. Один із них, той, що має прізвисько Мишеня, а сам як скирта, дивиться на Дейла й усміхається.

— Що ви *робите*? — запитує Денні.

— Заспокойся, — каже Дейл. — Друзі містера Сент-Піра зголосилися допомогти нам у боротьбі із заворушеннями і, думаю, ми маємо прийняти цю допомогу.

Краєм ока Денні бачить близнюків Нірі, які вириваються вперед, і підводить руку, щоб зупинити їх.

— А їм що з того?

— Звичайна інформація, — каже шеф. — Гаразд, хлопці, до роботи.

Друзі Шнобеля розділяються й підходять до натовпу. Начальник проходить поруч із Пем, котра спершу здивовано дивиться на нього, а тоді киває. Мишеня набирає злого виразу обличчя, підходить до Гувера Далрімпла й каже:

— Владою, наданою мені, я наказую тобі, Гувере, забирайся до дідька звідси. — Старий зник так швидко, що здалося, наче він просто розчинився в повітрі.

Решта байкерів справляють такий самий ефект на інших розлючених любителів пам'ятних місць.

Денні вважає, що достатньо одного лише суворого погляду чоловіків вагою в триста фунтів, схожих на «Янголів пекла», які, здається, на грані самоконтролю й скаженої люті, щоб творити чудеса в приборканні бунтівного натовпу. Байкер, що стоїть недалеко від Денні, виганяє Флойда і Френка Нірі, просто здійнявши над ними руку, скручену в кулак. Тільки-но вони повертаються до свого авто, байкер

усміхається до Денні та представляється як Білл Кайзер. Товаришу Шнобеля подобається контролювати натовп, усмішка ледь не змінює його гнів.

— А хто ці інші хлопці? — запитує Денні.

Білл Кайзер рекомендує Дока і Сонні, які розсіюють натовп праворуч від Денні.

— Хлопці, чому ви це робите?

Кайзер нахилиє голову на два дюйми від обличчя Денні. Він мов розлючений бик. Не лише його обличчя, а й усе тіло набуло кольору жару і люті. Дейл уже був готовий побачити, як той пускатиме пару зі своїх широких ніздрів. Одна зіниця менша від другої, очі наливаються кров'ю.

— Чому? Ми робимо це заради *Емі*. Хіба це не зрозуміло, офіцере Чеда?

— Вибачте, — лопотить Денні.

Звичайно. Він сподівається, що Дейл зможе стримати цих монстрів. Спостерігаючи, як Білл Кайзер розгойдує старий «Мустанг» з дурнуватою дитиною за кермом, яка не встигла вчасно дати задній хід, він неймовірно радий, що мотоциклісти прийшли сюди без важких тупих предметів.

На тому місці, де раніше стояв «Мустанг», до Денні й Кайзера прямує поліційна машина. Щойно вона проїжджає крізь натовп, жінка в майці і штанах-капрі товче по вікні з боку пасажира. Авто зупиняється біля Денні, з нього вистрибують полісмени, що працюють на півставки, — Боб Голц і Пол Нестлер, — здивовано глянувши на Кайзера, запитують, чи їм із Пем потрібна допомога.

— Підійди, поговори з шефом, — каже Денні, хоча, мабуть, не варто було.

Голц і Нестлер — хороші хлопці, але їм ще слід багато чого навчитися, наприклад дізнатися про субординацію.

За півтори хвилини з'являються Боббі Дюлак і Діт Джесперсон, Денні і Пем махають, щоб ті проїжджали, тоді як байкери поруч із транспортом гиркають і б'ються з громадянами. З натовпу лунуть сердиті крики та звуки боротьби.

Денні здається, що він тут уже не одну годину. Розштовхуючи людей врізнобіч, Сонні підходить до Пем. Мишеня і Док також пробираються крізь натовп. Патьоки крові з носа Сонні тягнуться до бороди і стікають по ній біля кутків рота. Кайзер крокує поруч із Денні.

Коли натовп починає скандувати: «ЧОРТА З ДВА, МИ НЕ ПІДЕМО! ЧОРТА З ДВА, МИ НЕ ПІДЕМО!» — Голц і Нестлер повертаються, щоб допомагати. «*Чорта з два, ми не підемо?* — думає Денні. — *Хіба це не нагадує В'єтнам?*»

Лише почувши приглушений звук поліційної сирени, Денні бачить, як Мишеня розмахує кулаками серед натовпу й відправляє в нокаут трьох людей, до яких може дотягтись. Док кладе руки на відчинене вікно вже знайомого «Олдсмобіля» та запитує невеличкого лисуватого водія, що, на його думку, він зараз зробить.

— Док, облиш його, — каже Денні, але сирена знову верещить і заглушує його слова.

Хоча невеличкий чоловік за кермом «Олдса» і схожий на непоказного вчителя математики або дрібного чиновника, та він володіє рішучістю гладіатора. Це преподобний Ленс Ховдал, учитель недільної школи, яку Денні колись відвідував.

— Я думав, що, можливо, могу чимось допомогти, — каже священик.

— Я тебе майже не чую через увесь цей шум, дозволь мені підійти до тебе, — каже Док.

Він просувається крізь вікно, тоді як знову лунає сирена, а з іншого боку під'їжджає авто.

— Припини, Док, СТОП! — кричить Денні, побачивши, що Браун і Блек повитягували шії з вікон авто і спостерігають, як бородатий чоловік, тілом схожий на ведмедя грізлі, тягне служителя лютеранської церкви крізь відчинене вікно.

За ними стоїть іще один «подарунок» — Арнольд Грабовський, Навіжений Угорець, котрий дивиться виряченими очима крізь лобове скло свого авто з написом «ПРОСТО

СКАЖИ НІ», мов наляканий тим хаосом, що відбувається навколо. Дорога зараз схожа на зону бойових дій. Денні крокує серед галасливого натовпу, штовхає кількох людей на своєму шляху, прямуючи до Дока і свого колишнього вчителя недільної школи, який, здається, шокований, але неушкоджений.

— Денні, *Боже мій*, — каже пастор. — Я безумовно радий тебе бачити.

Док дивиться на них обох:

— Ви знайомі?

— Преподобний Ховдале, це Док, — каже Денні. — Доку, це преподобний Ховдал, пастор лютеранської церкви в Маунт Хеброн.

— Святі Угодники, — каже Док і одразу ж починає пригладжувати шви і лацкани піджака невеличкого чоловічка, неначе хоче привести його у форму. — Вибачте, преподобний, сподіваюсь, я не завдав вам великої шкоди.

Державним копам і Навіженому Угорцю нарешті вдається пробратися крізь натовп. Шум стихає, залишається лише тихий гамір — так чи інакше друзі Дока затулили роти найгаласливішим членам опозиції.

— На щастя, вікно ширше, ніж я.

— Скажіть, можна я якось зайду, поговорити з вами, — каже Док. — Я останнім часом багато читав про перше століття християнства. Знаєте, Геза Вермеш, Джон Домінік Кросан, Паула Фредріксен і таке інше. Хотілося б почути вашу думку.

Хай би що хотів відповісти преподобний Ховдал, його заглушує раптовий вибух шуму з іншого кінця провулка. Звуки, що були схожі на крики божевільних, вселяли ще більший жах, ніж коли наближалася Грізна П'ятірка. Що, в дідька, там могло *статися*?

— «Привіт хлопці?» — Не в змозі стримати своє обурення, Боббі Дюлак дивиться спочатку на Дейла, а потім на Джека. Його голос стає вищим і твердішим.

«Невже це реально? Привіт хлопці?»

Дейл кашляє в кулак і знизує плечима.

— Він хотів, щоб ми знайшли її.

— Так, звичайно, — каже Джек. — Він сказав нам прийти сюди.

— Але навіщо він це зробив? — запитує Боббі.

— Він пишається своєю роботою. — З далекого куточка пам'яті Джека огидний голос каже: *«Не лізь, не зв'язуйся зі мною, а інакше я розмащу твої кишки від Расіна до Ла-Рів'єр»*. Не маючи більше доказів, крім свого переконання, Джек розуміє: якщо він дізнається, кому належить цей голос, то він дізнається ім'я Рибака.

Він не може; все, що Джек Соєр може пригадати в цей момент, — це сморід, гірший, ніж смердюча хмара, що заповнює цей напівзруйнований будинок, — огидний запах, що надходить із південного заходу іншого світу. Це теж був Рибак, чи хай би хто він був у тому світі.

У його свідомості пробуджується думка, гідна колишньої зірки з відділу розслідування вбивств поліції Лос-Анджелеса, і він каже:

— Дейле, я думаю, ти маєш дати Генрі послухати запис дзвінка на «911».

— Не розумію. Навіщо?

— Генрі чує навіть те, що кажан не може. Навіть якщо він не впізнає голос, він дізнається в сотні разів більше, ніж ми зараз знаємо.

— Дядько Генрі ніколи не забуває голоси, це правда. Гаразд, давай забиратися звідси. Медичні експерти й автофургон для збирання доказів будуть за кілька хвилин.

Відстаючи від двох інших чоловіків, Джек думає про кепку з написом «Брюерс» і те, де він її знайшов, — у світі, існування якого він заперечував більшу частину свого життя і повернення до якого сьогодні вранці вразило його до глибини душі. Рибак залишив кепку для нього на Територіях, землях, про які він уперше почув, коли був шестирічним

хлопчиком Джекі — коли Джекі було шість, татко грав на сурмі. Та величезна пригода повертається до нього не тому, що він так хоче, а тому, що вона *має* повернутися: вона змушує брати самого себе за шворки й тягнути вперед. Вперед, до свого власного минулого. Рибак пишається справою своїх рук, так, Рибак свідомо дражнить їх — це настільки очевидно, що жодному з них не доводиться озвучувати це — але насправді Рибак цькує лише Джека Соїєра, єдиного, хто бачив Території. І якщо *це* правда, швидше за все, так і є, тоді...

...тоді Території і все, що там є, так чи інакше мають стосунок до цих мерзенних злочинів, і його було втягнуто в щось надзвичайно важливе, поки що йому не зрозуміле. *Вежа. Промінь.* Він бачив це в маминих рукописах, щось про те, що Вежа падає, Промені ламаються: усі ці речі є частинками головоломки, хай би що вони означали, оскільки Джек інтуїтивно відчуває, що Тайлер Маршалл досі живий, захований у якійсь кишені потойбічного світу. Через те що ні з ким не може про це поговорити, навіть із Генрі Лайденом, він почувається самотнім.

Думки Джека розвіює галас, що чується за стінами зруйнованої будівлі. Звук нагадує індіанську атаку в ковбойських фільмах: крики, зойки й тупотіння ніг. Жінка відтворює звук поліційної сирени, що лунала кілька хвилин тому. Дейл бурмоче:

— Господи! — і біжить слідом за Боббі і Джеком.

Надворі приблизно півдужини божевільних гасають зарослим травою гравієм перед «Смачно в Еда». Діт Джесперсон і Шнобель сильно приголомшені їхньою з'явою, щоб якось зреагувати. Вони спостерігають, як божевільні вистрибують і хаотично ганяють туди-сюди. Від них зчиняється неймовірний шум. Один волає:

— **ВБИТИ РИБАКА! ВБИТИ ПІДЛОГО НЕГІДНИКА!**

Інший вигукує:

— ЗАКОН, ПОРЯДОК І БЕЗКОШТОВНЕ ПИВО!

Худорлявий дивак у комбінезоні підхоплює:

— БЕЗКОШТОВНЕ ПИВО! МИ ХОЧЕМО БЕЗКОШТОВНЕ ПИВО!

Сварлива жінка, що надто стара для майки і синіх джинсів, ганяє довкруг, розмахує руками й нестямно верещить. Посмішки на їхніх обличчях свідчать про те, що це якийсь тупий жарт. І при цьому вони вповні відводять душу.

На початку провулка показується авто поліції штату, а за ним Навіжений Угорець на «Понтіаку» з написом «ПРОСТО СКАЖИ НІ». У цьому хаосі Генрі Лайден схиляє голову й посміхається сам до себе.

Побачивши, що шеф ганяється за котримось із чоловіків, гладкий Діт Джесперсон, похитуючись, прямує до Дудлс Зенгер, на яку точить зуб відтоді, як вона котрогось вечора обрала його в готелі «Нельсон». Діт упізнає Тедді Ранкельмана, високого чоловіка з перебитим носом, за яким женеться Дейл. Він знає Фредді Сакнессама, але Фредді, поза сумнівом, занадто швидкий для нього. Крім того, Діт усвідомлює: якщо він торкнеться Фредді Сакнессама, то вже через вісім годин зляже від страшної хвороби. За худорлявим типом носить Боббі Дюлак, тож мішенню для Діта залишається Дудлс. Він сподівається, що кине її на траву, віддячивши таким чином за образу, якої вона завдала йому шість років тому в старому барі готелю «Нельсон». (Перед дюжиною найвulgарніших типів Френч Лендінга Дудлс порівняла його з Таббі, смердючим старим дворовим псом тодішнього шефа.)

Діт дивиться в її очі, вона миттю перестає стрибати, щоб покликати його помахом пальчиків обох рук. Він кидається до неї, але коли добігає до місця, де вона стояла, Дудлс устигає переміститися на шість футів праворуч, мов баскетболістка.

— Таббі, Таббі, — каже вона. — Ходи, візьми, Таб, Таб.

Розлючений Діт майже дотягується до неї, мало не втрапивши рівновагу. Дудлс відскакує та сміється, повторюючи

ненависну фразу. Діт не розуміє... не розуміє, чому Дудлс просто не втече? Таке враження, ніби вона хоче, щоб її впіймали, але спершу, хоче потягнути час.

Після ще однієї спроби, у результаті якої він знову дає маху на дюйм чи два, Діт Джесперсон витирає піт з лиця і роззирається навколо. Боббі Дюлак надіває наручники на худорлявого типа, а справи у Дейла і Голлівуда Соєра не набагато кращі, ніж у нього. Тедді Ранкельман і Фредді Сакнессам не даються в руки й витанцьовують, обоє регочуть і вигукують дурнуваті гасла, мов ідіоти. Чому нікчемні мерзотники завжди такі жваві? Діт здогадується, що таким падлюкам, як Ранкельман і Сакнессам, доводиться набагато більше бігати, ніж звичайним людям.

Він кидається до Дудлс, але вона ковзає повз нього, і далі хихоче, високо стрибає і танцює. Через її плече Діт бачить, що Голлівуд нарешті схопив Сакнессама, заламує його руку й кидає на землю.

— Вам не варто завдавати мені фізичної шкоди, — каже Сакнессам. Він переводить погляд і киває: — Агов, Ранкі!

Тедді Ранкельман дивиться на нього, а тоді також переводить погляд і зупиняється. Шеф вимовляє:

— Що, здохли?

— Ми нагулялися, — каже Ранкельман. — Розумієте, ми просто розважались.

— Ох, Ранкі, я хочу ще трохи погратися, — каже Дудлс, зробивши ще кілька вертких стрибків.

Тієї ж миті Шнобель Сент-Пір немов гора з'являється між нею і Діт. Він ступає кілька великих кроків уперед, Дудлс намагається відстрибнути, але він хапає її та несе до шефа.

— Шнобелю, ти більше мене не любиш? — запитує Дудлс.

Шнобель бурчить, висловлюючи відразу, і кладе її перед шефом. Двоє копів із поліції штату відступають, відчуваючи ще більшу відразу, ніж байкер. Якби психічні процеси Діт можна було розшифрувати за допомогою стенографа,

то в результаті ми б отримали: *Він, мабуть, дуже тямущий, оскільки варить чудове-чудове пиво «Кінгслендський Ель».* А подивіться на шефа. Він так сильно старається, що, здається, навіть не помічає, що ми втратили цю справу.

— Ви «РОЗВАЖАЛИСЯ»? — репетує шеф. — Що з вами, ідіоти? Невже ви не маєте ніякої поваги до бідної дівчинки?

Тоді як копи поліції штату виходять наперед, щоб узяти справу під свій контроль, Діт бачить, що Шнобель на мить здивовано закликає на місці, а тоді непомітно, на скільки це можливо, відійшов убік. Ніхто, крім Діта Джесперсона, не звертає на нього уваги — величезний байкер зробив свою справу, а тепер іде. Арнольд Грабовський, який так чи інакше ховається за спинами Брауна і Блека, пхає руки в кишені, зводить плечі й зі сором'язливим вибаченням дивиться на Діт. Діт не розуміє, у чому звинувачує себе Навіжений Угорець. Чорт, він щойно прийшов?

Діт озиряється, Шнобель важко рухається до закуту будівлі — і, о сюрприз, сюрприз! — з'являється трохи схвилований, але найкращий друг усіх присутніх і найкращий репортер — Венделл Грін. *«Ось іще один мерзотник»*, — думає Діт.

Шнобелю подобаються розумні та врівноважені жінки, такі як Ведмедичка; безмозкі шльондри, такі як Дудлс, дратують його. Він простягає руку, хапає Дудлс і несе під пахвою її вкрите штучним шовком тіло, що звивається, мов хробак.

Дудлс вимовляє:

— Шнобелю, ти більше мене не любиш?

Він опускає тупу шавку на землю перед Дейлом Гілбертсоном. Коли Дейл нарешті вибухає гнівом і кричить на чотирьох перерослих підлітків-правопорушників, Шнобель пригадує знак, який Фредді дав Ранкі, дивиться через плече начальника на фасад старого магазину. Ліворуч від вицві-

лого сірого входу Венделл Грін із різних ракурсів наводить камеру на групу людей, що стоять перед ним, клацаючи фотографії одна за одною. Коли він бачить через об'єктив, що Шнобель на нього дивиться, Венделл випростовується й опускає фотоапарат. На його обличчі з'являється ніякова усмішка.

Грін, очевидно, спустився сюди об'їзною дорогою, тому що копи нізащо б його не пропустили. Неважко здогадатися, що Дудлс і ці нікчемі потрапили сюди тим самим шляхом. Він сподівається, що це не він привів їх сюди, але все можливо.

Репортер, на шиї якого теліпається камера, не відриваючи очей від Шнобеля, тихцем відходить повз напівзруйновану споруду. Рухається винувато й перелякано, нагадуючи Шнобелю гієну, що прокрадається до мертвеччини. Венделл Грін дуже боїться Шнобеля, і Шнобель це знає. Гріну пощастило, що Шнобель справді не відкрутив йому голову, а лише сказав це. І ще... Шнобель дивується, чому б це за даних обставин Гріну підкрататися, як гієна. Він же не думає, що його можуть побити тут у присутності копів?

Сторожкість Гріна Шнобель пов'язує із сигналами Ранкельмана і Фредді, які вони подавали один одному. Коли вони переводили погляд, то дивилися на репортера! *Він усе спланував заздалегідь*. Грін використав цих нікчем для відвернення уваги, щоб мати змогу робити будь-які знімки. Така неперевершена ницість, таке викривлення моральності обурює Шнобеля. Збуджений відразою, він тихо відходить від Дейла та інших полісменів і спостерігає за репортером. Він бачить, що Венделл обмірковує свою втечу, але відразу ж відмовляється від цієї ідеї, мабуть, через те, що знає: немає жодних шансів. Коли Шнобель наближається до нього на відстань десяти футів, Грін каже:

— Нам не потрібно неприємностей, містере Сент-Пір. Я просто роблю свою роботу. Безумовно, ви розумієте це.

— Я розумію багато що, — каже Шнобель. — Скільки ти заплатив цим клоунам?

— Кому? Яким клоунам? — Венделл удає, що вперше бачить Дудлс і її друзів. — А-а, їм? То це вони влаштували такий галас?

— А для чого їм це робити?

— Думаю, тому що вони тварюки. — З виразу обличчя Венделла видно, що він вважає себе, як і Шнобеля, людськими істотами, а не тварюками, такими як Ранкельман і Сакнессам.

Дивлячись у вічі Гріну, а не на камеру, Шнобель наближається до нього й каже:

— Венді, ти справжній тормоз, ти це знаєш?

Венделл підводить руки та тримається на відстані від Шнобеля.

— Агов, можливо, у нас і були якісь суперечки в минулому, але...

Усе ще дивлячись у вічі Венделлу Гріну, Шнобель кладе праву руку на камеру, а ліву на груди. Він смикає правицею назад, а лівицею сильно штовхає Гріна. Одне з двох: або розірветься ремінець камери, або зламається Грінова шия — Шнобелю байдуже.

Після звуку, що схожий на ляскання батога, репортер відхиляється назад і ледь утримується у вертикальному положенні. Шнобель витягує камеру з футляра, з якого зви-сають дві розірвані шкіряні стрічки. Він кидає футляр і крутить камеру у своїх великих руках.

— Агов, не робіть цього! — каже Венделл трохи голосніше, ніж зазвичай, одначе не кричить.

— Що це, старий Ф2А?

— Якщо ви знаєте, що це, то, мабуть, розумієте, що це класика. Поверніть його мені.

— Я не поламаю його, тільки почищу. — Шнобель натискає кнопку задньої панелі камери, запихає товстий палець під плівку і видирає весь рулон. Він посміхається до

репортера і кидає плівку в бур'яни. — Бач, наскільки йому краще без усього цього лайна? Це чудовий механізм, і його не можна заповнювати сміттям.

Венделл не наслідуюється показати наскільки він розлючений. Потираючи болюче місце на шиї, він бурчить:

— Так зване сміття — це моє життя, йолопе. Тепер поверни мені камеру.

Шнобель недбало простягає камеру перед собою.

— Я не зовсім зрозумів, що ти сказав?

Відповівши тільки сердитим поглядом, Венделл хапає камеру з руки Шнобеля.

Коли врешті-решт двоє полісменів прямують до них, Джек відчуває подвійні почуття — розчарування і полегшення. Він розуміє, що вони збираються робити, тож нехай і роблять. Перрі Браун і Джефф Блек заберуть справу Рибак від Дейла і провадитимуть власне розслідування. Відтепер Дейлу діставатимуться випадкові недоїдки з їхнього столу. Найбільше Джек шкодує, що Браун і Блек опинилися в цій божевільні, у цьому цирку. Вони чекали на цей момент — чекали, щоб місцевий хлопець довів свою некомпетентність — але те, що зараз відбувається, — це публічне приниження Дейла, Джек не хотів би, щоб так сталося. Він був вдячний байкерам за приїзд на місце злочину. Шнобель Сент-Пір і його товариші стримували натовп ефективніше, ніж співробітники Дейла. Питання в тому, звідки всі ці люди дізналися?

Джеку прикро, що постраждали репутація та почуття власної гідності Дейла, але він майже не шкодує, що справа переходить до рук іншої інстанції. Навіть якщо Браун і Блек обнишпорять кожен підвал в окрузі Френч: Джек відчуває, що вони не просунуться далі, ніж їм дозволить Рибак. Щоб іти далі, міркує він, потрібно рухатися в напрямку, який Брауну і Блеку ніколи не зрозуміти, відвідати місця, яких навіть не існує. Іти далі — означає потоваришувати з *опопанакс*,

а чоловіки, такі як Браун і Блек, не вірять ні в що, що хоча б пахне, як *опопанакс*. Це означає, що — попри те що Джек сказав собі після вбивства Емі Сент-Пір — йому доведеться ловити Рибак самому. Або, можливо, не зовсім самому. Зрештою, у Дейла буде набагато більше часу і не має значення, що зробить поліція штату, — він надто захопився цією справою, щоб просто вийти з неї.

— Начальнику Гілбертсон, — каже Перрі Браун, — думаю, ми вже досить побачили. Це ви називаєте захистом району?

Дейл махає рукою на Тедді Ранкельмана і повертається до розчарованих копів, представників поліції штату, котрі стоять пліч-о-пліч, як штурмовики. З виразу обличчя Джека видно, що він достеменно знає, що відбувається, і сподівається, що це не буде жорстоке приниження.

— Я зробив усе, що було в моїх силах, — каже Дейл. — Після того як надійшов дзвінок на «911», я говорив із кожним особисто і наказав виїхати по двоє з деяким інтервалом, щоб не спричиняти жодних підозр.

— Шефе, ви очевидно говорили це по радіо, — каже Джефф Блек. — Тому що хтось точно підслухав.

— Я не говорив по радіо, — каже Дейл. — І попередив своїх людей, щоб не поширювали новину. Знаєте, що я подумав, офіцере Блек: якщо Рибак зателефонував нам на «911», можливо, він також зробив кілька анонімних дзвінків мешканцям.

Тедді Ранкельман у цій дискусії був як глядач на тенісному фіналі. Перрі Браун каже:

— Спершу давайте вирішимо, що ви збираєтеся робити із цим чоловіком і його друзями? Ви збираєтеся заарештувати їх? Їхні обличчя нервують мене.

Дейл задумується на мить, а тоді каже:

— Я не збираюся їх заарештовувати. Ранкельмане, забирайся звідси.

Тедді задкує, але Дейл каже:

— Затримайся ще на одну хвилинку. Як ти тут опинився?

— Об'їзною дорогою, — каже Тедді. — Вона починається за магазином «Гольц». Грізна П'ятірка опинилась тут так само, як і Крутий Репортер містер Грін.

— Венделл Грін тут?

Тедді показує в бік напівзруйнованого будинку. Дейл кидає погляд через плече, і Джек дивиться в тому ж напрямку. Вони стають очевидцями, як Шнобель Сент-Пір вириває плівку з камери, тоді як Венделл Грін спостерігає за цим із переляканими очима.

— Ще одне запитання, — каже Дейл. — Як ти дізнався, що тіло дівчинки Френо тут?

— Я чув, що «...В Еда» п'ять чи шість тіл. Мій брат Ернальд подзвонив мені й розповів. Він чув це від своєї подруги.

— Давай забирайся звідси, — каже Дейл, і Тедді Ранкельман прямує поважною ходою, неначе його вшанували медаллю за чудове виконання громадського обов'язку.

— Так, — каже Перрі Браун. — Шефе Гілбертсон, усе, крапка. З цього моменту розслідуванням керуватимемо лейтенант Блек і я. Я хочу копію запису дзвінка на «911» і копії всіх заміток і заяв, зроблених вами і вашими офіцерами. Ви будете підпорядковуватись представникам поліції штату й допомагатимете в розслідуванні за вимогою. Ви виконуватимете мої розпорядження та лейтенанта Блека.

— Якщо хочете знати, шефе Гілбертсон, це набагато більше, ніж ви заслуговуєте. Я ще ніколи не бачив такого гармидеру на місці злочину. Ви *значною мірою* порушили безпеку цього місця. Скільки вас заходило до... споруди?

— Троє, — каже Дейл. — Я, офіцер Дюлак і лейтенант Соєр.

— Лейтенант *Соєр*, — каже Браун. — Вибачте, а хіба лейтенант *Соєр* знову повернувся до лав поліції Лос-Анджелеса? Чи, можливо, він став офіційним членом вашого відділку? Якщо ні, то чому ви надали йому доступ

до споруди? Перш за все, що *містер* Соєр узагалі тут робить?

— Він викрив таку кількість убивств, яку нам з вами не розслідувати за все життя, хай би скільки ми прожили.

Браун злобливо дивиться на Джека, Джефф Блек дивиться прямо. Позаду представників поліції штату Арнольд Грабовський також дивиться на Джека Соєра, але його погляд зовсім інший, не такий, як у Перрі Брауна. З виразу обличчя Арнольда можна зрозуміти, що він хотів би бути невидимим, і коли він зустрічається очима з Джеком, то швидко переводить погляд убік й потуплює очі.

«Ох, — думає Джек. — *Звичайно, Навіжений, Навіжений, Навіжений, Навіжений Угорець, он воно що*».

Перрі Браун запитує в Дейла, що містер Сент-Пір і його друзі тут роблять, і Дейл відповідає, що вони допомагають утримувати натовп. Чи пообіцяв Дейл містеру Сент-Піру в обмін на цю послугу, що він буде в курсі розслідування? Так, щось на кшталт цього.

Джек ступає крок назад і обходить Арнольда Грабовського.

— Неймовірно, — каже Браун, — скажіть мені, шефе Гілбертсон, чому ви одразу не повідомили про новину мене та лейтенанта Блека?

— Я зробив усе, як того вимагає процедура, — каже Дейл.

У відповідь на наступне запитання він каже, що так, він викликав медичних експертів і автофургон для збирання доказів, які, як вони вже можуть бачити, добираються сюди.

Навіжений Угорець намагається оволодіти собою й не може додуматись ні до чого кращого, ніж удати, що йому терміново потрібно в туалет. Коли Джек кладе руку йому на плече, він напружується і стає, як дерев'яна фігура індіанця перед входом до тютюнового магазину.

— Заспокойся, Арнольде, — каже Джек, а тоді підвищує голос. — Лейтенанте Блек, якщо ви беретесь за цю справу, то ось інформація, яку вам краще дізнатися.

Браун і Блек звертають на нього увагу.

— Чоловік дзвонив на «911» із таксофону біля магазину «7-11» на Шосе-35 Френч Лендінга. Дейл відгородив телефон стрічкою і попередив власника, щоб той не допускав туди людей, ви можете зняти з телефону потрібні відбитки пальців.

Блек записує щось у блокнот, а Браун каже:

— Джентльмени, я думаю, ви свою роль уже виконали. Шефе, візьміть своїх людей і відженіть усіх до початку провулку. До того часу, як медичні експерти і я вийдемо з будівлі, я не хочу тут бачити жодної душі, враховуючи вас і ваших полісменів. Я зателефоную вам десь через тиждень, якщо в мене буде якась інформація.

Мовчки Дейл повертається і показує Боббі Дюлаку на провулок, наприкінці якого натовп зменшився до кількох упертих осіб, що стоять, обіпершись на автомобілі. Браун і Блек потискають руки медичним експертам і ведуть переговори зі спеціалістами, які відповідають за збирання доказів.

— Тепер, Арнольде, — каже Джек, — тобі подобається бути копом, чи не так?

— Мені? Я обожнюю бути копом. — Арнольд не може зустрітися поглядом із Джеком. — І я міг би бути хорошим копом, я це знаю, але шеф не вірить у мене. — Він ховає руки, які тремтять, у кишені штанів.

Джек розривається між співчуттям до цього, в принципі, безневинного чоловіка і бажанням копнути його в кінець провулку. Хорошим копом? Арнольд не міг би бути навіть хорошим начальником бойскаутів. Завдяки йому Дейл зазнав публічного приниження і зараз почувається, неначе його запроторили на лаву запасних.

— Але ти не виконав наказу, чи не так, Арнольде?

Арнольда неначе блискавкою вдарило.

— Що? Я нічого не робив.

— Ти сказав комусь, можливо, навіть кільком людям.

— Ні! — Арнольд несамовито крутить головою. — Я лише подзвонив своїй дружині і все. — Він благально дивиться на Джека. — Рибак говорив зі мною, він казав мені, де

залишив тіло дівчинки, і я хотів, щоб Паула це знала. Чесно, Гол... лейтенанте Соєр, я не думав, що вона подзвонить комусь іще, я хотів *казати* лише їй.

— Поганий хід, Арнольде, — каже Джек. — Ти маєш розповісти шефу, що ти накоїв, і маєш зробити це негайно. Дейл заслуговує на те, щоб знати, що пішло не так, щоб він не звинувачував себе. Тобі ж подобається Дейл, чи не так?

— Шеф? — Голос Арнольда висловлює повагу до шефа. — Звичайно, що так. Він, він... чудовий. Але він мене не звільнить?

— Це залежить від нього, Арнольде, — каже Джек. — Як на мене, то ти на це заслуговуєш, але, можливо, тобі пощастить.

Навіжений Угорець човгає в бік Дейла. Джек спостерігає за їхньою розмовою якусь мить, а тоді проходить повз них до старого магазину, біля якого нещасні Шнобель Сент-Пір і Венделл Грін дивляться мовчки один одному у вічі.

— Вітаю, містере Сент-Пір, — каже він. — І тебе вітаю, Венделле.

— Я подам скаргу, — каже Грін. — Я збирався написати найбільшу історію за своє життя, а цей телепень розірвав плівку. Ви не можете так ставитися до преси; ми маємо право фотографувати все, що нам, в дідька, подобається.

— Може, ти ще скажеш, що в тебе також було право фотографувати тіло моєї мертвої доньки? — Шнобель дивиться на Джека. — Цей кусок лайна заплатив Тедді та іншим йолопам, щоб вони поводитися так, неначе з'їхали з глузду, щоб ніхто не помітив, як він прокрадеться всередину і сфотографує дівчинку.

Венделл тицяє пальцем у груди Джека.

— У нього немає на це доказів. Але я скажу вам дещо, Соєере. Я зробив кілька ваших знімків. Ви приховували докази у своїй вантажівці, я зловив вас на гарячому. Тож подумайте двічі, перш ніж ображати мене, а інакше я введу вас на чисту воду.

Здається, небезпечний червоний туман заповнює Джекову голову.

— Ти збирався продати фотографії тіла дівчинки?

— А тобі яка різниця? — На обличчі Венделла Гріна з'являється широка огидна посмішка. — Ти теж не безвинний. Можливо, ми можемо допомогти один одному?

Червоний туман темнішає та наповнює Джекові очі.

— Ми можемо допомогти один одному?

Стоячи позаду Джека, Шнобель Сент-Пір стискає і розтискає кулаки. Джек знає, що Шнобель чудово зрозумів його тон, але уявлення доларових знаків міцно вчепилися за Венделла Гріна, і Джекова погроза здається йому звичайним запитанням.

— Ви дозволяєте мені перезавантажити камеру і зробити необхідні знімки — я мовчатиму про вас.

Шнобель схиляє голову та знову потискує руки.

— Ось що я вам скажу: я хлопець щедрий, можливо, я навіть міг би взяти вас у спільники, скажімо, десять відсотків — ваші.

Джек волів би зламати йому ніс, але стримується і задовольняється ударом у живіт репортера. Грін хапається за живіт і складається вдвоє, його обличчя наливається рум'янцем. Він задихається. Його очі виражають збентеження і зневіру.

— Бачиш, Венделле, я також хлопець щедрий. Я зеконмив тобі не менше ніж тисячу доларів за лікування в стоматолога, до того ж і зламаної щелепи.

— Не забудь іще про пластичну хірургію, — каже Шнобель, покручуючи кулак у долоні другої руки.

Він має такий вигляд, неначе хтось украв його улюблений десерт із обіднього столу. Обличчя Венделла набуває червонувато-фіолетового відтінку.

— До твого відома, Венделле, хай там що тобі здалося, що ти бачив, — я не приховував доказів. І якщо вже на те пішло, я викривав їх, але ти навряд чи це зрозумієш.

Гріну щастить вдихнути не більше за кубічний дюйм повітря.

— Коли потік повітря почне до тебе повертатися, забере-
решся звідси. Повзи, якщо доведеться, повертайся до сво-
єї машини і, заради Бога, зроби це якнайшвидше, а інакше
наш друг відправить тебе в інвалідний візок, у якому ти
проведеш решту свого життя.

Повільно Венделл Грін підводиться на коліна, ще раз
вдихає, стає майже вертикально. Він помахує їм однією
рукою, але не зовсім зрозуміло, що це означає. Можливо,
він хоче сказати Шнобелью і Джеку, щоб вони трималися
від нього подалі або що він більше їх не потурбує, а можли-
во, і те і інше. Його черево вивалилося з-під ремінця, руки
стискають живіт, Грін, спотикаючись, заходить за будинок.

— Я маю подякувати вам, — каже Шнобель. — Ви до-
помогли мені виконати обіцянку, яку я дав своїй жінці.
Венделл Грін — це тип, якого я б з радістю розчленував.

— Я боявся, що не встигну вас випередити.

— Я вже майже не міг себе стримувати.

Вони обоє всміхаються.

— Шнобель Сент-Пір, — каже Шнобель і простягає
руку.

— Джек Соєр, — Джек потискає йому руку і відчуває
біль від міцного рукостискання.

— Ви дозволите представникам поліції штату виконува-
ти всю роботу, чи будете продовжувати своє власне роз-
слідування?

— А ви як думаете? — каже Джек.

— Якщо вам знадобиться бодай якась допомога, то лише
попросіть. Бо я дуже хочу дістати цього сучого сина і, як
я розумію, у вас більше шансів знайти його, ніж у будь-кого.

Дорогою назад до Норвеї Веллі Генрі каже:

— Ох, Венделл справді зробив фото тіла дівчинки. Коли
ти вийшов з будівлі й пішов до пікапа, я почув, що хтось
зробив кілька знімків, але подумав, що це, можливо, Дейл.

Тоді ще раз почув, коли ви з Дейлом і Боббі Дюлаком були всередині. Я зрозумів, що хтось сфотографував мене. Ну, подумав я, *це, мабуть, містер Венделл Грін*, і сказав йому вийти з-за стіни. Аж раптом налетіли ті люди з криками і зойками. У той час, як це сталося, я почув, що містер Грін чвалом вигулькнув з-за будинку, зайшов до будівлі та зробив там кілька знімків, а тоді крадькома вийшов і став збоку споруди, щоб спостерігати за тим, що відбувається, де його і схопив Шнобель. Шнобель — чудовий хлопець, правда?

— Генрі, ти взагалі збирався мені це сказати?

— Звичайно, що так, але ти гасав туди-сюди, а я знав, що Венделл Грін не піде, поки його не виженуть. Я більше ніколи не прочитаю жодного його слова. Ніколи.

— Так само, як і я, — говорить Джек.

— Але ж ти не облишиш справу Рибака, попри те що сказав пихатий коп поліції штату?

— Я не можу зараз облишити, правду кажучи. Думаю, що сни наяву, про які я говорив учора, пов'язані із цією справою.

— *Айві-дайві*. Тепер давай повернемося до Шнобеля. Мені почулось, чи він справді сказав, що хотів би розчленувати Венделла?

— Думаю, не почулось.

— Він, мабуть, чудова людина. Я чув від свого племінника, що Грізна П'ятірка проводить суботні вечори в «Сенд Бар». Наступного тижня, можливо, я заведу старе авто Роуді й поїду до Централії, вип'ю пива та поговорю з містером Сент-Піром. Я впевнений, він має гарний смак у музиці.

— Ти хочеш поїхати до Централії за кермом свого авто? — Джек здивовано дивиться на Генрі, котрий, попри всю абсурдність, лише ледь усміхається.

— Сліпі можуть чудово водити, — каже Генрі. — Можливо, навіть краще, ніж зрячі. У будь-якому разі Рей Чарльз міг.

— Та ну, Генрі. Чому ти вирішив, що Рей Чарльз умів водити авто?

— Чому ти запитуєш? Однієї ночі в Сіетлі, це було, ох, сорок років тому, після того як я виступав на KIRO, Рей підібрав мене, щоб покататись. Усе пройшло гладко, як зад леді Годіви. Ніяких проблем. Ми, звичайно, притримувалися об'їзних доріг, але я впевнений, що Рей іноді розганявся до п'ятдесяти п'яти миль на годину.

— Навіть якщо припустити, що таке справді було, тобі не було страшно?

— Страшно? Звичайно, ні. Я був його навігатором. Я не думаю, що в мене могли б виникнути якісь проблеми під час поїздки до Централії об'їзним шосе. Єдина причина, чому сліпі не водять, — це те, що зрячі їм не дозволяють. Це проблема влади. Вони хочуть нас маргіналізувати. Шнобель Сент-Пір чудово б мене зрозумів.

— А я думав, що до божевільні потраплю лише після полудня, — каже Джек.

На вершині крутого схилу між Норвеї Веллі й Арденом Шосе-93, яке до цього вигиналось зигзагоподібними крутими поворотами, тепер звужується і вирівнюється, стає схожим на гірськоколийний спуск до міста. Зі східного боку шосе — трав'янисте плоскогір'я. Два вицвілі пошарпані червоні столики для пікніка чекають на тих, хто вирішить зупинитися на кілька хвилин, щоб помилуватися краєвидом. П'ятнадцять миль приємного ландшафту, не зовсім плоского, порізаного струмками і під'їзними дорогами до міста. Вздовж нього розляглися кілька старих ферм. Синьо-зелені пагорби формують горизонт. У безкрайому небі висять омиті сонцем білі хмари.

Фред Маршалл їде за кермом свого «Форда Експлорера», з'їжджає на покриті гравієм узбіччя, зупиняється й каже:

— Дозвольте, я вам щось покажу.

Коли він сідав у «Експлорер», Джек ніс трохи потертий чорний шкіряний портфель, який зараз лежить у нього на колінах. Ініціали Джекового Батька — Ф. С. С. — Філіпп Стівенсон Соєр — вигравіювані на верхній частині корпусу біля ручки. Фред зацікавлено кілька разів поглянув на портфель, але нічого не запитував, а Джек сам не розповідав. Ще буде час для «покажи і розкажи», після того як він поговорить із Джуді Маршалл. Фред виходить з автомобіля, а Джек опускає старий портфель батька, а тоді кладе його на сидіння, перш ніж піти слідом за чоловіком по м'якій траві. Коли вони досягають першого столика для пікніка, Фред показує рукою в бік пейзажу.

— У нас небагато визначних пам'яток, які так приваблюють туристів, але тут дуже добре, правда?

— Дуже гарно, — каже Джек. — Проте я думаю, що тут скрізь гарно.

— Джуді дуже подобається цей краєвид. Хай би коли ми їхали до Ардена гарної днини, ми обов'язково маємо зупинитися, вийти з авто, розслабитись і якийсь час просто дивитися довкруг. Знаєте, це ніби підзарядитися, перш ніж знову повернутися до рутини. Іноді я втрачаю терпіння і думаю: та ну, я бачив це вже тисячу разів, мені треба робити справу, але я просто людина, правда? Отже, кожного разу, коли ми приїжджаємо сюди і затримуємось тут, я усвідомлюю, що моя дружина знає більше, ніж я, тож просто сиджу і слухаю її.

Джек усміхається, сідає і чекає, коли Фред договорить до кінця. Відтоді як він його підібрав, Фред вимовив дві-три фрази подяки, але, очевидно, він обрав це місце, щоб поговорити про те, що його дуже непокоїть.

— Я їздив сьогодні вранці до лікарні, і вона, ну, інша, — побачивши її, поговоривши з нею, можна сказати, що вона в набагато кращій формі, ніж учора. Хоча вона досі сильно непокоїться через Тайлера, вона інша. Можливо, це вплив ліків. Я навіть не знаю, що вони їй дають.

— Ви можете з нею нормально поговорити?

— Так, час від часу. Наприклад, сьогодні вранці вона розповідала мені про статтю у вчорашній газеті, про маленьку дівчинку, яка майже виграла третє місце в конкурсі з правопису на рівні штату, оскільки не змогла правильно написати слово, про яке навіть ніхто не чув. *Попопалакс* чи щось таке.

— Опопанакс, — каже Джек.

Він говорить так, наче йому в горлі застрягла риб'яча кістка.

— Ви теж читали цю статтю? Дуже цікаво, ви обоє запам'ятали слово. Воно неначе підштовхнуло її. Вона попро-

сила медсестер пошукати в словниках, що це означає, і одна з них переглянула кілька словників, але так і не знайшла.

Джек знайшов це слово в *«Короткому Оксфордському словнику»*; його буквальний зміст не мав значення.

— Очевидно, визначення слова «опопанакс», — каже Джек: — 1. Слово, яке не можна знайти в словнику; 2. Жахлива таємниця.

— Ага! — Фред Маршалл нервово рухається оглядовою зоною та зупиняється позаду Джека, котрий повертається й бачить, що Фред розглядає широку панораму. — Мабуть, так і є. — Очі Фреда досі зосереджені на пейзажі. Він іще не готовий це зрозуміти, але намагається. — Було так приємно бачити, що вона зацікавилась такою дрібницею, як замітка у «Віснику»...

Він витирає сльози і ступає крок до горизонту. Коли він обертається, то дивиться просто на Джека.

— Ах, перш ніж ви зустрінетеся з Джуді, я хочу розповісти дещо про неї. Біда в тому, що я не знаю, як це прозвучить для вас. Навіть для мене це звучить... я не знаю.

— Спробуйте, — каже Джек.

— Гаразд, — каже Фред. Він зчіпляє пальці й схиляє голову, тоді знову підводить погляд, і його очі вразливі, як у немовляти. — Ах-х-х... я не знаю, з чого почати. Гаразд, просто скажу. Мені закрадається думка, що Джуді щось знає. У будь-якому разі, я хочу так думати. З іншого боку — боюсь, що це самообман, і я вірю в це, лише щоб перекопати себе, що їй краще, що вона більше не божевільна. Але я хочу вірити в це. Любий мій, дуже хочу.

— Повірте мені, вона справді знає щось. — Дивне відчуття, спричинене опопанакс, стихає, перш ніж він підтверджує цю теорію.

— Щось, чого вона навіть сама не розуміє, — каже Фред. — Ви пам'ятаєте, вона дізналась, що Тай зник, ще до того, як я їй про це сказав.

Він кидає сповнений болем погляд на Джека й відходить. Він стукає кулаками один об одний і дивиться в землю. Йому треба подолати ще один внутрішній бар'єр, щоб пояснити свою дилему.

— Гаразд, послухайте. Ви маєте ще зрозуміти щось про Джуді. Вона особлива. Так, багато чоловіків сказали б, що їхня дружина особлива, але Джуді особлива по-особливому. Перш за все, вона неймовірно вродлива, але я не про це. Також вона надзвичайно відважна, але і це не те. Вона неначе пов'язана з чимось, про що решта навіть не здогадуються. Але хіба таке може бути? Хіба це не безумство? Можливо, коли ти божеволієш, то спершу не-самовито б'єшся, а тоді вдаєшся до істерики, а тоді ти стаєш надто нестямним, щоб битися, заспокоюєшся і змиряєшся. Я маю поговорити з її лікарем, бо це крає мені душу.

— Що вона говорить? Вона пояснює, чому вона стала набагато спокійнішою?

Очі Фреда Маршалла спалахують і дивляться на Джека.

— Ну, лише одну річ: здається Джуді думає, що Тай досі живий і ви єдиний, хто може його знайти.

— Гаразд, — каже Джек, не бажаючи більше нічого казати, доки не поговорить із Джуді. — Скажіть, Джуді коли-небудь згадувала когось зі своїх знайомих, наприклад, кузена чи давнього друга, хто, на її думку, міг викрасти Тая.

Його теорія здається не такою переконливою, як звучала в ексцентричній кухні Генрі Лайдена; після відповіді Фреда Маршалла впевненість щодо неї зменшується.

— Ні, хіба що Багрянний Король, Горг або Аббала. Усе, що можу сказати, — Джуді думає, що вона щось бачить, і хоча в цьому немає сенсу, я щиро вірю, що так і є.

Ці слова про світ, у якому Джек знайшов кепку хлопчика з написом «Брюерс», пробили його, мов списом.

— Вона бачить, де Тайлер.

— Якби в мене не закрадалася думка, що це, вірогідно, правда, я б з'їхав з глузду просто тут і зараз, — каже Фред. — У мене й так, здається, скоро дах поїде.

— Давайте поїдемо, поговоримо з вашою дружиною.

Ззовні лютеранська лікарня округу Френч нагадує божевільню дев'ятнадцятого століття на півночі Англії: брудно-червоні цегляні стіни з почорнілими контрфорсами, шпильчастими арками, загостреними дахами і такими ж гострими наконечниками, випуклими вежами, малесенькими вікнами і довжелезним брудним фасадом. Розташована величезна будівля в парковій зоні серед густих дубів на західному кордоні з Арденом. Аскетична готична споруда має зловісний і безжальний вигляд. Джеку навіть здається, що чує пронизливу музику органа з фільмів Вінсента Прайса.

Вони проходять крізь вузькі гостроверхі дерев'яні двері і заходять до привітного вестибюлю, посеред якого за столом сидить знуджений чоловік, одягнений у форму, котрий скеровує відвідувачів до ліфту. У вітрині сувенірного магазину — м'які іграшки та букетики квітів. Під'єднані до крапельниць пацієнти в халатах разом із членами своїх родин сидять за хаотично розставленими столами. Інші вмостилися на стільцях, що підпирають стіни. Два лікарі в білих халатах радяться в кутку. Дві запорошені вишукані люстри високо над головою розсіюють м'яке приглушене світло, що на мить, здається, золотить розкішні голівки лілій, які вишикувались у високих вазах поруч із входом до сувенірної крамниці.

— Йой, усередині ще краще, ніж надворі, — промовляє Джек.

— Певною мірою, так, — каже Фред.

Вони підходять до чоловіка за столом, і Фред каже:

— Відділення «Г».

З часткою цікавості чоловік дає їм дві прямокутні картки з написом «ВІДВІДУВАЧ» і рукою дає знак проходити далі.

Ліфт із брязкотінням рухається вниз і запрошує їх до кабіни з дерев'яними панелями завбільшки з шафу. Фред Маршалл натискає кнопку «5», і ліфт, здригнувшись, піднімається вгору. Таке ж м'яке золоте світло заповнює сміховинно крихітний інтер'єр. Десять років тому в надзвичайно схожому ліфті, але у великому паризькому готелі, Джек та аспірантка факультету історії мистецтв Каліфорнійського університету на ім'я Іліана Тедеско протягом двох із половиною годин просиділи за зачиненими дверима, у результаті яких міс Тедеско заявила, що їхні стосунки досягли кінцевого пункту призначення, та подякувала за все, що було між ними. Він згадав, але вирішив не розказувати цю історію Фреду Маршаллу.

Перш ніж зупинитися, ліфт здригається, проте, на відміну від свого французького кузена, доставляє їх без жодних проблем. Двері відчиняються, і Джек Соєр та Фред Маршалл опиняються на п'ятому поверсі. Тут таке саме приємне світло, але, здається, трохи тьмяніше, ніж у ліфті та вестибюлі.

— На жаль, нам треба перейти аж на інший бік, — каже Фред Джеку.

Ліворуч від них видніється безкінечний коридор, і Фред показує пальцем, що їм туди.

Вони проходять повз двоє великих двостулкових дверей, минають коридор відділення «Б», дві величезні кімнати з рядами зашторених кабінок, знову повертають ліворуч біля зачиненого входу у відділення геронтології, проходять довгим-довгим передпокоем, стіни якого завішані стендами, проходять мимо відділення «В», тоді стрімко повертають праворуч біля жіночого і чоловічого туалетів, минають відділення офтальмології, архів і нарешті доходять до коридору відділення «Г». Вони проходять — світло все тьмяніє і тьмяніє, стіни звужуються, вікна зменшуються. Відділення «Г» заповнив морок, невеличка калюжка розлитої води блищить на підлозі.

— Це найдавніша частина будинку, — говорить Фред.

— Джуді треба забрати звідси якомога швидше.

— Так, звичайно, щойно Пет Скарда скаже, що їй краще.

Але ви будете здивовані: Джуді подобається тут. Думаю, це їй допомагає. Вона мені сказала, що тут почувається в абсолютній безпеці, а ті, з ким спілкується тут, надзвичайно цікаві. Вона каже, що це неначе круїз.

Джек сміється від здивування й недовіри, Фред Маршалл торкається його плеча і запитує:

— Це означає, що їй набагато краще чи набагато гірше?

Наприкінці коридору вони опиняються у величеській кімнаті, в якій нічого не змінювали вже зо сто років. Темно-коричневі панелі, обтягнені тканиною, на чотири фути підносяться над темно-коричневою підлогою. Праворуч, на сірій високій стіні, мов картини в рамах, два вузькі вікна просіюють сіре світло. Чоловік, що сидить за глянсовою дерев'яною стійкою, натискає на кнопку, яка відчиняє подвійні металеві двері з написом «ВІДДІЛЕННЯ “Г”» і маленьким віконцем із броньованого скла.

— Містере Маршалл, ви можете зайти. А це хто?

— Це Джек Соєр. Він зі мною.

— Він родич чи медичний фахівець?

— Ні, але моя дружина хоче його бачити.

— Зачекайте тут хвилинку.

Черговий зникає за металевими дверима і зачинає їх за собою, брязкаючи ключами, як у в'язниці. За мить він знову з'являється, але з ним схожа на чоловіка в жіночому одязі медсестра із суворим обличчям, великими руками та товстими ногами. Вона відрекомендувалася як Джейн Бонд, старша медсестра відділення «Г». Враховуючи обставини й те, що сказала медсестра стосовно себе, в уяві Джека з'являється щонайменше кілька прізвиськ. Вона ставить безліч запитань Фреду і Джеку, але, перш ніж зникає за величезними дверима, запитує лише Джека.

— Вартовий Бонд, — не втримується Джек.

— Ми називаємо її Наглядач Бонд, — каже черговий. — Вона вперта, хоча інколи не надто справедлива. — Він прокашлюється і переводить погляд на високі вікна. — Ми її ще називаємо Нуль-Нуль-Нуль.

Через кілька хвилин головна медсестра Наглядач Бонд, Агент Нуль-Нуль-Нуль, відчиняє металеві двері й говорить:

— Ви зараз можете зайти, але уважно вислухайте те, що я вам скажу.

По-перше, відділення нагадує величезний ангар в аеропорту. Тут відділено секцію, у якій стоїть кілька м'яких лавок, секцію з круглими столами і пластиковими стільцями, а також третю секцію з двома довгими столами, що завалені аркушами для малювання, коробками з олівцями, акварельними фарбами. У величезному просторі ці меблі мають вигляд предметів лялькового будиночка. На підлозі, пофарбованій у спокійний сірий колір, лежать м'які прямокутні килимки; за двадцять футів над підлогою у дальній цегляній облущеній білій стіні видніються маленькі загратовані вікна. Ліворуч від дверей за скляною перегородкою медсестра, що сидить за столом, відводить очі від книжки й дивиться на них. Значно далі, праворуч, за довгими столами розташовано трое зачинених металевих дверей, кожні з яких приховують свій окремий світ. Ангар справляє враження того, що тут, попри певні поблажки, жорстко контролюють кожного.

Кімната наповнена тихим гомоном голосів двадцяти-тридцяти чоловіків і жінок. Мало хто з них розмовляє з реальними співрозмовниками. Одні ходять по колу, другі стоять, як кам'яні, треті, скрутившись калачиком, як діти, лежать на килимках; хтось рахує свої пальці та записує в блокнот; хтось смикається, хтось позіхає, хтось плаче, вдивляючись у простір. Дехто з них одягнений у зелений лікарняний халат, дехто у звичайний одяг: футболки, шорти, спортивні костюми, лосини, повсякденні сорочки і штани, майки і спортивні штани. Ніхто не має ременя, і ніхто не має

взуття зі шнурівками. Двоє схожих на наглядачів жилавих чоловіків із короткими стрижками й у білосніжних футболках сидять за одним із круглих столів. Джек намагається впізнати Джуді Маршалл.

— Я просила уважно мене слухати, містере Сойер.

— Вибачте, — каже Джек. — Я не очікував, що це приміщення таке велике.

— Краще нехай буде великим, містере Сойер. Чисельність населення зростає. — Вона чекає реакції на свої слова, і Джек киває. — Дуже добре. Я маю ознайомити вас із деякими основними правилами. Якщо ви дотримуватиметесь того, що я скажу, то перебування тут буде приємним і для вас, і для нас, наскільки це можливо. Не дивіться на пацієнтів і не хвилюйтесь, якщо вони звертаються до вас. Не показуйте, що вам цікаво, що вони роблять, говоріть звичайним спокійним голосом. Просто будьте ввічливими, і, зрештою, вони дадуть вам спокій. Якщо вони у вас про щось запитують, дійте на власний розсуд, але в межах розумного. Будь ласка, не давайте їм грошей, будь-яких гострих предметів або їжу, не порадившись із лікарем, оскільки деякі медичні препарати не сумісні з деякими продуктами харчування. Жінка на ім'я Естель Паккард може в будь-який момент підійти до вас і запитати, чи ви не її батько. Ви можете відповісти на власний розсуд, але якщо ви скажете «ні», то розчаруєте її, а якщо скажете «так», то покращите її настрій. У вас є запитання, містере Сойер?

— Де Джуді Маршалл?

— Вона он із цього боку, сидить спиною до нас на останній лавці. Бачите її, містере Маршалл?

— Я помітив її одразу, — каже Фред. — Були якісь зміни відтоді, як я приходив сьогодні вранці?

— Наскільки я знаю, то ні. Лікар, що її лікує, доктор Шпігельман, буде тут за півгодини, можливо, він скаже вам щось більше. Провести вас і містера Сойера до дружини? Чи ви краще підете самі?

— Думаю, ми впораємося, — каже Фред Маршалл. — Як довго нам можна побути?

— Я даю вам п'ятнадцять хвилин, максимум двадцять. Джуді досі у важкому стані, хотілося б якомога менше завдавати їй стресу. Здається, вона достатньо спокійна, але десь зовсім далеко, правду кажучи, вона марить. Цілком імовірно, що може бути ще один напад істерики, а нам зовсім не хотілося б знову давати їй ліки. Тож, будь ласка, містере Маршалл, намагайтесь утримуватись від розмов, які можуть спричинити стрес, говоріть лише про щось хороше і позитивне.

— Ви думаєте, вона марить?

Медсестра Бонд співчутливо посміхається.

— Цілком імовірно, містере Маршалл, ваша дружина марить уже багато років. Ох, вона це вдало приховувала. Такі марення, як у неї, не виникають за одну ніч, о ні, ні. Вони формуються роками, і весь цей час людина може функціонувати абсолютно нормально, аж доки щось не спровокує раптовий психоз. У даному разі, звичайно ж, це було зникнення вашого сина. До речі, дозвольте висловити свої співчуття. Те, що сталося, — це просто жах.

— Так, — каже Фред Маршалл. — Але Джуді почала дивно поводитись іще до того...

— Боюся, це не має значення. Вона шукала розради у своїх мареннях, у власному вигаданому світі, і знайшла її. У тому світі вона знайшла підтримку, якої потребувала. Можливо, вона вам казала щось сьогодні вранці, містере Маршалл? Ваша дружина згадувала щось про перехід до інших світів?

— Перехід до інших світів? — стривожено запитує Джек.

— Досить типовий прояв шизофренії, — каже медсестра Бонд. — Понад половину людей у цьому відділенні мають такі фантазії.

— Ви думаєте, моя дружина — шизофренік?

Медсестра Бонд дивиться повз Фреда, щоб оглянути всіх її підопічних пацієнтів.

— Я не психіатр, містере Маршалл, але маю двадцять років досвіду роботи з психічно хворими. На основі цього досвіду, я можу сказати, що у вашої дружини явно виражені прояви параноїдальної шизофренії. Мені хотілося б мати більш утішні новини для вас. — Вона знову дивиться на Фреда Маршалла. — Звичайно, доктор Шпігельман поставить остаточний діагноз, він зможе відповісти на всі ваші запитання, пояснить лікування і таке інше.

Посмішка, здається, застигає на обличчі, коли вона повертається до Джека.

— Я завжди кажу тим, хто приходить уперше, що рідним іще важче, ніж пацієнту. Дехто із цих людей узагалі нічим не переймаються. Їм можна навіть позаздрити.

— О так, — каже Джек. — Чом би й ні?

— Тоді йдіть, — каже вона з нотками дратівливості, — насолоджуйтесь візитом.

Більшість пацієнтів повертають голови в їхній бік, щойно вони починають повільно прямувати брудною дерев'яною підлогою до найближчого ряду лавочок; багато хто проводить їх очима. Бліді обличчя виражають цікавість, байдужність, зняковілість, підозру, задоволення і невиразний гнів. Джеку здається, що всі пацієнти у відділенні повільно наближаються до нього.

Млявий чоловік середніх років у халаті мчить поміж столів так, неначе боїться, що пропустить автобус і спізниться на роботу. Скраю найближчої лавки худа старенька сива жіночка підводиться і дивиться на Джека благальним поглядом. Сплетені, підведені вгору руки сильно тремтять. Джек змушує себе не зустрічатись із нею поглядом. Коли він проходить мимо, вона шепотом наспівує.

— Моє дурненьке каченятко було за дверима, але я цього не знала, але я не знала, що воно *там у воді*.

— Гм, Фред сказав мені, начебто Джуді розповіла йому, що її малесенький синочок тонує у ванні.

Краєм ока Джек бачить, як кучерявий чоловік у халаті, роззявивши рота, поспішає до нього. Коли вони з Фредом доходять до лавки, на якій сидить Джуді Маршалл, чоловік здійсмає один палець, неначе показуючи автобусу, щоб зачекав його, і підтюпцем поспішає вперед. Джек спостерігає за його наближенням, але не показує цього, як і радила Наглядач Бонд. Він не дозволить цьому лунатику вилізти собі на голову, нізащо. Зведений угору палець підноситься просто до носа Джека, похмурі очі чоловіка розглядають його обличчя. Тоді він відводить погляд і стуляє рот. Тієї ж миті чоловік швидко повертається і зривається з місця так, що аж халат розвівається, але палець досі вишукує свою мішень.

Що це було? — дивується Джек. — Не той автобус?

Джуді Маршалл навіть не ворухнулася. Вона, мабуть, чула, що позаду неї промчав чоловік, чула його прискорене дихання, коли він зупинився. Вона досі сидить у вільному зеленому халаті, тримаючи спину рівно, очі дивляться прямо. Вона, здається, відгородилась від навколишнього світу. Якби її волосся було помите, зачесане, укладене, якби вона була нормально вдягнена, а позаду неї стояла маленька валіза, вона точно була б схожою на жінку на лавочці залізничного вокзалу, котра чекає на оголошення про прибуття потягу.

Джек досі не бачив обличчя Джуді, вона не сказала ще жодного слова, але він зрозумів, що подумки вона знову і знову подорожує, до того ж подорож ця може бути будь-куди.

— Я скажу їй, що ми тут, — шепоче Фред, обходить кругом лавки і стає на коліно перед дружиною.

Вона тримає спину прямо і нахилиє голову назустріч своєму симпатичному чоловікові, котрий водночас випромінює горе, любов і тривогу. Темно-русяве волосся із золотавими

пасмами облягає обличчя Джуді Маршалл. Брудні зплутані пасма різних відтінків зібрано у хвостик.

— Як ти почуваєшся, люба? — ніжно запитує дружину Фред.

— Я намагаюся розважитися, — каже вона. — Знаєш, любий, думаю, мені варто тут іще трохи залишитись. Старша медсестра переконана, що я абсолютно божевільна. Хіба це не чудово?

— Джек Соїєр тут. Ти хотіла б з ним побачитись?

Джуді простягає руку і поплескує його по коліну.

— Скажи містеру Соїєру, щоб став переді мною, а ти сядь, будь ласка, поруч, Фреде.

Джек уже виходить наперед, він знову дивиться на зведену голову Джуді Маршалл, яку вона не повертає. Стоячи на колінах, Фред узяв її простягнуту руку у свої долоні, не наче збирається її поцілувати. Він схожий на закоханого лицаря перед королевою. Коли він притискає її руку до своєї щоки, Джек бачить забинтовані кінчики її пальців. Джек спершу дивиться на вилиці Джуді, тоді серйозний рот, що не сміється, а тоді профіль, гострий, як скресла крига в перший день весни. Це королівський ідеальний профіль на камені або монеті: ледь зведена лінія губ, чітко окреслений, неначе вирізьблений, загострений донизу ніс, ідеальна лінія підборіддя. Кожен куточок бездоганний, витончений і здається на диво знайомим.

Ця неочікувана краса бентежить Джека, на долю секунди його проймають глибокі спогади, він намагається відтворити в пам'яті, кого вона йому нагадує. Грейс Келлі? Катрін Денев? Ні, не те, йому здається, що вона нагадує когось, кого він іще має зустріти.

Через кілька секунд Фред Маршалл підводиться. Джек помічає, що обличчя Джуді втрачає королівські риси, щойно вона повертається до чоловіка, котрий сідає поруч із нею на лавку. Джек відмахується від своєї думки, що тепер здається йому абсурдом.

Вона не підводить очей, аж доки він не стає перед нею. Її волосся тьмяне і брудне; вона одягнена в лікарняний халат, з-під якого виглядає стара мереживна синя нічна сорочка, що й новою була не зовсім охайною. Незважаючи на ці недоліки, Джуді Маршалл завойовує його серце, щойно він зустрічається з нею поглядом.

Електричний розряд миттю проймає його тіло, починаючи від кінчиків його зорових нервів. Він доходить висновку, що вона, мабуть, найяскравіша, найкрасивіша жінка, яку він будь-коли зустрічав. Він боїться, щоб реакція на зустріч із нею не підкосила ноги, і, гірше того, щоб вона не зрозуміла, що з ним відбувається, і не подумала, що він дурень. Він не хоче в її очах скидатися на дурня.

Брук Грір, Клер Евінруд, Іліана Тедеско, — хоча кожна з них була прекрасною по-своєму, поруч із нею вони скидалися на маленьких дівчаток у костюмах для Гелловіна. Джуді Маршалл перевершила всіх його колишніх коханих разом узятих, допомогла зрозуміти, що то були лише ілюзії та самообман, дитячі примхи та невпевненість. Краса Джуді — це не те, що можна побачити в дзеркалі, вона виражає внутрішню суть. Зовнішній її прояв — це лише незначна частинка набагато більшого та глибшого, що випромінюється і формується зсередини.

Джеку важко повірити, що симпатичному і добросердому Фреду Маршаллу пощастило побратися з такою жінкою. Він хоча б здогадується, яка вона не просто чудова, а *дивовижна*? Джек негайно б із нею одружився, якби вона була сама. Йому здається, що він закохався в неї, побачивши лишень її потилицю. Але йому не можна закохуватись. Вона дружина Фреда Маршалла і мати їхнього сина. Йому просто доведеться жити без неї.

Вона вимовляє коротке речення, яке проходить крізь нього, немов вібруюча звукова хвиля. Джек нахиляється вперед, бурмочучи вибачення, і Джуді з усмішкою простягає до нього руку та пропонує сісти перед нею. Він сідає на під-

логу, схрестивши щиколотки, досі оговтуючись від шоку, що дістав від першого погляду на неї.

Її прекрасне обличчя виражає чудові почуття. Вона одразу ж зрозуміла, що з ним відбувається, проте для неї це не привід, щоб думати про нього погано. Джек розтуляє рот, щоб поставити запитання. Хоча він іще не знає, що саме запитати, проте усвідомлює, що потрібно поставити запитання. Не має значення, про що він запитуватиме. Нехай це буде щось безглузде; не може ж він отак сидіти та просто дивитися на її дивовижне обличчя.

Перш ніж він починає говорити, одна реальність тихцем змінює іншу. Він бачить перед собою Джуді Маршалл, якій трохи за тридцять, вона втомлена жінка з розкуйовдженим волоссям, колами під очима, що дивиться на нього з лавки ізолюваного психіатричного відділення. Здавалося б, що така думка мала б свідчити, що до нього повертається здоровий глузд, але він чомусь усвідомлює, що Джуді зробила це сама — привела його до тями.

Слова, які злітають з його вуст, здаються надто банальними, чого він і боявся. Джек промовляє, що радий її бачити.

— Я теж рада вас бачити, містере Соєр. Я чула стільки всього хорошого про вас.

Деяку мить він чекає, щоб вона подала бодай якийсь знак, що усвідомила значення моменту, але вона лише приязно всміхнулася. За даних обставин цього здається достатньо.

— Як вам тут живеться? — запитує він, і з кожним словом рівновага повертається до нього.

— Компанія тут, звичайно, така, до якої треба звикнути. Проте це лишень люди, що заблукали і не змогли знайти шлях назад, та й по всьому. Деякі з них дуже розумні. Тут я мала змогу поспілкуватись на теми навіть цікавіші, ніж у релігійних чи освітніх організаціях. Можливо, мені варто було потрапити до відділення «Г» раніше! Перебування тут допомогло мені зрозуміти одну річ.

— Що саме?

— Що є багато шляхів, щоб заблукати, тож це набагато легше, ніж будь-хто може уявити. Ці люди не можуть приховувати своїх почуттів, і більшість із них ніколи не дізнаються, як опанувати свій старх.

— А як ви збираєтесь опанувати його?

— Його можна побороти лише визнавши! Не можна казати, що я заблукала і не знаю, як вийти, а треба продовжувати йти далі в тому ж напрямку. Рухатися крок за кроком, аж доки не заблукаєш іще більше. Кожен має це знати, а особливо ви, Джеку Соєр.

— Особливо... — Перш ніж він закінчує запитання, літня жінка зі зморшкуватим миловидним обличчям підходить до нього і торкається плеча.

— Вибачте. — Вона схиляє голову з дитячою сором'язливістю. — Я хочу вас запитати. Ви мій батько?

Джек усміхається до неї, а тоді:

— Дозволь спершу я тебе запитаю: тебе звати Естель Паккард?

Очі сяють, старенька киває.

— Тоді так, я твій батько.

Естель Паккард плескає в долоні біля рота, вклоняється, схиляє голову, відходить, човгаючи ногами і сяючи від щастя. Коли вона віддаляється на дев'ять-десять футів, то махає Джеку на прощання рукою і прямує геть.

Коли Джек знову дивиться на Джуді Маршалл, він немов через вуаль буденності бачить незначну часточку її бездонної душі.

— Ви дуже приємний чоловік, правда ж, Джеку Соєре? Я це одразу зрозуміла. А також хороша людина. Звичайно, ви привабливі, але привабливість і порядність не завжди ідентичні поняття. Хочете, я ще дещо розкажу про вас?

Джек дивиться на Фреда, котрий з усмішкою сидить поруч із дружиною і тримає її за руку.

— Я хочу, щоб ви говорили те, що бажаєте казати.

— Є речі, які я не можу висловити, хай би як намагалася, але дещо ви маєте почути. Я таки скажу: ваша привабливість вас не зіпсувала. Ви не пустопорожній, і на те, очевидно, є причини. Перш за все, у вас було хороше виховання. Я б сказала, що ви мали чудову матір. Я не помиляюся, чи не так?

Джек сміється, зворушений цією несподіваною проникливістю:

— Я не знав, що це так очевидно виявляється.

— Це виявляється, перш за все, у вашому ставленні до інших людей. Я впевнена, що ви із сім'ї, про яку загал лише знає з кіно, але це не запаморочило вам голову. Ви ставитеся до нас як до людей, а не як до обідранців, тому я знаю, що можу вам довіряти. Результат виховання вашої матері не просто очевидний — він колосальний. Я теж була хорошою матір'ю, чи хоча б намагалась нею бути, тому я знаю, про що говорю. Я бачу.

— Ви кажете, що *були* хорошою матір'ю. Чому в...

— Минулому часі? Через те, що я вже раніше казала.

Усмішка Фреда зникає, а її змінює погано прихована тривога.

— Що означає «раніше»?

— Містер Соєр, мабуть, здогадується, — каже вона і дивиться на Джека, як йому здається, заховаючи.

— Вибачте, але я так не думаю.

— Я маю на увазі, до того, як я потрапила сюди і нарешті почала трохи думати. До того, як те, що зі мною відбувається, перестало лякати мене — до того, як я зрозуміла, що можу заглянути собі в душу і проаналізувати почуття, які час від часу з'являлися протягом усього життя. До того, як у мене з'явився час для подорожі. Я думаю, що я досі хороша мати, але я вже не та мати.

— Люба, я тебе прошу, — каже Фред, — ти така ж сама, в тебе просто відбувся нервовий зрив. Нам треба поговорити про Тайлера.

— Ми говоримо про Тайлера. Містере Соєр, ви знаєте про оглядовий майданчик поруч із Шосе-93, де воно сягає найвищої точки на пагорбі, десь за милю на південь від Ардена?

— Я бачив його сьогодні, — каже Джек. — Фред показував мені.

— Ви бачили безкінечні ферми? А пагорби вдалині?

— Так. Фред казав, що ви любите той краєвид.

— Мені завжди хочеться зупинити авто і вийти. Там усе прекрасне. Ти бачиш все далі і далі, а тоді — упс! Усе обривається, і ти вже не можеш бачити далі. Але ж небо безкрає, чи не так? Небо доводить, що з того боку цих пагорбів — інший світ. Якщо захотіти, то туди можна дістатись.

— Так, можна. — Раптом по руках Джека побігли мурашки.

Він відчув, що йому защеміло шию.

— Я можу подорожувати лише подумки, містере Соєр, оскільки перебуваю в божевільні. Але мені спало на думку, що ви могли б вирушити туди — на інший бік пагорбів.

Йому пересихає в роті. Він помічає, що нерви у Фреда напружуються ще більше, і він уже не в змозі цього приховувати. Він хоче поставити їй сотню запитань і починає з найпростішого:

— З чого ви це взяли? Що ви маєте на увазі?

Джуді забирає руку від чоловіка і простягає її Джеку. Він тримає її обома руками. Якщо вона коли-небудь і мала вигляд звичайної жінки, то не зараз. Вона світиться, як маяк уночі, як багаття на далекій кручі.

— Припустімо... пізно вночі, або коли я залишалась сама протягом тривалого часу, хтось шепотів мені. Нічого конкретного, просто шепотіння з іншого боку товстелезної стіни. Це був голос дівчинки мого віку. Якщо я тоді засинала, то мені завжди снівся сон про те місце, де ця дівчинка живе. Я назвала це місце «Потойбіччя». То був світ, схожий

на Округ Кулі, лише світліший, чистіший і магичніший. У Потойбіччі люди їздили на каретах і жили у величезних білих наметах. Там були люди, котрі вміли літати.

— Так і є, — каже Джек. Фред переводить погляд зі своєї дружини на нього з болісною невпевненістю. — Це звучить, як божевільня, але це правда.

— До того часу, як у Френч Лендінгу почали відбуватись страшні речі, я вже майже забула про Потойбіччя. Я думала про це, ще коли була дванадцяти- чи тринадцятирічною дівчинкою. Але що ближче підходили жахіття до Френч Лендінга, до Фреда, до мене і Тая, то страшнішими ставали мої сни, здавалось, я дедалі менше і менше перебувала в реальному житті. Я писала слова, навіть не усвідомлюючи цього, говорила божевільні речі, була не при собі. Я не розуміла, що дівчинка з Потойбіччя намагається мені щось сказати. Дівчинка знову шепотіла мені з іншого боку стіни, але тепер вона вже виросла і була перелякана до смерті.

— Чому ви вирішили, що я зможу допомогти?

— Я це відчула, коли ви арештували Кіндерлінга, коли ваше фото було в газеті. Перше, що я подумала, коли його побачила: «Він знає про Потойбіччя». Я не замислювалася над тим, як я це зрозуміла, я просто знала — і квит. Тоді, коли Тай зник, а я втратила розум і прокинулася тут, я подумала, що якби ви побачили цих людей, то помітили б, що відділення «Г» не надто сильно відрізняється від Потойбіччя, тоді я згадала про ваше фото в газеті. Відтак я й зрозуміла, як подорожувати. Сьогодні весь ранок я подумки подорожувала Потойбіччям. Я його бачила, торкалась його. Вдихала його неймовірно повітря. Ви знали, містере Соєр, що в них є велетенські кролики, схожі на кенгуру? Побачивши їх, неможливо не засміятися.

На обличчі Джека з'являється широка усмішка, він нахиляється, щоб поцілувати її руку, точно так, як це робив її чоловік.

Вона лагідно забирає свою руку з його рук:

— Коли Фред сказав, що зустрів вас і що ви допомагаєте поліції, я знала, що ви тут не просто так.

Ця жінка вражає Джека. У найгірший момент свого життя, коли її син зник, а розум на межі руйнування, вона застосувала всі сили, щоб зібратися з думками і, по суті, створити диво. Вона знайшла в собі можливість *подорожувати*. Із зачиненого приміщення вона перенеслася у світ, який відомий лише дитячим мріям. Такий неймовірний крок могла зробити лише надзвичайно відважна жінка, тож її чоловік мав рацію.

— Колись ви щось зробили, чи не так? — запитує його Джуді. — Ви були там, у Потойбіччі, і зробили щось — щось надзвичайне. Вам навіть не треба нічого казати, я і так бачу це всередині вас; це ясно як Божий день. Але скажіть так, щоб я це почула, тож скажіть це, скажіть «так».

— Так.

— Зробили що? — запитує Фред. — У цій вигаданій країні? Чому ви кажете «так»?

— Зачекайте, — каже йому Джек. — Я пізніше вам дещо покажу. — І знову повертається до неймовірної жінки, що сидить перед ним.

Джуді Маршалл, котра світиться осягненням, сміливістю і довірою, хоча для нього й заборонений плід, але, здається, вона єдина жінка в цьому чи в будь-якому іншому світі, котру він може кохати все своє життя.

— Ви так само, як і я, — каже вона. — Ви забули про той світ. Ви покинули його і стали полісменом, детективом. Фактично ви стали найкращим детективом усіх часів. Ви знаєте чому?

— Думаю, тому що мені подобалося виконувати свою роботу.

— Що саме вам подобалося?

— Допомогати суспільству. Захищати невинних людей. Запроторювати до в'язниці поганих типів. Це була цікава робота.

— І ви думали, що вона завжди буде цікавою, тому що там потрібно завжди вирішувати нові проблеми, а для відповіді — завжди нові запитання.

Вона вцілила влучно, озвучивши те, про що він раніше не думав.

— Ви були чудовим детективом, тому що, хоча ви цього й не знали, від вас вимагалось знайти щось суттєве...

Я копісмен, пригадує Джек. Його власний дитячий голос говорив до нього з-за товстелезної стіни.

— Ви мали дещо знайти заради самого себе.

— Так, — каже Джек. — Її слова доходять до глибини його душі, а на очі навертаються сльози. — Я завжди намагався знайти те, що було загублено. Я витратив майже все своє життя на пошуки таємного пояснення.

У пам'яті яскраво, неначе у фільмі, він переглядає епізод, де бачить великий намет, білу кімнату, у якій помирає красива німецька королева, і серед прислуги — маленька дівчинка, на два чи три роки молодша від нього самого, дванадцятирічного хлопчика.

— Ви називали це «Потойбіччя»?

— Я називав це «Території». — Він промовляє це вголос, він неначе нарешті відчинив скриню і тепер може поділитися скарбами.

— Теж гарно. Фред не може цього зрозуміти, але коли я була у своїй ранковій подорожі, я відчувала, що мій син десь у Потойбіччі — на ваших Територіях. Десь захований, подалі від людського ока. У смертельній небезпеці, але досі живий і неушкоджений. У камері. Спить на підлозі. Але живий. Неушкоджений. Думаєте, таке може бути, містере Соєр?

— Одну секундочку, — каже Фред. — Я знаю, що ти це відчуваєш, я хочу повірити в це також, але ми зараз говоримо про реальний світ.

— Думаю, реальних світів є багато, — каже Джек. — І так, я вірю, що Тайлер десь у Потойбіччі.

— Ви можете його врятувати? Ви можете його повернути, містере Соєр?

— Ви ж самі казали, місіс Маршалл, — каже Джек — що я тут не просто так.

— Соєре, я сподіваюсь, те, що ви мені хочете показати, пояснить мені більше, ніж ви тут обоє, — каже Фред. — Нам час закінчувати. Йде наглядач.

Від'їжджаючи з автостоянки лікарні, Фред Маршалл кидає погляд на портфель, що лежить у Джека на колінах, але нічого не каже. Він їде мовчки, аж доки вони не виїжджають на Шосе-93, а тоді мовить:

— Я дуже радий, що ви поїхали зі мною.

— Дякую, — каже Джек, — я теж.

— Я нічого не зрозумів із почутого, але мені б хотілося знати вашу думку з приводу всього цього. Думаєте, все пройшло добре?

— Думаю, що краще просто бути не могло. Ваша дружина... Я навіть не знаю, як її описати. Мені бракує словникового запасу, щоб описати, яка вона чудова.

Фред киває та кидає погляд на Джека.

— Тож ви, сподіваюсь, не думаєте, що вона збожеволіла.

— Якщо це божевілля, то я з радістю був би божевільним разом із нею.

Дві смуги гальково-асфальтного шосе, що простягаються перед ними, піднімаються крутим схилом, а на вершині, здається, сягають безкрайнього, безмежного синього неба.

Ще один сторожкий погляд Фреда.

— То ви кажете, що бачили те, що вона називає Потойбіччям?

— Так, хай як важко було в це повірити.

— Ви можете навіть запрягтись могилою матері?

— Присягаюсь могилою матері.

— Ви були там? Це був не сон, ви справді там були?

— Улітку, коли мені було дванадцять.

— Я зміг би туди піти?

— Напевно, ні, — каже Джек.

Це неправда, оскільки Фред міг би потрапити на Територію, якби Джек узяв його із собою, але Джек хоче зачинити ці двері якомога щільніше. Він може собі уявити Джуді в іншому світі, а Фред — це зовсім інша річ. Джуді вже більше ніж заслужила на подорож на Територію, тоді як Фред досі не може повірити в їхнє існування. Джуді почуватиметься там як удома, а її чоловік вчепиться, як реп'ях, і доведеться там панькатися з ним, як із Річардом Слоутом.

— Шкода, — каже Фред. — Якщо не заперечуєте, я б хотів знову зупинитися на вершині.

— Було б дуже добре, — каже Джек.

Фред доїжджає до найвищої точки пагорба, перетинає шосе і зупиняється на узбіччі, встеленому гравієм, з іншого боку дороги.

Замість того щоб вийти з авто, він показує на портфель на Джекових колінах:

— Там те, що ви хочете мені показати?

— Так, — каже Джек. — Я збирався показати вам це раніше, але після того, як ми зупинилися тут уперше, я хотів зачекати, що скаже Джуді. І я радий, що так вчинив. Тепер вам буде все набагато зрозуміліше, Те, що ви чули, пояснює щонайменше половину того, як я це знайшов.

Джек натискає кнопку, розкриває портфель, з-під блідої шкіряної підкладки витягує кепку з написом «Брюерс», яку він знайшов сьогодні вранці.

— О Боже, — налякано каже Фред, — Це... це?.. — Він дивиться всередину і видихає, побачивши ім'я сина.

Він різко переводить погляд на Джека.

— Це Тайлерова. Святі Небеса, це Тайлерова! О Боженьку! — Він притискає кепку до грудей і двічі глибоко вдихає, досі дивлячись на Джека. — Де ви це знайшли? Як давно?

— Я знайшов її на дорозі сьогодні вранці, — каже Джек. — У тому місці, яке ваша дружина називає Потойбіччям.

З довгим стогоном Фред Маршалл відчиняє двері й вискакує з авто. Джек наздоганяє його вже на краю оглядового майданчика, де він стоїть, тримаючи притиснену до грудей кепку, дивлячись на синьо-зелені пагорби за довгими сільськогосподарськими полями, що схожі на строкату ковдру. Він повертає голову, щоб поглянути на Джека.

— Думаєте, він досі живий?

— Я думаю, він живий.

— У тому світі? — Фред показує на пагорби. Сльози ллються з його очей, голос м'якшає: — У світі, який, як казала Джуді, розташований десь там.

— У тому світі.

— Тоді підіть туди і знайдіть його! — кричить Фред. Його обличчя сяє від сліз, він показує на горизонт бейсбольною кепкою. — Підіть туди і поверніть його, чорт забирай! Якщо я не можу, то це маєте зробити ви.

Він ступає на крок уперед, неначе замахується кулаком, а тоді обома руками обіймає Джека Соєра і схлипує.

Коли плечі Фреда перестають здригатись і він лише важко дихає, Джек каже:

— Я зроблю все, що в моїх силах.

— Я знаю. — Він відступається та витирає обличчя. — Вибачте, що так накричав на вас. Я знаю, що ви хочете нам допомогти.

Вони обоє повертаються до автомобіля. Далеко на заході видніються незрозумілі, розпливчасті, димні плями, неначе блідо-сіра запона накрила другий берег річки.

— Що то? — запитує Джек. — Дощ?

— Ні, туман, — каже Фред. — Надходить із Міссісіпі.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ
НІЧНИЙ БЕРЕГ ПЛУТОНА

До вечора температура знижується на п'ятнадцять градусів, мов сумний холод огортає незначну частину Кулі Кантрі. Грози немає, але небо набуває фіолетового відтінку, від річки здіймається туман і оповиває похилий схил Чейз-стрит, спершу облягає ринви, а тоді й будівлі. Він не ховає їх повністю, як це іноді буває взимку та навесні, але робить усе навколо розпливчастим: забирає кольори і пом'якшує форми. У тумані знайоме здається чужим. І запах, давній запах чайок, проникаючи глибоко до рецепторів нюху, будить задню частину мозку, що найбільше має здатність вірити в монстрів і породжує страх у серці.

На Самне-стрит Деббі Андерсон досі працює диспетчером. Арнольда Грабовського, Навіженого Угорця, відправили додому без значка, фактично відсторонили, і він відчуває, що варто поставити дружині кілька резонних запитань (відповіді на них він наперед знає, і від цього йому ще дужче щемить серце). Деббі, насупившись своїм зморшкуватим обличчям, стоїть біля вікна із чашкою кави в руці.

— Мені це не подобається, — каже вона Боббі Дюлаку, який похмуро пише звіти. — Це нагадує мені фільми кіностудії «Хаммер», які я бачила по телевізору, ще коли навчалась у старших класах середньої школи.

— Фільми кіностудії «Хаммер»? — каже Боббі, здійнявши погляд.

— Фільми жахів, — каже вона, вдивляючись у густий туман. — Багато з них розповідали про Дракулу. Також про Джека-Різника.

— Я не хочу нічого чути про Джека-Різника, — каже Боббі. — Вибач, Дебстер. — І пише далі.

На автостоянці біля «7-11» містер Раян Патель стоїть поруч із телефоном (який досі огорожений хрест-нахрест жовтою поліційною стрічкою, і, коли ним знову можна буде користуватися, містер Патель не може сказати). Він дивиться в бік центру міста, яке неначе постає з величезної миски сметани. Будинки на Чейз-стрит потонули в цій мисці. У найнижчій точці Чейз видно лише верхівки двоповерхових будівель.

— Якщо він там, — містер Патель м'яко каже сам до себе, — то сьогодні вночі він робитиме, що захоче.

Сплітає руки на грудях і здригається.

Дейл Гілбертсон, як не дивно, удома. Він планує повечеряти разом із дружиною і своїм хлопчиком, навіть якщо це призведе до кінця світу. Виходячи зі свого кабінету (у якому провів двадцять хвилин, розмовляючи з офіцером поліції штату Вісконсин Джеффом Блеком, і у розмові йому довелось виявити неабияку стриманість, щоб не кричати), бачить свою дружину, котра стоїть і дивиться у вікно. Її постава майже така сама, як поза Деббі Андерсон, але вона тримає в руці склянку вина, а не чашку кави. Обличчя таке ж зморщене, трохи насуплене.

— Річковий туман, — похмуро каже Сара. — Пелена. Якщо він там...

Дейл тицяє в неї пальцем.

— Не кажи цього. Навіть не думай про це.

Але він знає, що вони обоє не можуть про це не думати. Вулиці Френч Лендінга — оповиті туманом вулиці Френч Лендінга — зараз спустошаться: ніхто не ходитиме магазинами, ніхто не прогулюватиметься тротуарами, нікого не буде в парках. Тим більше дітей. Батьки триматимуть їх удома. Навіть на Нейлгауз-роу, де ідеальне виконання батьківських обов'язків швидше виключення із правила, батьки не випустять із дому дітей.

— Я не казатиму цього, — погоджується вона, — але це найбільше, що я можу зробити.

— Що на вечерю?

— А якщо курячий пиріг?

Зазвичай спекотного липневого дня така ідея йому б не сподобалась, але як для сьогоднішнього туманного вечора звучить зовсім непогано.

Він підходить і стає позад неї, міцно обіймає та каже:

— Чудово. Що швидше, то краще.

Вона повертається з розчарованим виразом обличчя.

— Ти збираєшся повернутися?

— У цьому немає необхідності, тепер там керують Браун і Блек...

— Ці мерзотники, — каже вона. — Вони мені ніколи не подобались.

Дейл посміхається. Він знає, Сара, у дівочтві Асбері, ніколи не переймалась тим, як він заробляє на життя, тож така її шалена вірність неймовірно зворушує його. До того ж сьогоднішній вечір для нього — це життєво важлива необхідність. Це найневдаліший день його кар'єри в правоохоронних органах, який закінчився відстороненням від роботи Арнольда Грабовського. Дейл знає: Арні вірить, що невдовзі повернеться на службу. І швидше за все так і буде, чорт забирай. Враховуючи те, як складаються обставини, Дейлу знадобляться навіть такі бездарні екземпляри, як Навіженний Угорець.

— Хоча повертатися мені й не обов'язково, проте...

— У тебе передчуття.

— Так.

— Хороші чи погані? — Вона поважає інтуїцію чоловіка, і свідченням цього є намагання Дейла залучити до справи Джека Соїєра, адже він зараз живе неподалік, і тепер, щоб зателефонувати йому, достатньо набрати семизначний номер замість одинадцятизначного. А сьогодні, їй здається, такий дзвінок буде цілком доречний.

— І хороші, і погані, — каже Дейл, нічого не пояснюючи їй і не даючи змоги ставити подальші запитання. — Де Дейв?

— На кухні за столом зі своїми улюбленими кольоровими олівцями.

Шестирічний Девід Гілбертсон страшенно захоплюється «Крайолас». Відтоді як у школі закінчилися заняття, він вималював уже дві коробки олівців. Дейл і Сара надзвичайно сподіваються і навіть говорять це одне одному в ліжку перед сном, що в них, вірогідно, росте справжній художник. Ще один Норман Роквелл, якось сказала Сара. Дейл, котрий допомагав Джеку Соєру розвішувати чудові та дивовижні картини, сподівався, що і його хлопчик стане художником. Він покладає великі надії на сина, про які боїться говорити навіть у подружньому ліжку за викненого світла.

Зі склянкою вина в руці Дейл виходить на кухню.

— Що ти малюєш, Дейве? Що...

Він зупиняється. Олівці залишені. Як і картина, на якій, мабуть, іще не домальовано чи то НЛО, чи то круглого журнального столика.

Двері чорного входу відчинені. Вдивляючись у білу пелену, що приховує гойдалку і Девідів гімнастичний снаряд «Джунглі», Дейл відчуває жахливий страх, що перехоплює горло і душить його. Тієї миті він знову відчуває запах Ірми Френо, жахливий запах сирого тухлого м'яса. Відчуття, що його сім'я живе в захищеному магічному колі — *це може статися із будь-ким, але ніколи, ніколи не станеться з нами*, — тепер зникло. На зміну йому приходять абсолютна впевненість: Девід зник. Рибак виманив його з дому і забрав у туман. Дейл бачить вищир на обличчі Рибака. Він бачить руку в рукавичці — у жовтій рукавичці, — якою той затуляє рот його сину, а не вирячені перелякані очі його дитини.

Не просто в туман, а взагалі з відомого світу.

Девід.

Він біжить через кухню. Його ноги підкошуються. Дейл ставить бокал із вином на олівець на столі, ніжка зісковзує, а він навіть не помічає, що вино проливається і, мов кров із вени, заливає незавершений малюнок Девіда. Він виходить у двері й намагається крикнути, але його голос неспроможний навіть на зітхання:

— Девід?.. Дейв?

За мить, яка, здається, триває вічність, він не чує відповіді. Але зненацька до нього доноситься тихе тупотіння ніг по вологій траві. Сині джинси і червона смугаста сорочка регбі показуються з густого туману. Ще мить — і він бачить усміхнене обличчя свого любого сина і копицю золотавого волосся.

— Тату! Татку! Я гойдався на гойдалці в тумані! Я був, немов у хмарі!

Дейл хапає його. І йому дуже кортить зробити сину боляче, вліпити ляпаса за те, що налякав батька. Але порив минає так само швидко, як і з'являється. Натомість Дейл цілує Девіда.

— Я знаю, — каже він, — це, мабуть, весело, але час іти в хату.

— Чому, татку?

— Тому що іноді маленькі хлопчики губляться в тумані, — каже він, вдивляючись у затуманений двір.

Йому видно столик, а точніше, його тінь; він би ніколи не здогадався, якби раніше не бачив його тисячу разів. Знову цілує сина.

— Іноді маленькі хлопчики губляться, — повторює він.

Тепер можна провідати наших друзів, як давніх, так і нових. Джек і Фред Маршалл повернулися з Ардена (жоден із них не запропонував зупинитися в «Герті Кітчен» у Централії, коли проїжджали мимо), і обоє зараз перебувають у своїх тим чи іншим чином порожніх будинках. Дорогою назад

до Френч Лендінга Фред, щоб зберегти душевну рівновагу, ні на мить не випускав бейсбольну кепку сина. Він і зараз дивиться по телевізору новини та їсть розігріту в мікрохвильовці вечерю в надто порожній вітальні, тримаючи її в руках.

Звичайно ж, головна тема новин сьогоднішнього вечора — Ірма Френо. Фред береться за пульт, щойно вони після кількох відзнятих тремтячою рукою кадрів про «Смачно в Еда» демонструють репортаж із трейлерного парку «Холідей». Оператор наводить фокус на котрийсь із пошарпаних вагончиків, на запилюженому ганку якого ростуть кілька чудових квіток на трьох дошках, покладених на два цементні блоки.

— Тут, на околиці Френч Лендінга, знайшла місце скорботи вбита горем мати Ірми Френо, — говорить кореспондент з місця подій. — Можна собі тільки уявити, що сьогодні відчуває ця мати-одиначка.

Репортер, хоча й приємніший, ніж Венделл Грін, проте так само нагнітає атмосферу нездорового ажіотажу.

Фред натискає на пульті кнопку «ВИМКНУТИ» і бурчить:

— Чому б вам не дати бідолашній жінці спокій? — Він дивиться на порізану яловичину на тарілці, але апетиту немає.

Він повільно бере кепку Тайлера і кладе собі на голову. Вона не підходить, і Фред миттю вирішує попустити пластиковий регулятор ззаду. Але від цієї ідеї йому стає моторошно. Невже він боїться, що це вб'є сина? Лише від звичайної перестановки фіксатора? Ця думка вражає його безглуздістю. Він міркує, якщо так піде і далі, то він скоро так само збожеволіє, як його дружина... або Соєр. Довіряти Соєру — таке ж божевілля, як думати, що перестановка фіксатора в кепці може вбити сина... проте він у все це вірить. Бере виделку і знову їсть, кепка Тая з написом «Брюерс» — у нього на голові, мов шапоч-

ка Спанкі в давньому короткометражному фільмі «Пострілята».

Шнобель Сент-Пір сидить на своєму дивані в самих трусах із розгорненою книжкою на колінах (до речі, це лірична збірка Вільяма Блейка), але він її не читає. Ведмедиця спить в іншій кімнаті, а він бореться з бажанням зганяти в «Сенд Бар», купити кранк і повернутися до того, чого навіть не торкався протягом п'яти років. З того часу, як померла Емі, він бореться із цим бажанням кожнісінького дня і останнім часом виграє в цій боротьбі, лише нагадуючи собі, що, як буде під дією диявольської отрути, не зможе знайти Рибака й покарати його, як той на те заслугоує.

Генрі Лайден у студії з парою величезних навушників «Акай» на голові, слухаючи Воррена Вача, Джона Банча і Філа Фленігана, пливе з ними в одному човні під їхню пісню «Пам'ятаю квітень». Він відчуває запах туману навіть через стіни, йому цей запах нагадує сморід у «Смачно в Еда». Іншими словами, огидний запах смерті. Генрі цікаво, як Джек з'їздив до відділення «Г» лютеранської лікарні округу Френч. І він думає про свою дружину, яка останнім часом (а саме після вечірки в Макстона, хоча він це ще не зовсім усвідомлює) здається ближчою ніж будь-коли. Йому неспокійно.

Так, справді, ми перевірили всіх друзів, але принаймні один, здається, випав з поля зору. Чарльза Бернсайда немає ні в кімнаті для відпочинку притулку Макстона, де зараз у старому кольоровому телевізорі, прикрученому до стіни, демонструється серіал «Сімейні зв'язки», ні в їдальні, у якій іще можна перекусити, ні в його власній кімнаті, у якій зараз хоча й застелені чисті простирадла, та повітря все одно насичене запахом за давнього лайна. Як щодо ванної кімнати? Немає. Торвальд Торвальдсон зайшов, щоб попіяти й помити руки, але більше тут нікого немає. Одна

дивина: в одній із кабінок — перевернений мохнатий капець. Він має яскраві чорно-жовті смуги, тому схожий на труп величезного мертвого джмеля. І ще — це кабінка друга ліворуч. Улюблена кабінка Берні.

Чи варто нам його шукати? Мабуть, що варто. Мабуть, нам буде нелегко усвідомлювати, що ми не знаємо, де цей негідник. Давайте ковзнемо крізь туман, а тоді тихо, мов сон, спустимось на Чейз-стрит. Тут є готель «Нельсон», перший поверх якого занурився в річковий туман. Коричнево-жовта лінія позначає рівень колишньої повені, але зараз у тьмяному світлі це лише натяк на мітку. З одного боку — зачинений магазин вісконсинського взуття, з іншого — таверна «Лаккі», у якій наразі клишонога літня жінка (звати її Берта ван Дузен) нахиляється й кладе руки на великі коліна. Її знудило, і вона блює в стічну канаву, оскільки перебрала світлого кінгслендського пива. Берта видає звуки, схожі на скрегіт механічної коробки передач. У дверях готелю «Нельсон» на неї чекає старенький дворняжка. Коли жінка повернеться, собачка нишком підкрадеться і з'їсть напівперетравлені сосиски, що плавають у пиві.

З таверни лунає втомлений дзвінкий голос покійного Діка Керлесса. Він співає про «Ліси Гейнесвілля», у пісні йдеться про надгробки через кожну милю.

Собака байдуже гарчить, коли ми проходимо повз нього і прослизаємо у вестибюль «Нельсона». Тут поточені міллю голови вовка, ведмедя, лося і з одним скляним оком наполовину лисиця й бізон дивляться на порожні дивани, вільні крісла, ліфт, що не працює приблизно з 1994 року, стійку адміністратора. (Тепер в офісі адміністратор Морті Файн, закинувши ноги на порожню шафу картотеки, читає «Піпл» і колупається в носі.) У вестибюлі готелю «Нельсон» завжди вчувається запах річки, який стійко просочився крізь усе навкруг, але сьогодні ввечері він сильніший, ніж зазвичай. Це запах примушує нас думати про погані речі,

втрачені вклади, фальшиві чеки, погіршення стану здоров'я, вкрадені канцелярські товари, невикладені аліменти, пустопорожні обіцянки, рак шкіри, втрачені амбіції, забуті коробки від пробників дешевих товарів, змерклі надії, змертвілу шкіру та плоскостопість. Сюди приходять тільки тоді, коли бували раніше, інші варіанти практично виключені. Це місце, у якому чоловіки, що залишили свої родини ще двадцять років тому, лежать на вузьких ліжках та заплямованих сечею матрацах, кашляють і курять цигарки. Старий брудний бар (у якому старий брудний Гувер Дал-рімпл раніше був постійним відвідувачем і влаштовував погроми кожної п'ятниці та неділі) зачинили на початку червня, після того як міська рада одностайно за це проголосувала. Причиною цього стало те, що Дейл Гілбертсон приголомшив місцеву політичну еліту, показавши їм відео (відзняте офіцером відділку поліції Френч Лендінга Томом Лундом, честь йому і шана), на якому три стриптизерки, котрі назвалися «Тріо анального університету», показували номер з огірками на малесенькій сцені. Але мешканцям «Нельсона» достатньо лишень завітати в сусідні двері, щоб купити пива, — усе напохваті.

У «Нельсоні» запроваджено потижневу оплату. До номеру можна взяти електроплитку, але тільки з дозволу і тільки після перевірки дроту. Якщо хтось помирає в «Нельсоні», то, цілком можливо, останнє, що він чує, — це рипучі звуки над головою, які є результатом того, що такий же безпорадний старий невдаха мастурбує у своєму ліжку.

Давайте піднімемось на другий поверх повз старий пожежний шланг у скляному ящику. Повернемо праворуч на сходову клітку (обіч таксофон, на якому жовтою фарбою написано «НЕ ПРАЦЮЄ») і продовжимо підніматися. Коли ми досягаємо третього поверху, запах річкового туману доповнює запах бульйону, який хтось розігріває в себе на плитці (дріт якої було перевірено у чинному порядку одним із менеджерів — або Морті Файном або Джоржем

Смітом), запах поширюється з № 307. Якщо ми проникнемо крізь замкову шпарину (тут ніколи не було і не буде електронних замків для карток), то опинимося в товаристві сімдесятирічного лисіючого худорлявого і дотепного Ендрю Рейлсбека. Раніше він продавав пілососи в «Електолюксі» і побутову техніку в магазині «Сильванія», але ті дні вже давно проминули. Зараз у нього золотий вік.

Нам одразу ж може спасти на думку, що це кандидат для притулку Макстона, але Енді Рейлсбек знає це місце і схожі місця. Це не для нього, спасибі. Він достатньо дружлюбний, але йому зовсім не хочеться, щоб указували, коли лягати спати, коли прокидатися і коли можна зробити ковток віскі «Ерлі Таймс». У нього є друзі в притулку Макстона, він часто їх відвідує, тож час від часу зустрічається поглядом із блискучими, порожніми, хижими очима Живчика. У нього неодноразово виникала думка, що містер Макстон, здається, з радістю перетворив би тіла своїх підопічних на мило, якби знав, що зможе заробити на цьому гроші.

Ні, для Енді Рейлсбека третій поверх готелю «Нельсон» — це те що треба. У нього є своя плитка, у нього є пляшка самогону, у нього є чотири колоди «Байсікл», і він розкладає пасьянс тими вечорами, коли в нього безсоння.

Сьогодні ввечері містер Рейлсбек зробив три чашки супу «Ліптон», оскільки хоче запросити Ірвіна Тронберрі, щоб повечеряти й побазікати. Можливо, потім вони завітають у сусідні двері «Лаккі» і візьмуть пива. Він дивиться на суп і бачить, що той повільно кипить, відтак він вдихає аромат пари і киває. Також у нього є крекери, які добре поєднуються із супом. Він залишає кімнату, щоб піднятися сходами і постукати у двері Ірві, але те, що він бачить у коридорі, змушує його залякнутися на місці.

Літній чоловік у бахматому синьому халаті тікає з підозрілою швидкістю. З-під поли халата видніються білі, як живіт коропа, пописані вузлуватими венами ноги незнайомця. На

лівій нозі — пухнастий чорно-жовтий капець. Права нога в нього боса. Хоча наш новий друг не може сказати точно, оскільки перед ним лише спина, але йому здається, що він не схожий ні на кого зі знайомих Енді.

Крім того, проходячи вздовж головним коридором третього поверху, він швидко і сильно смикає за кожну ручку. Як тюремний наглядач. Або злодій. Қлятий злодій.

Видно, що це чоловік похилого віку, старший за Енді, зодягнений так, начебто має лягати в ліжко, але Енді на те не зважає, він цілковито впевнений, що це крадій. Навіть боса нога не доводить, що тип мав би бути в приміщенні, а не прийти з вулиці. Енді розтуляє рота, щоб крикнути щось на кшталт: *Я можу вам допомогти?* або *Ви шукаєте щось?*, а тоді передумує. У нього з'являються певні передчуття з приводу цього типа і пов'язані вони з тим, як незнайомиць несеться коридором і смикає кожну ручку, та й не тільки. Це передчуття небезпеки і темряви. Халат дивака має кишені, Енді бачить це, в одній з них може бути захована зброя. Злодії не *завжди* озброєні, але...

Стариган завертає за риг і зникає. Енді замислено стоїть там, де й стояв. Якби в нього в номері був телефон, він, мабуть, подзвонив би вниз і попередив Морті Файна, але в нього немає апарата. То що ж робити?

Після нетривалих внутрішніх дебатів він прямує коридором і заглядає за риг. Тут немає виходу, лише троє дверей номерів: № 312, № 313 і наприкінці № 314, єдиний не порожній номер у тупику. Чоловік із № 314 проживає тут з весни, але все, що Енді про нього знає, це як його звати: Джордж Поттер. Енді запитував про Поттера обох, і Ірві, і Гувера Далрімпла, але Гувер нічого не знає про нього, Ірві теж.

— Ти маєш знати, — заперечив Енді. Ця розмова відбувалась десь наприкінці травня — на початку червня, приблизно в той час, коли зачинився бар на першому поверсі. — Я бачив вас у «Лаккі», коли ви разом пили пиво.

Ірві з притаманним йому цинізмом звів одну кудлату брову.

— Ти бачив, як я пив із ним пиво? Та хто ти такий? — дратівливо запитав він. — Моя клята дружина?

— Я просто кажу. Коли п'єш пиво з людиною, то про щось говориш...

— Зазвичай, можливо. Але не з ним. Я сів, замовив келих пива і насолоджувався власними думками. Я спитав: «Що думаєте про “Брюерс” цього року?» І він відповів: «Вони відстій, як і минулого. Я слухаю “Кабс” по своєму рах-діо...»

— Це він так сказав «Рах-діо»?

— А хто, я? Ти коли-небудь чув, щоб я казав «рах-діо»? Я кажу «радіо», як і всі нормальні люди. Ти слухаєш чи ні?

— Не схоже, ніби тут є що слухати.

— Твоя правда, друже: «Я слухаю “Кабс” по своєму “рах-діо”, і для мене цього досить. Коли я був дитиною, ми з батьком завжди їздили до Ріглі». Тож я дізнався, що він із Чикаго, і *більше нічого*.

Спершу Енді подумав, що клятий злодій, котрого він випадково побачив у коридорі третього поверху, це і був Поттер, але містер Джордж Відлюдник Поттер високий, як тополя, і має близько шести футів чотирьох дюймів зросту та гарне, хоча і трохи сиве волосся. Містер Один Капець — нижчий. Згорблений, як жаба. (Отруйна жаба, одразу ж з'являється в голові Енді.)

Він там, — думає Енді. — Клятий злодій у номері Поттера, можливо, порпається в шухлядах, шукаючи невеличкий таємний запас. П'ятдесят чи шістдесят доларів, скручених і загорнутих у шкарпетку, як я це зазвичай роблю. Або краде радіо Поттера. Його кляте «Рах-діо».

Ну, ну то й що? Ти проходив повз Поттера в коридорі, ввічливо казав йому «доброго ранку» або «доброго дня», а у відповідь отримував неввічливе бурчання. *Нуль*, іншими словами. Ти бачив його в «Лаккі», він сидів сам, пив пиво

подаді від музичного автомата. Енді думав, що можна було б сісти поруч і взяти по келиху пива, випити разом — Ірві вже одного разу спробував, з короткої розмови *têt-à-têt* мало що вийшло, — але який толк з того, якщо при цьому не поточити ляси. Чому заради старого буркотуна, котрий цього навіть не оцінить, Ендрю Рейлсбек має наражати себе на ризик, адже на нього може впасти гнів отруйної жаби в халаті?

Ну...

Тому що це його дім, хоча і не найкращий, ось чому. Тому що коли бачиш, як якийсь клятий божевільний старий в одному капці шукає готівку або невеличке «рах-діо», то не можеш просто відвернутись і втекти. Тому що погане передчуття, яке в нього з'явилося, коли він побачив метушливого старого ельфа (*погане вібро*, як сказали б його онуки), було просто виявом страху. Тому що...

Те, що Енді Рейлсбек раптом інтуїтивно відчув, — якщо не пряме влучання, то наближене до правди. Можливо, цей тип зайшов з вулиці? Можливо, це один з типів із притулку Макстона? Притулок не надто далеко, і він знає, що час від часу старим його мешканцям переміщується все в голові й вони, блукаючи, гуляють за межами резервації. За звичайних обставин цю особу було б помічено і повернено назад ще до того, як вона дісталась би центру міста — важко не помітити на вулиці лікарняний халат і один капець, — але сьогодні ввечері впав туман і всі вулиці практично спорожніли.

Подивись на себе, — Енді лає сам себе. — Ледь не до смерті перелякався тупа, котрий, мабуть, років на десять від тебе старший і в котрого арахісове масло замість мізків. Забрів сюди повз порожню стійку — у тому, що Файн за нею не стоїть, немає жодного сумніву: він явно відпочиває, читаючи журнал або книжку, — а зараз цей шукає свою кімнату в Макстона, смакаючи за кожну ручку дверей проклятого

коридору, навіть не уявляючи, де знаходиться, як білка на автомагістралі. Поттер, мабуть, н'є пиво в тарверні (це принаймні схоже на правду) і залишив двері незамкненими (такого, звичайно ж, не може бути).

І хоча Енді досі наляканий, він обходить ріг і повільно йде до відчинених дверей. Його серце б'ється з шаленою швидкістю, тому що якусь частину його розуму затьмарює думка, що старий чоловік може бути небезпечним, до того ж у нього з'явилось погане передчуття, щойно він побачив спину незнайомця...

Але він іде. Господи, допоможи йому, він іде.

— Містере? — кличе він, коли доходить до дверей. — Агов, містере, я думаю ви помилилися номером. Це номер містера Поттера. Ви не...

Він зупиняється. Немає сенсу говорити, кімната порожня. Як таке може бути?

Енді робить кілька кроків назад і смикає за ручки № 312 і № 313. Двоє дверей міцно замкнені, як він і думав. З цією переконаністю він заходить у номер Джорджа Поттера, щоб добре там усе роздивитися — цікавість убила kota, але, задовольнивши її, кіт ожив. Барлога Поттера трішки більша за його, але в цілому майже не відрізняється: високі стелі (колись будували достатньо високі приміщення, щоб людина могла випростатися, за це їм можна лише подякувати). Одне ліжко, прогнуте посередині, але охайно застелене. На столику біля ліжка — пляшечка з пігулками. Виявляється, що це — «Золофт» — антидепресант). І одне жіноче фото в рамочці. Для Енді вона схожа на жінку, якій не пощастило із зовнішністю, але, очевидно, Поттер бачить її інакшою. Він поклав фото на таке місце, щоб це було перше, що він бачить зранку, і останнє, що ввечері.

— Поттере? — каже Енді. — Тут є хтось? Агов?

Раптом його охоплює почуття, що хтось стоїть у нього за спиною, тож він повертається. Його губи розтягуються,

утворюючи звірячий вишкір і виставляючи напоказ зубні протези. Підводить одну руку вгору, щоб захистити обличчя від удару, якого він очікує... але там нікого немає. Енді був упевнений, що незнайомиць заховався за цим рогом. Ні, Енді *бачив*, що незнайомиць поспішав сюди, за цей ріг. Він аж ніяк не міг опинитися позаду нього... хіба що вміє повзати стелею, як муха...

Енді позирає вгору, усвідомлюючи, що абсурдно піддаватися таким фантазіям, але тут немає нікого, щоб його побачити, то чом би й ні? Та над головою він так само нічого не бачить. Лише звичайну сіру стелю, що пожовкла від сигарного й сигаретного диму.

Радіо — ох, чорт, вибачте, «*рах-діо*» — на підвіконні в цілковитій безпеці. Чорт, до того ж, доволі непогане, фірми «Боуз», Пол Харві зазвичай говорить про таке у своєму обідньому шоу. За ним, з іншого боку брудного скла, — пожежний вихід.

Ага! Думає Енді й поспішає до вікна. Глянувши, що воно зачинене, його тріумфальний вираз зникає. Він дивиться у вікно й бачить невеличкий шматок мокрого чорного металу, що опускається в туман. Ані синього халата, ані лискучої лисини, звичайно ж, немає. Чоловік, котрого він заскочив, коли той смикав за клямки, не вийшов через вікно, хіба що за допомогою якогось магічного трюка він зачинив його, коли був на пожежній драбині.

Енді повертається, якусь мить стоїть непорушно, міркуючи, а тоді опускається на коліна і заглядає під ліжку. Там він бачить сіру стару попільничку, у якій лежить нерозпечатана пачка «Пел-Мел», одноразова запальничка з написом «Кінгслендське світле пиво “Олд-Тайм”». Більше нічого, окрім клубків пилу. Він опирається рукою об покривало і готується підводитися, але переводить очі на двері стінної шафи. Вони прочинені.

— Там. — Енді дихає настільки тихо, що здається, сам не чує свого дихання.

Він підводиться і прямує до шафи. Чи підкрадався туман на котячих лапках, як стверджував Карл Сандберг, чи ні, але Енді Рейлсбек перетинає кімнату Джорджа Поттера саме так. Його серце знову сильно б'ється, настільки сильно, що вип'ячена вена посеред його лоба починає пульсувати. Чоловік, котрого він бачив, — у шафі. Цього вимагає логіка. Інтуїція верещить. Якщо той, хто смикав за клямки, — просто старий збентежений чоловік, що потрапив до «Нельсона», заблукавши в тумані, чому він не поговорив з Енді? Чому він заховався? Тому що він, може, і старий, проте не переляканий, ось чому. Не більше збентежений, ніж сам Енді. Той, хто смикав за клямки, — клятий злодій, і він у шафі. Можливо, тримає ніж, який він дістав із кишені свого жалюгідного старого халата. Можливо, вішак, який він перетворив на зброю. Можливо, просто стоїть там у темряві з широко відкритими очима, вигнувши пальці, як гострі кігті. Енді це більше не хвилює. Його можна налякати, ще б пак — він лишень продавець-пенсіонер, а не Супермен, — але коли напруга сягає найвищої точки страху, то вона перетворюється на злість, це те ж саме, що за достатнього тиску вугілля перетворюється на діаманти. От і зараз Енді радше розлючений, ніж наляканий. Він береться пальцями за скляну клямку шафи. Натискає. Вдихає... тоді ще раз... набирається хоробрості, готується... психологічно налаштовується, його онуки сказали б... ще один вдих, на удачу, і...

Низький, лякаючий звук — чи то гарчання, чи то виття — Енді смикає двері шафи так різко, що бряжчать вішаки. Він присідає, підводить кулаки, очікуючи нападу.

— Виходь звідти, ти, клятий...

Нікого немає. Чотири сорочки, один піджак, дві краватки і три пари штанів висять, як мертва шкіра. Пошарпана стара валіза, що має такий вигляд, неначе вона подорожувала у всіх автобусах «Грейхаунд» Північної Америки. Більше нічого. Ні, чорт забирай, ц...

Але там щось є. Там є щось на дні, під сорочками. Кілька штук. Близько півдюжини. Спершу Енді Рейлс відходить назад. Він або не розуміє, що бачить, або не хоче розуміти. Тоді до нього доходить, залишаючи слід у його голові, у його пам'яті, схожий на слід від підкови. Він намагається крикнути. Не може. Він пробує знову, але ні, виходить лише хрипле важке дихання з легень, які, здається, стали схожими на за давнений засохлий чорнослив. Він хоче повернутись, але також не може. Він упевнений, іде Джордж Поттер, і якщо він заскочить його тут, Енді кінець. Він побачив те, про що Джордж Поттер ніколи не дозволить, щоб хтось дізнався. Але він не може повернутись. Не може крикнути. Не може відвести очей від таємниці в шафі Джорджа Поттера.

Не може рухатися.

Через туман темніти у Френч Лендінгу почало дуже рано. Зараз приблизно пів на дев'ятнадцяту. Розмиті жовті вогні «Притулку для старих Макстона» схожі на вогні круїзного лайнера під час штилю на морі. Відділення «Маргаритка» — рідний дім для чудової Еліс Везер і для зовсім не чудового Чарльза Бернсайда. У Піта Векслера і Буча Єркси закінчилася їхня денна зміна, тож вони обоє пішли додому. Зараз за столом сидить Віра Хатчінсон, широкоплеча блондинка, волосся якої знебарвлене пергідролем. Перед нею книжка з кросвордами. Наразі вона ламає голову над «№ 6» по горизонталі: рудий домашній кіт, наприклад. Сім букв, перша «Г», третя «Р», шоста «Л». Вона ненавидить такі позарозумові слова.

Двері санітарної кімнати відчиняються зі звуком, схожим на свистіння. Віра підводить погляд і бачить, що звідти виходить Чарльз Бернсайд, човгаючи ногами, у синьому халаті й капцях у жовто-чорну смужку, схожих на великих пухнастих джмелів. Вона одразу ж їх упізнає.

— Чарлі? — запитує вона, поклавши олівець у книжку кросвордів і згорнувши її.

Чарлі саме човгає повз неї, щелепа відвисла, довгі патьоки слини теж звисають. Але в нього ще є неприємний вишкір, на який Віра не звернула уваги. Ця людина, можливо, і втратила розум, але кілька звивин там таки ще функціонують. Вона знає, що іноді Чарлі Бернсайд справді не чує її (або не розуміє), але цілком переконана, що іноді він просто вдає, що не розуміє. Їй здається, що так є й цього разу.

— Чарлі, чому ти взув капці Елмера? Ти ж знаєш, що це подарунок від його правнучки.

Літній чоловік — Берні для нас, Чарлі для Віри — човгає далі, у напрямку до «P18». Він переконаний, що обрав правильний шлях.

— Чарлі, зупинись.

Чарлі зупиняється. Він стоїть на початку коридору відділення «Маргаритка», неначе машина, яку вимкнули. Щелепа відвисла. Потік слини звисає, на ленолеумі одразу ж утворюється мокра пляма поруч із цими абсурдними, але кумедними капцями.

Віра підводиться, прямує до нього, опускається перед ним на коліна. Якби вона знала те, що знаємо ми, то, мабуть, була б не такою запопадливою, щоб підкладати свою білу беззахисну шию під його звислі руки, покручені від артриту, але все ще сильні. Але вона, звичайно ж, не знає.

Вона хапає лівий капець:

— Піднімай, — каже вона.

Чарльз Бернсайд підводить праву ногу.

— О, перестань бути таким йолопом, — каже вона. — Другу.

Берні трохи підводить ліву ногу, саме настільки, щоб вона могла зняти капець.

— *Tenez* праву.

Віра дивиться на його ступні й не бачить, що він витягнув член із ширінки своїх просторих піжамних штанів і удає, що мочиться на схилену голову Віри. Його оскал стає ще ширшим. Водночас він підводить праву ногу, і вона знімає другий

капець. Коли жінка знову здійсмає голову, старий зморшкуватий інструмент Берні вже там, де й має бути. Він хотів охрестити її, справді хотів, але для сьогоднішнього вечора, мабуть, уже достатньо пустощів. Ще одна маленька справа — і він вирядиться у світ мрійливих снів. Тепер він уже старий монстр. Йому треба відпочити.

— Ось так, — каже Віра. — Не хочеш сказати, чому один із них брудніший за другий? — Відповіді немає. Вона й не очікувала. — Гаразд, чудово. Повертайся до своєї кімнати або до кімнати для відпочинку, якщо хочеш. Здається, сьогодні дають попкорн і желе. Усі дивляться «*Звуки музики*». Я поверну капці на місце, і те, що ти їх брав, буде нашим маленьким секретом. Але якщо ти візьмеш їх ще хоча б раз, я буду змушена тебе виказати. *Capisce?*

Берні просто стоїть з байдужим... але огидним незначним вишкіром, що здійсмає старі зморшкуваті щоки. А в очах виблискує іскорка. Так, він *capisce*.

— Йди далі, — каже Віра. — І сподіваюсь, ти не випорожнився там на підлогу, старий шкарабуне.

Вона знову не очікує відповіді, але цього разу отримує. Голос Берні низький, але досить чіткий.

— Притримай язика, жирна сучко, а інакше я просто з'їм його з твого рота.

Вона відхиляється, мов від удару. Берні стоїть, опустивши руки і глузливо посміхаючись.

— Забирайся звідси, — каже вона. — Або я точно тебе закладу.

Але це нічого не дасть. Чарлі — одна з дійних корів Макстона, і Віра про це знає.

Чарлі повільно повертається до своєї вільної ходи (Піт Векслер назвав цю ходу Старе Кляте Човгання), але зараз він іде босоніж. Тоді повертається, розглядає Віру затуманим поглядом:

— Слово, яке ти шукаєш, — *Гарфілд*. Рудий домашній кіт — *Гарфілд*. Зрозуміла? Тупа корово.

Він прямує далі коридором. Дивлячись на нього, Віра залякла на місці, у неї самої щелепа відвисла. Вона взагалі забула про кросворд.

У своїй кімнаті Берні лягає в ліжко, підсовує руки під спину, у попереку він відчуває страшенний біль. Трохи пізніше він викличе товсту стару сучку, щоб принесла йому ібупрофен. А поки що він змушений стерпіти різкий біль.

— Я знайшов тебе, Поттере, — бурмоче він. — Хороший... старий... Потсі.

Взагалі-то Берні не смикав за клямки (але Енді Рейлсбек про це ніколи не дізнається). Він розшукував того, хто в останні роки 70-х витурих його з невеличкого бізнесу будівельної сфери в Чикаго. Сауз Сайд Чикаго — дім «Вайт Сокс». Іншими словами, Чорний район. Район, у якому крутились чималі суми федеральних грошей, крім того, чимало перепадало від штату Іллінойс.

Там було де розігнатись, більше ніж на бейсбольному полі. Це міг бути прибуток, який, не сплачуючи податків, можна було приховувати роками, але Джордж «Трясця його матері» Поттер дав хабара кому треба і таким чином випередив Бернсайда (чи, можливо, тоді він ще був Карлом Бірстоуном, важко пригадати), залишивши його з богами.

Берні вистежував цього негідника роками. (Ну фактично не сам Берні, як уже ми мали б зрозуміти, ця людина має впливових друзів.) Старий Потсі, як його тоді називали друзі, у 90-х роках заявив про своє банкрутство в Ла-Рів'єр, а те, що в нього залишилося, вклав у компанію «Дабл От», яка завалилася, як і «Дот-Ком». Але Берні цього виявилось замало. Потсі має бути покараний, і нагоду, що цього мудака занесло до Френч Лендінга, не можна пропустити. Основна мета Берні — дурнувате бажання збурювати місто і змінювати все на гірше — залишилася тою ж, і помста тільки підкладе дров до багаття.

Тож він вирядився в «Нельсон». Джек зрозумів би, як саме він це зробив, та й Джуді Маршалл здогадалася б. Берні, мов старий кажан, з'ясував, де номер Потсі. Коли він відчув Енді Рейлсбека у себе за спиною, то був тому тільки радий. Принаймні не буде потреби в іще одному анонімному дзвінку — уже, правду кажучи, набридло виконувати за них усю роботу.

Тепер, повернувшись до своєї кімнати, йому зручно й затишно (якби лише не артрит), він відкидає думки про Джорджа Поттера і посилає виклик. Вдивляючись у темряву, очі Чарльза Бернсайда починають тривожно світитися.

— *Горг*, — каже він, — *Горг, теелее. Дініт аббала. Самман Тенсі. Саман манта Ірма. Дініт аббала, Горг. Дініт Рам Аббала.* Горг. Горг, прийди. Служи, аббала. Знайди Тенсі. Знайди матір Ірми. Служи аббала, Горг. Служи Багрянному Королю.

Очі Берні заплющуються. Він засинає з посмішкою на обличчі. А під зморшкуватими повіками його очі й далі світяться, як затулені лампочки.

Нічний менеджер готелю «Нельсон» Морті Файн уже дрімав над журналом, коли Енді Рейлсбек увірвався і налякав його настільки сильно, що чоловік мало не гепнувся зі стільця. Його журнал із ляскотом упав на підлогу.

— Господи-Боже, Енді, мене ледь інфаркт не вхопив! — кричить Морті. — Ти хоча б постукав або прокашлявся, чорт забирай.

Енді не звертає уваги на це, і Морті бачить, що стариган білий як стіна. Можливо, це в нього стався інфаркт. Це буде не перший випадок у «Нельсоні».

— Ти маєш зателефонувати в поліцію, — каже Енді. — Вони *жахливі*. Святий Боже, Морті, найжахливіші фотографії, які я коли-небудь бачив... «полароїд»... і, о Боже, я думав, що він зараз повернеться... повернеться в будь-яку хвилину... але спершу я *закляк*, і я... я...

— Заспокойся, — каже схвильований Морті, — про що ти говориш?

Енді глибоко вдихає і помітно робить спробу опанувати себе.

— Ти бачив Поттера? — запитує він. — Типа з 314-го?

— Ні, — каже Морті, — він сьогодні увесь вечір провів у «Лаккі», мабуть, і досі там, п'є пиво, а можливо, ще й замовив гамбургер. Хоча як люди можуть там їсти, я не знаю. — Це очевидно нагадало йому про інший палац трупної отрути. — Ей, ти чув, що копи знайшли у «Смачно в Еда»? Тревон Гордон був там неподалік і казав...

— Яка різниця. — Енді сідає на стілець з іншого боку стійки і дивиться на Морті вологими переляканими очима. — Подзвони в поліцію. Негайно. Скажи їм, що Рибак — це чоловік на ім'я Джордж Поттер, і він живе на четвертому поверсі готелю «Нельсон». — На обличчі Енді з'являється сувора гримаса, а тоді вона знову зникає: — Прямо по коридору від вашого покірного слуги.

— Поттер? Ти мариш, Енді? Цей тип усього лише будівельник на пенсії. Він і мухи б не образив.

— Не знаю, як щодо мух, але він по-диявольськи образив маленьких дітей. Я бачив фотографії «полароїд», які він робив із них. Вони в шафі. Це найгірше, що мені коли-небудь доводилося бачити.

Тоді Енді робить те, що вражає Морті, і переконує його, що це не жарт і не помилка: Енді Рейлсбек починає плакати.

Тенсі Френо, відома як убита горем мати Ірми Френо, насправді, ще не вбита горем. Вона знає, що мала б, але горе ще десь далеко. Зараз їй здається, що вона пливе у хмарах з теплою яскравою вовни. Лікар (асистентка Пета Скарди, Норма Вайтстон) дала їй п'ять міліграмів лоразепаму чотири чи п'ять годин тому, але ліки лише починають діяти. Тенсі й Ірма жили в Трейлерському парку «Холідей» відтоді, як Каббі Френо залишив їх і переїхав до Грін Бей

дев'яносто восьмого. Неподалік, у «Сенд Бар», працює барменом Лестер Мун, котрий крутить шури-мури з Тенсі Френо. Грізна П'ятірка з якихось причин дали йому прізвисько Смердючий Сир, але Тенсі все одно називає його Лестер, що він цінує майже так само, як випадкові п'яні пестощі у спальні Тенсі або в комірчині в тильній частині бару, де є матрац (але немає світла). Близько п'ятої вечора Лестер прибіг із літрою кавового бренді і чотирмастами міліграмами оксиконтину, уже подрібненого й готового для нюхання. Тенсі вже прийняла з півдюжини доріжок, тепер вона здійснює круїз. Переглядає старі фотографії Ірми і просто... розумієте... перебуває в круїзі.

Якою красунею вона була, — думає Тенсі, не підозрюючи, що неподалік, у жахливому готелі, адміністратор дивиться на зовсім іншу фотографію її красуні, це нічний кошмар «полароїд», який він ніколи не зможе забути. Це фотографія, яку Тенсі ніколи не доведеться побачити, що всеяє надію, що, мабуть, є Бог на небі.

Вона перегортає сторінку (на обкладинці альбому вибито напис «ЗОЛОТІ СПОГАДИ»), тут фото, на якій Тенсі й чотирирічна Ірма відпочивають на Міссісіпі разом зі співробітниками «Електрикс» за рік до банкрутства цієї компанії, коли все ще було більш-менш нормально. На фото Ірма в компанії інших малюків, з радісним обличчям, вимазаним шоколадним морозивом.

Пильно вдивляючись у цей знімок, жінка тягнеться за склянкою з кавовим бренді і робить невеличкий ковток. Раптом нізвідки (чи то з місця, з якого спливають зловісні і незв'язні думки) вона згадує дурнуватий вірш Едгара Аллана По, який їй довелося вивчити у дев'ятому класі. Вона не згадувала його всі ці роки, та й зараз на те немає ніяких підстав, але слова першої строфи ідеально відновлюються в пам'яті без жодного зусилля. Вона дивиться на Ірму і монотонно, без пауз читає їх голосом, почувши який місіс Норманді, поза сумнівами, схопилася б за голову із сивим

прямим волоссям і застогнала б. На нас читання Тенсі не справляє такого враження, натомість від нього в нас по спині пробігає глибокий сильний холодок. Це неначе слухати, як читають поминальні вірші.

— *«Якось пізно серед ночі я не міг зімкнути очі, сил не маючи від втоми, розмірковував при тому про знань забутих цілі томи, тільки я почав дрімати, носом над столом клювати, в сон став стукіт долинати, хтось тихо стукав у двері хати...»*

Саме цієї миті хтось тихо постукав у дешеві ДВП-двері трейлера «Ейрстрім» Тенсі Френо. Вона здійсмає погляд, її очі сп'янілі, губи стиснені та блищать від кавового бренді.

— Лес'сер? Мабуть, що він? — припускає вона.

Це не з телебачення, принаймні вона на це сподівається. Вона не розмовлятиме з людьми з телебачення, вона їх відфутболить. Вона усвідомлює глибокою, незатьмареною частинкою свого розуму, що вони заспокоять її на деякий час і розрадять, щоб вона мала дурнувятий вигляд в їхньому світлі, як зазвичай люди мають дурнувятий вигляд у *Шоу Джері Спрінгера*.

Ніхто не відповідає... а тоді вона чує знову: тук, тук-тук.

— Якийсь гість, — каже вона, неначе крізь сон. — Якийсь гість, собі бурмочу, стукає у двері серед ночі.

Тук. Тук-тук.

Не схоже, щоб стукали кісточками пальців. Цей звук витонченіший. Звук такий, наче стукають одним нігтем.

Або дзьобом.

Мов у тумані, вона перетинає кімнату, сп'яніла від бренді та препаратів. Босі ноги шарудять килимом, який колись мав вузлики, а тепер облісів. Вона відчиняє двері й нічого не бачить, вдивляючись у порожнечу туманного літнього вечора, тому що дивиться надто високо, але на килимку перед дверима помічає якусь істоту. Щось, щось чорне дивиться на неї сяючими допитливими очима. Це ворон, о Боже. Це ворон з поеми По.

— Господи, у мене галюцинації, — каже Тенсі та проводить руками по рідкому волоссю.

— Господи! — повторює ворон на килимку перед дверима, а тоді щебече, як синиця: — Горг!

Якби хтось запитав, Тенсі сказала б, що була занадто п'яною, щоб злякатись, але це, мабуть, не так, тому що від збентеження вона скрикує і ступає крок назад.

Ворон жваво перескакує через поріг на вицвілий фіолетовий килим, усе ще дивлячись на неї яскравими очима. У його пір'ї блищать краплі густого туману. Похитуючись, він іде повз неї, зупиняється, озирається, розпушує пір'я, ніби запитує: *Як я тобі, люба?*

— Іди геть, — каже Тенсі. — Я не знаю, що ти, в біса, таке і чи насправді ти тут є, але...

— Горг! — наполягає ворон, а тоді розправляє крила й летить вітальною трейлера, мов вуглинка ночі.

Тенсі кричить і зіщулюється, інстинктивно затуляє обличчя, але Горг не наближається до неї. Він сідає на стіл поруч із пляшкою, під рукою немає бюста Паллади.

Тенсі думає: *Він просто заблукав у тумані, та й по всьому. У нього може бути сказ, або хвороба Лайма, або ще щось. Треба піти на кухню, взяти швабру. Прогнати його, поки він тут не напаскудив...*

Але кухня надто далеко. Для її сьогоднішнього стану кухня їй здається за сотні кілометрів звідси, десь у районі Коло rado Спрінгс. Тут, швидше за все, взагалі немає ніякого ворона. Згадала про ту дідькову поему — вона викликала галюцинації, та й по всьому... це через втрату доньки.

Уперше біль пробивається крізь затуманену свідомість, і Тенсі морщиться від болісного сконцентрованого тиску. Вона згадує маленькі ручки, які часом так ніжно обіймали її за шию. Нічний плач, який пробуджував її від сну. Свіжий запах, коли вона виходила з ванної.

— Її звали Ірма! — кричить вона на плід своєї уяви, який так сміливо стоїть поруч із пляшкою бренді. — Ірма,

а не клята Ленор! Яке дурнувате ім'я — Ленор! Давай, скажи *Ірма!*

— Ірма! — гість покiрно кряче. Приголомшивши, змушує її замовкнути. Його сьйливі очі втягують її, як очі старого моряка з іншого вірша, який їй треба було вивчити, але вона не вивчила. — Ірма-Ірма-Ірма-Ірма...

— Припини!

Вона не хоче цього чути. Ім'я доньки з горла цього чужоземця звучить мерзенно і нестерпно. Вона хоче затулити вуха руками, але не може. Вони надто важкі. Її руки прилипли до плити й холодильника (страшних та напівзламаних) у Колорадо Спрінгс. Усе, що вона може, це дивитись у його блискучі чорні очі.

Він чепуриться перед нею, струшує своє сатинове пір'я, шарудить так, що здіймає жахливий моторошний шум, і вона думає:

— Пророк! — я мовив, — Це ж янгол зла! Та все ж пророк, птах це, чи диявол!

Серце, неначе занурили в холодну воду.

— Що ти знаєш? — вона запитує. — Чому ти прийшов?

— Знаю! — кряче Ворон Горг, жваво киваючи дзьобом вгору-вниз. — Іди!

Він моргнув? Святи небеса, *невже він моргнув?*

— Хто вбив її? — шепоче Тенсі Френо. — Хто вбив мою красуню?

Очі ворона не відриваються від неї, вони перетворили її на жука чи шпильку. Із сильнішим, ніж будь-коли, відчуттям, що це сон (хоча відбувається все на рівні ясної свідомості), вона підходить до столу. Ворон досі дивиться на неї, ворон досі притягує її. Берег нічного Плутона, думає вона, клятий берег нічного Плутона.

— Хто? Скажи мені, що ти знаєш!

Ворон дивиться на неї сьйливими чорними очима. Під час пищання дзьоб розтуляється і затуляється, виставляючи напоказ своє мокре червоне внутрішнє нутро.

— Тенсі! — криче він. — Ходи!

Вона більше не має сили в ногах, падає на коліна і кусає язик до крові. Багряні краплі бризкають на сорочку з буквами «У» і «В». Тепер її обличчя на рівні обличчя птаха. Вона бачить, як він своїм крилом, неначе щіткою, проводить вгору-вниз по пляшці кавового бренді. Від Горґа віє запахом пилу і мертвих мух. Запахом давніх похованих урн. Його очі — сяйливі чорні отвори — дивляться в якийсь інший світ. Пекло, мабуть. Або Шеол.

— *Хто?* — шепоче вона.

Горґ шарудить, витягуючи чорну шию, аж доки дзьобом не дотягується до її вуха. Він починає шепотіти, і зрештою Тенсі Френо починає кивати. Світло здорового глузду йде з її очей. Коли воно повернеться? О, я думаю, ми всі знаємо відповідь.

«Ти можеш сказати “Ніколи”?»»

18:45. Френч Лендінг — у тумані, в омані. Його охоплює тривога і спокій одночасно. Проте спокій довго не триватиме. Якщо *невезіння* починається, то надовго воно не зупиняється.

Живчик допізна затримався в притулку, і якщо врахувати неспішний (справді, разючий) мінет, який йому робить Ребекка Вілас у той час, як він сидить, розвалившись на офісному стільці, то його рішення попрацювати трохи понаднормово не надто й дивує.

У кімнаті для відпочинку старі сидять, прикуті до Джулі Ендрюс і «*Звуків музики*». Еліс Везер ледь не плаче від щастя — цей фільм завжди був її улюбленим. Майже так само їй подобається «*Співаючи під дощем*», але майже не означає так само. Серед тих мешканців притулку, які ходять, немає лише Берні... хоча тут узагалі за ним ніхто не сумує. Берні глибоко спить. Дух, який зараз його контролює, — демон, можна сказати, — впроваджує свої порядки у Френч Лендінгу, брутально використовуючи Берні протягом останніх тижнів (не те щоб Берні скаржився, він досить добровільний співучасник).

На Норвеї Веллі-роуд Джек Соєр їде на своєму «Додж Ремі» до під'їзної дороги Генрі Лайдена. Туман тут не такий густий, але все ж таки перетворює фари вантажівок на ніжні корони. Сьогодні він продовжить читати «*Похмурий дім*» із 7-го розділу («Прогулянка привида») і сподівається, що дійде до кінця розділу 8 («Покривання великої кількості гріхів»). Але ще до Діккенса він пообіцяв послухати пісню у виконанні Слосбербоун під назвою «Поверни мого собаку», яку Вісконсинський Щур збирається поставити на перше місце.

— Приблизно кожні п'ять років рок-н-рольна пісня з'являється невідомо звідки, — говорить Генрі йому по телефону, і Джек більше ніж переконаний, що відчуває в голосі свого друга нотки Шура. — Це чудова рок-н-рольна пісня.

— Якщо ти так кажеш... — Джек відповідає із сумнівом у голосі. Для нього найкраща рок-н-рольна пісня — «Крутихвістка Сью» Діон.

У будинку номер 16, що по вулиці Робін Гуд Лейн (невеличкому, затишному, як Кейп-Код), Фред Маршалл стає навкарачки і, зодягнувши пару зелених гумових рукавиць, миє підлогу. Бейсбольна кепка Тая досі в нього на голові, і він плаче.

У трейлерному парку «Холідей» ворон Горг крапає отруту у вуха Тенсі Френо.

У міцному цегляному будинку на Герман-стрит, у якому живе Дейл Гілбертсон із красунею дружиною і не менш красивим Девідом, господар готується повернутися в офіс. Його рухи трохи сповільнені: дві порції пирога з куркою і хлібний пудинг таки даються взнаки. Коли дзвонить телефон, він не лякається. Врешті-решт, у нього ж було те передчуття. Телефонує Деббі Андерсон; досить одного її слова, і він розуміє, що щось сталося.

Він слухає, киває, ставить відповідні запитання. Його дружина стоїть у дверях кухні, дивиться на нього занепокоєними очима. Дейл нахиляється і щось записує в блокнот, що лежить поруч із телефоном. Сара підходить і читає два імені: Енді Рейлсбек і М. Файн.

— Рейлсбек досі на лінії? — запитує він.

— Так, у режимі очікування...

— Зв'яжи мене.

— Дейле, я не впевнена, чи я вмю це робити. — Деббі схвильована, що зовсім їй не притаманно.

Дейл на мить заплющує очі та згадує, що це не її звичайна робота.

— Ерні ще немає?

— Ні.

— Хто є?

— Боббі Дюлак... і Діт, мабуть, у душі...

— З'єднай з Боббі, — каже Дейл і зітхає з полегшенням, коли Боббі швидко і безперешкодно з'єднує його з Енді Рейлсбеком в офісі Морті Файна.

Ці чоловіки обоє побували вже нагорі, у 314-му номері. Морті було достатньо одного погляду на фото, розкидані на дні шафи Джорджа Поттера. Тепер він і сам сидить такий же блідий, як і Енді, а можливо, ще блідший. Біля поліційної дільниці на автостоянці зустрілися Ерні Теріолт і Реджинальд Док Амберсон. Док щойно приїхав на своєму старенькому (але в прекрасному стані) «Гарлеї Фет Бою». Вони щиро вітаються в тумані. Ерні Теріолт — можна сказати, ще один коп, але розслабтеся — це вже останній, з ким нам доведеться познайомитися (ну, ще буде агент ФБР, але ще рано тим перейматись; він зараз у Медісоні, і він дурник.)

Ерні — порядний шістдесятип'ятирічний чоловік, який уже майже дванадцять років як перейшов на півставки служби в поліції та який, до речі, разів у чотири кращий коп, ніж Арнольду Грабовському судилося коли-небудь стати. Він доповнює свою пенсію нічними чергуваннями у відділку поліції Френч Лендінга (він усе одно не може добре спати через болі в простаті) і підробляє приватним охоронцем в Першому Вісконсинському Банку по п'ятницях — тоді, коли туди приходять люди з «Веллс Фарго» о чотирнадцятій, а люди з «Брінкс» о шістнадцятій.

Док кожним своїм дюймом нагадує «Янгола пекла», з його довгою чорно-сивою бородою (в яку він іноді вплітає стрічки, як пірат Едвард Тіч), він усе своє життя варить пиво, але обоє чоловіків чудово ладнають. Перш за все вони цінують інтелект один одного. Ерні не знає, чи Док справді лікар, але він міг би ним бути. Можливо, він колись ним і був.

— Є якісь зміни? — запитує Док.

— Наскільки мені відомо, то ні, мій друже, — каже Ерні. — Щовечора хтось один із П'ятірки приїжджає, щоб перевірити ситуацію. Сьогодні черга Дока.

— Не заперечуєш, якщо я знайду з тобою всередину?

— Ні, — каже Ерні. — Але якщо ти дотримуватимешся правил.

Док киває. Можливо, хтось інший із П'ятірки і начхав би на правила (особливо Сонні, якому багато на що начхати), але Док дотримується їх: чашка кави або п'ять хвилин, залежно від того, що першим закінчиться, — і йди своєю дорогою. Ерні, що бачив багато справжніх «Янголів пекла», ще коли в далекі 70-ті був копом у Фінікс, добре розуміє, якими глибоко терплячими є Шнобель Сент-Пір і його команда. Звичайно, вони не «Янголи пекла», не Паганісти, не монстри на мотоциклах чи ще щось у цьому роді. Ерні точно не знає, що вони таке, але він знає, що вони слухають Шнобеля. Він підозрює, що терпіння Шнобеля слабшає, хоча поки що він тримає себе в руках.

— Ну, тоді заходь, — каже Ерні, поплескує здорованя по плечу. — Давай подивимося, що нового.

А новин, як виявляється, досить багато.

Дейл усвідомлює, що може мислити швидко і ясно, колишній страх залишив його. Частково через те, що ганебний провал уже відбувся і справу, офіційну справу, у будь-якому разі від нього забрали, але в основному через те, що він знає, що може зателефонувати Джеку за необхідності і той йому відповість. Джек — це його підстрахування.

Він слухає, як Рейлсбек описує «полароїди», дозволяючи старому трохи виговоритись, а тоді ставить єдине запитання з приводу обох фотографій хлопчика.

— Жовта, — відповідає Рейлсбек без вагань. — Сорочка була жовта. Я зміг прочитати слово «Ківаніс» на ній. Більше нічого, лише... лише кров.

Дейл каже, що зрозумів, і говорить Рейлсбеку, що хтось із полісменів невдовзі приєднається до них.

Чується звук, що телефон передається комусь іншому в руки, слухавку бере Файн, тип, якого Дейл знає і який його хвилює менше за все.

— А якщо він повернеться, шефе? Якщо Поттер повернеться сюди, в готель?

— Вам видно фойє звідти, де ви зараз?

— Ні, — вчувається дратівливість у голосі. — Ми в офісі. Я казав вам.

— То вийдіть. Удайте, що щось робите, якщо він зайде...

— Я не хочу робити цього. Якби ви бачили ті фотографії, ви б теж не хотіли.

— Ви не маєте з ним говорити, — каже Дейл. — Просто подзвоніть, коли він прийде.

— Але...

— Сер, повісьте слухавку, у мене багато справ.

Сара кладе руку на плече своєму чоловіку. Дейл обіймає її вільною рукою. Чується гучне дратівливе клацання.

— Боббі, ти ще тут?

— Так, тут, шефе. І Деббі, і Діт також. О, і Ерні щойно зайшов. — Він стишує голос. — Він привів із собою одного з тих мотоциклістів, того, що називає себе Доком.

Дейл швидко прокручує в голові: Ерні, Деббі, Діт і Боббі — усі у формі. Не зовсім те, чого б він хотів. Йому спадає на думку несподіване рішення, він каже:

— Дай йому слухавку.

— Що?

— Ти почув мене?

За мить він уже розмовляє з Доком Амберсоном.

— Хочеш допомогти заарештувати негідника, який убив маленьку дівчинку Арманда Сент-Піра?

— Так, чорт забирай. — У голосі жодних вагань.

— Добре: не став запитань і не змушуй мене повторювати.

— Я слухаю, — рішуче каже Док.

— Скажи офіцеру Дюлаку, щоб дав тобі синій мобільний телефон, що зберігається серед речових доказів, який ми забрали в наркомана, котрий втік. Він зрозуміє, про що я. — Дейл знає, що дзвінок із цього телефону ніхто не зможе відстежити, і це дуже добре. Крім того, він відсторонений від справи.

— Синій мобільний телефон.

— Тоді піди в таверну «Лаккі», що поруч із готелем «Нельсон».

— Я на байку...

— Ні. *Йди пішки*. Зайди всередину, купи лотерейний квиток. Тобі треба там знайти сивуватого високого, худорлявого, приблизно сімдесятирічного чоловіка в штанах кольору хакі та, можливо, у такій же сорочці. Швидше за все, самого. Його улюблене місце — між музичним автоматом і коридором, який веде до туалетів. Якщо він там, подзвони у відділок. Просто набери «911». Усе зрозумів?

— Так.

— Рухай булками, Доку.

Док навіть не встигає попрощатись. Біля слухавки знову Боббі.

— Що нам робити, Дейле?

— Якщо він там, ми маємо схопити сучого сина, — каже Дейл.

Він досі контролює себе, але відчуває, як серцебиття прискорюється. Світ постає перед ним у світлі, що не з'являлося з першого вбивства. Він відчуває кожен палець дружини на своєму плечі, запах її макіяжу і лаку для волосся.

— Візьми Тома Лунда і дістаньте три кевларові бронжилети. — Він замислюється, а тоді каже: — Візьміть чотири.

— Ви збираєтесь подзвонити Голлівуду?

— Так, — каже він, — але ми не будемо чекати на нього. — Після цього він кладе слухавку.

Оскільки хоче прокрутити все в голові, якусь мить стоїть непорушно. Глибоко вдихає. Видихає, тоді знову вдихає. Сара бере його за руки.

— Будь обережним.

— О так, — каже Дейл. — Не хвилюйся, у цьому можеш бути впевнена. — Він прямує до дверей.

— А як щодо Джека? — запитує вона.

— Я наберу його з авто, — каже він, не уповільнюючи ходи, — якщо Бог на нашому боці, цей тип буде у в'язниці, ще до того, як він перебуватиме на півдорозі до поліційної дільниці.

За п'ять хвилин Док стоїть за барною стійкою «Лаккі», слухаючи «Я залишив щось увімкнене вдома» Трейса Адкінса. Витирає захисне покриття на миттево виграшному вісконсинському білеті. Білет справді виявився виграшним: десять баксів, — але основна увага зосереджена на музичному автоматі. Він похитує головою, неначе справді в захваті від цього супер-хіта.

За столиком у кутку, поставивши тарілку зі спагеті перед собою (із соусом, червоним, як кров із носа), із кухлем пива під рукою сидить чоловік, котрого він шукає: високий (це помітно, попри те, що той сидить), худий, лінія його западистого засмаглого обличчя нагадує собачу морду, сивувате волосся акуратно зачесане. Доку не видно сорочки, тому що в типа серветка заправлена за комір, але довгі ноги, що виглядають з-під столу, зодягнені в хакі. Якби Док був абсолютно впевнений, що це той покидьок-дітовбивця, який убив Емі, то він негайно заарештував би його без жодного ордера і зробив би це не дуже делікатно. До біса копів і до біса їхні права Міранди. Але, можливо, цей тип лишень свідок, чи співучасник, чи ще щось таке.

Він бере десятидоларову купюру від бармена, відкидає пропозицію залишитись на пиво і знову повертається в ту-

ман. Десять кроків угору схилом, бере синій мобільний із кишені й набирає «911». Цього разу відповідає Деббі.

— Він там, — каже Док, — що далі?

— Принеси назад телефон, — каже вона та вішає слухавку.

— Та пішла ти, — м'яко каже Док.

Він буде хорошим хлопчиком, гратиме за їхніми правилами, але спершу... Він набирає ще один номер на синьому телефоні (який, виконавши свою останню роль, назавжди зникне з нашої розповіді).

— Дай йому, люба, — каже він, сподіваючись, що вона не скаже, що Шнобель поїхав у «Сенд Бар».

Якщо Шноб коли-небудь їхав туди сам, то тільки з однієї причини. Поганой причини. Але вже за мить він чує голос Шнобеля, грубий, наче після плачу.

— Так? Що?

— Підведи свій важкий задок, збирай усіх і негайно до автостоянки перед поліційною дільницею, — каже йому Док. — Я не впевнений на сто відсотків, але, здається, вони збираються схопити цього покидька. Я, мабуть, навіть бачив...

Шнобеля вже не було біля телефону — швидше, ніж Док забрав рурку від вуха і натиснув кнопку «ВИМКНЕНО». Він стоїть у тумані, підводить погляд, дивиться на розпливчасті вогні поліційного відділку Френч Лендінга і думає, чому він не сказав, щоб Шнобель із хлопцями чекали на нього біля «Лаккі». Він, мабуть, знає відповідь: якщо Шнобель дістанеться до цього старигана швидше за копів, то спагеті стане останньою їжею в його житті.

Мабуть, краще зачекати.

Зачекати й подивитись.

На вулиці Герман-стрит легкий туман, але він починає згущатися, щойно Дейл звертає до центру міста. Він вмикає габаритні вогні, але цього недостатньо. Дейл вмикає ближнє

світло, тоді дзвонить Джеку. Він чує початок запису автовідповідача, відбиває та набирає дядька Генрі. Дядько Генрі відповідає на фоні фуз-гітари і чийогось ричання «Поверни мого собаку!».

— Так, він щойно приїхав, — підтверджує Генрі. — Зараз саме фаза нашого вечора «Музичне Сприйняття». Наступна — «Література». Ми досягли критичної точки в «*Похмуromу домі*» — Чесні Волд, «Прогулянка привида», місіс Раунсвелл і так далі, — але якщо в тебе щось важливе...

— Так, дай йому слухавку, Дядечко.

Генрі зітхає.

— *Oui, mon capitaine.*

За мить Дейл говорить із Джеком, котрий, звичайно, одразу ж погоджується приїхати. Це добре. Але шеф поліції Френч Лендінга дещо спантеличений реакцією свого друга. Ні, Джек не хоче, щоб Дейл зачекав з арештом до його прибуття. Він висловлює вдячність за цю пропозицію, а особливо за кевларовий бронезилет (цінне надбання правоохоронних органів, яке посипалось на поліцію Френч Лендінга і тисячу інших маленьких відділків поліції за часів Рейгана) і за те, що Джек вірить, що Дейл і його люди зможуть схопити Джорджа Поттера без жодних проблем.

Правду кажучи, Джек Соїєр не сильно зацікавився Джорджем Поттером. Так само жахливими фотографіями, хоча вони, очевидно, справжні; Рейлсбек упізнав жовту сорочку Джоні Іркенхема з написом «Ківаніс» — це деталь, яка ніколи не висвітлювалася у пресі, навіть мерзенний Венделл Грін не вивідав цей конкретний факт.

Джек запитує — неодноразово — про типа, якого Рейлсбек бачив у коридорі.

— Синій халат, один капець — це все, що я знаю! — Дейл нарешті змушений запитати: — Господи, Джеку, яка різниця? Слухай, я маю закінчувати розмову.

— Дінь-дон, — відповідає Джек досить спокійно і перериває дзвінок.

Дейл завертає до оповитої туманом автостоянки. Він бачить Ерні Теріолта і байкера-пивовара на ім'я Док. Вони стоять біля запасного входу, розмовляють. Неначе дві хмаринки туману.

Після розмови з Джеком Дейлу було якось не по собі, неначе він (справжній йолоп) пропустив величезні підказки і безсумнівні свідчення. Але які підказки? Заради Христа, які свідчення? Тоді легке обурення переходить у занепокоєння. Можливо, могутній Джек Соєр, так само, як Лукас Девенпорт, не вірить в очевидне. Мабуть, таких типів, як він, більше насторожує собака, який не гавкає.

Звук дуже добре поширюється в тумані, і на півдорозі до запасного входу Дейл чує, як заводяться двигуни мотоциклів внизу біля річки. Внизу, вздовж Нейлгауз-роу.

— Дейле, — каже Ерні.

Він киває, вітаючись, неначе це найзвичайніший вечір.

— Вітаю, шефе, — приєднується Док.

Він курить сигарети без фільтру, як здалось Дейлу, «Пел-Мел» або «Честерфілд». *А ще Док називається,* — думає Дейл.

— Перекрутивши цитату Містера Роджера, — веде далі Док, — можна сказати, це чудова ніч у районі, правда?

— Ви подзвонили їм, — каже Дейл, повертаючи голову в бік ревіння мотоциклів.

Дві пари фар, похитуючись, завертають до автостоянки. За кермом першого авто Дейл бачить Тома Лунда. Другий транспортний засіб, очевидно, особистий Денні Чеди. Війська знову зібралися. Нам залишається лише сподіватися, що цього разу пощастить уникнути якихось катастрофічних сюрпризів. Вони вже краще підготовлені. Цього разу карти в їхніх руках.

— Прямо не скажу, але спитаю, — каже Док, — якби вони були вашими друзями, то що б ви зробили?

— Те ж саме, чорт забирай, — каже Дейл і заходить до середини.

Генрі Лайден знову зручно вмощується на пасажирське сидіння пікапа «Рем». Сьогодні він одягнений в білу сорочку з відкритим коміром і сині хаки. Стрункий, неначе модель, сивіюче волосся зачесане назад. Хіба Сідні Картон міг мати кращий вигляд, коли йшов на гільйотину? Навіть в уяві Чарльза Діккенса.

— Генрі...

— Я знаю, — каже Генрі. — Сидіти в пікапі, як хороший, слухняний хлопчик, поки ти не покличеш.

— Із замкненими дверима. І не кажи «*Oui, mon capitaine*». Це дратує.

— Так точно.

— Чудово.

Туман згущується, коли вони наближаються до міста, і Джек перемикає на ближнє світло, з далеким неможливо їхати в цьому тумані. Він дивиться на годинник на панелі: 19:03. Час біжить дедалі швидше. Він тому і радий. Робити більше, думати менше — це рецепт Джека Соїєра, як доглядати за своїм здоровим глуздом.

— Я закличу тебе всередину, щойно вони заарештують Поттера.

— Ти переконаний, що в них не буде із цим ніяких проблем, чи не так?

— Так, — каже Джек, тоді змінює тему: — Знаєш, ти здивував мене із цим записом «Слоббербоун». — Він узагалі не може назвати це піснею, коли головний вокаліст більшість тексту просто верещить, що є сили. — Непоганий.

— Здебільшого там звучить гітара, — каже Генрі, — почувши скупу оцінку Джека. — На диво, витончено. Зазвичай, найкраще, на що можна сподіватися, — що вона налашто-

вана. — Він опускає вікно, висовує голову, як собака, а тоді ховає її назад. Не змінюючи тону, промовляє: — Місто огорнув сморід.

— Це туман. Він тягнеться і тягне за собою найсмердючіший запах річки.

— Ні, — прозаїчно відповідає Генрі, — це смерть, я відчуваю її запах. Ти, мабуть, також відчуваєш, але не носом.

— Я відчуваю її, — зізнається Джек.

— Поттер — не та людина.

— Думаю, ні.

— Той, кого бачив Рейлсбек, — Іудів козел.

— Я більше ніж упевнений, що той, кого бачив Рейлсбек, — Рибак.

Якийсь час вони їдуть мовчки.

— Генрі?

— Так точно.

— Що таке найкращий запис? Найкращий запис і найкраща пісня? — Генрі задумується щодо цього. — Ти розумієш, яке це неймовірне питання само по собі?

— Так.

Генрі ще трохи думає, а тоді каже:

— «Зірковий пил», мабуть, Хоугі Кармайкла. А для тебе?

Чоловік за кермом подумки повертається до свого минулого, увесь шлях він повертається аж до шестирічного Джекі. Його батько і дядько Морган були монстрами джазу; у його матері були набагато простіші смаки. Він пам'ятає, як вона безкінечно прокручувала одну й ту саму пісню влітку в Лос-Анджелесі. Вона сиділа, дивилась у вікно і курила. *Хто ця леді, мам?* — запитує Джекі, і його мати відповідає: *Петсі Клайн. Вона загинула в авіакатастрофі.*

— «Божевільні руки», — каже Джек, — у виконанні Петсі Клайн. Написана Ральфом Муні та Чаком Сілсом. Це найкращий запис. Це найкраща пісня.

Решту дороги Генрі не говорить жодного слова. Джек плаче. Генрі чує запах його сліз.

А тепер давайте глянемо на ситуацію ширше, як полюбляють казати політики. Ми просто вимушені, тому що події починають розвиватися. Шнобель і решта Грізної П'ятірки заїжджають на автостоянку поліційного відділку Френч Лендінга із Самне-стрит. Дейл, Том Лунд і Боббі Дюлак, що зодягнені в кевларові бронезилети, припарковуються на дорозі перед «Лаккі», оскільки Дейлу треба багато вільного місця, щоб якомога ширше відчинити задні двері і якомога швидше посадити Поттера в автомобіль. Діт Джесперсон і Денні Чеда відгороджують жовтою поліційною стрічкою № 314 у готелі «Нельсон». Щойно вони це зроблять, то мають привезти Енді Рейлсбека і Морті Файна до поліційного відділку. У поліційному відділку Ерні Терріолт телефонує працівникам поліції штату Брауну і Блеку, які приїдуть уже після всього... і навіть якщо вони образяться за це, то нічого страшного. У «Сенд Бар» Тенсі Френо з мертвими очима перебиває «Волфлаверс», витягнувши музичний автомат із розетки.

— *Усі, слухайте мене!* — кричить вона не своїм голосом. — *Вони впіймали його! Вони впіймали дітовбивцю, цього сучого сина! Його звати Поттер! Вони повезуть його до Медісона сьогодні ж, іще до півночі. Якщо ми нічого не зробимо, то якийсь розумний адвокат змусить випустити його ще до наступного понеділка. ХТО ХОЧЕ МЕНІ ДОПОМОГТИ ЦЬОМУ ЗАВАДИТИ?*

Якусь мить — тиша... а тоді — ревіння. Половина обкурених, половина п'яних постійних відвідувачів «Сенд Бар» знають точно, як цьому завадити. Тим часом Джек і Генрі, не зменшуючи швидкості та ігноруючи густий туман, звертають до автостоянки перед поліційним відділком і зупиняються позаду мотоциклів Грізної П'ятірки, які вишикувалися в рядок з обох боків «Фет Боя» Дока. Стоянка швидко заповню-

ється, здебільшого приватним транспортом полісменів. По-голос про підготовку арешту поширився, як вогонь сухою травою. Усередині один із членів команди Дейла — нам не потрібно перейматись, хто саме, — кладе на місце синій мобільний телефон, з якого Док телефонував, коли вийшов із «Лаккі». Цей коп схопив його і пірнув у комірчину, на дверях якої напис «ЗБЕРІГАННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ».

У готелі «Оак Трі», де він поселився від початку справи Рибак, Венделл Грін, сердитий і п'яний. Незважаючи на три подвійні віскі, його шия досі болить від того, що йолоп байкер зірвав з неї камеру, а нутрощі болять від удару йолопа Голлівуда. Але найбільше постраждали його гордість і гаманець. Соєр приховав докази, це такий же безперечний факт, як те, що лайно липне до ковдри. Венделл на півдорозі до того, щоб повірити, що Соєр — це і є Рибак... але як він зможе це довести, якщо в нього тепер немає знімків? Коли бармен каже, що до нього телефонують, Венделл ледь стримується, щоб не сказати, щоб той запахав собі цей дзвінок у задок. Але він професіонал, чорт забирай, *професійний яструб новин*, тож іде до бару і бере слухавку.

— Грін, — бурчить він.

— Привіт, йолопе, — говорить коп по синьому мобільному телефону.

Венделл ще не знає, що розмовляє з копом. Для нього це лишень якийсь упир, що краде його дорогоцінний час.

— Хочеш надрукувати хороші новини для різноманітності?

— Хороші новини не сприяють продажу газет, мій друже.

— Ця буде. Ми впіймали вбивцю.

— *Що?* — незважаючи на три подвійних, Венделл раптом стає найтверезішою людиною на планеті.

— Я незрозуміло сказав? — абонент позитивно зловтішається, але для Венделла Гріна це вже не має значення. — Ми впіймали Рибак. Не кретини з ФБР — ми. Його звати Джордж Поттер. Йому ледь за сімдесят, колишній будівельник, пенсіонер. У нього були «полароїди» всіх трьох мертвих

дітей. Якщо поквапишся, то, можливо, будеш тут, щоб зробити фотографії, коли Дейл заводитиме його всередину.

Ця думка — ця *блискуча можливість* — вибухає в голові Венделла Гріна, неначе феєрверк. Таке фото може коштувати в п'ять разів більше, ніж фото тіла маленької Ірми, оскільки воно може зацікавити серйозні журнали. І телебачення! А якщо хтось застрелить виродка, коли «Маршалл Ділан» буде заводити його всередину. Враховуючи настрої в місті, таке цілком можливо. У пам'яті Венделла спливає яскравий епізод, як Лі Харві Освальд хапається за живіт і передсмертно розтуляє рот.

— Хто це? — не задумуючись питає він.

— Триклятий дружній полісмен, — каже голос на іншому кінці й вибиває.

У таверні «Лаккі» Петті Лавлесс розповідає всім присутнім (старшим, ніж натовп у «Сенд Бар» і не таким зацикленим на речовинах, що сильніші за алкоголь), що вона не може отримати задоволення сповна, а її трактор більше не оре. Джордж Поттер закінчив своє спагеті, акуратно складає серветку (яка знадобилась, щоб витерти лише одну краплю червоного соусу) і з серйозним виразом обличчя береться за пиво. Він сидить поруч із музичним автоматом і не помічає, що до кімнати зайшли три чоловіки, лише один із них у формі, але всі троє озброєні й одягнені не інакше, як у куленепробивні жилети.

— Джордж Поттер? — каже хтось, і Джордж підводить погляд.

Зі склянкою в одній руці і кухлем пива в другій він легка здобич.

— Так, а що? — запитує він, але його тут же хапають за руки та плечі й заарештовують на місці.

Зачепивши коліньми кришку стола, він перевертає його. Тарілка з-під спагеті та кухоль б'ються об підлогу, тарілка розбивається на друзки. Оскільки кухоль виготовлений

з міцнішого матеріалу, то залишається цілим. Жінка кричить. Чоловік каже:

— Опа! — низьким шанобливим голосом.

Поттер досі тримає напівпорожню склянку, і Том Лунд вириває її в нього з рук як потенційну зброю. За мить Дейл Гілбертсон бряжчить наручниками і замислюється, що жоден звук за все його життя не давав йому такого задоволення. З Божою допомогою, у його тракторі знову з'являється зчеплення.

Те, як вони впоралися тут, на сотні світлових років відрізнялось від плутанини «...В Еда». Тут усе відбулося чисто і гладко. Менше ніж за десять секунд після того, як Дейл поставив єдине запитання: «Джордж Поттер?» — підозрюваного вивели за двері в туман. Том узяв його під один лікоть, Боббі під другий. Дейл усе ще сипле «попередження Міранди», звучить, як аукціоніст під дією амфітамінів, ступні Джорджа Поттера навіть не торкаються тротуару.

Джек Сойер востаннє відчував таке піднесення, коли у дванадцятирічному віці повертався з Каліфорнії в «Кадиллаку Ельдорадо», за кермом якого був перевертень. Він розуміє, що пізніше йому доведеться сплатити високу ціну за повернення цієї енергійності, але сподівається, що просто закусить губу і впорається, коли надійде той час. Усе його доросле життя зараз здається таким *сірим!*

Він стоїть біля пікапа, дивлячись на Генрі через вікно. Повітря вологе і вже наповнилося хвилюванням. Від синьобілих ліхтарів на автостоянці лунає шиплячий звук, неначе щось смажить.

— Генрі.

— Так точно.

— Ти знаєш гімн «О, благодать!»?

— Звичайно, що так. Усі знають «О, благодать!».

Джек каже:

— «Я був сліпий, тепер прозрів». Тепер я це зрозумів.

Генрі повертає сліпе, неймовірно розумне обличчя до Джека. Він усміхається. Це одна із наймиліших усмішок у житті Джека, яка у своїй номінації посідає друге місце. Перше досі залишається за Вовком, його любим другом, з яким вони, коли були дванадцятирічними хлопчиками, блукали разом. Добрий старий Вовк, якому подобалося все, що відбувалося тут і зараз.

— Ти повернувся, чи не так?

Стоючи на автостоянці, наш давній друг усміхається.

— Джек повернувся, так точно.

— Тоді йди і роби те, заради чого повернувся, — каже Генрі.

— Я хочу, щоб ти підняв вікно.

— Щоб нічого не чути? О, це вже ні, — досить мило каже йому Генрі.

Приїжджає ще більше копів, і цього разу на верхівці першого авто виблискують сині вогні та вищить сирена. Джек звертає увагу на ці звуки й усвідомлює, що в нього немає часу на те, щоб стояти тут і сперечатись із Генрі про вікно. Він прямує до тильного входу поліцейного відділку, світло синьо-білих ліхтарів створює в тумані його подвійну тінь — одна на північ, одна на південь.

Полісмени, що працюють на півставки, Голц і Нестлер, тягнуться за авто, у якому їдуть Гілбертсон, Лунд, Дюлак і Поттер. Голц і Нестлер нас мало цікавлять. Наступними їдуть Джесперсон і Чеда разом із Рейлсбеком і Мортонем Файном на задньому сидінні (Морті невдоволений, що немає де подіти коліна). Рейлсбек нас цікавить, але він може зачекати. Далі їде — о, це цікаво, якщо не сказати несподівано — червона побита «Тойота» Венделла Гріна з його власною персоною за кермом. На шиї в нього — його запасна камера «Мінолта», яка робитиме фотографії, доки Венделл не відпустить кнопки. Немає нікого із «Сенд Бар» — поки що, — але є ще одне авто, яке чекає, щоб

завернути на вже переповнену стоянку. Це «Сааб» неяскравого зеленого кольору, з лівого боку бампера — наліпка з написом: «ОХОРОНА ДЕРЖАВНОГО ПРАВОПОРЯДКУ», а з правого — «СКАЖИ НІ НАРКОТИКАМ». За кермом «Сааба» спантеличений, проте переконаний, що робить усе правильно (хай би що він робив), Арнольд «Навіжений Угорець» Грабовський.

Навпроти цегляної стіни вишикувалася в рядок Грізна П'ятірка. Вони одягнені в однакові джинсові жилети із золотою п'ятіркою з лівого боку. П'ять пар м'ясистих рук схрещені на п'яти широких грудях. У Дока, Диктатора Білла і Сонні волосся закладено в товсті хвости. Мишеня заплів сьогодні кілька кісок. У Шнобеля волосся спадає на плечі, тож він, як на Джека, скидається на Боба Сегера в молоді роки. Сережки мерехтять. На великих біцепсах красуються тату.

— Арманд Сент-Пір, — каже Джек до того, хто найближче до дверей. — Джек Соєр. Зустрічались біля «Смачно в Еда». — Він простягає руку і не надто дивується, що Шнобель лише дивиться на неї. Джек мило всміхається. — Ви нам сильно допомогли там. Дякую.

Шнобель не реагує.

— Як думаєте, у них виникнуть проблеми із затриманням? — Джек неначе запитує в Шнобеля, чи буде дощ після опівночі.

Шнобель дивиться через плече Джека, як Дейл, Боббі і Том допомагають Джорджу Поттеру вийти з патрульного авто і швидким кроком ведуть його до запасного входу. Венделл Грін здіймає фотоапарат, але його мало не збиває з ніг Денні Чеда, котрий навіть і не зрозумів, на якого йолопа він натрапив.

— Дивись куди йдеш, клята шкапо, — волає Венделл.

Шнобель тим часом люб'язно глянув на Джека, якщо це можна так назвати, коротким холодним поглядом.

— Що ж, — каже він. — Подивимось, що з цього вийде.

— Так, безумовно, — погоджується Джек.

У голосі вчувається радість. Він протискується і стає між Мишеням і Диктатором Біллом: Грізна П'ятірка плюс один. Мабуть, зрозумівши, що він їх не боїться, двоє широкоплечих хлопців дають йому місце. Джек схрещує руки на грудях. Якби в нього був жилет, сережка і тату, він точно був би як свій серед них.

Арештований і охоронці швидко долають дистанцію між авто і будівлею. У той момент, коли вони вже майже доходять до відділку, Шнобель Сент-Пір, духовний лідер Грізної П'ятірки, батько Емі, язик і печінку якої було з'їдено, стає перед дверима. Його руки, як і раніше, сплетені на грудях. В бездушному сяйві ліхтарів стоянки його масивні біцепси — сині.

Боббі і Том раптом стають схожими на переляканих цуциків. Дейл дивиться на нього широко відкритими очима. Джек ледь посміхається, руки схрещені, погляд спрямований на все і в нікуди водночас.

— Зійдіть з дороги, Шнобеле, — каже Дейл, — я хочу ув'язнити цього чоловіка.

А що Джордж Поттер? Він приголомшений? Він змирився? Чи, можливо, і те й інше? Але коли сині, налиті кров'ю, очі Шнобеля зустрічаються з карими очима Поттера, Поттер не опускає погляду. Позаду нього цікаві на стоянці змовкають. Енді Рейлсбек і Морті Файн, що знаходяться між Денні Чедою і Дітом Джесперсоном, витріщились, роззявивши рота. Венделл Грін знімає фотоапарат, затамовує дихання, мов снайпер, якому випала честь зробити постріл — єдиний постріл, варто зауважити — під командуванням генерала.

— Ти вбив мою доньку? — запитує Шнобель.

Спокійне запитання було гірше найпронизливіших криків. Здається, увесь світ затамував подих. Дейл не рухається. Цієї миті він, здається, заляк, як і всі решта. Світ чекає, чується лише єдиний низький сумний сигнал корабля на річці, якого затримав туман.

— Сер, я ніколи нікого не вбивав, — каже Поттер.

Він говорить тихо і невиразно. Хоча Джек і не очікував нічого іншого, слова досі відбиваються в його серці, у них є несподівано болюче почуття власної гідності. Джордж Поттер неначе говорить за всіх хороших несправедливо звинувачених людей світу.

— Станьте вбік, Шнобелю, — спокійно каже Джек. — Ви ж не будете його бити.

І Шнобель, котрий уже, здається, не впевнений навіть у собі, справді відступає. Перш ніж Дейл прямує далі з арештованим, пронизливий, веселий голос — це може бути тільки Венделл — кричить:

— Гей! Гей, Рибак! Посміхнись на камеру!

Вони всі озираються, не лише Поттер. Вони змушені: цей звук вимагає, щоб на нього звернули увагу, як звук від тертя нігтем по грифельній дошці. На затуманеній стоянці — спалахи: один! два! три! чотири! Дейл бурчить.

— Щоб ти здох! Пішли, хлопці! Джеку, ти теж!

Позаду них один із копів кричить:

— Дейле! Схопити цього покидька?

— Облиш його! — кричить Дейл, і проштовхується всередину.

Аж доки двері не зачиняються і Дейл не опиняється в нижньому залі з Джеком, Томом і Боббі, він не усвідомлює наскільки був переконаний, що Шнобель просто вихопить старого від нього і скрутить йому шию, як курчаті.

— Дейле? — невпевнено кличе Деббі Андерсон зсередини сходів. — Усе гаразд?

Дейл дивиться на Джека, котрий досі стоїть зі схрещеними на грудях руками й усміхається ледь помітною усмішкою.

— Думаю, що так, — каже Дейл.

Через двадцять хвилин Джек і Генрі (цього джентльмена привели сюди з пікапа, і він досі намагається зорієнтуватися) сидять у кабінеті Дейла. З кімнати для очікування, що

за зачиненими дверима, чутно розмови, які супроводжуються реготом і сміхом: там майже всі копи відділку поліції Френч Лендінга, це неначе клята новорічна вечірка. Іноді лунають вигуки і ляскання, які можуть бути тільки звуками хлопців (і дівчат) у синьому, що дають п'ять. Через деякий час Дейл заспокоїть їх, але поки що дає їм змогу зняти напругу. Він розуміє, що вони зараз відчувають, хоча сам уже заспокоївся.

У Джорджа Поттера зняли відбитки пальців і запроторили його в камеру нагорі, щоб обміркував усе. Браун і Блек з поліції штату вже в дорозі. Поки що досить. Щодо тріумфу... ну, усмішка його друга і погляд в нікуди на якийсь час відкладали тріумф.

— Я думав, що ти перешкоджатимеш Шнобелю, але добре, що ти цього не зробив, — каже Джек. — У нашому Рівер-Сіті могли б виникнути серйозні проблеми, якби ти спробував застосувати до нього силу.

— Думаю, після сьогоднішнього вечора я зміг краще зрозуміти, що він відчуває, — відповідає Дейл. — Сьогодні, коли зникла моя дитина, я мало в штани не наклав.

— Девід? — кричить Генрі, нахилиючись уперед. — Із Девідом усе гаразд?

— Так, дядьку Генрі, з Девідом усе гаразд.

Дейл переводить погляд на людину, яка зараз живе в будинку його батька. Він пригадує, як Джек уперше побачив Торнберга Кіндерлінга. До того часу Дейл знав Джека протягом дев'яти днів — достатньо, щоб сформуванати кілька позитивних вражень, але недостатньо, щоб зрозуміти, який Джек Соїер насправді надзвичайний. Того дня в «Пивному гриль-барі» Жанна Мессенгейл розповіла Джеку про жест, який показував Кіндерлінг, коли був трохи напідпитку, а саме, що він затискав носа, вивертаючи долоню назовні.

Тоді вони саме повернулись до поліційного відділку після інтерв'ю з Жанною. Дейл супроводжував Джека того дня. Коли Джек уже мав виходити з авто, Дейл торкнувся його плеча.

— Моя мама завжди казала: «Дізнайся ім'я, і вже до вечора ти знайдеш цю особу», — він показав на Секонд-стрит, де кремезний лисий тип щойно вийшов з магазину «Нью і Неушен» з газетою під пахвою і пачкою сигарет у руці.

— Це Торнберг Кіндерлінг власною персоною.

Джек нахилився вперед і мовчки почав вдивлятися гострими (мабуть, найнемилосернішими) очима, які Дейлу доводилось коли-небудь бачити.

— Хочеш, під'їдемо ближче?

— Ні. Тихіше.

Джек сидів, не рухаючись та примруживши очі, одна нога його була в кабіні, а друга — за межами авто. Дейлу здавалося, що Джек навіть не дихав. Він дивився, як Кіндерлінг розпаковує пачку, витягує сигарету, кладе її до рота і запалює. Він спостерігав, як Кіндерлінг, глянувши на заголовок «Вісника», підходить до свого автомобіля — поза-шляховика «Субару». Дивився, як той сідає. Дивився, як від'їжджає. Аж тоді Дейл зрозумів, що і сам затримав дихання.

— Ну? — запитав він, коли автомобіль Кіндерлінга зник. — Що думаєш?

І Джек сказав:

— Думаю, це він.

Але Дейл знав краще. Навіть тоді він знав краще. Джек сказав «Я думаю» лише тому, що вони з Дейлом, начальником відділку поліції Френч Лендінга, у Віконсині були надто мало знайомі, ще надто мало пропрацювали разом. Він мав на увазі «Я знаю». І хоча це, здавалося, було неможливим, Дейл цілком повірив йому.

Тепер, сидячи в кабінеті за столом навпроти Джека — його, хоча й неохочого, проте надзвичайно талановитого помічника, — Дейл запитує:

— Як думаєш? Це він?

— Облиш, Дейле, як я можу...

— Не будемо гаяти часу, Джеку. Ці йолопи з поліції штату Вісконсин будуть тут з хвилини на хвилину. Вони заберуть Поттера далеко звідси і шукай вітра в полі. Ти знав, що то був Кіндерлінг тої ж миті, щойно побачив, хоча був від нього на відстані в півкварталу. Коли я привіз Поттера, ти стояв від нього настільки близько, що міг порухувати волосини в його носі. То що думаєш?

Джек швидко відповідає, рубає з плеча, без будь-яких викрутасів:

— Ні, — каже він, — не Поттер. Поттер не Рибак.

Дейл вірить, що Джек знає, що каже — це видно з його обличчя, — але почуте стало для нього важким ударом. Він розчаровано сідає.

— Дедукція чи інтуїція? — запитує Генрі.

— І те, і інше, — каже Джек. — Дейле, не дивись на мене так, неначе я щойно вдарив твою матір. Можливо, ти ще отримаєш ключ до розгадки.

— Рейлсбек?

Джек однією рукою робить жест непевності, що означає — можливо так, можливо ні.

— Рейлсбек, мабуть, бачив те, що Рибак хотів, щоб він побачив... хоча один капець — це інтригуюче. Я б хотів розпитати про це Рейлсбека. Але якщо містер Один Капець — це *був* Рибак, чому він привів Рейлсбека — і нас — до Поттера?

— Щоб збити нас зі сліду, — говорить Дейл.

— О, а хіба ми на нього виходили? — чемно запитує Джек, і коли ніхто не відповідає, веде далі: — Припустімо, він *думає*, що ми вийшли на його слід. Таке цілком можливо, особливо, якщо він згадав, що зробив якийсь огріх.

— Про відбитки на телефоні поруч із «7-11» нам ще нічого не відомо, якщо ти про це, — каже йому Дейл.

Джек, здається, ігнорує ці слова. Його погляд спрямовано десь на середню відстань між ними. Легка посмішка знову з'являється на обличчі. Дейл зосереджує увагу на

Генрі і бачить, що той дивиться на Джека. Усмішку дядечка легше прочитати: полегшення і радість. *«Ви тільки погляньте, — думає Дейл, — він просто створений для того, що він зараз робить. Господи, це навіть сліпому очевидно».*

— Чому Поттер? — нарешті повторює Джек. — Чому не хтось із Грізної П'ятірки, чому не індус із магазину «7-11», чи Ардіс Волкер зі стриптиз-бару? Чому не Реверент Ховдал? Який, зазвичай, впливає мотив, коли розкриваєш справу, у котрій один підставляє іншого.

Дейл задумується:

— Відплата, — каже він нарешті. — Помста.

У кімнаті для очікування дзвонить телефон.

— Замокніть, замокніть! — репетує Ерні до решти. — Давайте спробуємо бодай тридцять секунд діяти як професіонали.

Джек тим часом киває Дейлу.

— Я думаю, мені потрібно допитати Поттера і дуже уважно. Дейл стривожений.

— Тоді тобі краще піти до нього негайно, перш ніж Браун і Блек... — Він затинається, супиться, підвівши голову вгору. Його увагу привертає гучний звук. Низький, але наростаючий, — дядьку Генрі, що це?

— Мотори, — одразу ж відповідає Генрі. — Багато моторів. Вони зараз на сході, але рухаються сюди. На околиці міста. І я не знаю, чи ви помітили, але також, здається, вечірка за дверима закінчилась, хлопці.

Неначе у відповідь на натяк крізь двері надходить тривожний крик Ерні Теріолт.

— О, чо-о-орт.

Діт Джесперсон:

— Що?..

Ерні:

— Клич шефа. О, не звертай уваги, я... — Один тихий стукіт у двері, і Ерні зазирає до групи спеціалістів.

Він стриманий і відважний, як завжди, але під літньою засмагою помітні бліді щоки, а на чолі пульсує вена.

— Шеф, щойно телефонували на «911», телефонували із «Сенд Бар».

— З цієї діри, — бурмоче Дейл.

— Телефонував бармен. Сказав, що десь п'ятдесят-сімдесят чоловік вирушили в нашому напрямку. — Тепер звук моторів, що наближаються, стає дуже гучним.

Цей звук нагадує Генрі «Інді 500», коли перше авто мчить щодуху за мить до того, як опустяться картаті прапорці.

— Можеш далі не говорити, — каже Дейл. — Тільки цього ще бракувало до повного щастя. Вони їдуть сюди, щоб забрати мого арештованого.

— М-м-м, так, сер, саме це бармен і сказав, — погоджується Ерні.

Позаду нього решта копів мовчать. У цей момент Дейлу здалося, що вони зовсім не схожі на копів. Вони були схожі на дюжину розмитих розмальованих білих кульок (а також дві чорні, щоб не забути, Пем Стівенс і Боб Голц). Звук моторів гучнішає.

— Бармен казав ще дещо, про що вам варто знати.

— Господи, що?

— Сказав, м-м... — Ерні підбирає слово, щоб не сказати *натовп*. — Групою протестувальників керує мати Ірми Френо.

— О... Боже... мій, — каже Дейл. Він дивиться на Джека з панічним страхом і цілковитим розчаруванням в очах. Це погляд людини, яка знає, що спить, але не може прокинутись, хай би як сильно намагалась. — Якщо я втрачу Поттера, Джеку, Френч Лендінг уже завтра буде головною історією для «CNN».

Джек розтуляє рот, щоб відповісти, але мобільний телефон у його кишені починає вібрувати і дратівливо цвірінкати. Генрі Лайден відразу схрещує руки на грудях і ховає долоні під пахвами.

— Не давай його мені, — каже він. — Нехай твій мобільний телефон розвиває рак у тебе. Ми домовлялися щодо цього.

Дейл тимчасом залишає кімнату. Джек піднімає слухавку (думаючи, що хтось вибрав катастрофічно паскудний час, щоб запитати його про вподобання телевізійних мереж). Генрі прямує за своїм племінником, іде швидким кроком зі злегка випростаними руками і пальцями, що ніжно ворухнуться в повітрі, здається, зчитуючи хвилі перешкод. Джек чує, як Дейл каже, що як побачить, що бодай хтось із них *візьметься за зброю*, то той, хто це зробить, приєднається до Арні Грабовського, доповнюватиме список осіб у тимчасовій відставці. Джек думає одне: ніхто нікуди не забере Поттера, аж доки Джек Соїєр не поставить йому кілька чітких запитань. Нізащо.

Він смикає телефон, розгортає його і каже:

— Не зараз, хай би хто це був.

— Хайді-хо, Джеку-Мандрівнику, — каже голос із телефону, і Джек Соїєр знову подумки повертається в минуле.

— *Сніді?*

— Він самий, — каже Спіді. — Тоді протяжний тон зникає. Голос стає жвавим і діловим.

— І як копісмен копісмену, синку: думаю, тобі краще відвідати особисту санітарну кімнату капітана Гілбертсона. Негайно.

Ззовні прибуває стільки транспортних засобів, що їх вистачило б для того, щоб струснути будівлю. У Джека погане передчуття, відколи Ерні сказав, хто керує парадом тих дурнів.

— Спіді, я не маю часу на відвідування таких місць в д..

— Тобі бракує часу, щоб відвідати будь-яке місце, — відповідає Спіді холодним голосом. Зовсім іншим голосом. Різкого хлопчика на ім'я Паркус. — Те, що ти там знайдеш, ти можеш використати двічі, але якщо не використаєш якомога швидше вперше, то вдруге воно тобі може

не знадобитися. Цього чоловіка збираються повісити на ліхтарному стовпі.

І все, Спіді зник.

Коли Тенсі виводить бажаючих заступників на автостоянку перед «Сенд Бар», немає пронизливих криків, які були перед клятим «Смачно в Еда». Хоча більшість людей, котрих ми там зустрічали, провели вечір в барі і вже добряче сп'яніли, проте вони спокійні, навіть похмурі, ідуть за Тенсі й заводять свої легкові авто і пікапи. Але ця дика похмурість набула чогось від Горґа — якоїсь отрути, що має силу на камінь перетворювати серце і душу, — і передала їм.

На поясі її штанів одна вороняча пір'їна. Дудлс Зенгер бере її за руку і тихо веде до пікапа «Інтернешнл Харвестер» Тедді Ранкельмана. Коли Тенсі підходить, щоб сісти в кузов (де вже сидять два чоловіки і одна жінка в білій формі офіціантки), Дудлс веде її до переднього сидіння.

— Ні, люба, — каже Дудлс. — Сідай тут. Тут тобі буде зручніше.

Дудлс хоче також сісти в кузов, вона помітила там щось і знає, що з цим робити. У неї завжди були спритні руки.

Тут, далеко від річки, туман не надто густий, але після того, як дві дюжини легковиків і пікапів з'їжджають із запилюженої стоянки перед баром і прямують за розбитим, з одною фараю «І.Х.», таверна зникає з їхнього виду. У ній залишилось близько півдюжини людей, що не піддалися пристрасним закликам Тенсі. Один із них Смердючий Сир, бармен. Смердючий має охороняти цінні запаси алкоголю, тож нікуди звідси не збирається. Телефонує він на «911» і повідомляє Ерні Теріолту здебільшого через кепський настрій. Бо сам не може поїхати й розважитись, а от чому б, чорт забирай, не зіпсувати свято для решти цих вилупків.

Двадцять автомобілів залишають «Сенд Бар». До того часу, як караван минає «Смачно в Еда» (провулок, що веде до нього, огорожений жовтою стрічкою) і знак із написом

«В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», поруч із зарослою дорогою, що прямує до покинутого будинку (який ніхто не огороджував, і навіть не помітив його), кількість машин збільшується до тридцяти. За «Гольцом» ця цифра сягає п'ятдесяти, а біля «7-11» — близько вісімдесяти, а то й більше легковиків і пікапів та приблизно двохсот п'ятдесяти людей. Кількість зростає завдяки наявності мобільних телефонів.

Тедді Ранкельман, як не дивно, мовчазний (він боїться блідолицької жінки, яка з широко відкритими очима і застиглим вищиром на обличчі сидить поруч із ним), зупиняє свій старий пікап перед в'їздом на стоянку ВПФЛ. Тут, на Самне-стрит, — крутий спуск, тому він перемикає авто на ручні гальма. Інші автомобілі зупиняються позаду нього, заповнюючи вулицю гуркотом заіржавілих глушників та вихлопних труб. Невідрегульоване світло фар пробивається крізь туман, як промені прожекторів на прем'єрі фільму. Сирість річки змішується із запахами пального, гарячого машинного масла та накладок зчеплення. За мить двері авто починають відчинятись і з грукотом зачинятись. Але ніхто не розмовляє. Ніхто не кричить. Немає непристойних вигуків. Не сьогодні. Новоприбулі стоять групками поруч з автомобілями, на яких приїхали, спостерігають, як пасажири пікапа Тедді перестрибують через борт кузова збоку, а деякі з них стрибають через прохід ззаду. Тедді підходить до пасажирських дверей, мов хлопець, що привіз подружку на випускний бал, і допомагає вийти тендітній молодій жінці, яка втратила доньку. Здається, туман окреслює її силует дивною електричною аурую, так само, як синє люмінесцентне світло освітлювало біцепси Шнобеля.

Коли вона з'являється, натовп видає колективне (сповнене любові) зітхання. Вона — це те, що їх об'єднує. Усе своє життя Тенсі Френо була непримітною і забутою, зрештою навіть Каббі Френо, який втік від неї у Грін Бей, залишив її саму і забув, змусивши працювати на кількох роботах. Лише Ірма пам'ятала її, лише Ірму вона цікавила, але зараз Ірма

мертва. Її немає тут, щоб побачити (хіба якщо вона дивиться з небес, як гадає Тенсі якоюсь далекою недосяжною частиною своєї свідомості), що її матір раптом опинилася в центрі уваги. Тенсі Френо сьогодні ввечері стала наймилішим об'єктом для очей і серця Френч Лендінга. Але не для його розуму, бо його розум тимчасово потьмарився (мабуть, у пошуках свідомості), а от для очей і серця — достоту. І тепер делікатно, як вона це робила, коли була дівчинкою, Дудлс Зенгер наближається до жінки, заради якої тут усі зібралися. Те, що помітила Дудлс на дні кузова пікапа Тедді, — це був шматок старої брудної мотузки, замащеної мастилом, але достатньо товстої, щоб зробити те, що вона задумала. З витонченого кулачка Дудлс звисає петля, зроблена її вправними ручками дорогою до міста. Вона простягає мотузку Тенсі, котра здійснює її в туманному світлі.

Натовп видає ще одне зітхання.

Із зашморгом у підведених руках Тенсі схожа на жінку Дюгена, яка шукає чесного чоловіка, а не канібала, над яким треба вчинити самосуд, тендітна Тенсі в джинсах і сорочці, забризканій кров'ю, прямує до автостоянки. Тедді, Дудлс і Фредді Сакнессам ідуть за нею, а за ними — решта. Мов течія, вони рухаються до поліційного відділку.

Грізна П'ятірка і далі стоїть зі схрещеними на грудях руками, спинами до цегляної стіни.

— Що, чорт забирай, будемо робити? — запитує Мишеня.

— Я не знаю, як ви, — каже Шнобель, — але я стоятиму тут, аж доки вони мене не схоплять, а швидше за все, так і буде. — Він дивиться на жінку, яка несе петлю в руці. Він великий хлопчик, і це вже не перша його пригода, але ця жінка лякає його своїми порожніми та широко відкритими, мов у статуї, очима. У неї щось за поясом. Щось чорне. Це ніж? Якийсь кинджал? — Я не збираюсь битися, тому що це не спрацює.

— Вони замкнуть двері, правда? — нервово запитує Док. — Я маю на увазі, копи замкнуть двері.

— Можу собі уявити, — каже Шнобель, ні на мить не відводячи погляд від Тенсі Френо. — Але якщо цей народ хоче Поттера, то вони дістануться до нього будь-яким способом. *Глянь* на них, спаси Господи. Їх кілька сотень.

Тенсі зупиняється, петля досі вгорі.

— Виведіть його, — каже вона. Її голос гучніший, ніж мав би бути, неначе якийсь лікар хитро приховав підсилювальний гаджет у її горлі. — Виведіть його. Дайте нам убивцю!

Дудлс приєднується.

— Дайте нам убивцю!

І Тедді:

— *Дайте нам убивцю!*

І Фредді:

— *Виведіть його! Дайте нам убивцю!*

А тоді решта. Це було схоже на одну зі звукових доріжок у програмі «*Борсучий вал*» Джорджа Ретбуна, наприклад «*Тримай удар!*» або «*На Вісконсин!*». Вони кричать:

— **ВИВЕДІТЬ ЙОГО. ДАЙТЕ НАМ УБИВЦЮ!**

— Вони збираються взяти його, — бурмоче Шнобель. Він повертається до свого загону й дивиться на них поглядом водночас лютим і переляканим. На його широкому чолі виступає піт великими ідеальними краплями. — Коли вона їх розкачає, то піде, а вони попрямують за нею слідом. Не біжіть, так само тримайте руки схрещеними. Коли вони вас схоплять, не чиніть опору. Якщо хочете побачити завтрашній день, *не чиніть опору*.

Натовп стоїть по коліна в тумані, схожому на зіпсоване знежирене молоко, виспівуючи:

— **ВИВЕДІТЬ ЙОГО. ДАЙТЕ НАМ УБИВЦЮ!**

Венделл Грін виспівує разом із ними, але це не заважає йому фотографувати. Тому що це, чорт забирай, історія життя.

Від дверей за Шнобелем лунає клацання. *Так, вони замикаються.* — думає він. — *Дякую, покидьки.*

Але цей звук свідчить, що двері відчинили, а не замкнули. З них виходить Джек Соєр. Він проходить повз Шнобеля, навіть не глянувши і не зреагувавши, коли той бурмоче:

— Агов, я б не радив вам підходити до неї.

Повільно, але не вагаючись, Джек іде до вільного місця на стоянці між будівлею і натовпом, на чолі якого стоїть жінка — статуя свободи, що тримає в руці замість факела здійснену вгору петлю. У звичайній сірій сорочці без коміра і в темних штанах Джек схожий на лицаря з якоїсь романтичної історії, у якій він іде, щоб попросити руки і серця. Квіти, які він несе в руці, лише доповнюють це враження. Крихітні білі суцвіття — це і є те, що залишив йому Спіді поруч із раковиною в санітарній кімнаті Дейла, букет неймовірно запашних білих квітів.

Це лілії з долин, з Територій. Спіді не залишив жодних указівок, як їх застосувати, але Джеку і не потрібні вказівки.

Натовп замовкає. Лише Тенсі, котра загубилася у світі Горга, скандує:

— *Виведіть його. Дайте нам убивцю!*

Вона не зупиняється, аж доки Джек не стає просто перед нею, але він не тішить себе надією, що його чарівне обличчя чи бравий зовнішній вигляд змусять її припинити галасувати. Це запах квітів, їхній солодкавий вібруючий аромат — цілковита протилежність запаху тухлого м'яса, що просяк усе навколо «Смачно в Еда»

Її очі ясніють... принаймні ледь-ледь.

— Виведіть його, — каже вона Джеку.

Вона немов запитує.

— Ні, — каже він, і його тон сповнений неймовірної ніжності: — Ні, любя.

Позаду них Дудлс Зенгер раптом згадує про свого батька, мабуть, уперше за останні двадцять років, і починає плакати.

— Виведіть його, — благає Тенсі. Тепер у неї самої очі наповнені слізьми: — Виведіть монстра, який убив мою красуню.

— Якби він у нас був, — каже Джек — то, можливо, я і вивів би, — хоча він знає краще: — Але той, кого ми впіймали, — це не той кого ви хочете бачити. Це не він.

— Але Горґ сказав...

Це слово йому вже знайоме. Це одне зі слів, яке Джуді Маршалл намагалася з'їсти. Наразі Джек іще не перебуває на Територіях, але вже й не в цьому світі. Він тягнеться вперед і витягує пір'їну з-за її паска.

— Це дав вам Горґ?

— Так...

Джек кидає пір'їну, а тоді наступає на неї. Якусь мить він думає — *знає*, — що відчуває вона: сердито дзижчить під підошвою його черевика, немов напіврозчавлена оса. Тоді замовкає.

— Горґ обманює Тенсі. Хай би що Горґ казав, він бреше. Чоловік, що там усередині, — це не він.

Тенсі голосно стогне й випускає з руки мотузку. Натовп, що позаду неї, зітхає. Джек обіймає її та знову намагається уявити, як зараз Джорджу Поттеру, він думає про всіх тих, хто заблукав, хто бореться без єдиної надії вийти на свій світлий шлях на Територіях. Він притискає її до себе й відчуває запах поту, горя й безумства, а також — кавового бренді.

Джек шепоче їй на вухо:

— Я впіймаю його для вас, Тенсі.

Вона закліяла:

— Ви...

— Так.

— Ви... обіцяєте?

— Так.

— Це не він?

— Ні, люба.

— Ви присягаєтесь?

Джек передає їй в руки лілії та каже:

— Ім'ям своєї матері.

Вона занурює свій ніс у квіти та глибоко вдихає. Коли Тенсі знову підводить голову, Джек бачить, що загроза минула, але божевілля ні. Зараз вона одна з блукальниць. Вона потрапила в пастку. З нею щось сталося. Можливо, коли він упіймає Рибака, воно минеться. Джеку хотілося б у це вірити.

— Хтось має доставити цю леді додому, — каже Джек м'яким тихим голосом, але натовп його не чує: — Вона дуже втомлена і сповнена скорботи.

— Я відвезу, — каже Дудлс. Її щоки виблискують від сліз. — Я відвезу її на пікапі Тедді, а якщо він не дасть мені ключів, то я заберу силоміць. Я...

Аж раптом скандування починається знову, цього разу з кінця натовпу:

— *Виведіть його. Дайте нам убивцю! Дайте нам Рибака!*

Певну мить це викрикує один-єдиний голос, а тоді ще кілька неспокійних невпевнених голосів починають приєднуватись і утворюють суголосність.

Стоячи спиною до цегляної стіни, Шнобель Сент-Пір каже:

— О чорт. Знову починають.

Джек заборонив Дейлу виходити на автостоянку разом із ним, сказавши, що той одягнений у форму, а це може підбурити народ. Він не згадує про маленький букетик квітів, тож той не звертає на нього уваги; він надто переляканий, що вони схопили Поттера і вчинять перший у Віконсині самосуд у цьому тисячолітті. Він спустився за Джеком сходами, а тепер привласнив собі можливість спостерігати у вічко дверей на правах старшого.

Решта ВПФЛ досі нагорі, визирають із вікон кімнати для очікування. Генрі призначив Боббі Дюлака, щоб той

давав детальні послідовні коментарі. Навіть страшенно хвилюючись за Джека (Генрі думає, що є як мінімум відсотків сорок, що натовп може його розтоптати або просто розірвати на шматки), Генрі розважало й тишило те, що Боббі Дюлак удає із себе Джорджа Ретбуна, навіть не усвідомлюючи того.

— Гарзд, Голлівуд виходить... він наближається до жінки... жодної нотки страху... решта затихли... Джек, здається, розмовляє з жінкою... і, о сили небесні, він дає їй букетик квітів! Який вдалий хід!

«Вдалий хід», — це один з улюблених термінів Джорджа Ретбуна під час спортивних коментарів, як, наприклад, коли він говорить *«Гравець команди "Брю Крю" відбиває та біжить, але цей вдалий хід сьогодні не приносить їм виграшу в Міллер-Парку»*.

— *Її дискваліфіковано!* — тріумфально викрикує Боббі. Він хапає Генрі за плечі й трясє ним. — О чорт, думаю, це кінець! *Думаю, Джек дискваліфікував її!*

— Навіть сліпому очевидно, що він її дискваліфікував! — каже Генрі.

— Саме вчасно, — каже Боббі. — Приїхали з «П'ятого каналу», а також іще один пікап із довжелезними помаранчевими антенами... думаю, «Мілуокі-Фокс»... і...

— *Виведіть його!* — починає кричати голос надворі: — *Дайте нам убивцю! Дайте нам Рибака!*

— О, ні-і-і! — каже Боббі, усе ще копіюючи Джорджа Ретбуна, який коментує своїй вранішній аудиторії в програмі «Борсучий вал» ралі, яке от-от зазнає невдачі. — Не зараз-з-з-з, тільки не телебачення! Це...

— *Виведіть нам Рибака!*

Генрі вже знає, хто волає. Навіть через подвійне армоване скло цей верескливий крик неможливо переплутати.

Венделл Грін знає свою роботу — він у тому абсолютно переконаний. Його робота: *записувати* новини, *аналізу-*

вати новини, іноді фотографувати новини. Робити новини не входить до його обов'язків. Але сьогодні він не може стриматись. Уже вдруге за останні дванадцять годин кар'єра творця історії сама тягнеться до його жадібних благодійних рук, просто щоб зірватись останньої миті.

— *Виведіть його!* — волає Венделл. Сила голосу спершу дивує його, а тоді збуджує: — *Дайте нам убивцю! Дайте нам Рибака!*

Інші голоси приєднуються, і це спричиняє неймовірний ажіотаж. Це, як казали його приятелі по коледжу, справжній блискавичний фурор. Венделл ступає крок уперед, його груди розпирає, щоки палають, самовпевненість зростає. Він ледь усвідомлює, що пікап із написом «П'ятий канал новин» повільно котиться до нього крізь натовп. Скоро в цьому тумані виблискуватимуть спалахи. Скоро телевізійники зніматимуть ролики, увімкнувши різке світло. То й що? Якщо жінці в забризканій кров'ю сорочці забракло сміливості, щоб постояти за свою власну дитину, Венделл зробить це за неї! Венделл Грін — яскравий приклад громадянської відповідальності! Венделл Грін — *лідер народу*.

Він починає розгойдувати камеру вгору-вниз. Це так збуджує! Неначе знову повернутись у коледж! На концерт «Скінерд»! Одурілий від наркотиків! Неначе...

В очах Венделла Гріна виблискує спалах. А тоді світло гасне. Усе світло.

«АРНІ ВДАРИВ ЙОГО КИШЕНЬКОВИМ ЛІХТАРИКОМ!» — кричить Дюлак.

Він хапає за плечі сліпого Дейлового дядька і крутиться з ним, не тямлячи себе від радості. Генрі відчуває аромат «Аква Вельва». Він здогадується, що Боббі збирається розцілувати його в обидві щоки, як зазвичай роблять французи, за мить, як Боббі це робить. Коли Дюлак відновлює свій репортаж, то звучить так само, як Джордж Ретбун у ті рідкісні моменти, коли місцевим командам усміхається доля і вони здобувають перемогу.

— Ви можете в це повірити, Навіжений Угорець б'є його своїм улюбленим кишеньковим ліхтариком і... ГРІН ПАДАЄ! КЛЯТИЙ УГОРЕЦЬ НОКАУТУЄ ВСІМА УЛЮБЛЕНОГО ЙОЛОПА-РЕПОРТЕРА! ОЦЕ ТАК МОЛОДЕЦЬ ГРАБОВСЬКИЙ!

Усі копи в кімнаті зайшлися сміхом. Деббі Андерсон починає скандувати:

— Ми чемпіони! — Інші одразу ж її підтримують.

Це дивні дні у Френч Лендінгу, — думає Генрі. Він стоїть, засунувши руки в кишені, усміхаючись, прислухаючись до хаосу. Його усмішка не фальшива; він щасливий. Але разом із тим йому важко на серці. Боїться за Джека. Насправді, боїться за всіх.

— Молодець, чуваче, гарна робота, — каже Шнобель Джеку. — Я маю на увазі, що ви чудово з ними впорались.

— Дякую, — киває Джек.

— Я не буду більше запитувати, чи цей тип Рибак. Ви вже неодноразово стверджували, що ні. Але ми можемо допомогти впіймати справжнього вбивцю, лише покличте.

Інший член Грізної П'ятірки схвально плескає Джека по плечу. На тому місці, мабуть, залишиться синець.

— Дякую, — знову каже Джек.

Не встиг він постукати у двері, як вони відчиняються. Дейл хапає його в обійми. Коли їхні грудні клітки притискаються, Джек чує, як сильно і швидко б'ється серце Дейла.

— Ти врятував мій зад, — каже Дейл йому на вухо. — Якщо я можу щось для тебе зробити...

— Так, ти можеш дещо для мене зробити, — каже Джек і заводить його всередину. — Я бачив ще одне поліційне авто за пікапом кореспондентів. Я не впевнений, але здається, воно було синім.

— О-оу, — каже Дейл.

— О-оу — це точно. Мені треба хоча б двадцять хвилин, щоб поговорити з Поттером. Можливо, це не дасть нам

нічого, а можливо, — багато. Зможеш затримати Брауна і Блека хвилин на двадцять?

Дейл похмуро всміхається до свого друга:

— Побачимось за півгодини, щонайменше.

— Чудово. І запис дзвінка Рибак на «911», він у тебе ще є?

— Він перейшов разом із рештою речових доказів до Брауна й Блека після того, як вони забрали справу. Один із полісменів забрав їх сьогодні після обіду.

— Дейле, ні!

— Заспокойся. Копія лежить у мене в столі.

Джек поплескує його по грудях:

— Більше мене так не лякай.

— Вибач, — каже Дейл, а сам думає: *«Побачивши тебе там, надворі, я вже гадав, що тебе взагалі нічого не може налякати»*.

Піднімаючись сходами, Джек згадує, як Спіді казав, що він зможе використати те, що він йому залишив, двічі... але він віддав квіти Тенсі Френо. Чорт. Тоді він підносить руки до носа, вдихає та всміхається.

Можливо, він таки зможе використати це ще раз.

Джордж Поттер сидить на нарах у третій камері короткого коридору, що смердить сечею і дезінфікуючими засобами. Він дивиться у вікно на стоянці, яка щойно була сценою для неймовірно хвилюючого видовища і яка досі заповнена чималим натовпом. Він не звертає уваги на звук Джекових кроків.

Джек проходить повз два написи. Перший — «ОДИН ДЗВІНОК ОЗНАЧАЄ ОДИН ДЗВІНОК», другий — «ЗІБРАННЯ А.А В ПОН., О 19:00; ЗІБРАННЯ А.Н. В ЧЕТ, О 20:00». Тут є брудний фонтанчик для пиття, старий вогнегасник, на який хтось із дотепників наклеїв напис «ЗВЕ-СЕЛЯЮЧИЙ ГАЗ».

Джек доходить до ґрат камери й легко постукує по одному із залізних прутів ключем від свого будинку. Поттер нарешті відвертається від вікна. Джек, досі володіючи надзвичайними здібностями, які він отримав, вдихнувши так звані залишки Територій, знає в основному всю правду про цього чоловіка з першого погляду. Вона в запалих очах і темних колах під ними, у жовтуваті-блідих щоках і ледь запалих скронях, укритих густими венами, та на кінчику рельєфного носа.

— Здрастуйте, містере Поттер, — каже він. — Я хочу поговорити з вами, і ми мусимо зробити це швидко.

— Вони хотіли мене, — зауважує Поттер.

— Так.

— Мабуть, вам краще було дозволити їм узяти мене. Ще три-чотири місяці — і я все одно вибуду з перегонів.

Джек дістає з нагрудної кишені магнітну картку, яку йому дав Дейл і якою він відчиняє двері камери. З'являється

різке дзиччання, коли вони від'їжджають на маленьких коліщатках, яке зникає, коли Джек витягує картку. Внизу, в кімнаті очікування, тепер світитиметься жовте світло поруч із написом «КАМЕРА № 3».

Джек заходить і сідає на краю нар. Він ховає в'язку зі своїми ключами подалі, не бажаючи, щоб запах металу перебивав аромат лілій.

— Як він почався?

Навіть не запитуючи, звідки Джек знає, Поттер підводить одну велику вузлувату руку — руку теслі — і торкається верхньої частини живота. Тоді опускає її нижче.

— Розпочалось все з травного каналу. Це було п'ять років тому. Я справно прийняв усі таблетки й ін'єкції. Тоді я вже був ув Ла-Рів'єр. Ця зараза... Я блював скрізь. По кутках — усюди. Яюсь мене вивернуло в моє власне ліжко, і я цього навіть не знав. Прокинувся наступного ранку з висохлим блювотинням на грудях. Ти щось знаєш про це, синку?

— У моєї матері був рак, — спокійно відповів Джек. — Коли мені було дванадцять. А тоді він облишив її.

— Вона прожила п'ять років?

— Більше.

— Пощастило, — каже Поттер, — хоча зрештою він її таки забрав, правда?

Джек киває. Поттер киває у відповідь. Вони ще не зовсім друзі, але все йде до того. Джек завжди так працює.

— Це лайно залазить всередину й чекає, — розповідає йому Поттер. — Як на мене, насправді, воно *ніколи* нікуди не зникає. Ніякі ін'єкції та ніякі пігулки не дають жодного результату, окрім тих, які вбивають біль. Я приїхав сюди, щоб дістатися фінішу.

— Чому? — Джек мав би питати про зовсім інше, до того ж у нього обмаль часу, але такі в нього прийоми, і він не збирається відмовлятися від того, що чудово працює, лише тому, що кілька копів із поліції штату чекають унизу, щоб забрати свого клієнта. Дейл затримає їх.

— Здається, досить миле невеличке містечко. До того ж мені подобається річка. Я щодня гуляю берегом. Люблю спостерігати за сонцем на воді. Іноді я думаю про свою роботу у Вісконсині, Міннесоті, Іллінойсі, а іноді я не думаю взагалі ні про що. Я просто сиджу на березі й насолоджуюсь спокоєм душі.

— Розкажіть про свою роботу, містере Поттер.

— Розпочинав теслею, як Ісус Христос. Тоді підвищив кваліфікацію і став будівельником, а тоді я почав мати щодо себе надто велику думку. Коли таке трапляється з будівельником, він зазвичай полюбляє називати себе підрядником. Я заробив три-чотири мільйони доларів, мав «Кадиллак» і молоду дружину, котра задовольняла мене зазвичай уночі по п'ятницях. Мила молода жінка. Ніяких проблем. А тоді я все це втратив. Єдине, за чим я сумував, — це був «Кадиллак». Він рухався плавніше за жінку. А тоді я дізнався погану новину та й приїхав сюди.

Він дивиться на Джека.

— Ти знаєш, що я іноді думаю? Френч Лендінг ближчий до кращого світу, світу, у якому речі краще виглядають і пахнуть. У якому, мабуть, ліпше *поводяться* люди. Я не дуже контактую з людьми — я не дуже дружелюбна особистість, — але це не означає, що я нічого не розумію. У мене виникла ідея, що ще не надто пізно, щоб змінитись на краще. Думаєш, я божевільний?

— Ні, — каже йому Джек. — Я й сам прибув сюди майже з тієї ж причини. Скажу вам, як це бачу я. Ви знаєте, як це, коли затулити вікно тонкою ковдрою, але промені сонця все одно проникають усередину?

Джордж Поттер дивиться на нього очима, які раптом завітналися. Джеку навіть не потрібно закінчувати думку, і це добре. Він вийшов на хвилю — він майже завжди так робить, — і тепер настав час стати до справи.

— А ти, як я розумію, *знаєш*? — просто каже Поттер. Джек киває.

— Ви знаєте, чому ви тут?

— Вони думають, що я вбив дитину тієї леді. — Поттер киває в бік вікна. — Тієї, що несла в руці петлю. Я не вбивав. Це все, що я знаю.

— Гаразд, це вже щось. Тепер слухайте мене.

Дуже швидко Джек викладає йому ланцюжок подій, які привели Поттера до в'язниці. Під час розповіді Джека брови Поттера супляться, великі руки сплітаються.

— Рейлсбек! — нарешті каже він. — Я мав здогадатися! Набридливий клятий стариган завжди ставив запитання, завжди запитував, чи я не хочу пограти в карти, чи зіграти партію в більярд, чи *пачісі*, Господи! Усе, що він тільки міг запитати. Прокляття, повсюди він сує свій ніс...

Він говорить ще багато чого в цьому ж роді, і Джек йому це дозволяє. Є в нього рак чи нема, але цього літнього чоловіка вирвали з повсякденної рутини без будь-якого співчуття, тож йому треба трохи виговоритись. Якщо Джек переб'є його, щоб заощадити час, то натомість лише згає його. Йому важко бути терплячим (як Дейл стримує тих двох йолопів? Джек навіть не хоче думати про це), але терплячість тут просто необхідна. Проте коли Поттер починає розширювати сферу свого нападу (Морті Файн підпадає під його лайку так само, як друг Енді Рейлсбека — Ірв Тронберрі), Джек чинить напад.

— Річ у тім, містере Поттер, що Рейлсбек пішов за кимось, хто йшов до вашої кімнати. Ні, підозрювати його було б помилкою. Рейлсбека хтось *привів* до вашого номеру.

Поттер не відповідає, він просто сидить, дивлячись на свої руки, і киває. Він старий, хворий, і йому стає дедалі гірше, але він аж ніяк не тупий.

— Той, хто привів Рейлсбека, — це майже сто відсотків той, хто залишив «полароїди» мертвих дітей у вашій шафі.

— Так, можливо, ти маєш рацію. А якщо в нього були фотографії мертвих дітей, то він, мабуть, і є тим, хто зробив їх мертвими.

— Правильно, тож я маю поцікавитися...

Поттер нетерпляче махає рукою.

— Думаю, я знаю, про що ти хочеш запитати. Хто в цій частині світу хотів би побачити Чикагського Потсі підвішеним за шию. Або за яйця.

— Точно.

— Не хочу встромляти тобі палиці в колеса, але я ні на кого не можу подумати.

— Ні? — Джек зводить брови. — Ви ніколи не вели тут бізнес, можливо, зводили будинок чи викладали поле для гольфу?

Поттер підводить голову і з вищиром посміхається Джекові.

— Звичайно, що будував, як думаєш, звідки ще я міг знати, яке це місто гарне? Особливо влітку. Ти знаєш частину міста, яка називається Лібертивіль? Вулиці такі, як Камелот і Авелон?

Джек киває.

— Я забудував половину з них. У далеких 70-х. Там ще крутився один тип, тоді... якийсь аферист. Наскільки мені відомо, він був із Чикаго... чи мені так лише здавалося... Чи був він у бізнесі? — Це останнє запитання Поттер, здається, адресував сам собі. У будь-якому разі, він ледь хитає головою: — Важко пригадати. Та це й не важливо. Чому? Той тип зараз уже, мабуть, мертвий. Це було дуже давно.

Але Джек, котрий уміє випитувати так само вправно, як Джеррі Лі Льюїс колись грав на піаніно, думає, що це *важливо*. У темній частині його розуму, у якій, зазвичай, керує інтуїція, починає прояснюватись. Ще не так ясно, як хотілось би, а втім, це вже щось.

— Аферист, — каже він, неначе ніколи не чув цього слова раніше: — Що це?

Поттер кидає на нього короткий роздратований погляд.

— Добродій, який... ну, не зовсім *добродій*. Хтось, хто знає людей, які мають зв'язки, або, можливо, іноді люди

зі зв'язками самі кличуть його. Можливо, вони мають взаємовигідні зв'язки. Аферисти — це не найкраще, що може бути у світі.

«Ні, — думає Джек, — але будучи аферистом, можна мати “Кадиллак”, що рухається плавніше за жінку».

— Ви були коли-небудь аферистом, Джордже? — Джек звернувся до глибших подробиць. Він не мав би ставити містеру Поттеру таке запитання.

— Можливо, — каже Поттер, після невдоволеної задумливої паузи. — Можливо, і був. Колись у Чикаго. У Чикаго треба було відстібнути чималу суму баксів і дати на лапу, якщо ти хотів отримати великий контракт. Я не знаю, як там тепер, але в той час чесний підрядник — це був бідний підрядник. Розумієш?

Джек киває.

— Найбільша угода в моєму житті — це був розвиток житлового будівництва в південній частині Чикаго. Зовсім як у тій пісні про поганого-поганого Леро і Брауна.

Поттер сердито посміхається. На мить він забув про рак, і про фальшиві обвинувачення, і про те, що над ним щойно мало не вчинили самосуд. Він повертається в минуле, і нехай воно було трохи підлим, проте все ж краще, ніж теперішнє — нари прикуті до стіни, металевий туалет, рак, що розповзається його кишками.

— Це була справді велика угода, я не жартую. Це була велика сума федеральних грошей, але керували ними місцеві. Ми з тим типом були, як на скачках...

Він перериває розповідь, дивлячись на Джека широко відкритими очима.

— Очманіти, ти що, чарівник?

— Я не знаю, що ви маєте на увазі. Я просто тут сиджу.

— То був *той самий* тип, що крутився тут. То був аферист!

— Я не розумію, Джордже.

Але Джек гадає, що він розуміє все. І хоча він починає непокоїтися, він цього не показує, як не показував, коли

барменша розповіла йому про маленький трюк Кіндерлінга із затисненим носом.

— Але, мабуть, це не має жодного значення, — каже Поттер. — Хай би скільки в нього було причин на те, щоб помститися, він, швидше за все, уже мертвий. Заради Бога, йому зараз було б близько вісімдесяти.

— Розкажіть мені про нього, — каже Джек.

— Він був аферистом, — повторює Поттер, ніби це все пояснює. — Він, швидше за все, потрапив у якусь халепу в Чикаго або десь поблизу Чикаго, тому що я більше ніж упевнений, що коли він з'явився тут, то мав уже інше ім'я.

— Коли ви відбили в нього контракт із розвитку житлового будівництва?

Поттер посміхається, розмір його зубів і те, як вони стирчать із ясен, дозволяє Джеку побачити, що смерть надзвичайно швидко наближається до цієї людини. Від цього в нього пробігає мороз по шкірі, але він легко повертає усмішку. Це також входить у його роботу.

— Якщо говорити про «перегони» і «афери», то тобі краще називати мене Потсі.

— Гаразд, Потсі. Коли ти обігнав цього типа в Чикаго?

— Усе дуже просто, — каже Поттер. — Це було влітку, коли ціну на виконання підряду вже розглядали на аукціоні, але місцеві чиновники досі були зайняті справою хіпі, які ще за рік до того прийшли в місто і набили копу й міському голові синець під оком. Приблизно десь року 1969-го. Я зробив одній із впливових осіб, що відповідала за будівництво, велику послугу. А тоді ще одну — літній жінці, яка мала вагомий вплив і допомогла мені перемогти в перегонах під час особливої будівельної комісії «Рівні можливості», створеної мером Дейлі. Коли розглядали справу, то перевагу надали мені. Що до того, іншого, типа — афериста, — я навіть не сумніваюся, що його пропозиція на виконання підряду була нижчою. Він усе розумів, до того ж, швидше за все, мав свої власні зв'язки, але того разу я виявився хитрішим.

Він посміхається. Жахливі зуби знову оголюються, потім зникають.

— Пропозиція на виконання підряду афериста? Десять загубилася. Надійшла надто пізно. Не пощастило. Тендер отримує Чикагський Потсі. Через чотири роки він з'явився тут, боровся за тендер у Лібертивілі. Але цього разу я переміг його чесно, не застосовуючи жодних впливів. Коли ми випадково зустрілись у барі готелю «Нельсон» наступного ж вечора, він сказав: «Це ти той тип із Чикаго», — а я сказав: «У Чикаго багато типів». Він досі був аферистом, але тепер це був уже *моторошний* аферист. Здавалось, від нього навіть віяв запах цієї моторошності. Я не можу висловити це краще. Хоча тоді я був великим і сильним, міг бути навіть злим, на той момент я був покірним. Навіть перехиливши склянку чи дві, я був досить покірним. «Так, — каже він, — у Чикаго багато типів, але обдувив мене лише один. У мене досі від того сльози течуть аж по дупі, Потсі, у мене добра пам'ять».

У будь-який інший час і будь-кого *іншого* я б запитав, наскільки доброю залишатиметься його пам'ять, якщо стукнути його головою об підлогу, але я просто опанував себе. Більше ми не промовили один одному жодного слова. Він вийшов. Я не думаю, що ми ще коли-небудь бачились, але чув про нього час від часу, коли працював у Лібертивілі. Здебільшого від моїх помічників. Здається, аферист будував свій власний будинок у Френч Лендінгу, щоб жити в ньому, коли вийде на пенсію. Не те щоб він тоді вже був пенсіонером, але йому ще небагато залишалось до того віку. Я б сказав, йому було п'ятдесят... але це було 1972-го.

— Він будував будинок тут, у місті, — замислюється Джек.

— Так, він ще назвав його якимось так, як називають англійські будинки. «Берізки», «Будинок Біля Озера» чи «Ведмежий Маєток».

— Як назвав?

— Дідько, я не можу пригадати імені самого *афериста*, а ти хочеш, щоб я згадав, як він назвав свій будинок? Але одне я пам'ятаю достоту: нікому з моїх помічників він не подобався. Але й репутація була в нього...

— Погана?

— Найгірша. Навіть були нещасні випадки. Один хлопець відрізав собі руку стрічковою пилкою, тож він ледь не помер через втрату крові, перш ніж вони доправили його до лікарні. Інший хлопець упав із риштувань, у результаті чого його паралізувало... вони ще казали, що то не дім, а «буцегарня». Ти знаєш, що це таке?

Джек киває.

— Я лише чув, що люди казали, що цей будинок із привидами. Думаю, він добудовував будинок сам.

— Що ще казали про це місце? — Джек мляво ставить запитання, ніби йому це й не дуже цікаво, але він надзвичайно зацікавився, ще й як. Він ніколи не чув про, так би мовити, будинок із привидами у Френч Лендінгу. Він знає, що живе тут іще недостатньо часу, щоб почути всі історії та легенди, але така, як ця... така, як ця, мала б бути на поверхні.

— Ой, я не можу пригадати. Просто це... — Він замовкає, його очі далеко.

Надворі натовп нарешті починає розходитися. Джек думає, як там Дейл зупиняє Брауна і Блека. Здається, його час вийшов, але він не отримав від Поттера того, що йому було потрібно. Проте він дізнався достатньо, щоб мучитись у роздумах.

— Один хлопець розповідав мені, що там ніколи не світить сонце, навіть коли воно сяє на небі, — різко говорить Поттер. — Він казав, що будинок стоїть трохи осторонь від дороги, на галявині, і що влітку його мало б освітлювати сонце не менше п'яти годин на день, але воно чомусь... не освітлює. Він казав, що люди там втрачають свої тіні, як у казці. А іноді вони чули гарчання собаки в лісі. З голосу можна було зрозуміти, що великого собаки, злого. Але

вони ніколи не бачили його. Можна собі тільки уявити, яким він був. Досить було розпочати історію, і він розростається сам по собі...

Раптом плечі й голова Поттера хилиються.

— Це все, що я пам'ятаю.

— Як звали афериста, коли він жив у Чикаго?

— Не можу пригадати.

Джек раптом підсовує свої долоні просто під ніс Поттера. Той сидить, похнюпивши голову, тож не бачить їх, аж доки вони не опиняються просто перед ним. Він спершу судомно відсахується, а тоді вдихає слабкий запах на шкірі Джека.

— Що... Господи, що це? — Поттер хапає руку Джека і жадібно нюхає. — Дуже гарно. Що це?

— Лілії, — каже Джек, але це не те, що він думає.

Те, що він думає, це «*пам'ять моєї матері*».

— Як звали афериста, коли він жив у Чикаго?

— Щось... на кшталт Бірн Штейн. Це не точно, але наближено. Це все, що я можу.

— Бірн Штейн, — каже Джек. — А як його звали, коли він приїхав до Френч Лендінга через три роки.

Раптом зі сходів чуються гучні сварливі голоси.

— Мені все одно! — кричить хтось. Джек думає, що це Блек, він настирливіший. — Це наша справа, він наш в'язень, і ми його забираємо! *Негайно!*

Дейл: Я не заперечую, я просто кажу, що треба заповнити папери.

Браун: До біса папери. Ми забираємо його із собою.

— Як його звали у Френч Лендінгу, Потсі?

— Я не можу... — Потсі знову бере руки Джека.

Руки самого Потсі сухі й холодні. Він із заплющеними очима вдихає запах Джекових долонь.

Після довгого видиху через ніс він говорить:

— Бернсайд. Чаммі Бернсайд. Не те щоб саме Чаммі. Це, швидше за все, було його прізвисько. Думаю, його справжнє ім'я було Чарлі.

Джек забирає руки. Чарлі Чаммі Бернсайд. Раніше відомий, як Бірштейн. Чи щось схоже на Бірштейн.

— А будинок? Якою була назва будинку?

Браун і Блек уже йдуть коридором, а Дейл поспішає за ними. «*Часу більше немає, — думає Джек. — Чорт забирай, якби в мене було ще бодай п'ять хвилин...*»

Тоді Потсі каже:

— Чорний Дім. Але я не знаю, чи то так назвали його мої помічники, чи то він сам так його назвав, але називався дім саме так, це точно.

Джек дивиться на нього, вирячивши очі. У його уяві з'являється образ затишної вітальні Генрі Лайдена: де він сидить, поставивши випивку біля ліктя, читаючи про Джарндсів проти Джарндсів.

— Ти сказав «*Похмурий дім*»?

— *Чорний*, — нетерпляче повторює Потсі. — Тому що таким він насправді був...

— Ох, святий Боже, — говорить один із полісменів поліції штату, неначе тягне kota за хвіст.

Джек не одразу розуміє, хто це говорить. Спершу йому здавалося, що це говорить Браун, але, звівши погляд, він бачить, що це говорить Блек.

— Привіт, хлопці, — каже Джек, підводячись із нар.

— Що ти тут робиш, Голлівуде? — запитує Блек.

— Балакаю, на вас чекаю, — каже Джек і широко посміхається. — Думаю, вам потрібен він.

— Ти маєш рацію, чорт забирай, — гарчить Браун. — І якщо ти втрутишся в нашу справу...

— Боже, я й не думав, — каже Джек.

Це боротьба, але він намагається дотримуватися люб'язного тону. А тоді до Потсі:

— Вам там буде безпечніше, ніж тут, у Френч Лендінгу, сер.

Джордж Поттер знову дивиться порожніми очима. Покірними.

— Це все одно не має великого значення, — каже він, а тоді посміхається, коли йому на думку спадає ще щось. — Якщо старий Чаммі досі живий і ти з ним зустрінешся, то запитай, чи його задосі болить від того копняка, який я дав йому там, у Чикаго, 69-го. І передай йому привіт від старого Потсі.

— Про що, в біса, ви говорите? — сердито запитує Браун.

Він тримає кайданки, у нього явно аж руки сверблять застігнути їх на зап'ястках Джорджа Поттера.

— Про давні часи, — каже Джек, — він запихає свої ароматизовані руки в кишені і виходить з камери, посміхаючись до Брауна й Блека. — Вас це аж ніяк не стосується, хлопці.

Полісмен Блек повертається до Дейла.

— Ви не ведете цю справу, — каже він. — Це настільки ясно, як білий день. Я вже не знаю, як пояснити, щоб вам стало ще зрозуміліше. Тож дайте мені відповідь, раз і на завжди: ви мене зрозуміли, капітане?

— Звичайно, що так, — каже Дейл. — Беріть собі свою справу на здоров'я. Лише спустіться з небес на землю, гаразд? Якщо ви чекали, що я просто стоятиму осторонь і дозволю п'яному натопту із «Сенд Бар» витягти цього чоловіка з «Лаккі» і вчинити над ним самосуд, то...

— Не корчте із себе ще більшого дурника, ніж ви є насправді, — різко перериває його Браун. — Вони дізналися його ім'я з ваших телефонних переговорів.

— Я в цьому глибоко сумніваюсь, — спокійно каже Дейл, маючи на увазі мобільний, який вони взяли з речових доказів.

Блек хапає Поттера за вузькі плечі, скручує його, а наприкінці коридору так сильно штовхає, що той ледь не падає на підлогу. Поттер утримує рівновагу. Його змучене обличчя сповнене болем і гідності.

— Теж мені поліцейські, — каже Джек.

Він говорить це не надто голосно чи злобно, але обоє обертаються.

— Ще раз побачу, що ви образили арештованого, я зателефоную в Медісон, щойно ви поїдете. Я розповім їм усе, що про вас думаю, і, повірте, поліцейські мене послухають. Ваша позиція в цій справі надто агресивна і має примусовий характер, тож може мати незворотні наслідки. Ви дієте непрофесійно, і це погано відбивається на репутації штату Вісконсин. Або ви поведетесь пристойно, або я вам гарантую, що до наступної п'ятниці ви шукатимете роботу охоронця.

Хоча він не підвищує голос, проте Блек і Браун немов зменшуються з кожним його словом. Після того як він закінчує, вони стають схожими на двох покараних дітей. Дейл дивиться на Джека з глибокою повагою. Лише Поттер, здається, залишився байдужим; він дивиться вниз, на свої руки в кайданках, очима, які десь геть далеко.

— А тепер ідіть, — каже Джек. — Забирайте свого арештованого, беріть свої записи у справі і забирайтесь.

Блек розтуляє рот, щоб щось сказати, а тоді знову затуляє його. Вони йдуть. Коли двері за ними зачиняються, Дейл дивиться на Джека і дуже тихо промовляє:

— Йой.

— Що?

— Ніби ти не розумієш, — каже Дейл.

Джек знизує плечима:

— Вони займатимуться Поттером, тож у нас є трохи часу. Має ж бути хоча б щось добре за сьогоднішній вечір.

— Що ти дізнався від нього? Нічого?

— Ім'я. Можливо, воно нічого нам і не дасть. Чарльз Бернсайд. Прізвисько Чаммі. Ти коли-небудь чув про нього?

Дейл випинає верхню губу і, задумавшись, розтягує, а тоді відпускає її, мотає головою.

— Саме ім'я, здається, відлунує десь у пам'яті, але, швидше за все, через те, що воно поширене. Прізвиська такого не чув.

— Він був будівельником, підрядником, махінатором у Чикаго близько тридцяти років тому. Принаймні, за словами Потсі.

— Потсі, — каже Дейл. Скоч, яким прикріпили плакат із написом «ОДИН ДЗВІНОК ОЗНАЧАЄ ОДИН ДЗВІНОК», почав відклеюватись у кутиках. Дейл погладжує його, намагаючись знову приклеїти і, здається, робить це абсолютно машинально. — Ви з ним добре подружилися, чи не так?

— Якщо можна так сказати, — каже Джек. — Хто ж такий цей Чаммі Бернсайд? Що ж це за Чорний Дім?

— Який ще Чорний Дім?

— Перш за все — це власна назва. Чорний — велика літера «Ч», Дім — велика літера «Д». Ти коли-небудь чув, щоб тут, в окрузі, називали так якийсь будинок?

— Ні, чорт забирай, — сміється Дейл.

Джек посміхається у відповідь. Але це не безтурботна дружня усмішка, а та, яка з'являється на його обличчі під час допитів. Бо зараз він копісмен. Він помічає веселе мерехтіння в очах Дейла.

— Ти впевнений? Не поспішай. Подумай.

— Я ж кажу тобі, ні. Люди в наших краях не називають будинки. О так, старенькі міс Грем і міс Пентл назвали свій будинок, що з іншого боку від міської бібліотеки, «Жимолость», тому що кущі жимолості ростуть у них перед парканом, але це єдиний будинок у наших краях, який має назву.

Джек знову помічає мерехтіння.

В очах Поттера, якому поліція штату Вісконсин висуне звинувачення в убивстві, Джек жодного разу не побачив такого глибокого мерехтіння під час їхньої розмови. Тому що Поттер був чесним. А Дейл не чесний.

«Проте я маю бути чемним із ним, — каже Джек сам до себе. — Тому що він і сам не знає, що він не чесний. Як таке може бути?»

Неначе у відповідь він чує голос Чиказького Потсі: «*Один хлопець розповідав мені, що там ніколи не світить сонце, навіть коли воно сяє на небі... він казав, що люди там втрачають свої тіні, як у казці*».

Спогад — це тінь; кожен коп, якому коли-небудь доводилось відновлювати картинку злочину чи нещасного випадку із суперечливих доказів очевидців, це добре знає. Цікаво, чи можна сказати, що Чорний Дім, про який розповідав Потсі, — це те ж саме? Чи, можливо, він узагалі не має тіні? Реакція Дейла (який зараз, повернувшись обличчям до плаката, старанно потирає скоч із серйозним виразом обличчя, неначе він рятує жертву серцевого нападу просто на вулиці, виконуючи все за інструкцією, до приїзду швидкої) підказує Джеку, що, швидше за все, — так, те ж саме. Три дні тому він би не дозволив собі розглядати таке припущення, але три дні тому він ще не повертався на Території.

— За даними Потсі, це місце здобуло репутацію будинку з привидами ще до того, як його було повністю добудовано, — каже Джек наполегливіше.

— Ні. — Дейл переходить до напису про збори А.А і А.Н. Він старанно розглядає скоч і навіть не дивиться на Джека. — Це мені абсолютно ні про що не говорить.

— Точно? Один чоловік ледь не стік кров'ю до смерті. Інший впав, що призвело до паралічу. Люди скаржились, уважно послухай, Дейле, за словами Потсі, люди скаржились, що втрачали свої тіні. Вони їх не бачили навіть опівдні, коли ясно світило сонце. Хіба ж це не дивно?

— Звичайно, що так, але я не пам'ятаю жодної такої історії.

Коли Джек починає підходити до Дейла, Дейл відступає. Він ледь не тікає, хоча капітан Гілбертсон не з лякливих. Це трохи смішно, трохи сумно, трохи жахливо. Він не усвідомлює, що робить це. Джек у цьому впевнений. Тут є тінь. Джек бачить її, і Дейл деякою мірою *знає*, що Джек її

бачить. Якщо Джек сильно постаріється, то Дейл теж її побачить... а Дейл цього не хоче. Бо це погана тінь. Вона гірша, ніж монстр, який убиває дітей, а тоді з'їдає, розділивши на порції їхні тіла. Очевидно, якась частина його свідомості розуміє це.

«Я б міг змусити його побачити цю тінь, — спокійно думає Джек. — Якби я дав йому понюхати свої руки — руки з ароматом лілій, — це змусило б його її побачити. Якась часточка його власного внутрішнього я навіть хоче, щоб він побачив її. Часточка під назвою “копісмен”».

Інша часточка Джекової свідомості говорить протяжним голосом Спіді Паркера, який він пам'ятає з дитинства. *«Ти можеш довести його до нервового зриву, Джеку. Бог знає, він і так на межі відтоді, як було викрадено хлопчика Іркенхема. Ти цього хочеш? Навіщо? Він не чув про таку назву будинку, він сказав тобі правду».*

— Дейле?

Дейл кидає на Джека швидкий ясний погляд, а тоді відводить його. Таємничість у цьому швидкому погляді, здається, розбиває Джекові серце.

— Що?

— Давай вип'ємо по чашечці кави.

Після зміни теми розмови на обличчі Дейла з'являється полегшення. Він ляскає Джека по плечу й каже:

— Хороша ідея!

«Неймовірно хороша ідея, тут і зараз», — думає Джек, а тоді всміхається. Це не єдиний спосіб знайти Чорний Дім. Сьогодні був важкий день. Мабуть, поки що досить. Принаймні до вечора.

— Як щодо Рейлсбека? — запитує Дейл, коли вони спускаються сходами. — Ти досі хочеш із ним поговорити?

— Ще й як. — Джек відповідає досить щиро.

Він досі сподівається, що Енді Рейлсбек — це свідок, який побачив те, що Рибак хотів, щоб він побачив. Окрім

одного маленького нюансу... мабуть. Один капець. Джек не знає, чи з того щось впливе, проте цілком можливо. У суді, наприклад... як один із основних доказів...

«Ніякого суду не буде, і ти це знаєш. Це все не може закінчитись таким ч...»

Цю думку перериває хвиля радісних оплесків, коли вони заходять у кімнату, яка є одночасно і кімнатою очікування, і диспетчерським центром. Члени відділку поліції Френч Лендінга стоять і аплодують. Генрі Лайден теж стоїть і аплодує. Дейл приєднується.

— Господи, хлопці, припиніть, — каже Джек, усміхаючись і шаріючись водночас.

Але подумки він не дуритиме себе, стверджуючи, що йому неприємно чути ці оплески. Він відчуває в них тепло і світло поваги. Вони вселяють у нього надію, що повернуться додому.

Коли через годину, а то й більше, Джек і Генрі виходять з поліційного відділку, Шнобель, Мишеня і Диктатор Білл досі стоять тут. Інші двоє повернулися на Роу, щоб розповісти про сьогоднішні події старим леді.

— Соїєре, — каже Шнобель.

— Так, — мовить Джек.

— Звертайтеся, якщо буде потрібна будь-яка допомога. Ви мене зрозуміли? *Будь-яка.*

Дейл зацікавлено дивиться на байкера і замислюється, що він хоче сказати цим... можливо, його почуттями керує горе. Горе батька. Очі Шнобеля прямо дивляться в його очі.

Трохи осторонь стоїть Генрі, котрий, звівши голову, вдихає запах річкового туману і тихо мугикає.

— Завтра, близько одинадцятої, я збираюсь провідати матір Ірми, — каже Джек. — Як думаєте, ви з друзями зможете приїхати, щоб ми зустрілися в «Сенд Бар» опівдні? Вона живе десь там неподалік, як я розумію. Я пригощу вас лимонадом.

Шнобель не всміхається, але його погляд трохи теплішає:

— Ми будемо.

— Чудово.

— Може, скажете навіщо?

— Треба знайти одне місце.

— Воно має якийсь стосунок до того, хто вбив Емі та інших дітей?

— Можливо.

Шнобель киває:

— Можливо — більше ніж достатньо.

Джек повільно повертається назад до Норвей Веллі, і не лише через туман. Хоча це всього лише початок вечора, він відчуває сильну втому, і, як йому здається, Генрі також. Не тому, що він сидить тихо, — Джек уже звик до нечастої мовчанки Генрі. Ні, це лише тиша в пікапі.

Зазвичай Генрі невгамовний, наполегливо крутить перемикач радіо, шукаючи одну радіостанцію Ла-Рів'єр чи іншу, перевіряючи KDCU в місті, тоді ставить їх за порядком, шукає Мілуокі, Чикаго, можливо, навіть Омаху, Денвер і Сент-Луїс, але якщо зазвичай усе гаразд. Закуска з бібопу тут, салат з духовної музики там, можливо, навіть Перрі Комо з його «хот-сумнівами, дог-сумнівами». Але не тепер. Сьогодні Генрі сидить тихо на пасажирському сидінні пікапа, поклавши руки на коліна. Нарешті, коли вони вже були десь за дві милі від під'їзної дороги, Генрі каже:

— Сьогодні ніякого Діккенса, Джеку. Я одразу ж піду спати.

Утома в голосі Генрі дивує Джека, йому тривожно. Це голос і не самого Генрі, і жодного з його радіоперсонажів. Зараз здається, що це голос старої втомленої людини на шляху до цілковитого виснаження.

— Я теж, — погоджується Джек, намагаючись говорити так, щоб його тривога не була помітна.

Генрі вловлює кожен вокальний нюанс. Коли це усвідомлюєш, то стає моторошно.

— Можна запитати, що ти придумав із Грізною П'ятіркою?

— Я ще не зовсім упевнений, — каже Джек і, мабуть, через утому Генрі приймає цю відповідь.

Він має намір запропонувати Шнобелю і його друзям знайти місце, про яке говорив Потсі, місце, у якому тіні зникають. Принаймні зникали в далекі 70-ті. Він також мав намір запитати в Генрі, чи той чув коли-небудь про привида Чорного Дому у Френч Лендінгу. Проте не зараз. Не після того, як він почув, який у Генрі втомлений голос. Завтра, мабуть. Можна сказати, сто відсотків, що він завтра запитає, адже Генрі надто хороший ресурс, щоб його не використати. Проте спершу нехай набере сил.

— У тебе є плівка, так?

Генрі дістає касету із записом дзвінка Рибака на «911» із нагрудної кишені та кладе її назад.

— Так, Мамо. Але я не думаю, що я сьогодні можу слухати вбивцю маленьких дітей, Джеку. Навіть якщо ти зайдеш, щоб послухати разом зі мною.

— Давай завтра, — каже Джек, сподіваючись, що цим він не прирікає ще одну дитину Френч Лендінга на смерть.

— Ти не зовсім у цьому впевнений.

— Ні, — погоджується Джек, — ні, але якщо ти послухаш плівку, не нашорошивши вуха, то це може більше зашкодити, ніж допомогти. У цьому я впевнений.

— Найперше, що я зроблю зранку. Обіцяю.

Дім Генрі просто перед ними. Він здається самотнім, оскільки світло горить лише в гаражі, але зазвичай Генрі не треба вмикати світло, він і так добре орієнтується в будинку.

— Генрі, у тебе все гаразд?

— Так, — каже Генрі, але, як здалося Джеку, не зовсім упевнено.

— Дивись, сьогодні ніякого Щура, — рішуче каже Джек.

— Ні.

— І Шейк, Шейха теж.

Губи Генрі розтягуються в усмішці:

— Навіть ніякого рекламного ролика Джорджа Ретбуна про «Шевроле» у Френч Лендінгу, ціна якого королівська, і можна не сплачувати ані цента протягом перших півроку, скориставшись кредитною програмою. Одразу ж у ліжку.

— Я теж, — каже Джек.

Але пролежавши майже годину в ліжку, вимкнувши лампу поруч, Джек досі не може заснути. Обличчя й голоси крутяться в його думках, немов навіжені стрілки годинника. Чи карусель у безлюдному парку розваг.

Тенсі Френо: *Виведіть монстра, який убив мою красуню.*

Шнобель Сент-Пір: *Що ж, подивимося, що з того вийде.*

Джордж Поттер: *Це лайно залазить усередину й чекає. Як на мене, насправді воно ніколи нікуди не зникає.*

Голос Спіді з далекого минулого по телефону, який був лише науковою фантастикою, коли Джек уперше зустрів його: *Хайді-хо, Джеку-Мандрівнику... як копісмен копісмену: думаю, тобі краще відвідати особисту санітарну кімнату капітана Гілбертсона. Негайно.*

Як копісмен копісмену, так.

Здебільшого знову і знову Джуді Маршалл: не можна казати, що я заблукав і не знаю, як повернутися — треба йти...

Так, але куди йти далі? *Куди?*

Нарешті він підводиться і виходить на ганок із подушкою під пахвою. Ніч тепла, від туману в Норвеї Веллі, який тут був зовсім не густим, не залишилось ані сліду, його розвіяв легкий східний вітерець. Джек вагається, тоді спускається східцями голий, у самих трусах. Йому не хочеться бути на ганку, тут він знайшов огидну коробку з марками, що були вирізані з пакетиків з-під цукру.

Джек проходить повз пікап, повз годівничку для птахів і прямує до поля з північного боку. Над ним мільярди зірок. У траві тихо виспівують цвіркуни. Стежка, якою він тікав через сіно і траву тимофіївку, зникла, або, можливо, зараз він виходить на зовсім інше поле. Трохи пройшовши, він лягає на спину, кладе подушку під голову і дивиться на зірки. *«Я ненадовго, — думає він, — просто, щоб ці при-мари голосів зникли з моєї голови. Зовсім трішки».*

Думає Джек і починає дрімати.

Міркуючи так, він переходить.

Над його головою зірки змінюють своє розташування. Він бачить нові сузір'я. Що це на тому місці, де щойно було колесо огляду? Можливо, це Священний Опопанакс? Він чує низький приємний скрипучий звук. І знає, що це вітряк, який він бачив, коли був тут сьогодні вранці, тисячу років тому. Йому не треба дивитися, щоб переконатись у цьому, так само, як йому не треба дивитися, щоб переконатися, що на місці його будинку зараз стоїть стара житниця.

Rip... rip... rip: величезні дерев'яні лопаті повертає той самий східний вітер. Але тепер цей вітер значно приємніший, значно чистіший. Джек торкається пояса своїх трусів і відчуває грубу тканину. У цьому світі немає трусів «Джоккі». Його подушка теж змінилася. Штучний наповнювач перетворився на гусячий пух, але від того вона не стає менш зручною. Правду кажучи, вона навіть стає ще комфортнішою. М'яка подушка в нього під головою.

— Я впіймаю його, Спіді, — шепоче Джек Соєр новим сузір'ям нових зірок. — Принаймні я спробую.

Він спить.

Коли він прокидається, то бачить, що вже ранок. Легкий вітерець щез там само, звідки й прилетів. Уздовж горизонту тягнеться яскрава помаранчева лінія. Невдовзі зійде сонце. Тіло затерпло і мокре від роси, сідниці болять, але він добре виспався. Ритмічний одноманітний скрип зникає, та це не дивує його. Щойно розплющивши очі, він зрозумів,

що знову у Вісконсині. А також усвідомлює ще щось: він може повернутися будь-коли, тільки-но захоче. Справжнє Кулі Кантрі, *глибоке* Кулі Кантрі — це лише бажання і єдиний порух. Усвідомлення цього наповнює його як радістю, так і жахом.

Джек підводиться та йде босоніж із подушкою під пахвою, він думає, що це приблизно п'ята ранку, ще три години сну зроблять його готовим до будь-чого. На східцях ганку він торкається своїх бавовняних трусів «Джоккі». Хоча його шкіра волога, його труси майже сухі. Звичайно, сухі. Більшу частину його сну вони взагалі не були на ньому (так було і впродовж більшості осінніх ночей, коли йому було дванадцять). Вони були десь зовсім в іншому місці.

— На Землі Опопанакс, — каже Джек і заходить усе-редину.

За три хвилини він знову засинає, вже у своєму ліжку. Коли він прокинеться о восьмій з яскравими променями сонця, що пробиватимуться крізь вікно, він майже повірить у те, що остання подорож була сном. Але глибоко в серці він знатиме, що ні.

Пам'ятаєте, на автостоянці перед поліційним відділком ті фургони телевізійників. А намагання Венделла Гріна підбурити народ до того, як поліцейський Грабовський своїм чималеньким кишеньковим ліхтариком відправив його у Світ Відключки.

Оскільки група була присутньою при, здавалося б, неминучому бунті, то можна впевнено сказати, що вони все зробили як слід, і вже наступного ранку кадри дикої ночі переважають на всіх телеканалах штату. До дев'ятої години люди в Расіні й Мілуокі, люди в Медісоні й Делафілді, люди, які живуть так далеко на півночі штату, де канали ловить лише супутникова тарілка, відірвавши очі від млинців, тарілок зі «Спеціал Кей», смажених яшень, англійських маффінів із маслом спостерігають, як маленький нервовий полісмен завершує багатообіцяючу, величну й успішну кар'єру репортера, що давно вже зійшов на демагогію, давши йому по пиці тупим предметом. Ми так само можемо бути впевнені, що ніде ці кадри не дивляться так уважно і завзято, як у Френч Лендінгу і сусідніх населених пунктах Централії та Ардена.

Прокручуючи в голові кілька думок одночасно, Джек Со-йер дивиться репортаж на маленькому портативному телевізорі, що стоїть на робочому кухонному столі. Він сподівається, що Дейл Гілбертсон не анулює тимчасову відставку Арнольда Грабовського, проте все ж підозрює, що Навіжений Угорець повернеться до служби дуже скоро. Дейл тільки *думає*, що зможе відсторонити його назавжди, але в нього надзвичайно м'яке серце, щоб слухати благання

Арні — а після минулої ночі навіть сліпому ясно, що Арні благатиме й наполягатиме. Джек також сподівається, що жахливого Венделла Гріна звільнять, і він піде з ганьбою. Неприпустимо, щоб репортери брали участь у своїх історіях, а тут добрий старий крикун Венделл жадає крові, як перевертень. Проте Джек стійко передчуває, що Венделл Грін знайде вихід із теперішніх труднощів (саме так, *брехня* йому завжди допомагала), тож він надалі буде надокучливою занудою. Також Джек обмірковує слова Енді Рейлсбека: опис моторошного старигана, що смикає за всі клямки на третьому поверсі готелю «Нельсон».

Це був він, *Рибак*, нарешті у своїй подобі. Старий чоловік у синьому халаті й одному смугастому жовто-чорному капці, схожому на джмеля. Енді Рейлсбек якоїсь миті подумав, що ця особа з неприємною зовнішністю, мабуть, утекла з «Притулку для старих Макстона». Це досить цікаве припущення, подумав Джек. Якщо Чаммі Бернсайд, це той, хто підкинув фотографії в кімнату Джорджа Поттера, то притулок Макстона — це ідеальне укриття для нього.

Венделл Грін дивиться новини по «Соні» у своєму готельному номері. Він не може відвести очей від екрана, хоча те, що він бачить, викликає в нього змішані гнітючі почуття: гнів, сором, приниження та спазми в шлунку. Гуля в нього на голові пульсує, і щоразу, коли він бачить, що жалюгідна подоба копа підкрадається до нього ззаду з ліхтариком у руці, він засовує пальці в густе кучеряве волосся на потилиці й ніжно обмацує її. Йому здається, що вона завбільшки зі стиглий помідор, який от-от трісне. Йому ще пощастило, що немає струсу. Цей нікчема міг мене вбити!

Гаразд, можливо, він трохи перетнув межу; ніхто й не каже, що він ідеальний. Місцеві репортери просто виводять його із себе своєю пустопорожньою балаканиною про Джека Соєра. Хто першим висвітлив справу Рибачка в пресі? Хто з першого дня повідомляв громадянам усе, що вони повинні знати? Хто не раз ризикував після того клятого

паршивого першого дня? Хто дав назву цьому типу? Достоту не ці пустоголові з пишними зачісками Баккі й Стрейсі, які хочуть бути місцевими телеведучими, а самі лише те й знають, що всміхатись на камеру, демонструючи свої вставні зуби. Венделл Грін — це легенда, зірка-гігант у світі великої журналістики за всі часи Вісконсину. Навіть у Медісоні ім'я Венделла Гріна асоціюється з... ну, безперечною досконалістю. І якщо ім'я Венделл Грін — це вже золотий стандарт, то треба просто зачекати, коли він осідлає забризкані кров'ю плечі Рибака, і той донесе його аж до Пулітцерівської премії.

Тож у понеділок вранці він має піти в офіс і заспокоїти свого редактора. Велике діло. Не вперше і не востаннє. Справжні сенсації творять лише хороші репортери; ніхто того не помічає, але насправді все так і є, дрібний шрифт не читають, поки не стає надто пізно. Він знає, що скаже, коли зайде до офісу головного редактора: *Хіба був там це хтось із журналістів, хоча це найбільша подія дня?* І коли він знову приборкає головного редактора, що займе не більше десяти хвилин, він має намір провідати продавця «Гольца» на ім'я Фред Маршалл. Один із цінних джерел Венделла підказав, що містер Маршалл має цікаву інформацію про свою особливу, особливу дитину в справі Рибака.

Арнольд Грабовський, тепер герой в очах його любої дружини Паули, дивиться новини з непереборним блиском в очах і думає, що так, вона має рацію: він справді має подзвонити шефу Гілбертсону і попросити, щоб його повернули на службу.

Однією частиною своєї свідомості обдумуючи, де можна знайти давнього ворога Джорджа Поттера, Дейл Гілбертсон дивиться, як Баккі і Стейсі знову повертаються до спектаклю з Навіженим Угорцем і Венделлом Гріном у головній ролі, і думає, що йому і справді варто поновити цього недомірка на службі. А ви б не хотіли знову і знову дивитись, як Арні завдає удару? Дейл не може стриматись, цей удар

справді покращує йому настрої. Це те ж саме, що дивитись на Марка Мак-Гвайра або Тайгера Вудса.

Самотня у своєму маленькому похмурому будинку, що поруч із шосе, Ванда Кіндерлінг, про яку ми мимохідь час від часу згадуємо, слухає радіо. Чому вона слухає радіо? Кілька місяців тому їй довелося вибирати між оплатою рахунку за кабельне телебачення і купівлею півлітра горілки «Аристократ», тож вибачте, Баккі і Стейсі, але Ванда обрала блаженство, вчинила так, як їй звеліло серце. Без кабельного телебачення її телевізор показує лише сніг і широкі темні лінії, що піднімаються нескінченним циклом вгору на екрані. Ванда все одно завжди ненавиділа Баккі і Стейсі, як і майже всіх по телевізору, особливо якщо вони були задоволеними, доглянутими. (До телеведучих ранкових випусків новин і передач телевізійних мереж у неї особлива відраза.) Ванда не була задоволеною і доглянутою з того часу, як самовдоволений Джек Сойер звинуватив її чоловіка Торні у жахливих злочинах, яких він ніколи не чинив. Джек Сойер зруйнував її життя, і Ванда не збирається це ані пробачити, ані забути.

Ця людина заманила в пастку її чоловіка. *Підставила* його. Він зганьбив чесне ім'я Торні і запроторив його до в'язниці, просто щоб показати себе в хорошому світлі. Ванда сподівається, що вони ніколи не спіймають Рибак, тому що Рибак — це саме те, чого і заслуговують ці підлі вродки. Ви *граєте* за підлими правилами, ви і є підлі, а такі люди повинні йти до найглибших безодень пекла — ось що думає Ванда Кіндерлінг. Ванда міркує, що Рибак — це *відплата*. Нехай він уб'є сотню шмаркачів, нехай уб'є тисячу, а після цього нехай візьметься за їхніх батьків. Торні не міг убити тих повій у Лос-Анджелесі. Це були вбивства на сексуальному ґрунті, а Торні, слава Богу, не був зацікавлений у сексі. Він ріс, а його штучка була завбільшки з мізинець; тож це просто неможливо, щоб його могли зацікавити непристойні жінки чи секс узагалі. Але Джек Сойер жив

у Лос-Анджелесі, чи не так? А можливо, це він убив тих шльондр, тих повій, а тоді списав це все на Торні?

Ведучий описує дії колишнього лейтенанта Соєра по-передньої ночі, і Ванді Кіндерлінг відригується жовч. Вона хапає склянку, що стоїть на столику коло ліжка, і гасить внутрішню пожежу трьома ковтками горілки.

Торг, який, здається, якраз доречний відвідувач таких, як Ванда, не звертає жодної уваги на новини, бо він десь далеко, у Потойбіччі.

Чарльз Бернсайд зараз у своєму ліжку в притулку Макстона насолоджується снами, проте не зовсім своїми, вони надходять від іншої істоти з іншої реальності й зображають світ, який він, власне, ніколи не бачив. Одягнені в лахміття, поневолені діти плетуться своїми закривавленими ніжками повз язика полум'я і крутять величезні колеса, а ті, своєю чергою, повертають ще більші, що надає руху зловісним двигунам, двигунам руйнування, які знаходяться високо-високо в чорно-червоному небі. Велике поєднання! Їдкий сморід розплавленого металу і чогось мерзенного, чогось схожого на сечу дракона, утворює в повітрі важкий запах відчаю. Ящірки-демони підхльостують дітей товстими хвостами, щоб ті рухалися далі. Просто неможливо чути шум гуркоту і ляскання, нестерпних і жахливих важких ударів. Ці сни приносять безмежне і спотворене задоволення кращому другу Берні і його люблячому господарю, містеру Маншану.

Покинувши відділення «Маргаритка», минувши красивий вестибюль, перетнувши маленьку кімнатку Ребекки Вілас, можна побачити Живчика Макстона, якого цікавлять питання буденніші. Маленький телевізор на полиці над сейфом транслює небачений образ Навіженого Угорця Грабовського, який здобув цілковиту перемогу над Венделлом Гріном, завдавши удару надпотужним кишеньковим ліхтариком, але Живчик майже не помічає цього дивовижного моменту. Йому треба придумати, де взяти тринадцять тисяч

доларів, які він заборгував своєму букмекеру, адже в нього є лише половина цієї суми. Вчора прекрасна Ребекка їздила до Міллера і зняла там більшу частину його прихованих заощаджень. Він також може використати приблизно дві тисячі доларів зі свого особистого кредитного рахунку, але повернути їх доведеться до кінця місяця. Залишається шість тисяч, і це змушує Живчика звернутись до так званої креативної бухгалтерії. На щастя, креативна бухгалтерія — це якраз спеціальність Живчика, і коли він починає обмірковувати варіанти, то бачить, що труднощі можна подолати.

Зрештою, він же й пішов у бізнес, у першу чергу, щоб вкрати якомога більше грошей, чи не так? Якщо не враховувати обслуговування міс Вілас, то злодійство — це єдина діяльність, що дає йому задоволення. Сума практично не має значення: як ми вже бачили, Живчику так само приємно видурити дріб'язки у родичів, котрі прийшли на Свято полуниці, як і виманити в уряді десять чи п'ятнадцять тисяч доларів. Утіха в тому, *що все це йому минається безкарно*. Отже, йому треба шість тисяч; чому б йому не взяти десять? Тоді він зможе не чіпати кредитного рахунку, а також у нього залишиться ще дві тисячі, щоб знову грати. Він веде в комп'ютері подвійну бухгалтерію, тож легко може зняти гроші з банківського рахунку так, щоб наступна державна аудиторська перевірка, яка буде десь через місяць, не знайшла порушень. Якщо аудитори вимагатимуть облік банківських операцій, навіть на такий випадок у нього є кілька трюків. Проте дуже погано, що скоро перевірка — Живчик хотів би мати трохи більше часу, щоб залатати дірки. Проблема не в тому, що він втратив тринадцять тисяч доларів. Проблема в тому, що він втратив їх невчасно. Щоб краще розібратися із цим, Живчик бере клавіатуру і вводить команду комп'ютеру, щоб роздрукувати декларації двох бухгалтерій. До того часу, як тут з'являться аудитори, ці сторінки він знищить

через канцелярську паперорізальну машинку, звідки вони вийдуть, як макарони.

Давайте перейдемо від однієї форми божевілля до іншої.

Після того як власник трейлерного парку «Холідей» тремтячим указівним пальцем показує на помешкання Френо, Джек їде ґрунтовою дорогою, дедалі більше сумніваючись. «Ейрстрім» Тенсі останній і найнедоглянений серед чотирьох трейлерів, що вишикувалися в ряд. Біля двох із них ростуть квіти, третій — обтягнений зеленими смугастими тентами, які роблять його схожим на будинок. Четвертий трейлер не оздоблений нічим. Навколо нього забур'янені засохлі квіти, що зрідка пробиваються крізь уторовану землю. Штори опущені. Його огорнули горе і втрата, над ним висить *невезіння*, і Джек би це помітив, якби зупинився, щоб задуматись. Незрозуміло чому, але трейлер має вигляд покинутого. Горе зруйнувало його, як руйнує людину. І коли Джек виходить із машини і підходить до шлакоблоків перед входом, він сумнівається в тому, чому приїхав сюди. Джек починає усвідомлювати, що не може нічим допомогти Тенсі Френо, окрім як просто поспівчувати.

Він починає розуміти, що під сумнівами приховуються його справжні почуття, що пов'язані з дискомфортом, який породжує трейлер. Він просто не хоче туди заходити. Але він не може зупинитися на півдорозі, має продовжувати шлях уперед. Джеків погляд зупиняється на килимку перед входом (для нього це частина звичайного світу, світу який уже, здається, починає зникати навколо нього), піднімається на найвищу сходинку і стукає у двері. Нічого не чути. Можливо, вона досі спить і зовсім не хоче прокидатись. Якби він був Тенсі, то залишався б у ліжку стільки, скільки це було б можливо. Якби він був Тенсі, то пролежав би в ліжку не один *тиждень*. Ще раз долаючи бажання піти, Джек стукає у двері й каже:

— Тенсі? Ви прокинулися?

Тихий голос зсередини відповідає:

— Прокинулася, а що?

«Ах-ох», — думає Джек і каже:

— Ви підвелися з ліжка? Я Джек Соєр, Тенсі. Ми зустрічались вчора увечері. Я допомагаю поліції, і я казав, що прийду сьогодні.

Він чує кроки, що наближаються до дверей.

— Ви той чоловік, який дав мені квіти? То був милий чоловік.

— То був я.

Клацає замок, і клямка повертається. Двері відчиняються, утворивши лише маленьку щілинку. З темряви видніється частинка блілого обличчя з оливковим відтінком і блищить одне око.

— Це ви. Заходьте, швидко. *Швидко*. — Вона поступається, трішки прочиняє двері, щоб він міг лише протиснутися.

Коли він заходить усередину, вона гучно зачиняє двері і знову замикає.

Штори на вікнах затемнюють інтер'єр довгого трейлера, лише з країв просочується світло. Одна тьмяна лампа горить над раковиною, інша освітлює столик, на якому стоїть пляшка з-під кавового бренді, брудна склянка із зображенням мультиплікаційного персонажа і фотоальбом. Світло лампи освітлює щонайменше половину стільця, що стоїть поруч зі столом. Тенсі Френо відходить від дверей і ступає на два ніжні кроки до нього. Вона нахиляє голову і складає руки під підборіддям. Затуманений, трохи скляний погляд її очей лякає Джека. Навіть якщо говорити про здоровий глузд, враховуючи найширші, найглибші його аспекти, то все одно не можна сказати, що ця жінка сповна розуму. Він навіть не уявляє, що їй сказати.

— Можливо ви хочете... сісти? — Вона як господиня цього дому показує на дерев'яний стілець із високою спинкою.

— Якщо ви не проти.

— Чому я маю бути проти? Я збираюсь сісти на *свій* стілець, то чому б вам не сісти на цей?

— Дякую, — каже Джек і сідає, спостерігаючи, як вона плавно йде до дверей і перевіряє, чи вони замкнені.

Переконавшись, Тенсі блискуче всміхається до нього і йде нечутними кроками назад до стільця. Граційно, як качка-балерина. Коли вона опускається на стілець, він промовляє:

— Ви боїтеся когось, хто може прийти сюди, Тенсі? Є хтось, через кого ви змушені замикати двері?

— О так, — каже вона, нахилившись уперед, і зводить брови, як маленька дівчинка, котра перебільшує серйозність. — Але це не *хтось*, а *щось*. І я ніколи, ніколи не впусчу більше його у свій дім, нізащо. Але я впускатиму вас, тому що ви дуже мила людина і ви дали мені ці чудові квіти. І ви теж дуже гарний.

— Горґ — це і є той, кого ви не хочете впускати, Тенсі? Ви боїтесь Горґа?

— Так, — чинно каже вона. — Хочете чаю?

— Ні, дякую.

— А я вип'ю. Це дуже, дуже хороший чай. На смак він нагадує каву. — Вона зводить брови і знову запитує його, але цього разу лише веселим поглядом.

Він хитає головою. Не підводячись зі стільця, Тенсі наливає собі в склянку зо два пальці бренді і ставить пляшку назад на стіл. Персонаж на її склянці, як бачить Джек, — Скубі-Ду. Тенсі робить ковток зі склянки.

— Смачно. У вас є подружка? Я могла б бути вашою подружкою, особливо, якщо ви даруватимете мені такі чудові квіти. Я поставила їх у вазу. — Вона це каже якось викривлено, що схоже на «*вас-с-су*». — Бачите?

На робочій поверхні кухні лілії з долини нахилились у скляній банці, наполовину наповненій водою. Без Територій вони довго не проживуть. Джек припускає, що швидше

цей світ отруїть їх, ніж вони зможуть із ним упоратися. Кожна крапля доброти, яку вони віддають навколишньому світу, відбирає часточку їхнього аромату. Він розуміє, що Тенсі тримається на плаву завдяки тому, що залишилося в ліліях від Територій, — коли вони загинуть, захисний образ маленької дівчинки розсиплеться на порошок, і її, мабуть, поглине божевілля. Він готовий дати голову на відсіч, що це божевілля наслав їй Горг.

— У мене є хлопець, але це пусте. Його звали Лестер Мун. Шнобель зі своїми друзями називають його Смердючий Сир, але я не знаю чому. Лестер не такий уже й смердючий, принаймні коли тверезий.

— Розкажіть мені про Горга, — каже Джек.

Відвівши мізинець від склянки Скубі-Ду, Тенсі робить ще один ковток кавового бренді. Вона супиться.

— О, про це, насправді, не дуже хочеться говорити.

— Я хочу знати про нього, Тенсі. Якщо ви допоможете мені, я зможу вас запевнити, що він ніколи не потурбує вас знову.

— Справді?

— І ви допоможете мені знайти того, хто вбив вашу доньку.

— Я не можу зараз про це говорити. Це мене надто засмучує. — Тенсі проводить рукою над колінами, неначе змітає крихти.

Вона супить обличчя, а в очах з'являється новий вираз. На якусь мить відчайдушна, незахищена Тенсі піднімається на поверхню, котра щомиті може кинутися у вир горя, божевілля і гніву.

— Горг має людську подобу, чи, можливо, він має якийсь інакший вигляд?

Тенсі надто повільно хитає головою з боку в бік. Вона знову заспокоює, опановує себе і може контролювати емоції.

— Горг *не* має людської подоби. Зовсім ні.

— Ви казали, він дав вам пір'їну, яка тоді була у вас. Він схожий на птаха?

— Горґ не схожий на птаха, він і є птах. І хочете знати, який саме? — Вона нахиляється вперед, на обличчі з'являється вираз шестирічної дівчинки, котра хоче розповісти про найгірше, що вона знає в житті. — *Ворон*. Це був великий старий *ворон*. Увесь чорний. Але не блискуче-чорний. — Її очі розширюються в міру серйозності того, що вона каже. Погляд стає серйозним від усвідомлення того, що їй доведеться сказати. — Він прийшов з нічного берега Плутона, з поеми, яку ми вчили з місіс Норманді в шостому класі. «Ворон» Едгара Аллана По.

Тенсі випростовується, задоволена, що продемонструвала своє знання з історії літератури. Джек припускає, що на обличчі місіс Норманді, мабуть, з'явився б такий самий задоволений вираз, як зараз на обличчі Тенсі, але в погляді вчительки не сяяло б таке яскраво виражене божевілля.

— Нічний берег Плутона — це не частина цього світу, — веде далі Тенсі. — Ви знали це? Це *поруч* із цим світом, *за* ним. Вам треба знайти двері, якщо хочете туди зайти.

Джек раптом розуміє, що вона говорить, як Джуді Маршалл, але Джуді розповідала з неймовірною хоробрістю у глибині душі, що врятувало її від божевілля. Тієї миті, коли йому на думку спадає Джуді Маршалл, він неймовірно сильно хоче її побачити. Йому здається, що Джуді — ключ до загадки, що його оточує. А якщо вона ключ, то вона і двері, які цей ключ відмикає. Джек хоче вийти з темної спотвореної атмосфери «Ейрстріма» Тенсі; йому кортить скасувати зустріч із Грізною П'ятіркою і помчати по шосе через пагорб до Ардена і гнітючої лікарні, у якій сяюча Джуді Маршалл здобула свободу в замкненому психіатричному відділенні.

— Але я ніколи не хотіла знайти ці двері, тому що я не хочу йти туди, — виспівуючи, говорить Тенсі. — Нічний берег Плутона — це *поганий* світ, там все у *вогні*.

— Звідки ви це знаєте?

— Мені розповідав Горґ, — шепоче вона. Тенсі швидко відводить погляд і переводить його на склянку зі Скубі-Ду. — Горґ любить вогонь. Але не тому, що він дає тепло. Тому, що він спалює усе вщент, і це робить його щасливим. Горґ каже... — Вона хитає головою і підносить склянку до рота.

Замість того щоб пити, вона нахилиє рідину в склянці так, щоб хлєптати її язиком. Тенсі плавно переводить очі, щоб зустрітися з його поглядом.

— Я думаю, мій чай магічний.

«*Закладаюся, так і є*», — думає Джек, і його серце розривається, коли він дивиться на тендітну Тенсі, яка заблукала.

— Тут ти не можеш плакати, — каже вона йому. — Схоже на те, що ти хочеш плакати, але не можна. Місіс Норманді не дозволяє. Проте ти можеш мене поцілувати. Ти хочеш поцілувати мене?

— Звичайно, що так, — каже він. — Але місіс Норманді цілуватися також не дозволяє.

— Ох. — Тенсі знову хлєбче свій напій. — Ми зможемо зробити це пізніше. І ти можеш обійняти мене, як Лестер Мун. І все, що Лестер робить зі мною, ти теж можеш робити.

— Дякую, — каже Джек. — Тенсі, ти можеш мені ще сказати, що говорив тобі Горґ?

Вона схиляє голову, ховає і випинає губи.

— Він казав, що прийшов сюди через палаючу діру із краями-пелюстками. Він казав, що я як матір маю допомогти своїй доньці. У вірші її звати Ленор, але її справжнє ім'я Ірма. І він казав... він казав, що жалюгідний стариган з'їв її ногу і що з Ірмою могло статись ще гірше.

На кілька секунд Тенсі, здається, поринає у свій внутрішній світ, зникає за нерухомою оболонкою. Її рот досі напіврозтулений, очі навіть не кліпають. Коли вона повертається-

ся звідти, де була, то стає схожою на статую, що повільно оживає. Вона говорить так тихо, що її навіть важко почути.

— Я хотіла *розправитися* з тим стариганом, добряче розправитись. Але ви дали мені прекрасні лілії та сказали, що він не той. Він же не той, правда?

Джеку хочеться кричати.

— Він сказав, — шепоче Тенсі з недовірою, — що з Ірмою могло статись ще гірше. Він не сказав, що саме. Він показав мені. І коли я побачила, то думала, що очі мої горять. А втім, я все одно бачила.

— Що ви бачили?

— Велике-велике місце, усе у вогні, — каже Тенсі. — У вогні, що здійсмається вгору. — Вона замовкає, її тіло струшує внутрішній землетрус, він починається від обличчя, спускається вниз і виходить з кінчиків пальців. — *Ірми* там немає. Ні, немає. Вона померла, і жалюгідний стариган з'їв її ногу. Він надіслав мені листа, але я його не отримувала, тож Горґ прочитав мені. Я не хочу думати про той лист. — Вона говорить, як маленька дівчинка, котра описує те, що щось почула про когось або вигадала.

Щільна завіса з'являється між Тенсі й побаченим та почутим нею, саме ця завіса дозволяє їй функціонувати. Джек знову замислюється, що буде з нею, коли лілії зів'януть.

— А зараз, — каже вона, — якщо ви не збираєтесь мене цілувати, вам час іти. Я хочу трохи побути сама.

Здивований її рішучістю, Джек підводиться і починає говорити щось ввічливе і безглузде. Тенсі рукою показує йому на двері.

Надворі повітря наповнилося важкими, неприємними запахами, змішаними з невидимими хімічними речовинами. Лілії з Територій зберегли більше сили, ніж Джек міг собі уявити, більше ніж достатньо, щоб наповнити ароматом і очистити простір Тенсі. Земля під ногами Джека витоптана й випалена, у повітрі витає запах перегорілої кислоти.

Джек ледь не змушує себе дихати, коли йде до пікапа, але чим більше він вдихає, тим швидше повертається до звичайного світу. Проте тепер він відчуває, що *його* світ отруйний. Він хоче лише одного: підняти Шосе-93 до місця огляду, яке любить Джуді Маршалл, і прямувати через Арден до автостоянки, проминути двері лікарні, подолати бар'єри доктора Шпігельмана і наглядача Джейн Бонд, аж доки зможе знову знайти життєдайну присутність Джуді Маршалл.

Він майже думає, що кохає Джуді Маршалл. Можливо, він і кохає її. Він знає, що потребує її: Джуді — його двері та ключ. Його *двері*, його *ключ*. Хай би що це означало, це правда. Так, жінка, яка йому потрібна, — одружена з неймовірно милим Фредом Маршаллом, але він не хоче одружуватись із нею; фактично, він не хоче навіть спати з нею, все зовсім не так — він хоче просто стояти перед нею і дивитись, що відбувається. *Щось* буде відбуватись, достоту, але коли він намагається уявити, що саме, то бачить лише вибух червоного малесенького пір'я — зовсім не те, на що він сподівається.

У нього паморочиться голова, однією рукою він спирається об кабінку пікапа, другою береться за клямку. І кабінка, і клямка обпікають йому руки, і деякий час він махає ними в повітрі. Коли сідає в кабінку, сидіння також гаряче. Спускає вікно, відчуття болючої втрати зникає. Джек знову впізнає запах звичайного світу, який тепер уже пахне гарно. Пахне літом. Куди йому зараз їхати? «*Цікаве питання*», — думає він, але коли знову опиняється на дорозі і проїжджає не більше ста футів, ліворуч бачить невисоку сіру дерев'яну будівлю «Сенд Бар». Джек, не вагаючись, звертає на досить велику стоянку, немов раніше знав, що їде сюди. Шукаючи місце в затінку, Джек об'їжджає будівлю і бачить невеличкий зелений оазис — крилатий клен, що росте просто з асфальту, у найвіддаленішому кутку автостоянки.

Він ставить свій «Рем» у затінку дерева, виходить із кабіни, залишаючи вікна опущеними. Хвилі гарячого повітря здіймаються над іще двома автомобілями на автостоянці.

Зараз 11:20. Він устиг зголодніти, оскільки його сніданок складався з чашки кави і шматка хліба з мармеладом, та й то три години тому. Джек відчуває, що день сьогодні буде довгим. Тому доки він чекатиме на байкерів, йому потрібно перекусити.

Задній вхід до «Сенд Бар» веде до вузького коридору, який зрештою закінчується довгим прямокутним приміщенням із блискучою барною стійкою з одного боку і рядком дерев'яних кабінок — з іншого. Посередині кімнати — два великі білярдні столи, а між ними музичний автомат біля стіни. На видному місці кімнати, по центру стіни, на висоті вісім-дев'ять футів над чистою дерев'яною підлогою, висить великий екран телевізора. Звук приглушений, тому неможливо зрозуміти змісту реклами. Після яскравого сонця на автостоянці в барі приємне тьмяне освітлення. Коли очі Джека звикають до напівтемряви, він бачить кілька ламп, що розсіюють світло.

Як розуміє Джек, бармен — це і є знаменитий Лестер Смердючий Сир Мун. Щойно Джек заходить, той зводить на нього погляд, а тоді знову відводить його і читає розгорнений «Вісник» на барній стійці. Джек уможується за кілька футів праворуч від нього на стілець, бармен знову підводить очі. Смердючий Сир не такий уже й жахливий, як Джек очікував. Він одягнений у чисту сорочку, яка лишень трішки світліша, ніж його кругле, з невиразними рисами обличчя та поголена голова. Мун має вигляд професіонала і водночас людини, ображеної життям. Мабуть, через те, що вимушений продовжувати сімейний бізнес, хоча переконаний, що в іншій сфері діяльності зміг би проявити себе набагато краще. Інтуїція підказує Джекові, що відчуття цілковитого розчарування і стало причиною прізвиська, яким нарекли його байкери. У нього вигляд такий, наче він щохвилини очікує відчути неприємний запах.

— Я можу замовити щось поїсти? — запитує Джек.

— Усе зазначено на дошці. — Бармен повертається і показує білу дошку, на якій рухомими літерами пробігає меню.

«Гамбургер, чізбургер, хот-дог, смажена ковбаса, сардельки, сандвіч, картопля фрі і кільця цибулі».

Цим жестом він хотів змусити Джека зрозуміти, що той неухажний.

— Вибачте, я не помітив.

Бармен знизує плечима.

— Середній чізбургер і фрі, будь ласка.

— Ланч починається не раніше від одинадцятої тридцять, на дошці написано. Бачите? — Ще один глузливий жест у бік напису. — Мама готує все зараз. Я можу передати їй замовлення, вона візьметься за нього, коли зможе.

Джек дякує, бармен глипає на екран телевізора, прямує до кінця барної стійки і зникає за рогом. За кілька секунд він повертається, знову дивиться на екран і запитує в Джека, що той буде пити.

— Імбирний ель, — відповідає Джек.

Дивлячись на екран, Лестер Мун тонкою цівкою наливає імбирний ель у півний бокал і відсуває його в бік Джека. Тоді його рука зісковзує під барну стійку, щоб узяти пульт дистанційного керування, і він каже:

— Сподіваюся, ви не заперечуєте, я дивлюсь старий фільм, досить кумедний.

Він натискає на кнопку пульта, і Джек чує голос своєї матері.

«Здається, Смоукі прийде сьогодні пізно, я б хотіла, щоб цей маленький хитрун навчився утримуватись від надмірного вживання алкоголю».

Перш ніж Джек повертає обличчя до екрана, Лестер Мун запитує, чи він пам'ятає Лілі Кавано.

— О, так.

— Я дуже любив її, коли був дитиною.

— І я, — каже Джек.

Джек одразу ж упізнає фільм *«Жах Дедвуд Галч»*, комічний вестерн 1950 року, у якому вже тоді славетний і досі згадуваний з любов'ю Білл Таунс, такий-собі Боб-

Гоуп для бідняків, грав боягузливого азартного гравця і шулера, що приїжджає до маленького населеного пункту Дедвуд Галч, Арізона, і його помилково приймають за горезвісного стрілка. Красива і дотепна власниця салуну «Лейзі 8», веселого центру соціального життя села, Лілі Кавано, улюблениця ковбоїв, ледарів, скотарів, торговців, правоохоронців і покидьків, котрі провели з нею не одну ніч. Вона попереджає своїх клієнтів, щоб ті залишали біля дверей револьвери, а також ті манери, які побутують лише у світі опопанакс. Зараз минуло вже з півгодини фільму, демонструється сцена, в якій Лілі Кавано сама у своєму салуні намагається позбутися надокучливої бджоли.

Бджола і Королева Бджіл, — посміхаючись, думає Джек.

З настирливим дзижчанням Лілі відмахується ганчіркою, мухобійкою, шваброю, віником, ременем від пістолета. Усі її намагання виявляються марними, бджолі постійно вдається ухилитись, вона дзижчить то тут, то там, то на барній стійці, то на столику для карт, то на пляшці віскі, то на інших трьох бутлях, що стоять рядком, то на піаніно, а то й чекаючи, коли комаха хитро підкрадеться, і вона застосує проти неї наступний вид зброї, але бджола злітає за мить до того, як вона намагається її знешкодити. У цих прекрасних невеличких кадрах можна побачити фарс.

Коли Джеку було шість, шість, шість, чи, можливо, сім, він ледь не заходився від сміху щоразу, коли бачив, як його талановитій матері знову і знову не щастить здолати цю летючу набридливу бджолу. Якимось поцікавившись, як творці фільму змусили комаху робити всі ці речі, його мати пояснила, що це не справжня бджола, а зачарована, і чаклували над нею у відділі спецефектів.

Лестер Мун каже:

— Я ніколи не міг зрозуміти, як вони змушували бджолу летіти туди, куди вони хотіли, вони що — *тренували* її?

— Спочатку вони зняли тільки її саму, — каже Джек, дійшовши висновку, що Смердючий Сир — це досить непоганий хлопець, який чудово знається на актрисах. — Мультиплікатори вставляють спецефект бджоли пізніше. Це не справжня бджола, а малюнок — анімація. А навіть не скажеш, правда?

— Та не може бути! Ви впевнені? До того ж звідки ви знаєте?

— Я читав про це в якійсь книжці, — каже Джек, використовуючи універсальну відповідь на такі запитання.

Вишукано одягнений шулер Білл Таунс ліниво проходить крізь двері салуна «Лейзі 8». Він хтиво споглядає на господарку закладу, не звертаючи уваги, що вона підкрадається до бджоли, яка знову вмостилася на блискучу барну стійку. Він думає лише про залицання, тож прямує поважною ходою.

«Я бачу, ти знову повернувся, красунчику, — каже Лілі, — очевидно, тобі тут сподобалося».

«Крихітко, це найприємніший заклад на захід від Міссурі. Це місце нагадує мені те, де я обіграв у “Блек Джек” Мак-Гурка, не залишивши йому жодного шансу. Бідний “Блек Джек”. Він не зрозумів, коли треба було скинути».

Створюючи шум, неначе злітає Б-52, зачарована бджола, фантастична істота, готується до посадки на капелюх охайно зачесаного Білла Таунса. На обличчі коміка з’являється кумедний жак. Він розмахує руками, танцює джигу і хрипко верещить. Зачарована бджола виконує авіаційні трюки над збентеженим псевдострілком. Розкішний капелюх падає, волосся куйовдиться. Він нахиляється до стола і, зрештою, метушливо розмахуючи руками, залазить під нього та благає про допомогу.

Одним оком спостерігаючи за неквапливою бджолою, Лілі прямує до барної стійки, бере склянку і складену газету. Вона наближається до столу та спостерігає за бджолою, яка накручує кола. Вона стрибає вперед, опускає склянку.

Бджола, опинившись у пастці, злітає і б'ється об дно склянки. Лілі нахилиє склянку, просовує складений папір під неї та підводить руки, притискаючи газету до склянки.

Камера від'їжджає, і ми бачимо, як боягузливий гравець визирає з-під столу, коли Лілі штовхає двері й випускає бджолу.

Позаду нього Лестер Мун каже:

— Чізбургер готовий, містере.

Протягом наступних півгодини Джек поглинає свій бургер і намагається повністю зануритись у фільм.

Бургер чудовий, світового класу, такий пікантний смак можна отримати, тільки підсмаживши його на змащеній олією сковорідці. Фрі бездоганна, із золотавою і хрусткою скоринкою, але він ніяк не може зосередитись на фільмі «*Жах Дедвуд Галч*». Проблема не в тому, що він бачив цей фільм з дюжину разів, проблема в Тенсі Френо. Чим більше він про це думає, то менше розуміє, що відбувається.

За словами Тенсі, *ворон* на ім'я Горґ прийшов зі світу, який розташований поруч і водночас за межами світу, відомого нам. Очевидно, вона говорила про Території, використовуючи фразу з «Ворона» По, вона назвала цей, інший, світ «Нічний берег Плутона». Це досить вдала назва для таких, як Тенсі, але аж ніяк не стосується магічних Територій. Горґ розповів Тенсі, що все в його світі було у *вогні*. Так не можна було б описати навіть Випалені Землі. Джек пригадує Випалені Землі й дивний потяг, який підібрав його і Раціонального Річарда, тоді хворого, слабого Раціонального Річарда, і яким вони їхали величезною червоною пустелею. Там жили дивні створіння, люди-алігатори, птахи з обличчями бородатих мавп, але там достоту не було все у вогні. Випалені Землі — це результат давньої катастрофи, але на той час там уже не було ніяких пожеж. Про що говорила Тенсі? *Велике-велике місце, усе у вогні... що здійснюється вгору*. Що вона бачила, що за пейзаж Горґ відкрив її погляду? Вона неначе описувала величезну палаючу

вежу або високу будівлю, яку поглинув вогонь. Палаюча вежа, палаюча будівля в палаючому світі — хіба таке може бути на Територіях?

За останні сорок вісім годин Джек двічі був на Територіях, і те, що він бачив, було прекрасним — очищувальним. Найглибша правда, яку знав Джек про Території, — це те, що вони мають священну магію: цю магію він бачив у Джуді Маршалл. Завдяки цій магії Території можуть давати чудове благословення людям. Життя цієї незвичайної, наполегливої, милої серцю жінки, котра висміює кумедного Білла Таунса на великому екрані, урятував предмет з Територій. Через те що Джек був на Територіях — і, можливо, через те, що він тримав у руках Талісман, — майже кожен кінь, на якого він ставить, приходиться першим, майже всі акції, які він купує, втричі збільшуються у вартості, майже щоразу, як він сідає грати в покер, виграш у його руках.

Тож про який світ говорила Тенсі? І що означає, що Горґ прийшов сюди через палаючу діру?

Коли Джек учора перестрибнув, він відчув якесь нещастя, якусь небезпеку далеко на південному заході, і він підозрював, що саме там варто шукати Двійника Рибака. Убити Рибака, убити Двійника; і не має значення, кого першого, у будь-якому разі інший ослабне. Але... це досі не має сенсу. Коли ти подорожуєш між світами, ти просто *робиш сальто*, а не розводиш вогонь на краю одного світу і біжиш через нього до іншого.

За кілька хвилин до дванадцятої години гуркіт мотоциклів приглушує голоси з екрану.

— О, містере, ви, мабуть, захочете піти, — каже Мун. — Це...

— Грізна П'ятірка, — каже Джек. — Я знаю.

— Гарзд. Просто деякі наші клієнти бояться їх до смерті, але якщо до них правильно ставитись, то вони поведуться нормально.

— Я знаю, щодо цього не варто перейматися.

— Я маю на увазі, якщо ви купите їм пива чи ще чогось, вони приймуть вас за свого.

Джек підводиться зі стільця і говорить йому буквально в обличчя:

— Лестере, немає причин для хвилювання. Вони їдуть сюди, щоб зустрітися зі мною.

Лестер кліпає. Джек лише тепер побачив, що його брови тонкі, дві вигнуті цівки, як було модно у 1920-х.

— Думаю, мені варто почати наповнювати келихи «Кінгслендським».

Він дістає келихи з-під барної стійки, ставить їх під кран бочечки з «Кінгслендським Елем» і відкорковує клапан. Товстий струмінь янтарної рідини в келиху перетворюється на піну. Звук мотоциклів чується вже перед будівлею, а тоді стихає. Шнобель Сент-Пір, гримаючи дверима, завалює всередину, а за ним і Док, Мишеня, Сонні і Диктатор Білл. Вони схожі на вікінгів, і Джек дивиться на них із захватом.

— Смердючко, вимкни, до дідька, цей телевізор, — гарчить Шнобель. — І ми приїхали сюди не пити, тож виливай пиво в каналізацію. Все одно ти налив його так, що там лише піна. А тоді йди на кухню до мами. Наша справа із цим чоловіком тебе не обходить.

— Гаразд, Шнобелю, — каже Мун тремтячим голосом. — Дай мені лишень секунду.

Шнобель та решта вишикувались у лінію за барною стійкою, дехто з них витріщився на Смердючого Сира, а дехто втупив очі в Джека. Мишеня досі зі своїми тугими кісками, а також смужками під очима, нанесеними якоюсь тьмяно-чорною речовиною, як у футболіста. Диктатор Білл і Сонні знову зібрали свої гриви у хвостики. Ель і піна зісковзують з кухля і стікають у каналізацію.

— Гаразд, хлопці, — каже Мун.

Він прямує до службового приміщення бару. Двері зачиняються.

Члени Грізної П'ятірки розділяються і розтягуються по кімнаті перед Джеком. Більшість із них схрещують руки на грудях, випинаючи м'язи. Джек відсовує тарілку на край барної стійки, підводиться і каже:

— До вчорашнього дня хто-небудь із вас чув про Джорджа Поттера?

Умостившись на край більярдного столу, того, що ближче до дверей, Джек зустрічається поглядом зі Шнобелем і Доком, котрі сидять на стільцях, нахилившись уперед. Диктатор Білл стоїть позаду Шнобеля і притис палець до губ, схиливши голову. Мишеня розлігся на іншому більярдному столі, підперши голову однією рукою. Насупившись та постукуючи кулаками один об один, Сонні снує туди-сюди між барною стійкою і музичним автоматом.

— Ви впевнені, що він не сказав «Похмурий дім», як у романі Діккенса? — каже Мишеня.

— Я впевнений, — каже Джек, нагадуючи собі, що йому не варто дивуватися щоразу, коли ці хлопці демонструють, що закінчили університет. — Він сказав «Чорний Дім».

— Господи, я майже... — Мишеня хитає головою.

— Ще раз, як звали того будівельника? — запитує Шнобель.

— Прізвище Бернсайд. Ім'я, мабуть, Чарльз, іноді його називали Чаммі. А до цього його звали Бір Штайн чи якось так.

— Бірштайн? Бірштайн?

— Саме так, — каже Джек.

— І ви думаєте, що він Рибак.

Джек киває. Шнобель вирячився на нього, неначе намагається простромити поглядом його наскрізь.

— Наскільки ви в цьому впевнені?

— На дев'яносто дев'ять відсотків. Це він підкинув «полароїди» у кімнату Поттера.

— Дідько. — Шнобель зривається зі стільця і стає з іншого боку барної стійки. — Не варто забувати про те, що банально просто. — Він згинається і випростовується з телефонною книжкою в одній руці. — Розумієте, що я маю на увазі? — Шнобель розгортає довідник, поклавши його на барну стійку, перегортає кілька сторінок, гортає назад і проводить товстим пальцем по колонці з іменами. — Жодного Бернсайда. Дуже погано.

— Проте це чудова ідея, — каже Джек. — Я й сам шукав сьогодні зранку.

Сонні зупиняється на півдорозі від музичного автомата, спрямовує палець у бік Джека й каже:

— Як давно було побудовано цей клятий дім?

— Близько тридцяти років тому. У сімдесятих.

— Чорт, та ми всі ще тоді були зовсім дітьми і жили в Іллінойсі. Як ми взагалі можемо знати про цей будинок?

— Хлопці, ви їдете скрізь. Я подумав, можливо, ви його бачили. Він схожий на примару. Люди люблять розповідати про такі будинки, — сказав Джек.

Зазвичай будинки стають схожими на примару, якщо в них довго ніхто не живе або якщо в них сталося щось жахливе. У такому разі, думав він, дім сам собою стає жахливим, тож про нього говорять навіть ті, хто ніколи його не бачив. Зі слів Дейла, можна дійти висновку, що Чорний Дім зник у своїй власній неіснуючій тіні.

Він каже:

— Подумайте про це. Спробуйте пригадати. Ви прожили у Френч Лендінгу не один рік, невже вам ніколи не доводилось чути про будинок, який, здається, проклятий. Чорний Дім завдав шкоди своїм же будівельникам. Робітники ненавиділи це місце; вони боялися його, казали, що коли до нього підходиш, то не бачиш своєї тіні. Вони стверджували, що він уже був примарним, коли ще тільки будувався. Урешті-решт, усі відмовились там працювати, тож Берні довелось добудувати його власноруч.

— Очевидно, він десь захований, — каже Док. — Він, швидше за все, не на видному місці. Його точно не варто шукати в одному з розвинених районів, таких, як Лібертивіль. Також його не знайдеш на Робід Гуд Лейн.

— Так, — каже Джек. — Мені варто було згадати про це раніше. Поттер розповів мені, що будинок будувався десь далеко, наприкінці так званої дороги, на галявині. Тож він десь серед лісу, Доку, ви маєте рацію. Він ізольований.

— Ей, ей, ей, — бурмоче Мишеня, сівши прямо і звівши ноги з більярдного столу.

Його очі заплющені, він плескає м'язистою рукою себе по лобі.

— Якби я тільки міг пригадати... — звучить стогін розчарування.

— *Що?* — Голос Шнобеля вдвічі гучніший, ніж зазвичай, він говорить, неначе каменем товче об цементний тротуар.

— *Я знаю*, що бачив це місце, — каже він. — Щойно ви почали про це говорити, у мене з'явилося відчуття, що ви говорите про щось знайоме. Але воно зависло десь глибоко в пам'яті й не виходить назовні. Коли я спробував пригадати, змусив себе подумати, — з пам'яті винирнули блискучі вогні. Коли Джек сказав, що будинок десь серед лісу, я зрозумів, про що він говорить. Я чітко згадав це місце. Воно було оточене блискучими вогнями.

— З опису не зовсім схоже на Чорний Дім, — каже Джек.

— Це достоту був він. Насправді вогнів там не було, я просто їх *бачив*. — Мишеня говорить так, ніби це все пояснює.

Сонні видає уривчасті звуки сміху, а Шнобель хитає головою та каже:

— Чорт.

— Я не розумію, — каже Джек.

Шнобель дивиться на Джека, зводить палець і запитує Мишеня:

— Ти говориш про липень-серпень два роки тому?

— Звичайно, — каже Мишеня, — літо «Максимальної Кислоти». — Він дивиться на Джека і всміхається. — Два роки тому ми дістали цю дивовижну, дивовижну кислоту. Лишень одна крапля — і в голові п'ять чи шість годин *найнеймовірніших* розваг. Ця штука не має побічних ефектів. Вона просто є *незрівнянною*. Тепер ви зрозуміли, про що я?

— Думаю, здогадуєся, — каже Джек.

— Під її дією можна виконувати будь-яку роботу. Навіть можна їхати за кермом. Осідлав свій мотоцикл — і вперед, куди завгодно. Робити звичні речі було простіше простого. Ти починаєш розуміти, що немає нічого неможливого, У будь-якій справі ти намагаєшся перевершити самого себе.

— Бодай у *чомусь*, проте Тімоті Лірі таки мав рацію.

— Боже, це була чудова штука, — каже Мишеня. — Ми приймали її, аж доки вона не закінчилась. Аж доки не закінчилась уся кислота, до *останньої краплі*. Якби її можна було дістати ще, то більше не потрібно було б нічого шукати. Я ніколи не знав, звідки вона взялась.

— Тобі й не треба знати, — каже Шнобель. — Повір мені.

— Тож ви були під дією кислоти, коли бачили Чорний Дім, — каже Джек.

— Так, і ось чому я бачив вогні.

Дуже повільно Шнобель запитує:

— Де це, Мишеня?

— Я не впевнений. Але зачекай, Шнобелю, дай я договорю. Це було того літа, коли я був у тісних стосунках з Малою Ненсі Хейл, пам'ятаєш?

— Безперечно, — каже Шнобель. — Неймовірно прикрий випадок. — Він дивиться в бік Джека. — Маленька Ненсі померла саме після того літа.

— Це був сильний удар для мене, — каже Мишеня. — Здавалось, у неї була алергія навіть на світло і повітря.

Вона постійно була хвора. У неї був висип по всьому тілу. Вона не могла перебувати надворі, бо від світла в неї пекли очі. Док не міг зрозуміти, що з нею, тож ми відвезли її в лікарню в Ла-Рів'єр, але вони також нічого не могли зрозуміти. Ми говорили з кількома хлопцями з Майо, але вони теж не змогли допомогти. Вона померла у *тяжких* муках. У мене серце розривалось, коли я на це дивився. Повірте, якби ви були на моєму місці, то відчували б те саме.

На кілька хвилин він замовкає. Потупивши очі, він дивиться на своє черево й коліна. Ніхто так само не промовляє жодного слова.

— Гарзд, — нарешті каже Мишеня, підвівши голову. — Ось що я згадав. Тієї суботи ми з Малою Ненсі гуляли під дією «Максимальної», просто їздили місцями, які нам подобалися. Ми поїхали до парку біля Ла-Рів'єр, тоді до Дог-Айленда, до місця огляду. Ми поверталися тією ж дорогою, зупинились над урвищем — там дуже гарно. Після того нам не хотілося їхати додому, тож ми просто катались місцевістю. Мала Ненсі помітила знак «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», особисто я з тисячу разів раніше проїжджав попри нього і ніколи не помічав, — він дивиться на Джека Сойєра. — Я не можу сказати точно, але мені здається, це було на 35-му.

Джек киває.

— Якби ми не були під дією «Максимальної», я не думаю, що вона побачила б той знак. О ні, тепер я починаю пригадувати. Вона запитала: «Що це?» — і, присягаюсь, я двічі або тричі дивився, щоб побачити той знак. Він був нахилений, пошарпаний, з кількома іржавими дірками. Наче схилився до дерев. «Хтось хоче, щоб ми не поїхали цією дорогою», — сказала Мала Ненсі. «І що вони там ховають?» Щось на кшталт цього. «А де тут дорога?» Я запитав, а тоді побачив її. То навіть важко було назвати дорогою. Завширшки вона була якраз достатньою, щоб проїхало

легкове авто, та й то якщо воно не надто габаритне. З обох боків — густі дерева. Господи, та я і не думав, що там заховано щось достатньо цікаве, гадав, там стоїть якась стара халупа. Крім того, мені не подобалась сама дорога. — Він глянув на Шнобеля.

— Що ти маєш на увазі під тим, що тобі не подобалась сама дорога? — запитує Шнобель. — Я неодноразово бачив, як ти їздив у місця, наперед знаючи, що вони не зовсім хороші. Можливо, ти трохи *лукавиш*, Мишеня?

— Чорт забирай, ти можеш називати це, як хочеш, я просто розповідаю тобі те, що було. Знак ніби казав: «ТРИМАЙСЯ ПОДАЛІ, ЯКЩО ЗНАЄШ, ЩО ДЛЯ ТЕБЕ КРАЩЕ». Він збурював у мені погані передчуття.

— Воно й не дивно, якщо враховувати, що це було погане місце, — перебиває Сонні. — Я бачив погані місця, вони не хочуть, щоб ти туди йшов і повідомляють про це.

Шнобель кидає на нього стриманий погляд і каже:

— Мені байдуже, наскільки *зловісним* є те місце, але якщо там живе Рибак, то я їду туди.

— І я поїду з тобою, — каже Мишеня, — але просто дослухай. Я хотів змінити курс і поїхати кудись поїсти смаженої курочки або ще чогось, що в поєднанні з «Максимальною» було б просто райською їжею чи як би ще то назвав Коул-рідж, але Мала Ненсі хотіла поїхати туди, *тому що* в неї з'явилися такі самі відчуття, як і в мене. Вона була азартною дівкою. І впертою теж. Тож я звернув, а Маленька Ненсі притулилася до моєї спини і сказала: «Не будь боягузом, Мишеня, давай газу!» — тож я трохи пришвидшився. І все навколо, здавалось, було передвісником лиха і жаху, але я бачив лише шлях, що, звиваючись, ховався між дерев, і переконував себе, що там немає нічого страшного.

— Що саме там було? — запитує Сонні, неначе хоче дізнатися інформацію для наукового дослідження.

— Темні постаті підходили до краю дороги і дивилися крізь дерева. Кілька з них бігли до мене, але я проїжджав

крізь них, як крізь дим. Не знаю, можливо, вони і *були* димом.

— До дідька, це все кислота, — каже Шнобель.

— Можливо, але мені так не здавалося. Крім того, «Максимальна» ніколи не спричиняла поганих галюцинацій, пам'ятаєш? Справа була не в *темряві*. Так чи інакше, перш ніж усе почалось, я раптом подумав про Кіз Мартін. Саме так, я пам'ятаю це. Я фактично бачив її, просто переді мною, вона виглядала так само, як коли приїхала швидка допомога.

— Кіз Мартін, — каже Шнобель.

Мишеня повертається до Джека.

— Кіз — це дівчина, з якою я зустрічався в університеті. Вона часто благала нас дозволити їй покататися з нами, і одного разу Диктатор позичив їй свій байк. Кіз, отримавши те, що *хотіла*, вирішила відірватись наповну. Вона переїжджала через клятву маленьку гілочку. Думаю, вона була...

— Більшою, ніж гілочка, — каже Док. — Це була маленька гілляка, зо два дюйми в діаметрі.

— Цього достатньо, щоб перевірити свій баланс, особливо якщо, ти новачок у їзді на мотоциклі, — каже Мишеня. — Вона перелетіла через цю маленьку гілляку, а мотоцикл за нею, Кіз відлетіла і вдарилась об землю, у мене ледь не зупинилося серце.

— Я зрозумів, що вона мертва, тієї ж миті, як підійшов ближче, і побачив, під яким кутом лежала її голова, — каже Док. — Не було ніякого сенсу надавати їй першу медичну допомогу, ми накрили її своїми піджаками, і я поїхав викликати швидку. За десять хвилин вони її забрали. Один із лікарів упізнав мене, оскільки якийсь час до того я був на практиці у відділенні швидкої допомоги, а інакше в нас могли бути серйозні проблеми.

— Я й не знав, що ти насправді лікар, — каже Джек.

— Закінчив ординатуру з хірургії в університеті Іллінойс. Але на цьому я поставив крапку. — Док посміхається йо-

му. — Зависати з цими хлопцями і варити пиво все ж цікавіше, ніж проводити весь день, ріжучи людей.

— Мишеня, — каже Шнобель.

— Так. Я саме під'їжджав до повороту невеличкої дороги, коли Кіз стояла переді мною, я бачив її досить чітко. Її очі заплющені, голова звисає, як листок, який от-от упаде. «*О Боже*, — сказав я сам собі, — *це зовсім не те, що я хотів би наразі бачити*». Я пережив це знову, я знову відчув те, що відчував, коли Кіз ударилась об землю. Мене охопив жах. Саме так, охопив жах.

— Ми проїжджаємо поворот, і я чую, як недалеко в лісі починає гарчати пес, це не гарчання одного собаки, у ньому вчувається *гарчання* близько двадцяти великих скажених псів. Здається, що моя голова зараз вибухне. Я зводжу очі, щоб переконатися, що зграя вовків чи що там ще могло бути не біжить до нас, і я довго вдивляюся, аж доки розумію, що попереду химерний та дивний будинок. Чорний Дім.

— Маленька Ненсі б'є мене по спині, постукує по голові і кричить, щоб я зупинився. Повірте, я був тільки за, тому що менш за все мені хотілося наблизитись до цього місця. Я зупиняю свій байк, Маленька Ненсі зістрибує та блює на узбіччя дороги. Вона тримається за голову і блює ще і ще. Я відчуваю, що мої ноги стають як ватяні, щось важке стискує груди. Навіжене створіння наближається дедалі ближче. Я ще раз дивлюсь у кінець дороги і бачу, що цей неприємний, проклятий будинок тягнеться назад до дерев, неначе хоче відповзти, але стоїть на місці. Що довше ти на нього дивишся, то більшим він стає! Тоді я бачу, як навколо нього з'являються блискучі вогні, і від них іде загроза. *Не підходь*, — кажуть вони мені, — *забирайся звідси, Мишеня*. Аж тут я бачу, що ще один знак «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО» нахилився до ганку, і цей знак, Боже... цей знак неначе світиться і дає зрозуміти «ЦЕ ОСТАННЄ ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ДРУЖЕ».

— Моя голова, здається, розколюється навпіл, я підбираю Маленьку Ненсі на байк і вона висне на мені, як мертвий вантаж. Я заводжу мотоцикл, розвертаюся на місці та мчу звідти геть. Коли ми повернулись до мене додому, я поклав її в ліжку, і вона пролежала там три дні. Мені здавалося, що я ледь можу пригадати, що сталося. У моїй голові все було неначе в *тумані*. До того ж у мене не було часу думати про це. Маленькій Ненсі ставало дедалі гірше, тож я мав піклуватися про неї тоді, коли не був на роботі. Доклав їй щось, щоб збити температуру, і їй поліпшало, тож ми могли пити пиво, курити всяке лайно і кататись на мотоциклі, як раніше, але вона насправді була іншою. Наприкінці серпня їй знову стало гірше, мені довелося відвезти її в лікарню. На другому тижні вересня, хай як тяжко вона боролась, Маленька Ненсі пішла з життя.

— Яка завелика була Маленька Ненсі? — запитує Джек і уявляє жінку завбільшки, як Мишеня.

— Маленька Ненсі Хейл статурою і на зріст була приблизно такою ж, як Тенсі Френо, — каже Мишеня, здивувавшись такому запитанню. — Якщо вона стояла на моїй долоні я міг підняти її однією рукою.

— І ви ніколи нікому про це не розповідали? — запитує Джек.

— Як я міг про це розповідати? — запитанням на запитання відповідає Мишеня. — Спершу я страшенно хвилювався за Маленьку Ненсі, а тоді це просто вилетіло з голови. Так буває після того, як тебе охоплює жах. Замість того щоб триматись у голові, воно навпаки викреслюється з пам'яті.

— Я добре розумію, що ви маєте на увазі, — каже Джек.

— Думаю, я теж, — каже Шнобель, — але я б сказав, що «Максимальна» на деякий час відкинула реальність. Проте ти справді бачив це місце — Чорний Дім.

— Чорт забирай, — каже Мишеня.

Шнобель зосереджується на Джеку.

— Ви казали, що Рибак, цей покидьок Бернсайд, збудував його.

Джек киває.

— То, можливо, він живе там і, можливо, він спорудив купу пристроїв, щоб відлякувати людей.

— Можливо.

— Тоді, я думаю, ми маємо поїхати разом із Мишеням на Шосе-35 і подивитися, чи зможе він знайти вузьку дорогу, про яку говорив. Ви їдете з нами?

— Я не можу, — каже Джек. — Спершу я маю побачитись із деким в Ардені. Думаю, вона може допомогти нам, у неї ще одна розгадка до цієї головоломки, але я не можу вам нічого пояснити, доки не зустрінуся з нею.

— Ця жінка знає щось?

— О так, — каже Джек. — Вона знає щось.

— Гаразд, — каже Шнобель і підводиться зі свого стільця. — Ваш вибір. Поговоримо пізніше.

— Шнобелю, я хочу бути поруч із вами в момент, коли ви зайдете в Чорний Дім, хай би що нам довелося там зробити, хай би що нам довелося там бачити... — Джек робить паузу, намагаючись знайти правильні слова. Шнобель погойдується на своїх підборах, він страшенно злий у прагненні вистежити лігво Рибака. — Я буду вам потрібен там. Усе набагато серйозніше, ніж ви можете собі уявити, Шнобелю. Ви зрозумієте, про що я, трохи пізніше, коли будете готовими до цього, — думаю, всі ви, — але якщо я спробую описати це зараз, то ви мені просто не повірите. Вам буде потрібна моя допомога, якщо ми туди дістанемось. Ви будете лише раді, якщо я буду поруч. Ми знаходимося зараз у небезпечній точці, і жоден із нас не хоче все зіпсувати.

— Що, на вашу думку, я можу зіпсувати? — запитує Шнобель з оманливою м'якістю.

— Будь-хто може все зіпсувати, якщо не дізнатись остаточної розгадки. Поїдьте туди, перевірте, чи Мишеня зможе знайти дім, який він бачив два роки тому, огляньте його, не

заходьте всередину — для цього вам потрібен я. Після того як ви його оглянете, повертайтеся сюди, я приїду до вас, щойно зможу. Я повинен повернутися до чотирнадцятої тридцять, в крайньому разі — до п'ятнадцятої.

— Де ви будете в Ардені? Можливо, я захочу вам зателефонувати.

— Лютеранська лікарня округу Френч. Відділення «Г». Якщо не зможете знайти мене, залиште повідомлення доктору Шпігельману.

— Відділення «Г», ха? — каже Шнобель. — Гаразд, думаю, сьогодні всі божевільні. Думаю, мені вистачить і того, щоб просто подивитися на цей будинок, оскільки я знаю, що сьогодні можу розраховувати на те, що ви поясните мені все, а то я надто тупий, щоб усе зрозуміти.

— Пізніше, Шнобелю. Тему закрито. І я б не сказав, що ви тупий.

— Думаю, ви були хорошим копом, чорт забирай, — каже Шнобель. — Хоча мені здається, що половина того, що ви говорите, — нісенітниця, я все одно вірю в це. — Він повертається і кладе руки на барну стійку. — Смердючий Сиру! Можеш виходити. Тягни свою бліду дупу з кухні сюди.

Джек виїжджає з автостоянки слідом за Грізною П'ятіркою. Нехай собі прямує у своєму північному напрямку по Шосе-93 до улюбленого місця огляду Джуді Маршалл і до її замкненого відділення, залишмо його на деякий час самого. Як і Джек, байкери прямують до невідомого, але їхнє невідоме знаходиться від Шосе-35 на захід, там, де постійно накопичується минуле, і ми хочемо знати, що вони там знайдуть. Ці чоловіки не нервують; вони досі демонструють грандіозну впевненість, з якою увірвались у «Сенд Бар». Насправді, вони ніколи не показують своє збентеження, ситуації, які зазвичай змушують людей хвилюватися, роблять їх лише сильнішими. Страх діє на них інакше, ніж на всіх інших: у рідкісні моменти, коли вони його відчувають, то намагаються, як правило, сповна ним насолодитись. У їхніх очах страх являє собою Богом дану можливість зосередити свою колективну міць. Завдяки їхній вражаючій солідарності, цю міць, здається, неможливо здолати. Для всіх нас, хто не є членом байкерської банди чи морської піхоти, солідарність — це не більше ніж вияв співчуття стражденному другу; для Шнобеля і його веселої компанії — це впевненість у тому, що хтось завжди прикриє твою спину. Кожен із них готовий допомогти один одному будь-якої хвилини, і вони це знають. Для Грізної П'ятірки їхня безпека взаємопов'язана з їхньою кількістю.

Але вони поспішають на зустріч із тим, що не має аналогів і прецедентів у їхньому досвіді. Чорний Дім — це щось нове. Ця новизна — цілковита *невідомість*, якщо взяти

до уваги історію, яку розповів Мишеня, — усім їм просто лоскоче нерви.

На восьмій милі на захід від Централії, де рівнина оточує результат роботи Потсі, яку він виконав ще тридцять років тому, і простягається до смуги засаджених дерев, що тягнеться аж до притулку Макстона, Мишеня і Шнобель пліч-о-пліч їдуть попереду інших. Шнобель час від часу поглядає на свого друга, ставлячи мовчазне запитання. За третім разом Мишеня хитає головою і відмахується рукою, намагаючись сказати таким жестом: *«Не відвертай мене, я тобі скажу, коли ми там будемо»*. Шнобель знижує швидкість; Сонні, Диктатор Білл і Док розуміють, що він дає їм сигнал, тож вони розтягуються в одну лінію.

На чолі колони — Мишеня. Майже не дивиться на шосе, він пильно розглядає праве узбіччя дороги. Вузьку дорогу було погано видно, Мишеня це знає, до того ж вона, мабуть, іще більше заросла, ніж два роки тому. Він намагається знайти знак із написом «СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕ-НО», який також може ховатися за новими заростями. Він знижує швидкість до тридцяти п'яти миль. Четверо чоловіків позаду нього також їдуть повільніше і роблять це досить плавно, що є результатом тривалої практики.

Один із членів Грізної П'ятірки, Мишеня, уже раніше бачив пункт, до якого вони прямують, і в найпотаємнішому куточку душі йому страшно подумати, що він збирається туди знову. Спершу те, як легко і швидко його пам'ять виринула з темного підземелля, йому сподобалось; тепер замість відчуття, що він без особливих зусиль відновив у пам'яті забуту частину свого життя, він розуміє, що той день впливає на нього. Та серйозна небезпека — а він не сумнівається, що попередження йому дала саме якась величезна небезпечна *сила*, — тепер набула більших масштабів. У голові знову з'являється думка, від якої він відсахнувся колись давно: що жахлива споруда, яку Джек назвав Чорним Домом, убила Маленьку Ненсі Хейл, неначе при-

била її своїми кроквами, не давши жодних шансів на виживання. Швидше моральна, ніж фізична потворність Чорного Дому насичувала повітря токсичними випарами. Маленьку Ненсі вбила невидима отрута, яку простягнула рука попередження.

Тепер Мишеня без перешкод згадує все. Він відчуває її руки на своїх плечах, і їх тоненькі кісточки, укриті гнилою плоттю.

«Якби я мав не шість футів і два дюйми, а п'ять футів і три дюйми зросту, і важив не двісті дев'яносто, а сто п'ять фунтів, то зараз я теж би гнів», — думає він.

Мишеня шукає вузьку дорогу і знак поруч із нею, неначе пілот-винищувач, але побачити її має хтось інший, бо йому це не вдасться. Його підсвідомість провела голосування, і рішення було одностайним.

Усі інші: Сонні, Док, Диктатор і навіть Шнобель — теж пов'язували смерть Маленької Ненсі з Чорним Домом. У їхніх головах також промайнула думка про порівняння розміру і ваги. Проте Сонні Кантінейро, Док Амберсон, Диктатор Білл Страсснер, а особливо Шнобель Сент-Пір дійшли висновку, що хай би яка отрута огортала Чорний Дім, її придумали в лабораторії люди, котрі знали, що роблять. Ці четверо беруть мужність із того, що вони разом, і так було завжди, ще з часів їхнього навчання в університеті: єдине, до чого вони не звикли, — це те, що Мишеня Бауманн, а не Шнобель очолює їхню колону. І хоча Шнобель дозволив Мишеняті очолити колону, це вносить певний дисонанс у звичний порядок всесвіту.

Залишивши позаду власність Макстона ярдів на двадцять, Сонні вирішує покласти край цьому фарсу, дає газу своєму «Софттейлі» і з ревінням мчить повз своїх друзів. Далі їде паралельно з Мишеням. Мишеня занепокоєно поглядає на нього, і Сонні показує йому на узбіччя.

Після того як вони всі зупиняються, Мишеня каже:

— У чому проблема, Сонні?

— У тобі, — каже Сонні. — Або ти пропустив поворот, або вся твоя історія — лайно собаче.

— Я ж *казав*, що не зовсім упевнений, де саме ця дорога. — Він помічає з неймовірним полегшенням, що мертві руки Маленької Ненсі більше не стискають його плечі.

— Ще б пак. Тебе ковбасило від кислоти.

— *Хорошої* кислоти.

— Так, попереду немає дороги, я знаю точно. Там лише дерева, і тягнуться вони аж до клятого будинку для старих.

Мишеня роззирається, чи немає дороги попереду, немовби переконаний, що вона там має бути, хоча добре знає, що її там нема.

— Чорт, Мишеня, ми практично в місті. Звідси видно *Квін-стрит*.

— Так, — каже Мишеня. — Гаразд. — Він думає, якщо зможе добратись до Квін-стрит, то ці руки більше не стискатимуть його.

Шнобель наближається до них, сидючи на своєму «Електра Глайд», і каже:

— То що, Мишеня? Ти згідний, що ми цю дорогу давно проїхали, чи, можливо, вона зовсім в іншому місці?

Насупившись, Мишеня повертає голову, щоб озирнутись назад і подивитись униз на шосе.

— Чорт забирай. Я *думаю*, що це десь тут, хіба що я заблукав того дня.

— Оце так, як таке може бути? — каже Сонні. — Я продивився кожен дюйм землі, яку ми проїхали, і більше ніж переконаний, що не бачив ніякої дороги. Як щодо знаку «ВІЗД ЗАБОРОНЕНИЙ», ти бачив такий?

— Ти не розумієш, — каже Мишеня, — це лайно не хоче, щоб його бачили.

— Можливо, тобі варто було піти у відділення «Г» із Соєром, — каже Сонні. — Там цінують фантазерів.

— Замовкни, Сонні, — каже Шнобель.

— Я вже був там, а ти ні, — каже Мишеня, — то хто з нас знає, про що говорити?

— Я вже достатньо наслухався вас обох, — каже Шнобель. — Ти досі думаєш, що це десь тут, Мишеня.

— Наскільки я пам'ятаю, то так.

— Отже, ми її пропустили. Ми повернемося і перевіримо ще раз, а якщо не знайдемо, то пошукаємо в іншому місці; якщо вона не тут, то або десь між двома долинами по 93-му, або в лісі на пагорбі, що веде до місця огляду. У нас досить часу.

— Чому ти такий переконаний? — запитує Сонні.

Невиразна тривога через усвідомлення того, із чим їм, можливо, доведеться зустрітись, робить його войовничим. Йому хотілося б якомога скоріше повернутися до «Сенд Бар» і перехилити келих «Кінгслендського», нехай навіть спіненого, ніж гаяти час, тиняючись уздовж шосе.

Шнобель дивиться на нього, його очі світяться.

— Ти знаєш ще якесь місце, де є достатньо дерев, щоб назвати їх лісом?

Сонні негайно ж відступає. Шнобель не збирається здаватися й повертатися до «Сенд Бар». Він буде йти до кінця. Здебільшого через Емі, але частково і через Джека Соєра. Соєр глибоко вразив Шнобеля минулої ночі, ось у чому річ, і тепер Шнобель думає, що кожне його слово — це золото. Сонні вважає, що ці слова взагалі не мають жодного сенсу, але парадом керує Шнобель, тож тепер Сонні припускає, що вони трохи поїздять скрізь, як «Джуніор Джі-Мен». Якщо гра за правилами цього копа затягнеться на довше, ніж на кілька днів, то Сонні зможе потеревенити лише з Мишеням і Диктатором. Док завжди буде поруч зі Шнобелем, не зважаючи ні на що, добре хоч інші двоє здатні прислухатися до здорового глузду.

— Гарзд, — каже Шнобель. — Немає сенсу чесати до Квін-стрит. Ми *знаємо*, що там немає тієї клятої дороги.

Ми повернемося назад. Спробуємо ще раз. Увесь час ідемо чіткою шеренгою. Мишеня, ти знову попереду.

Мишеня киває і готується знову відчувати руки на плечах. Він дає газу на своєму «Фет Бою», проїжджає вперед і займає своє місце в черзі. Шнобель їде за ним, Сонні — за Шнобелем, Док і Диктатор займають дві останні позиції.

«П'ять пар очей, — думає Сонні. — Якщо ми не побачимо її й цього разу, то не побачимо ніколи. А ми не побачимо, тому що ця клята дорога десь бозна-де серед штату. Оскільки Мишеня і його дама серця були очманілі від “Максимальної”, вони могли від'їхати на сотні миль, а думати, що катаються кварталом».

Усі уважно оглядають протилежне узбіччя і околицю лісу. П'ять пар очей, як і зазначив Сонні, бачать лише суцільну лінію дубів і сосен. Мишеня прямує в темпі чи то швидкої ходьби, чи то середньої пробіжки, дерева повільно повзуть мимо. На такій швидкості вони можуть навіть розгледіти вкриті мохом стовбури дубів і світлі плями сонячного світла на лісовому ґрунті, який нагадує шар зім'ятого коричнево-сірого фетру. Прихований світ стрімких дерев, промені світла і буреломи ховаються за першим рядом, що стоїть, як сторожа. У межах того світу стежки, які насправді є не стежками, а звивистими лабіринтами між густими стовбурами дерев, ведуть до таємничих галявин. Раптом Сонні бачить зграю білок, які виконують гімнастичні вправи на гілках, що переплітаються, вистрибують під мереживним дахом. Поруч із білками — пташиний двір.

Усе це нагадує йому глибокі ліси Пенсильванії, якими він гуляв, коли був хлопчиком, до того як його батьки продали будинок і переїхали в Іллінойс. Ніколи в житті він не бачив нічого кращого за ті ліси. Сонні дедалі більше переконується, що Мишеня помилився, і вони шукають дім не в тому місці. Раніше Сонні говорив про погані місця, які він найменш бачив і був у цьому абсолютно впевнений. З досвіду Сонні, погані місця — це ті, які дають зрозуміти, що ти

небажаний гість, і розташовані вони, зазвичай, край околиць або неподалік від них.

Улітку, будучи випускником середньої школи, він разом зі своїми двома найкращими друзями — вони теж були фанатами мотоциклів — поїхав у Райс Лейк штату Вісконсин, у нього жили дві двоюрідні сестри, досить симпатичні, щоб похвалитись перед товаришами. Сел і Гарі були в захваті від них, а дівчата вважали байкерів сексуальними і незвичайними. Провівши з ними кілька днів та почувуючись, буквально, п'ятим колесом (чи п'ятим *i* шостим, залежно, з якого боку рахувати), Сонні запропонував продовжити поїздку на тиждень і, щоб збагатити свій розумовий потенціал, махнути в Чикаго й витратити там решту грошей на пиво та повій, перш ніж повернутися додому. Сел і Гарі підтримали таку ідею, і на третій день в місті Райс Лейк вони сіли на байки і загарчали на південь, створюючи якомога більше шуму. До 22:00 вони геть заблукали. Можливо, через пиво, можливо, через неувважність, але хай би якою була причина, вони з'їхали з шосе. Була темна ніч, вони опинилися на краю фактично неіснуючого міста під назвою Харко. Харко не було на карті, куплений на автозаправці, але, швидше за все, воно розташоване поблизу кордону з Іллінойсом. Харко, здавалося, складалося з покинутого мотелю, геть зруйнованого магазину й порожнього млина. Коли хлопці дісталися до млина, Сел і Гарі почали скаржитись, що вони виснажені, голодні й хочуть повернутись, щоб провести ніч у motelі.

Сонні, котрий був змучений не менше, поїхав назад разом з ними. Щойно вони звернули в темний двір мотелю, у нього з'явилося погане передчуття щодо цього місця. Повітря було важчим, темрява чорнішою, ніж зазвичай. Сонні здавалось, що це лігвище лихих невидимих привидів. Він побачив їх, коли ті проносились між номерами. Сел і Гарі кепкували над його застереженнями, називали його боягузом, педиком, *дівчиськом*. Вони виламали двері й розгорнули

спальні мішки в голій прямокутній та запилюженій кімнаті. Він перейшов через дорогу і ліг спати в полі. Його розбудив світанок, обличчя було мокре від роси, він звівся на ноги, помочився на високу траву і подивився, чи є мотоцикли біля дороги. Вони стояли там — усі три, вишикувані в рядок перед вибитими дверима. Біля входу до головного двору була вивіска «АЛЬТАНКА ДЛЯ МОЛОДЯТ». Він перетнув вузьку дорогу і витер рукою краплі з блискучих чорних сидінь мотоциклів. У кімнаті, у якій спали його друзі, пролунав дивний звук. Уже тоді до смерті наляканий, Сонні штовхнув виламані двері. Якби він одразу повірив у те, що побачив у кімнаті, то неодмінно б знепритомнів.

Його обличчя налилося кров'ю і слізьми, Сел Турсо сидів на підлозі. Відрубана голова Гарі Райлі лежала в нього на колінах, біля неї було море крові, що просочилася крізь підлогу. Цією кров'ю було вимазано стіни. Розчленоване тіло Гарі лежало на закривавленому спальному мішку. Тіло було оголеним, Сел був одягнений лише в червону закривавлену футболку. Сел сидів з обома підведеними руками — однією тримав ніж із довгим лезом, а в другій була жменя крові. Зводячи перекошене обличчя, він зустрівся із заляканим поглядом Сонні. *«Я не знаю, що сталося, — він говорив високим верескливим чужим голосом. — Я не пам'ятаю, щоб я це робив. Як я міг це зробити? Допоможи мені, Сонні. Я не знаю, що сталося.»*

Втративши дар мови, Сонні, задкуючи, вийшов і кулею помчав на своєму байку. Він не мав чіткого уявлення, куди йому їхати, він знав лише одне — подалі від Харко. Проїхавши зо дві милі, він дістався до маленького містечка, справжнього містечка, в якому жили люди, які зрештою відвели його в офіс шерифа.

Харко — ось що таке погане місце. Через нього померли два його шкільних друга, бо Сел Турсо повісився через шість місяців після того, як його було звинувачено в убив-

стві другого ступеня і довічно ув'язнено в тюрмі штату. У Харко не було червонокрилих дроздів чи дятлів. Навіть горобці уникали Харко.

Маленький відрізок 35-го? Це лишень приємна та затишна лісова місцевість. Дозвольте, я скажу вам, Сенаторе, Сонні Кантінейро бачив Харко, а це не Харко, це навіть близько не воно. Це зовсім з іншого світу. Вони проїхали вже приблизно півтори милі, але Сонні так нічого й не побачив, крім чудового лісового ландшафту. Це можна назвати лісочком. Він думає, що було б чудово якогось дня приїхати сюди самому, заховати «гарлея» і просто погуляти поміж дубів і сосон по великому фетровому килимі під ногами, спостерігаючи за пташками і навіженими білками.

Сонні роздивляється дерева, що стоять неначе сторожа, насолоджуючись приємними передчуттями, аж раптом якийсь білий спалах мерехтить із темряви з-за величезного дуба. Побачивши блиск, що промайнув за зеленим куполом, йому спершу здається, що це лишень обман зору, ілюзія. Тоді згадавши, що вони шукають, знижує швидкість і їде на узбіччя, щоб побачити серед заплутаного підліску біля підніжжя дуба ржаві дірки і велику чорну літеру «В». Сонні звертає з дороги, і «В» змінюється на «В'ЇЗД». Йому не хочеться вірити, але це, чорт забирай, знак, про який говорив Мишеня. Він робить ще крок, не злізаючи з мотоцикла, і перед ним розгортається увесь напис.

Сонні ставить байк на нейтральну передачу і одною ногою сягає землі. Темрява поруч із дубом тягнеться, як павутина, до наступного дерева, також дуба, хоча й не такого величезного. За ним Док і Диктатор перетнули дорогу і вже майже зупинилися. Він ігнорує їх, і дивиться на Шнобеля і Мишеня, котрі вже проїхали близько тридцяти футів угору, пильно розглядаючи дерева.

— Ей, — кричить він. Шнобель і Мишеня його не чують. — *Ей! Стон!*

— Ти знайшов його? — викрикує Док.

— Під'їдь до цих недоумків і поверни їх назад, — каже Сонні.

— Це тут? — запитує Док, вдивляючись поміж дерев.

— А що, по-твоєму, я знайшов? Звичайно, що тут.

Док збільшує швидкість, зупиняється просто ззаду Сонні й дивиться на ліс.

— Док, ти її побачив, — вигукує Диктатор Білл, теж пришвидшуючи байк.

— Ні, — каже Док.

— Ти звідти не побачиш, — каже йому Сонні. — Може, ти нарешті поїдеш і скажеш Шнобелю, щоб він повернувся сюди?

— А ти чому не поїдеш? — каже Док.

— Тому що, якщо я залишу це місце, то можу більше ніколи його не знайти, чорт забирай, — каже Сонні.

Мишеня і Шнобель проїхали вже близько шістдесяти футів, безтурботно продовжуючи свій шлях.

— Але я досі нічого не бачу, — каже Док.

Сонні зітхає:

— Під'їдь до мене. — Док, сидячи на своєму «Фет Бою», стає паралельно з мотоциклом Сонні, а тоді підходить іще на кілька дюймів уперед. — Там, — каже Сонні, показуючи на знак.

Док мружиться і нахилиється, кладе голову на кермо Сонні.

— Де? О, тепер бачу. Він страшенно побитий.

Зігнена верхня частина знака відкидає тінь на нижню. Якийсь непривітний хлопчина проходив повз і зігнув знак бейсбольною биткою. А його ще крутіші старші брати спробували вбити його, розстрілявши 22 калібром, і зрештою завдали йому coup de grâce¹.

¹ Coup de grâce (фр. останній удар кинджалом) — ідіома, що означає смертельний удар, яким убивають того, хто помирає, щоб зменшити його страждання.

— Де ж тут дорога? — запитує Док.

Схвильований Сонні показує на пласку пелену темряви праворуч від знака, яка простягається до наступного трохи меншого дуба. Дивлячись на неї, він бачить, що темрява втрачає свою двомірність і поглиблюється, стає схожою на печеру або чорну діру, отвір у повітрі. Темна діра печери то зменшується, то розширяється і перетворюється на дорогу на землі завширшки близько п'яти з половиною футів і такою ж, напевно, завдовжки.

— Це точно, бляха, воно, — каже Диктатор Білл. — Я не знаю, як ми всі могли не побачити це з першого разу.

Сонні й Док обмінюються поглядами, усвідомлюючи, що Диктатор під'їхав надто пізно, щоб побачити, що дорога, здається, утворилась із чорної стіни завтовшки з папір.

— Тут якась хитрість, — каже Сонні.

— Це треба, щоб пристосувались очі, — промовляє Док.

— Гаразд, — каже Диктатор Білл, але якщо ви двоє сперечаєтесь, хто покличе Мишеня і Шнобеля, то дозволяйте я вирішу вашу суперечку. — Він заводить байк, зривається з місця і мчить, як посланець із фронту з терміновим повідомленням під час Першої світової війни. Він проїжджає довгий відрізок угору по шосе, перш ніж Мишеня і Шнобель зупиняються й озираються назад, несподівано почувши звук байка.

— Думаю, це там, — каже Сонні та кидає тривожний погляд на Дока. — Очі мають звикнути.

— Інакше й бути не могло.

Менш переконані, ніж їм того б хотілося, обоє чоловіків спостерігають, як Диктатор Білл розмовляє зі Шнобелем і Мишеням. Диктатор показує на Сонні й Дока, тоді Шнобель теж показує на них. Тоді Мишеня показує на них, Диктатор знову показує. Це схоже на дискусію недосконалою версією мови жестів. Коли всі все зрозуміли, Диктатор Білл розвертає мотоцикл і з ревінням спускається назад по шосе, Шнобель і Мишеня прямують слідом. Через те що

Шнобель не очолює колону, знову з'являється відчуття заплутаності й безладу.

Диктатор зупиняється на узбіччі вузької дороги. Шнобель і Мишеня глушать мотори поруч із ним. Мишеня стоїть просто перед входом у ліс.

— Невже її так важко було побачити? — запитує Шнобель. — Все ж таки вона тут. А я вже почав був сумніватись, Мишеня.

— Ага, — каже Мишеня.

Його звична манера хулігана-інтелігента, котрий весело йде життям, утратила всю свою життєрадісність. Попри чудову засмагу, було видно, що шкіра його бліда, як молоко.

— Хлопці, я хочу сказати вам правду, — каже Шнобель. — Якщо те, що говорив Соєр про це місце, — правда, то той, хто це місце збудував, хай йому грець, міг розставити пастки та інші сюрпризи. Це було дуже давно, але якщо це справді Рибак, то в нього зараз більше підстав, ніж будь-коли, щоб тримати подалі від людей своє лігвище. Тож ми маємо йти пліч-о-пліч, виявляти мужність і бути напоготові. Покладіть зброю туди, звідки зможете її швидко дістати, гаразд?

Шнобель бере одну зі своїх сумок поруч із сидінням і дістає звідти пістолет «Кольт 9 мм» з рукояткою із слонової кістки та цівкою з ворованої сталі. Заряджає його і знімає запобіжник. Сонні витягує свій масивний «Магnum» 357 калібру, Док — такий самий «Кольт», як у Шнобеля, а Диктатор Білл — старий «Спешіал» 38 калібру, з яким він не розлучається з кінця сімдесятих. Вони ховають зброю, якою до цього часу користувалися лише на полігонах, у кишені шкіряних курток. Мишеня, у котрого немає пістолета, поплескує по ножах, які він приховав у маленьких кишеньках на спині, стегнах, передніх кишенях джинсів, у футлярах на чоботях.

— Гаразд — каже Шнобель. — Хай би хто це був, він усе одно нас почує, а можливо, і вже почув, тож немає сен-

су підкрадатися. Я хочу, щоб ми під'їхали швидко й зухвало, у вас це чудово виходить. Ми можемо використати швидкість як перевагу. Залежно від того, що відбуватиметься, ми під'їдемо до будинку настільки близько, наскільки це буде можливо.

— А якщо нічого не відбуватиметься? — запитує Диктатор. — Якщо ми спокійно проїдемо увесь шлях до самого будинку? Я маю на увазі, що немає сенсу тут наводити на себе жах. Так, щось погане сталося з Мишеням, але... ви знаєте. Зовсім не означає, що це має статися знову.

— Тож насолоджуємося прогулянкою, — каже Шнобель.

— Ти не захочеш заглянути всередину? — запитує Диктатор. — Там він, мабуть, тримає дітей.

— *Він* може бути там, — говорить йому Шнобель. — Якщо він там буде, то, хай би що я сказав Соєру, ми введемо його. Краще живим, ніж мертвим, хоча я був би не проти заподіяти добрячої шкоди його здоров'ю.

Він чує вигуки схвалення. Мишеня не промовляє ні слова, він лише киває, виражаючи згоду, схиливши голову і стискаючи кермо мотоцикла.

— Мишеня вже тут був, тому він їде попереду. Ми з Доком за ним, Сонні й Диктатор прикривають наш зад. — Шнобель дивиться на них і каже: — Тримайтеся на відстані не більше шести-восьми футів, гаразд?

Не став Мишеня наперед; ти маєш їхати першим, — лунає в голові Сонні, але він каже:

— Гаразд, Шнобелю.

— Шикуюмося в лінію, — каже Шнобель.

Вони переміщають мотоцикли на ті позиції, які зазначив Шнобель. Якби хтось гнався по Шосе-35, то він був би змушений загальмувати, щоб не зіштовхнутися принаймні з двома накачаними чоловіками на мотоциклах, але на дорозі немає нікого. Усі, і Мишеня в тому числі, заводять мотори й готуються їхати. Сонні б'є кулаком об кулак

Диктатора і оглядається назад, на темний тунель, що веде вглиб лісу.

Великий ворон, лопочучи крильми, опускається на нижчу гілку, витягує шию і, здається, зосереджує свій погляд на Сонні. Ворон, мабуть, дивиться на всіх них, Сонні це знає, але він не може позбавитись ілюзії, що ворон дивиться саме на нього і що в його чорних ненаситних очах вирає злоба. Неприємне відчуття, що ворону подобається дивитись, як він сидить, розвернений на мотоциклі, змушує Сонні подумати про свій «Магнум».

«Перетворити тебе на купу закривавленого пір'я, малий?»

Не розправляючи крил, птах відстрибує назад і зникає серед дубового листа.

— ПОЇХАЛИ!

Щойно Мишеня першим рушає, гнилі руки Маленької Ненсі стискають його плечі. Її тоненькі кісточки тиснуть так сильно, що під одягом на шкірі залишаються синці. Хоча він знає, що не можна позбутись того, чого не існує, несподіваний імпульс болю змушує його спробувати позбутись її. Він смикає плечима і крутить кермо, мотоцикл хитається. Коли мотоцикл нахиляється, Маленька Ненсі ще міцніше тисне пальцями. Мишеня випрямляється, і вона підсувається вперед, обхоплює кістлявими руками його груди, притискається своїм тілом до його спини. Вона вперлась черепом в його оголену шию, зубами покусує шкіру.

Це вже *занадто*. Мишеня думав, що вона з'явиться знову, але навіть не здогадувався, що вона триматиме його, мов у лещатах. Попри те, що він їде швидко, у нього з'являється відчуття, що повітря заповнює густа, в'язка субстанція, схожа на сироп, і що вона сповільнює його, тягне назад. Здається, він і мотоцикл поєднані, неначе сила тяжіння на цій вузькій дорозі притягує сильніше, ніж будьде. У голові гуде. Він уже чує, як у глибині лісу, праворуч

від нього, гарчить собака. Він припускає, що міг би все стерпіти, якби не те ж саме, що спиноло його минулого разу: мертва жінка. Тоді це була Кіз Мартін; тепер мертва жінка — Маленька Ненсі, котра їде разом із ним, неначе дервіш, поплескує його по голові, штовхає в бік, крутить вуха. Він відчуває, як її зуби залишають шию і занурюються під піджак до лівого плеча. Вона махає однією рукою перед ним. Його охоплює ще більший переляк і жах, коли він розуміє, що цю руку можна побачити. Клапті шкіри тріпочуться над довгими кістками. Він мигцем побачив білі личинки, що звиваються навколо кількох вузлуватих решток плоті.

Губкоподібна кістлява рука лясає його по щоці і повільно сунеться обличчям. Мишеня більше не може цього терпіти: розум охоплює сліпий жах, він втрачає контроль над мотоциклом. На повороті, за яким розташований Чорний Дім, колеса загрозливо нахилиються, і Мишеня, уже їдучи боком, різко смикається й падає разом із мотоциклом, не маючи жодних шансів утримати рівновагу.

Коли мотоцикл перекидається, він чує гарчання собаки лишень за кілька ярдів від себе. «Гарлей» падає йому на ліву ногу, тоді юзом просувається вперед, він разом зі своєю подружкою-привидом зісковзує з нього. Коли Мишеня бачить, що з темряви між деревами вимальовується Чорний Дім, гнила рука затуляє йому очі. Його різкий зойк сплітається зі звуком, який видає лютий собака.

Щойно вони в'їжджають, Шнобель відчуває, що повітря згущується і застигає. Це якийсь *трюк*, каже він сам собі, ілюзія, яка виникає під дією клятих Рибаккових токсинів. Він сподівається, що інші не піддадуться цій ілюзії. Підвівши голову і глянувши через широку спину Мишеняти із заплетеними кісками, бачить, що приблизно футів за п'ятдесят дорога завертає ліворуч. Густе повітря тисне на його руки і плечі, він відчуває сильний, тупий, нестерпний головний

біль, що різко починається десь за очима і занурюється дедалі глибше в мозок. Шнобель на якусь мить переводить погляд на Дока і бачить, що з ним усе гаразд. Побачивши на спідометрі, що вони їдуть зі швидкістю тридцять п'ять миль на годину, він набирає обертів, щоб розігнатись до шістдесяти, перш ніж вони доїдуть до повороту.

Десь ліворуч від нього гарчить собака. Шнобель витягує з кишені пістолет і слухає гарчання, яке, попри шалену швидкість, супроводжує їх аж до повороту. Головний біль стає сильнішим, тисне на очі зсередини, що змушує його широко відкрити їх. Великий собака — це, мабуть, собака, що ж іще — наближається, здіймаючи страшенний шум, який змушує Шнобеля придивитись і побачити величезну голову з палаючими червоними очима, масу липучої, тягучої рідини, що звисає з роззявленого рота, заповненого гострими зубами.

Його сконцентрованості заважає дві речі: перше — це те, що він бачить, що Мишеня хитається вперед-назад, доїжджаючи до повороту, неначе намагається звільнити спину від цього густого повітря; друге — це тиск на очі, який збільшується втричі. У ту мить, як він бачить, що Мишеня падає, кровоносні судини в його очах вибухають. Запону насиченого червоного кольору змінює абсолютна темрява. Потворний голос у його голові починає говорити: *Емі зиділа в мене на колінах, опіймала меенеє. Я вигіжив ігі сізти. Вона пилазь, пилазь, пилазь і сарапалазь. Я затушишив ігі...*

— Ні! — кричить Шнобель.

Голос, що тисне на його очі, переходить у тихе хихотіння. Менше ніж на секунду він бачить високе темне створіння з одним оком, спалах зубів під капелюхом чи капюшоном...

...Світ різко починає обертатись навколо нього, і ось він уже лежить на спині, а його мотоцикл тисне йому на груди. Він бачить усе в червоному кольорі з темними плямами. Мишеня скрикує, і Шнобель, коли повертає голову на крик,

бачить, що червоний Мишеня лежить на червоній дорозі, а величезний червоний собака поспішає до нього. Шнобель не може знайти свій пістолет. Усе стає дедалі гірше. Крики, зойки і ревіння мотоциклів ріжуть вуха. Він вилазить з-під мотоцикла і кричить сам не знає що. Червоний Док проноситься повз нього, ледь знову не збиваючи його з місця. Він чує постріл, тоді ще один.

Док бачить, що Шнобель на нього дивиться і намагається не показати, як йому зле. У животі бурхають помиї, кишки переплітаються. Таке враження, наче він їде п'ять миль на годину, повітря густе й тухле. Голова, невідь чому, здається, важить тридцять чи сорок фунтів, чортівня якась; але через катастрофу, що відбувається в його животі, він не може про це думати. Здається, повітря *густішає* і *уціільнюється* само собою, а тоді — *бац* — і його голова стає важкою кулею для боулінгу, яка хоче впасти йому на груди. З-за лісу позаду нього долинає якесь сильне гарчання. Док ледь не піддається імпульсам блювоти. Він хоча й невиразно, та все ж усвідомлює, що Шнобель витягує пістолет, і припускає, що йому варто було б зробити те саме, але частково його проблема в тому, що спогад про дитину на ім'я Дейзі Темперлі проник у свідомість і паралізував волю.

Під час ординатури в хірургії в лікарні при університеті міста Урбана штату Іллінойс Док, звичайно ж під контролем лікарів, зробив близько сотні різних операцій і приблизно на стількох же був асистентом. Усе проходило успішно до того часу, як Дейзі Темперлі завезли до операційної. Операція передбачалась складна, але стан хворої був зовсім не важким і не було ніякої загрози життю. Дейзі відновлювалась після автомобільної аварії. Вона вже до того перенесла дві операції. Через дві години від початку оперативного втручання завідувача кафедри, керівника Дока, викликали на термінову операцію, і Док залишився за головного. Частково через те, що він не спав до того протягом сорока

восьми годин, частково через те, що поринув у спогади, як вони ганяли по шосе зі Шнобелем, Мишеням та іншими друзями, він припустився помилки — не під час операції, а після неї. Виписуючи рецепт, він неправильно вирахував дозу ліків, і через дві години Дейзі Темперлі померла.

Він мав кілька шансів урятувати свою кар'єру, але не скористався жодним із них. Йому дозволили закінчити ординатуру, а тоді він залишив медицину назавжди. Говорючи з Джеком Сойєром, він значно спростував факти.

Він більше не в змозі стримувати свої внутрішні хвилювання. Док відвертає голову і блює, не зупиняючи мотоцикла. Він уже не вперш блює і їде одночасно, але цього разу все набагато брудніше й болючіше. Вага його голови, схожої на кулю для боулінгу, не дає витягти шию, тож блювота розбризкується по правому плечі та правій руці. Те, що вилітає з нього, здається, оживає, воно неначе має зуби і кігті. Тож не дивно, що це виверження блювоти змішане з кров'ю. Біль у шлунку вдвічі сильнішає. Сам того не бажаючи, Док зменшує швидкість, а коли розганяється, то дивиться вперед і бачить, що Мишеня завалився на бік і юзом пішов уперед за мотоциклом у напрямку повороту. Його вуха реєструють шум, схожий на звук далекого водоспаду. Мишеня скрикнув, так само невиразно кричить Шнобель:

— Ні!

Одразу ж після цього Шнобель в'їжджає у величезний камінь, чи то якусь іншу перешкоду. Його «Електра Глайд» відривається від землі, робить повний переворот у стислому повітрі й падає на нього зверху. Доку спадає на думку, що ця їхня місія — це цілковитий ХАОС. Увесь світ залишився позаду, а зараз вони у великому лайні. Він робить єдину розсудливу річ — дістає свій надійний «9 мм» з кишені і намагається вирахувати, куди стріляти спершу.

Він чує вихлоп у вухах, і до нього хвилиною надходять звуки навколишнього світу. Мишеня досі хрипко верещить. Док не може зрозуміти, як він міг не чути гарчання цього пса

раніше, незважаючи на ревіння моторів мотоциклів і вереск Мишеняти, це був найгучніший звук у всьому лісі. Клятий «Собака Баскервілів» мчить просто на них, а справи Мишеня і Шнобеля зовсім кепські. Зі звуку можна зрозуміти, що цей звір завбільшки з ведмедя. Керуючи мотоциклом однією рукою, Док націлює пістолет прямо перед собою і мчить повз Шнобеля, котрий саме видерся з-під свого байка. Цей звук надто жахливий — Док уявляє, як собака завбільшки з ведмедя роззявляє пащу над головою Мишеняти, але одразу ж відкидає цю думку. Все відбувається надто швидко, і якщо він не зосередиться, то ці щелепи можуть зімкнутись і на ньому.

Йому вистачає часу лише, щоб подумати: *«Це не звичайний собака, він не просто великий...»*

...аж раптом праворуч від нього з лісу на них наступає щось величезне і чорне. Воно по діагоналі рухається до Мишеняти. Док натискає гачок, після пострілу тварюка розвертається на півдороги і гарчить на нього. Док бачить лише два чорних ока і роззявлений червоний рот з довгим язиком і великою кількістю гострих собачих зубів. Все решта нечітке і розпливчате, неначе вкрите плащем з темних клубків диму. Миттєва блискавка цілковитого жаху, що має смак чистої міцної дешевої горілки пронизує Дока від горлянки і аж до яєць. Його мотоцикл розвертається поперек дороги, і він машинально зупиняється. Раптом, здається, впала глибока ніч. Звичайно, що він не може його побачити — як можна побачити чорного собаку посеред ночі?

Створіння знову розвертається і мчить на Мишеня.

«Воно не хоче чинити напад на мене через пістолет і через те, що позаду ще двоє хлопців», — думає Док. Його голова і руки, здається, набрали ще з сорок фунтів, але він бореться з вагою своїх м'язів, знову випростовує руку і стріляє. Цього разу він *переконаний*, що влучив, але воно лише на мить здригається. Величезна пляма голови потвори повертається до Дока. Гарчання стає

ще голоснішим. Довгі сріблясті патьоки собачої слини вилітають з роззявленого рота. Щось схоже на хвіст розмахує вперед-назад.

Коли Док дивиться в глибоку червону пашу, його рішучість слабшає, руки важчають і йому ледь вдається тримати вертикально голову. Йому здається, що він падає в цю червону пашу. Пістолет, бовтаючись, звисає в німій руці. Він і сам зависає, адже цією рукою він випишував рецепт після операції Дейзі Темперлі. Потвора повертається до Мишеняти. Док чує голос Сонні, який люто матюкається. Від гучного вибуху праворуч йому закладає вуха, і світ занурюється в ідеальну тишу. *От тобі й на*, — каже Док сам до себе. — *Пітьма опівдні*.

Пітьма впереміж із пекучим болем у голові і шлунку вражає Сонні. Суцільний біль наскрізь пронизує його тіло. Цей біль не можна ні з чим порівняти — він надзвичайно сильний, очевидно, саме він і став причиною потьмарення. Він і Диктатор Білл, тримаючи дистанцію в шість футів від Шнобеля й Дока, проїхали приблизно п'ятнадцять футів угору вузькою ґрунтовою дорогою. Диктатор відпускає кермо і обома руками хапається за голову. Сонні точно знає, як він відчувається: чотири фути розпеченої залізної труби простромили його наскрізь, починаючи від маківки і аж до нутрощів та обпікаючи все всередині.

— О Боже! — скрикує він.

Незважаючи на біль, він помічає, що в повітрі можна побачити окремо атоми кисню і вуглекислого газу, які стають такими липкими, що приклеюються до шкіри. Тоді Сонні помічає, що Диктатор закочує очі й непритомніє. Хай би як йому самому було зараз погано, він має захистити Диктатора. Сонні тягнеться до мотоцикла, що їде поруч, бачить, що райдужні оболонки Диктатора зовсім заховалися під повіками, з ніздрів тече кров, а тіло відкидається назад на сидіння і скочується вбік. За секунду він намагається до-

тягтися до керма чоботом, але чобіт зісковзує і байк зупиняється.

Розпечений до червоного залізний стрижень, здається, розриває живіт Сонні. Він не може зупинити інший мотоцикл, той падає. Він стогне, відхиляється вбік і блює, як йому здається, виблювує кожен шматочок їжі, яку він колинебудь їв. Коли шлунок випорожняється повністю, йому стає краще, але Джон Генрі вирішує простромити гігантські рейки крізь його череп. Руки і ноги стають гумовими. Увага Сонні концентрується на мотоциклі. Йому здається, що він стоїть нерухомо і не розуміє, що треба зробити, щоб їхати вперед, але бачить як закривавлена рука тисне на газ. Коли він зривається з місця, йому ледь вдається втримати рівновагу. *Це моя кров?* Дивується він і пригадує два довгих червоних прапори, що майоріли перед носом Диктатора.

Шум, що раніше був тільки далеким відлунням, дужчає і перетворюється на ревіння «747», що заходить на посадку. Сонні думає, що менше за все хотів би сьогодні зустрітися з тварюкою, яка може видавати такі звуки. Мишеня мав рацію: тут погано, це погане, погане місце, воно таке ж саме, як і місто Харко в Іллінойсі. Сонні більше не бажає зустрічатися з Харко. Одного разу йому достатньо, то чому він їде вперед, замість того щоб розвернутись і втекти на сонячне та спокійне Шосе-35? Чому він витягує свій масивний пістолет із кишені. Усе просто. Він не може дозволити, щоб собака, який реве, як реактивний літак, змішав його братанів із землею, і не має значення, як сильно в нього болить голова.

Джон Генрі втикає костури, але Сонні набирає швидкості, мружачись, дивиться вперед та намагається збагнути, що відбувається. Хтось верещить, але він не може зрозуміти, хто. Крізь ревіння він чує, що падає мотоцикл на землю, його серце здригається. *«Шнобель завжди повинен їхати попереду, — думає він, — а інакше ми наражаємося на неприємності».* Лунає гучний постріл. Сонні буквально

змушує себе протискуватись крізь липкі атоми в повітрі і через п'ять-шість секунд він бачить Шнобеля, якого придавив мотоцикл. За кілька футів далі від Шнобеля в поле зору потрапляє громіздка постать Дока, котрий, сидячи верхи на мотоциклі, націлює свій «9 мм» в якусь ціль на дорозі попереду нього. Док стріляє, із цівки пістолета вивирається червоне полум'я.

Здається, він іще в житті не був таким схвильованим і ні на що не здатним. Сонні на ходу зістрибує з мотоцикла й підбігає до Дока, намагаючись роздивитися обстановку. Перше, що він бачить, це блиск мотоцикла Мишеняти, який упав приблизно у двадцяти футах угорі на дорозі наприкінці повороту. Тоді він бачить Мишеня, котрий, сидячи на землі, відкараскується від якоїсь тварюки, яку Сонні ніяк не може розгледіти й помічає лише очі й зуби. Після неспівомого потоку лайливих слів, що зриваються з його уст, Сонні спрямовує пістолет на цю істоту і стріляє, проходячи повз Дока.

Док просто стоїть, він не в змозі навіть поворухнутися. Химерна потвора прямує дорогою і змикає щелепи на нозі Мишеняти. Вона збирається відкусити шматок м'язів завбільшки з гамбургер, але Сонні влучає в потвору *експансивною* кулею свого «Магнума», — як для навчальної стрільби це надто зухвало, але за даних обставин досить доречно, дуже дякую. Усупереч усім імовірним варіантам і законам фізики неймовірна диво-куля Сонні не пробиває дірку розміром з футбольний м'яч у шкурі істоти. Чудесна куля штовхає тварину в бік і лише відвертає увагу від ноги Мишеняти. Істота навіть не відривається від неї. Мишеня виє від болю.

Собака повертається і дивиться на Сонні червоними очима завбільшки з бейсбольний м'яч. Він роззявляє пащу з гострими білими зубами і клацає ними. Драглистий слиз вилітає з його пащечки. Потвора опускає плечі і ступає вперед. Дивовижно, розмір і лють вищирю збільшується. Він

попереджає Сонні: якщо той не втече, то буде наступною стравою в меню.

— Спробуй це, — каже Сонні і стріляє просто в пельку тварюці.

Голова потвори мала б розлетітись на маленькі шматочки, але постріл «Магнума» нічого не змінив.

«От дідько», — думає Сонні.

Очі дикої собакоподібної істоти горять, клиноподібна голова, здається, збрала в повітрі всю темряву і олюдни-ла її. Щойно чорна темрява відхиляється вбік, Сонні бачить товсту шию, що переходить у величезний торс і дужі передні лапи. Можливо, щось змінилося на краще, можливо, врешті-решт, потвору вдалося знешкодити. Сонні затискає лівою рукою зап'ясток правиці, націлюється в груди собакоподібної істоти і стріляє. Вибух, здається, заповнює вуха ватою, а в голові залізні костурі нагріваються, мов електрична спіраль, зрештою гострий біль зосереджується між скронями.

З грудей створіння витікає темна кров. Сонні Кантінейро тріумфує. Тепер можна оглянути більшу частину монстра: широка спина і щось схоже на задні лапи. Це собакоподібна істота невідомої породи, заввишки чотири з половиною фути, схожа на гігантського вовка. Коли потвора починає насуватися на нього, Сонні знову стріляє. Мов луна, звучить ще один постріл, куля осою з посиленням дзижчанням свистить біля його грудей.

Монстр, похитуючись, відступає і накульгує на поранену ногу. Його лютий погляд пронизує очі Сонні. Він ризикує і дивиться через плече, бачить Шнобеля, котрий прицілився і стоїть посеред вузької дороги.

— Що ти дивишся на мене, стріляй! — волає Шнобель.

Його голос, здається, збуджує Дока, котрий підводить руку і націлюється. Тоді всі троє натискають гачки, і невеличка дорога перетворюється на полігон для стрілянини. Собакоподібна істота («*Пекельний собака*», — думає

Сонні), накульгуючи, ступає ще крок назад і широко роззявляє жахливу пащу, щоб завити від люті і злості. Зрештою потвора припиняє виття, заломлює задні лапи під тіло, перестрибує через дорогу і зникає в лісі.

Сонні змагається з бажанням впасти від хвилі полегшення і втоми. Док повертається всім тілом і стріляє в темряву за дерева, аж доки Шнобель не кладе свою руку на його правицю, наказуючи зупинитися. Повітря пахне порохом і якимсь мускусним, огидно солодким запахом тварюки. Блідо-сірий дим здається майже білим через темніше повітря. Шнобель повертає змарніле обличчя до Сонні, білки його очей багрянні.

— Ти влучив у цю кляту тварюку, чи не так? — Через вату у вухах Сонні голос Шнобеля тихий і металічний.

— Так, чорт забирай. Щонайменше двічі, а то й тричі.

— Ми з Доком теж по разі влучили. Що воно, в дідька, таке було?

— Дідько і було, — каже Сонні.

Плачучи від болю, Мишеня вже втретє благає:

— Допоможіть!

Нарешті його почули. Повільно рухаючись і тримаючись руками за ті частини тіла, які болять найбільше, вони шкандибають дорогою і падають на коліна поруч із Мишеням. Права штанка його джинсів порвана і просочена кров'ю, його обличчя перекошене.

— Ви що, глухі, недоумки?

— Майже, — каже Док. — Скажи, я хоча б не прострелив тобі ногу.

— Ні, як не дивно. — Він здригається і різко вдихає. Повітря шипить між зубами. — Але ви і стріляли! Погано, що не прицілились раніше, ніж він укусив мене за ногу.

— Я прицілився, — каже Сонні. — І як результат — ти досі маєш ноги.

Мишеня пильно дивиться на нього, а тоді хитає головою.

— Що сталося з Диктатором?

— Він втратив приблизно літр крові через кровотечу з носа і відрубився, — каже йому Сонні.

Мишеня зітхає, неначе нарікаючи на тлінність роду людського.

— Думаю, ми вже можемо спробувати вибратися із цієї божевільної діри.

— Як твоя нога? — запитує Шнобель.

— Не зламана, якщо ти питаєш саме про це. Але сказати, що з нею все гаразд, теж не можу.

— Що там? — запитує Док.

— Важко сказати, — каже йому Мишеня. — Я не відповідаю на запитання медиків, які заригані.

— Ти зможеш керувати мотоциклом?

— Так, чорт забирай. Шнобелю, хіба таке коли-небудь було, щоб я не міг *керувати* мотоциклом?

Шнобель і Сонні стають з боків і з болісними зусиллями зводять Мишеня на ноги. Коли вони відпускають його руки, Мишеня ступає на кілька незграбних кроків.

— З нею зовсім не все гаразд, — каже він.

— З нею все чудово, — каже Шнобель.

— Шнобелю, старий, ти знаєш, що в тебе яскраво червоні очі? Прокляття, та ти неначе Дракула.

Вони всі квапляться. Док хоче оглянути ногу Мишеняти; Шнобель бажає переконатися, що Диктатор Білл досі живий; до того ж усі вони хочуть вибратися з цього місця і повернутися до нормального повітря і сонячного світла. У їхніх головах товче, м'язи болять від напруження. Жоден із них не може бути абсолютно впевненим, що собакоподібна істота не готується до чергового нападу.

Поки вони говорять, Сонні піднімає «Фет Бой» Мишеняти і котить його до господаря. Мишеня береться за ручки і, скривившись, штовхає свій транспортний засіб уперед. Шнобель і Док приводять до ладу свої мотоцикли, Сонні теж знаходить свій і піднімає з бур'янів за шість футів звідти.

Шнобель розуміє, що не поглянув на Чорний Дім, коли був на повороті, він згадує, як Мишеня казав: «*Це лайно не хоче, щоб його бачили*», — і думає, що Мишеня мав рацію: Рибак не хотів, щоб вони там були, і Рибак не хотів, щоб його дім бачили. Він прокручує все в голові, так само й те, як перевернувся його «Електра Глайд» у повітрі після того, як мерзенний голос заговорив у його свідомості. Проте в єдиному Шнобель переконаний, що Джек Соєр більше нічого не приховуватиме від нього.

Раптом у нього з'являється жахлива думка, і він запитує:

— З вами відбувалося щось чудернацьке — щось справді *дивне* — перш ніж диявольський собака вистрибнув з лісу? Я маю на увазі не з фізичної точки зору.

Він дивиться на Дока і бачить на його обличчі збентеження. «*Привіт?*» — думає Шнобель.

Мишеня каже:

— Та йди ти до чорта. Я не збираюся про це говорити.

— Я абсолютно згоден з Мишеням, — каже Сонні.

— Тож я так розумію, що ваша відповідь «так», — каже

Шнобель.

Диктатор Білл лежить на узбіччі із заплющеними очима, увесь в крові від рота до талії. Повітря досі сіре і липке, їхні тіла, здається, важать по тисячу фунтів, мотоцикли, неначе на свинцевих колесах. Сонні підкочує свій байк до тіла Диктатора, яке лежить горілиць і, не панькаючись, б'є його по ребрах.

Диктатор розплющує очі і стогне:

— Чорт, Сонні, — говорить він. — Ти мене вдарив. — Його очі мерехтять, він підводить голову із землі й помічає, що його одяг увесь у крові. — Що сталося? Мене вдарили?

— Ти поведився як герой, — каже Сонні. — Як ти відчуваєшся?

— Хай йому грець. Де я вдарився?

— Звідки мені знати? — каже Сонні. — Давайте вибиратися звідси.

Інші проїжджають повз них. Диктатору Біллу вдається підвестися на ноги і, доклавши чергових героїчних зусиль, він піднімає свій байк і йде поруч із Сонні. Він штовхає його до шосе вниз стежкою слідом за іншими. Його дивує головний біль і кількість крові на тілі. Коли він минає останні дерева і приєднується до друзів на Шосе-35, несподівано чітко усвідомлює і відчуває, що тіло, здається, стає настільки легким, що може злетіти, він знову ледь не втрачає свідомість.

— Не думаю, що мене підстрелили, — каже він.

Ніхто не звертає уваги на Диктатора. Док запитує в Мишеняти, чи той не хоче поїхати в лікарню.

— Ніяких лікарень, чуваче. Лікарні вбивають людей.

— Тоді хоча б дозволь оглянути твою ногу.

— Гаразд, дивись.

Док стає на коліна на узбіччі дороги і підтягує штанку джинсів Мишеняти до коліна. Він робить це дуже обережно, але Мишеня все одно здригається.

— Мишеня, — каже він, — я ніколи не бачив такого укусу собаки.

— І собаки такого теж.

— Якого собаки? — запитує Диктатор.

— Ця рана якась дивна, — каже Док. — Тобі потрібні антибіотики, і до того ж негайно.

— У тебе є антибіотики?

— Звичайно, що так.

— Тоді поїхали до Шнобеля, і можеш колоти там скільки влізе.

— Як скажеш, — відповідає Док.

Приблизно в той час, коли Мишеня і Шнобель уперше невдало шукають невеличку дорогу і знак «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», Джек Соєр чує набридливий дзвінок мобільного телефону. Він сподівається, що телефонує Генрі Лайден, який хоче повідомити йому нову інформацію з приводу записаного телефонного дзвінка на «911». Звичайно, було б чудово, якби він його впізнав, проте Джек навіть не сподівається, що Генрі розпізнає голос; Рибак-Бернсайд приблизно того ж віку, що й Потсі, до того ж Джек не думає, що старий лиходій провадить помітне соціальне життя чи тут, чи на Територіях. Єдине, що Генрі *може* зробити, — це завдяки своєму витонченому слуху почути в голосі Бернсайда особливі нотки й описати всі нюанси, які він вчуває у ньому. Якби ми не знали, що Джек вірить у властивість свого друга чути нюанси і відтінки голосів інших людей, то нам могло би це видатись чимось безглуздим, як, приміром, віра в магію. Джек сподівається, що відпочивши та набравшись сил, Генрі Лайден зможе дізнатися щонайменше одну чи дві ключові деталі в цій історії або якусь відмінну ознаку, що звузить коло пошуків. Для Джека цікава будь-яка інформація, отримана від Генрі. Якщо телефонує хтось інший, то він планує закінчити розмову якомога швидше.

Голос, який відповідає на вітання, змушує його переглянути свої плани. Фред Маршалл хоче поговорити з ним, але Фред такий збуджений і говорить так незв'язно, що Джек вимушений попросити його пригальмувати і почати спочатку.

— У Джуді знову зрив, — каже Фред. — Джуді... бурмоче і марить. Вона стала такою ж навіженою, як раніше,

дереться стінами. О Боже, вони одягли її в гамівну сорочку, і від цього вона божеволіє ще більше. Вона хоче допомогти Таю, це все через той запис. Господи, це просто нестерпно, Джеку, містере Соїєр, я знаю, що говорю безладно, але я справді хвилююсь.

— Ви ж не хочете сказати, що хтось прислав її запис дзвінка на «911»? — каже Джек.

— Ні, ні... який ще запис на «911»? Я кажу про запис, доставлений сьогодні в лікарню. Він був адресований Джуді. Вони дали їй послухати його, ви можете в це повірити? Мені хочеться задушити лікаря Шпігельмана і ту медсестру Джейн Бонд. Що з цими людьми? Прийшла касета, вони кажуть: о, чудово, вам прислали послухати касету, тримайте, зараз принесемо магнітофон. *У психіатричному відділенні?* Хіба не можна було хоча б прослухати її перед цим? Послухайте, хай би що ви зараз робили, я буду вам безмежно вдячний, якщо ви дозволите заїхати за вами і поїдете зі мною туди. Ви могли б з нею поговорити. Ви єдиний, хто може її заспокоїти.

— За мною не треба заїжджати, тому що я вже в дорозі. Що було на касеті?

— Я не зрозумів. — Фред Маршалл починає говорити набагато чіткіше. — Чому ви їдете туди без мене?

Якусь мить подумавши, Джек говорить йому цілковиту брехню.

— Я подумав, що ви, мабуть, уже там. Шкода, що це не так.

— Думаю, мені вистачило б глузду, щоб прослухати плівку, перш ніж вмикати її Джуді. Знаєте, що то був за запис?

— Рибака, — каже Джек.

— Звідки ви знаєте?

— Він великий любитель таких трюків, — каже Джек. — І що було в тому записі?

— Скажіть мені, і я вам скажу. Я знаю лише те, що зміг зрозуміти зі слів Джуді, і те, що згодом мені розповів доктор

Шпігельман. — Голос Фреда Маршалла починає тремтіти. — Рибак дражнив її. Ви можете в це повірити? Він казав: *«Твій маленький хлопчик дуже самотній»*. А тоді ще щось на кшталт: *«Він просить і просить, щоб подзвонити додому, привітатись зі своєю матусею»*. Джуді казала лише, що в нього дивний іноземний акцент, чи то дефект мови, чи то що, але його спершу було нелегко зрозуміти. А тоді він каже: *«Скажи привіт матусі, Тайлере»*, — і Тайлер... — голос Фреда переривається, він змушений боротися з емоціями, перш ніж продовжує. — Тайлер, ох, Тайлер був дуже пригнічений, він кликав на допомогу. — Фред робить довгу паузу, Джек чує глибокий вдих. — І він плакав, Джеку, він плакав. — Фред більше не в змозі тамувати свої почуття, він плаче відверто, не стримуючи емоцій.

Джек слухає позбавлений гордості безпорадний плач людини, в якій горе і сум замінили всі інші емоції, і він усім серцем тягнеться до Фреда Маршалла. Ридання стихаються.

— Вибачте. Іноді я думаю, що в гамівну сорочку одягати треба мене.

— І на цьому запис урвався?

— Тоді він знову говорив... — Якусь мить Фред просто голосно дихає, намагаючись дати раду думкам. — Вихвалявся своїми вчинками. *«Бутуть ше фибифиства, а пізля того снову і снову, ви взі ше матимемте змогу сим назолодитизь»*, — процитував мені Шпігельман! Діти Френч Лендінга виляжуть, як пшениця в полі. *«Филяшудь, як пшенися»*. Хто так говорить? Що це може бути за людина?

— Хотів би я знати, — каже Джек. — Можливо, він говорив з акцентом, щоб звучати ще страшніше. Чи щоб змінити свій голос. — *«Він би ніколи не маскував свій голос, — думає Джек, — він надто пишається собою, щоб ховатись за акцентом»*. — Мені доведеться забра-

ти плівку з лікарні та послухати її особисто. Я передзвоню вам, щойно матиму якусь інформацію.

— І ще одне, — каже Маршалл. — Я, мабуть, припустився помилки. Близько години тому заходив Венделл Грін.

— Усе, що пов'язано з участю Венделла Гріна, — це автоматично помилка. То що сталося?

— Він неначе все знав про Тайлера, і йому було лише потрібно, щоб я все підтвердив. Я подумав, можливо, йому розповів усе Дейл чи поліцейські штату. Але Дейл не оприлюднив би цієї інформації, чи не так?

— Венделл має мережу інформаторів, які постачають йому новини. Усе, що він знає, він дізнається від них. Що ви йому сказали?

— Практично все, — каже Маршалл. — У тому числі і про касету. О Боже, я такий дурень. Але я подумав, що в тому немає нічого страшного, адже все одно все впливе рано чи пізно.

— Фреде, ви казали йому щось про мене?

— Лише те, що Джуді довіряє вам і ми обоє вам вдячні за допомогу. Ще я сказав, що ви, можливо, провідаєте її сьогодні після обіду.

— Ви щось згадували про бейсбольну кепку Тая?

— Думаєте, я вже зовсім *схиблений*? Наскільки я розумію, це якось пов'язано з тим, що пов'язує вас із Джуді. Якщо я сам нічого не розумію, то як я можу розповідати про це Венделлу Гріну? Принаймні я змусив його пообіцяти, що він триматиметься подалі від Джуді. Я чув про його «бездоганну» репутацію, але мені здається, що це перебільшення.

— Ви сказали йому вдосталь усього, — каже Джек. — Я буду на зв'язку.

Коли Фред Маршалл вішає слухавку, Джек набирає номер Генрі.

— Можливо, я заїду трохи пізніше, Генрі. Я їду до лютеранської лікарні округу Френч. Джуді Маршалл отримала касету від Рибак, і якщо мені дозволять її забрати, то

я тобі її привезу. Там щось дуже дивне — на цій плівці, як я розумію, записаний голос з іноземним акцентом.

Генрі каже Джеку, що не варто поспішати. Він іще не слухав перший запис і тепер зачекає, доки Джек привезе другий. Він може почути щось корисне, якщо прослухає їх разом, для порівняння. Принаймні він зможе сказати Джеку, чи це голос однієї і тієї ж самої людини.

— І не хвилюйся за мене, Джеку. Скоро заїде місіс Мортон, щоб відвезти мене на KDCU. Сьогодні на Джорджа Ретбуна чекає ласий шматок — шість чи сім реклам по радіо. «Коли сьогодні ввечері ви захочете запросити свою кохану, свою любу, свою подружку, свою дружину, свою найкращу подругу на, м-м-м-м-м, чудову вечерю, навіть *сліпому* очевидно, щоб виразити почуття своїй пасії, вам не знайти кращого місця, ніж “Ріб Кріб” кузена Бадді на Сауз Вобаш-стрит, у прекрасному місці, у центрі Ла-Рів’єр!»

— Пасії?

— Не звертай уваги, це всього лише новий жарт Джорджа Ретбуна.

Сміючись, Джек говорить Генрі, що вони побачаться пізніше, і розганяє свій «Рем» до швидкості сімдесяти миль на годину. Що б сказав на це Дейл? Виписав би йому штраф за перевищення швидкості?

Він не заїжджає на стоянку, а паркується просто перед лікарнею. Джек чвалом мчить через тротуар, в думках у нього лише Території та Джуді Маршалл. Справа просувається, набираючи темп, і в нього з’являється враження, що коло звужується навколо Джуді — ні, навколо *нього* і Джуді. Рибак обрав їх цілеспрямованіше, ніж свої перші три жертви: Емі Сент-Пір, Джоні Іркенхем і Ірма Френо — це просто були діти приблизно одного віку, на їхньому місці могли бути будь-які інші три дитини. Проте Тайлер — син Джуді Маршалл, і це вирізняло його серед інших. Джуді бачила Території, Джек подорожував ними, а Рибак жив

там так само, як клітина раку живе в здоровому організмі. Рибак прислав Джуді касету, Джеку — жахливий подарунок. У Тенсі Френо він зрозумів, що Джуді — це ключ і двері, які цей ключ відмикає, куди ж іще можуть вести ці двері, як не в Потойбіччя Джуді?

Потойбіччя. Боже, як гарно! Можна навіть сказати прекрасно.

А-а-а-а... разом із цим словом з пам'яті виринає обличчя Джуді Маршалл. З появою цього обличчя двері в його уяві, двері, що належать йому і лише йому, відчиняються. На якусь мить Джек Соїєр зупиняється, він застигає в шести футах від входу до лікарні, його охоплює пригніченість, страх і радісне очікування.

Через двері в його свідомості ллється потік незв'язних образів: зупинене колесо огляду, копи Санта-Моніки ходять колами за жовтою поліцейською стрічкою, вогні, що відбиваються від лисини чорношкірого чоловіка. Так, голово-моза голова чорношкірого чоловіка, яку він менше за все хотів бачити, а точніше, страшенно не хотів, постала перед його зором, з'явилася знову. Була гітара, але була вона в іншому місці; належала чудовому, який наполегливо благав про підтримку, безутішному Спіді Паркеру, благословенному Богом, проклятому Богом, вподобаному Богом Спіді, який торкався струн і співав:

Джек-Мандрівник, Мандрівник-Джек,
Довго йтимеш ти туди,
Довше ще назад іти.

Світи обертаються навколо нього, світи всередині світів і світи поруч із ними відділені тонкою мембраною, яка складається з тисячі тисяч дверей, і треба лише знати, як їх знайти. Тисяча тисяч червоних пір'їн, крихітних пір'їн вільшанки, сотень вільшанок, залетіли крізь одні такі двері Спіді. Спіді, дякую за вільшанку і за сині яйця вільшанки, як співалось у пісні «Вставай, вставай, не будь соньком».

Чи: «Вставай, вставай, не будь ДУРКОМ!»

Джек чує божевільне, але не таке вже й геніальне, ревіння Джорджа Ретбуна: «*Навіть СЛІПОМУ ОЧЕВИДНО, до чого все ЦЕ йде, ХИТРУНЬКО!*»

— Та невже? — у голос промовляє Джек.

Дуже добре, що старша медсестра Джейн Бонд, наглядач Бонд, Агент Нуль-Нуль-Нуль, не почула його. Вона сильна, але водночас несправедлива. Якби раптом вона зараз опинилась поруч, то наділа б йому наручники, дала б заспокійливі й за допомогою тих ліків поселила б його у своїх володіннях.

— Я знаю те, чого ти не знаєш, давня приятелько: Джуді Маршалл має Двійника, і цей Двійник уже давно шепоче їй крізь стіну. Воно й не дивно, що врешті-решт вона почала кричати.

Рудий підліток у футболці з написом «БЕЙСБОЛЬНА КОМАНДА ВИЩОЇ ШКОЛИ АРДЕНА» буквально штовхає двері за шість футів від Джека й кидає на нього нашорошений, збентежений погляд. «*Боже, дорослі такі дивні, — говорить цей погляд, — хіба це не чудово, що я ще дитина?*» Оскільки він лишень старшокласник, а не працівник психіатричного відділення, він не надіває на нашого героя наручники і не дає заспокійливі, відвівши в карцер. Він просто спрямував погляд на божевільного і йде далі, хоча й з відтінком настороженості.

Це все через Двійників, звичайно ж. Дорікаючи себе за дурість, Джек постукує кісточками пальців по голові. Він мав би побачити це раніше; він мав *одразу* зрозуміти. Якщо в нього й було якесь виправдання, то це те, що він відмовлявся думати про цю справу, незважаючи на зусилля Спіді розбудити його, а потім він надто зосередився на Рибаківі, аж до сьогоднішнього ранку. Аж доки він не побачив свою матір по телевізору в «Сенд Бар», у нього й близько не виникало думки про Двійника-монстра. У дитинстві Джуді Маршалл її Двійник розмовляв із нею крізь цю мембрану

між двома світами; через дедалі більший неспокій за останній місяць її Двійнику довелося простягти руки крізь мембрану і сильно потрясти Джуді. Оскільки Джек єдиний у своєму роді і не має Двійника, аналогічне завдання лягло на плечі Спіді. Тепер усе стало на свої місця, Джек не може повірити, що йому знадобилось стільки часу, щоб помітити закономірність.

Саме *тому* його обурювало все, що заважало просто стояти перед Джуді Маршалл: Джуді — це шлях до її Двійника, до Тайлера і до знищення Рибак та його «партнера» на Територіях, творця диявольської палаючої споруди, яку ворон на ім'я Горґ показав Тенсі Френо. Хай там що відбудеться сьогодні у відділенні «Г» — це змінить світ.

Серце вистукує в очікуванні, Джек залишає яскраве сонячне світло і поринає у блідо-жовтий простір величезного вестибюлю. На стільцях так само багато пацієнтів у халатах; у дальньому кутку лікарі обговорюють, можливо, діагноз особливо важкого пацієнта, а можливо, майстерне попадання в десятку лунку в клубі в Арден Кантрі; ті ж золотаві лілії люб'язно підводять розкішні голівки перед сувенірним магазином. Тут усе так, як було минулого разу, і це заспокоює Джека. Він пришвидшує крок і поспішає на зустріч із непередбачуваними подіями, які чекають на нього на п'ятому поверсі.

Той самий нудьгуючий адміністратор дає таку ж, а можливо й ту саму, зелену картку з написом «ВІДВІДУВАЧ». Ліфт, на диво, схожий на той, що у Рітс Готель в місті Вендомі, покійно трясеться вгору повз другий і третій поверхи, а на четвертому зупиняється, щоб впустити молодого лікаря, який нагадує Родеріка Ашера. Він випускає Джека на п'ятому, де красиве блідо-жовте світло здається на відтінок чи два тьмяніше, ніж унизу, у величезному вестибюлі. Джек виходить із ліфта й прямує шляхом, який він проходив у супроводі Фреда Маршалла: через двоє великих подвійних дверей, повз відділення геронтології і амбулаторне

відділення офтальмології, архів і, зрештою, ближче підходить до непередбаченої непередбачуваності, дедалі вузкими і темнішими коридорами, які ведуть до кімнати столітньої давнини з високими вузькими вікнами і темно-коричневою стійкою.

Чари розвіює черговий, що сидить за полірованим столом, — особа, яка на даний момент є вартовим цього царства. Він вищий, молодший і значно похмуріший, ніж його попередник. Коли Джек говорить, що хотів би побачитись із місіс Маршалл, молодик кидає презирливий погляд на картку з написом «ВІДВІДУВАЧ» і запитує, чи він родич, чи — ще один погляд на картку — медичний професіонал. Джек визнає, що ні те, ні інше. Але якщо молодик повідомить медсестрі Бонд, що містер Соїєр хоче поговорити з місіс Маршалл, то вона гарантовано відчинить неприступні металеві двері та впустить його всередину, оскільки це, так чи інакше, вона зробила вчора.

— Дуже добре, якщо так і було, — відповідає молодик, — але сьогодні медсестра Бонд аж ніяк не відчинить дверей і точно нікого не впустить, тому що сьогодні її немає на чергуванні. Але хіба вчора містер Соїєр приїжджав провідати місіс Маршалл не з одним із її родичів, скажімо, містером Маршаллом?

Так. Якщо необхідно, то можна проконсультуватися з містером Маршаллом, скажімо, по телефону, і він у манері, гідній похвали, переконає молодика, що містера Соїєра треба негайно впустити.

— Можливо, — погоджується молодик, — але правила лікарні вимагають, що немедичний персонал, який перебуває на таких посадах, як він, має отримувати дозвіл на зовнішні телефонні дзвінки.

— І від кого, — поцікавився Джек, — можна такий дозвіл отримати?

— Від виконуючої обов'язки старшої медсестри — медсестри Рек.

Джек, у якого, здається, зараз іскри з очей посиплються, говорить молодика, щоб той покликав неперевершену медсестру Рек і отримав дозвіл, а далі нехай усе буде, як скаже містер Маршалл, чоловік їхньої пацієнтки.

Ні, молодик не бачить на це ніяких підстав, оскільки він вважає, що це нікчемне витрачання часу і сил. Містер Соїєр не член сім'ї місіс Маршалл, тож неперевершена місіс Рек нізащо не дасть йому дозволу.

— Гаразд, — каже Джек, бажаючи придушити цього дратуючого нікчему. — Можливо, піднімемось адміністративними сходинками? Лікар Шпігельман є десь тут?

— Можливо, — каже молодик. — Звідки мені знати? Лікар Шпігельман переді мною не звітує.

Джек показує на телефон на столі.

— Я не кажу, що ви маєте знати, я кажу, що ви маєте дізнатися. Телефонуйте негайно.

Молодик, схилившись над телефоном, закотивши очі, натискає дві кнопки з цифрами і повертається спиною до кімнати. Джек чує, як він бубнить про Шпігельмана, зітхає, а тоді каже:

— Гаразд, з'єднайте мене. — Після з'єднання він бурмоче щось, згадуючи ім'я Джека.

Те, що він чує у відповідь, змушує його різко випростатись і, вирячивши очі, подивитись через плече на Джека.

— Так, сер. Він зараз тут, так. Я скажу йому. — Повернувшись, веде далі: — Лікар Шпігельман зараз прийде сюди. — Хлопець — йому не більше двадцяти — відходить назад і встромляє руки в кишені. — Ви той коп?

— Який коп? — запитує Джек, досі сердитий.

— Той, що приїхав з Каліфорнії та заарештував містера Кіндерлінга.

— Так, це я.

— Я із Френч Лендінга, я був шокований, як і все місто. Ніхто не міг би і подумати. Містер *Кіндерлінг*? Ви жартуєте.

Було важко повірити, що така людина може... ну, вбивати когось.

— Ви його знали?

— Ну, в місті, такому як Френч Лендінг, усі так чи інакше знають одне одного. Ми з ним лише кілька разів віталися. Я знав його дружину. Вона була моєю вчителькою в недільній лютеранській школі на горі Хеврон.

Джек не може стриматись, щоб не засміятись; він сміється над абсурдністю, що дружина вбивці викладає уроки в недільній школі. Пригадавши ненависть, з якою дивилась на нього Ванда Кіндерлінг під час оголошення вироку її чоловіку, він перестає сміятися, але надто пізно. Він бачить, що образив молодика.

— Якою була вона? — запитує він. — Як вчителька?

— Звичайна вчителька, — каже хлопець. Він говорить сухо і ображено. — Вона змусила нас визубрити всю Біблію. — Він повертається і бурмоче: — Дехто досі думає, що він цього не робив.

— Що ви сказали?

Хлопець трохи повертається до Джека і дивиться на коричневу стіну перед собою.

— Я сказав, що дехто досі думає, що він цього не робив. Містер Кіндерлінг. Вони думають, що він потрапив у в'язницю, тому що був маленькою людиною в маленькому місті та не мав ніяких зв'язків.

— Дуже погано, — каже Джек. — Хочете знати справжню причину, чому містер Кіндерлінг потрапив у в'язницю?

Хлопець цілком розвертається й дивиться на Джека.

— Тому що він був винен у вбивстві, до того ж зізнався в цьому. Ось чому — і все тут. Двоє свідків бачили його на місці злочину, а двоє інших людей бачили, що він летів у Лос-Анджелес, хоча сказав усім, що летить у Денвер. Після цього він сказав: «Гаразд, я це зробив. Я завжди хотів знати, як воно — вбити дівчину. От одного дня я зрозумів, що більше не можу стримуватись, тож вирушив у да-

леку подорож і вбив двох повій». Його адвокат намагався довести його неосудність, але суд присяжних на слуханнях не підтвердив цього, і він відправився у в'язницю.

Хлопець схиляє голову і щось мимрить.

— Я не почув, — каже Джек.

— Є багато способів змусити людину зізнатися, — ледь чутно повторює він речення.

Чуються кроки в коридорі, за мить огрядний чоловік у білому халаті, в окулярах з металевою оправою, із цапиною борідкою простягає руку Джекові. Хлопець відвертається. Можливості переконати чергового, що він не вибивав зізнання у Торнберга Кіндерлінга, уже немає. Усміхнений чоловік у білому халаті та з цапиною борідкою хапає Джека за руку, відрекомендовується як лікар Шпігельман і говорить, що радий познайомитись із такою видатною особистістю. (*Видатною особистістю, дурною особистістю*, — думає Джек.) Усього за крок від лікаря чоловік, якого досі Джек не помічав, виходить вперед і каже:

— Агов, лікарю, знаєте, що було б чудово? Якби містер Знаменитість і я поговорили з леді разом. Удвічі більше інформації за наполовину коротший проміжок часу — ідеально.

Джека нудить. Венделл Грін хоче приєднатись до нього.

Привітавшись із лікарем, Джек повертається до репортера.

— Що ви тут робите, Венделле? Ви пообіцяли Фреду Маршаллу, що триматиметесь подалі від його дружини.

Венделл Грін здіймає руки вгору і виступцем іде назад на п'ятках.

— Ви сьогодні спокійніші, лейтенанте Соєр? Сподіваюся, ви не збираєтесь знову використати заборонені прийоми відповідно старанного працівника преси? Маю зазначити, що мені вже набридли напади поліцейських.

Лікар Шпігельман, насупившись, повертається до нього.

— Про що ви, містере Грін?

— Учора, до того, як той коп збив мене з ніг своїм кишеньковим ліхтариком, лейтенант Сойер ударив мене в живіт фактично просто так. Йому пощастило, що я розсудлива людина і не подав позову. Але знаєте що, лікарю? Я цього не зробив, бо вірю, що було б набагато краще, якби ми співпрацювали один з одним.

Послухавши цю егоїстичну промову лише наполовину, Джек думає: «*От дідько*», — і дивиться на молодого чергового, чії очі світяться ненавистю. Усе втрачено: тепер Джек ніколи не переконає хлопця, що він не катував Кіндерлінга. До того часу, як Венделл Грін закінчує свою промову, Джека діймає його показна улеслива привітність.

— Містер Грін запропонував мені відсоток з доходів від продажу фотографій тіла Ірми Френо, — каже він лікарю. — Те, що він просить зараз, — неможливо. Містер Маршалл попросив мене, щоб я прийшов сюди і зустрівся з його дружиною, а від містера Гріна він отримав обіцянку, що той *не* приходитиме.

— Можливо, частково, це правда, — каже Грін. — Як досвідчений журналіст, я знаю, що люди часто кажуть зовсім не те, що мають на увазі, а тоді, врешті-решт, шкодують про це. Фред Маршалл розуміє, що історія його дружини впливе рано чи пізно.

— Та невже?

— Особливо у зв'язку з останнім повідомленням Рибакка, — каже Грін. — Цей запис доводить, що Тайлер Маршалл — четверта жертва, і якимось дивом він досі живий. Як думаєте, наскільки довго таке можна приховувати від людей? Хіба ви зі мною не погоджуєтесь, що треба дати можливість матері хлопчика пояснити все особисто?

— Я відмовляюсь брати в цьому участь. — Лікар супить-ся на Гріна і дивиться на Джека упередженим поглядом. — Містере Грін, я зараз вижену вас із лікарні. Я хотів би обговорити кілька питань із містером Сойером наодинці. Чи дійдете ви з лейтенантом згоди з приводу вашої співпраці,

це ваша справа. Я, звичайно ж, не дозволю спільне інтерв'ю з пацієнткою. Так само я не впевнений, чи варто говорити їй з лейтенантом Соєром, — вона спокійніша, ніж була сьогодні зранку, але ще досі немічна.

— Найкращий спосіб для неї впоратися з проблемою — це дати їй можливість виговоритись, — каже Грін.

— Замовкніть, *негайно*, містере Грін, — каже лікар Шпігельман. Друге підборіддя за цапиною борідкою набуває тепло-рожевого відтінку. — Що ви хотіли в мене запитати, лейтенанте?

— У вас є свій кабінет, лікарю?

— Так.

— Чудово, мені треба півгодини, а то й менше, щоб поговорити з місіс Маршалл у безпечному тихому місці, у якому наша розмова буде цілком конфіденційною. Ваш кабінет — це, мабуть, те, що треба. У відділенні надто багато людей, і там неможливо поговорити, щоб тебе не перебивали або щоб розмову не підслуховували інші пацієнти.

— Мій кабінет, — каже Шпігельман.

— Якщо ви не заперечуєте.

— Ходімо зі мною, — каже лікар. — Містере Грін, ви, будь ласка, відійдіть до стійки, щоб ми з лейтенантом Соєром могли пройти в коридор.

— Як скажете. — Грін глузливо вклоняється і рухається до стійки легко, неначе підтанцюває. — Під час вашої відсутності, я впевнений, що в нас буде, про що поговорити із цим гарним молодиком.

Посміхаючись, Венделл Грін опирається ліктями на стійку і спостерігає, як Джек разом із лікарем Шпігельманом залишають кімнату. Вони прямують, вистукуючи вистеленою плиткою на підлозі, і зі звуків можна зрозуміти, що вони вже десь на середині коридору. Тоді настає тиша. Досі посміхаючись, Венделл повертає обличчя і бачить, що черговий вирячився на нього.

— Я завжди читаю ваші статті, — каже хлопець. — Ви справді дуже добре пишете.

Посмішка Венделла стає блаженною.

— Гарний і розумний. Яка вражаюча комбінація! Скажи мені своє ім'я.

— Ітан Еванс.

— Ітане, в нас не так багато часу, тож давай швиденько. Як думаєш, пристойні члени преси повинні мати доступ до інформації заради суспільних потреб?

— Ще б пак!

— Чи погоджуєшся ти зі мною, що поінформована преса — це одне з найкращих бойових знарядь проти таких монстрів, як Рибак?

Вертикальна зморшка з'являється між бровами Ітана Еванса.

— Одне з бойових знарядь?

— Дозволь мені пояснити. Чим більше ми знаємо про Рибак, тим більше в нас шансів зупинити його. Хіба ні?

Хлопець киває, і зморшка зникає.

— Скажи, як думаєш, лікар дозволить Сойєру скористатись його кабінетом?

— Думаю, так, — каже Еванс. — Але мені не подобається те, як працює Сойєр. Йому притаманна поліцейська брутальність. Так, наприклад, коли вони б'ють людей, щоб здобути зізнання. Це брутально.

— У мене ще одне запитання до тебе. Точніше, два запитання. Чи є якась комірчина в кабінеті лікаря Шпігельмана? І чи є якийсь спосіб, щоб потрапити туди не через цей коридор?

— О, — тьмяні очі Еванса вмить загоряються розумінням. — Ви хочете *послухати*?

— Послухати й записати. — Венделл Грін поплескує по кишені, у якій лежить диктофон. — На благо суспільства в цілому, Господи благослови їх — усіх і кожного.

— Ну, можливо, — каже хлопець, але містер Шпігельман, він...

Двадцятидоларова купюра, складена навколо другого пальця правої руки Венделла, якимось дивним чином там з'являється.

— Дій швидко, і лікар Шпігельман ніколи ні про що не дізнається. Гаразд, Ітане?

Ітан Еванс хапає купюру з рук Венделла і швидко веде його за стійку, біля якої відчиняє двері й каже:

— Давайте, швиденько.

Приглушене світло з обох кінців темного коридору.

Лікар Шпігельман говорить:

— Я так розумію, чоловік моєї пацієнтки розповів вам про касету, яку ми отримали сьогодні вранці.

— Так. А як вона сюди потрапила, ви знаєте?

— Повірте, лейтенанте, після того як я побачив, який ефект запис справив на місіс Маршалл, я особисто його прослухав і намагався в'яснити, як він дійшов до моєї пацієнтки. Усі наші листи проходять через поштове відділення лікарні перед відправленням, *абсолютно всі*, чи то для пацієнтів, чи медичного персоналу, чи адміністрації. Звідти волонтери доставляють її адресатам. Я так розумію, що пакунок з касетою вже був у поштовому відділенні лікарні, коли волонтер заглянув туди сьогодні зранку. Оскільки на ньому було написано лише ім'я моєї пацієнтки, волонтер пішов до реєстратури. Одна з дівчат підняла документацію.

— Хіба вони не мали проконсультуватися з вами, перш ніж дати касету і магнітофон Джуді?

— Звичайно. Медсестра Бонд неодмінно так би і зробила, але її сьогодні немає на чергуванні. Сьогодні чергує медсестра Рек, котра подумала, що замість адреси написано прізвисько, дане пацієнтці в дитинстві, і що це хтось із давніх друзів місіс Маршалл надіслав їй музику, щоб підбадьорити. У сестринській є касетний плеєр, тож вона встала касету в нього й віддала його місіс Маршалл.

У темному коридорі очі лікаря набувають злобного блиску.

— Тоді, як ви можете уявити, усе полетіло під три чорти. Місіс Маршалл повернулася до того стану, у якому ми її госпіталізували і який супроводжувався низкою тривожних вчинків. На щастя, я саме був у лікарні. Тож коли почув, що сталося, наказав дати їй заспокійливе і помістити в безпечну палату, оскільки там м'які стіни — у місіс Маршалл знову відкрилися рани на пальцях, до того ж мені зовсім не хотілося, щоб вона завдала собі будь-якої шкоди. Щойно заспокійливе подіяло, я зайшов, щоб поговорити з нею. Тоді прослухав плівку. Мабуть, я мав одразу ж зателефонувати в поліцію, але в мої обов'язки, в першу чергу, входить прислухатися до пацієнтів, тож натомість я зателефонував містеру Маршаллу.

— Звідки?

— З тієї ж кімнати, по своєму мобільному. Містер Маршалл, звичайно ж, наполягав на тому, щоб я дав слухавку його дружині, і вона також хотіла з ним говорити. Вона дуже збентежилась під час цієї розмови, і мені довелось дати їй ще одну невелику дозу заспокійливого. Коли місіс Маршалл заспокоїлась, я зателефонував містеру Маршаллу знову, щоб розповісти йому детальніше про запис. Хочете його послухати?

— Не зараз, докторе, дякую. Хоча я хочу вас про дещо запитати з цього приводу.

— Тоді запитуйте.

— Фред Маршалл намагався зімітувати той акцент, з яким говорили ви, копіюючи того, хто зробив запис. Ви чули коли-небудь раніше такий акцент? Можливо, він схожий на німецький?

— Я вже думав про це. Це було схоже на свого роду німецьку вимову англійських слів, але не зовсім. Якщо і можна зробити якість порівняння, то треба було б сказати, що говорив француз англійською, намагаючись застосувати німецький акцент. Проте насправді я ще не чув нічого подібного.

Від самого початку цієї розмови лікар Шпігельман міряв Джека поглядом, неначе даючи оцінку, відповідну до стандартів, про які Джек не зміг би навіть здогадатись. Вираз його обличчя, такий же нейтральний і невиразний, як у регулювальника вуличного руху.

— Містер Маршалл повідомив мені, що він має намір зателефонувати вам. Здається, між вами і місіс Маршалл утворився якийсь надзвичайний зв'язок. Вона поважає ту майстерність, з якою ви беретеся до справи, воно й не дивно, але також вона, здається, довіряє вам. Містер Маршалл просить, щоб вам було дозволено допитати його дружину, а вона сказала, що має поговорити з вами.

— Отже, ви без проблем дозволите мені побути з нею наодинці протягом півгодини.

Усмішка на обличчі лікаря Шпігельмана зникає одразу ж, щойно з'являється.

— Моя пацієнтка та її чоловік продемонстрували довіру до вас, лейтенанте Сойер, але питання не в тому. Питання в тому, чи можу довіряти вам я.

— Довіряти в чому?

— Багато в чому. Перш за все, чи діятимете ви в інтересах моєї пацієнтки. Чи утримуватиметесь, щоб не засмутити її та не дати помилкових надій. У моєї пацієнтки розвинулася низка ілюзій, зосереджених на існуванні іншого світу, суміжного з нашим. Вона думає, що її сина тримають як полоненого в іншому світі. Маю сказати вам, лейтенанте, що місіс і містер Маршалл вірять у те, що ви знайомі з цим фантастичним світом — моя пацієнтка цілком у цьому переконана, а її чоловік приймає це на тій підставі, що це втішає його дружину.

— Я розумію, — це єдине, що може зараз Джек сказати лікарю. — Ви, у свою чергу, маєте знати, що всі свої розмови з Маршаллами я веду на неофіційній підставі позаштатного консультанта відділку поліції Френч Лендінга і капітана Дейла Гілбертсона.

— На неофіційній підставі.

— Капітан Гілбертсон попросив мене допомогти зібрати інформацію в розслідуванні справи Рибака, і два дні тому, після зникнення Тайлера Маршалла, я нарешті погодився зробити все, що в моїх силах. У мене немає абсолютно ніякого офіційного статусу. Тож я просто допомагаю капітану і його поліцейським, тому що маю чималий досвід.

— Дозвольте запитати прямо, лейтенанте. Тож ви ввели в оману Маршаллів, що вам знайомий вигаданий фантастичний світ місіс Маршалл?

— Я відповім вам так, лікарю. Зі стрічки ми знаємо, що Рибак справді тримає Тайлера Маршалла в полоні, тож можна сказати, що він більше не в цьому світі, а у світі Рибака.

Лікар Шпігельман зводить брови.

— Думаєте, цей монстр живе в тому ж всесвіті, що й ми? — запитує Джек. — Я так не думаю, і ви теж. Рибак живе у своєму власному світі, світі, що функціонує за правилами, які він запозичив або вигадував роками. За всієї поваги, у мене набагато більше досвіду роботи з такими випадками, як у Маршаллів, ніж у поліції, ба навіть у вас, хіба що вам часто доводиться мати справу з психопатичними злочинцями. Вибачте, якщо це звучить зарозуміло, я не це мав на увазі.

— Ви говорите про профільність? Я правильно розумію?

— Кілька років тому мене було запрошено на спеціальні профільні курси ПРЗНЗ, які проводило ФБР, і я багато чого там навчився, але те, про що зараз говорю, виходить далеко за межі профільності. — *Це набагато серйозніше*, — каже Джек сам собі. — *Тепер м'яч на вашому полі, лікарю.*

Шпігельман повільно киває. В лінзах його окулярів спалахує далекий відблиск.

— Думаю, я вас зрозумів. — Він роздумує, зітхає, схищує руки на грудях і розмірковує далі. Тоді підводить очі

і зустрічається поглядом із Джеком. — Гаразд, я дозволю вам із нею побачитись. Наодинці. У моєму кабінеті. Протягом тридцяти хвилин. Я не хочу ставати на шляху прогресивних слідчих дій.

— Дякую, — каже Джек. — Це принесе чималу користь, обіцяю.

— Я надто довго пропрацював психіатром, щоб вірити в такі обіцянки. Лейтенанте Соїєр, але сподіваюсь, ви досягнете успіху у справі порятунку Тайлера Маршалла. Дозвольте, я проведу вас у свій кабінет. Ви зможете зачекати там, доки я піду за пацієнткою і приведу її іншим коридором. Так буде трохи швидше.

Лікар Шпігельман прямує до кінця темного коридору, тоді звертає ліворуч, тоді знову ліворуч, витягує з кишені чималу в'язку ключів і відчиняє непідписані двері. Джек іде за ним у кімнату, яка, очевидно, була створена шляхом об'єднання двох маленьких кабінетів у один. Половину кімнати займають довгий дерев'яний стіл, стілець, журнальний столик зі скляною поверхнею, що завалений журналами, і шафа для документів. В іншій половині стоять диван і шкіряне крісло. Стіни прикрашають копії робіт Джорджії О'Кіф. Збоку стола знаходяться двері, які, за припущенням Джека, ведуть до маленької комірчини, вони якраз навпроти крісла, посередині між двома половинами кабінету — двері, які, здається, ведуть до сусідньої кімнати.

— Як бачите, — каже лікар Шпігельман, — я використовую це приміщення і як офіс, і як оглядовий кабінет, тож я приведу сюди місіс Маршалл. Дайте мені дві чи три хвилини.

Джек дякує, і лікар поспішає за двері кімнати для очікування.

У маленькій комірчині Венделл Грін витягує касетний диктофон з кишені піджака і прикладає його, а також вухо до дверей. Він тримає палець на кнопці «ЗАПИС», серце

шаленіє. Знову найвидатніший журналіст західного Вісконсину виконує свій обов'язок перед кожним пересічним громадянином. Як шкода, що в бісовій комірчині так темно, але бути засуненим у чорну діру — це не перша жертва Венделла у його святому покликанні, крім того, все, що йому треба побачити, — це маленьке червоне світло на диктофоні.

Аж раптом, хоча лікар Шпігельман залишив кімнату, чується його голос, який кличе лейтенанта Соєра. Як цей послідовник Фрейда зміг повернутись не відчиняючи і не зачиняючи дверей і що сталося з Джуді Маршалл?

«Лейтенанте Соєр, мені треба поговорити з вами, візьміть слухавку, до вас дзвінок і, здається, терміновий».

Достоту — голос звучить з телефону внутрішнього зв'язку. Хто б це міг дзвонити Джеку Соєру і чому терміново? Венделл сподівається, що Золотий Хлопець натисне кнопку з написом «ГУЧНОМОВЕЦЬ», але, на жаль, він цього не робить, і Венделл змушений задовольнитися тим, що чує лише один бік розмови.

— Дзвінок? — каже Джек. — Від кого?

— Від того, кому ви сказали, що будете у відділенні «Г». Шнобель, з новинами про Чорний Дім.

— Як я можу отримати дзвінок?

— Просто натисніть кнопку, що світиться, — каже лікар. — Перша лінія. Я приведу місіс Маршалл, коли побачу, що ви закінчили розмову.

Джек натискає кнопку і каже:

— Джек Соєр.

— Дякувати Богу, — каже Шнобель Сент-Пір улесливо-хриплим голосом. — Думаю, вам варто приїхати до мене, якомога швидше. Усе перемішалось.

— Ви знайшли його?

— О так, ми знайшли Чорний Дім. Він нас не дуже радо зустрів. Це місце хоче залишатися *захованим* і чітко дає це зрозуміти. Декого з хлопців поранено. З більшістю з нас усе

гаразд, але Мишеня, я не знаю. Він підхопив щось жахливе від укусу собаки, якщо це був собака, у чому я особисто сумніваюся. Док зробив усе що зміг, але... Дідько, він здається божеволіє і не дозволяє нам відвезти його в лікарню.

— Шнобелю, чому ви не відвезете його силоміць, якщо це йому так необхідно?

— Це не в наших правилах. Мишеня не ступав на поріг лікарні з того часу, як його батько помер в одній із них. Він удвічі більше боїться лікарень, ніж того, що сталося з його ногою. Якщо ми спробуємо доставити його до головної лікарні Ла-Рів'єр, то він, мабуть, сконає ще в кареті швидкої.

— А якщо не помре, то ніколи вам цього не пробачить.

— Саме так. Коли ви зможете приїхати?

— Мені досі треба побачитись із жінкою, про яку я вам казав. Можливо, за годину, у будь-якому разі не пізніше.

— Ви мене не чуєте? Мишеня помирає у нас на руках. Нам треба багато чого розповісти один одному.

— Я згоден, — каже Джек. — чекайте на мене, Шнобелю.

Він кладе слухавку, повертається до дверей, що поруч із кріслом в оглядовому кабінеті, і чекає на те, що скоро його світ зміниться.

«Що, чорт забирай, усе це значить?» — дивується Венделл. Він записав лише дві хвилини розмови між Джеком Соєром і недоумком, що зіпсував запис, який міг коштувати гарної машини, гарного будинку на кручі над річкою, а все, що він отримав, — нічого не варте лайно. Венделл заслуговує на хорошу машину і красивий будинок, він заробив їх уже тричі. Його охоплює почуття втрати, і він кипить від образи. Золотим хлопцям піднесли все на діамантових підносах. Люди зі шкіри лізуть, щоб дати їм те, що їм навіть не потрібно, не те що легендарним, безкорисливо працюючим трударям і джентльменам преси, таким, як Венделл Грін. Венделлу Гріну ж навіть для того, щоб його

просто заховали в темній, тісній, маленькій комірчині для виконання своєї роботи, треба заплатити *двадцять баксів!*

Його вуха горять, коли він чує, що двері відчиняються. Червоне світло горить, вірний диктофон мотає стрічку моток за мотком, і хай би що зараз сталося, воно змінить усе: кишечник Венделла — це абсолютно надійний орган, його найкращий друг, зігріває його впевненістю, що скоро справедливість буде на його боці.

Голос лікаря Шпігельмана долинає крізь двері шафи і записується на стрічку:

— Я залишу вас наодинці.

Золотий Хлопець: Спасибі, лікарю. Я вам дуже вдячний.

Доктор Шпігельман: Тридцять хвилин, так? Тож я маю повернутись, м-м-м, о... о чотирнадцятій годині, десять хвилин.

Золотий Хлопець: Чудово.

Тихо зачиняються двері, і клацає замок, тоді довгі секунди мовчання. *Чому вони не розмовляють один з одним? Але звичайно... відповідь на це запитання очевидна. Вони чекають, коли Шпігельман забере свій задок достатньо далеко, щоб уже не чути їх.*

О, це просто неймовірно, так і є! Тихі кроки Золотого Хлопця, який рухається до дверей, лише зайвий раз засвідчують бездоганну інтуїцію репортера. О кишечник Венделла Гріна! О зняряддя чудове і надійне, знову ти впоралось із важким завданням журналістики! Венделл чує, а диктофон записує клацання замка.

Джуді Маршалл: Не забудьте про двері позаду вас.

Золотий Хлопець: Як ви?

Джуді Маршалл: Набагато, набагато краще, оскільки ви тут. Двері, Джеку.

Знову чуються кроки, знову безпомилковий звук сповзającego на місце металевого болта.

Хлопець, якого скоро буде подолано: Я думав про вас увесь день. Я думав про це.

Повія, шлюха, шльондра: А півгодини нам вистачить?

Той, що стоїть однією ногою у ведмежому капкані: Якщо ні, він просто стукатиме у двері.

Венделл ледь стримується, щоб не закричати від захвату. Ці двоє людей точно збираються зайнятись сексом, вони збираються зірвати із себе одяг і вжарити по-звірячому. Дороженькі мої, ось і відплата! Коли Венделл Грін оприлюднить усе це, репутація Джека Соєра буде нижчою, ніж у Рибака.

Очі Джуді стомлені, волосся тьмяне, на пальцях разючобілий свіжий бинт, обличчя виражає глибину її почуттів, воно світиться чистою вистражданою красою багатой уяви, що є результатом того, що вона бачила. Джеку здається, що Джуді Маршалл схожа на помилково викрадену королеву. Замість того щоб спотворити природне благородство її душі, лікарняний халат і вицвіла нічна сорочка роблять його лише очевиднішим. Джек відводить від неї погляд лише на мить, щоб замкнути другі двері.

Він бачить, що не може сказати нічого, чого б вона ще не знала. Джуді закінчує те, що він почав. Вона йде до нього і простягає руки, щоб він їх ухопив.

— Я думав про вас увесь день, — каже він і бере її за руки. — Я думав про *це*.

Її відповідь означає все, що вона прийшла побачити, що вони мають зробити.

— А півгодини нам вистачить?

— Якщо ні, він просто стукатиме у двері.

Вони посміхаються, вона стискає його руки сильніше.

— То нехай стукає. — Вона робить найменший, найлегший ривок, який змушує його наблизитись, серце Джека калатає в очікуванні обіймів.

Те, що вона робить, набагато дивовижніше, ніж просто обійми: вона схиляє голову і двома легкими сухими дотиками губ цілує його руки. Тоді притискає тильну сторону його правої долоні до своєї щоки і поступається назад.

— Ви знаєте про плівку?

Він киває.

— Я збожеволіла, коли її почула, але надіслати її мені було помилкою. Він влучив у мене надто сильно. Я неначе знову стала тією дитиною, яка чула шепіт іншої дитини крізь стіну. Я зійшла з глузду і намагалась розірвати стіну на шматки. Я чула, як мій син благав мене про допомогу. Він був там — з іншого боку стіни, куди ви і вирушите.

— Куди *ми* вирушимо.

— Куди ми вирушимо. Так. Але я не можу подорожувати крізь стіни, а ви можете. Тож у вас є завдання, найважливіше завдання, яке може бути. Ви повинні знайти Тая і зупинити Аббала. Я не знаю, що це, але зупинити його — це ваша *робота*. Я правильно розумію: ви копісмен?

— Ви правильно розумієте, — каже Джек. — Я копісмен. Тому це моя робота.

— Тоді все правильно, ви маєте позбутись Горга і його господаря, містера Маншана. Це не його справжнє ім'я, воно лише звучить якось схоже на містер Маншан. Коли я збожеволіла і поривалася до того світу, вона сказала мені, вона змогла прошепотіти це мені просто у вухо. Я була так близько!

Що з цієї розмови чує Венделл Грін, а також диктофон, який записує на плівку за дверима? Навряд чи це те, що він очікував почути: звіряче рохкання і стогін від бажання швидко задоволення. Венделл Грін шкірить зуби, його обличчя витягується в гримасі розчарування.

— Я люблю те, що ви дозволили собі побачити, — каже Джек. — Ви дивовижна людина. Ви одна з тисячі, хто міг би зрозуміти це, а робити й поготів.

— Ви надто багато говорите, — каже Джуді.

— Я хочу сказати, що люблю вас.

— Ви любите мене по-своєму. Але знаєте, що, просто прийшовши сюди, ви зробили для мене більше, ніж я могла

зробити. Від вас надходить *промінь*, у якому я просто розчинилась. Джеку, ви *жили* там, а я лише змогла крадькома зазирнути. Проте мені цього досить, я задоволена. Ви і відділення «Г» відкрили в мені вміння подорожувати.

— Ви відкрили вміння подорожувати завдяки тому, що у вас всередині.

— Гаразд, триразова хвала добре відомого всім безумства. Пора. Ви маєте бути копісменом. Я зможу пройти лише половину шляху, але вам знадобляться всі ваші сили.

— Думаю, що і ваші сили вас здивують.

— Візьміть мене за руку і зробіть це Джеку. Перейдіть. Вона чекає, я маю передати вас їй. Ви знаєте, як її звати, правда?

Він розтуляє рот, але не може говорити. Сила, яка, здається, виходить із самого центру землі, проникає в його тіло, проносить електричний заряд через кров, напружує скальп, змушує його притиснутись своїми тремтячими пальцями до тремтячих пальців Джуді Маршалл. Відчуття надзвичайної легкості і жвавості збираються разом і заповнюють його внутрішню порожнечу; водночас він відчуває і своє тіло, що раніше перед польотом ніколи не відчував. Це схоже на зліт ракети, думає він. Земля, здається, здригається в нього під ногами.

Йому вдається опустити очі, поглянути на свої руки, перевести погляд на Джуді Маршалл, яка, відкинувши голову назад, паралельно до вібруючої підлоги, заплющує очі, посміхається в стані екстазу. Її оточує біле мерехтливе світло. Гарні коліна, ноги світяться під подолом старого синього одягу, вона стоїть босоніж. Навколо нього світло мерехтить також. *Все це надходить від неї*, — думає Джек, — *і від...*

Повітря наповнює шелестіння, копії робіт Джорджії О'Кіф злітають зі стін, низький диван, підтанцьовуючи, відсувається від стіни, папери кружляють у вихорі, злітають зі стола, що вібує, вузька галогенна лампа падає на землю. У всій лікарні, на кожному поверсі, у кожному відділенні

і в кожній палаті ліжка вібрують, телевізори вимикаються, інструменти брязкають на тацях, світло мерехтить. Іграшки падають із полиць сувенірного магазину, вази з високими ліліями ковзають по мармуровій підлозі. На п'ятому поверсі лампочки вибухають і розсипаються рясними іскрами.

Ураганний шум дедалі збільшується і збільшується. Разом із неймовірно гучним свистінням утворюється широка біла запона, яка одразу ж перетворюється на маленьку точку і зникає. Зникає також і Джек Сойер, і зникає Венделл Грін з комірчини.

Вони проникли на Території, залишили один світ і увійшли в інший, виснажені і змучені, Боже, це було в сотні разів сильніше, ніж добре відоме сальто. Джек лежить, дивиться на розірване біле простирадло, що колишеться, як розірване вітрило. Чверть секунди тому він бачив інше біле простирадло, але воно було з яскравого світла, а не таке, як це. М'яке ароматне повітря ошчаслиблює його. Спершу він лише усвідомлює, що хтось тримає його за праву руку, а тоді, що поруч з ним лежить вражаюча жінка. Джуді Маршалл. Ні, не Джуді Маршалл, яку він по-своєму любить, а інша дивовижна жінка, яка колись шепотіла Джуді крізь стіну вночі і яка останнім часом наблизилась ще ближче. Він ледь не вимовив її ім'я, коли...

У поле його зору потрапляє миле обличчя, водночас схоже і не схоже на обличчя Джуді. Його було виточено на тому ж токарному верстаті, випечено в тій же печі, виліплено тим же одурманеним скульптором, але ніжнішими і легшими дотиками. Від подиву Джек не може рухатись. У нього перехопило подих. Ця жінка, чиє обличчя зараз над ним усміхається з ніжною нетерплячістю, ніколи не народжувала, вона ніколи не подорожувала за межі рідних Територій, ніколи не літала на літаку, не водила авто, не дивилася телевізора, не вичерпувала лід з морозильної камери, не користувалася мікрохвильовкою: вона випромінює на-

тхнення і внутрішню благодать. Він бачить, що вона світиться зсередини.

Про її чудове почуття гумору, ніжність, співчуття, розум, силу свідчать блиск в очах, лінії рота, кожна риса обличчя. Він знає її ім'я, і воно чудово їй підходить. Джеку здається, що він вмить закохався в неї і що вона одразу полонила його, нарешті він може вимовити її чудове ім'я.

Софі.

— Софі.

Досі тримаючи її за руку, він підводиться на ноги разом із нею. Його ноги тремтять. Очі здаються надто гарячими і надто великими для їхніх западин. Однаково він відчуває страх і захоплення. Його серце калатає, але удари його приємні. Він вимовляє вдруге її ім'я, трохи гучніше, але його голос, ще надто слабкий, губи заніміли, неначе їх натерли льодом. Він говорить, як людина, яка відходить від сильного удару в живіт.

— Так.

— Софі.

— Так.

— Софі.

— Так.

Йому здається на диво знайомим те, що він повторює її ім'я знову і знову, а вона йому просто відповідає. Знайомим і смішним. Тоді до нього доходить, що ця сцена майже ідентична з такою ж у *«Жах Дедвуд Галч»*, яка відбувається після того, як один з відвідувачів салуну *«Лейзі 8»* б'є Білла Таунса по голові пляшкою віскі і той непритомніє. Лілі у ролі Ненсі О'Ніл жбурляє відро води йому в обличчя, і коли той сідає, вони...

— Це смішно, — каже Джек. — Хороший епізод. Ми б добряче посміялися.

З легкою посмішкою Софі каже:

— Так.

— Ми сміялися б до сліз.

— Так.

— Ми *страшенно* б реготали.

— Так.

— Я більше не говорю англійською?

— Ні.

Він бачить дві речі в її блакитних очах. Перше — це те, що вона не розуміє англійською ні слова. Друге — вона точно знає, про що він говорить.

— Софі.

— Так.

— Софі... Софі... Софі.

Він намагається зрозуміти цю реальність. Намагається вбити її собі в голову. Усмішка освітлює її обличчя, від неї губи стають ще привабливішими. Джек задумується, як би йому хотілося поцілувати ці уста, і його ноги підкошуються. Раптом він — знову чотирнадцятирічний хлопчик, і йому цікаво, чи наважиться він на легкий поцілунок на добраніч, після того як проведе її додому.

— Так... так... так, — каже вона, її посмішка стає ширшою. — Ти вже все зрозумів? Ти зрозумів, що ти тут і як ти сюди потрапив?

Над ним і навколо нього — хвилі білої прозорої тканини майорять і зітхають, як живі. Півдюжини струменів повітря, що надходять з різних боків, торкаються його обличчя і дають зрозуміти, що разом з ним в цей світ перенісся шар поту, який неприємно пахне. Швидким жестом руки він витирає його з брів і щік, не бажаючи випускати жінку з поля зору більше ніж на мить.

Вони в якомусь наметі. Він величезний, у ньому багато відокремлених кімнат, на якусь мить Джек згадує намет, в якому лежала при смерті Королева Територій, Двійник його матері. Те місце вирізнялось багатством кольорів, великою кількістю кімнат, насиченим запахом ладану і скорботи (оскільки смерть Королеви, здавалось, була неминучою — це було лише питанням часу). Тут усе напіврозвалене і обдерте. У стінах і стелі повно дірок, а в тих

міцях, де біла тканина залишилась цілою, вона така тонка, що крізь неї видно схили і дерева на них. Коли віє вітерець, клапті майорять з країв дірок. Просто над головою він бачить темно-бордовий силует. Свого роду хрест.

— Джеку, ти зрозумів, як ти...

— Так. Я перестрибнув. — Хоча його рот вимовляє зовсім інше слово. Буквальне значення цього слова — «горизонтальна дорога». — Здається, я проник сюди, прихопивши з собою кілька предметів з кабінету Шпігельмана. — Він нахиляється і піднімає плоский камінь із зображеною на ньому квіткою. — Як на мене, то в моєму світі це була копія роботи Джорджі О'Кіф. А це... — Він показує на чорний обвуглений факел, притулений до однієї стіни. — Я думаю, це була... — Але в цьому світі немає такого слова і те, що він вимовляє, звучить потворно, як лайка німецькою. — Галогенна лампа.

Вона супитьсья.

— Гал-до-ен-на... лімпа? Лемпа?

Він відчуває, що на його онімілих губах з'являється усмішка.

— Не зважай.

— Але з тобою все гаразд.

Він розуміє, що їй потрібно, щоб з ним усе було гаразд, тож він скаже, що так, але насправді ні. Він хворий і радий цій хворобі. У нього стався любовний напад, від якого йому не вилікуватися. Якщо не враховувати любові до матері, то це почуття було зовсім інше, інший вид любові; хай би що там тлумачив Фрейд — він це відчував уперше. Безперечно, в нього вже були випадки, коли він *думав*, що закохувався, але це було до сьогоднішнього дня. До того, як він побачив блакить її очей, усмішку і навіть те, як тіні, що падають крізь порваний намет, плывуть по її обличчю, мов косяк риб. У цей момент він би міг кинутися з гори, якби вона попросила, пройшов би крізь палаючий ліс, приніс би полярного льоду, щоб охолодити їй чай, хоча це все одно не означало б,

що з ним усе гаразд. Але їй потрібно, щоб так було. Він потрібен Тайлеру.

«Я копісмен», — думає він.

Спершу така концепція здається несуттєвою, порівняно з її красою — її звичайною *реальністю*, — але згодом він змінює думку. Як завжди. Крім того, що ще його сюди привело? Привело сюди всупереч його волі, маючи найкращі наміри?

— Джеку?

— Так, усе гаразд. Я вже перестрибував раніше. — *Але ніколи поруч зі мною не було такої краси*, — думає він, — *це проблема. Ти — моя проблема, моя леді.*

— Так. Приходить і йти — твій талант. *Один* із твоїх талантів. Мені казали.

— Хто?

— Потім, — каже вона. — Потім. Ще треба зробити велику справу, а поки що мені потрібна хвилинка. Від тебе... у мене перехопило подих.

Джек страшенно радий чути це. Він усвідомлює, що досі тримає її за руку. Він цілує цю руку, як Джуді цілувала його руки у світі з іншого боку стіни, і коли він це робить, то бачить охайні пов'язки на кінчиках її трьох пальців. Він хотів би наважитися обійняти її, але лякає його і її краса, і лишень її присутність. Вона трохи вища за Джуді — можливо, дюйми на два, не більше, — і волосся має світліше, відтінку золотавого нерафінованого меду, що витікає з розламаних стільників. Вона одягнена у звичайний бавовняний халат, білий, з синьою окантовкою, що пасує до її очей. Вузький V-подібний виріз окреслює шию. Подол прикриває коліна. На одній з її босих ніг тонкий майже непомітний браслет. У неї більші груди, ніж у Джуді, стегна трохи ширші. *Сестри*, можна було б подумати, якби не однакове ластовиння на носі й така сама біла смужка шраму на долоні лівої руки. Джек не сумнівається, що причини шрамів різні, але здобули вони їх в один день і один час.

— Ти її Двійник. Двійник Джуді Маршалл. — Проте слово, яке він вимовляє, зовсім не *Двійник*, як не дивно і неправдоподібно, він говорить слово *арфа*.

Замислившись, наскільки близько струни арфи знаходяться поруч одна з одною і що їх розділяє лише один дотик пальця, він вирішує, що слово це було не таке вже й безглузде.

Вона дивиться вниз, усмішка зникає, тоді підводить голову і намагається всміхнутися знову.

— *Джуді* з іншого боку стіни. Коли ми були дітьми, ми часто розмовляли. Навіть коли ми виростили, то з'являлись одна одній у снах. — Він стривожений, побачивши в її очах сльози, що згодом стікають щоками. — Я довела її до божевілля? Я позбавила її глузду? Будь ласка, скажи, що ні.

— Ні, — каже Джек. — Вона йде по туго натягнутому канату, але ще не впала. Вона сильна.

— Ти маєш повернути її Тайлера, — каже Софі. — Для обох нас. Я ніколи не мала дітей. Я *не можу* мати дітей. Я стала... жертвою насильства, розумієш. Коли була зовсім юною. Наді мною позбиткувався той, кого ти добре знав.

У Джека з'являється жахлива впевненість. Навколо них колихається пошматований намет, який зітхає дивовижно-ароматним бризом.

— Це був Морган? Морган Орріс?

Вона схиляє голову, і це, мабуть, на краще. На обличчі Джека в цей момент з'являється потворний оскал. У цей момент в нього виникає бажання вбити Двійника Моргана Слоута знову. Спочатку він думає, щоб розпитати, що саме сталося, а тоді вирішує, що не варто

— Скільки тобі тоді було?

— Дванадцять, — каже вона... Як Джек і думав.

Це сталося того самого року, коли Джекі теж було дванадцять і він приходив сюди, щоб урятувати матір. Але чи приходив він сюди? Чи це справді Території? В нього дещо не такі відчуття. Майже... але не зовсім.

Його не дивує, що Морган міг вчинити насильство над дитиною дванадцяти років і зробити будь-що, щоб вона не могла мати дітей. Взагалі. Морган Слоут, якийсь час відомий як Морган Орріс, хотів владарювати над не одним світом чи двома, а всім всесвітом. То чого вартувало людині з такими амбіціями позбиткуватись над кількома дітьми.

Вона ніжно, неначе пір'їною, проводить пальцем у нього під очима і дивиться на нього зі здивуванням.

— Чому ти плачеш, Джеку?

— Минуле, — каже Джек. — Хіба не воно завжди спричиняє сльози? — І думає про матір, яка сидить біля вікна, курить сигарету і слухає по радіо «Божевільні руки». — Так, саме минуле. Воно болить, і ти нічого не можеш вдіяти.

— Можливо, і так, — погоджується вона, — але сьогодні в нас немає часу думати про минуле. Сьогодні ми маємо думати про майбутнє.

— Так, але чи не міг би я поставити бодай кілька запитань?..

— Гарзд, але лише кілька.

Джек розтуляє рот, намагається говорити, але в нього виходить лише смішний невеличкий набір звуків і нічого більше.

— Маю зізнатись, — каже він їй. — У мене теж перехопило від тебе подих.

На щоках Софі з'являється легкий рум'янець. Вона розтуляє рот, щоб щось сказати... а тоді затуляє його знову. Джеку хотілося б, щоб вона говорила, але разом із тим він радий, що вона замовкла. Він ніжно стискає її руки, і вона дивиться на нього широко розплющеними блакитними очима.

— Я знав тебе? Коли тобі було дванадцять?

Вона хитає головою.

— Але я бачив тебе.

— Можливо. У великому наметі. Моя мати була служницею Доброї Королеви. Я теж була... наймолодшою. Ти міг бачити мене тоді.

Джеку знадобився якийсь час, щоб вирівняти дихання, тоді він веде далі. Часу мало. Вони обоє це знають. Здається, він відчуває його швидкоплинність.

— Ви з Джуді Двійники, але жодна з вас не подорожувала — вона ніколи не була тут, а ти ніколи не була там. Ви... говорите крізь стіну.

— Так.

— Коли вона писала ті речі, це ти нашіптувала їй крізь стіну?

— Так. Я знала, що надто сильно тисну на неї, але була змушена. *Змушена!* Це не просто питання повернення її дитини, хоча це теж важливе. На те були і набагато серйозніші причини.

— Наприклад?

Вона хитає головою.

— Не я маю тобі про це розповісти. А той, хто набагато величніший.

Він розглядає крихітні пов'язки на кінчиках її пальців і розмірковує щодо того, як Софі і Джуді намагалися пробратися крізь стіну одна до одної. Моргану Слоуту, швидше за все, було достатньо одного лише бажання, щоб він міг стати Морганом Оррісом.

Коли Джеку було дванадцять, він зустрів і інших, хто мав такий талант. Не він; він завжди був єдиний у своєму роді і завжди був Джеком у обох світах. Джуді та Софі, однак, не можуть перестрибувати з однієї реальності в іншу. Щось не пускає їх. Вони могли лише перешіптуватися крізь стіну між світами. На те мали б бути важливі причини, але в даний момент він не може вигадати жодної.

Джек оглядає порваний намет, який, здається, дихає сонячним промінням і тінями. Клапті розвіваються. У сусідній кімнаті через дірку в стіні з тонкої тканини він бачить кілька перевернутих ліжок.

— Що це за місце? — запитує він.

— Свого роду лікарня, — усміхається вона.

Він здійсмає очі вгору.

— О? — і знову звертає увагу на хрест. Він тепер бордовий, але колись, безсумнівно, був червоним. *Червоний хрест*, дурню, — думає він. — О, але вона трохи... ну... стара?

Усмішка Софі стає ширшою, і Джек помічає в ній іронію. Хай би що це була за лікарня, він припускає, що це далеко не щось на кшталт *головної лікарні* або *відділення швидкої допомоги*.

— Так, Джеку, *дуже* стара. Колись на Територіях таких наметів було близько дюжини. На Територіях у Ближчому світі та Середньому світі зараз їх залишилося лише декілька. Можливо, тільки ця. Сьогодні вона тут, завтра... — Софі підводить руки і опускає їх. — Будь-де. Можливо, навіть з іншого боку стіни, яка розділяє нас із Джуді.

— Це щось схоже на подорожуючий медичний рундук комедіантів?

Це, мабуть, жарт, і він здригається, коли вона спочатку киває, тоді сміється і плескає в долоні.

— Так! Так, справді! Хоча ти не захотів би тут лікуватися.

Що саме вона намагається сказати?

— Думаю, що ні, — погоджується він, дивлячись на вицвілі стіни, подерту стелю, давні стовпи-підпірки. — Має вигляд не зовсім стерильний.

Серйозно (але її очі виблискують), Софі каже:

— Якби ти зараз був пацієнтом, то ти б думав, що вона прекрасна у всіх сенсах. І ти б думав, що твої медсестри, Малі Сестри, найкращі, які коли-небудь доводилось мати бідному пацієнту.

Джек роззирається навколо.

— Де ж вони?

— Малі Сестри не приходять, коли світить сонце, і якщо ми хочемо продовжити наше життя в блаженстві, то кожному з нас треба піти своєю дорогою звідси задовго до темряви.

Йому неприємно чути, що вона говорить «кожному своєю дорогою», хоча він знає, що це неминуче. Але ця неприємність не послаблює його цікавості, оскільки копісмен — завжди копісмен.

— Чому?

— Тому що Малі Сестри — упіри, і їхні пацієнти вже ніколи не одужують.

Наляканий та збентежений Джек оглядається навколо. Звичайно, він вірить у це — він припускає, що світ, який породжує перевертнів, може випродити будь-що.

Вона торкається його зап'ястка. Його охоплює легке бажання.

— Не бійся, Джеку, вони також служать Променю. Все служить Променю.

— Якому Променю?

— Не зважай. — Її рука стискає його зап'ясток. — Той, хто може відповісти на твої питання, скоро буде тут, а можливо, і вже тут. — Вона скоса дивиться на нього і ледь посміхається. — Коли ти його почувеш, то тобі простіше буде ставити питання.

Джек розуміє, що йому вказали на необізнаність, але з її уст це прозвучало так, що не зачепило його. Він покійрно йде за нею, минаючи кімнату за кімнатою великої давньої лікарні. Вони прямують, і він розуміє, наскільки величезним є це місце. Попри те що віє легкий вітерець, Джек відчуває ледь чутний неприємний запах, схожий на суміш запаху вина, що бродить, і зіпсованого м'яса. Що це за м'ясо? Джек з острахом здогадується. Він бачив уже понад сто вбивств, тож *може* собі уявити.

Було б неввічливо з нашого боку покинути Джека в той момент, коли він зустрічає любов свого життя (до того ж — ми маємо свідчити), тож ми й не залишаємо його. Проте давайте прослизнемо крізь тонкі стіни лікарняного намету. Надворі засушливий, але не неприємний пейзаж червоних скель, усте-

лений квітами, що схожі на лілії, низькорослими соснами й кількома кактусами. Десь, не дуже далеко, чується буркотливе прохолодне джеркотіння річки. Лікарняний намет лопотить і розвівається під вітром, немов розташований під мрійливими та мінливими вітрилами корабля. Ми проносимося вздовж східного боку великого порваного намету. На нашому безтурботному, неймовірно приємному шляху бачимо розкидані речі. Тут багато каміння з вигравіюваними малюнками — красива троянда з міді, що втратила форму під дією жахливої спеки, тут є маленький килимок, який складається з двох клаптиків у вигляді ганчірки, що розрубаний навпіл сокирою. Тут також є й інші речі, які не зазнали жодних змін під час циклонічного перельоту з одного світу в інший. Серед розбитого скла ми бачимо обвуглену оболонку кінескопа телевізора, кілька батарейок «Дюрасел АА», гребінець і, мабуть, найдивніше — пару білих нейлонових трусиків зі скромним рожевим написом «Неділя» збоку. Відбулося зіткнення світів, тут, зі східного боку лікарняного намету, уламки є доказом того, наскільки сильним було це зіткнення.

Наприкінці цього засміченого шлейфу — можна сказати, на чолі комети — сидить чоловік, котрого ми впізнаємо. Ми не звикли бачити його в такому жалюгідному коричневому одязі (до того ж він явно не знає, як його носити, бо якщо подивитися з неправильного кута, то можна побачити *набагато* більше, ніж кортить), він узутий у сандалі, а не в черевики, зачесаний так, що волосся зібране на потилиці в «кінський хвіст» і зав'язане шнурівкою з невичиненої шкіри, проте перед нами, безсумнівно, Венделл Грін, котрий бурмоче щось сам до себе. Слина бризкає з рота. Він пильно дивиться на папір, що неохайно скручений навколо правої руки, ігноруючи всі набагато глобальніші зміни, зосереджується тільки на цьому. Якщо він зможе зрозуміти, як його міні-диктофон «Панасонік» перетворився на маленьку купку старовинного паперу, то, можливо, зрозуміє і решту. Не раніше.

Венделл (ми й надалі називатимемо його Венделлом, і не має значення, яке ім'я він може чи не може мати в цьому куточку існування, до того ж він і сам не знає, та й не хоче знати) помічає батарейки «Дюрасел АА». Дотягнувшись, піднімає їх і починає намагатись засунути в маленьку купку старовинного паперу. Це не спрацьовує, звісно, але Венделл все одно намагається. Як сказав би Джорж Ретбун: «Дайте хлопцю мухобійку — і він спробує впіймати її на обід».

— Агов, — каже видатний журналіст-нишпорка Кулі Кантрі, знову і знову встромляючи батарейки в паперовий сувій. — Агов... давайте. Агов... давайте! Чорт-чорт, агов, давайте...

Звук — Господи, допоможи! — острогів двоколісного візка, що наближається, відвертає Венделла від цього заняття, він підводить погляд і дивиться широко виряченими очима. Він ще не зовсім втратив розум, але йому здається, що він привіз дружину і дітей в «Діснейленд». Чи зможе він після всього цього залишитись при здоровому глузді?

Колись у нашому світі був чудовий чорношкірий актор Вуді Струд. (Лілі знала його; вони знімалися в одному фільмі, а саме в тупій стрічці «*Руйнівний експрес*» студії «Американ Інтернешнл» наприкінці шістдесятих.) Чоловік, що наближається до того місця, у якому Венделл Грін уместився з батарейками і цілим жмутком паперу в руках, неймовірно схожий на того актора. На ньому потерті джинси, синя сорочка із «шамбре», шалик на шиї, шкіряний ремінь із важким револьвером і приблизно чотирма дюжинами гільз. У нього голомоза голова і глибоко посаджені очі. На одному плечі на чудово сплетеному ремінці висить гітара, на другому сидить, як виявляється, папуга. Папуга має дві голови.

— Ні, ні, — каже Венделл трохи сварливим голосом, — ні. Не бачу. Не бачу цього. — Він схиляє голову і знову починає встромляти батарейки в купу паперу.

Тінь чоловіка, що підійшов, падає на Венделла, який уперто відмовляється зводити погляд.

— Здоров був, незнайомцю, — каже чоловік.

Венделл досі не підводить очей.

— Мене звати Паркус. Я тут слідкую за місцевим порядком. Як я можу до вас звертатися?

Венделл відмовляється реагувати, якщо не враховувати тихе бурчання із заслиненого рота.

— Я запитав про ваше ім'я.

— Вен, — каже наш давній знайомий (ми не можемо назвати його другом), не зводячи погляду. — Вен. Делл. Грі... Грін. Я... я... я...

— Не поспішайте, — каже Паркус (не без співчуття). — Я зачекаю, доки нагріється ваше залізне тавро.

— Я... Яструб Новин!

— О? То ось що ви таке? — Паркус присідає, Венделл поступається назад, упритул до хиткої стіни намету. — О, хіба це не варто барабанного дробу на чолі параду? Ось що я вам скажу, я бачив яструба-риболова, яструба-червоного і бачив яструба-великого, але ви мій перший яструб новин.

Венделл підводить погляд, швидко кліпаючи.

Одна голова папуги на лівому плечі Паркуса говорить:

— Бог — це любов.

— Забирайся до дідькової матері, — каже друга голова.

— Усі мають шукати річку життя.

— Відвали, — каже друга.

— Ми ростемо до Бога, — відповідає перша.

— Згинь, — заперечує друга.

Хоча обидві голови говорять спокійно, можна сказати, у ритмі поміркованої бесіди, Венделл відходить ще далі, дивиться вниз і несамовито відновлює своє марне заняття з батарейками і купкою паперу, який він скрутив руркою і тримає в брудній спітнілій руці.

— Не зважайте на них, — каже Паркус. — Я вже давно не зважаю. Я вже їх майже не чую, правда. Замовкніть, хлопці.

Папуги замовкають.

— Одна голова Благовісник, а друга — Богохульник, — каже Паркус. — Вони завжди поруч, щоб нагадувати мені, що...

Його перебиває звук кроків, що наближаються. Він знову підводиться, роблячи лишень один вправний легкий рух. Джек і Софі підходять, тримаючись за руки абсолютно не свідомо, як діти дорогою до школи.

— Спіді! — кричить Джек, широко усміхаючись.

— Ти ба, Джек-Мандрівник! — каже Паркус теж усмінено. — Оце так зустріч! Подивіться на себе, сер, — та ти зовсім виріс.

Джек біжить уперед і закидає руки на плечі Паркуса, котрий у відповідь обіймає його міцно і сердечно. За мить Джек тримає Паркуса на витягнених руках і дивиться на нього.

— Ти був старшим — принаймні ти здавався мені старшим. В обох світах.

Досі посміхаючись, Паркус киває. І коли він знову говорить, то так само, як Спіді Паркер, — протяжно.

— Думаю, я справді здавався старшим, Джеку. Пам'ятаєш, ти був тоді зовсім дитиною.

— Але...

Паркус махає одною рукою.

— Іноді я виглядаю старшим, іноді — не таким вже й старим. Усе залежить від...

— Вік — це мудрість, — набожно каже одна голова папуги.

— Ти клятий старий маразматик.

— ...залежить від місця і обставин, — закінчує Паркус, а тоді промовляє: — Я казав вам, хлопці: замовкніть. Ви продовжуєте, тож зараз зламаю ваші худі шиї. — Його увагу привертає Софі, котра, мов налякана лань, дивиться на нього широкими, здивованими очима. — Софі, — каже він. — Радий тебе бачити, люба. Хіба ж я не казав, що він прийде? І ось він тут. Трохи пізніше, ніж я очікував, та все ж.

Вона робить глибокий реверанс, опускаючись на коліно та нахилиючи голову.

— *Дякую-сей*, — каже вона. — Прийди з миром, стрільцю, і пройди свій шлях вздовж Променя з моєю любов'ю.

При цьому Джек відчуває дивний глибокий холод, ніби безліч світлів говорять у гармонійному тоні, низькому, але гучному.

Спіді — Джек досі думає, що це Спіді, — бере її за руку і наполягає, щоб вона підвелася.

— Встань, дівчино, і подивися мені в очі. Я не стрілець тут, як і деінде, навіть якщо ношу стару зброю час від часу. У будь-якому разі нам є про що поговорити, немає часу для церемоній. Ви обоє йдіть зі мною. Нам треба переговорити, як кажуть досвідчені стрільці. Чи казали, до того, як світ зрушився з місця. Я підстрелив чималу кількість куріпок, думаю, їх можна досить смачно приготувати.

— Як щодо... — Джек жестом показує на Венделла Гріна, котрий, присівши з купкою паперу в руках, щось бурмоче.

— Ну, він здається таким заклопотаним, — каже Паркус. — Сказав мені, що він Яструб Новин.

— Думаю, він трохи перебільшив, — відповідає Джек. — Старий Венделл — *Стерв'ятник* Новин.

Венделл трохи повертає голову. Він відмовляється підводити очі, але на устах з'являється презирлива посмішка, яка, швидше, схожа на рефлекторну, ніж щиру.

— Чули? Це він бореться. — На устах знову з'являється посмішка, і цього разу презирство, здається, не таке рефлекторне. Це фактично злість. — Зол... Зол... Золо-тий Хлопець. Голлі. Вуд.

— Він зумів зберегти щонайменше свій шарм і свою *joie de vivre*¹, — каже Джек. — З ним тут буде все гаразд?

¹ *Joie de vivre* (фр. радість життя) — французька фраза, що часто використовується в англійській мові для висловлення радісного задоволення життям; урочистість духу.

— Небагато з тих, хто має бодай трохи мізків у голові, гуляє поруч із наметом Малих Сестер, — каже Паркус. — З ним усе буде гаразд. І коли легкий вітерець донесе до нього запах чогось смачненького, думаю, ми зможемо погодувати його. — Він повертається до Венделла. — Ми будемо з того боку. Якщо ви захочете, можете прийти. Зрозуміли мене, містере Яструб Новин?

— Вен. Делл. *Грін*.

— Венделл *Грін, так сер*. — Паркус дивиться на інших: — Давайте, швиденько.

— Не можна забувати, — бурмоче Софі, поглядаючи позад себе. — За кілька годин настане темрява.

— Ні. — Паркус погоджується, коли вони піднімаються найближчим схилом: — Не можна залишати його біля намету до настання темряви. Цього не можна допустити.

На далекому схилі пагорба рослинності більше — навіть є маленький струмочок, що, напевно, тече до річки, яку Джек чує десь удалині — однак природа тут все одно нагадує радше північну Неваду, ніж західний Вісконсин. Джек думає, що деякою мірою це цілком логічно. Останнє перенесення було не таким, як зазвичай. У нього відчуття, що його перекинули, як камінчик через усе озеро, а от як бути із цим бідному Венделлу...

Вони спускаються в лощину, праворуч прив'язаний кінь у затінку, як здається Джеку, дерева Джошуа. Приблизно за двадцять ярдів униз лощиною ліворуч вздовж вимитого каміння акуратно розкладене багаття, але вогонь ще не запалений. Джеку не дуже подобається, як виглядає ця місцина — каміння нагадує йому давні зуби. Це не подобається не лише йому. Софі зупиняється, сильніше стискаючи його пальці.

— Паркусе, нам обов'язково йти туди? Будь ласка, скажіть, що ні.

Паркус повертається до неї з приємною усмішкою, і Джек добре знає — це точно усмішка Спіді Паркера.

— Демон Красномовець зник з цього кола багато років тому, любя, — каже він. — І ти це знаєш, оскільки ніхто краще за тебе не знає історії.

— Хоча...

— Зараз не час вдаватися до страху, — каже їй Паркус. У його голосі чується нотка нетерпіння і «страх» — це не зовсім те слово, яке він говорить, але те, як Джек його розуміє. — Ти чекала на нього в наметі Малих Сестер?..

— Лише тому, що вона була з іншого боку...

— ...а тепер я хочу, щоб ти йшла з нами, — Джеку здається, що чоловік став вищим. Його очі загоряються. Джек думає: *«Стрілець. Так, думаю, він міг би бути стрільцем. Як в одному з маминих старих фільмів, але насправді».*

— Гарзд, — каже вона, тихо. — Ти не міг би обняти мене?

Джек, безумовно, радий надати таку послугу.

Коли вони проходять між двома каменями, Джеку здається, що він чує шепіт перемішаних слів. Серед них один голос одразу говорить чітко, здається, залишаючи слід слизу, коли проникає у вухо: *«Тавай, тавай, тавай, ого, на крифавій неназєга, соро він пгйде, мій хороший дгує Маншан, у мене для нього такий пгиз, ого, ого...»*

Джек дивиться, як його давній друг Паркус присідає біля мішечка і послабляє шворки.

— Він близько, так? Рибак. Чорний Дім, він теж близько.

— Так, — каже Паркус і висипає з мішечка приблизно дюжину підстрелених відгодованих тіл мертвих птахів.

Побачивши куріпок, Джек згадує Ірму Френо і думає, що не зможе їсти. Коли бачить, що Паркус і Софі насаджують пташок на зелені палиці, його неохота їсти збільшується. Але після того, як вони розпалюють вогонь і птахи набувають

рум'яної скоринки, його шлунок оцінює це і наполягає, що запах куріпок дивовижний, а смак, мабуть, ще кращий. Він згадує, що тут завжди все краще.

— Ось ми і прийшли на коло для розмов, — каже Паркус, у цей момент усмішка зникає з його обличчя.

Він дивиться на Джека і Софі, котрі з похмурою серйозністю сидять поруч, досі тримаючись за руки. Його гітара притулена до каменю. Поруч із нею обидві голови папуги, Благовісника і Богохульника, заховавшись у пір'я, сплять і, безсумнівно, бачать зовсім різні сни.

— Хоча Демона, можливо, вже давно немає, проте легенди кажуть, що такі речі залишають слід, який розв'язує язик.

— Як поцілунок каменю Красномовства, мабуть, — підказує Джек.

Паркус хитає головою.

— Сьогодні ніякого красномовства.

— Якби ж то ми мали справу зі звичайним покидьком, — каже Джек. — Я би впорався.

Софі дивиться на нього збентежено.

— Він має на увазі, що якби це був звичайний шахрай, — пояснює їй Паркус. — «Міцний горішок». — Він дивиться на Джека. — З одного боку, це і є те, з чим тобі доведеться мати справу. Карл Бірстоун — це, скажімо, не більше ніж звичайний монстр, про якого аж ніяк не скажеш, що він не зміг би скоїти вбивство. Але для того, що відбувається у Френч Лендінгу, його просто використали. У твоєму світі, Джеку, кажуть «одержимий дияволом». Тут, на Територіях, ми б сказали: «У нього вселився привид»...

— Або він принижений свинями, — додає Софі.

— Так, — киває Паркус. — У світі, що за межами нашого, у Середньому світі, сказали б, що його заразив демон. Але демон — це набагато більше, ніж бідний старий дух, що колись жив серед цих каменів.

Джек цього майже не чує. Його очі сяють. «Щось на кшталт Бірн Штейн, — як йому сказав Джордж Поттер

минулої ночі тисячу років тому. — *Це не точно так, але дуже близько».*

— Карл Бірстоун. — Він здіймає стиснене зап'ястя і тріумфально трясє ним. — Це було його іменем у Чикаго. Бернсайд — тут, у Френч Лендінгу. Справу завершено, гру закінчено, застєбніть ширінку. Де він, Спіді? Допоможи мені не гаяти часу т...

— Замовк... ни, — каже Паркус.

Він говорить низьким, майже неблаганним голосом. Джек відчуває, що Софі притискається до нього, і він робить те ж саме у відповідь. Те, як цей чоловік говорить, не схоже на його друга, зовсім не схоже. *«Ти маєш перестати думати про нього, як про Спіді, — каже Джек сам собі, — це не він і ніколи ним не був. Це був лишень персонаж, який міг заспокоїти і причарувати налякану дитину, яка втікає зі своєю матір'ю».*

Паркус обертає пташок, які тепер гарно підрум'янилися з одного боку і крапають жиром у вогонь.

— Мені шкода, що я так грубо звернувся до тебе, Джеку, але ти маєш розуміти, що твій Рибак — це лише дрібниця порівняно з тим, що насправді відбувається.

«Чому б тобі не сказати Тенсі Френо, що він дрібниця? Чому б тобі не сказати Шнобелю Сент-Піру?»

Джек думає про це, але не говорить уголос. Він навіть боїться того блиску, яке бачить в очах Паркуса.

— Те ж саме стосується двійників, — каже Паркус. — Викинь цю ідею з голови. Це лише зв'язок між твоїм світом і Територіями. Ти не можеш убити якогось «міцного горішка» тут і тим самим завершити життя твого канібала там. Якщо ти вб'єш його там, у Вісконсині, — те, що живе всередині нього, просто перестрибне до іншого хазяїна.

— Те?..

— Коли він жив усередині Альберта Фіша, Фіш називав його Манді Ман. Тип, у якому він зараз, називає його

Маншан. Це лише те, як обидва змогли вимовити слово, яке неможливо передати жодною з існуючих земних мов у жодному з існуючих земних світів.

— Спіді, скільки взагалі є світів?

— Багато, — каже Паркус, дивлячись на вогонь. — І ця справа стосується кожного з них. Чому ще, по-твоєму, я робив усі ті речі? Надсилав пір'я, яйця вільшанки, робив усе, що тільки міг, щоб розбудити тебе.

Джек думає про Джуді, яка дерла стіни аж до крові, і відчуває сором. Спіді, здається, робив майже те ж саме.

— «Вставай, вставай, сонько», — каже він.

Паркус, здається, балансує між докором і усмішкою.

— Звичайно, що ти все це помічав, оскільки це змусило тебе втекти з Лос-Анджелеса.

— Чому ти думаєш, що я втік?

— Ти втік, як Йона, коли Бог наказав йому йти проповідувати в Ніневію. Я вже думав, що мені доведеться відправити кита, щоб поглинув тебе.

— Саме так я й почуваюся, — каже йому Джек.

— Я теж, — тихим голосом каже Софі.

— Нас усіх проковтнули, — каже чоловік із пістолетом у кобурі. — Хочеться нам того чи ні, але ми всі в череві чудовиська. Це *ка* — доля і фатум. Твій Рибак, Джеку, це твоє *ка*. *Наше ка*. Це більше, ніж убивство. Набагато більше.

Джек бачить те, що, відверто кажучи, наганяє на нього жах. Лестер Паркер, він же Спіді, він же Паркус, сам наляканий ледь не до смерті.

— Ця справа стосується Темної Вежі, — говорить він.

Поряд із Джеком Софі тихо відчайдушно скрикує від жаху і схиляє голову. В той же час вона здіймає одну руку і показує знак диявольського ока Паркусу знову і знову. Цей джентльмен, здається, сильно на те не зважає. Він просто береться знову повертати птахів на паличках.

— А зараз слухайте мене, — каже він. — Слухайте і ставте якомога менше запитань. У нас ще є шанс повернути сина Джуді Маршалл, але час спливає.

— Говори, — каже Джек.

Паркус говорить. У якийсь момент своєї розповіді він вирішує, що пташки вже готові, і подає їх на плоских каменях. М'ясо ніжне, практично відпадає від дрібненьких кісточок. Джек їсть жадібно, п'є великими ковтками свіжу воду зі шкіряного мішка, який Паркус передає по колу щоразу, коли той доходить до нього. Він більше не марнує часу на порівняння покійних дітей і мертвих куріпок. Через те що м'ясо гаряче, йому доводиться швидко закидати його до рота маленькими шматочками, і робить він це залюбки. Так само робить Софі: їсть пальцями, облизує їх повністю і робить це відверто, без будь-якого збентеження. Так зрештою робить і Венделл Грін, який відмовляється зайти в коло давніх каменів. Коли Паркус кидає йому золотаво-коричневу куріпку, Венделл ловить її з помітною вправністю і заривається лицем в соковите м'ясо.

— Ти запитував, скільки світів? — починає Паркус. — Відповідь високою мовою: да фан, що означає «більше, ніж можна порахувати». — Однією з почорнілих паличок він вимальовує вісімку, яку Джек розцінює як грецький символ нескінченності.

— Є Вежа, яка зв'язує їх. Якщо хочеш, то можеш думати про це, як про вісь, яка обертає багато коліс. І є дещо, що хоче зруйнувати цю Вежу. Рем Аббала.

Від цих слів полум'я, здається, моментально тьмяніє і стає червоним. Джеку хотілося б повірити, що це лише обман його перевтомленого зору, але він не може.

— Багрянний Король, — каже він.

— Так. Його фізичне втілення замкнене в камері на верхівці Вежі, але в нього є ще й інше уособлення, таке ж, як

реальне, і живе воно в Кан-та Аббала — дворі Багряного Короля.

— У двох місцях одночасно. — Враховуючи його мандри між світом Америки і світом Територій, Джеку зовсім не важко усвідомити ці поняття.

— Так.

— Якщо він чи воно зруйнує Вежу, то чи не свідчитиме це про його поразку. Чи не може це привести до зруйнування його фізичного втілення?

— Якраз навпаки: він відпустить його вільно блукати, оскільки тоді настане хаос... така собі... піч. Деякі частини Середнього світу вже потрапили в цю піч.

— Мені варто знати, наскільки великою є ця частина? — Він усвідомлює, що час так само швидко минає і з його боку стіни.

— Важко сказати, що тобі варто знати, а що ні, — говорить Паркус. — Якщо я пропущу якусь важливу інформацію, то зірки можуть згаснути назавжди. Не тільки тут, а в тисячі тисяч всесвітів. І в цьому весь жах. Послухай, Джеку, Король намагається зруйнувати Вежу з давніх-давен, можна сказати, вічно. Це працює дуже повільно, оскільки Вежа прив'язана перехресними променями, що виконують роль канатної відтяжки. Промені тримають її протягом тисячоліть і далі тримали б протягом не одного тисячоліття — я маю на увазі час, як його рахуєш ти, Джеку, а для тебе, Софі, це приблизно в п'ятсот разів більше.

— Так довго, — каже вона, навіть зітхає: — Дуже довго.

— У великому плині часу — це лишень спалах одного сірника в темній кімнаті. Хорошим речам потрібно багато часу, щоб розвинути, зло ж з'являється, як «Джек з коробки» — несподівано, постійно знаходячись напоготові. Ка — це друг зла, так само, як і добра. Ка обіймає і те, і інше. Говорячи про Джека... — Паркус повертається до нього. — Ти, звичайно ж, чув про Залізний Вік і Бронзовий Вік?

Джек киває.

— На горішніх рівнях Вежі є ті, хто називає два останні сторіччя Віком Отруєної думки. Це означає...

— Можеш мені не пояснювати, — каже Джек. — Я знав Морґана Слоута, пам'ятаєш. Я знав, що він планував для світу *Софі*. Так, безперечно. Основним його планом було перетворити найсолодше місце всесвіту спершу на місце для відпочинку для багатих, потім — на джерело некваліфікованої робочої сили, а зрештою — на вигрібну яму, швидше за все, для радіоактивних відходів.

Якщо це не було прикладом «отруйної думки», то Джек не знає, що це.

— Серед Рациональних істот завжди знаходяться телепати у всіх світах. Але зазвичай вони трапляються дуже рідко. Про них можна сказати, що вони особливі. Але з того часу, як Вік Отруєної думки прийшов у твій світ, Джеку, такі особистості стали зустрічатися набагато частіше. Не так часто, як мутанти на Випалених Землях, але все одно часто.

— Ви говорите про тих, хто читає думки, — мовить Софія, неначе хоче переконатись.

— Так, — погоджується Паркус, — але телепати читають не *лише* думки. Віщуни. Телепортери — ті, що стрибають зі світу у світ, як Джек-Мандрівник, іншими словами, — телекінетики. Читачі думок трапляються найчастіше, а телекінетики — найрідше... до того ж вони найдорогоцінніші.

— Ти маєш на увазі для *нього*? — каже Джек. — Для Багряного Короля?

— Так, за останні дві сотні років аббала провів чималу частину свого часу, щоб зібрати команду рабів-телепатів. Більшість із них прийшли із Землі та Територій. *Усі* телекінетики приходять тільки з Землі. Ця колекція рабів — гулаг — його головне досягнення. Ми називаємо їх Руйнівниками. Вони... — Він замовкає, розмірковує. — Ви знаєте, як рухається галера?

Софі киває, а Джек не розуміє, про що говорить Паркус. Він на мить уявляє собі наймовірне — повністю обладнану кухню, що їде Трасою-66.

— Багато веслярів, — каже Софі, а тоді імітує рух веслування, від чого її груди чарівно рухаються.

Паркус киває.

— Зазвичай, раби прикуті один до одного. Вони...

Венделл раптом з-за огорожі додає свої п'ять копійок:

— Спа. Так. — Він робить паузу, супиться і пробує знову: — *Спа-р-так*.

— Про що він? — насупившись, запитує Паркус. — Ти знаєш, Джеку.

— Фільм під назвою «*Спартак*», — каже Джек, — і ви, як завжди, помиляєтесь, Венделле. Думаю, ви мали на увазі *Бен-Гур*.

Ображений Венделл простягає масні руки.

— Ще. М'яса.

Паркус стягує останнього рябчика з розжареної палички і кидає її між двома каменями, де навпочіпки сидить Венделл з блідим масним обличчям.

— Свіжа здобич для Яструба Новин, — каже він. — А тепер зроби нам ласку, замовкни.

— Або. Що. — Колишній зухвалий блиск з'являється в очах Венделла.

Паркус наполовину витягує свій пістолет з кобури. Рукоятка, зроблена із сандалового дерева, потерта, але цівка блищить убивчо-яскраво. Він більше не говоритиме, тримаючи свою другу тушку в одній руці, Венделл Грін поправляє одяг і поспішає туди, звідкіля прийшов, піднімаючись пагорбом. Джек відчуває наймовірне полегшення, коли той іде. «Дійсно, *Спартак*», — думає він і пхикає.

— Отже, Багряний Король хоче використати Руїнівників, щоб зруйнувати промені, — каже Джек. — Я правильно зрозумів? Такий у нього план?

— Ти говориш неначе про майбутнє, — м'яко каже Паркус. — Це *вже* відбувається, Джеку. Ти лише глянь на свій власний світ, на його постійну дезінтеграцію. З шести Променів лише один досі тримається на повну силу, інші зовсім ослабли. А три взагалі зруйновано. Один із них згас тисячі років тому, згас сам собою. Інші... знищили Руйнівники. Приблизно двісті років тому, а то й менше.

— Господи, — каже Джек.

Він починає розуміти, чому Спіді міг назвати Рибака дрібницею.

— Захищати Вежу і Промені завжди входило в обов'язки військової Гільдії Гілеаду, членів якої як у цьому світі, так і в інших називали стрільцями. Вони також мали потужні надприродні сили, Джеку, і були абсолютно здатні протистояти Руйнівникам Багряного Короля, але...

— Усі стрільці зникли, окрім одного, — каже Софі, дивлячись на великий пістолет на боці у Паркуса. І з непевною надією додає: — Якщо тільки ви теж не стрілець, Паркусе.

— Ні, я ні, любя, — каже він. — Але їх є більше ніж один.

— Я думала, що Роланд останній. Так каже історія.

— Він зробив ще щонайменше трьох, — каже Паркус. — Я навіть не уявляю, як це можливо, але вірю, що це правда. Якби Роланд досі був один, Руйнівники вже давно звалили б Вежу, але сила інших у доповненні з його...

— Я уявлення не маю, про що ви говорите, — каже Джек. — Спочатку я все розумів, але про що ви зараз говорите, я не второпаю.

— Тобі не треба нічого розуміти, тобі треба робити свою справу, — каже Паркус.

— І на тому дякую.

— Щоб ти міг зрозуміти, залиш галеру і веслярів, подумай і перенесись у фільми-вестерни, як це робила твоя мати. Для початку уяви форт у пустелі.

— Темна Вежа, про яку ви говорите. Це форт.

— Так. І оточують форт не дикі індіанці, а...

— Руйнівники. На чолі з великим головнокомандувачем Аббала.

Софі бурмоче:

— Король у своїй Вежі їсть хліб із медом. Руйнівники в підвалі, усе заробляють гроші.

Джек відчуває легкий, особливо неприємний холод по спині, який змушує його здригнутися: він думає про щурячі лапки, що тікають битим склом.

— Що? Чому ти це кажеш?

Софі дивиться на нього, шаріється, хитає головою і нахиляє її.

— *Вона* іноді каже так. Джуді. Я іноді чую це.

Паркус хапає одну із зелених паличок і малює на кам'яній поверхні поруч зі знаком у формі вісімки.

— Форт тут. Мародери-індіанці — тут, на чолі з їх нещадним, злим і, швидше за все, божевільним головнокомандувачем. Але тут... — Ліворуч він малює широку стрілку. Вона показує на контури форту і облоги індіанців.

— Що завжди з'являється в останній момент у кращих вестернах Лілі Кавано?

— Кавалерія, — каже Джек. — Я припускаю, це ми.

— Ні, — каже Паркус. Він говорить поблажливим тоном, але Джек підозрює, що цей тон коштує йому великих зусиль. — Кавалерія — це Роланд з Гілеада і його нові стрільці. На це сподіваються ті з нас, хто хоче, щоб Вежа стояла — або впала у визначений час. Багрянний Король сподівається затримати Роланда і закінчити руйнування Вежі до того, як той прийде разом зі своєю командою. Це означає, що він збирає якомога більше Руйнівників, особливо — телекінетиків.

— А Тайлер Маршалл...

— Перестань перебивати. І без того важко.

— Раніше ти був набагато привітнішим, Спіді, — докірливо каже Джек.

Якусь мить він думає, що його друг збирається знову обляяти його або, можливо, навіть утратить контроль і роздере, як жабу, але Паркус трохи заспокоюється і тихо сміється.

Софі підводить погляд і з полегшенням стискає руку Джека.

— Так, можливо, я трохи перегнув палицю, — каже Паркус. — Криком нічого не доб'єшся, чи не так? — Він торкається великого пістолета на поясі. — Я не здивуюсь, якщо хтось скаже мені, що коли я ношу цю річ, то вона додає мені манії величі.

— На сходинку чи дві вище від двірника парку розваг, — визнає Джек.

— І в Біблії у твоєму світі, Джеку, і в «Книзі Доброго Господаря» — у *твоєму*, люба Софі, є лист, у якому йдеться про щось на кшталт «У моєму королівстві багато будинків». Ну а у дворі Багряного Короля багато *монстрів*.

Джек чує короткий важкий сміх. Здається, його давній друг полісмен безтактно пожартував.

— Вони придворні Короля... його мандрівні лицарі. Вони отримують різного роду завдання, як я уявляю, але останніми роками їхнє головне завдання — шукати талановитих Руйнівників. Чим більше талановитих Руйнівників, тим вища нагорода.

— Вони мисливці за головами, — бурмоче Джек і не помічає резонансу від цих слів.

Він говорив це в переносному значенні, але воно має сенс і в буквальному. Мисливці за головами — це і є канібали.

— Так, — погоджується Паркус. — Вони мають смертних субпідрядників, які працюють для... ніхто не хотів би сказати «для насолоди», але як іще це можна назвати?

Джеку неначе сниться жахний сон: він бачить карикатуру Альберта Фіша, котрий стоїть на тротуарі у Нью-Йорку з написом «ПРАЦЮЮ ЗА ЇЖУ». Він напружує руку, якою обіймає Софі. Сині очі повертаються до нього, і він радо дивиться в них. Вони заспокоюють його.

— Скільки Руйнівників Альберт Фіш відправив своєму другові Манді? — хоче знати Джек. — Двоє? Троє? Дюжину? Вони вимирають, якщо аббала змушений замінювати їх?

— Ні, — серйозно відповідає Паркус. — Вони зберігаються в спеціальному місці, у підвалі чи печері де, по суті, немає часу.

— Господи. *Чистилище*.

— Це не має значення. Альберта Фіша вже давно немає. Містер Манді тепер уже містер Маншан. Угода містера Маншана з твоїм убивцею проста: цей Бернсайд може вбивати і їсти дітей скільки захоче, але це мають бути діти *не талановиті*. Якщо він знайде талановитого — ніяких Руйнівників, — він має передати його містеру Маншану одразу.

— А він їх забере на аббала, — бурмоче Софі.

— Саме так, — каже Паркус.

Джек відчуває, що нарешті він починає розуміти, і дуже радий цьому.

— Оскільки Тайлера не було вбито, то він, очевидно, талановитий.

— Талановитий — не те слово. Тайлер Маршалл — потенційно один із двох найсильніших Руйнівників у історії всіх світів. Якщо можна, я коротко повернуся до аналогу форту, оточеного індіанцями, і припустімо, що Руйнівники неначе вогняними стрілами вціляють по стінах... новий вид війни. Але Тайлер Маршалл не звичайна вогняна стріла. Він радше схожий на керовану ракету.

— Або ядерну зброю.

— Я не знаю, що це, — каже Софі.

— Краще тобі і не знати, — каже Джек. — Повір.

Він дивиться на нерозбірливий малюнок на землі. Чи здивований він, що Тайлер може бути таким сильним? Ні, не зовсім, бо вже відчув, наскільки сильною є аура матері хлопчика. Також після зустрічі Двійника Джуді, чиї звичайні

сукні й манери не приховують королівський характер. Вона вродлива, але він відчуває, що краса — це те, що найменше важливе в ній.

— Джеку? — Паркус запитує його: — З тобою все гаразд? — Його тон висловлює: *«Немає часу на те, щоб відволікатись»*.

— Дай мені хвилинку, — каже Джек.

— У нас немає ч...

— Я вже це добре зрозумів, — перебиває його Джек і відчуває, що Софі здивувалась зміненому тону. — Тепер дай мені хвилину. Дозволь, я виконаю свою роботу.

З-під скуйовдженого пір'я одна з голів папуги бурмоче:

— Бог любить бідного роботягу.

Друга відповідає:

— То ось, чорт забирай, чому він наробив їх так багато?

— Добре, Джеку, — каже Паркус і, здійнявши голову, дивиться на небо.

«Гаразд, що в нас тут? — думає Джек. — Ми маємо дорогоцінного хлопчика, і Рибак знає, що він дорогоцінний, але цей містер Маншан іще його не отримав, а інакше Сніді б тут не був. Дедукація?»

Софі тривожно дивиться на нього. Паркус досі дивиться вгору на сине безхмарне небо над цією прикордонною смугою між Територіями — які Джуді Маршалл називає Потойбіччя — і Невідомим Майбутнім. Джек відчуває, як у його голові вистукує пульс, набираючи швидкості, ніби поїзд-експрес, що відходить від станції. Він знає, що чорношкірий голомозий чоловік шукає в небі зловісного ворона. Він усвідомлює, що світлошкіра жінка поряд із ним дивиться на нього з певним захопленням, яке згодом може перерости в кохання, потрібен лише час. В основному все ж таки він занурений у свої думки. Це думки копісмена.

«Тепер Бірстоун — Бернсайд, і він уже старий. Старий, до того ж останнім часом не зовсім при собі. Думаю, він вагається між тим, для чого спіймав Тайлера,

і обіцянкою Маншану. У нього десь закрадається підступна, скрипуча, страшна думка, яка лестить йому більше. Якщо він вирішить убити Тайлера і підсмажити його на сковорідці, як чаклунка в “Гензель і Гретель”, то постраждають Фред і Джуді. Не кажучи вже про Тайлера, який, мабуть, надивився такого, від чого з’їхав би з глузду навіть ветеран морської піхоти. Але якщо Рибак віддасть хлопчика Маншану, то постраждає кожна жива істота. Тож не дивно, що Сніді каже, що в нас обмаль часу».

— Ти знав, що це наближається? — каже він. — Ви обоє. Так, звичайно. Адже Джуді знала. Вона була дивною протягом декількох місяців, задовго до початку вбивств.

Паркус відсувається і переводить засоромлений погляд.

— Я знав, що щось буде, так — із цього боку були великі зриви, — але я був заклопотаний іншою справою. А Софі не може переходити в інші світи. Вона прийшла сюди з летючими людьми і так само піде, коли виконає свою справу.

Джек повертається до неї.

— Ти та, ким колись була моя матір. Я переконаний у цьому. — Він ще не зовсім чітко усвідомлює все це, але розуміє, що в історії є ще багато сумнівів, і намагається рухатись одразу в багатьох напрямках. — Ти наступниця Лаури Делосіан. Королеви цього світу.

Софі соромиться.

— По суті, у вищій ієрархії я була ніким, саме так, ніким, і мені це подобалося. Найбільшою моєю працею було писати рекомендації та подяки людям, які приходили мене провідати... тільки задля офіційності я завжди говорила «Нас». Мені подобалось прогулюватися, малювати етюди, складати гербарій, полювати. А тоді все пішло шкереберть, настали важкі часи і важкий режим. Я остання з королівської родини. Королева цього світу, як ти сказав. Колись я була одружена з добрим простолюдином, але мій

Фред Маршалл помер і залишив мене саму. Софі — безплідна.

— Ні, — каже Джек.

Він здивований, що його так глибоко вражають її болючо-глузливі слова щодо себе.

— Якби ти не був єдиним у своєму роді, Джеку, твій Двійник був би моїм кузеном.

Вона повертається і тонкими пальцями стискає його руку. Коли вона знову говорить, її голос низький і пристрасний.

— Давайте облишимо пафос у цій справі. Я знаю лише, що Тайлер Маршалл — дитина Джуді, котру я люблю, і ні за що у світі не хотіла б бачити, як вона страждає. До хлопчика я ставлюсь як до своєї дитини, яка колись у мене буде. І, крім усього сказаного, я знаю, що ти єдиний, хто може його врятувати.

— Чому? — Він, звичайно, розуміє це, адже чому б він ще мав бути тут, але це не зменшує його збентеження. — Чому я?

— Тому що ти торкався Талісмана. І хоча з роками втратив деякі властивості, проте багато з них ще залишилося.

Джек думає про лілії, які Спіді залишив йому в санітарній кімнаті Дейла. Як запах залишився на його руках після того, як він віддав букетик Тенсі. І він пам'ятає, який мав вигляд Талісман у приглушеній темряві намету Королеви, яскраво здіймаючись та змінюючи все, аж доки зовсім не зник.

Він думає: «Він досі змінює все».

— Паркусе. — Він уперше назвав іншого копісмена по імені? (Щодо цього не впевнений, але думає, що цілком можливо.)

— Так, Джеку.

— Того, що залишилося від Талісмана, достатньо? Достатньо, щоб мірятися силами з Багряним Королем?

Паркус шокований.

— Ні, Джеку. Навіть не думай. Аббала загасить тебе, як свічку, але цього *може* вистачити, щоб помірятись силами

з містером Маншанам. Піти на Випалені Землі і вивести звідти Тайлера.

— Там є машини, — каже Софі. Вона виглядає, неначе поринула в темний сумний сон. — Червоні машини і чорні машини, які оповиті димом. Там є величезні транспортери і незліченна кількість прив'язаних до них ременями дітей. Діти рухають ніжками і перетягують ремені, що і приводить в рух машини. Глибоко в лисячих норах. Внизу, в пацючих схованках, у які ніколи не потрапляє сонце. Глибоко у величезних печерах, де й пролягають Випалені Землі.

Джек вражений до глибини душі і свідомості. Йому на думку спадає Діккенс — не «Похмурий дім», а «Олівер Твіст». І, звичайно, він думає про розмову з Генсі Френо. *«Принаймні Ірми там немає, — думає він. — Ні, вона не на Випалених Землях. Жалюгідний стариган з'їв її ногу, проте Тайлер... Тайлер».*

— Вони йдуть, аж доки на ногах не з'являється кров, — бурмоче він. — А йдуть вони?..

— Я думаю, ти знаєш куди, — каже Паркус. — Коли ти знайдеш Чорний Дім, то знайдеш дорогу до Палаючих земель... машин... містера Маншана... і Тайлера.

— Хлопчик живий. Ви впевнені в цьому?

— Так, — кажуть разом Паркус і Софі.

— А де зараз Бернсайд? Ця інформація значно пришвидшила б хід справи.

— Я не знаю, — каже Паркус.

— Господи, якби ти знав, ким він був...

— Відбитки пальців, — каже Паркус. — На телефоні було знайдено відбитки пальців. Їх зняти було першою твоєю ідеєю в цій справі. Поліція штату знайшла ім'я Бірстоун у базі даних ФБР. У тебе є ім'я Бернсайд, цього більше ніж достатньо.

«Поліція штату Вісконсин, ФБР, база даних» — ці слова зі старої доброї американської англійської і в цьому місці для слуху Джека здаються надто неприємні і чужі.

— Звідки ти все це знаєш?

— У мене є свої джерела у твоєму світі; я прикладаю вухо до землі, як ти знаєш з власного досвіду. І, звичайно ж, ти досить хороший коп, щоб решту зробити самому.

— Джуді думає, що в тебе є друг, який може допомогти, — несподівано каже Софі.

— Дейл? Дейл Гілбертсон? — Джеку важко повірити в це, але він припускає, що Дейл може щось дізнатися.

— Я не знаю імені. Джуді думає, що він, як більшість тут, у Потойбіччі, — людина, що бачить багато, тому що не бачить нічого.

Це точно не Дейл, вона говорить про Генрі.

Паркус підводиться на ноги. Папуги зводять голови, виричавши чотири світлих ока. Благовісник і Богохульник злітає і сідає йому на плече.

— Думаю наші переговори закінчено, — каже Паркус. — Їх час закінчувати. Ти готовий повертатися, мій друже?

— Так. І думаю, мені краще забрати Гріна, хоча й не хотілося б. Я не думаю, що його варто залишати тут надовго.

— Як скажеш.

Джек і Софі досі тримаються за руки. Уже на помічають, що Паркус із папугою на плечі досі стоїть у колі для розмов.

— Ти не йдеш?

Паркус хитає головою:

— Тепер наші шляхи розходяться, Джеку. Можливо, ще побачимось.

«Якщо я виживу, — думає Джек, — якщо будь-хто з нас виживе».

— Тим часом іди своєю дорогою. Будь вірним.

Софі робить ще один глибокий реверанс.

— Сей.

Паркус киває їй і махає Джеку Сойеру на прощання рукою. Джек повертається і веде Софі назад до напівзруйнованого

намету лікарні, міркуючи, чи зможе він коли-небудь побачити Спіді Паркера.

Венделл Грін — репортер, безстрашний дослідник, реєстратор добра і зла, щоб воно не зникло безслідно, — сидить на своєму старому місці, тримаючи скручений папір в одній руці і батарейки в другій. Він знову бурмоче і трохи підводить очі, коли Софі та Джек наближаються до нього.

— Ти зробиш усе можливе, правда? — запитує Софі. — Для неї.

— І для тебе, — каже Джек. — Тепер слухай мене: якщо ми вистоїмо... якщо я повернусь сюди... — Він усвідомлює, що не може більше нічого сказати.

Його бентежить його сміливість. Усе ж таки, це королева. *Королева*. А він... що? Намагається запросити її на побачення?

— Можливо, — каже вона, дивлячись на нього синіми очима. — Можливо.

— Можливо, ти цього хочеш? — ніжно запитує він.

— Так.

Він нахилиється і проводить своїми губами по її. Це миттєвий, зовсім короткий поцілунок. А також це найкращий поцілунок у його житті.

— Мені здається, я зараз зомлію, — каже вона, коли він знову випростовується.

— Не жартуй зі мною, Софі.

Вона бере його руку і притискає до своїх грудей, щоб він відчув, наскільки сильно стукає її серце.

«Це жарт? Якщо вона бігтиме швидко, то просто звалиться з ніг». — Вона відпускає його, але він досі тримає руку на її грудях, від яких іде тепло.

— Я б пішла з тобою, якби могла, — каже вона.

— Я знаю це.

Він дивиться на неї, розуміючи, що якщо не піде зараз, негайно, то ніколи не піде. Джек не хоче її залишати, і не

тільки. Правда в тому, що він ніколи в житті ще не був такий наляканий. Він шукає щось земне, щоб повернути його на землю — щоб сповільнити своє власне шалене серцебиття, — і знаходить ідеальний об'єкт — буркотливе створіння — Венделла Гріна.

— Ви готові, шановний? Хочете відправитись у подорож до могутньої Міссісіпі?

— Не... Торкайся. Мене. — А тоді просто поетичне поривання: — Клятий йолопе, Голлівуд!

— Повірте, якби не було такої необхідності, то я б не торкався. І обов'язково помию руки, щойно матиму таку нагоду.

Він здійснює погляд на Софі і бачить, наскільки вона схожа на Джуді. Яка вона *гарна*.

— Я кохаю тебе, — каже він.

Перш ніж вона відповідає, він хапає руку Венделла, заплющує очі й перестрибує.

Цього разу переліт супроводжує не зовсім тиша: милий приємний шелест, який він уже колись чув. Улітку 1997 року Джек піднявся разом із членами повітроплавального клубу УПЛА під назвою «Літуни» в північному напрямку до Вокавілю. Це було парі — одна з тих дурниць, на яку зазвичай підписуєшся пізно вночі, перебравши пива, а потім уже не можеш відкараскатися. Йому того зовсім не хотілося. Так би мовити, щоб не видатися боягузом. Він очікував, що буде страшно, але було захопливо. Більше він ніколи цього не робив і тепер знає чому: він наблизився впритул, він ледь не згадав, і, очевидно, якась налякана часточка його знала це. Цей звук супроводжує, аж доки не смикнеш за кільце, — лише приємний шелест вітру. Більше нічого не чуєш, лише тихе, швидке серцебиття і, можливо, цмокання у вухах, коли ковтаєш слину під час вільного падіння.

«Смикни за кільце, Джеку, — думає він. — Час смикнути за кільце, або посадка буде важкою, чорт забирай».

Тепер з'являється новий звук, спершу низький, який швидко посилюється, звук пронизливого ревіння. *«Пожежна тривога, — думає він, а тоді: — Ні, — це симфонія, пожежної сирени».* У цей самий момент Венделл Грін висмикує руку. Він чує слабкий пронизливий крик, коли його друг-парашутист зникає, з'являється запах...

Жимолость...

Ні, це її волосся...

...і Джек зітхає від ваги на його грудях, а діафрагма досі відчуває тиск. Він відчуває руки, одна на його плечі, друга

торкається спини. Волосся лоскоче його щоку. Звук сирен. Звук людей, котрі без ладу кричать. Звуки біганини і відлуння.

— Джеку, Джеку, Джеку, з тобою все гаразд?

— Попроси Королеву про побачення, я завітаю десь на наступному тижні, — бурмоче він. Чому так темно? Він осліп? Він готовий до інтелектуально-корисної та фінансово-вигідної роботи суддею в Міллер-парку?

— *Джеку!* — Долоня лясає його по щоці. Сильно.

Ні, не осліп. У нього просто заплющені очі. Він широко розплющує їх, і Джуді нахиляється над ним. Її обличчя за декілька дюймів від нього. Не задумуючись, він лівою рукою хапає її за потилицю, притягує до себе й цілує. Вона видихає йому в рот — зітхаючи від подиву, наповнює його легені своєю енергією, — а тоді цілує його у відповідь. Його ще в житті не цілували так енергійно. Він проводить рукою по грудях під нічною сорочкою і відчуває, як її серце шалено стукає. *«Якщо вона бігтиме швидко, то просто звалиться з ніг»*, — думає Джек. У цей самий момент її рука прослизає під його сорочку, яка чомусь розстебнута, і пощипує його за сосок. І робить це з такою ж силою і запалом, як ляпас. Коли вона це робить, її язик швидким ривком уперед просовується у його рот, як бджола у квітку. Він посилює хватку на потилиці, і бозна що могло статись далі, але в цей момент щось падає в коридорі, чується звук розбитого скла і чийсь крик. Голос високий, безстатевий, панічний, але Джек вважає, що це Ітан Еванс, похмурий молодик із передпокою.

— *Поверніться! Не біжить, Боже ти милосердний!*

Звичайно це Ітан; тільки випускник лютеранської школи на горі Хеврон сказав би *«Боже, ти милосердний»* у кричущій ситуації.

Джек відштовхує Джуді. Вона відштовхує його. Вони на підлозі. Нічна сорочка Джуді задерта геть до пояса, чітко виставляючи напоказ білу нейлонову білизну. Сорочка Джека розстебнена, як і штани. Він досі в черевиках, але не на ту ногу. Поруч перевернений журнальний столик зі скляною

поверхнею і розкидані журнали, що були на ньому. Деякі буквально повилітали зі своїх обгорток.

У коридорі чується ще більше криків, а також регіт і божевільні завивання. Ітан Еванс і надалі кричить на переляканих психічно хворих, а тепер також кричить жінка — мабуть, старша медсестра Рек. Сигналізація реве й реве.

У цю ж мить раптом відчиняються двері і завалює в кімнату Венделл Грін. Позаду нього — шафа з одягом, повсюди розкидані запасні предмети гардеробу лікаря Шпігельмана. В одній руці Венделл тримає диктофон «Панасонік», у другій — блискучі трубчасті предмети. Джек готовий запрягтись, що це батарейки «Дюрасел АА». На сорочці Джека розстебнені гудзики (або повідривані), але справи Венделла набагато гірші. Його сорочка порвана на шматки, його живіт звисає над білими трусами з кількома плямами від сечі спереду. Він тягне за собою коричневі шерстяні штани, натягнені на одну ногу. Вони ковзають по килиму, як загублена зміїна шкура, і хоча він у шкарпетках, ліва одягнена навиворіт.

— *Що ти зробив?* — волає Венделл. — *О ти, сучий сину, Голлівуде, ЩО ТИ ЗРОБИВ З МОЇМ Д...*

Він зупиняється. Його рот роззявляється. Очі розплющуються. Джек помічає, що волосся репортера піднімається, як голки дикобраза. Венделл помічає, що Джек Соєр і Джу-ді Маршалл обіймаються на встеленій склом і журналами підлозі, їхній одяг не в порядку. Не те щоб він упіймав їх на гарячому, але якщо Венделлу і доводилось бачити двох людей на такій грані, — це вони. Його розум викручується, наповнюється неможливими спогадами, він ледь стримує рівновагу, шлунок бурчить, як пральна машина, перевантажена одягом і миючими засобами. Йому конче потрібно за щось ухопитись. Йому потрібна новина. Більше того, йому потрібен скандал. І ось перед ним на підлозі лежить і те, і інше.

— ЗГВАЛТУВАННЯ! — реве Венделл щодуху. На кутиках рота з'являється посмішка з проявом божевілля і полегшення: — СОЙЄР ПОБИВ МЕНЕ, А ТЕПЕР ВІН

ГВАЛТУЄ ПСИХІЧНОХВОРУ! — Насправді, це не дуже нагадує Венделлу згвалтування, але хто словами «ДОБРО-ВІЛЬНИЙ СЕКС!», навіть якщо кричати на все горло, зможе повернути увагу?

— Заткни цього ідіота, — каже Джуді.

Вона смикає вниз поділ своєї сорочки і готується підвестися.

— Обережно, — каже Джек. — Скрізь розбите скло.

— Усе гаразд. — Вона схоплюється. Повертається до Венделла з тією ж неперевершеною безстрашністю, яку Фред Маршалл добре знає. — Заткнись! Я не знаю, хто ти, але перестань ревіти! Ніхто нікого...

Венделл відступає від Голлівуда Соєра, тягнучи штани за собою. *«Чому б кому-небудь не зайти, — думає він, — перш ніж він пристрелить мене чи ще щось?»* У своєму безумстві і ледь не в істериці Венделл або не помічає сирен і вигуків, або вірить, що все це відбувається лише в його голові, — це лишень невеличка частина інформації, пов'язана з його абсурдними «спогадами» про чорношкірого стрільця, красиву жінку в халаті й самого себе, Венделла Гріна, котрий сидів навпочіпки і їв напівсирого птаха, як печерна людина.

— Тримайся від мене подалі, Соєре, — каже він, відходячи назад, тримаючи руки перед себе. — У мене є неймовірно жадібний адвокат. Тримай себе в руках, ти, йолопе, торкнешся мене бодай пальцем — він пустить тебе по світу з торбами. — ОЙ! ОЙ!

Венделл наступив на шматок розбитого скла, яке, як розуміє Джек, колись було частинкою однієї з картин, що раніше оздоблювали стіни, а тепер прикрашають підлогу. Він, ледь тримаючи рівновагу, ступає ще на крок, цього разу наступає на штани, що тягнуться, як хвіст, і валиться в шкіряне крісло з відкидною спинкою, у якому зазвичай сидить лікар Шпігельман і, ймовірно, розпитує пацієнтів про їхнє важке дитинство.

Головний любитель сенсаційних відкриттів у Ла-Рів'єр дивиться на неандертальця, який саме наближається до нього широкими, сповненими жаху очима і кидає в нього диктофоном. Джек бачить, що той весь подряпаний. Він відбиває диктофон.

— ГВАЛТУЮТЬ! — верещить Венделл. — ВІН ГВАЛТУЄ ОДНУ З ПСИХОПАТОК..

Джек завдає йому різкого удару по підборіддю — зменшивши силу удару в останній момент, б'є не так сильно. Венделл знову відкидається на спинку крісла лікаря Шпігельмана, заковує очі, ноги сіпаються, неначе в конвульсіях, що насправді можна оцінити як вияв напівнепритомного стану.

— Навіжений Угорець не впорався б краще, — бурмоче Джек.

Йому спадає на думку, що Венделлу доведеться пройти кілька неврологічних клінічних обстежень у найближчому майбутньому. Його голові добряче дісталось останніми днями.

Раптом двері в коридор різко відчиняються. Джек стоїть перед кріслом, щоб захвати Венделла, всовуючи сорочку в штани (у якийсь момент він застібнув ширінку, дякувати Богу). Медсестра-волонтер просуває пухнасту голову до кабінету лікаря Шпігельмана. Хоча їй, мабуть, вісімнадцять, у паніці вона схожа на дванадцятирічну.

— Хто тут кричить? — запитує вона. — Кого ображають?

Джек уявлення не має, що сказати, але Джуді порається з цим, як професіонал.

— Це був пацієнт, — каже вона. — Думаю, містер Леклі. Він зайшов, крикнув, що нас всіх буде згвалтовано, і вибіг знову.

— Вам треба бігти негайно, — каже їм медсестра-волонтер. Не слухайте ідіота Ітана, не користуйтеся ліфтом. Ми думаємо, це був землетрус.

— Негайно, — рішуче говорить Джек і, хоча він навіть не поворухнувся з місця, на медсестру-волонтера це діє безвідмовно; її голова зникає за дверима.

Джуді швидко підходить до дверей. Вони причинені, але не зачинені. Лутка злегка вивернена. На стіні був годинник. Джек дивиться на нього, але той упав циферблатом на підлогу. Він підходить до Джуді і бере її за плечі.

— Як довго мене не було?

— Недовго, — каже вона. — Але який це був вихід! Бабах! Ти щось дізнався? — Вона дивиться на нього благальним поглядом.

— Досить, щоб зрозуміти, що мені варто повернутися до Френч Лендінга негайно, — каже він їй.

«Досить, щоб зрозуміти, що я кохаю тебе, що я завжди кохатиму тебе — у цьому світі чи в будь-якому іншому».

— Тайлер... він живий? — запитує вона. Джек пам'ятає, як Софі так само робила в Потойбіччі. — *Мій син живий?*

— Так. І я збираюся повернути тобі його.

Йому на очі потрапляє письмовий стіл Шпігельмана, який, стрибаючи підлогою, зсунувся з місця і тепер стоїть з усіма висуненими шухлядами. Він помічає щось цікаве у одній із цих шухляд, іде килимом по битому склу й відштовхує одну з копій картини.

У горішній шухляді ліворуч — програвач, значно більший, ніж надійний «Панасонік» Венделла Гріна, і шматочки розірваного коричневого обгорткового паперу. Джек хапає спочатку папір. Нерозбірливим почерком, який він уже бачив на брудних написах, як у «Смачно в Еда», так і на власному ганку, написано:

*Передати особисто ДЖУДІ МАРШАЛЛ,
відомій також як СОФІ.*

Згори, у куточку розірваного аркуша паперу, здається, були марки. Джеку не потрібно розглядати їх зблизька, щоб зрозуміти: вони вирізані з пакетиків з-під цукру і приклеїв їх старий небезпечний дідуган на ім'я Чарльз Бернсайд.

Але постать Рибака — це вже не так і важливо, Спіді знав це. Так само, як його місцезнаходження, оскільки, як Джек уже зрозумів, Чаммі Бернсайд за бажанням може перенестись будь-куди.

«Але він не може взяти з собою вхід. Вхід до Палаючих земель, містера Маншана, до Тая. Якщо Шнобель із друзями знайшли...»

Джек кидає обгортковий папір назад у шухляду, натискає кнопку і витягує касету з програвача. Він засовує її в кишеню й прямує до дверей.

— Джеку.

Він повертається до неї. За ними сигнал пожежної сирени, базікання, крики і сміх психічнохворих, біганина персоналу туди-сюди. Їхні очі зустрічаються. Погляд Джуді світиться ясною блакиттю. Джеку здається, що він торкається іншого світу з його солодкими запахами і дивними емоціями.

— Там дивовижно? Так само дивовижно, як у моїх снах?

— Там дивовижно, — каже він їй. — І ти дивовижна теж. Тримайся, гаразд?

Пройшовши половину шляху коридором, Джек стає свідком неприємного видовища: Ітан Еванс, молодик, якого Ванда Кіндерлінг колись навчала в недільній школі, схопив спантеличену жінку за гладке передпліччя і трясє нею туди-сюди. Кучеряве волосся літньої жінки розлітається навколо голови.

— *Заткнись!* — кричить на неї молодий містер Еванс. — *Закрийся! Ти, стара корово! Ти нікуди не підеш, окрім як назад до своєї проклятої палати!*

Щось у його знуцанні є очевидним, світ перевертається з ніг на голову, а молодий містер Еванс насолоджується своєю можливістю керувати і жорстоко поводитися, незважаючи на християнський обов'язок. Джек злиться не

лише через це, а й через сповнене жаху нерозуміння на обличчі старої жінки. Він пригадає хлопців, з якими жив колись давно в місці під назвою «Дім Сонця».

Він згадує Вовка.

Не вагаючись, Джек іде великими кроками (неначе виходить на фінішну пряму — саме така думка зараз прокручується в його голові) і заїжджає кулаком у скроню молодого містера Евана. Той, у свою чергу, відпускає гладку жертву, що репетує, б'ється об стіну і сповзає нею. Його очі широко розплющені і приголомшені.

— Ти або не слухав, що говорила дружина Кіндерлінга в недільній школі, або вона давала тобі неправильні уроки, — каже Джек.

— Ти... вдарив... мене... — шепоче молодий Еванс.

Він закінчує своє повільне падання, підігнувши ноги на підлозі в коридорі, що знаходиться між архівом і відділенням офтальмології.

— Образиш іще бодай одну пацієнтку — цю, чи ту, з якою я щойно говорив, *будь-яку*, — буде болючіше, набагато болючіше, — обіцяє Джек молодому містерові Евансу.

Тоді спускається сходами, перестрибуючи через дві сходинки, не помічаючи кілька пацієнтів у лікарняних сорочках, які витріщаються на нього, показуючи спантеличений, напівпереляканий погляд. Вони дивляться на нього, неначе він випромінює світло чи якесь диво, таке ж яскраве, як і містичне.

Через десять хвилин (уже після того, як Джуді Маршалл спокійно повернулась до своєї палати без будь-якої допомоги персоналу) сигналізацію вимкнули. Підсилений гучномовця ми голос — мабуть, навіть рідна мати лікаря Шпігельмана не впізнала б, що це голос її рідного хлопчика — починає ревіти з динаміків на стелі. Від цього несподіваного ревіння пацієнти, які до цього часу вже більш-менш заспокоїлися,

знову починають верещати й плакати. Літня жінка, погане ставлення до якої так обурило Джека Сойера, присідає під лічильником, береться руками за голову, бурмоче щось про росіян і цивільну оборону.

— НЕБЕЗПЕКА МИНУЛА! — запевняє Шпігельман персонал і пацієнтів. — ПОЖЕЖІ НЕМАЄ! БУДЬ ЛАСКА, ПОВЕРТАЙТЕСЯ ДО СВОЇХ ПАЛАТ! ЦЕ ЛІКАР ШПІГЕЛЬМАН, І Я ПОВТОРЮЮ: НЕБЕЗПЕКА МИНУЛА!

З'являється Венделл Грін, котрий повільно плететься до сходів, однією рукою злегка потираючи підборіддя. Він бачить молодого містера Еванса і пропонує йому руку допомоги. На мить здається, що Венделл і сам перекинеться, але молодий містер Еванс притискається сідницями до стіни і підводиться на ноги.

— НЕБЕЗПЕКА МИНУЛА! ПОВТОРЮЮ, НЕБЕЗПЕКА МИНУЛА! МЕДСЕСТРИ, САНІТАРИ й ЛІКАРІ, БУДЬ ЛАСКА, ПРОВЕДІТЬ СВОЇХ ПАЦІЄНТІВ ДО ЇХНІХ ПАЛАТ.

Молодий містер Еванс бачить, що на підборідді Венделла з'являється пурпурний синець. Венделл бачить пурпурний синець на скроні молодого містера Еванса.

— Сойер? — запитує молодий містер Еванс.

— Сойер, — підтверджує Венделл.

— Клятий виродок ударив мене, — жаліється молодий містер Еванс.

— Сучий син підійшов до мене ззаду, — каже Венделл. — Дружина Маршалла. Він кинув її на землю, — понизивши голос, провадить далі: — Він ледь її не згвалтував.

Одного лише погляду достатньо, щоб зрозуміти, що містер Еванс засмучений, але не здивований.

— Треба щось робити, — каже Венделл.

— Так, ваша правда.

— Ми маємо розповісти про це людям, — поступово колишній вогонь повертається до очей Венделла.

Треба розповісти людям. Він і розповідь! Господи, та це ж і є його робота! Він розповідає людям.

— Так, — каже молодий містер Еванс, він не захопився цією ідеєю настільки, як Венделл — йому бракує Венделлової запальної цілеспрямованості, — але є одна особа, якій він скаже обов'язково. Одна особа, яка заслуговує на розраду в години своєї самотності, оскільки вона залишилась сама на її власній Оливковій горі. Одній особі, котра впиватиметься інформацією про злого Соєра, як «живою водою».

— Таку манеру поведінки не можна замовчувати.

— Аж ніяк, — погоджується молодий містер Еванс, — нізащо.

Щойно Джек устиг від'їхати від воріт лютеранської лікарні Френч Лендінга, як почув щебетання свого мобільного. Він думає зупинитись і відповісти на дзвінок, але чує звук моторів пожежних машин, що наближаються, тож вирішує ризикнути і один раз поговорити, їдучи за кермом. Він хоче виїхати звідси, доки не з'явилася місцева пожежна бригада, яка може значно сповільнити рух.

Він розтуляє маленький «Нокія»:

— Соєр.

— Де ти, в біса, є? — волає Шнобель Сент-Пір. — Господи, я вже ледь не видавив кнопку повторного набору номера!

— Я був... — Але він аж ніяк не може закінчити, щоб не відійти далеко від правди. Чи може. — Думаю, я був у одній з мертвих зон, де немає покриття.

— Чуваче, давай, без цих мудрих слів. Підводь свій зад і *мерцій* сюди. Адреса: Нейлгауз-роу, 1, це окружна дорога Оо, на південь від Чейз-стріт. Коричневий двоповерховий будинок жовто-зеленого відтінку.

— Я знайду, — каже Джек, і ще сильніше тисне на педаль газу. — Я вже в дорозі.

— Де ти саме?

— Досі в Ардені, але скоро буду. Я приїду десь за півгодини.

— *Дідько!* — Джек чує тривожний стукіт від удару, від того, що десь на Нейлгауз-роу Шнобель гримнув кулаком по чомусь, імовірно, по найближчій стіні. — Та що з тобою, чорт забирай? Мишеня згасає і дуже *швидко*. Ми робимо все, що можемо, — ті з нас, хто досі тут, — але він *згасає*. — Шнобель важко дихає, і Джеку здається, він мало не плаче. Непокіють лишень думка, що Арманд Сент-Пір у такому стані. Джек дивиться на спідометр: стрілка сягає поділки сімдесят, — і трохи відпускає педаль. Він не допоможе нікому, якщо розіб'ється в автокатастрофі дорогою між Арденом і Централією.

— Що означає: «Ті з нас, хто досі тут»?

— Не зважай, просто *негайно* тягни свою дупу сюди, якщо хочеш поговорити з Мишеням. Він-бо точно хоче поговорити з тобою, оскільки постійно повторює твоє ім'я, — Шнобель стишує голос, — у проміжках між сильним ревінням. Док робить усе, що може, Ведмедиця і я теж, але ми тут безпорадні.

— Кажі йому, нехай тримається, — каже Джек.

— До біса все це. Сам кажі.

Джек чує гуркіт, слабкий, приглушений шум голосів. Тоді зовсім інший голос, який навіть важко назвати людським, говорить йому в вухо.

— Поспішай... поспішай сюди. Воно... вкусило мене. Я відчуваю його там. Схоже на кислоту.

— Тримайся, Мишеня, — каже Джек. Він тримає слухавку блідими як смерть пальцями. Він дивується, що від такого сильного стискання не тріснув корпус. — Я їду так швидко, як тільки можу.

— Краще приїдь. Інші... вже забули. Але не я. — Мишеня хихоче — це незбагненно жахливий звук, неначе подих з розритої могили. — У мене є сироватка пам'яті. Воно їсть мене... з'їдає живцем... але я все пам'ятаю.

Чується шарудіння, очевидно, телефон знову переходить в інші руки, а тоді новий голос говорить. Жіночий. Джек припускає, це Ведмедиця.

— Ви сказали їм туди поїхати, — каже вона. — Ви довели до цього. Тож тепер не можете це так залишити.

Він чує клацання в слухавці. Джек кидає мобільний на сидіння, і думає, що, можливо, сімдесят — це не так уже й багато.

Через кілька хвилин (Джеку вони здаються вічністю) він шулиться через відблиски сонця від річки Тамарак. Звідси він майже бачить свій будинок і будинок Генрі.

Генрі.

Він злегка постукує великим пальцем по нагрудній кишені і чує деренчання касети, яку взяв із програвача в кабінеті Шпігельмана. На те немає вагомих причин, щоб заїжджати зараз до Генрі; враховуючи те, що йому сказав вчора Поттер, і те, що говорить Мишеня сьогодні, цей запис і запис дзвінка з «911» лишень запасні елементи. Крім того, він має поспішати на Нейлгауз-роу. Поїзд відправляється, і, здається, Мишеня один із його пасажирів.

Та все ж...

— Я хвилююсь за нього, — м'яко каже Джек. — Навіть сліпому очевидно, що я хвилююсь за Генрі.

Яскраве літнє сонце пливе по передвечірній половині неба, відбивається в річці й поширює мерехтливе світло, яке танцює на його обличчі. Щораз, як світло зустрічається з його очима, вони, здається, горять.

Але Джек має зараз хвилюватися не за Генрі. У нього погане передчуття щодо всіх його нових друзів і знайомих у Френч Лендінгу — від Дейла Гілбертсона і Фреда Маршалла до таких епізодичних у його житті постатей, як старий Сімі Маккей, літній джентльмен, котрий заробляє чищенням взуття біля публічної бібліотеки, і Ардіс Уолкер, який

має старий магазинчик з продажу наживки. В його уяві всі ці люди створені зі скла. Якщо Рибак зачепить їх, вони розіб'ються на порох. Проте його зараз непокоїть не Рибак.

«Це лишень розслідування, — нагадує він собі. — Незважаючи на те, що в справі постають Території, це все одно тільки розслідування, до того ж не перше, коли все починає здаватись занадто великим, а тіні — надто довгими».

Воно ж бо так, але зазвичай це викривлене бачення припиняється, щойно він знаходить ключ до розв'язки. Цього разу все гірше, набагато гірше. І він також знає чому. Довга тінь Рибака називається Маншан, одвічний шукач талантів з якоїсь іншої площини існування. Але і це ще не все, тому що містер Маншан також відкидає тінь. *Червону.*

— Аббала, — бурмоче Джек, — Аббала-дун, містер Маншан і ворон Горг — три давніх друга, які прогулюються разом нічним берегом Плутона. Чомусь це нагадує йому Моржа і Теслю з «Аліси». Кого вони взяли із собою на прогулянку під місячним сяйвом? Моллюска? Мідій? Прокляття, Джек ніяк не може згадати, хоча один рядок виринає і говорить в пам'яті голосом матері: *«Валрус каже: “Настав час поговорити нам про вас”».*

Аббала, імовірно, перебуває у своєму дворі (та частина його, яка не ув'язнена в Темній Вежі, про яку говорив Спіді), проте Рибак і Маншан можуть бути будь-де. Вони знають, що Джек Соєр втрутився? Звичайно, що так. На сьогоднішній день це загальновідомий факт. Можуть вони спробувати затримати його, заподіявши щось мерзенне одному з його друзів? Наприклад, сліпому коментатору спортивних новин, металісту і джазмену?

Так, справді. І тепер, мабуть, через те, що він зосередився на цьому, знову відчуває неприємні імпульси, що надходять від південно-західного ландшафту. Щось схоже він відчував, перестрибуючи вперше в дорослому житті. Коли дорога звертає на південний схід, він ледь не пропус-

кає поворот. Тоді, коли його «Рем» знову звертає на південний захід, отруйна пульсація набуває попередньої сили, б'є в голову, неначе напад мігрені.

«Це ти відчуваєш Чорний Дім, але це не зовсім дім, не справжній дім. Це діра, проточена черв'яком у яблуці існування, яка веде вниз, до Палаючих земель. Це двері. Можливо, вони були лише трохи прочинені до сьогоднішнього дня, до того, як Шнобель зі своїми друзями приїхали туди, але тепер вони розчахнуті, і вогонь у печі розгорівся. Тая потрібно врятувати, так... але також потрібно зачинити двері. Невідомо, яке злобне створіння може вийти з них».

Джек різко звертає свій «Рем» на Тамарак-роуд. Шини вищать. Його ремінь безпеки блокується, на мить йому здається, що пікап може перевернутися. Проте він далі мчить до Норвей Веллі-роуд. Мишеня має ще трохи потерпіти; він не збирається залишати Генрі самого. Його друг ще не знає, але на нього чекає невеличка подорож на Нейлгауз-роу. Аж доки ця ситуація не стабілізується, Джеку здається, що було б зараз досить доречно працювати в парі.

Як було б добре, якби Генрі був удома, але його немає. У відповідь на його неодноразове натискання на дзвінок на дверях з'являється Елвена Мортон зі шваброю в руці.

— Він на KDCU, записує рекламні ролики, — каже Елвена. — Мені довелося його підкинути. Я не знаю, чому він не записав їх тут, у студії, здається, казав, що це якось пов'язано зі звуковими ефектами. Я здивована, що він вам не казав цього.

Найгірше те, що Генрі казав. «Ріб Кріб кузена Бадді». Прекрасний центр Ла-Рів'єр. Усе це. Він навіть казав Джеку, що збирається попросити Елвену Мортон, щоб підкинула його. У житті Джека багато чого сталося з моменту тієї розмови: він знову зустрів давнього друга дитинства, він закохався у Двійника Джуді Маршалл, дізнався «Секрет

Усього Сущого», але, незважаючи на все це, він складає ліву руку в кулак і заціджує собі ним прямісінько між брів. Зважаючи на швидкоплинність подій, він розцінює це як помилку, що не має виправдань.

Місіс Мортон дивиться на нього переляканими широко розплющеними очима.

— Ви маєте їхати за ним, місіс Мортон?

— Ні, він збирався піти у бар із кимось з ESPN. Генрі казав, що той хлопець його привезе. — Вона стишує голос до тембру конфіденційності, яким зазвичай розповідають секрети. — Не те щоб Генрі це казав, але, мені здається, на Джорджа Ретбуна чекає щось грандіозне. Ду-у-уже грандіозне.

«*Борсучий вал*» стане національною радіопередачею? Це не здивувало б Джека, але в нього зараз немає часу, щоб радіти за Генрі. Він передає місіс Мортон касету, в основному щоб не відчувати, що це *абсолютно* марна поїздка.

— Залиште це йому там, де...

Він замовкає. Місіс Мортон дивиться на нього зі звичним здивуванням. Джек ледь не сказав: «*Де він точно побачить*». Ще один промах. Неперевершений детективе, та що це з тобою!

— Я залишу її на програвачі в студії, — каже вона. — Він точно знайде її там. — Джеку, можливо це не моє діло, але ви маєте не зовсім добрий вигляд. Ви дуже бліді і скинули не менше десяти фунтів за останній тиждень. Також... — Вона здається трохи збентеженою. — Ви взуті не на ту ногу.

Так і є. Він вносить необхідні зміни, стоячи спершу на одній нозі, а тоді на другій.

— Останні сорок вісім годин були важкими, але я тримаюся, місіс М.

— Це все через справу Рибака, так?

Він киває.

— Я маю поспішати, а інакше, як то кажуть, бути біді. — Він повертається, але про всяк випадок іде назад. — Можу

я вас попросити, щоб ви залишили йому повідомлення на диктофоні в кухні? Скажіть, щоб зателефонував мені на мобільний, щойно прийде. — Тоді одна думка породжує іншу, він показує на непідписану касету в її руці. — Не слухайте це, гаразд?

Місіс Мортон шокована.

— Я б ніколи так не вчинила! Це те ж саме, що розпечатати чужий лист!

Джек киває і скупно всміхається.

— Добре.

— Це... його запис? Запис Рибака?

— Так, — каже Джек. — Його. — *«І декого страшнішого, набагато страшнішого»*, — думає Джек, але не каже.

Він поспішає до пікапа, ледь не біжить.

За двадцять хвилин Джек припарковується перед коричневим з жовто-зеленим відтінком двоповерховим будинком на Нейлгауз-роу. Його вражає тиша під гарячим літнім сонцем на Нейлгауз-роу і прилеглих вулицях. Дворняга (той самий старий собака, якого ми бачили минулої ночі перед входом до готелю «Нельсон»), кульгаючи, переходить перехрестя між Еймс і окружною дорогою Оо, але немає ніде жодного транспорту. Джек уявляє неприємну картинку, як Морж і Тесля повільно йдуть уздовж східного узбережжя Міссісіпі із загипнотизованими жителями Нейлгауз-роу, які плетуться за ними. Повільно йдуть аж до вогню. І до казана.

Він робить кілька глибоких вдихів, намагаючись заспокоїтися. Недалеко від міста, біля до дороги, що веде до «Смачно в Еда», жахливий шум у голові досяг вищої точки і став схожим на важке гудіння. За якусь мить він посилюється настільки, що Джек думав, що взагалі з'їде з дороги, тому сповільнив «Рем» до сорока миль. Потім, слава Богу, біль посунувся до потилиці і зник.

Він не бачив знака «ВІЗД ЗАБОРОНЕНО» біля зарослої дороги, що веде до Чорного Дому. Він його навіть не шукав, але все одно знає, що він там. Питання в тому, чи зможе він наблизитися до нього, коли настане час, чи його голова просто вибухне.

— Припини, — каже він сам собі. — На це лайно немає часу.

Він виходить із пікапа і починає підніматись потрісканою цементованою доріжкою. На ній стерта схема гри в класики, і Джек обходить її, підсвідомо розуміючи, що це один з небагатьох артефактів, який свідчить, що колись маленька особа на ім'я Емі Сент-Пір ступала цими досі нестертими квадратиками. Східці ганку старі й пересохлі. Він відчуває страшенну спрагу і думає: *«Господи, я б убив за склянку води, або склянку смачного...»*

Раптом розчахуються двері, грюкаючи об стіну будинку. В сонячній тиші цей звук схожий на постріл пістолета. Вибігає Шнобель.

— Господи всемогутній, я думав, ти ніколи не доїдеш!

Дивлячись на стривожені й сповнені болю очі, Джек усвідомлює, що він ніколи не зможе сказати цьому типу, що зміг би знайти Чорний Дім без допомоги Мишеняти, що завдяки часу, проведеному на Територіях, у нього в голові з'явився свого роду далекомір. Нізачо, навіть якби вони прожили решту свого життя як близькі друзі, які зазвичай усе розповідають одне одному. Шнобель страждає, як Іов, і йому краще не знати, що страждання його друга марні.

— Він іще живий, Шнобелю?

— Усього на дюйм. Можливо, на дюйм із четвертинкою. Залишились лише Док, Ведмедиця і я. Сонні й Диктатор Білл злякались, утекли, як пара вишмаганих собак. Давай швидше заходь. — Шнобель не залишає йому іншого вибору, хапає його за плечі і заштовхує всередину маленького двоповерхового будинку на Нейлгауз-роу, як вантаж.

— Ще по одній! — каже тип з ESPN.

Це звучить швидше як наказ, ніж пропозиція, і хоча Генрі не бачить хлопця, він знає, що цей винятковий домосід в житті ніколи не займався спортом, ані професійним, ані будь-яким іншим. Від нього пахне масним жирним запахом людини, яка страждає від надмірної ваги з народження. Робота на спортивному телеканалі — це, мабуть, його компенсація за спогади про купівлю одягу у відділі «Хаскі» в магазині «Сієрс» і дитячі глузливі віршики, щось на кшталт: «Товстун-коротун спортом займається, бо уже навіть боком у двері не вміщається».

Його звати Пенніман.

— Так само, як Літтла Річарда! — сказав він Генрі, коли вони на радіостанції потиснули один одному руки. — Відомий виконавець рок-н-ролу в далекі 50-ті? Ти, мабуть, пам'ятаєш його.

— Можливо, — каже Генрі так, неначе це не він зібрав колись усі до одного хіти Літтла Річарда. — Здається, він був одним із засновників. — Пенніман гучно сміється, і в цьому реготі Генрі розгледів своє потенційне майбутнє.

Але чи справді це те майбутнє, якого б він хотів? Люди сміялись від Говарда Стерна також, хоча Говард Стерн був недоумком.

— Ще по чарці! — повторює Пенніман. Вони в барі готелю «Оак Трі», де Пенніман дав бармену п'ять баксів, щоб той перемикнув телевізор із «боулінга на ABC» на ESPN, хоча там немає нічого в цей денний час, окрім гольфу і спортивної риболовлі. — Ще по чарці, щоб закріпити угоду!

Але вони ні про що *не* домовилися, та Генрі й не впевнений, що це йому потрібно. Пропозиція вести національну програму на ESPN у ролі Джорджа Ретбуна мала б бути привабливою, та й змінити назву «*Борсучий Вал*» на «*Спортивний Вал ESPN*» було йому зовсім не принципово, як і раніше, вона буде орієнтована на центральні й північні райони країни — але...

Але що?

Перш ніж зможе відповісти на це запитання, він знову відчуває запах: «Мій гріх», — парфуми, якими його дружина користувалась зазвичай в ті особливі вечори, коли хотіла подати певний сигнал. У такі особливі вечори він називав її Жайворонком. З настанням темряви сліпими ставали вони обоє, сліпими до всього, крім ароматів і дотиків одне одного.

Жайворонок.

— Знаєш, думаю, я пропущу цю чарку, — каже Генрі. — Мені ще треба виконати одну роботу вдома, але я подумаю над твоєю пропозицією. Я говорю серйозно.

— А... а... а, — каже Пенніман, і Генрі може сказати за легким коливанням повітря, що чоловік трясє пальцем у нього під носом.

Генрі стає цікаво, як би відреагував Пенніман, якби Генрі раптом ринувся головою вперед і відкусив образливий палець біля другої кісточки, якби Генрі показав йому маленьку привітність Кулі Кантрі в стилі Рибака, як кричав би Пенніман, так само голосно, як Літл Річард перед інструментальною паузою у «Тутті-Фрутті», чи не так вже й гучно.

— Ти не можеш піти, доки я не захочу, — каже йому містер Я Товстий Але Більше На Це Не Зважаю. — Я маю тебе відвезти, забув? — Він перекинув уже четверту чарку «Буравчика», тому говорить, трохи ковтаючи слова.

«*Друже мій*, — думає Генрі, — *я б краще дав копняка під зад тхору, ніж сів в авто з тобою за кермом*».

— Насправді, я можу, — мило каже Генрі.

У Ніка Евера, бармена, сьогодні неймовірно вдалий день. Товстун дав йому п'ятірку, щоб той змінив канал телевізора, а сліпий — щоб той викликав таксі, доки товстун випорожнявся в туалеті.

— Га?

— Я сказав: «Насправді, я можу». Бармене?

— Карету подано, сер, — каже йому Евер. — Водій уже дві хвилини як чекає на вас.

Пенніман повертається, і це супроводжується сильним скрипом барного стільця. Генрі не може побачити, як сунеться цей чоловік, дивлячись на таксі, яке зараз працює на холостому ходу біля готелю, але він це відчуває.

— Послухай, Генрі, — каже Пенніман, — думаю, ти не зовсім розумієш, який тобі випадає шанс. На небосхилі спортивного радіо є зірки, такі як «Пречудова Спорт-Ціпа» і Тоні Корнхайзер, котрі своїм красномовством заробляють шестизначні суми річного гонорару, *легенько* мають шестизначні суми, — але тобі до них ще далеко. Ці двері ще зачинені перед тобою, друже мій, але я неперевершений швейцар. Тож, якщо я так сказав, то ми маємо випити по чарці...

— Бармене, не можу ж я кликати тебе, «бармене», я не Хамфрі Богарт. Як тебе звати?

— Нік Евер, сер. — Останнє слово він вимовляє автоматично, але Евер ніколи ні до кого іншого не вжив би його, ніколи у світі.

Обидва чоловіки дали йому по п'ять доларів, але той, що в темних окулярах, — джентльмен. І це аж ніяк не пов'язано з його сліпотою, просто таким він є.

— Ніку, хто ще є в барі?

Евер оглядається навколо. В одній із задніх кабінок двоє чоловіків п'ють пиво. У холі порт'є говорить телефоном. У самому ж барі взагалі нікого немає, окрім цих двох хлопців: одного — спокійного і стрункого, другого — товстого та спітнілого, у якого от-от іскри з очей посипляться.

— Нікого, сер.

— Тут немає... леді? — Він ледь не сказав *жайворонка*.
«*Тут немає жайворонка?*»

— Ні.

— Слухай сюди, — каже Пенніман, а Генрі задумується, що він в житті не чув, щоб хтось звучав так не схоже на Літтла Річарда Пеннімана. Цей тип біліший, ніж Мобі Дік... і, мабуть, тієї ж комплекції. — Нам іще багато чого треба обговорити. — Але насправді звучить це так: «*Теба обговорити*». — Хіба, що — «*Гіба*» — ти намагаєшся дати мені зрозуміти, що тобі це не цікаво. — «*Але такого не може бути нізащо у світі*, — каже голос Пеннімана, який Генрі Лайден чує своїми досвідченими вухами. — *Йдеться про грошовий верстат у твоїй вітальні, любий, твій власний банкомат. Від такого просто неможливо відмовитися*».

— Ніку, ти не відчуваєш запаху парфумів? Щось дуже легке і старомодне? Мабуть, «*Мій гріх*»?

Слабка рука падає на плече Генрі, неначе грілка.

— Гріхом, старий друже, було б *відмовитися* випити зі мною ще по чарці. Навіть сліпому очевидно, щ...

— Раджу тобі забрати від нього руку, — каже Евер, і, схоже, вуха Пеннімана не такі вже й глухі до таких нюансів, бо рука одразу ж покидає плече Генрі.

Тоді інша рука лягає на те ж місце, але трохи вище, вона торкається задньої частини шиї Генрі і холодно пестить, проводячи по ній вгору-вниз. Генрі затамовує подих. Він відчуває запах парфумів. Зазвичай аромати зникають після певного періоду впливу, оскільки рецептори, які їх вловлюють, тимчасово притуплюються. Але не цього разу. Не цей запах.

— Ви не відчуваєте парфумів? — Генрі, можна сказати, благає.

Дотики руки на його шиї він може розцінити як тактильні галюцинації, але ніс ніколи не підводив його. У будь-якому разі, до цього моменту.

— Вибачте, — каже Евер. — Я відчуваю запах пива... горішків... джину, яким несе від цього чоловіка, його лосьйону після гоління...

Генрі киває. Вогні, що над барною стійкою, прослизують крізь темні лінзи його сонцезахисних окулярів, коли він витончено зісковзує зі свого стільця.

— Думаю, ти хочеш ще одну чарочку, мій друже, — каже Пенніман тоном, який він, безсумнівно, вважає ввічливо погрозливим. — Ще одна чарка, щоб урочисто відзначити укладання угоди, і я відвезу тебе додому на своєму «Лексусі».

Генрі відчуває запах парфумів дружини. Він у цьому впевнений і, здається, відчуває дотик її руки на своїй шиї. Раптом він згадує худорлявого Морріса Роузена — Морріса, який хотів, щоб той послухав «Куди зникло наше кохання» в інтерпретації «Брудної сперми». І звичайно ж, щоб Генрі увімкнув його у програмі Віконсинського Щура. Морріса Роузена, який має більше порядності в одному зі своїх пальців з обгризеним нігтем, ніж цей здоровань у всьому тілі.

Він кладе руку на передпліччя Пеннімана. Посміхається в обличчя Пеннімана, не бачачи його, і відчуває ослаблі м'язи під своєю долонею. Пенніман вирішує, що Генрі хоче прийняти його пропозицію. Знову вирішує.

— Візьми мою чарку, — мило каже Генрі, — додай *свою* чарку і встроми їх у свій товстий прищавий зад. А якщо тобі знадобиться щось, щоб вони звідти не випадали, то чому б тобі не взяти свою роботу і не заткнути її слідом за ними.

Генрі повертається і жваво крокує до дверей, як завжди, чудово орієнтуючись і тримаючи одну руку перед собою для безпеки. Нік Евер вибухає шквалом оплесків, але Генрі це вже ледь чує, а Пеннімана він узагалі вже стер зі своєї пам'яті. Єдине, що його непокоїть, — це запах парфумів «Мій гріх», який трохи притуплюється, коли він виходить на післяобідню спеку... але хіба не любовне зітхання він чує поруч із лівим вухом? Його дружина так само зітхала перед тим, як заснути після їхніх любовних ігор? Його Роуді? Його Жайворонок?

— Агов, таксі! — кличе він з тротуару під дашком.

— Сюди, друже, ти що сліпий?

— Як кажан, — погоджується Генрі і йде на звук голосу.

Він поїде додому, закине ноги, вип'є склянку чаю, а тоді послухає ту клятву плівку з записом дзвінка на «911». Можливо, невиконана робота стала причиною його нервування і трепоту, оскільки він знає, що має сидіти в темряві і слухати голос канібала-дітовбивці. Швидше за все, так і є, інакше чому б йому боятися свого Жайворонка? Навіть якби вона повернулася і ходила слідом за ним, то точно переслідувала б з любов'ю.

Хіба ні?

«Так», — думає він і опускається на заднє сидіння задушливого таксі.

— Куди, друже?

— Норвей Веллі-роуд, — каже Генрі. — Білий дім із синьою окантовкою, стоїть осторонь від дороги. Ви побачите його майже одразу, щойно перетнемо річку. — Генрі відкидається на сидіння і повертає стривожене обличчя до вікна.

Френч Лендінг здається йому сьогодні, на диво... пригніченим. Неначе щось зісковзує і зісковзує, здається, от-от дійде до крайньої межі і, впавши зі столу, розлетиться підлогою на дрібні друзки.

«Скажімо, вона повернулася. Скажімо, так і є. Якщо вона прийшла з любов'ю, то чому запах її парфумів так бентежить його? Можна навіть сказати, спричиняє огиду? І чому її дотик (її уявний дотик, — переконує він сам себе) такий неприємний?»

Чому її дотик такий холодний?»

Після сліпучого денного світла у вітальні халупи Шнобеля так темно, що спершу Джек нічого не може розібрати. Тоді, коли його очі трохи звикають, він бачить чому: ковдрами — очевидно, складеними вдвоє — завішано обидва вікна вітальні, а двері, які, швидше за все, ведуть до кухні, зачинені.

— Він не може виносити світла, — каже Шнобель, стививши голос так, щоб той не донісся до дальньої стіни кімнати, де на дивані лежить чоловік. Хтось стоїть на колінах поруч із ним.

— Можливо, собака, який його вкусив, був скаженим, — каже Джек, хоча й сам у це не вірить.

Шнобель рішуче хитає головою.

— Це не фобія, Док каже, що це щось фізіологічне. Коли світло падає на нього, його шкіра починає плавитися. Ти коли-небудь чув про таке?

— Ні. — Також Джек ніколи не відчував такого дивного смороду, який насичав кімнату.

Чується гудіння кількох настільних вентиляторів, і він відчуває потік повітря, але сморід надто стійкий, щоб рухатися. Запах зіпсованого м'яса — омертвіння рваної плоті — знайомий Джеку запах. Але він вчуває й інший аромат, що поєднує запах крові, ритуальних квітів і випорожнень. Він із зусиллям намагається затамувати блювотний рефлекс. Шнобель дивиться на нього зі співчуттям.

— Так, поганий, я знаю. Але це як у мавпятнику в зоопарку — через якийсь час звикаєш.

Відчиняються двері, що ведуть до іншої кімнати. Заходить охайна жінка з білявим волоссям до плечей. Вона несе миску. Коли світло падає на Мишеня, той кричить. Це страшенно хрипкий звук, неначе легені людини почали перетворюватись на рідину. Щось — можливо, дим, можливо, пара — починає здійматись над шкірою його лоба.

— Тримайся, Мишеня, — каже чоловік, що стоїть на колінах.

Це Док. Перш ніж двері до кухні повністю зачиняються, Джек устигає прочитати напис, приклеєний до його поношеної чорної сумки. Можливо, у всій Америці і знайшовся би ще бодай один медик, який наклеїв би наліпку з написом «Steppenwolf рулить» на свою лікарську сумку, але у Вісконсині, мабуть, більше такого не знайти.

Жінка стає на коліна поруч із Доком, який бере ганчірку з миски, скручує її та кладе на лоб Мишеняти, який відповідає на це слабким стогоном і починає увесь тремтіти. Вода збігає щоками до бороди, яка, здається, випадає клаптями.

Джек ступає на кілька кроків уперед, кажучи собі, що він, безсумнівно, звикне до запаху. І, можливо, так і буде. В той же час він шкодує, що в нього немає мазі «Вікс ВапоРаб», яку більшість детективів з відділу вбивств ВПЛА возять із собою у бардачках, само собою зрозуміло для чого. От і зараз було б доречно змастити потроху під кожною ніздрию.

Тут є музичний центр (брудний) і пара колонок у кутках кімнати (величезних), але немає телевізора. Дерев'яні ящики з книжками стосами стоять вряд під кожною стіною без будь-яких переміжок, і це робить простір ще меншим, фактично як у склепі. Приступ клаустрофобії циркулює його кровообігом, утворюючи дискомфорт. Більшість цих книжок, здається, на релігійну і філософську теми — він бачить Декарта К. С. Льюїса, Бгавад-Гіту, «*Принципи існування*» Стівена Ейвері, — але є тут також багато художньої літератури, літератури з пивоваріння і (на величезній колонці) не зовсім вдалий том Альберта Гольцмана про Елвіса Преслі. На іншій колонці — фотографія маленької дівчинки з дивовижною усмішкою, ластовинням і неймовірно густим рудувато-білявим волоссям. Побачивши дитину, яка намалювала класики перед будинком, Джека Сойера нудить від горя і жалю. Можливо, і є потойбічні істоти і причини, але є також хворий старий шкарабун, який шастає повсюди і якого треба зупинити. Він не повинен забувати про це.

Ведмедиця дає місце Джеку перед диваном і робить це витончено, незважаючи на те, що вона на колінах і досі тримає миску. Джек бачить, що в неї є ще дві мокрі ганчірки і купа танучих кубиків льоду. Побачивши їх, він відчуває страшенну спрагу, тож бере один кубик і кладе собі в рот. Тоді звертає свою увагу на Мишеня.

Ковдра вкриває його аж до шиї. Чоло і щоки, де немає бороди, що випадає, — пастоподібні. Очі заплющені. Губи розтягнулися і оголюють вражаючу білизну зубів.

— Він... — починає Джек, а тоді Мишеня розплющує очі.

Хай би що Джек хотів запитати в ту мить, думки залишають його голову. Білки навколо карих очей Мишеняти забарвила тривожна мінлива червона пелена. Здається, що він дивився на жахливий радіоактивний захід сонця. З внутрішніх куточків очей точиться якийсь чорний слиз.

— *Книга з філософії про трансформації* орієнтована на більш сучасних діалектиків, — каже Мишеня, говорячи м'яко і чітко. — Макіавеллі також торкається цих питань. — Джеку здається, що він неначе говорить у лекційній залі, а тоді помічає, що зуби Мишеняти починають клацати.

— Мишеня, це Джек Соєр. — Його дивні червоно-карі очі нічого не виражають. Але чорний гній у кутиках очей ворухиться, підтверджуючи, що він при свідомості. Він слухає.

— Це Голлівуд, — бурмоче Шнобель. — Коп, пам'ятаєш?

Одна рука Мишеняти лягає на ковдру. Джек подає йому руку у відповідь і його душить крик здивування, коли той стискає її з неймовірною силою. Рука гаряча. Така ж гаряча, як бісквіт, щойно витягнений з печі. Мишеня випускає довге судомне зітхання, яке супроводжується смердючим запахом зіпсованого м'яса і зогнилих квітів. «*Він гниє, — думає Джек, — гниє зсередини. Боже, допоможи мені це пережити*».

Можливо, Господь і не може допомогти, а от спогад про Софі, допомагає. У спогадах Джек намагається зосередитись на її очах, прекрасному, спокійному, ясно-синьому погляді.

— Слухай, — каже Мишеня.

— Я слухаю.

Мишеня, здається, збирається з силами. Під ковдрою його тіло ритмічно вібрує, Джек розцінює це як черговий напад. Десь цокає годинник. Десь гавкає пес. Чути гудки кораблів на Міссісіпі. Чується те, що зовсім відрізняється

від цих звуків, — тиша. Одного разу Джек уже відчував щось подібне, коли, здавалося, життєво важливі проблеми на якийсь час зникли. Це було в лікарні в Беверлі-Гілз, коли він чекав завершення тривалого процесу вмирання його матері. Десь Тай Маршалл чекає на порятунок. Принаймні сподівається на порятунок. Десь важко працюють Руйнівники, намагаючись зруйнувати вісь, яка з'єднує все існуюче. Тут же лише проклята кімната з не надто потужними вентиляторами і отруйними випарами.

Мишеня заплющує, а тоді знову розплющує очі. Він зосереджує їх на своєму гостеві, і Джек раптом розуміє, що він збирається сказати якусь страшну правду. Кубик льоду вже розтанув у роті; Джек припускає, що він схрумав його і проковтнув, навіть не усвідомлюючи цього, проте не намірився взяти ще один.

— Веди далі, друже, — каже Док. — Коли ти скажеш усе, що хотів, я вколю тобі ще одну дозу. Це хороша штука. Може, ти заснеш.

Мишеня не зважає. Він не відводить очей від Джека. Його рука все дужче стискає руку Джека, який уже відчуває, що кісточки його пальців ледь не трощаться одна об одну.

— Не... купи першокласного обладнання, — каже Мишеня і знову видихає болісно-смердюче повітря зі своїх гниючих легень.

— Не?..

— Більшість людей відмовляться від варіння пива через... рік чи два. Навіть віддані... віддані шанувальники. Варіння пива не... не для гноєподібних.

Джек оглядається на Шнобеля, який дивиться незворушно.

— Він і тут і там. Потерпи. Зачекай на нього.

Мишеня стискає його руку ще сильніше, а тоді відпускає саме в той момент, коли Джек думає, що більше не може витримати.

— Візьми великий казанок, — радить йому Мишеня. Його очі збільшуються. Червонуваті тіні з'являються і зни-

кають знову і знову. Вони швидко пересуваються вигнутим полем роївки його ока, і Джек думає: «*Це його тінь, тінь Багряного Короля. Мишеня вже стоїть одною ногою в його дворі*». — П'ять галонів... хоча б. Ти зможеш знайти їх у... магазині морепродуктів, а для бродіння посудина... пластикові кулери для води, чудово підійдуть... вони легші, ніж скло і... я горю. Господи, Шнобелю, я горю!

— До біса все це, я зроблю йому укол, — каже Док, і моментально розкриває сумку.

Шнобель хапає його за руку.

— Ще ні.

Криваві сльози починають текти з очей Мишеняти. Чорний слиз формується в дрібні закрутки і ніби намагається дотягнутися до вологи, щоб випити її.

— Стопер і затичка бродіння, — шепоче Мишеня. — Томас Мертон — лайно, ніколи не слухайте, якщо хтось казатиме інше. То все брехня. Ти маєш випустити газу, доки виходить пил. Джері Гарсія не був Богом. Курт Кобейн не був Богом. Запах парфумів, які він відчуває, надходять не від його мертвої дружини. Він впав в око Королю. Горгтен-аббала, еє-леє-леє. Опопанакс мертвий, хай живе опопанакс.

Джек нахиляється, глибше занурюючись у запах, який надходить від Мишеняти.

— Хто відчуває запах парфумів? Хто впав в око Королю?

— Навіжений Король, поганий Король, сумний Король. Рін-дін-дін, Короля вітають усі.

— Мишеня, *хто* впав в око Королю?

Док каже:

— Я думав, ви хотіли знати про...

— *Хто?*

Джек навіть не уявляє, чому це здається йому таким важливим, але чомусь так. Можливо, просто хтось щось йому нещодавно сказав? Дейл? Тенсі? Спаси Господи, Венделл Грін?

— Цідильна трубка і шланг, — каже Мишеня неначе по секрету. — Це те, що тобі знадобиться після бродіння! І не розливай пиво в пляшки, які закупорюються пробкою. Ти...

Мишеня відвертає голову від Джека, кладе її на плече і блює. Ведмедиця скрикує. Блювотина — жовтий гній із чорними цятками, такими ж, як слиз у куточках очей Мишеняти. Вони живі. Шнобель поспішає залишити кімнату, ледь не біжить. Джек, як може, закриває Мишеня від відблиску сонячного світла, що надходить з кухні. Рука, що тримає руку Джека, слабшає. Джек повертається до Дока.

— Думаєш, він відходить?

Док хитає головою.

— Знову вирубився, бідний старий Мишеня. Бідному Мишеняті не так легко відійти. — Він кидає на Джека похмурий пронизливий погляд. — Це варто того, містере поліцейський. Бо якщо ні, вам буде непереливки.

Шнобель повертається з величезною зв'язкою ганчір'я, на руках у нього зелені кухонні рукавички. Він мовчки витирає калюжу блювотини між плечем Мишеняти і спинкою дивана. Чорні цятки вже не рухаються, і це добре. Якби ще не бачити, що вони спершу рухались, було б краще. Джек із жахом помічає, що блювотина виїла обшивку дивана, як кислота.

— Я хочу зняти ковдру на кілька секунд, — каже Док, і Ведмедиця одразу ж підводиться, досі тримаючи миску з розтопленим льодом. Вона з трепетом відходить до однієї з книжкових полиць і стоїть там, повернувшись спиною.

— Доку, там щось, що мені треба обов'язково побачити?

— Думаю, так. Навряд чи ти знаєш, із чим маєш справу, навіть зараз. — Док береться за ковдру і повільно витягує її з-під кволої руки Мишеняти. Джек бачить, що ще більше чорного гною почало просочуватись з-під нігтів помираючого. — Пам'ятаєте, це сталося всього кілька годин тому, містере поліцейський.

Він стягує ковдру. Відвернувшись до них спиною, Сюзен Ведмедиця Осгуд, стоїть обличчям до великих робіт за-

хідних філософів і мовчки плаче. Джек намагається стримати крик, але не може.

Генрі розраховується за таксі, йде в дім, робить глибокий і заспокійливий вдих холодного повітря, яке панує в будинку завдяки кондиціонеру. Він відчуває незначний, солодкий аромат і каже сам собі, що це лишень свіжозрізані квіти, одна зі звичок місіс Мортон. Він знає краще, але більше не хоче мати справу з привидами. Йому вже краще, і він думає, що знає чому: він сказав типу з ESPN узяти свою роботу і встромити її собі в зад. Більше нічого не потрібно для чудового дня, особливо, якщо ти маєш високооплачувану роботу, дві кредитні картки, на яких ніколи не закінчуються гроші, й кухоль холодного чаю в холодильнику.

Генрі прямує на кухню, він йде коридором з простягнутою перед собою однією рукою, щоб перевіряти чи немає на шляху перешкод. Ні звуку, тільки шепіт кондиціонера, гудіння холодильника, стукіт його каблуків дерев'яною підлогою...
...і зітхання.

Любовні зітхання.

Генрі зупиняється на мить і обережно повертається. Цей солодкий аромат стає сильнішим, якщо повернутись до вітальні та вхідних дверей? Він думає, що так. І це не квіти; немає сенсу дурити себе. Його ніс знає, як завжди. Це запах парфумів «Мій гріх».

— Роді? — каже він, а тоді тихіше: — Жайворонку?

Відповіді немає. Звичайно, немає. Він просто знервований, та й по всьому. Немає запахів. Немає пристрасних зітхань. Тепер йому не дає спокою думка, що його дружина повернулася до вітальні, повстала з могили і стоїть у напарфумованому похоронному одязі, мовчки дивлячись, як він, сліпий, заходить і проходить просто перед нею. Його Жайворонка повернулася із кладовища «Ногін Маунд», щоб провідати його. Можливо, щоб послухати останній диск «Слоббербоун».

— Припини, — каже він тихо. — Припини, дурню.

Він іде до своєї великої найзручнішої у світі кухні. Проїшовши крізь двері, мимовільно натискає кнопку на панелі. Голос місіс Мортон надходить з високо піднятих колонок, які настільки високотехнологічні, що справляється враження, неначе вона тут, у кімнаті.

— Заїжджав Джек Соєр, він залишив ще одну плівку, яку хотів би, щоб ви послухали. Він сказав це... Ви знаєте, той чоловік. Той поганий чоловік.

— Так поганий чоловік, — бурмоче Генрі, відчиняючи холодильник, насолоджується потоком холодного повітря.

Його рука безпомилково тягнеться до однієї з трьох банок кінгслендського світлого пива у дверях холодильника. Він і не думає брати келих із холодним чаєм.

— Вони обидві лежать у вас у студії на програвачі. Також Джек хотів, щоб ви зателефонували йому на мобільний. — Голос місіс Мортон переходить у трохи менторський тон. — Під час розмови, я сподіваюсь, що ви скажете йому, щоб він був обережний, а також будьте обережними і ви. — Пауза. — *Також* не забудьте повечеряти. Я все приготувала. Друга полиця холодильника ліворуч.

— Ага, ага, ага, — каже Генрі й усміхається, відкорковуючи пиво.

Він іде до телефону, щоб набрати номер Джека.

На сидінні «Додж Рема», припаркованого перед Нейлгаузроу, 1, дзвонить мобільний Джека. Цього разу в кабіні немає нікого, кого б роздратувало це пронизливе щебетання.

— Абонент, якому ви намагаєтесь зателефонувати, не відповідає. Будь ласка, спробуйте передзвонити пізніше.

Генрі вішає слухавку, повертається назад до дверей і натискає там іншу кнопку на панелі. Голоси, що повідомляють час і температуру, — його власні, але запрограмовані новітніми технологіями так, що він ніколи не знає, який саме голос буде звучати. Цього разу в сонячній прохолодній тиші його

будинку, який, здавалося, ще ніколи не був таким далеким від міста, як сьогодні, несамовито кричить Вісконсинський Щур.

— Шістнадцята година, двадцять дві хвилини! Температура повітря на дворі — вісімдесят два градуси! Температура повітря в будинку — сімдесят! Чим ти паришся? Чим усі паряться? Жуй, їж і запивай, це *всеодно-о-о...*

...виходить через одне і те саме місце. Так. Генрі знову натискає на кнопку, перериваючи слоган Щура. Як це так швидко стало так пізно? Боже, хіба полудень був так давно? Якщо на те пішло, хіба він так давно був двадцятирічним, сповненим енергії, яка переповнювала його? Що...

Зітхання з'являються знову, і потяг з його спогадами сходить з рейок. Зітхання? Справді? Швидше за все, вимкнувся компресор кондиціонера. Принаймні він може собі так сказати.

Він може собі так сказати, якщо захоче.

— Є тут хтось? — запитує Генрі. У його голосі вчувається тремтіння, яке він ненавидить, тремтяче бурмотання голосу старої людини. — У будинку ще є хтось, крім мене?

В якусь жахливу секунду він навіть боявся, що хтось відповість.

Ніхто не відповідає — звичайно, ніхто не відповідає — і він робить три великих ковтки пива, а тоді вирішує повернутись до вітальні, щоб трохи почитати. Можливо, зателефонує Джек. Можливо, він трохи заспокоїться, коли подіє алкоголь.

«А можливо, світ закінчиться через п'ять хвилин, — думає він. — Тоді не треба буде мати справу з голосами на клятих касетах, які чекають у студії на програвачі, неначе готові в будь-який момент вибухнути, бомби».

Генрі повільно повертається коридором до вітальні, витягнувши перед собою руку, переконуючи себе, що він анітрохи не боїться торкнутися мертвого обличчя своєї дружини.

Джек Сойер багато чого бачив у житті, він подорожував у такі місця, де не можна взяти авто в «Авіс» і вода має смак

вина, але він ніколи не зустрічався ні з чим схожим на ногу Мишеняти Бауманна. Чи, швидше, з таким безповоротним жахом, який спричиняв вигляд ноги Мишеняти Бауманна. Коли Джек приходить до тям, то усвідомлює, що перший його імпульс — це докір, що Док зняв штани з Мишеняти, тоді він думає про сосиски і те, як їх оболонка змушує тримати форму навіть після того, як вони починають шипіти в сковорідці на розжареній конфорці. Це безумовно дурне порівняння, *primo stupido*, але під тиском людський розум є непередбачуваним.

Нога начебто ще тримає *форму*, але м'ясо вже відстало від кістки. Шкіра зовсім зникла, розплавилась на рідку речовину, схожу на суміш молока і свинячого жиру. М'язи під візерунчастим покриттям того, що залишилося від шкіри, провисли і проходять таку ж катастрофічну метаморфозу. Заражена нога якимсь чином переходить в рідкий стан, а рідина невпинно насичує диван, на якому лежить Мишеня. Разом з нестерпним смородом розкладання, Джек відчуває запах паленого, напевно, від тканини і оббивки дивану.

З цієї зовсім не схожої на ногу маси стирчить, здається, зовсім не пошкоджена ступня. *Якщо захотіти, її можна було б просто забрати звідти... без будь-яких проблем.* Ця думка робить з ним те, чого не зробив огляд важкопораненої ноги. В якийсь момент Джек схиляє голову і стримує блювотні рефлексі.

Рятує його, мабуть, чиясь рука на спині. Це Шнобель намагається допомогти, чим може. У нього змінилося обличчя, зник образ хулігана. Зараз він схожий на мотоцикліста, який повернувся з могили.

— Бачиш? — запитує Док, і його голос неначе надходить десь здалеку. — Це не вітряна віспа, мій друже, хоча спочатку було дуже схоже. Спершу в нього почали з'являтися червоні плями на лівій нозі... животі... яйцях. Коли ми тільки привезли його сюди, то навколо укусу був лише набряк і почервоніла шкіра. Я подумав: «Чорт, нічого страшного,

в мене досить “Зітромаксу”, щоб упоратися ще до заходу сонця». Ну, ти бачиш, як упорався «Зітро». Ти бачиш, що тут узагалі *нічого* не впоралося б. Воно пожирає диван і, я думаю, що після дивана воно візьметься за підлогу. Це лайно *голодне*. Тож чи було це варте того, Голлівуде? Припускаю, лише ти і Мишеня знаєте відповідь на це.

— Він досі знає, де дім, — каже Шнобель. — Особисто я уявлення не маю, хоча ми щойно звідти. І ти теж. Чи не так?

Док хитає головою.

— А Мишеня знає.

— Сюзі, люба, — каже Док до Ведмедиці. — Ти можеш принести іншу ковдру? Ця вже вщент мокра, чорт забирай.

Ведмедиця йде досить охоче. Джек підводиться на ноги. Ноги ватяні, але досі тримають його.

— Прикрийте його, — каже він Доку. — Я вийду на кухню, бо зараз вмру від спраги.

Джек жадібно п’є воду просто з крана, аж доки в голові стає погано, і він ригає, як коняка. Тоді він стоїть, розглядає двір Шнобеля і Ведмедиці. Майстерно зроблена маленька гойдалка на спустошеному місці заросла бур’янами. Джеку боляче на неї дивитися, але він все одно дивиться. Побачивши увесь жах, що стався з ногою Мишеняти, він змушений нагадати собі, що він тут не просто так. Чим болючішим буде це нагадування, тим краще.

Сонце, набувши золотавого відтінку, опускається до Міс-сісіпі і засліплює йому очі. Час, здається, не стоїть на місці. Принаймні за межами цього маленького дому. Таке враження, що за межами будинку під номером 1, що по вулиці Нейлгауз-роу, час навіть пришвидшився. Його не полишає думка, що приходити сюди було такою ж марною справою, як і заїжджати до Генрі; йому не дають спокою здогадки, що містер Маншан і його бос аббала ганяють ним, як завідною іграшкою з ключиком на спині, а самі тим часом роблять свою справу. Він може знайти Чорний Дім по гулу у своїй

голові, то якого дідька він не повернеться до пікапа і не зробить це?

Запах парфумів, який він відчуває, надходить не від його мертвої дружини. Що це означає? Чому думка, що хтось відчуває запах парфумів, так його бентежить і лякає?

Він підстрибує від переляку, коли Шнобель стукає у двері кухні. Джек зосереджує свій погляд на картинці, яка висить над кухонним столом. Замість напису «ГОСПОДИ, БЛАГОСЛОВИ НАШ ДІМ» там напис: «ГРОЗА ХЕВІ МЕТАЛ», а нижче старанно додано: «ХАРЛІ ДЕВІДСОН».

— Повертайся, — каже Шнобель, — він знову прокинувся.

Генрі йде стежиною серед лісу — чи то дорогою, — і позаду нього щось є. Щоразу, як він озирається, — у цьому сні він бачить, проте побачене не приносить радості, — то виявляє нові деталі. Йому здається, це щось схоже на чоловіка у вечірньому костюмі, але страшенно видовженого з гострими зубами, що стирчать над розтягнутою в посмішці червоною нижньою губою. Генрі також бачить — але хіба таке можливо? — що в цього чоловіка лише одне око.

Коли він озирався вперше, була лише біла пляма на тлі дерев. Наступного разу він уже бачить темний піджак і червону пляму, очевидно, краватку. Попереду нього — лігво, смердюча діра, яка лише випадково виглядає, як будинок. З його появою в голові Генрі починає гудіти. Замість запаху соснового лісу, який обступає його з усіх боків, відчувається нудотний аромат парфумів: «Мій гріх».

«Те, що позаду мене, хай би що то було, воно веде мене, веде, як бичка на бійню».

Він замислюється над тим, щоб звернути ліворуч чи праворуч, зникнути в лісі, скориставшись тим дивом, що він може бачити. Але є ще дещо. Темні пливкі фігури, схожі на

закопчені шарфи. Він навіть може розгледіти одну з них. Вона схожа на гігантського собаку з виряченими очима і довгим язиком, таким же червоним, як краватка тієї фігури, що наближається до нього.

«Не можна дозволити йому завести мене в дім, — думає він, — я маю вибратись звідси до того, як воно зможе завести мене туди... але як? Як?»

Рішення приходить до нього з вражаючою простотою. Усе, що йому потрібно, це прокинутись. Тому що це сон. Це просто...

— *Це сон!* — Генрі викрикує і робить різкий ривок уперед, він *не йде*, бо він сидить, сидить у своєму власному зручному кріслі, і зараз, швидше за все, його штани стануть мокрими, бо він заснув з банкою кінгслендського світлого пива на нозі...

Але нічого не розливається, тому що немає банки з пивом. Він обережно повертається праворуч і намагає її на столі, поруч із книжкою *«Відблиски в золотому оці»*, виданням зі шрифтом для сліпих. Він, очевидно, поклав її туди перед тим, як заснути й потрапити в цей страшний кошмар.

Проте Генрі більше ніж упевнений, що цього не робив. Він поклав книжку і пиво на ноги, звільняючи руки, щоб торкатись рельєфних крапок, які розповідають історії. Щось дбайливо взяло книжку і банку, можливо, навіть після того, як вони впали, і поклало на стіл. Щось, що пахне парфумами *«Мій гріх»*.

У повітрі *тхне* ним. Генрі робить довгий, повільний вдих широкими ніздрями і щільно стуленим ротом.

— Ні, — чітко каже він. — Я відчуваю запах квітів... і запах миючих засобів для килимів... і запах смаженої цибулі, яку смажив учора. Цей запах ледь вловимий, але він досі є. Ніс знає.

Усе правильно, але запах *був*. Він зник, тому що *вона* пішла, але вона повернеться. І раптом він усвідомлює, що

хоче, щоб вона повернулася. Якщо він і наляканий, то лише через те, що не знає, чого боїться, чи не так? Так, тільки так. Він не хоче бути сам у компанії спогаду про гіркий сон.

Касети.

Він має послухати записи. Він пообіцяв Джеку.

Генрі, похитуючись, підводиться на ноги і йде до вітальні, натискає ту ж саму кнопку. Цього разу його вітає голос Генрі Шейка — найдобродушнішої людини у світі.

— Агов, веселі котики і запальні кішечки, на годиннику «Булова» дев'ятнадцята година чотирнадцять хвилин. Надворі дуже класна температура — сімдесят п'ять градусів, а тут, в уявній танцювальній залі, чудові сімдесят градусів. То чому б нам не відірватися і не піддатися їхній чарівності?

Дев'ятнадцята година чотирнадцять хвилин! Коли востаннє він спав удень протягом трьох годин? До того ж коли востаннє в нього був сон, у якому він міг бачити? Відповідь на друге питання, наскільки він пам'ятає, — ніколи.

Де була ця стежка?

Що то було таке позаду нього?

Що то було за місце попереду нього?

— Яка різниця, — каже Генрі в порожній кімнаті, — якщо вона порожня. — Це був сон, і квит. Час братися за записи...

Він не хоче слухати їх, йому в житті не хотілось нічого чути менше (ну, хіба, можливо, «Чи знає хтось, котра година?» у виконанні «Чикаго»), але він змушений. Якщо це зможе врятувати життя Тая Маршалла чи життя хоча б одної дитини, то він змушений.

Повільно, з острахом роблячи кожен крок, Генрі Лайден навпомацки йде до студії, у якій на програвачі на нього чекають дві касети.

— На небесах немає пива, — Мишеня співає невиразним, монотонним голосом.

Його щоки вже покритись огидними червоними плямами, ніс западає на бік, як атол після підводного землетрусу.

— Ось чому ми п'ємо його тут. Коли... ми відходимо... наші... друзі пиво п'ють.

Так уже триває протягом чотирьох годин: філософські вислови, інструкції для любителів пивоварів-початківців, уривки з пісень. Світло, що просочується крізь ковдри на вікнах, помітно тьмяніє.

Мишеня робить паузу, його очі заплющені. Він заводить іншу пісеньку.

— Сотня пляшок пива на стіні... одна пляшка впаде, бути...

— Я маю йти, — каже Джек.

Він чекав скільки міг, переконаний, що Мишеня, хотів йому щось сказати, але більше він чекати не може. Тай Маршалл чекає на *нього*.

— Стривай, — каже Док.

Він порпається в сумці й витягує шприц. У сутінках він піднімає його й постукує нігтем по скляному корпусі.

— Що це?

Док похмуро посміхається до Джека і Шнобеля.

— «Спід», — каже він і вводить рідину в руку Мишеняти.

Спочатку нічого не відбувається, але щойно Джек розтуляє рот, щоб повторити, що йому потрібно йти, Мишеня різко розплющує очі. Тепер вони червоні — яскраво-кисляватого кольору. Коли погляд Мишеняти звертається в бік Джека, він знає, що той бачить його. Можливо, уперше справді бачить, відтоді, відколи тут.

Ведмедиця вилітає з кімнати, повторюючи фразу:

— Не можу більше, не можу більше, не можу більше, не можу більше...

— Чорт, — хриплим голосом каже Мишеня. — Прокляття, мої справи кепські. Так?

Шнобель на мить ніжно торкається голови друга.

— Так, чуваче. Думаю, так. Ти можеш нам допомогти?

— Вкусив мене раз. Лише раз, і тепер... тепер... — Його жахливі червоні очі повертаються до Дока. — Ледь бачу тебе. Кляті дивні очі.

— Чуваче, не буду тобі брехати, — каже Док. — Ти помираєш.

— Ще ні, — каже Мишеня. — Дай щось, щоб написати. Щоб намалювати карту. Швидко. Не знаю, що ти вколов мені, Доку, але та собача штука сильніша. Я недовго буду *при пам'яті*. Швидше!

Шнобель намацує біля ніжки дивана книжку з м'якою палітуркою. Враховуючи серйозні книжки, які стоять на полицях, ця здається Джеку просто смішною — «*Сім звичок ефектних людей*». Шнобель відриває палітурку ззаду і дає Мишеняті.

— Олівець, — хрипить Мишеня. — Швидше. Воно все в мені, чуваче. Усе тут... у голові.

Він торкається лоба. Шматок шкіри завбільшки з четвертак залишається на його долоні. Мишеня витирає шкіру об ковдру, неначе козу з носа. З кишені жилета Шнобель витягує невеличкий недогризок олівця. Мишеня бере його і робить жалюгідну спробу всміхнутися. Чорний слиз з куточків очей і далі витікає на щоки, і тепер вони нагадують розмазане зіпсоване желе. Ще більше гною витікає зі шпаринок на лобі, з найдрібніших чорних точок, які нагадують Джеку книжку, написану шрифтом для сліпих, що її він бачив у Генрі. Коли Мишеня кусає нижню губу, щоб зосередитись, ніжна плоть одразу ж тріскає. Кров стікає бородою. Джек припускає, що запах зогнилого м'яса нікуди не зник, Шнобель мав рацію: до нього звикаєш.

Мишеня перевертає обкладинку боком, тоді малює низку швидких закарлючок.

— Дивись, — каже він до Джека. — Це Міссісіпі, так?

— Так, каже Джек.

Коли він нахиляється, то знову починає відчувати запах. Зблизька це навіть не сморід, а запах, що намагається заповзти в глотку. Джек не відхиляється, він знає, яких зусиль це все коштує Мишеняті. Останнє, що він може зробити, — це відіграти свою роль.

— Це центр — «Нельсон», «Лаккі», «Азенкурський Театр», «Пивний бар»... тут Чейз-стрит звертає на Ліолроуд, Шосе-35... ось «Лібертивіль»... «Спілка Ветеранів»... «Гольц»... О Господи...

Мишеня починає на дивані битися в конвульсіях. Плями на обличчі і згори тіла починають сочитися. Він скрикує від болю. Його рука впускає олівець і хапається за лице.

Джек чує чіткий голос десь із глибини — лагідний, знайомий голос, який він пам'ятає відтоді, коли був у дорозі багато років тому. Це, мабуть, голос Талісмана. Чи того, що залишилось від нього в його пам'яті й душі.

«Воно не хоче, щоб він говорив. Воно намагається вбити його, перш ніж він зможе сказати. Воно в цій чорній штуці, можливо, воно і є ця чорна штука, тому тобі треба позбутись її...»

Коли робота огидна, інколи деякі речі можна зробити, лише від'єднавши розум, краще керуватись інстинктами. Не задумуючись, Джек простягає руку до чорного слизу, що витікає з очей Мишеняти, і бере його. Слиз тягнеться, як гума, звивається і корчиться в руках, намагається ущипнути чи вкусити. Зрештою з *ляскотом* відривається. Джек скрикує і кидає цю чорну гидоту на підлогу. Слиз намагається заповзти під диван. Джек дивиться на це зі страшенною огидою, витираючи руки об сорочку. Док ляскає сумкою по одному шматку. Шнобель розчавлює каблуком чобота. Слиз видає пищання.

— Що це, в біса, за лайно? — запитує Док. Його звичай хрипкий голос змінюється на фальцет. — *Що, чорт забирай...*

— Нічого, — каже Джек. — Не зважай. Дивись на нього! Дивись на Мишеня!

Червоний блиск трохи зійшов з очей Мишеняти. На якусь мить його погляд стає нормальним. Звичайно, він бачить їх, здається, біль минув.

— Дякую, — важко дихає він. — Мені хотілося б, щоб ти зовсім його отак забрав, але воно повертається. Будь уважним.

— Я слухаю, — каже Джек.

— Ти кращий, — відповідає Мишеня. — Думаю, ти це знаєш. Ти думаєш, що зможеш знайти місце, навіть якщо ці двоє не можуть, і, можливо, ти зможеш, але, мабуть, ти не знаєш всього, що... *о, чорт*.

Десь з-під ковдри чується жахливий різкий звук, неначе щось зламалося. Піт стікає обличчям Мишеняти, змішуючись із чорною отрутою, що виходить із пор, борода стає мокрою, брудно-сірою. Він дивиться на Джека, вирячивши очі, які знову забарвлюються червоною пеленою.

— Воно смочке, — задихаючись говорить Мишеня. — Ніколи не думав, що закінчу свої дні таким чином. Дивись, Голлівуде... — Помираючий малює закарлючками невеличкий прямокутник на своїй карті. — Це...

— «Смачно в Еда», де ми знайшли Ірму, — каже Джек. — Я знаю.

— Так, — шепоче Мишеня. — Добре. Тепер дивись... з іншого боку... вулиць Шуберт і Гейл... і на захід...

Мишеня креслить лінію, яка веде на північ від Шосе-35. Він малює маленькі кружечки з обох боків від неї. Як Джек розуміє, це дерева. А на початку лінії неначе ворота: «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО».

— Так, — зітхає Док. — Це тут. Чорний Дім.

Мишеня не зважає, його затуманений погляд зосереджений виключно на Джеку.

— Слухай мене, копе. Ти слухаєш?

— Так.

— Господи, ти краще послухай, — каже йому Мишеня.

Як завжди, робота захоплює Генрі, поглинає і полонить його. Нудьга і смуток ніколи не були в змозі протистояти його давній пристрасті до звуків зі світу зрячих. Мабуть, і страх не

може завадити цьому. Найважчим для нього залишається зібратися з мужністю і встромити котрийсь із записів в касетну деку ТЕАС, а не власне послухати їх. У ці миті вагань він упевнений, що відчуває запах парфумів дружини навіть у звуконепроникній та добре провітреній студії. В ці миті вагань він переконаний, що не сам, що хтось (або *щось*) стоїть просто за дверима студії, дивлячись на нього крізь скло у горішній частині дверей. Так, саме так і є. Будучи зрячими, ми можемо спостерігати те, чого не може побачити Генрі. Ми хочемо сказати йому, що там, ззовні, хтось є, порадити йому, щоб замкнув двері студії. Заради Бога, замкни їх *негайно*, але ми маємо право тільки спостерігати.

Генрі простягає руку до кнопки на програвачі. Але його палець різко змінює напрямок і натискає перемикач на апараті внутрішнього зв'язку.

— Агов? Там є хтось?

Той, хто стоїть у вітальні Генрі, дивлячись на нього, як на екзотичну рибку в акваріумі, не відповідає. Сонце перейшло на інший бік будинку, і у вітальні зараз зовсім темно. Зрозуміло, що Генрі забудькуватий, коли йдеться про вмикання світла. Чудернацькі капці Елмера Джесперсона (не те щоб вони надто розважали нас за даних обставин) — найяскравіше, що там знаходиться.

— Агов? Є хто?

Особа, що дивиться крізь скло дверей студії, з оскалом посміхається. В руці вона тримає ножиці для живоплоту з гаража Генрі.

— Останній шанс, — каже Генрі і, коли не чує відповіді, перевтілюється в образ Вісконсинського Щура, верещить у телефон, намагаючись налякати того, хто б там не стояв, щоб він виявив себе:

— *Давай, дорогенький, давай, тряся твоїй матері, поговори зі Щуром!*

Постать, що споглядає за Генрі, відсахується, як змія, коли здобич імітує відволікаючий маневр, але не промовляє

ні звуку. З-за вишкірених зубів з'являється шорсткий старий язик. Істота напахкалася парфумами, які місіс Мортон забракло сміливості прибрати з туалетного столика в дамській кімнаті, що поруч зі спальнею господаря, і тепер від гостя віє цим запахом.

Генрі вирішує, що це все лише плід його уяви — якби тут був Морісс Роузен, то він би сказав: «Це помилка, йоу», — і натискає кнопку «ГРАТИ» кінчиком пальця.

Він чує, як Арнольд Грабовський прокашлюється, а тоді представляється, Рибак перебиває його, навіть не давши закінчити: «Привіт підтирайло».

Генрі перемотує, слухає знову: «Привіт підтирайло». Перемотує і слухає ще раз: «Привіт підтирайло». Так, він чув цей голос раніше. Він впевнений у цьому. Але де? Відповіді на такі питання завжди з'являються — рано чи пізно — і дізнаватись їх не так вже й важко. Генрі зосереджено слухає, його пальці танцюють туди-сюди на кнопках деки, як пальці піаніста клавішами «Стейнвея». Відчуття, що за ним спостерігають, зникає, хоча фігура за дверима студії, взута в капці з бджолиними смужками та з ножицями для живоплоту в руках — стоїть непорушно. Посмішка старого монстра поволі зникає. Немолоде обличчя хмурішає. В його погляді з'являється збентеження і, можливо, навіть перші ознаки страху. Йому не подобається, що сліпа риба в акваріумі може розпізнати його голос. Звичайно, це не має значення, можливо, це навіть дає втіху, але якщо й так, то це задоволення містера Маншана, а не його. Але задоволення їм мають приносити одні й ті самі речі... хіба ні?

«Це в тебе сталося. Не в мене. В тебе».

— Не в мене, в тебе, — каже Генрі. Імітуючи почутий голос, і в нього чудово виходить. — Замало квашеної каппусти в салаті, mein¹ друже, ja²?

¹ Mein — мій (нім.).

² Ja — так (нім.).

«Твій найгірший кошмар... найгірший кошмар».

Аббала.

Я Рибак.

Генрі зосереджено слухає. Деякий час він просто слухає запис, тоді слухає одну і ту ж фразу чотири рази: *«Поцілуєш мене в яйця, ти мавпо... поцілуєш мене в яйця, ти мавпо... ти мавпо... мавпо...»*

Ні, не *мавпо*. Голос насправді каже *мафбо. МАФ-бо.*

— Не знаю, де ти зараз, але виріс ти в Чикаго, — бурмоче Генрі, — у південній його частині. І...

Тепло на обличчі. Раптом він згадує тепло на обличчі. Чому друзі і сусіди? Чому, о великі мудреці?

Ти, як мавпа на жезлі.

Мавпа на жезлі.

Мавпа...

— Мавпа, — каже Генрі. Він потирає скроні кінчиками пальців: — Мавпа на жезлі. МАФ-ба на шеслі. Хто казав це?

Він прокручує запис дзвінка на «911»: *«Поцілуєш мене в яйця, ти мавпо».*

Він прокручує в пам'яті: *«Ти як мавпа на жезлі».*

Тепло на обличчі.

Жар? Світло?

І те, і інше?

Генрі витягує касету із записом дзвінка на «911» і кладе іншу, яку Джек приніс сьогодні.

«Привіт Джуді. Ти сьогодні Джуді чи Софі? Аббала передає тобі вітання, а Горґ каже “Кар-кар-кар!” [Хрипкий безпристрасний сміх.] Тай теж передає вітання. Твій маленький хлопчик дуже самотній...»

Коли Тайлер Маршалл плаче, наляканим голосом кричить із колонок, Генрі морщиться і різко нахилиється вперед.

«Бутуть, ша фби-фстфа».

Акцент тепер набагато сильніший, пародія, жарт: *«Діти Катцен'яммер зустріли перевертня»*, — але якось ще більш викривлено.

«Малункі ті-дди... фи-ля, як пжениця. Филяшуд, як...»

— Виляжуть, як мавпа на жезлі, — каже Генрі. — МАФ-ба. ФИ-ля-шуд. Хто ти, сучий ти сину?

Він повертається до запису дзвінка на «911».

«Є батоги в пеклі і ланцюги в Шеол». Але більше це звучить, як «патохи в пехлі, лансюхи в Шайол».

Патохи. Лансюги. МАФ-ба на жезлі. Шеслі.

— Ти, як... — Генрі починає, а тоді відразу згадує ще одну фразу.

— «Кошмар леді Маговен». Добре.

Поганий кошмар чого? Патохів в пехлі? Лансюхів в Шайол? Маф-б на жезлі?

— О Боже, — тихо каже Генрі. — О... мій... Боже. Танці. Він був на танцях.

Тепер усе стає на свої місця. Які ж усі дурні! Злочинно дурні! Велосипед хлопчика... саме там він і був. Саме там, Господи Ісусе! Вони всі були сліпими, зроби їх усіх суддями.

— Але він був таким старим, — шепоче Генрі. — Старезним! Як можна було здогадатись, що такий чоловік міг би бути Рибаком?

За цим іде наступне питання. Якщо Рибак достоту житель «Притулку для старих Макстона», то, Господи, де захований Тай Маршалл? Як цей виродок пересувається по Френч Лендінгу? У нього десь є авто?

— Це не має значення, — бурмоче Генрі. — У будь-якому разі, не зараз. Хто він і де він? От що важливо.

Тепло на обличчі — перша спроба його розуму визначити час і місце голосу Рибакка — від прожектора, звичайно, прожектора Симфонічного Стена, рожевого, як свіжі ягоди. І якась жінка, якась мила літня жінка...

«Містере Стен, йоу-хоу, містере Стен?»

...запитала, чи він приймає замовлення, але, перш ніж Стен відповідає, приглушений грубий голос схожий на тертя двох каменів...

«Я перший, стара».

...перебив. Приглушеним... грубим... неприємним німецьким акцентом, який був притаманний жителям південної частини Чикаго, другого, а то й третього покоління. Не зовсім так, як говорили вони, але натяк на той акцент все ж є, чи не так? О, так.

— Маф-ба, — каже Генрі, дивлячись перед собою. Дивлячись просто на Чарльза Бернсайда — якби ж він тільки знав! — *Шесл. Филяшуть. Hasta la vista¹... дитинко.*

То якого можна дійти висновку, врешті-решт? Що старий маніяк говорить трохи схоже на Арнольда Шварценеггера?

Хто була ця жінка? Якби він міг пригадати її ім'я, він міг би подзвонити Джеку, або Дейлу, якщо Джек не буде відповідати на телефон...і покласти край поганому сну Френч Лендінга.

«Кошмар леді Маговен». Добре.

— Кошмар, — Генрі каже, а тоді регулює голос і повторює, — *Кожж-мар.* — Він знову добре імітує.

Старий дивак, котрий стоїть за дверима студії, вважає, що навіть занадто добре. Він злісно супиться і клацає садовими ножицями. Як може цей сліпий говорити так схоже на нього? Це неправильно, це *абсолютна* помилка. Старий монстр палко жадає вирізати голосові зв'язки з горла Генрі Лайдена. Скоро, обіцяє собі, він зробить це.

І з'їсть їх.

Сидячи в офісному кріслі, нервово вистукуючи пальцями по блискучій дубовій поверхні, Генрі згадає коротку зустріч на сцені. Це було не так давно, на танцях на Святі полуниці.

«Скажіть мені своє ім'я і назву пісні, яку б ви хотіли почути.

Я Еліс Везер, і... "Місячне сяйво" Бенні Гудмана».

— Еліс Везер, — каже Генрі. — Ось як її звали, і якщо вона не знає *твого* імені, мій смертоносний друже, то я мавпа на жезлі.

¹ Hasta la vista — до побачення (*icn.*).

Коли він починає підводитись, хтось — *щось* — починає стукати по шибці зверху дверей.

Ведмедиця підходить ближче, фактично змушує себе зробити це, і тепер вона, Джек, Док і Шнобель зібралися навколо дивана, куди наполовину занурився Мишеня. Він схожий на людину, яку затуляє сипучий пісок.

«Ну, — думає Джек, — тут немає сипучих пісків, але він важко вмирає. У цьому немає жодних сумнівів».

— Слухай сюди, — каже Мишеня.

У куточках очей знову з'являється чорний слиз. Гірше, він сочиться з куточків рота. Сморід гниття стає сильнішим, ніж будь-коли, оскільки внутрішні органи почали здаватися в цій боротьбі. Джек дивується, що вони протрималися так довго.

— Говори, — каже Шнобель. — Ми слухаємо.

Мишеня дивиться на Дока.

— Коли я закінчу, зробиш мені феєрверк. Дозу «кадиллаку». Зрозумів?

— Ти хочеш випередити те, що хоче тебе знищити?

Мишеня киває.

— Я згоден, — погоджується Док. — Ти підеш з усмішкою на обличчі.

— Сумніваюся, брате, але я спробую.

Мишеня переводить почервонілі очі на Шнобеля.

— Коли все буде скінчено, загорніть мене в один із нейлонових тентів, що в гаражі, засуньте мене в ванну, я впевнений, що до опівночі ви зможете змити мене в каналізацію... як пивну піну. Я був би обережним на вашому місці. Не... торкайтеся того, що залишиться.

Ведмедиця заливається слізьми.

— Не плач, любя, — каже Мишеня. — Я випереджу його. Док обіцяв. Шнобелю?

— Я тут, друже.

— Зроби мені маленьку послугу. Гаразд? Прочитаєте вірш... Одена... той, що спричиняє мороз у яйцях...

— «Не читайте Біблію за її прозу», — каже Шнобель. Він плаче. — Гаразд, Мишеня.

— Прослухаєте щось із репертуару «Небіжчика»... можливо, «Брижі»... і обов'язково випийте достатньо «Кінгслендського», щоб достойно провести мене в моє наступне життя. Думаю, могили... на яку б ви могли відлити, не буде, але... зробіть усе, що у ваших силах.

Джек не може не засміялись. І тепер настала його черга вловлювати всю силу багряних очей Мишеняти.

— Копе, пообіцяй мені, що ти зачекаєш до завтра, щоб йти туди.

— Мишеня, я не впевнений, що зможу це зробити.

— Ти *мусиш*. Сьогодні там не буде диявольського собаки... у лісі біля будинку буде щось інше... інші речі. — Він жахливо заковчує очі. Чорна гидота, неначе дьоготь, стікає на бороду. Тоді він збирається з силами і веде далі: — Вони просто з'їдять тебе, як цукерку.

— Думаю, у мене немає іншого вибору, — насупившись, каже Джек. — Там є маленький хлопчик, він в...

— Безпеці, — шепоче Мишеня.

Джек здіймає брови. Він не впевнений, що почув Мишеня правильно. І навіть якщо так, чи може він вірити в те, що почув? Мишеня пожирає сильна огидна отрута. Він ще може протистояти їй, говорити всупереч їй, але...

— Ненадовго він у безпеці, — каже Мишеня. — Не від усього... є те, що може дістатись до нього, я припускаю... але на даний час він у безпеці від містера Манчін. Так його звати? Манчін?

— Маншан. Я думаю. Звідки ти знаєш це?

Мишеня надзвичайно моторошно всміхається Джекові. Це усмішка вмираючого віщуна. Він знову торкається лоба, і Джек з жахом зауважує, що його пальці, розплавившись, тануть один за одним та від нігтів чорніють.

— Я все дізнався. Кажу тобі. І послухай: нехай краще хлопчика з'їсть там... там, де він є... якийсь гігантський жук,

чи краб, ніж ти маєш померти, рятуючи його. Бо тоді аббала точно заволодіє хлопчиком. Так каже твій... твій друг.

— Який друг? — з підозрою, запитує Док.

— Не зважай, — каже Мишеня. — *Голлівуд* знає. Правда, Голлівуде?

Джек неохоче киває. Це Спіді, звичайно ж. Чи Паркус, якщо хочете.

— Зачекай до завтра, — каже Мишеня. — До опівдня, коли сонце найсильніше в обох світах. *Пообіцяй*.

Спочатку Джек не може нічого сказати. Суперечні почуття розривають його.

— Все одно, доки ви дістанетесь до Шосе-35, буде цілковита темрява, — спокійно каже Ведмедия.

— А в лісі тім — справжнє лайно, — каже Док. — Порівняно з ним, клята *Відьма з Блер* — пухнасте кошеня. Я не думаю, що тобі хотілось би зустрітись із ним уночі, хіба що ти прагнеш зустрічі зі смертю..

— Коли ви все зробите... — шепоче Мишеня. — Коли ви все зробите... якщо хтось із вас залишиться... спалить це місце дотла. Ту діру. Той склеп. Спалить дотла, ви чуєте мене? *Зачиніть двері*.

— Так, — каже Шнобель. — Почули і зрозуміли, друже.

— Останнє, — каже Мишеня. Тепер він говорить безпосередньо до Джека. — Ти можеш знайти його... але, думаю, у мене є ще дещо, що тобі потрібно. Це слово. Воно має силу, коли звучить з твоїх уст, через те, чого ти... ти торкався. Колись давно. Я цього не розумію, але...

— Все правильно, — каже йому Джек. — Я торкався. Яке слово, Мишеня?

В якусь мить він думає, що Мишеня вже ніколи не скаже цього слова. Щось явно бореться з ним, щоб він не промовив його. У цій боротьбі Мишеня виходить переможцем. Так, думає Джек, дуже схоже, що його життя добігає кінця.

— *Діямба*, — каже Мишеня. — Тепер ти, Голлівуде. Ти скажи це.

— *Діямба*, — каже Джек, і ряд важких книжок у м'яких обкладинках висковзують з однієї з саморобних полиць унизу біля дивана. Вони зависають в затемненій кімнаті і з гуркотом падають на підлогу. Ведмедиця тихо скрикує.

— Не забудь його, — каже Мишеня. — Воно тобі знадобиться.

— Як? *Як* воно мені знадобиться?

Мишеня стомлено хитає головою.

— Не... знаю.

Шнобель тягне руку через плече Джека і бере карту з намальованими закарлючками.

— Зустрінемося завтра вранці біля «Сенд Бар», — каже він Джеку. — Приїдеш туди до одинадцятої тридцяти, і ми будемо на тій клятій дорозі якраз близько полудня. Поки що це, мабуть, залишиться в мене. Невеличка страховка того, що ти все зробиш, як сказав Мишеня.

— Добре, — каже Джек.

Йому не потрібна карта, щоб знайти Чорний Дім Чаммі Бернсайда, але Мишеня, безперечно, має рацію. Це, мабуть, не те місце, де хотілося б опинитись після настання темряви. Йому дуже шкода, що він змушений залишити Тая Маршалла на Випалених Землях — у нього відчуття, що це неправильно, це фактично гріх, але він має пам'ятати, що на кону набагато більше, ніж один загублений хлопчик.

— Шнобелю, ти впевнений, що хочеш туди повернутися?

— Чорт, ні, я не хочу туди повернутись, — каже Шнобель майже обурено. — Але щось убило мою дочку — мою *дочку!* — і прийшло *воно* сюди *звідти!* Ти хочеш сказати, що це не так?

Джек не відповідає. Звичайно, що так. І звичайно, він хоче, щоб Док і Шнобель були поруч із ним, коли він зверне на під'їзну дорогу до Чорного Дому. Якщо вони зможуть дійти туди, буде чудово.

«Діямба, — думає він, — діямба. Не забути».

Він повертається до дивана.

— Мишеня, ти...

— Ні, — каже Док. — Думаю, йому не потрібна доза «кадиллаку».

— Га? — Джек дурнувато втуплює очі в пивовара-байкера.

Він *почувається* дурним. Дурним і виснаженим.

— Жодного звуку, лише цокає його годинник, — говорить Док, а тоді починає співати.

За мить Шнобель і Ведмедиця приєднуються. Джек відступає від дивана з думкою, на диво схожою з Генрі: як могло так швидко стати так пізно? Як, у біса, це сталось?

— На небесах немає пива... ось чому ми п'ємо його тут... і коли... коли ми йдемо...

Джек навшпиньках перетинає кімнату. На дальній стіні — годинник з підсвіткою і написом: «Кінгслендський золотий світлий Ель Преміум». Наш давній друг — який уже виглядає на всі свої роки і зовсім уже не щасливчик, — дивиться на годинник і не вірить, аж доки не порівнює зі своїм годинником на руці. Майже восьма. Він пробув тут кілька *годин*.

Майже зовсім темно, і Рибак досі десь там. Не говорячи вже про його товаришів з іншого світу.

«Діямба», — думає він знову і відчиняє двері. Коли він ступає на пересохлий ганок і зачинає за собою двері, то щиро вигукує в сутінки:

— Спіді, я б з радістю скрутив тобі шию!

ДІЯМБА — це яскраве і могутнє заклинання; потужні зв'язки формують павутину, що розширюється і розгалужується до нескінченності. Коли Джек Соєр зриває живу отруту з очей Мишеняти, *діямба* — це перше, що спалахує у свідомості вмираючого і за мить перетворюється на знання; по кожній павутинці протікає певна кількість сяючої сили, і невдовзі дотик *діямба* досягає Генрі Лайдена. По дорозі *діямба* торкається Тенсі Френо, котра сидить у віконній ніші «Сенд Бар» і розглядає красиву, молоду, усмінену жінку у острівці світла на дальньому краю автостоянки, і за мить до того, як ця жінка зникає, Тенсі усвідомлює, що це вона побачила, якою колись була б Ірма; воно торкається Дейла Гілбертсона, який, їдучи дорогою з відділку, відчуває глибоке пристрасне бажання, щоб Джек Соєр був поруч, сильне бажання, неначе біль у серці, і присягається йти в справі Рибакка з ним до кінця, незважаючи на будь-які перепони; *діямба* жваво стікає павутиною до Джуді Маршалл і відчиняє вікно в Потойбіччя, де Тай спить у камері з сірими стінами, чекаючи на свій порятунок, *досі живий*; щодо Чарльза Бернсайда, воно торкається насправді Рибакка, містера Маншана, раніше відомого як Манді Ман, тоді як Берні кісточками пальців постукує по шибці. Містер Маншан, відчуваючи, як холоднішає повітря, непомітно проникає в його груди, розцінює це як попередження, він заляк від злості й ненависті до цих порушень. Чарльз Бернсайд, котрий нічого не знає про *діямба*, тому не може ненавидіти його, вловлює емоції свого господаря і згадує, як колись у Чикаго хлопчик, якого він вважав мертвим, виповз

із мішка і кров'ю вимазав задне сидіння авто, а це ж могло його викрити. *Диявол*, компрометуюча кров, речовина продовжувала знущатись над ним довго після того, як він вимив явні сліди. Але коли воно торкається Генрі Лайдена, з якого ми почали цей ланцюжок, то не приносить йому ні доброзичливості, ні гніву; воно приносить Генрі інформовану ясність.

Він починає розуміти, що візити Роуді — це всього лише результат його самотності. Єдине, що він чув у кроках, що піднімалися сходами, — те, що вона йому безмежно потрібна. А за дверима студії стоїть старий з притулку Макстона, який має намір зробити з Генрі те ж саме, що зробив з трьома дітьми. Хто ще міг би з'явитись в такий час і стукати в шибку дверей студії? Не Дейл, не Джек і точно не Елвена Мортон. Усі інші стояли б надворі та дзвонили у двері.

Генрі знадобилось не більше ніж кілька секунд, щоб розглянути варіанти і розробити елементарний план. Він вважає себе водночас швидшим і сильнішим за Рибак, оскільки з голосу зрозумів, що тому вже за вісімдесят. Рибак не знає, що його майбутня жертва розпізнала, хто він є насправді. Щоб скористатись цією ситуацією, Генрі має показати, що він здивований, але приємно, неначе це просто гість. Тож тільки-но той відчинить двері студії, яку він, на жаль, залишив незамкненою, йому треба діяти швидко і рішуче.

«Ми готові до цього?» — запитує Генрі сам себе і думає: — *Краще бути готовими»*.

Світло увімкнене? Ні, тому що коли він перебуває на одинці, то ніколи його не вмикає. Постає запитання: наскільки темно надворі? Мабуть, ще недостатньо темно, уявляє Генрі, — через годину він зможе пересуватися будинком, будучи геть невидимим, і втекти через задній вхід. Зараз його шанси, мабуть, не кращі, ніж п'ятдесят на п'ятдесят, але сонце опускається позаду будинку, і кожна секунда доповнює часточкою темряви його вітальню і кухню.

Минуло, мабуть, зо дві секунди відтоді, як таємнича по-стать постукала у вікно, і Генрі зберігає удаваний спокій, неначе не чув, що до нього постукав гість. Він більше не може стримуватись, прикидаючись, що глибоко поринув у свої думки, однією рукою він хапає важку підпірку статуетки, яку кілька років тому заочно передали Джорджу Ретбуну за «Неперевершеність у радіомовленні», а другою з плоско-го підноса бере викидний ніжик, який колись шанувальник залишив на радіостанції як подарунок для Вісконсинського Щура. Генрі використовує ніж для розпаковування коробок з дисками, і нещодавно, перебираючи його в руках, він зрозумів, як його гострити. Коли лезо ховається, то ніж нагадує дивну плоску ручку з пером. Два види зброї краще, ніж один, думає він, особливо якщо супротивник гадає, що другий вид зброї — це не зброя взагалі.

Вже минуло приблизно чотири секунди відтоді, як пролунав стукіт, і в обох — у Берні й у містера Маншана — по своєму значно зросла нетерплячість. Містер Маншан приймає з огидою те, що *діямба* присутня при цій, свого роду, чудовій сцені. Його поява може означати тільки одне, що якась особа, пов'язана з цим сліпим чоловіком, змогла підійти достатньо близько до Чорного Дому, щоб скуштувати отрути його лютого вартового, а це, у свою чергу, означає, що ненависний Джек Соєр, без сумніву, знає про існування Чорного Дому і має намір йти пробоем, незважаючи на оборонні засоби. Час закінчувати з цим сліпим і повертатись додому.

Берні помічає лише емоції свого хазяїна: відрази і чогось дуже схожого на страх. Берні відчуває лютю, через те що Генрі Лайден присвоїв собі його голос, адже знає, що це становить загрозу. Він відчуває пристрасть до простого, але глибокого задоволення від кровопролиття. Після того як він розчленує Генрі, Чарльз Бернсайд хоче знайти ще одну жертву, перш ніж перенесеться до Чорного Дому і увійде в царство, яке, як він думає, називається «Шеол».

Його великі покручені пучки пальців знову стукають по шибці. Генрі повертає голову до вікна, бездоганно імітуючи незначне здивування.

— Здається, там хтось є. Хто там?.. Ну ж бо, відповідайте. — Він клацає перемикачем і говорить у мікрофон. — Якщо ви щось сказали, то я не почув, дайте мені секунду або дві, щоб навести тут лад, і зараз я вийду. Він знову сідає рівно, нахилиється над столом, його ліва рука неначе просто торкається красивої нагороди, правої руки не видно. Генрі видається надзвичайно сконцентрованим. Але насправді він прислухається так, як ніколи в житті не прислухався.

Він чує, що клямка дверей студії неймовірно повільно повертається за годинниковою стрілкою. Двері нашіптують, що відчиняються на дюйм, два дюйми, три. Аромат парфумів «Мій гріх», що поєднує в собі аромати квітів і мускусного горіха, вривається до студії і, здається, огортає тонкою хімічною плівкою мікрофон, бобіни з плівками, усі прилади і оголену шию Генрі. Стиха шаркає щось схоже на домашній капець. Генрі затискає в руці зброю і чекає особливого звуку, який став би для нього сигналом. Він чує ще один фактично беззвучний крок, потім ще, і тепер знає, що Рибак стоїть позаду нього. Старий тримає якусь зброю, щось, що перерізає серпанок парфумів запахом садової трави і легким запахом машинного масла. Генрі не може навіть уявити, що це, але коливання повітря кажуть йому, що це щось важче за ніж. Навіть сліпому це очевидно. Незграбність, з якою Рибак робить наступний тихий крок, підказує Генрі, що стариган тримає зброю обома руками.

Генрі уявляє картинку, що противник стоїть позаду нього, готовий завдати удару, а також уявляє, що той звів руки, у яких тримає інструмент, схожий на садові ножиці. Генрі також має кілька видів зброї, і найкраща з них — це несподіванка, але щоб ця зброя була справді ефективною, вона має бути своєчасною. Фактично, якщо Генрі хоче уникнути швидкої і брудної смерті, то час йому треба підібрати іде-

ально. Він витягує шию вперед і чекає сигналу. Його дивує те, що він спокійний.

Чоловік, котрий непомітно стоїть із садовими ножицями чи звичайними важкими ножицями в руках позаду майбутньої жертви, що сидить, перш ніж завдати удару, має на кілька секунд вигнути спину й потягнутися вгору, щоб ударити з максимальною силою. Коли він витягуватиме руки й вигинатиме спину, його одяг буде рухатися тілом. Тканина буде ковзати по плоті, одна тканина тягнутиме іншу, можливо, скриптиме ремінь. Він набиратиме повітря. Звичайна людина почула б лише кілька натяків на порушення тиші, а може, й жодного, але Генрі Лайден сподівається, що почує їх усі.

І нарешті він чує. Одяг треться об шкіру; треться між собою; в носових проходах Берні шипить повітря. Генрі миттєво відсуває своє крісло назад, підводячись і разом із тим повертаючись, б'є з розмаху статуеткою по ворогу. Спрацьовує! Він відчуває силу удару за віддачею в руку і чує бурчання від несподіванки і болі. Сильний запах парфумів «Мій гріх» заповнює ніздрі. Стілець б'є по колінах. Генрі натискає кнопку на викидному ножі, відчуває, як вилітає довге лезо і штовхає його вперед. Ніж потрапляє у плоть. З відстані восьми дюймів від його обличчя надходить крик обурення. Генрі знову наносить удар статуеткою по нападнику, різко витягує ніж і встромляє його ще раз. Кістляві руки ловлять його за шию і плече, спричиняючи сильний спазм. Огидний, смердючий подих дихає в його лице.

Він розуміє, що поранений, гострий і тупий біль проштрикує лівий бік спини. «*Кляті ножиці для живоплоту*», — думає Генрі та штовхає ніж знову. Цього разу удар у повітря. Груба рука ловить Генрі за лікоть, а друга хапає за плече та штовхає вперед. Щоб утримати рівновагу, він опирається коліньми об стілець. Довгий ніс доторкається до його перенісся і скидає сонцезахисні окуляри. Те, що відбувається далі, спричиняє в Генрі огиду: два ряди зубів,

неначе поламані черепашки моллюсків, замикаються на його лівій щоці і розривають шкіру. Обличчям тече кров. Зуби стискаються і виринають овальний шматок шкіри Генрі. Незважаючи на різкий біль, набагато сильніший, ніж біль у спині, він чує, що кров розбризкується обличчям монстра. Страх і відраза разом з неймовірною кількістю адреналіну дають йому сили накинутися з ножем, вириваючись із лабет нападника. Лезо потрапляє в якусь рухому частину тіла Рибак — здається, в руку.

Він не встигає порадіти з цього приводу, оскільки одразу ж чує звук розсікання повітря ножицями для живоплоту, і вони впиваються в його руку, яка тримає ніж. У нього немає змоги висмикнути її, тож ножиці розрізають його шкіру, ламають кістки і відрізають два пальці на правій руці.

А тоді, неначе ножиці для живоплоту були останнім контактом між ним і Рибак, він відчуває свободу. Ступня Генрі торкається краю дверей, штовхає їх і він кидається крізь проїму, падає на землю, настільки слизьку, що його ноги ковзають, коли він намагається підвестися. Хіба може вся ця кров бути його?

Голос, який він чув в іншому столітті, в іншій ері надходить з дверей студії.

— Ти прорізав мене, ти, дурнуватий підтирайло.

Генрі не чекає, доки той договорить; він уже на ногах, і йому зовсім не хотілось би залишати такий чіткий, широкий слід крові позаду себе. Здається, він геть закривавлений, його сорочка просякла наскрізь, мокрі навіть його ноги ззаду. Кров продовжує литись потоком по обличчю, і замість адреналіну Генрі відчуває, що сили полишили його. Скільки часу в нього є до того, як він стече кров'ю до смерті — двадцять хвилин?

Він минає коридор і забігає до вітальні.

«Мені не жити, — думає Генрі. — Я втратив надто багато крові. Але принаймні я можу вийти і померти надворі, на свіжому повітрі».

З коридору до нього доноситься голос Рибака.

— Я з'їв твою щоку, а зараз я збираюсь з'їсти твої пальці. Ти слухаєш мене, ти, мудака дурнуватий?

Генрі доходить до дверей, його рука ковзає і ковзає клямкою. Клямка чинить йому опір; він намагається намацати блокуючу, втиснену, кнопку.

— Я кажу, ти *чуєш* мене! — Рибак наближається і його голос сповнений люті.

Усе, що Генрі потрібно, натиснути кнопку, розблокувати двері і повернути клямку. Він міг би вийти з будинку вже за секунду, але пальці, що залишились, його не слухають. «*Так, я помираю*, — каже він собі. — *Я піду за Роуді, я піду за Жайворонком, моїм прекрасним Жайворонком*».

Він чує цямкання з прицмокуванням губами і хрускіт.

— На смак ти, як лайно. Я їм твої пальці, і вони на смак, як лайно. Ти знаєш, що я люблю? Знаєш, яка моя улюблена їжа? М'якенькі сіднички маленьких дітей. Альберт Фіш теж любив їх, о, так. *М-м-м-м-м-м!* ДИТЯЧА СІДНИЧКА! ЧУДОВА ЇЖА!

Генрі усвідомлює, що він сповз по дверях, які не хочуть відчинятися, і тепер, відпочиваючи та важко дихаючи, стоїть навкарачки. Він змушує себе рухатися вперед і заповзає за диван з дерев'яними спинками, зручно умоствоившись на якому, він слухав Джека Соїєра, котрий читав йому неймовірно красномовні слова, написані Чарльзом Діккенсом. Генрі усвідомлює, що він вже багато чого не зможе зробити, у тому числі з'ясувати, що зрештою відбулось у «*Похмурому домі*», а також побачитись зі своїм другом Джеком.

Рибак заходить до вітальні і зупиняється.

— Гарзд, де ти, мудака, чорт забирай? Ти не можеш сховатися від мене. — *Леза ножиців продовжують клацати.*

Чи то Рибак став таким же сліпим, як Генрі, чи то в кімнаті надто темно, щоб він його побачив. Маленька надія як

полум'я сірника спалахує в душі Генрі. Можливо, його супротивник не зможе побачити вимикачі.

— Мудак! — *Ме-так*. — Прокляття, де ти ховаєшся? — *Геохлятя, те ти хофа-єся?*

«Дивовижно», — думає Генрі. Що злішим і розчарованішим стає Рибак, то більше його акцент стає не схожим ані на німецький, ані на той, з яким говорять в південній частині Чикаго, та чи розмовляють з таким акцентом взагалі будь-де. Це точно не німецький. Якби Генрі чув, як доктор Шпігельман описував цей акцент, схоже, неначе француз намагається говорити англійською з акцентом німецької, він би, посміхнувшись, кивнув на підтвердження. Це неначе німецький акцент *космічного простору*, неначе щось намагається говорити німецькою, ніколи раніше її не чуючи.

— Ти поранив мене, ти, смердюча свиня! — Ти поганиф мене, ти, смегтюша шфіня!

Рибак, похитуючись, підходить до стільця, що стоїть серед кімнати і перекидає його набік. Своїм чикагським голосом він каже:

— Я знайду тебе, мій друже, і коли я це зроблю, то відріжу твою клятву голову.

Лампа падає на підлогу. Капці важко пересуваються в правий бік кімнати.

— Сліпий ховається в темряві, ха? О, це справді дотепно. Дозволь, я скажу тобі щось. Я давно не куштував язика, але думаю, твій скуштую. — Маленький стіл і лампа утворюють глухий звук, падаючи на підлогу. — Я маю тобі щось сказати. Язика — це кумедна штука. Язик старого типа не відрізняється на смак від язика молодого парубка. Хоча, звичайно, язик дитини вдвічі кращий. І від того, і від того. *Коли я буф Фріцсом Хахманом, я сів бахато ясихіф, ха-ха.*

Дивно, що позаземна версія німецького акценту виривається з Рибак, як другий голос. Кулак б'є об стіну, важкі кроки наближаються. На ліктях Генрі повзе до кінця дива-

на і рухається до укриття під довгим вузьким столом. Кроки підходять, хлюпаючи в крові, і коли Генрі підпирає голову руками, тепла кров фонтаном летиться з обличчя. Вогняна агонія в пальцях майже приглушує біль у щоці і спині.

— Ти не можеш ховатися вічно, — каже Рибак. Раптом він переходить на дивний акцент і відповідає: — *Тосить, Берн-Берн. Ф нас є напахато фашиліфіші сгафи.*

— Ви ж самі казали, що він мутаєх. Він поранив мене!

— *Лизи ф лизячих ногаг, пасюхи ф своїх сгофанкаг теш ганині. Мої пітні фтхачені тіди фсі ханені, аха, пільше пільше пільше, ніш ми.*

— А як же він?

— *Фін стіхає хофю, то смехті, схіхайє хофю, то смехті, аха. Нехай вмихає.*

У темряві тільки ми могли бачити, що відбувається. Чарльз Бернсайд моторошно нагадує дві голови папуги Паркуса, Богохульника і Благочестивого. Коли він говорить своїм власним голосом, то повертає голову ліворуч, коли говорить з позаземним акцентом, то дивиться праворуч. Спостерігаючи, як його голова крутиться туди-сюди, він нам нагадує коміка, одного з акторів Джима Кері або Стіва Мартіна, котрі вдають, начебто вони дві окремі половинки однієї особистості, проте одна різниця: цей чоловік не смішний. Обидві його особистості жахливі. Його голоси ранять нам вуха. Найбільша відмінність між ними — це те, що ліва голова з гортанним позаземним акцентом керує вчинками, а права голова — нашого Берні — це раб. Оскільки різниця між ними настільки чітка, у нас починає складатися враження, що зовсім скоро містер Маншан покине Чарльза Бернсайда, скинувши його, як діряву шкарпетку.

— Але Я ХОЧУ вбити його! — хрипко кричить Берні.

— *Фін фше мехтфий мехтфий, мехтфий. Тшек Соєг хоше пгогватись. Тшек Соєг не снає, шо гопить. Ми йтемо депер то Макстона і, охо, ми фпємо Шифшика, тах? Ти готів фпйти Шившика, тах?*

Берні пхиркає.

— Так, я *готів* вбити Живчика. Я *гошу* порізати на малесенькі шматочки цього мудака і пережувати всі його кісточки. І якщо його пихата сука там, я хочу відрізати їй голову і встромити її соковитий язик собі в горло.

Генрі Лайден сприймає цю розмову чи то як божевілля, чи то демонічну одержимість, а може, і те і інше. Кров струменить з плеча і з кінчиків пальців. Він безсилий, щоб зупинити цей потік. Від запаху крові під ним і навколо нього його починає нудити, але нудота — це найменша з його проблем. Запаморочливе відчуття дрейфу приємного заціпеніння — це його справжня проблема, і найкраща зброя проти цього — його власний біль. Він має залишатися при свідомості. Так чи інакше, він має залишити повідомлення Джекові.

— *Тош ми йтемо сарас, Берн-Берн, і ми фпемо Шившика, тах? А тоті... охо, а тоті, тоті, тоті ми йтемо то пгекгаснохо Шорнохо Тому, мій Берн-Берн і в Шорнім Томі ми пгиготуємось то зустгічі з Бахгяним Коголем.*

— Я хочу зустрітися з Багряним Королем. — Цівка слини звисає з кутика його рота, а очі на мить зблискують в темряві. — Я хочу дати шмаркача Маршалла Багряному Королю, і Багрянний Король буде любити мене, тому що я їстиму лише маленькі сіднички, маленькі ручки і все таке інше.

— *Фін полюпить тебе са мене, Берн-Берн, по Коголь люпить пільше мене, мене, мене містега Маншана! І холи Коголь пгафитиме фсіма, лизи у звоїг ногах гйдають і гйдають, фони пгачуть, пгачуть, пгачуть фони тгохи поганені свичайно ти і я, я, я ми путемо хісти і хісти, і хісти, хісти, хісти, аш токи сфіти з обох поків не пегетвогяться на погошні хогіхові шкаглупхи.*

— Порожні горіхові шкарлупки. — Берні хихоче, і чути, як він випускає ще одну цівку слини. — Чимало їжі.

Генрі здається, що жахливий старий Берн-Берн в будь-яку секунду готовий перевернути Бруклінський міст.

— *Готімо.*

— Я йду, — каже Бернсайд. — Але спершу я хочу залишити повідомлення.

Тиша.

Наступне, що чує Генрі, це загадковий свистячий звук, а також «цмок-цмок» від мокрого взуття на мокрій підлозі. Двері до комірчини під сходами, грюкаючи, відчиняються; двері до студії, грюкаючи, зачиняються. Запах озону з'являється і зникає. Вони зникли; Генрі не знає достоту, як це сталось, але відчуває, що він наодинці. Яка різниця, як це сталось? У Генрі є набагато важливіші речі, про які треба подумати.

— *Напахато фашиліфіші спгафи,* — каже він уголос. — Цей тип такий же німець, як я рябенька курка.

Він виповзає з-під довгого столу і використовує його поверхню, щоб підвестися на ноги. Коли він випрямляє спину, голова крутиться і все стає сірим, він хапається за торшер, щоб втримати рівновагу.

— Тільки не непритомній, — каже він. — Не можна втрачати свідомість, ні.

Генрі може йти, він упевнений в цьому. Адже він проходив усе своє життя. До того ж він може водити авто; водити авто навіть легше, ніж ходити, тільки ніхто не наважився дозволити йому продемонструвати свій талант за кермом. Чорт, якщо Рей Чарльз міг водити — він *міг* і він *може*, Рей Чарльз, мабуть, у *цей час* звертає ліворуч з шосе — то чому Генрі Лайден не може? Ну, в даний момент Генрі не має автомобіля, тож йому доведеться задовольнятися швидкою ходьбою, у будь-якому разі настільки жвавою, наскільки це можливо.

І куди наш чудовий Генрі зібрався зі своєї просоченої кров'ю вітальні?

— Чому, — відповідає він сам собі, — відповідь очевидна. Я відчуваю, що хочу прогулятися у свою милу маленьку студію.

Його розум знову поринає у сірий колір, але сірого йому треба уникати. У нас є чудовий засіб, щоб боротися з сірим туманом, чи не так? Так, і цей засіб дієвий — гострий смак болі. Генрі сильно б'є здоровою рукою по обрубках кількох пальців — у-у-у-у, так, справді, руку, неначе оповило полум'ям. Рука, що горить, — ось, що спрацює. Палаючі іскри з палаючих пальців, ось що допоможе дістатись до студії.

Нехай сльози течуть. Мертва не плачуть.

— Запах крові схожий на сміх, — каже Генрі. — Хто це сказав? Хтось. Це в книжці. «Запах крові був як сміх» — чудовий рядок. Тепер прямуй крок за кроком.

Коли він доходить до короткого коридору, що веде у студію, то на мить притуляється до стіни. Хвиля величезної втоми, що бере початок з центру грудей, зрештою охоплює все тіло. Він хапається за голову. З надкушеної щоки кров бризкає на стіну.

— Говорити, дурню. Говорити самому до себе — це не таке вже й божевілля, це чудово, до того ж ти так живеш. Ти говориш сам до себе увесь день!

Генрі відривається від стіни, робить крок вперед, Джордж Ретбун говорить крізь його голосові зв'язки.

— Друзі, і ви СПРАВДІ мої друзі, дозвольте мені все це пояснити, здається, на KDCU-AM ми переживаємо деякі технологічні труднощі. Рівень потужності знижується, часткове затемнення зафіксовано, воно є. Не бійтеся, мої любі. *Не* бійтеся! У даний момент нам залишається чотири жалюгідні фути, щоб дійти до дверей студії, і ми маємо якнайшвидше підвестися і бігти, так сер. Ні, старий канібал і його спільник — космічний чужоземець — не можуть вивести цю станцію з-під контролю, ах-А-Х-Х, не раніше ніж ми зробимо наш фінальний, заключний ефір.

Таке враження, неначе Джордж Ретбун вселяє життя в Генрі Лайдена, а не навпаки. Його спина випростовується, і він тримає голову прямо. Ще два кроки — і він опиняється біля зачинених дверей студії.

— Це сильний удар, мої друзі, і якщо Покі Ріс хоче зловити м'яч, то має вичистити рукавицю, як скельце. Що він там робить, народе? Хіба можна повірити своїм очам? Невже він встромляє руку в кишеню штанів? Він витягує щось? Чуваче, о чуваче... Покі використовує ДАВНІЙ ТРЮК З ХУСТИНКОЮ! Саме так! Він ВИТИРАЄ руку, яка має робити кидок, ВПУСКАЄ носовичок, ХАПАЄТЬСЯ за клямку... і двері ВІДЧИНЕНІ! Покі Рісі зробив це знову, він У СТУДІІ!

Генрі обмотує хустинку навколо кінчиків пальців і намащує стілець.

— І Рафаель Фуркал, здається, загубив м'яч... Зачекайте, зачекайте, він знайшов? Він схопився за край? ТАК! Намацав ПІДЛОКІТНИКИ м'яча, СПИНКУ м'яча. Він підняв його, леді й джентльмени, м'яч ПІДНЯТО, і він знову на КОЛІЩАТКАХ! Фуркал сідає, він підсувається до пульта оператора. Ми бачимо тут багато крові, але бейсбол — це кривава гра. Коли вони приходять до тебе з високо піднятою планкою.

Пальцями лівої руки, з яких більшість крові вже стерто, Генрі натискає кнопку «УВІМКНУТИ» на великому магнітофоні й підсуває ближче мікрофон. Він сидить у темряві, слухаючи шипучий звук перемотування плівки з бобіни на бобіну, і відчуває дивне задоволення від того, що він тут робить те, що робив щонаочі протягом тисячі ночей. Його тіло та розум повністю виснажені, це уповільнює його рухи. Ще рано здаватися. Він скоро поступиться, але спершу потрібно виконати свою роботу. Йому треба поговорити з Джеком Сойером; розмовляючи сам з собою, він закликає всіх своїх духів-покровителів, що дають йому голос.

Джордж Ретбун: Кінець дев'ятого і господарів поля відіслали в душ, друже, але гру не ЗАКІНЧЕНО, доки останній СЛІПІЙ ЖИВИЙ!

Генрі Шейк: Я звертаюся до тебе, Джеку Сойєре, і я не хочу, щоб ти засмучувався, будь спокійним і слухай свого

давнього друга Генрі Шейх, Шейк, Шейха, гаразд? До мене заходив Рибак, і коли він звідси пішов, то збирався до Макстона. Він хоче вбити Живчика, типа який є власником цього закладу. Виклич поліцію, врятуй його, якщо зможеш. Рибак живе в Макстона, ти знав? Він — старий чоловік із демоном усередині. Цей монстр хотів зупинити мене, щоб я не розповів тобі, що впізнав його голос. До того ж, він хотів збити тебе зі сліду, вирішивши, що зможе зламати тебе, вбивши мене. Не подаруй йому такого задоволення, гаразд?

Вісконсинський Щур: БО ЦЕ ВИКЛИКАЄ ОГИДУ! РИБАК ЧЕКАТИМЕ НА ТЕБЕ В ЧОРНОМУ ДОМІ, І ТИ МАЄШ БУТИ ГОТОВИМ ДО ПРИСУТНОСТІ ЦЬОГО ВИРОДКА! ВІДІРВИ ЙОМУ ЯЙЦЯ!

Різкий голос Щура переривається нападом кашлю.

Генрі Шейк важко дихає: Нашого друга Щура щойно викликали. Хлопець перехвилювався.

Джордж Ретбун: Друже, ти хочеш сказати, що...

Генрі Шейк: Заспокойся. Так, він має право на хвилювання, але Джек не хоче, щоб ми кричали на нього. Джек хоче інформації.

Джордж Ретбун: Думаю, тобі краще поквапитись і повідомити про все, що знаєш.

Генрі Шейк: Річ у тім, Джеку, що Рибак не дуже кмітливий, як і демон, який оселився в ньому і якого звати якимсь схоже на містер Манчін. Він теж наймовірно дурний.

Генрі Лайден відкидається на спинку крісла і якусь секунду чи дві дивиться в нікуди. Він нічого не відчуває нижче від пояса. Навколо мікрофона озерце крові, що натекла з правої руки. В обрубках пальців відчувається, як щораз уповільнюється пульс.

Джордж Ретбун: Не *зараз*, друже!

Генрі Лайден хитає головою і каже:

— Ти зможеш подолати дурного і тупого, мій друже. Тепер я виходжу з гри. Джеку, тобі не варто через мене пере-

йматись. Я прожив неймовірно прекрасне життя і тепер буду зі своєю Роуді. — Він усміхається в темряві; його усмішка стає ширшою. — О Жайворонку, привіт.

Іноді буває, що запах крові схожий на запах сміху.

Що це наприкінці Нейлгауз-роу? Зграя, рій жирних цятток гуде, кружляє і в'ється над Джеком Соєром. У згасаючому світлі вони, здається, *світяться*, неначе сторінки зі священним текстом. Будучи надто малими як для колібрі, снують у повітрі, і кожна з них має індивідуальний внутрішній відблиск. Якщо це оси, у Джека Соєра будуть серйозні проблеми, але вони не жалять. Їхні круглі тільця ніжно труться об його тіло, як кішка об ногу хазяїна, водночас даруючи і отримуючи втіху.

Наразі вони дарують набагато більше втіхи, ніж отримують, і Джек навіть не може пояснити, чому саме так. Істоти, що літають навкруг нього, не оси, колібрі чи кішки — це бджоли, медоносні бджоли. У звичайній ситуації він би злякався, потрапивши у бджолиний рій, якщо зважити, що це бджоли особливого виду, супербджоли, він іще не бачив таких великих, яскраво-золотих, з мінливими чорними смужками. Але Джек не злякався. Якби вони хотіли вжалити його, то вже зробили б це. Він одразу зрозумів, що вони не завдадуть йому шкоди. Численні доторки їхніх тіл надзвичайно спокійні та легкі, дзижчання низьке і гармонійне, неначе миролюбний протестантський гімн. Через кілька секунд Джек уже зовсім не проти, щоб вони кружляли навколо нього.

Бджоли наближаються навіть ще ближче і їхнє низьке гудіння віддається у вухах. Це схоже на промову або пісню. Якусь мить він нічого не бачить, окрім широкого сувою, який звили бджоли. Тоді бджоли сідають на його тіло, крім обличчя. Вони оповивають голову своєрідним шоломом. Вкривають руки, груди, спину і ноги. Бджоли сідають на взуття, і його вже не видно. Незважаючи на те, що немає

їм ліку, вони майже невагомі. Здається, що Джекове тіло, його руки і шия, оповиті кашеміром. Густий, легкий, як пір'їнка, бджолиний костюм міниться чорною і золотою барвами на тілі Джека Соїєра. Він підводить руки, і бджоли рухаються разом з ним.

Джек бачив фотографії бджолярів, навколо яких рояться бджоли, але це не фото і він не бджоляр. Його здивування від несподіваного візиту приносить задоволення, приголомшує його. Бджоли огортають його, і він забуває про жахливу смерть Мишеняти та страшне завдання, яке чекає на нього завтра. Він не забуває лише про Софі; йому хотілося б, щоб Док і Шнобель вийшли і подивилися, що відбувається, але ще більше йому хотілося б, щоб це побачила Софі. Мабуть, завдяки *діямба*, вона бачить. Хтось хоче розрадити Джека Соїєра. Хтось бажає йому добра. Любляча невидима духовна сила пропонує йому підтримку. Цю підтримку він сприймає, як благословення.

Коли він зодягнений у сяючий чорно-жовтий бджолиний костюм, у Джека з'являється думка, що якби він зробив крок у небо, то злетів би. Бджоли понесли б його над долинами. Вони б несли його над горбатими пагорбами. Він би літав, як крилаті люди на Територіях, які доправили Софі. Замість двох крил його б піднімали тисяча бджолиних крилець.

Джек пам'ятає, що в нашому світі бджоли повертаються у вулик до ночі. Неначе згадавши буденну рутину, бджоли злітають з Джекової голови, тіла, рук і ніг, не *en masse*, як живий килим, але по одній, п'ять, шість. Здійнявшись не надто високо над ним, кружляють у вирі і, мов куля, летять на схід над будинками Нейлгауз-роу і зникають одна за одною в безмежності темряви. До Джека доходить, що він чув гудіння лише тоді, коли зникав.

За мить до того, як він знову почне рухатись у бік свого пікапа, у нього з'являється відчуття, що хтось стежить за ним. Якщо й так... то й що? Ця думка не полишає його, коли він повертає ключ, заводить «Рем», тисне на газ: його обіймали.

Джек навіть не уявляє, як сильно йому буде потрібне тепло цих обіймів і яким чином вони повернуться до нього з настанням ночі.

Перш за все, він виснажений. У нього був такий день, який і мав би закінчитись неймовірною подією, такою, як обійми рою бджіл: Софі, Венделл Грін, Джуді Маршалл, Паркус — той катаклізм, та лавина! — і дивна смерть Мишеняти Бауманна, — усе це висотало з нього сили. Тіло знемагає від перевтоми. Коли він залишає Френч Лендінг і виїжджає на широку темну місцевість, то вирішує з'їхати на узбіччя і півгодини передімати. Глибока ніч обіцяє сон, що відновлює сили, і це проблема: він може проспати в пікапі всю ніч, і зрештою відчуватиме біль у суглобах увесь день, коли йому треба бути в найкращій формі.

Зараз він не в найкращій формі — не «в ударі», як любляв казати його батько Філ Сойер. «Ти вже видохся», — ще один із улюблених висловів Філа Сойлера, але він думає, що ще зможе трохи утриматись від сну, щоб провідати Генрі Лайдена. Можливо, Генрі уклав угоду з типом із ESPN — можливо, Генрі вийде на ширший ринок і заробить набагато більше грошей. Генрі аж ніяк не потрібно більше грошей, ніж він має, для прожиття Генрі їх більше ніж достатньо, але йому приємна сама лише думка, що його друг раптом розбагатіє. Генрі, котрий розкидається зайвими грішми, — це Генрі, котрого Джек хотів би бачити. Ви тільки уявіть, який чудовий одяг він міг би собі дозволити. Джек уявляє, як вони разом їдуть до Нью-Йорка, як вони зупиняються в хорошому готелі, такому як «Карлайл» чи «Сент Регіс», як вони ходять величезними магазинами чоловічого одягу, і він допомагає Генрі підібрати те, що той захоче.

На Генрі все виглядає гарно. Він, здається, вдосконалює будь-який одяг, який носить, але в нього витончений, особливий смак. Генрі подобається класичність, навіть старомодність, елегантність. Він часто носить твідовий одяг

у тонку смужку, велику клітинку чи ялинку. Йому подобаються бавовна, льон і шерсть. Іноді він носить метелики, аскотські краватки і маленькі носовички, що виглядають з нагрудної кишені. На ноги взуває мокасини, гостроносі туфлі, «оксфорди», низькі черевики з хорошою м'якою шкіри. Він ніколи не носить кросівки чи джинси, і Джек ніколи не бачив його у футболці з будь-яким написом. Питання в тому, як у чоловіка, сліпого від народження, розвинувся такий специфічний смак в одязі?

О, Джек усвідомлює, це його мати. Звичайно. Він перейняв цей смак від своєї матері.

Чомусь таке усвідомлення викликає сльози на очах Джека. *«Я надто емоційний через те, що дуже втомлений, — каже він сам собі. — Заспокойся, бо ти вже перегинаєш палицю».* Але виявити проблему ще не означає вирішити її, і він не може піти за своєю власною порадою. Тож все своє життя стосовно одягу Генрі Лайден дотримувався думки матері, що, на гадку Джека, прекрасно і зворушливо. Це виражає певну відданість, яку він високо цінить, відданість, яку неможливо висловити словами. Генрі, мабуть, узяв багато від своєї матері: її кмітливість, любов до музики, розсудливість, цілковиту відсутність жалю до себе. Розсудливість і відсутність жалю до себе — чудова комбінація, думає Джек, вона веде до уособлення хоробрості.

Джек нагадує сам собі, що Генрі справді мужній. Генрі, можна сказати, безстрашний, чорт забирай. Це потішно, як він говорить про те, що зміг би водити авто, але Джек переконаний, що якби випала така нагода, його друг стрибнув би за кермо найближчого «Крайслера», завів двигун і, зірвавшись з місця, помчав би шосе. Він би не стрибав від радості й не вихвалявся, така поведінка йому не притаманна; Генрі кивнув би в бік лобового скла і сказав би щось на кшталт: «Схоже кукурудза як для цієї пори року гарна і висока» чи «Я радий, що в Дуейна нарешті дійшли руки, щоб пофарбувати свій дім». Інформацію про те, що кукурудза

надто висока і Дуейн Апдуал нещодавно пофарбував будинок, передають Генрі його містичні сенсорні системи.

Джек вирішує, якщо він вийде з Чорного Дому живим, то дозволить Генрі поганяти на його «Ремі». Можливо, вони і зайдуть в канаву, але це буде варте захопливого виразу обличчя Генрі. Якимось у суботу після полудня він вивезе Генрі на Шосе-93, і нехай він їде до «Сенд Бар». Якщо Дока і Шнобеля не розірве собака-перевертень і вони виживуть після подорожі до Чорного Дому, то, думаю, їм *буде варто* насолодитись розмовою з Генрі, котрий, як не дивно, ідеально їм підходить. Шнобель і Док мають познайомитися з Генрі Лайденом, вони люблять його. Через кілька тижнів вони кататимуть його на «гарлеї», мчатимуть до Централії з Норвеї Веллі.

Шкода, що *Генрі* не може піти з ними в Чорний Дім. Джека пронизує ідея, що не може втілитися в життя. Він знає, що Генрі був би хоробрим і рішучим, але найбільше йому подобається в ній те, що згодом вони обговорювали б те, що робили разом. Ці розмови між ними в одній вітальні чи іншій принесли б чимало задоволення, але Джек не може так наражати на небезпеку Генрі.

— Безглуздо навіть думати про це, — у голос каже Джек.

Він шкодує, що не був цілком відвертим із Генрі — звідти й бере початок безглузде хвилювання через його уперте мовчання. Річ не в тому, що він не зможе це сказати в майбутньому, а в тому, що він не сказав це в минулому. Він мав бути чесним з Генрі від самого початку. Він мав сказати йому про червоне пір'я, яйця вільшанки, як і про своє занепокоєння. Генрі допоміг би йому розплющити очі; він би допоміг Джеку впоратись із незрячістю, оскільки сліпим він був ще більше, ніж Генрі.

Цьому покладено край, вирішує Джек. Більше ніяких секретів. Йому пощастило, що в нього є такий друг, як Генрі, і він має продемонструвати, що цінує цю дружбу. Відтепер він розповідатиме Генрі все до найменших деталей:

Території, Спіді Паркер, мертвий чоловік на пірсі Санта-Моніки, бейсбольна кепка Тая Маршалла, Джуді Маршалл, Софі. Так, він має розповісти Генрі про Софі, — як він досі йому не розповів? Генрі буде радий за нього, і Джек не може дочекатися, коли це зробить. Генрі вміє порадити за когось, як ніхто інший; він витончено, спокійно, добросердно висловить захват, тим самим порадує Джека. Який неповторний, у *буквальному* значенні цього слова, його друг! Якби описати Генрі незнайомцю, то можна сказати лише одне слово: «неймовірний». Хіба може *така* людина жити в глибокій глушині? Але так, він геть самотній у скромному будинку в районі Норвей Веллі округу Френч Кантрі штату Вісконсин, чекає на порцію «*Похмурого дому*». Зараз, в очікуванні на Джека, він, мабуть, увімкнув світло на кухні й у вітальні, як він завжди робить на честь давно померлої дружини, котру сильно кохав.

Джек думає: «*В мене все ще не так погано, якщо я маю такого друга*».

І думає: «*Я справді обожаю Генрі*».

Тепер навіть у темряві усе здається йому прекрасним. «Сенд Бар» сяє неоновими вогнями на величезній автостоянці; стрункі високі дерева відбивають світло його фар, коли він звертає на Шосе-93; широкі поля; сяючі лампочки звисають над ганком «Ройз Стор», неначе різдвяні прикраси. Він із брязкотом переїжджає через перший міст і звертає в глибоку долину. З лівого боку дороги серед фермерських будинків — перші проблиски світла в темряві, схожі на сакраментальні свічки. Усе навколо наділене вищим змістом і *говорить* само за себе. Він подорожує серед священної тиші. Джек пам'ятає, коли Дейл привіз його вперше у цю долину, і цей спогад теж священний.

Джек навіть не усвідомлює, що його щоками течуть сльози. Його кров холоне в жилах. Із світла фермерських будинків, що приглушує темрява, постають схилені голівки тигрових лілій, які вітали його, коли він уперше спустився

в долину. Тигрові лілії сяють у світлі фар, немов щось бурмочучи, і залишаються позаду. Їхні невимовлені слова поєднуються з шурхотом шин, невпинно крутяться, тихо наближаючись до теплого дому Генрі Лайдена. Джек знає, що завтра він може померти і, можливо, це остання ніч у його житті. Те, що він *повинен* перемогти, ще не означає, що він *переможе*; величні імперії, шляхетні епохи — і ті зазнавали поразок. Багрянний Король у будь-який момент може вийти з Вежі і пронестись світами, сіючи хаос.

Вони всі можуть померти в Чорному Домі: він, Шнобель і Док. Якщо так станеться, Тайлер Маршалл буде не просто Руйнівником, рабом, закованим у ланцюги у вічному пеклі, він буде Суперруйнівником із надприродною силою, яку аббала застосує, щоб перетворити світ на печі, наповнені обгорілими мертвими тілами. «*Тільки через мій труп*, — думає Джек і сміється дещо божевільно, — це так буквально!»

Який хвилюючий момент; він сміється, витираючи сльози з обличчя. Цей парадокс раптом змушує його відчувати, що його розривають навпіл. Краса і страх, краса і біль — це не інакше, як головоломка. Виснажений, знесилений Джек гостро відчуває, що світ неймовірно крихкий і постійно, безперервно рухається до смерті, крім того, він усвідомлює, що в цьому русі і приховується сенс життя. Ти бачиш усю цю захопливу красу? Подивись ближче, бо за якусь мить твоє серце зупиниться.

В якийсь момент він згадує рій золотих бджіл, що спустився на нього, саме від цього вони й захищали його, саме так, каже він собі. Від блаженства блаженств, яке зникає. Те, що ти любиш, ти маєш любити якомога сильніше, тому що якогось дня воно зникне. Він відчув, що це правда, але не знав наскільки.

У просторах ночі він бачить гігантську фігуру Багряного Короля, котрий тримає маленького хлопчика, щоб використати його як запалювальне скло, від якого загоряться світи і перетворяться на палаючу пустелю. Паркус мав рацію,

коли казав, що він не може знищити гіганта, але він може знайти можливість урятувати хлопчика.

Бджоли казали: *Врятуй Тая Маршалла.*

Бджоли казали: *Люби Генрі Лайдена.*

Бджоли казали: *Кохай Софі.*

Приблизно так він і казав, принаймні так зрозумів Джек. Щодо бджіл — вони також говорили це. Він припускає, що бджоли казали: «*Роби свою роботу, копісмене*», — але якимось іншим чином. Що ж, він буде робити свою роботу, так. Вони подарували йому таке диво, що в нього не залишається іншого вибору.

Його серце наповнюється теплом, коли він звертає на під'їзну дорогу до Генрі. Хіба Генрі — це не ще одне диво?

Джек радісно вирішує, що сьогодні він подарує дивовижному Генрі Лайдену радість, яку той ніколи не забуде. Сьогодні він розповість Генрі свою історію, неймовірно довгу історію подорожі, яку він здійснив у дванадцятирічному віці: Випалені Землі, Раціональний Річард, Агінкорт і Талісман. Він не промине оповідання про «Пивницю Оутлі», «Дім Сонця», ці подорожі сподобаються Генрі. І Вовк! Генрі буде в захваті від цього, а розповідь про Вовка захопить його аж до підшов шоколадно-коричневих замшевих мокасин. Коли Джек розповідатиме, то кожне слово пояснюватиме, адже він мовчав надто довго.

І коли Джек закінчить розповідати історію до кінця, розповідати принаймні так, як він може, цей світ зміниться, тому що ще одна людина, крім нього, буде знати все, що відбулося. Джек навіть не може уявити, що відчуватиме, коли стіну самотності буде *знищено* та *зруйновано*, лишень думка про це наповнює його передчуттям полегшення.

Але, дивно... Генрі не увімкнув світло, і його будинок здається темним і порожнім. Він, мабуть, заснув.

Усміхаючись, Джек вимикає двигун і виходить з кабіни пікапа. Досвід підказує йому, що він зробить не більше трьох кроків у вітальні, перш ніж Генрі здригнеться і вдасть,

що він не спав увесь цей час. Одного разу, коли Джек за-скочив його отак у темряві, він сказав: «Це просто щоб відпочили очі». А що буде сьогодні? Він планував вечірку Лестера Яна і Чарлі Паркера, тож так йому просто було легше зосередитись? Він вирішив посмажити рибу і хотів перевірити, чи їжа, приготована в темряві, відрізняється на смак? Хай би що це було, це буде потішно. І можливо, вони відсвяткують нову угоду Генрі з ESPN!

— Генрі? — Джек стукає у двері, відчиняє їх і заглядає всередину. — Чорт, Генрі, ти спиш?

Генрі не відповідає, і питання Джека губиться в беззвучній порожнечі. Він нічого не бачить. Кімната — двовимірна пелена темряви.

— Агов, Генрі, я тут. Я тобі таке хочу розповісти!

Знову мертва тиша.

— Ха, — каже Джек і заходить усередину.

Раптом його інстинкти самозбереження б'ють тривогу: потрібно *вийти звідси, забиратись звідси, втекти*. Але чому в нього таке відчуття? Це лишень будинок Генрі — та й по всьому. Він уже був тут сотні разів і знає, що Генрі або заснув на дивані, або пішов до будинку Джека і, швидше за все, так воно і є. Генрі отримав хорошу пропозицію від представника ESPN, і від хвилювання — навіть Генрі Лайден може хвилюватись, треба лише придивитись ближче, ніж до більшості людей, — вирішив здивувати Джека в нього вдома. Коли Джек не зміг приїхати до п'ятої чи шостої, він вирішив зачекати на нього і тепер, мабуть, міцно спить на Джековому дивані, а не на своєму власному.

Усе це дуже правдоподібно, але воно не узгоджується із сигналами нервових закінчень. «*Йди! Залиш! Ти не хочеш бути тут!*»

Він знову кличе Генрі, і у відповідь — тиша, як він і очікував.

Піднесений настрій, з яким він їхав сюди, минувся, але Джек не помітив того моменту. Якби він досі був детективом

відділку вбивств, то це той момент, коли він би витягнув зброю. Джек тихо заходить у вітальню. Він відчуває два сильні запахи. Один — аромат парфумів, а другий...

Другий запах він теж упізнав. Його присутність тут означає, що Генрі мертвий. Та частина Джека, яка не є копом, стверджує, що запах крові нічого подібного не означає. Генрі міг поранитись під час боротьби, і Рибак міг забрати його в інший світ, як він зробив із Тайлером Маршаллом. Генрі, мабуть, десь захований на Територіях, щоб використати його для наживки чи як козир. Він і Тай, мабуть, поряд і чекають на порятунок.

Джек знає, що все це неправда. Генрі мертвий, і вбив його Рибак. Його робота — знайти тіло. Він копісмен, і має відповідно діяти. Те, що шукати труп Генрі, — це остання річ у світі, яку він хотів би робити, не змінює його становища. Сум буває різний, у Джека Соєра він схожий на гранітну стіну, уповільнює кроки і стискає щелепи. Джек рухається ліворуч і простягає руку до вимикача, неначе ця кам'яна печаль скеровує його руку в потрібне місце на стіні, неначе це рука Генрі.

Він дивиться на стіну, коли загоряється світло, тому лише боковим зором оглядає інтер'єр кімнати, і йому здається, що збитків їй завдано не так багато, як він думав. Перевернена лампа, повалений стілець. Коли Джек повертає голову, дві зміни у вітальні Генрі кидаються у вічі. Перша — це червоне гасло на протилежній стіні кремового кольору; друга — це неймовірна кількість крові на підлозі. Сліди крові, неначе карта пересувань Генрі, і вона вказує, що він заходив, а тоді виходив із кімнати. Кров починається в коридорі й тягнеться вервечкою великої кількості бризок за диван з дерев'яними спинками, кількість крові вказує на те, що її може залишити лише поранена тварина. Там ціла калюжа крові. Ще одна калюжа на дерев'яній підлозі під довгим низьким столом, де Генрі іноді полюбляв класти свій CD-програвач і стосик дисків. Від стола ще один ряд кра-

пель і бризок, що веде назад до коридору. Джеку здається, що Генрі, мабуть, втратив вже надто багато крові, коли нарешті відчув себе у безпеці, і виповз з-під столу. Хоча хтозна, як усе було.

Доки Генрі лежав мертвим чи вмираючим, Рибак взяв якийсь одяг — його сорочку? носовичок? — і використав, як щільну незграбну щітку. Він вмочив її в кров за диваном і, залишаючи кривавий слід, підніс до стіни, щоб написати кілька букв, а тоді повторив те саме кілька разів, аж доки не вивів останню літеру повідомлення.

*ПРИВІТ, ГОЛЛІВУДЕ, ДАВАЙ ДІСТАНЬ МЕНЕ!
БК БК БК БК*

Але Багрянний Король не писав своїх ініціалів, і Чарльз Бернсайд теж, їх написав хазяїн Рибака, чиє ім'я для нашого слуху звучить, як *містер Маншан*.

«Не хвилюйся, я прийду зовсім скоро», — думає Джек.

У цей момент його ніхто б не засуджував, якби він виїшов надвір, де в повітрі не тхне кров'ю і парфумами, щоб зателефонувати з мобільного на Саммер-стрит. Можливо, на чергуванні залишився Боббі Дюлак, навіть Дейл іще може бути у відділку. Щоб виконати свій громадянський обов'язок, йому достатньо сказати лише вісім чи дев'ять слів. Після чого він зможе поставити мобільний у кишеню, сісти на східці перед будинком Генрі і сидіти там, аж доки слуги закону і порядку швидко здолають довгий шлях. Їх буде багато, щонайменше чотири авто, можливо, п'ять. Дейл буде змушений зателефонувати поліцейським Брауну і Блеку, котрі, у свою чергу, будуть змушені зателефонувати у ФБР. Десь за сорок п'ять хвилин вітальня Генрі буде заповнюватися людьми, які вимірюватимуть, записуватимуть у блокноти, підписуватимуть речові докази, фотографуватимуть плями крові. Тут будуть медичні експерти і фургон для зібрання доказів і, коли перший етап цих робіт

сягне кінця, двоє людей в білих халатах занесуть ноші через вхідні двері і завантажуть на них те, заради чого вони приїхали.

Джек розглядає цей варіант не довше ніж кілька секунд. Він хоче подивитися, що Рибак і містер Маншан зробили з Генрі, — він мусить це побачити, у нього немає вибору.

Його невблаганний сум вимагає цього, і якщо Джек не підкорятиметься командам своєї печалі, то ніколи не почуватиметься так, як раніше. Сум, який, неначе металевий сейф, заховав у себе любов до Генрі, веде його вглиб кімнати. Джек рухається повільно, вибираючи шлях, неначе людина, що переходить потік і переступає з каменя на камінь. Він шукає чисті місця, де можна поставити ногу. З іншого кінця кімнати червоні літери, заввишки приблизно у вісім дюймів, насмішливо спостерігають за ним. До них ведуть червоні краплі на стіні.

ПРИВІТ, ГОЛЛІВУДЕ

Підморгує, неначе неоновая вивіска. *ПРИВІТ, ГОЛЛІВУДЕ. ПРИВІТ, ГОЛЛІВУДЕ.*

*ДАВАЙ ДІСТАНЬ МЕНЕ!
ДАВАЙ ДІСТАНЬ МЕНЕ!*

Він хоче виляятись, але сум не дає йому вимовити слова, що виринають у голові. На початку коридору, що веде до студії та кухні, Джек переступає довгий кривавий слід і повертається спиною до вітальні та спалахів неону, що відвертають увагу. Світло в коридор проникає лише на три чи чотири фути. У кухні — абсолютна непроникна темрява. Двері студії напіввідчинені, м'яке світло відбивається в шибці.

У коридорі на підлозі скрізь розбризкані сліди крові. Він більше не може не наступати на них і йде коридором, зосередивши погляд на прочинених дверях студії. Генрі Лай-

ден ніколи не залишає прочинені двері в коридор, вони завжди замкнені. Генрі був *чепуруном*. Він був змушений бути таким: якби він залишив двері студії відчиненими, то наступного разу, йдучи на кухню, обов'язково зіштовхнувся б із ними. Безлад і гармидер, який залишив убивця Генрі, непокоїть Джека більше, ніж йому того хотілося б, можливо, навіть більше, ніж він це усвідомлює. Безлад надзвичайно обурює Джека: як він насмілився посягнути на його друга?

Він доходить до дверей, торкається їх, відчиняє ширше. У повітрі висить концентрований запах парфумів і крові. У студії майже так само темно, як на кухні. Тут можна розглядіти лише нечіткий обрис приймача і темні прямокутники колонок, що прикріплені до стіни. Вікно в кухні непомітно через чорну пелену надворі. Джек досі тримає руку на дверях, підходить ближче і думає, що бачить спинку високого стільця і постать, яка звалилась на стіл перед приймачем. Тільки тепер він чує безкінечний звук з програвача який повідомляє, що на бобіні закінчилася плівка.

— *Оміїбоже*, — каже Джек одним словом.

Неначе увесь цей час він очікував побачити щось інше, а не те, що перед ним. Звук стрічки з жахливою наполегливою впевненістю доводить той факт, що Генрі мертвий. Сум Джека бере гору над безглуздим бажанням вийти з будинку і зателефонувати всім копам штату. Він змушує його намацати вимикач електричного струму. Він не може піти; він має засвідчити те, що сталося, так само, як і з Ірмою Френо.

Він проводить пальцями по пластиковому вимикачу і затримується на ньому. До горла підступає нудота. Він клацає вимикачем і в студії спалахує світло.

Тіло Генрі лежить у високому шкіряному кріслі, руки зіперлися на стіл, тримаючись з обох боків за раритетний мікрофон, обличчя повернене ліворуч. Він досі в сонцезахисних окулярах, але одна із тонких металевих дужок зігнута. Спершу здається, що все пофарбовано в червоний

колір, тому що стіл геть залитий кров'ю. Очевидно, деякий час кров крапала на коліна і стегна Генрі. Усе обладнання забризкане кров'ю. Частина щоки Генрі відкушена. Також на руці Генрі не було двох пальців. Джек, котрий фіксує в кімнаті всі деталі, помічає, що найбільше крові Генрі втратив через рану на спині. Під просоченим кров'ю одягом знаходиться травма, але кров краплями стікає по спинці стільця і зі столу. Рибак, очевидно, зачепив якийсь внутрішній орган, або розрізав артерію.

Дуже мало крові, незважаючи на невеликі краплі на кнопках керування, потрапило на магнітофон. Джеку важко пригадати, як працює цей механізм, але він бачив, як Генрі змінював бобіни, досить часто, щоб мати уявлення, що потрібно робити. Він вимикає магнітофон і просовує кінець стрічки до порожньої котушки. Тоді вмикає механізм і натискає клавішу «ПЕРЕМОТКА», стрічка легко рухається голівками і перемотується з однієї бобіни на другу.

— Ти зробив запис для мене, Генрі? — запитує Джек. — Мабуть, так, але я сподіваюся, ти не помер, говорячи мені те, що я вже знаю.

Зупинившись плівка клацає. Джек натискає кнопку увімкнення і затамовує подих.

Товстоший, червонолиций, славетний Джордж Ретбун гримить із колонок.

— Кінець дев'ятого і господарів поля відправили в душ, друже, але гру не ЗАКІНЧЕНО, доки останній СЛІПИЙ ЖИВИЙ!

Джек обпирається на стіну.

Генрі Шейк заходить у кімнату і каже йому зателефонувати в притулок Макстона, Вісконсинський Щур простромлює голову і кричить про Чорний Дім, Шейк, Шейх, Шейк і Джордж Ретбун провадять короткі дебати, в яких перемагає Шейх. Джеку цього більше ніж достатньо, він не може зупинити сльози, та він і не намагається, нехай собі течуть. Останній виступ Генрі його вкрай зворушує. Це так

чудово, так бездоганно — так бездоганно схоже на Генрі. Генрі Лайден тримається в живих, говорячи голосами всіх своїх персонажів, що виконали свою роботу. Вони були надійною командою, Джордж, Шейх і Шур, а тепер пішли на дно разом із кораблем, адже в них не було іншого вибору. Знову з'являється Генрі Лайден, і голос, який слабшає з кожною фразою, каже, що Джек може подолати *дурного і тупого*. Генрі помираючим голосом промовляє, що прожив неймовірно прекрасне життя. Його голос переходить на шепіт і він додає три слова, сповнені приємного зачарування: *О Жайворонку, привіт*. Джек відчуває в цих словах усмішку.

Плачучи та похитуючись, він виходить зі студії. Йому хочеться впасти в крісло і плакати, аж доки не виплаче всіх сліз, але він не може так сильно підвести ні себе, ні Генрі. Він проходить коридором, витирає сльози, чекає, коли неблаганний сум допоможе йому впоратися з горем. Це допоможе йому також і в Чорному Домі. Печаль неможливо зупинити або відхилити; вона неначе сталева вісь у його хребті.

Примара Генрі Шейка шепоче: *«Джеку, ця печаль ніколи не покине тебе. Ти проти?»*

— *Я тільки за.*

«Це назавжди. Хай би куди ти йшов, хай би що ти робив. Крізь які б двері не проходив. Хай би з якою жінкою був. Якщо в тебе будуть діти — з твоїми дітьми. Ти будеш чути це в музиці, яку слухатимеш, і бачитимеш в книжці, яку читатимеш. Це буде частиною твоєї їжі, яку ти споживатимеш. Це назавжди. У всіх світах. У Чорному Домі».

— *Я — ця печаль, а вона — це я.*

Шепіт Джорджа Ретбуна удвічі голосніший, ніж Шейх, Шейк, Шейха: *«Ну, чорт забирай, друже, можу я почути, як ти кажеш ДІЯМБА?»*

— *Діямба.*

«Тепер, я думаю, ти знаєш, чому бджоли обіймали тебе. Тобі хіба не треба подзвонити?»

Так. Але йому нестерпно бути в цьому закривавленому будинку; йому потрібно вийти на тепле літнє нічне повітря. Джек не зважає, куди стає ногами. Він перетинає зруйновану вітальню і виходить крізь двері. Його печаль іде з ним. Бо він — це вона, а вона — це він. Встелене зірками безкрає небо нависло високо над ним. Він витягує вірний мобільний телефон.

І хто відповідає на дзвінок у відділку поліції Френч Лендінга? Арнольд Кишеньковий Ліхтарик Грабовський, звичайно, з новим прізвиськом, він нещодавно повернувся до правоохоронних сил. Джекова новина приводить Кишенькового Ліхтарика Грабовського в стан великого збудження. Що? Боже! О ні. О, хто б міг подумати? Так, так, сер. Я зроблю це негайно, безперечно.

Тож доки колишній Навіжений Угорець намагається стримати тремтіння рук і голосу, коли набирає домашній номер телефону шефа і передає те, що повідомив йому Джек, сам Джек відходить подалі від будинку, подалі від об'їзної дороги і від пікапа, подалі від усього, що нагадує йому про людське існування, на луг, застелений високою жовто-зеленою травою. Його печаль прямує разом з ним, оскільки вона краще знає, що йому потрібно.

Насамперед, йому потрібен відпочинок. Сон, якщо сон — це можливо. Тиха рівнина, подалі від шуму, червоних вогнів сирен і божевільних, надто активних, полісменів. Подалі від того безумства, де людина може лягти і розглядати частиночку небес. Пройшовши з півмилі, Джек доходить до такого місця між кукурудзяним полем і околицею лісистих пагорбів. Засмучений розум говорить виснаженому тілу лягти, вмотитися якомога зручніше, і тіло підкоряється. Зірки над головою вібрують і затьмарюються, хоча, звичайно, справжні зірки у знайомому нашому справжньому небі так не роблять, тож це, мабуть, оптична ілюзія. Джекове

тіло простягається, килимок з трави і верхнього шару ґрунту під ним, здається, підлаштовується під нього, хоча це теж, мабуть, ілюзія, оскільки всі знають, що в справжньому житті справжній ґрунт, як правило, твердий, жорсткий і кам'янистий.

Засмучений розум Джека Соєра каже знеболеному тілу, щоб воно засинало. І воно, як не дивно, справді засинає. За кілька хвилин спляче тіло Джека Соєра набуває різних змін. Обриси, здається, пом'якшуються, кольори його пшеничного волосся, світлого жовто-коричневого піджака, м'яких коричневих черевиків бліднішають. Тіло стає прозорішим, набуває властивостей туману чи хмари. Крізь нього ми зараз можемо побачити м'які зім'яті травинки, що слугують йому матрацом. Що довше ми дивимося, то чіткіше бачимо травинки під ним, оскільки його тіло стає все прозорішим і прозорішим. Нарешті від нього залишається лише мерехтіння, яке зникає задовго до того часу, коли випрямиться трава, що була під фігурою Джека.

О, забудьте про це. Ми знаємо, де опиняється Джек Соєр, коли він скраю кукурудзяного поля, і ми знаємо, кого він, швидше за все, зустріне, коли опиниться там. Досить про це. Ми хочемо розваг, ми бажаємо вражень! На щастя, милий старий Чарльз Бернсайд, який завжди готовий підсунути подушку-пердушку на губернаторське крісло під час бенкету, налити трохи гострого соусу в рагу, пукнути на молитовному зібранні, в цей момент з'являється з унітазу в кабінці чоловічого туалету у відділенні «Маргаритка». Ми помічаємо, що старий Берні, наш старий Берн-Берн, міцно обіймає ножиці для живоплоту Генрі Лайдена і притискає їх до грудей обома руками, фактично заколисуючи їх, ніби тримаючи на руках дитину. Кров з огидної рани на кістлявій правій руці тече до ліктя. Він дістає одну ногу, одягнену в бджолоподібний капець, що належить іншому мешканцю, опирається нею на дужку унітаза, і, відштовхнувшись і трохи похитуючись, витягує другу ногу. Його рот скривився в гримасі, а очі схожі на діри від куль, але ми не бачимо в його погляді й крихти печалі. Кров на його штанах та сорочці потемніла від ножової рани в живіт.

Скривившись, Берні відчиняє двері кабінки і виходить в порожню кімнату чоловічого туалету. Лампа денного світла на стелі відбивається в довгому дзеркалі над рядом умивальників. Біла кахлева підлога блищить, дякуючи Бутчу Єрсу, який відпрацьовує вже другу зміну, тому що його напарник напився і тепер у відключці. Серед цієї блискучої білизни кров на одязі та тілі Чарльза Бернсайда виглядає яскраво-червоною. Він знімає сорочку і кидає її в раковину,

перш ніж дійти до дальнього кінця санітарної кімнати та до шафки з написом «ПОВ'ЯЗКИ». Літні люди часто падають у туалетах, і батько Живчика завбачливо поставив шафку, вважаючи, що це досить доречно. Краплі крові крапають на білий кахель.

Берні відриває зменю паперових рушників з дозатора, зволожує їх холодною водою і відкладає вбік на найближчу раковину, тоді відчиняє шафку з пов'язками, витягує широкий рулон пластиру і пачку марлевих бинтів, відриває смужку пластиру завдовжки в шість дюймів. Він витирає кров зі шкіри навколо рани на животі і притискає вологі паперові рушники до рани, а тоді забирає їх і притискає до ураженого місця марлеву подушечку. Зверху марлі Берні незграбно розгладжує пластирну стрічку. Він перев'язує колоту рану на руці таким же чином. Тепер витирає кров на білому кахлі.

Він підходить до ряду умивальників і відкручує холодну воду над сорочкою. Вода в раковині одразу ж червоніє. Берні тре стару сорочку під холодною водою, аж доки вона не стає блідо-рожевою, лише на кілька тонів світлішою, ніж його шкіра. Це його задовольняє, і він віджимає сорочку в руках, стріпує один чи два рази і знову вдягає. Тим, що вона прилипає до нього, Берні не переймається. Його основна мета — прийнятний вигляд, а не елегантність: він хоче пройти непоміченим, наскільки це можливо, його манжети закривавлені, а капці Елмера Джесперсона чорно-червоні й мокрі, але він думає, що ніхто не дивитиметься на його ноги.

Грубий голос всередині Берні безкінечно повторює:
«Жвиджже, Берн-Берн, жвиджже!»

Єдиною помилкою Берні було те, що, застібуючи гудзики на мокрій сорочці, він поглянув на себе у дзеркало. Те, що він побачив, викликало у нього шок. Незважаючи на свою потворність, Чарльз Бернсайд завжди схвалював образ, який він бачив у дзеркалі. На його думку, він виглядав як тип, котрий знає, де шукати закутки — підступний,

непередбачуваний і хитрий. Чоловік, який дивиться на нього з дзеркала, аж ніяк не нагадує підступного, старого спритника, якого Берні пам'ятає. Чоловік перед ним має тупий вигляд, він виснажений і серйозно хворий. Запалі червоні очі, щоки, вени, що кратерами розповзлись по лисині, череп, як корона, навіть ніс виглядає викривленим, ніж раніше. Він схожий на старигана, яким лякають дітей.

«Ти мошеш ляхати тітей, Берн-Берн. Шорт, тавай гухайся».

Насправді, він не міг так виглядати, правда? Інакше він би помітив це набагато раніше. Ні, Чарльз Бернсайд має не такий вигляд. Просто туалет надто білий і все. Білизна, яка знебарвлює все на своєму фоні, робить тебе худорлявим, як кролика. Жахливий старий при смерті наближається на крок до дзеркала і здається, його бліді плями на шкірі стали темнішими. Огляд зубів змушує його затулити рот.

Але його хазяїн не дає спокою, немов тягне рибальським гачком до дверей і бурмоче: *«Шас, шас»*.

Берні знає, чому лунає *«шас»*, містер Маншан хоче повернутися в Чорний Дім. Містер Маншан прийшов із якогось надто далекого місця від Френч Лендінга, і певні частини Чорного Дому, який вони будували разом, нагадують йому рідний світ — найглибші поверхи будівлі, де Чарльз Бернсайд буває рідко, почувачься там загіпнотизованим та безсилим. Від будь-якого руху відчуває біль у шлунку. Коли Берні намагається уявити світ, який породив містера Маншана, то бачить перед собою скелястий ландшафт, укритий черепами. На голих схилах і вершинах стоять будиночки, схожі на замки, які змінюють розміри або взагалі зникають, варто лише кліпнути. З ущелини надходить гуркіт машин, перемішаний з криками катованих дітей.

Бернсайд теж хоче повернутися в Чорний Дім, але до наземних поверхів, де він може відпочити, поїсти консерви і почитати альбоми з вирізками з газет. Він дістає задоволення від особливого запаху цих кімнат, у яких пахне тух-

лятиною, потом, засохлою кров'ю і нечистотами. Якби він міг, то зібрав би цей аромат і застосовував би як одеколон. Також солоденька, невеличка закуска, на ім'я Тайлер Маршалл, сидить, замкнена в кімнаті, розташованій на іншому рівні Чорного Дому — у іншому світі — і Берні не може дочекатися, щоб закатувати маленького Тайлера, провести своїми зморшкуватими руками по красивій шкірі хлопчика. Тайлер Маршалл *збуджує* Берні.

Але ще є насолоди, які він має отримати в цьому світі, і вже *шас* піти їм назустріч. Берні заглядає крізь щілину у дверях санітарної кімнати і бачить, що втома і шматочок м'яса в їдальні під час вечері підкорили Бутча Єрксу. Він сидить у своєму кріслі, неначе велика лялька, його руки на столі, а жирне підборіддя спочиває на шиї, якщо це можна назвати шиєю. За кілька дюймів від правої руки Бутча лежить непотрібний маленький розфарбований камінь, але Берні не потрібен камінь, шкода, що він давно не відкрив потенціал ножиць для живоплоту. Замість одного леза ти маєш два. Одне угору, одне вниз — і *клац-клац!* А гострі! Він не мав наміру ампутувати пальці в сліпого. Тоді він думав про ножиці як про великий простий вид ножа, але коли сліпий штрикнув його в руку, він смикнувся з ножицями до нього, і вони якось самі відрізали пальці надзвичайно акуратно і швидко, як у давні часи продавці в м'ясних лавках Чикаго нарізали бекон.

Живчик Макстон — оце буде весело. Він заслуговує на те, що скоро отримає. Берні вважає, що це Живчик винен у тому, що він так постарішав. Дзеркало каже йому, що він важить фунтів на двадцять менше, ніж важив, можливо, навіть тридцять, та яка різниця — погляньте на ті помії, якими годують у їдальні. Живчик краде гроші, виділені на їжу, думає Берні, так само, як і на все інше. У держави, в уряду, в Медікейд, в Медікер — він краде у них у всіх. Кілька разів, коли він думав, що Чарльз Бернсайд надто далекий, щоб зрозуміти, що відбувається, Макстон просив

його підписати бланк, на якому було вказано, що він пере-ніс операції на простаті й легенях. Берні розуміє це так, що половина грошей, які Медікейд заплатив за незроблену операцію, мали б бути його. Хіба не його ім'я було зазначено в бланку?

Бернсайд тихо виходить у коридор і крадькома прямує до вестибюлю, залишаючи криваві сліди від мокрих капців. Оскільки йому доведеться пройти повз медсестринський пост, він встромляє ножиці за пояс і прикриває їх сорочкою. Бернсайд бачить над стійкою посту відвислі щоки, окуляри у золотій оправі і волосся бузкового кольору ні на що не здатної старої баби на ім'я Жоржетта Портер. Могло б бути і гірше, думає він. Відтоді, як вона увірвалася в «М18» і заскочила його, коли він стояв голяка серед кімнати і намагався мастурбувати, Жоржетта Портер страшенно боїться його.

Вона дивиться в його бік, здається, щоб придушити тремтіння, а тоді знову опускає погляд на те, що робить руками. Мабуть, в'яже або читає детективний роман, у якому кішка викриває злочин. Берні підходить ближче до поста і розмірковує над тим, щоб використати ножиці на обличчі Жоржетти, але вирішує, що це лише марнування енергії. Коли він доходить до стійки, то бачить в її руках книжку у м'якій обкладинці, як він і уявляв. Вона дивиться на нього з підозрою в очах.

— Ми вважаємо, що ви сьогодні маєте гарний вигляд, Жоржі.

Вона дивиться на коридор, тоді на вестибюль і розуміє, що більше ніде нікого немає.

— Ви маєте бути у своїй кімнаті, містере Бернсайд. Уже пізно.

— Займайся своєю справою, Жоржі. Я маю право трохи погуляти.

— Містер Макстон не любить, коли мешканці переходять в інші відділення, залишайтеся в «Маргаритці».

— Великий бос іще тут?

— Думаю, так.

— Добре.

Він повертається і прямує далі до вестибюлю. Вона кличе його:

— Зачекайте!

Він повертає голову назад. Вона підводиться, що є неодмінною ознакою великого занепокоєння.

— Ви ж не збираєтесь потурбувати містера Макстона, правда?

— Скажи ще бодай слово — і я потурбую тебе.

Вона кладе руку на горло і опускає очі на підлогу. Її підборіддя падає, а брови різко здіймаються вгору.

— Містере Бернсайд, у чому це ваші капці? І манжети на штанах? Ви скрізь залишаєте сліди.

— Ти заткнешся чи ні?

Шаркаючи капцями, він рішуче йде до сестринського поста. Жоржетта Портер відходить назад до стіни і ще до того, як вона думає про те, щоб втекти, Берні стоїть просто перед нею. Вона забирає руку від горла і тримає її, як знак «стоп».

— Дурнувата сука.

Бернсайд вириває ножиці з-за ремня, хапається за ручки і відрізає у неї пальці, неначе гілочки.

— Дурна.

Жоржетта не може в усе це повірити, вона перебуває в стадії шоку, який паралізує її. Вона дивиться на кров, яка ллється з чотирьох обрубків на руці.

— Чортова ідіотка.

Він розсовує ножиці і заганяє одне лезо в її горло. Жоржетта видає задушливий, булькаючий звук. Вона намагається взятися руками за ножиці, але він витягає їх з шиї і піднімає, тримаючи на рівні голови. Її руки тремтять, кров розбризкується. Вираз обличчя Берні такий самий, як у людини, що усвідомлює, що змушена прибрати котячий лоток. Він націлює ножиці і встромляє їх в її праве око. Жоржетта

помирає ще до того, як її тіло сповзає по стіні і валиться на землю.

За тридцять футів по коридору Буч Єркса бурмоче уві сні.

— Вони ніколи не слухають, — бурмоче Берні сам до себе. — Ти стримуєшся і стримуєшся, але вони все одно врешті-решт напрошуються, доводять, що цього їм і треба — як ті малі засранці в Чикаго. — Він витягує лезо ножиць із голови Жоржетти й витирає начисто об блузку на її плечі.

Згадка про одного чи двох таких малих засранців у Чикаго посилає мурашки вниз вздовж його члена, який починає тверднути в бахматих старих штанях. *Прив-віт!* О... магія нижних спогадів. Хоча, як ми бачили, Чарльз Бернсайд іноді насолоджується ерекцією уві сні, але коли він не спить, таке буває дуже рідко, можна навіть сказати, не буває ніколи, і в нього закрадається бажання, щоб скинути штани і подивитися на що він здатен. Але якщо прокинеться Єркса? Він подумає, що *Жоржетта Портер*, чи принаймні її тіло, пробудила в Берні давно жевріючу хіть. Цього йому не хотілося б — аж ніяк. Навіть монстр має гордість. Краще він піде в кабінет Живчика Макстона і сподівається, що його молоток не опуститься, не забивши цвяха.

Берні ховає ножиці за ремінь на спині й висмикує мокру сорочку, відтягуючи її від тіла. Він човгає ногами вздовж коридору відділення «Маргаритка», перетинає порожній вестибюль і підходить до відполірованих до блиску дверей з мідною табличкою: «ДИРЕКТОР ВІЛЬЯМ МАКСТОН». Берні шанобливо відчиняє двері, і в пам'яті спливає образ давно померлого десятирічного хлопчика на ім'я Герман Флаглер, також відомого як «Пустун» — образ однієї з його перших жертв. Пустун! Ніжний Пустун! Ці сльози, ці ридання від насильницької болі і задоволення, ця покірність від повної безпорадності: тьмяна «кірка бруду» на колінах і тендітних плечах. Гарячі сльози, цівка сечі з його маленького наляканого бутончика.

Живчик не подарує йому такого блаженства, але можна бути впевненим, що *щось* таки буде. У будь-якому разі Тайлер Маршалл лежить зв'язаний і чекає у Чорному Домі у цілковитій безпорадності.

Чарльз Бернсайд уперто просувається через маленьку кімнату Ребекки Вілас без вікон, бліді сіднички Пустуна з глибокими ямками спалахують у його пам'яті. Він кладе руку на наступну клямку, деяку мить непорушно стоїть, щоб заспокоїтись, і безшумно повертає ручку. Він прочиняє двері саме настільки, щоб побачити, як Живчик Макстон, єдиний монарх у цьому королівстві, кулаком підперши голову, нахилився над столом і жовтим олівцем робить нотатки на двох стосах документів. Сліди посмішки пом'якшують зморшки навколо його рота, у вологих очах помітний легкий блиск, метушливий олівець бігає між двома стосами паперу туди-соди, роблячи невеличкі відмітки. Живчик, радо поринувши у свою роботу, навіть не помітив, що він уже не сам, аж доки гість не зайшов усередину і не зачинив двері ногою.

Коли двері зачиняються, Живчик здійсмає погляд на несподіваний сюрприз і вдвляється у фігуру перед собою. Його ставлення одразу змінюється на хитру неприємну добросердечність, яку він вважає роззброювальною.

— Хіба там, звідки ти родом, не стукають у двері, містєре Бернсайд? Просто отак вдираються?

— Просто отак вдираються, — каже гість.

— Пусте. Правда в тому, що я хотів поговорити з тобою.

— Поговорити зі мною?

— Так. Може, ти зайдеш? Сідай. Боюсь, у нас можуть виникнути проблеми, і я хочу оцінити можливості.

— О, — каже Берні. — Проблема. — Він відтягує сорочку, що прилипла до грудей, і, човгаючи ногами, йде вперед, залишаючи позаду себе значно тьмяніші сліди, тож Макстон їх не бачить.

— Сідай на стілець, — каже Живчик, показуючи рукою на стілець перед столом, — піднімай кнехт і розслабся. —

Цей вислів прийшов від Френкі Шелбаргера, співробітника кредитного відділу «Першого Фермерського банку», який часто каже так на місцевих торгових зустрічах, і хоча Живчик Макстон навіть не уявляє, що таке кнехт, сам вислів йому подобається. — Старий, нам треба поговорити щиро.

— О, — каже Берні і сідає, через ножиці його спина не-ймовірно пряма. — *Щиро*.

— Так, це ідея. Агов, у тебе мокра сорочка? Так і є! Ми не можемо цього допустити, старий друже, — ти можеш застудитися і померти, а цього не хочеться жодному з нас, чи не так? Тобі потрібна суха сорочка. Давай подивимось, що я зможу зробити.

— Не переймайся, клята мавпо.

Живчик Макстон підводиться і заправляє сорочку. Після слів Берні застигає на місці. Він оговтується, посміхається і каже:

— Ані руш, Чикаго.

Хоча згадка про рідне місто породжує відчуття холодку по спині, та Бернсайд нічого не відповідає, коли Макстон проходить повз край столу і перетинає кабінет. Він бачить, що директор залишає кімнату. *Чикаго*. Де жили і померли Пустун Флаглер, Семі Хутен, Фред Броган і всі інші, Господи, благослови їх. Ці соломинки, ці травинки такі брудні, такі прекрасні, такі привабливі. Зі своїми посмішками, зі своїми криками. Вони були схожими на білих дітей з брудних завулків. Неймовірну білизну їхньої шкіри вкривала кірка бруду, і підозріла білизна міської бідноти скоро зникла зовсім. Тонкі кісточки лопаток стирчали, неначе хотіли пробитись крізь тонкий шар плоті. Старий член Берні ворухиться і напружується, неначе згадує витівки минулих років. «*Тайлер Маршалл, — наспівує він собі, — милий, маленький Тай, ми розважимося трохи, перш ніж віддамо тебе босу, так, так, безперечно, так, так*».

Позаду нього хрюскають двері, будячи його від еротичних мрій, але його старий жеребець не спить, він у повній бо-

йовій готовності, нахабний і зухвалий, як у далекі славетні дні.

— У вестибюлі нікого немає, — висловлює невдоволення Макстон. — Та стара баба, як там її звати, Портер, Жоржетта Портер, пішла на кухню набивати щоки, можу закластися, а Буч Єркса міцно спить на стільці, то що, я мав обшукувати *кімнати*, щоб знайти суху сорочку?

Він великими кроками проходить повз Берні, розводить руками і падає у своє крісло. Це все спектакль, але Берні бачив і кращі. Живчик не може залякати Берні, навіть якщо знає кілька речей про *Чикаго*.

— Мені не потрібна нова сорочка, — каже він. — Підтирайло.

Живчик відкидається в кріслі й закладає руки за голову, він посміхається: цей пацієнт таки справжній дивак.

— Гаразд, гаразд. Не треба обзиватися. Ти більше мене не надуриш, старий, я не куплюсь на твої альцгеймерівські витівки. Фактично, ніколи і не куплявся.

Він милий і спокійний і випромінює впевненість картяра з чотирма тузами. Берні усвідомлює, що Живчик просто створений для шахрайства та шантажу, і це робить даний момент ще чарівнішим.

— Хоча я маю тобі сказати, — веде далі Живчик. — Ти дурив усіх, враховуючи мене. Треба бути *неймовірно* дисциплінованим, щоб удавати останню стадію хвороби Альцгеймера. Незграбно пересуватись на візку, їсти дитяче харчування, валити в штани. Прикидатись, що не розумієш, що говорять люди.

— Я не прикидався, ти, йолопе.

— Воно й не дивно, що ти вилікувався, — коли це сталося, приблизно рік тому? Я б зробив так само, я маю на увазі, одна річ — працювати під прикриттям, але зовсім інша — бути овочем. Тож у нас відбувається диво, чи не так? Наша хвороба Альцгеймера поступово сама по собі відходить, прийшла і пішла, як звичайна застуда. У тебе все

добре, ти починаєш ходити, давати собі раду і персоналу менше роботи. Ти досі один із моїх улюблених пацієнтів, Чарлі. Чи я мав би називати тебе Карлом?

— Мені до дупи, як ти мене називатимеш.

— Але Карл — це твоє справжнє ім'я, чи не так?

Берні навіть не знизує плечима, він сподівається, що розправиться з Живчиком ще до того, як Буч Єрка прокинеться, помітить криваві сліди і знайде тіло Жоржетти Портер. Хоча він і зацікавлений розповіддю Макстона, проте дістатись до Чорного Дому йому хочеться без *надто* особливих перешкод. А Буч Єрка неодмінно зчинить справжню бучу.

Під ілюзією, що він грає гру «Кіт і миші», у якій він кіт, Живчик посміхається до старого в мокрій рожевій сорочці і неухильно провадить далі.

— Детектив поліції штату телефонував мені сьогодні і сказав, що з ФБР надійшли результати відбитків пальців. Вони належать поганому, поганому чоловіку Карлу Бірстоуну, якого розшукують уже майже сорок років. 1964 року його було засуджено до смертної кари за вбивство кількох дітей, але він зник з авто, у якому його везли до в'язниці, — вбив двох охоронців голими руками, з того часу — ніяких слідів. Йому на сьогоднішній день мало б бути вісімдесят п'ять. І детектив думає, що Бірстоун може бути одним із наших мешканців. Що скажеш, Чарлі?

Звичайно, нічого.

— Імена Чарльз Бернсайд і Карл Бірстоун досить схожі, чи не так? До того ж у нас взагалі жодної інформації про тебе немає, що робить тебе унікальним мешканцем тут. Для всіх інших ми можемо навіть скласти родове дерево, а ти ніби з неба звалився, єдине, що ми про тебе знаємо, це твій вік. Коли ти 1996-го прийшов до госпіталю в Ла-Рів'єр, то стверджував, що тобі сімдесят вісім, тож зараз ти того ж віку, що той утікач.

Бернсайд досить тривожно посміхається.

— Я так припускаю, тоді я ще й Рибак.

— Тобі вісімдесят п'ять років. Не думаю, що ти в змозі тягатися з дітьми по всьому округі, але я справді думаю, що ти Карл Бірстоун, і копи досі хочуть упіймати тебе, тож думаю, варто поговорити про лист, який надійшов кілька днів тому. Я хотів поговорити з тобою про нього, але ти ж знаєш, який я тут заклопотаний. — Він відсовує шухлядку в столі і витягує один аркушик із жовтого записника. На ньому акуратно надруковано коротке повідомлення.

— «Де Пір, Вісконсин», — написано тут. Дати немає. «Тому, кого це стосується. На жаль, я маю вам повідомити, що більше не в змозі продовжувати щомісячний платіж за свого племінника Чарльза Бернсайда». Ось так. Замість написання ініціалів вона написала ім'я — «Алтея Бернсайд».

Живчик кладе жовтий клаптик паперу перед собою і складає руки на ньому.

— Що це означає, Чарльзе? В Де Пір не живе ніяка Алтея Бернсайд, я це знаю точно. І вона не може бути твоєю тіткою. Скільки їй би тоді було? Щонайменше сто, а можливо, й сто десять. Я не вірю в це. Але ці чеки надходили регулярно з першого місяця твого перебування тут, у притулку Макстона. Якийсь друг, якийсь твій давній партнер піклувався про тебе, мій друже, і ми хочемо, щоб він це продовжував і надалі.

— Мені все одно, підтирайло. — Але це не так. Усе, що Берні знає про щомісячні платіжки, — це те, що містер Маншан організував їх давно, і ця оплата припинилася, гаразд... що, врешті-решт, буде з ними?

Адже він і містер Маншан — це єдине ціле, чи не так?

— Ну ж бо, друже, — каже Живчик. — Ти можеш більше. Я лише прошу про маленьку співпрацю. Я впевнений, що ти не хочеш, щоб тебе взяли під варту, брали відбитки пальців, ще невідомо, що станеться після того. Особисто я не хотів би, щоб тобі довелося все це пережити. Тому що

справжній зрадник тут лише твій друг. Мені здається, що хай би хто він був, але забув, що ти не один рік покривав його, правда? І він вирішив, що більше не змушений надавати тобі підтримку. Але це неправильно. Я вважаю, що ти маєш поставити цього типа на місце, змінити його погляд на ситуацію.

Старий жеребець Берні ослаб і виснажився, як простроплена кулька, і це засмучує його ще більше. З того самого моменту, як він зайшов до кабінету цього улесливого шахрая, він втратив щось життєво важливе: почуття мети, почуття імунітету, перевагу. Він хоче повернутися в Чорний Дім. Чорний Дім відновить йому сили, оскільки Чорний Дім — це магія, *чорна* магія. В його створення він вклав усю гіркоту своєї душі, кожна балка, кожна кроква наповнена похмурістю його серця.

Містер Маншан допоміг Берні побачити можливості Чорного Дому, зробив чималий внесок у будівництво. Деякі зони Чорного Дому Чарльз Бернсайд так насправді ніколи й не зрозумів, і це сильно лякало його: підземне крило, здається, приховує те, чим він займався в Чикаго, і коли він наближався до цієї частини, то міг чути жалісливий плач і уїдливі крики сотні приречених хлопчиків і свої власні різкі команди, бурчання від екстазу. З якихось причин наближення до колишніх тріумфів змушує його відчувати, що він маленький і загнаний, що він вигнанець, а не хазяїн. Містер Маншан допоміг йому пригадати вагу його звершень, але містер Маншан нітрохи не допоміг з іншою частиною Чорного Дому, маленькою, щонайбільше — кімнатою, більше схожою на склеп, у якій приховувалося його дитинство і до якої він навіть ніколи не заглядав. Найменший натяк на ту кімнатку змушує Берні почуватися немовлям, що замерзає до смерті, залишене на вулиці.

Новини про дезертирство вигаданої Алтеї Бернсайд справляють хоча і не такий сильний, проте схожий на те ефект. Це нестерпно, він не може і не змушений це терпіти.

— Так, — каже Берні. — Давай розставимо все по місцях, змінимо погляд на ситуацію.

Він підводиться з крісла, і звук, який надходить з центру Френч Лендінга, пришвидшує його. Це виття поліцейських сирен, можливо двох, а то і трьох. Берні не зовсім упевнений, але припускає, що Джек Соєр знайшов тіло свого друга Генрі, коли той ще не був мертвим і встиг сказати, що впізнав голос убивці. Тож Джек зателефонував до поліції — і ось вони вже тут. Він ступає ще один крок і опиняється перед столом, дивиться на папери на столі й миттєво вхоплює їх зміст.

— Фальсифікуємо звіти, так? Ти не просто підтирайло, ти маленький підлий жонглер числами.

Буквально за кілька секунд на обличчі Живчика Макстона з'являється величезна кількість змішаних почуттів. Гнів, подив, збентеження, ображена гордість, злість і зневіра з'являються на обличчі в той час, як Бернсайд кладе руку за спину і витягує звідти ножиці для живоплоту. В кабінеті вони здаються ще більшими і гострішими, ніж у вітальні Генрі Лайдена.

Живчику здається, що їхні леза такі ж довгі, як коси. Він відриває від них погляд, дивиться на старого чоловіка, який стоїть перед ним, і бачить обличчя швидше демона, ніж людини. Червоні очі Бернсайда мерехтять, його губи викривлені навколо жахаючо-блискучих зубів, які схожі на друзки розбитого дзеркала.

— Пригальмує, друже, — скавчить Живчик, — поліція вже практично у вестибюлі.

— Я не глухий. — Берні вганяє одне лезо Живчику в рот і замикає ножиці на спітнілій щоці.

Кров тече на стіл, і очі Живчика розширюються. Берні смикає ножиці, кілька зубів і частина язика Живчика вилітають через розріз. Він вирівнюється і нахиляється вперед, щоб схопити ножиці. Бернсайд поступається назад і відрізає пів правої руки Живчика.

— Прокляття, які гострі, — каже він.

Не тямлячись від болі, Макстон проходить повз стіл. Розбризкуючи кров навколо, реве, як лось. Берні ухиляється, відгортається, відвертається, а тоді встромляє лезо у синю сорочку, що обтягує випуклий живіт Живчика. Коли він його витягує, Живчик згинається, стогне, падає на коліна. Кров ллється з нього, як з переверненого кухля. Він падає вперед на лікті. Колишня життєрадісність полишає Живчика Макстона; він хитає головою і бурмоче щось схоже на благання, щоб Берні дав йому спокій. Він повертає червоні, як у бика, очі до Чарльза Бернсайда і мовчки висловлює прохання про пощаду.

— Мати милосердя, — каже Берні, — це кінець Ріко? — Як смішно: він уже багато років не згадував цей фільм.

Сміючись на власним дотепом, він нахиляється, кладе леза з обох боків Живчикової шиї і майже відрізає йому голову.

Сирени ревуть уже на Квін-стріт. Скоро полісмени піднімуться доріжкою, ось-ось вони увірвуться у вестибюль. Бернсайд опускає ножиці на широку спину Живчика і шкодує, що не має досить часу, щоб помочитись на його тіло і навалити купу йому на голову, але містер Маншан бурмоче *шас, шас, шас*.

— Я не тупий, мені не треба казати, — каже Берні.

Він вибігає з кабінету і біжить крізь невеличку кімнату міс Вілас. Вибігши у вестибюль, бачить мерехтливі вогні на дахах двох поліцейських авто, які звертають біля живоплоту. Вони зупиняються недалеко від того місця, де він уперше поклав руку на шию стрункого хлопчика Тайлера Маршалла. Берні біжить трохи швидше. Коли добігає до початку коридору «Маргаритки», двоє поліцейських із дитячими виразами обличчя прориваються крізь просвіт у живоплоті.

В кінці коридору Буч Єркса підводиться, потираючи обличчя. Він пильно дивиться на Бернсайда і каже:

— Що сталося?

— Йди туди, — каже Берні, — проведи їх до кабінету, Макстон поранений.

— Поранений?

Буч не може поворухнутись. Він витріщається на закривавлений одяг і руки Берні.

— Йди!

Буч, спотикаючись, ступає кілька кроків уперед, а двоє молодих поліцейських вдираються крізь великі скляні двері, з яких було знято плакат Ребекки Вілас.

— Кабінет! — кричить Буч, показуючи праворуч. — Боса поранено!

Доки Єркса показує офіцерам двері кабінету, постукуючи рукою по стіні, Чарльз Бернсайд поспішає повз нього. За мить він заходить до чоловічого туалету відділення «Маргаритка» і прожогом залітає до однієї з кабінок.

А що Джек Соєр? Ми вже знаємо. Тобто ми знаємо, що він заснув у хорошому місці між кукурудзяним полем і пагорбом із західного боку Норвей Веллі. Ми знаємо, що його тіло стало світлішим, менш реальним і туманним. Що він втратив обриси і став напівпрозорим. Ми можемо припустити, що перш ніж його тіло здобуло прозорість, Джек поринув у сон, який допоможе йому відновити сили. І ми можемо припустити, що в цьому сні жителі прекрасного житлового будинку на Роксбері-драйв у Беверлі-Гіллз вдивляються в безкінечний простір блакитного, як яйця вільшанки, неба. Що в цьому сні Джекі шість, шість, шість, чи дванадцять, дванадцять, дванадцять, або і те і інше одночасно, а татко грає на сурмі, сурмі, сурмі. («До біса цей сон», — сказав би Генрі Шейк, це остання пісня на платівці «Татко грає на сурмі» Декстера Гордона — усім таткам татко.) У цьому сні кожен вирушив у подорож, і кожен у свою, і подорожній хлопчик отримав найкращу винагороду, а Лілі Кавано-Соєр упіймала склянкою бджолу.

Посміхаючись, вона несе її крізь двері і випускає, тож бджола подорожує далеко-далеко, аж до Потойбіччя. І коли вона мандрує своїм дивовижним маршрутом з одного світу в інший, вони тріпочуть і здригаються. Джек також подорожує своїм дивовижним маршрутом у безкрає небо кольору яйця вільшанки. Він, як і бджола, повертається на Території, де, заснувши, лежить у полі в цілковитій тиші. У цьому сні Джеку Соїєру менше ніж дванадцять, але більше ніж тридцять, він приголомшений горем і любов'ю водночас. Уві сні до нього приходить жінка, щоб подарувати йому свою ніжність. Вона лягає поруч на його ліжко із запашної трави, обіймає, і його тіло пізнає блаженство її дотиків, її поцілунків, її глибокого благословення. Те, що вони роблять наодинці в потойбічних Територіях, — не наша справа, але ми теж приєднуємося до благословення Софі й залишаємо їх, щоб дозволити насолодитися цьому хлопчику цією дівчинкою, цьому чоловіку цією жінкою, цій милій парі одне одним, а не нами.

Повернення відбувається як завжди, з чистим насиченим запахом землі і кукурудзи, зі співом півня на фермі кузена Гілбертсона. Павутина виблискує росю біля лівого мокасіна і вкритого мохом каменя. Мурашка на зап'ястку Джека тягне травинку з яскраво тремтливою крапелькою новоствореної роси. Джек відчувається надзвичайно свіжо, неначе щойно народився. Він знімає працьовиту мурашку зі свого зап'ястка, звільняє черевик від павутини і підводиться на ноги. Роса виблискує на його бровах та волоссі. За півмилі видніється луг, що оточує будинок Генрі. Тигрові лілії тремтять у ранковому холодному повітрі.

Тигрові лілії тремтять...

Коли він бачить за будинком капот свого пікапа, то все згадує. Мишеня і слово, яке повідомив йому той, будинок Генрі, студію Генрі, повідомлення Генрі, яке він залишив, помираючи. Наразі поліцейські та слідчі вже поїхали, і в по-

рожньому будинку залишилися лише криваві плями. Дейл Гілбертсон — і, можливо, поліцейські Браун і Блек — шукатиме його. Поліцейські його не цікавлять, а от із Дейлом він хотів би поговорити. Настав час повідомити Дейлу деякі вражаючі факти. Від розказаного Джеком у Дейла полізуть очі на лоб, але ми маємо пам'ятати, що потрібно розбити яйця, перш ніж збити омлет, як казав герцог Діну Мартіну. За словами Лілі Кавано, коли герцог говорив, то всі, чорт забирай, його слухали, так і Дейл Гілбертсон має вислухати, бо Джек хоче, щоб Дейл віддано і рішуче супроводжував його в подорожі по Чорному Дому.

Проходячи повз будинок Генрі, Джек прикладає два пальці до губ і торкається дерева, передаючи поцілунок. *«Генрі. Для всіх світів, для Тайлера Маршалла, для Джуді, для Софі і для тебе, Генрі Лайден».*

На мобільному телефоні в кабіні пікапа збережені три повідомлення, всі вони від Дейла, і Джек видаляє їх, навіть не прослухавши. Вдома автовідповідач блимає «4-4-4», безупинно нагадуючи про себе, як голодне немовля. Джек прослуховує повідомлення. Чотири рази найнещаснішим голосом Дейл Гілбертсон благає повідомити, де тепер його друг Джек Сойер, і висловлює величезне бажання поговорити з тим же джентльменом, здебільшого про вбивство його дядька і їхнього друга Генрі, а також не завадило б поговорити про клятву різанину в притулку Макстона. І чи про щось говорить йому ім'я Чарльз Бернсайд.

Джек дивиться на свій годинник на руці, думає, що той показує неправильний час, тому дивиться на годинник на кухні, але бачить, що все правильно. Зараз 5:42 ранку і півні досі виспівують за сараєм Ренді і Кента Гілбертсонів. Раптом його знемагає втома, що важча за силу тяжіння, важча за гравітацію. Безсумнівно, на Самне-стріт біля телефону залишили когось із чергових, але Дейл гарантовано спить у своєму ліжку, а Джек хоче говорити лише з Дейлом. Він сильно позіхає, неначе кіт. Ще навіть газет не принесли!

Він знімає піджак і кидає його на стілець, тоді позіхає знову, навіть ще ширше, ніж раніше, можливо, це кукурудзяне поле було не таке вже й зручне: Джек відчуває, що йому придушило шию, а також з'явився біль у спині. Він піднімається сходами, знімає одяг, кидає його на крісло в спальні і завалюється на ліжку. На стіні над кріслом висить освітлена сонцем приваблива картина Фейрфілда Портера, і Джек пригадує, як Дейл відреагував на неї того вечора, коли вони розпакували і повісили всі полотна. Він полюбив цю картину з першого погляду — для нього було, мабуть, новиною, що він міг отримати таке задоволення від живопису. *«Гаразд, — думає Джек, — якщо нам пощастить вибратися з Чорного Дому живими, я віддам її йому. Я змушу його її взяти: я буду погрожувати, що порубаю її на шматки і сплю в грубці, якщо він її не візьме. Я скажу, що віддам її Венделлу Гріну!»*

Його очі вже заплющені; він занурюється під ковдру і зникає, хоча цього разу не буквально, з нашого світу. Джек спить і бачить сни.

Він спускається заплутаною лісовою стежкою до палаючого будинку, тварюки і монстри снують і ревуть з обох боків. Вони здебільшого невидимі, але час від часу з'являється покручена рука, гострий хвіст, чорне сухоребре крило, і він відрубує їх важким мечем. Його рука болить. Усе тіло відчуває втому і біль. У нього звідкілясь тече кров, але він не може побачити чи відчутти, де має рану, лише кров повільно стікає ззаду по ногах. Люди, котрі були з ним від початку подорожі, мертві, а він, мабуть, вмирає. Йому хотілося б бути не таким самотнім, тому він наляканий.

Палаючий будинок стає вищим і вищим у міру того, як Джек наближається. Звідти лунають крики, плач. По периметру його оточують чорні дерева і тліючий попіл. Цей периметр розширюється з кожною секундою, неначе будівля пожирає всю природу в одну мить. Усе втрачено. Палаючий дім і бездушне створіння, яке водночас є його господарем

і в'язнем, торжествує, світ зруйновано навіки, амінь. Дін-та — величезна піч пожирає все на своєму шляху.

Гілки з гострими листками на деревах праворуч від нього, зігнувшись і скрутившись, жалібно стогнуть. Там, де вони найбільше переплітаються, утворюється темрява. Гілляки в'ються, як змії, одне навколо одного, утворюючи щільну, сіру стіну з гострого листа. З тієї стіни з жахливою повільністю з'являється щось схоже на сухорляве, кістляве обличчя. Обличчя в п'ять футів заввишки від маківки до підборіддя випинається з-поміж шарів листа і дивиться туди-сюди, шукаючи Джека.

Це все, що коли-небудь лякало його, травмувало, бажало зла в цьому світі чи на Територіях. Здалеку величезне обличчя нагадує монстра на ім'я Елрой, який колись намагався згвалтувати Джека в огидному барі, що називався «Пивниця Оутлі». Згодом воно стає схожим на Моргана Орріса, тоді — на садівника «Дому Сонця», тоді на Чарльза Бернсайда, але оскільки воно сліпо продовжує шукати його з боку в бік, то це наводить на думку, що ці зловісні обличчя нашаровані одне на одне і поєднуються в одне ціле. Цілковитий страх перетворює Джека на камінь.

Обличчя, що випинається з густого листа, шукає його на стежці, тоді повертається назад і припиняє мерехтливий рух туди-сюди. Воно дивиться просто на нього. Сліпі очі бачать його, ніс, хоча й без ніздрів, чує його. Листя тріпоче без задоволення, обличчя наближається, збільшуючись і збільшуючись. Джек не може зробити ані кроку, він дивиться через плече і бачить гниючого чоловіка, який підводиться у вузькому ліжку. Чоловік розтуляє рот і кричить: «*ДІЯМБА!*»

Серце вискакує з грудей, крик завмирає ще до того, як лунає з його горла. Джек вистрибує з ліжка, стає на ноги, ще навіть не до кінця усвідомивши, що він прокинувся від сну. Все його тіло, здається, тремтить. Піт стікає лобом і зволожує груди. Поступово тремтіння зникає, коли він оглядає все те, що насправді його оточує: не гігантське

обличчя, яке виринає з потворної стіни з листя, а лишень стіни його спальні. На протилежній стіні висить картина, яку він збирається подарувати Дейлу Гілбертсону. Він витирає обличчя, заспокоюється. Йому потрібно піти в душ. Його годинник показує, що зараз 9:47 ранку. Він поспав чотири години, і вже час збиратись.

Через сорок п'ять хвилин вимитий, одягнений, ситий Джек телефонує у відділок поліції і просить з'єднати його з капітаном Гілбертсоном. Об 11:25 він і щойно проінформований Дейл — Дейл, котрий дуже хоче побачити докази того, про що розповідав йому його друг, — залишають авто капітана на автостоянці під єдиним деревом біля «Сенд Бар» і прямують до чорного входу гарячим асфальтом повз два нахилених «гарлея».

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА
ЧОРНИЙ ДІМ І ЗА НИМ

Ми говорили з вами про *невезіння*, і в нашій розповіді вже надто пізно повертатися до цієї теми, та все ж чи не погодитесь ви, що більшість будинків — це спроба затримати неvezіння? Щоб створити бодай ілюзію нормальності чи осудності у світі? Згадайте лише Лібертивіль з його хоча й банальними, проте милими назвами вулиць — Камелот і Авелон, і Мейд Меріан Вей. І згадайте маленький милий будинок в Лібертивілі, де Фред, Джуді і Тайлер Маршалл колись жили разом. Як іще можна було б назвати будинок під номером 16 по Робін Гуд Лейн, як не одою повсякденності, гімном прозаїчності? Ми могли б те ж саме сказати про будинок Дейла Гілбертсона, Джека або Генрі, чи не так? Більшість будинків у околиці Френч Лендінга — справжні. Руйнівний ураган, що пронісся містом, не змінює того факту, що будинки стоять, як хоробрі захисники від неvezіння, такі благородні і скромні водночас. Вони є місцями розсудливості.

Чорний Дім — схожий на «Дім на пагорбі» Шерлі Джексона, схожий на «Червону Троянду», відому в Сіетлі, схожий на потворність на межі століть — *не* розсудливий. Він навіть не зовсім із цього світу. Його важко розгледіти ззовні, він *мерехтить* — в очах виграє постійна оптична ілюзія, — але якщо вдивлятися в нього протягом декількох секунд, то можна побачити триповерховий будинок абсолютно звичайного розміру. Незвичайним є колір, так — мертво-чорний екстер'єр, навіть вікна пофарбовані в чорне, а добудови і піддашки викликають сумніви з приводу його структурної цілісності. Але якщо забрати всі чари, він має

майже такий самий звичайний вигляд, як будинок Фреда і Джуді... хіба що, можливо, не такий доглянений.

Проте всередині він інакший.

Всередині Чорний Дім *величезний*.

Чорний Дім фактично безмежний.

Це зовсім не те місце, куди хотілося б зайти, заблукавши.

Люди, які хоча й рідко, та все ж потрапляли сюди, — безхатьки, нещасні діти, які втекли з дому, а також жертви Чарльза Бернсайда / Карла Бірстоуна, — залишили сліди свого перебування: клаптики тканини, жалюгідні каракулі на стінах дивних величезних кімнат, подекуди навіть купи кісток. Час від часу на очі гостю потрапляє череп, такий, як знаходили 1920 року на березі річки в ГанOVERІ, коли місто охопив жах Фрітца Хаармана.

Це аж ніяк не те місце, де хотілося б опинитись, заблукавши.

Давайте пройдемося цими кімнатами, закутками, коридорами і переходами, знаючи, що в будь-який момент зможемо повернутися до зовнішнього світу, світу нормального, який протистоїть невезінню (проте нам усе одно моторошно, коли ми спускаємося сходами, які здаються безкінечними, і довгими коридорами, що звужуються за горизонтом). Ми чуємо безперервне приглушене гудіння і невиразне брязкання чудернацьких механізмів. Чуємо химерний і невпинний свист вітру, можливо, знадвору, а можливо, з нижнього чи горішнього поверху. Іноді ми вчуємо тихе валування собаки, безсумнівно, диявольського пса аббала, який вкусив бідного Мишеня. Періодично ми чуємо крякання ворона і розуміємо, що Горг теж десь тут.

Ми проходимо через вицвілі руїни та кімнати, більшість з них, здається, значно більші, ніж увесь будинок, в якому вони ховаються. І зрештою, ми приходимо до простої вітальні, умебльованої диваном з набивкою з конячої шерсті і стільцями, покритими вицвілим червоним оксамитом. У повітрі смер-

дючий запах приготування їжі (десь поруч кухня, до якої нам іти не варто... якщо ми ще хочемо спати без нічних жахів). Електричним світильникам тут уже щонайменше років сімдесят, ми запитаємо, як таке може бути, якщо Чорний Дім був побудований 1970 року? Відповідь звичайна: велика частина Чорного Дому — *найбільша* частина Чорного Дому — вже була тут набагато раніше. Штори в цій кімнаті важкі та вилялялі. Якщо не зважати на пожовклі вирізки з газет, що прикріплені до огидних зелених шпалер, то ця кімната чудово підходила б для першого поверху готелю «Нельсон». Це місце зловісне і водночас звичайне, віддзеркалення уяви старого монстра, який заховався тут і спить на дивані, наповненому кінською шерстю. Спереду його сорочка набуває зловісного червоного кольору. Чорний Дім — не його, хоча у своїй патологічній грандіозності він думає інакше (містер Маншан не позбавляє його цієї віри). Але ця кімната — його.

Вирізки навколо нього розповідають все про смертоносні захоплення Чарльза Чаммі Бернсайда.

ТАК, Я З'ЇВ ЇЇ, — ЗАЯВИВ ФІШ. *Нью-Йорк Херальд Тріб'юн.*

ДРУГ БІЛЛІ КАСМІ СТВЕРДЖУЄ: «БІЛЛІ ВИКРАВ СІРИЙ ЧОЛОВІК, ТО БУВ ПРИВИД». *Нью-Йорк Волд телеграм.*

ЖАХ ГРЕЙС БАДД ТРИВАЄ: ФІШ ЗІЗНАЄТЬСЯ! *Лонг Ісланг Стар.*

ФІШ ЗІЗНАВСЯ «В СМАЖЕННІ І ПОЇДАННІ» ДАФНІ. *Нью-Йорк Америкен.*

ФРІЦА ХААРМАНА, ТАК ЗВАНОВОГО М'ЯСНИКА З ГАН-НОВЕРА, СТРАТИЛИ ЗА ВБИВСТВО 24 ОСІБ. *Нью-Йорк Ворд.*

ПЕРЕВЕРТЕНЬ ЗАЯВЛЯЄ: «Я КЕРУВАВСЯ ЛЮБОВ'Ю, А НЕ ХТИВІСТЮ». ХААРМАН ПОМИРАЄ НЕ ПОКАЯВШИСЬ. *Гардіан*.

ОСТАННЄ ПОСИЛАННЯ З ГАННОВЕРА: «ВИ НЕ МОЖЕТЕ МЕНЕ ВБИТИ, Я БУДУ СЕРЕД ВАС ВІЧНО». *Нью-Йорк Ворд*.

Венделлу Гріну *сподобалося б*, чи не так?

Їх більше. Господи, спаси нас, набагато більше. Тут навіть Джеффри Дахмер заявляє: «Я ХОТІВ ЗОМБІ».

Фігура на дивані починає стогнати і ворухитись.

— *Стаф-фай, Берні!* — Це, здається, надходить з повітря, а не з його губ, хоча вони в нього й ворухатись, не наче він другорядний червоновець.

Берні стогне. Повертає голову ліворуч.

— Ні... мені треба поспати. Все... болить.

Він повертає голову праворуч, підтверджуючи заперечення, і містер Маншан говорить знову.

— *Стаф-фай, фони йтуть. Ти маєш гухатись, щоб пегевести хлопшика.*

Голова перекочується в інший бік. Сонний Берні думає, що містер Маншан досі в його голові, він забув, що в Чорному Домі все по-іншому. Дурненький Берні, тепер він майже ні на що не придатний! Але це ще не кінець.

— Не можу... обличте мене... болить живіт... сліпий... клятий сліпий поранив мене в живіт...

Але він повертає голову в інший бік, і голос знову говорить поруч із правим вухом Берні. Він відмахується, не бажаючи прокидатися, його обличчя виражає страшенний біль. Сліпий поранив його *набагато* гірше, ніж йому спочатку здавалося. Берні наполегливо стверджує, що хлопчик захований у безпечному місці, що вони ніколи його не знайдуть, навіть якщо зможуть дістатися до Чорного Дому. Що вони загубляться в цій незвіданій глибині кімнат і передпокоїв, і йому цікаво ді-

знатися, чи вони збожеволіють перед тим, як померти. Проте містер Маншан знає, що один із них відрізняється від будь-кого іншого, хто траплявся в цих місцях. Джек Соєр знайомий з безмежністю, і в цьому полягає проблема. Хлопчика треба вивести через запасний вхід до Кінцевого світу, заховати в за-тінку величезної печі Дін-та. Маншан каже Берні, що він зможе зробити з хлопчиком все, що захоче, перш ніж від-дасть його аббала, але не тут. Тут надто небезпечно. Вибач.

Берні й далі протестує, але це битва, в якій він не пере-може, і знає це. Разом із голосом і запахом готового тухлого м'яса повітря починає вібрувати і кружляти, оскільки на-ближається власник голосу. Спершу ми бачимо чорний вир і червону пляму — аскотську краватку, — а тоді проявля-ється неймовірно видовжене біле обличчя, на якому домінує єдине чорне око акули. Це *справжній* містер Маншан — створіння, яке може жити лише в голові Берні, за межами Чорного Дому і його магічних околиць. Скоро він буде тут, він смикатиме його до цілковитого пробудження (катуватиме його до остаточного пробудження, якщо доведеться), і він використає Берні, доки ще є така можливість, оскільки міс-тер Маншан не може перевести Тая з камери в Чорному Домі. Коли він буде в Кінцевому світі — Шеол, як каже Берні, — усе буде інакше.

Нарешті Берні розплющує очі. Його покручені руки, які пролили стільки крові, тягнуться, щоб відчути вологу своєї власної крові, яка сочиться крізь сорочку. Бачить закривав-лену пляму, скрикує від жаху і лякливості. Він не сприймає те, що сліпий смертельно поранив його, як і те, що саме на це він заслуговує після стількох убивств дітей; він сприймає це, як страшенну несправедливість.

Вперше у нього з'являється *неймовірно* неприємна думка: а що як йому доведеться ще більше заплатити за те, що він зробив протягом своєї довгої кар'єри. Він бачив Кінцевий світ; він бачив Конге-роуд, яка пролягає до Дін-та. Випале-ний, палаючий ландшафт навколо Конге-роуд — неначе пекло

і, звичайно, Ан-так, Велика Комбінація, само собою пекло. А якщо це місце чекає на нього? А якщо...

Він відчуває жахливий паралізуючий біль у животі. Містер Маншан, який тепер уже цілком матеріалізувався, простягає одну димучу, не зовсім прозору руку і торкається рани, якої завдав Генрі викидним ножиком. Берні верещить, сльози течуть старими щоками дітовбивці.

— *Ви завдаєте мені болю!*

— Тепех йти і зхоби, ях я хасаф.

— *Я не можу*, — схлипує Берні. — Я вмираю. Подивіться, скільки крові. Ви думаєте, я зможу із цим впоратися? *Мені вісімдесят п'ять років, чорт забирай!*

— Не рефи, Берн-Берн... з того боку є ті, хто філікують тфой гани.

На містера Маншана, як і на сам Чорний Дім, важко дивитися. Він мерехтить з різних ракурсів. Іноді це страшенно видовжене обличчя (воно приховує більшу частину його тіла, неначе надто велика голова карикатури на газетних шпальтах) має два ока, іноді — одне. Іноді здається, що стирчить рудуватий чубчик з його черепа, а іноді, що містер Маншан такий же лисий, як Юл Брінер. Лише червоні губи і білі ікла, які за ними ховаються, залишаються майже незмінними.

Берні дивиться на свого спільника з надією в очах. Знову проводить руками по твердому і горбкуватому животі. Він підозрює, що горбочки — це згустки. Його так сильно поранили! Такого *ніколи* не мало статися! Його мали оберігати! Його мали...

— Нафіть сілком мошлифо, — каже містер Маншан, — що топі там пофехнуть молоті хоки.

— Бути знову молодим, — каже Берні і різко, грубо зітхає. Його подих смердить кров'ю. — Так, я хочу цього.

— Сфишайно, і се мошлифо, — каже містер Маншан, киваючи своїм абсурдно нестабільним обличчям, — мошлифо, аббала і сгобить потагунок. Цьохо я не мошу опіцяти, мій дгуше. Але дешо я *мошу* поопіцяти.

Істота в чорному вечірньому костюмі й червоній краватці з неймовірною жвавистію проходить уперед і знову встромляє руку крізь сорочку Чаммі Бернсайда, цього разу стиснувши її в кулак, що спричиняє біль, про який старий монстр навіть не здогадувався все своє життя... хоча завдавав такого і навіть більшого невинним жертвам.

Смердюче обличчя містера Маншана наближається до Берні. Одне око яскраво світиться.

— Ти фітшуфаєш фсе се Бегні? Ти шалюхітна тогба бгуту і хоря? Хо-хо, ха-ха, *сфшайно* фітшуфаєш! Се тфій ки-шеш-них, я тгимаю йохо в гуці! І яшо ти сарас не пітеш, сопаший фиротку, то я фирфу йохо с тфохо сакрифафленохо тіла, хо-хо, ха-ха, і *опмотаю* нафколо тфоєї шиї! Ти путеш помихати, снаюши, шо тепе тушать фласні *хишхи*! Сьохо я сам нафшифся від Фріца, Фріц Хаарман пуф молотим і милим! Сарас! *Шо* ти кашеш? Ти пгифетеш йохо, ши тепе *сатушити*?

— *Я приведу його!* — скрикує Берні. — *Я приведу його, лише припинить, припинить, ви рвете мене на частини!*

— Пгифети йохо на стансію. На *стансію*, Берн-Берн. Фін не тля пасючих схованок і лисяших ніх — не тля Компін-ас-ій. Тайлег не тля сахрифафлених нішок; фін тля аббала. — Довгий палець із жахливим чорним нігтем торкається чола і постукує ним над очима (на якусь мить Берні бачить два ока, а тоді друге зникає). — Зрозумів?

— *Так! Так!*

Його нутрощі горять. Рука досі стискає їх. Величезне обличчя містера Маншана зависло над ним.

— *На стансію* — куди ти приводив інших осоплифих.

— *ТАК!*

Містер Маншан відпускає його. Він відступається. На щастя Берні, він знову починає ставати прозорим, дематеріалізується. Пожовклі вирізки з газет пролітають не позаду нього, а *крізь* нього, одне око висить у повітрі над прямокутною плямою аскотської краватки.

— Перехонайся, ши фін отяхнений ф хепху. Сей осоплифій має пути отяхнений в хепху.

Бернсайд енергійно киває. Він досі трохи пахне парфумами «Мій гріх».

— Кепка, так, я маю кепку.

— Пути оперешний, Берні, ти старий і поранений. Хлопець молотий і тофетений до фітшаю. Шфитко піхає. Якшо ти тосфолиш йому фтехти...

Попри біль, Берні посміхається. Хіба досі тікала від *нього* бодай одна дитина! Навіть якщо ця дитина особлива! Про що йдеться?!

— Не хвилюйтеся, — каже він. — Якщо ви говоритимете з ним... *Аббала-дун... скажіть йому, що я ще тримаюсь. Якщо він зцілить мене, то не пошкодує про це. І якщо він зробить мене знову молодим, я приведу йому тисячу молодих. Тисячу Руйнівників.*

Тепер містер Маншан тьмяніє і знову має вигляд прозорого, трохи бурхливого повітря у вітальні Берні в глибині дому, який він покинув лише, коли усвідомив, що потребує, щоб хтось піклувався про нього на старості літ.

— Приведи саме *його*, Берн-Берн. Прифеди його, і тепе пути нахоротшено.

Містер Маншан зник. Берні стоїть, схилившись над диваном, наповненим кінською шерстю. Живіт стискається, і зрештою біль змушує його кричати, але він не зупиняється, прямує в темряву і витягує чорний пошарпаний шкіряний мішечок, хапає його і залишає кімнату, накульгуючи і хапаючись за закривавлений роздутий живіт.

А як же Тайлер Маршалл, який існував на всіх цих сторінках переважно в устах інших людей? Як сильно він постраждав? Наскільки він наляканий? Чи залишився він при здоровому глузді?

З приводу його фізичного стану, то в нього струс, але він одужує. Рибак лише погладжував його по руці і сідницях

(моторошний дотик, який змусив Тайлера згадати відьму в «Гензель і Гретель»). Психологічно... ви будете шоковані це почути, але доки містер Маншан підганяє Берні, хлопчик Джуді і Фреда *щасливий*. Так і є, він щасливий. А чому би і ні? Він у Міллер-Парку.

«Мілуокі Брюерс» збентежили цього року усіх знавців, усіх песимістів, які говорили, що вони не дотягнуть навіть до четвертого липня. Ну, висновки робити рано, але четверте настало і вже минуло, а «Брю Крю» повернулись до Міллера, щоб боротися за перше місце з Цинциннаті. Вони ведуть гру значною мірою завдяки Ричі Сексону, котрий перейшов до Мілуокі з «Клівленд Індіанс» і котрий, як сказав би Джордж Ретбун, справжній профі.

Вони ведуть гру, і *Тай* — *на гри! ЧУДОВО!* Він не просто на гри, він у першому ряду. Поруч з ним — великий, спітнілий, червонолиций — сам Великий Джордж репетує щодуху, в одній руці, тримаючи пиво, другою обіпершись на спинку сидіння. Джеромі Берніц із «Крю» швидко біжить на першу базу, і як немає сумнівів, що шорт-стоп Цинциннаті ввіймає м'яч і швидко позбудеться його, так само немає сумнівів (принаймні у Джорджа Ретбуна), що до того часу Берніц уже буде в безпеці! Від хвилювання Ретбун зривається, його лисина виблискує під ніжним небом кольору лаванди, пінява цівка пива стікає аж до ліктя по підведеній руці, блакитні очі мерехтять (можна сказати, що цими очима він бачить не просто багато, а абсолютно все), і Тай чекає, всі чекають, і ось воно, уособлення літа в Кулі Кантрі, дивовижне ревіння, яке означає, що все гаразд, страх відходить, незезіння скасовано.

— *СУДДЯ, НУ Ж БО, ДАВАЙ! НУ-У-У Ж БО-О-О! НАВІТЬ СЛІПОМУ ОЧЕВИДНО, ЩО ВІН БУВ У БЕЗПЕЦІ!*

Натовп поруч із першою базою божеволіє, чуючи цей крик, а найбільше тих чотирнадцятеро людей, які сидять із плакатом: «МІЛЛЕР ПАРК РАДО ВІТАЄ ДЖОРДЖА РЕТБУНА І ЦЬОГОРІЧНИХ ПЕРЕМОЖЦІВ ПИВНОГО КОНКУРСУ НА KDSU». Тай якийсь час вистрибує і сміється,

розмахуючи кепкою з написом: «Брю Крю». Він думав, що забув ввести дані цього року, тож припускає, що батько (або, можливо, мати) зробили це за нього і він виграв! Не головний приз, який передбачав бути бет-боєм від команди «Брю Крю» під час усієї гри із Цинциннаті, але те, що він отримав (чудове місце поруч із іншими переможцями), — це, на його думку, навіть краще. Звичайно, Річі Сексон — це не Марф Мак-Гір — *ніхто* не може лупанути по м'ячу так, як Біг Мак, — але круто, що Сексон грає за «Брюерс» цього року, просто *круто*, що Тайлер Маршалл виграв...

Хтось трясє його за ногу. Тай намагається забрати її, не бажаючи втрачати цей сон (цієї найкращої втіхи серед тих жахів, які звалилися на нього), але рука безжалісна. Вона трясє. Вона трясє і трясє.

— Фста-фай, — бурчить голос, і сон починає затьмарюватись.

Джордж Ретбун повертається до Тая, і хлопчик бачить дивовижну річ: його очі, які були проникливими і виразними всього кілька секунд тому, стали тьмяними і затьмареними. «*Господи, він сліпий, — думає Тай. — Джордж Ретбун насправді...*»

— Фста-фай, — кричить голос.

Тепер він ближче. Ще мить, і сон геть розтане. Але до того Джордж говорить із ним. Голос тихий, зовсім не схожий на звичний голос коментатора спортивних новин.

— Допомога вже на підході, — каже він. — Будь спокійний, котику. Будь...

— Фста-ФАЙ, ти, гімнюк!

Рука на щиколотці тисне, паралізує. З криком Тай розплющує очі. Таким чином він повертається у світ і до нашої розповіді.

Він миттєво згадує, де він. Це камера з рудувато-сірими залізними ґратами, що розташована посередині кам'яного, запавутиненого, освітленого електричними лампочками

коридору. В одному з кутків стоїть якась їжа, щось схоже на тушковане м'ясо. В іншому — відро, в яке він мав пісяти (або какати, що, дякувати Богу, йому не кортіло робити). У кімнаті є ще лише порваний, зношений матрац, з якого Берні зараз його і стягує.

— О, так, — каже Берні. — Прокидайся нарешті. Добре. Тепер підводься. На ноги, підтирайло. У мене немає часу гратися з тобою, чорт забирай.

Тайлер підводиться. Запаморочення пронизує все тіло, і він кладе руку на голову. На цьому місці є слід від згуслої крові. Коли він торкається його, то різкий біль сягає аж щелеп і змушує їх стиснутись, але також від цього руху зникає запаморочення. Він дивиться на руку. На його долоні шматочки шкіри і засохлої крові. *«Це місце, куди він вдарив мене тим клятим каменем. Ударив би він мене трохи сильніше, і я би вже грав на арфі».*

Але, здається, цей чоловік теж поранений, його сорочка закривавлена, зморшкувате обличчя бліде, неначе воскове. Позаду нього двері до камери відчинені. Тай прикидає дистанцію до коридору, сподіваючись, що робить це непомітно. Але Берні вже надто давно в цій грі. «Вше не отний малий намахався фтехти на своїх сакрифафлених нішках, ох-хо».

Він просовує руку до мішечка і витягує пристрій з руків'ям пістолета і насадкою з нержавіючої сталі на кінці.

— Знаєш, що це, Тайлере? — запитує Берні.

— «Тазер», — каже Тай. — Так?

На обличчі Берні з'являється вицир, який виставляє на показ пеньки зубів.

— Розумний хлопчик! Хлопчик, який дивиться телевізор, я б сказав. Так, це «Тазер». Але особливий. Він збиває з ніг корову на відстані в тридцять ярдів. Зрозумів? Спробуєш утекти, хлопчику, і я звалю тебе наповал. Виходь.

Тай ступає кілька кроків і виходить із камери. Він уявлення не має, куди цей жахливий стариган хоче його відвести, та все ж відчуває полегшення від того, що вийшов.

Матрац був найгіршим, який тільки може бути. Хлопчик здогадується, що він не перша дитина і навіть не десята, яка, плачучи, засинала на ньому з болем в серці і болючою гулею на голові. І, мабуть, навіть не п'ятдесята.

— Звертай ліворуч.

Тай звертає. Старий зараз позаду нього. За якусь мить він відчуває, як кістляві пальці хапають його за праву сідницю. Цей старий робить так уже не вперше (щоразу нагадуючи йому відьму з «Гензель і Гретель», яка просила дітей, що загубилися, витягти руку з клітки), але цього разу він робить це якимось інакше. Слабше.

«Скоро помре, — думає Тай, і ця думка — ця спокійна стриманість — дуже, дуже нагадує Джуді. — Швидше помирай, швидше помирай, старий, тоді мені не доведеться».

— Це моя, — каже старий... але говорить він, задихаючись, уже не так самовпевнено. — Я половину запечу, а решту піджарю. З беконом.

— Не думаю, що ви зможете багато з'їсти, — каже Тай, сам дивуючись, наскільки спокійним є його голос. — Здається, хтось протаранив ваш живіт досить н...

Чується тріскотіння, і Тай відчуває жахливий поштрик у лівому плечі. Він скрикує, завалюється на стіну в коридорі, що веде від його камери, намагається схопитися за вражене місце, силкується не розплакатися, старається вхопитися за свій маленький чудовий сон про те, що він на грі з Джорджем Ретбуном та іншими переможцями Півного конкурсу на KDCU. Він знає, що забув зареєструватись цього року, але уві сні це не має значення. Тому він такий прекрасний.

О, але так болить! І незважаючи на всі його зусилля — на все, що йому передалося від Джуді Маршалл, — починають литись сльози.

— Хочеш ще раз? — важко дихаючи, каже старий. Його голос водночас слабкий і істеричний, і навіть дитина Тайо-

вого віку знає, що це небезпечне поєднання. — Хочеш ще раз, просто на удачу?

— Ні, — зітхає Тай. — Не робить так більше, будь ласка, не треба.

— То тоді йди! І щоб більше ніяких зухвалих клятих зауважень!

Тай починає йти. Подекуди він чує, як крапає вода. Подекуди чує приглушене каркотіння ворона — мабуть, того самого, що заманив його сюди. Як би йому хотілося мати при собі малокаліберку Еббі, щоб знести це диявольське блискуче чорне пір'я в повітря. Але зовнішній світ, здається, десь дуже далеко — на відстані не одного світлового року. Джордж Ретбун сказав йому, що допомога вже на підході, а деякі речі, які ми чуємо в снах, є віщими, так казала його мати ще задовго до того, як почала ходити, мов пришелепкувата.

Вони дійшли до круглих сходів, які здається, ведуть униз, у безкінечність. З глибини надходить запах сірки і палючий жар. Ледве чути щось схоже на крики і стогін. Брязкотіння машин голоснішає. Також вчуваються сторожкі скрипучі звуки, очевидно, ременів і ланцюгів.

Тай зупиняється і думає, що старий тип не довбане його знову, аж доки не вбачатиме в тому великої необхідності, адже Тай може впасти на цих довгих гвинтових сходах. Він може вдаритись тим місцем, де старий наніс йому удар каменем, або зламати собі шию, або взагалі упасти зі сходів. А старому треба, щоб він був живий, принаймні поки що. Тай не знає чому, але інтуїтивно він відчуває, що це так.

— Куди ми йдемо, містере?

— Дізнаєшся, — каже Берні суворим голосом. — Якщо ти думаєш, що я не довбану тебе, поки ми на сходах, мій маленький друже, то ти сильно помиляєшся. А тепер іди.

Тайлер Маршалл починає спускатися сходами повз величезні галереї і балкони, вниз по колу, вниз по колу. Іноді в повітрі вчувається запах гнилої капусти. Іноді — запах запалених свічок. Іноді — мокрої гнилі. Тай нарахував сто

п'ятдесят сходинок, а тоді припинив рахувати. Він відчуває пекучий біль у стегнах. Старий, що йде за ним, задихається, двічі перечіпляється, лається, тримаючись за давні перила.

«Падай, старий, — лунає в голові у Тая. — Падай і вмирай, падай і вмирай».

Але нарешті вони доходять до найнижчої сходинки. Вони опиняються в круглій кімнаті з брудною скляною стелею, крізь яку видно сіре небо, що нависло огидним мішком. У розбитих горщиках ростуть рослини, які своїми жадібними щупальцями вкривають помаранчеву цеглу. Перед ними двоє дверей — здається, такі двері називають французькими, як думає Тай, — відчинені. За ними напівзруйнований двір, оточений старезними деревами. Серед них є навіть пальми. З деяких гілля звисає неначе канати. Це, мабуть, баньяни. Тут є і такі, яких він не знає. Єдине, у чому він зараз упевнений: це те, що вони зараз не у Вісконсині.

У дворику стоїть об'єкт, який він знає дуже добре. Щось із його власного світу. Очі Маршалла знову наповнюються слізьми, коли він бачить його — ніби рідне обличчя у безнадійно чужому місці.

— Стій, мавпо, — каже старий, уже ледь дихаючи. — Повернись.

Коли Тайлер повертається, то бачить, що пляма на сорочці старого збільшилася. Кров поширюється аж до плечей, а ремінь на бахматих старих синіх джинсах, намокнувши, почорнів. Але рука, що тримає «Тазер», незворушна, як скеля.

«Дідько б тебе забрав, — думає Тайлер. — Дідько б тебе забрав у пекло».

Старий кладе мішечок на маленький столик і просто стоїть, намагаючись вдихнути ковток повітря. Тоді порпається в мішечку (звідти чується слабкий, металевий дзвін) і витягує м'яку коричневу кепку. В такій кепці іноді можна побачити акторів, таких як Шон Коннері. Старий простягає її.

— Надівай. І якщо спробуєш спіймати мене за руку, я довбану.

Тайлер бере кепку. Він очікував, що відчує текстуру замші, і був дуже здивований, коли зрозумів, що вона з металу, швидше навіть з фольги. Він відчуває неприємне дзижчання в руці, як полегшений варіант удару «Тазером», і благально дивиться на старого.

— А це обов'язково?

Берні підводить «Тазер» і вишкірює зуби у мовчазному оскалі. Тай неохоче натягує кепку. Дзижчання одразу ж заповнює його голову. Якусь мить він не може думати... а тоді це відчуття зникає, залишається лише слабкість у м'язах і сильна пульсація в скронях.

— Особливим хлопчикам — особливі іграшки, — каже Берні, але виходить це в нього, як *осоплифим хлопши-хам — осоплифі їхгаши*. Як завжди, з легким відбитком безглузлого акценту містера Маншана у поєднанні з акцентом південної частини Чикаго, який помітив Генрі на стрічці з записом дзвінка на «911». — Тепер можна виходити.

«Тому що в кепці він в безпеці», — думає Тай, але ця думка зникає одразу ж, щойно з'являється. Він намагається пригадати своє друге ім'я і усвідомлює, що не може. Він намагається пригадати, як звали того поганого ворона, і теж не може згадати — якось Коргі, чи як? Ні, це вид собак. Він усвідомлює, що кепка все переплутує в його голові, і це, очевидно, і було її метою.

Тепер вони проходять крізь відчинені двері і виходять у дворик. Повітря насичене запахом дерев і кущів, які оточують задню частину задвірку Чорного Дому. Можна сказати, *плотським*. Сіре небо здається настільки низьким, що до нього можна доторкнутися руками. Тай відчуває запах сірки, чогось гіркого, наелектризованого і вогкого. Звук машин чується тут набагато гучніше. На розбитій цеглі Тай бачить гольф-карт «І-Зет-Гоу». Модель, як у Тайгера Вудса.

— Мій батько продає їх, — каже Тай. — У «Гольці», де він працює.

— А звідки ще по-твоєму він тут, підтирайло? Сідай. За кермо.

Тай дивиться на нього здивовано. Його сині очі — мабуть, причиною того була кепка — налились кров'ю і не могли сфокусуватися на чомусь одному.

— Мені ще замало років, щоб водити авто.

— О, не переймайся. Навіть *немовля* могло б керувати цим авто. За кермо.

Тай робить так, як йому було сказано. Правду кажучи, він уже їздив на такому в «Гольці», батько сидів тоді на пасажирському сидінні поруч. Тепер цей старий вмощується на те ж саме місце, стогнучи і тримаючись рукою за свій продірявлений живіт, а у другій руці тримає «Тазер», металевий наконечник якого досі спрямований на Тая.

Ключ у замку запалювання. Тай повертає його. Чується клацання від батареї під ними. На приладовій панелі слово «ЗАРЯД» світиться яскраво-зеленим кольором. Тепер усе, що йому потрібно, це натиснути педаль газу. І керувати, звичайно.

— Поки що все добре, — каже старий. Він забирає праву руку від живота і показує вперед закривавленим пальцем. Тай бачить попереду доріжку зі знебарвленим гравієм — судячи з того, що над нею нависли дерева, це, вірогідно, під'їзна дорога, яка веде від будинку. — Тепер їдь. І їдь повільно. Поїдеш швидше — довбану. Спробуєш перевернути нас, і я зламаю тобі зап'ясток. Тоді будеш їхати одною рукою.

Тай натискає на педаль газу. Гольф-корт смикається вперед. Старий похитується, лається і погрозово махає «Тазером».

— У мене виходило б краще, якби я зняв кепку, — каже Тай. — Будь ласка, я більше ніж упевнений, що якби ви дозволили мені...

— Ні! Кепка залишається! *Їдь!*

Тай легше натискає на педаль газу. «І-Зет-Гоу» котиться через дворик, гума його новісіньких шин шарудить подріб-

неною цеглою. Авто підстрибує, коли вони з'їжджають з так званої бруківки і виїжджають на дорогу. Важке гілля — вологе, неначе спітніле, — торкається рук Тайлера. Він ухилиється, гольф-корт вихляє. Берні дає хлопчику стусана «Тазером», бурчить.

— Наступного разу ударю струмом! Обіцяю!

Попереду змія, звиваючись, перетинає зарослу, вистелену гравієм дорогу, і Тай тихо скрикує, зціпивши зуби. Він не любить змій, не хотів торкнутися навіть безневинного маісового полозу, якого місіс Лочер принесла до школи, а ця — завбільшки з пітона, з рубіновими очима і отруйними зубами, які змушують її рот постійно шкіритися.

— Вперед! Їдь! — «Тазер» мерехтить перед очима.

Кепка, через неї гуде у вухах. *За вухами.*

Дорога звертає ліворуч. Деревя, з яких звисає щось схоже на важкі щупальці, нахилиється над нею. Кінчики щупальців лоскочуть плечі Тая і його оголену шию, від цього біжуть мурашки по тілу.

Наш хлопшишик...

Він чує це в голові, незважаючи на кепку. Цей голос слабкий, далекий, але він є.

Нашишиши хлопшишишишик... тааааак... такшишиши...

Берні з оскалом посміхається.

— Чуєш їх, так? Ти їм подобаєшся. Мені теж. Ми всі тут друзі, бачиш? — Оскал змінює гримаса. Він знову хапається за закривавлений живіт. — Проклятий старий, сліпий дурень. — Він важко дихає.

Тоді раптом дерева зникають. Гольф-корт повільно виїжджає на зловісну рівнину. Кількість кущів зменшується, і Тай бачить, що далі вздовж дороги — скелясті провалля: пагорби опускаються і здіймаються під похмурим сірим небом. Кілька птахів неймовірних розмірів ліниво кружляють. Кошлате створіння, опустивши плечі та похитуючись, прямує до вузької ущелини і зникає там раніше, ніж Тай може побачити, що воно таке... але він тим не сильно переймається.

Стукіт і гуркіт машин сильнішає, аж земля здригається. Звук ударів палейбійних установок, брязкіт давніх механізмів; скрипіння коліс. Тайлер відчуває, що кермо гольф-карта вібує в руках. Попереду ця вузька під'їзна дорога закінчується і переходить у широкий, добре втоптаний ґрунтовий шлях. З протилежного боку — стіна з круглих білих каменів.

— Це ти чуєш звуки потужної станції Багряного Короля, — каже Берні. Він говорить з гордістю, за якою приховується чималий відголосок страху. — Велика Комбінація. Мільйон дітей померли на цих ременях і ще хтозна скільки їх тут помре. Але це не для тебе, Тайлере. На тебе може чекати велике майбутнє. Але спершу я заберу своє. Обов'язково.

Він простягає вкриту кров'яними прожилками руку і гладить верхню частину сідниці Тая.

— Хороший агент заслуговує на десять відсотків. Навіть такий старий шкарбун, як я, знає це.

Рука смикається назад. І дуже добре. Тай уже ледь не закричав і стримувався лише завдяки думкам про Міллер-Парк і хорошого старого Джорджа Ретбуна. *«Якби я справді подався на Півний Конкурс, — подумав він, — то нічого цього б не сталося».*

Але в той же час він думає, що це, швидше за все, не зовсім так. Є речі, які відбуваються, бо так мало бути. *Так мало бути.*

Йому лише залишається сподіватись, що те, чого хоче це жахливе створіння — не одна з таких неминучих речей.

— Повертай ліворуч, — бурмоче Берні, спираючись на спинку сидіння. — Три милі, плюс-мінус. — І коли Тайлер звертає, то бачить щось схоже на стрічки туману, які тягнуться від землі увись, хоча це не туман. Це стрічки диму.

— Шеол, — каже Берні, неначе читаючи його думки. — Крізь нього пролягає один-єдиний шлях — Конге-роуд. Якщо з нього з'їхати, то можна натрапити на те, що розірве тебе на шматки, просто щоб почути твій крик. Мій друг сказав мені, куди тебе везти. Але в нас будуть *махенькі*

зміни в планах. — Його стомлене від болю обличчя стає похмурим. Тай вважає, що це додає йому неймовірно дурнуватою вигляду. — Він зробив мені боляче. Вивертав мені кишки. Я не довіряю йому. — Тоді він починає співати жахливу дитячу пісеньку: — Карл Бірстоун, містеру Маншану вірити не можна! Не можна! Не можна!

Тай нічого не говорить. Він зосереджується на тому, щоб гольф-корт їхав серединою Конге-роуд. Ризикуючи, він на мить оглядається назад, але дім зник серед тропічної зелені, а також за розмитими пагорбами.

— Він отримає своє, але я отримаю своє. Ти чуєш мене, хлопчику? — Коли Тай нічого не відповідає, Берні показує на «Газер»: — *Ти чуєш мене, ти, мавпо-підтирайло?*

— Так, — каже Тай. — Так, безперечно.

«Чому ти не вмираєш? Господи, якщо Ти є. Чому б Тобі не спуститись і не встромити пальці у його слабе серце, щоб зупинити його».

Берні починає говорити підступним голосом.

— Ти глянув на стіну з білих каменів, але, думаю, ти не добре її розгледів, краще подивись ще раз.

Тайлер спрямовує погляд повз згорбленого старого. Якусь мить він не може зрозуміти... а тоді усвідомлює. Великі білі камені, які безкінечно тягнуться вздовж Конге-роуд — це не камені взагалі. Це черепи.

Що це за місце? О Боже, як йому хочеться до матері! Як йому хочеться *додому!*

Він починає плакати, його мозок онімів і гуде під кепкою, яка насправді лише схожа на головний убір. Тай їде на гольф-корті все глибше і глибше на Випалені Землі. В Шеол.

Порятунок — будь-яка допомога — ще ніколи не здавались такими недосяжними.

Коли Джек і Дейл ступають у прохолодне завдяки кондиціонеру повітря «Сенд Бар», то бачать, що там нікого немає, окрім трьох людей. Шнобель і Док за барною стійкою, а перед ними стоять безалкогольні напої. Це можна розцінювати, як ознаку кінця світу, думає Джек. Далеко в затінку (ще трішки — і він фактично заховається в кухню) принишк Смердючий Сир. Від обох байкерів надходить погана вібрація, і Смердючий не хоче потрапити під гарячу руку. По-перше, він ніколи не бачив Шнобеля і Дока без Мишеняни, Сонні і Диктатора Білла. А також... О Боже, це каліфорнійський детектив і чортів начальник поліції.

Музичний автомат вимкнено, тому не світиться, а от телевізор увімкнений, і Джек зовсім не здивований побачити на каналі «АМС» фільм за участі його матері і Вуді Строуда. Він намагається пригадати назву фільму і за мить згадує: *«Руйнівний експрес»*.

— Можливо, ти не захочеш вплутуватися в це, Беа, — каже Вуді. В цьому фільмі Лілі грає багату спадкоємицю Беатріс Лодж, котра приїхала на захід і стала бандиткою, здебільшого, щоб позлити суворого батька. — Схоже, це буде останній заїзд нашої банди.

— Добре, — каже Лілі. Її голос незворушний, а очі ще незворушніші. Картина жахлива, але вона, як завжди, з головою поринула у свій образ. Джек не може стримати посмішку.

— Що? — запитує його Дейл. — Увесь світ збожеволів, то чого ж тут посміхатися?

На екрані Вуді Строуд каже:

— Що означає *добре*? Увесь світ збожеволів.

Джек Соєр каже дуже тихо:

— Ми маємо пристрелити їх якомога більше. Дамо їм добрячого прочухана.

На екрані Лілі каже те ж саме до Вуді. Вони обоє стоять за крок від «Руйнівного експресу» і від того, як полетять голови — хороші, погані, потворні.

Дейл здивовано дивиться на свого друга.

— Я знаю майже всі її ролі напам'ять, — каже Джек, виправдовуючись. — Зрозумій, вона була моєю матір'ю.

Перш ніж Дейл може відповісти (очікуючи, щоб щось спало йому на думку), Джек приєднується до Шнобеля і Дока в барі.

Він дивиться на годинник з написом «Кінгсленд Ель» поруч з телевизором і бачить, що вже 11:40. Вони мають бути там рівно опівдні. Для таких обробок полудень — найкраща пора, чи не так?

— Джеку, — каже Шнобель і киває. — Ти як, друже?

— Не так уже й погано. Хлопці, ви озброєні?

Док піднімає жилет, показуючи руків'я пістолета.

— Це «Кольт 9». У Шнобеля такий же. Хороша зброя. Все зареєстровано і узаконено. — Він дивиться на Дейла. — Ти з нами, так?

— Це моє місто, — каже Дейл, — до того ж Рибак щойно вбив мого дядька. Я не багато зрозумів з того, що розповів мені Джек, та все ж достатньо. І якщо він каже, що є шанс повернути хлопчика Джуді Маршалл, думаю, ми маємо спробувати. — Він дивиться на Джека. — Я прихопив для тебе револьвер. Автоматика фірми «Ругер». Він в авто.

Джек мимовільно киває. Він не сильно переймається зброєю, оскільки більше ніж переконаний, що коли вони переступлять на інший бік, то вона перетвориться на щось інше. Спис, можливо, дротики. Можливо, навіть рогатки. Це буде «Руйнівний експрес», так — останній заїзд банди

Сойера. Хоча він і сумнівається, що це буде як у старому фільмі шістдесятих, проте «Ругер» він візьме, оскільки він йому може знадобитися, коли вони ще будуть по цей бік, тут ніхто нічого не може передбачити, чи не так?

— Готовий їхати? — запитує Шнобель у Джека.

Його глибоко запалі очі стривожені. Джек припускає, що Шнобель недовго спав цієї ночі. Він ще раз здимає погляд на годинник і вирішує — причиною того є лише забобонність, — що ще рано їхати до Чорного Дому. Вони залишать «Сенд Бар» не раніше, ніж стрілки годинника з написом «Кінгсленд-Ель» показуватимуть рівно полудень. У магічний час Гарі Купера.

— Майже, — каже він. — Шнобелю, ти взяв карту?

— Я взяв її, але чомусь мені здається, що вона тобі не потрібна, чи не так?

— Можливо, й так, — каже Джек, — але я хочу перестрахуватися.

Шнобель киває.

— Абсолютно з тобою згоден. Я й сам відправив свою благовірну до матері в Айдахо. Після того що сталося з бідним Мишеням, мені не довелося її довго переконувати. Раніше я ніколи не випроваджував її. Навіть під час заворушок з паганістами. Але цього разу в мене погане передчуття. — Він вагається, а тоді продовжує, — у мене передчуття, що жоден з нас звідти не повернеться.

Джек кладе руку на мускулисте передпліччя Шнобеля.

— Ще не пізно відмовитись, я не буду засуджувати.

Шнобель задумується, а тоді хитає головою.

— Іноді Емі приходять до мене в снах, ми розмовляємо. Як я зможу з нею розмовляти, якщо знатиму, що не помстився за неї? Ні, чуваче, я йду.

Джек дивиться на Дока.

— Я зі Шнобелем, — каже Док. — Іноді треба просто встояти. Та й після того, що сталося з Мишеням... Він знижує плечима. — Бозна що ми могли підхопити від нього або

від того клятого дому. Цілком можливо, що майбутнє і так буде для нас коротким.

— Що з Мишеням? — запитує Джек.

Док видає короткий смішок.

— Як він і казав, приблизно о третій годині ранку ми просто змили старого Мишеня в каналізацію. Залишилися лише піна і волосся. — Він скривлюється, неначе в нього бурчить у шлунку, а тоді перехилиє свій стакан з «Колою».

— Якщо ми зібралися щось робити, — вигукує Дейл, — то давайте просто зробимо це.

Джек здійсмає погляд на годинник. Зараз 11 : 50.

— Скоро.

— Я не боюсь померти, — раптом каже Шнобель. — Я навіть не боюсь диявольського пса. Як ми зрозуміли, він вразливий, якщо дати йому достатню кількість куль. Найгірше — це *відчуття*, які викликає цей дім. Повітря густе. Болить голова. М'язи стають ватними. — Далі він продовжує говорити з неймовірно чітким британським акцентом: — Гірше за будь-яке похмілля, друже.

— Найгірше в мене болів живіт, — каже Док. — А також...

Він замовкає, оскільки ніколи раніше не говорив про Дейзі Темперлі, дівчинку, яку вбив, наспіх заповнивши рецептурний бланк. Він бачив її так само чітко, як бачить зараз ковбоїв по телевізору в «Сенд Бар». Вона була білявкою. З карими очима. Іноді він просив її посміхнутися (навіть коли було сильно боляче), співаючи їй пісеньку Ван Моррісон про карооку дівчинку.

— Я йду туди заради Мишеняти, — каже Док. — Я *мушу*. Але це місце... це погане місце. Ти навіть не уявляєш. Тобі здається, що ти розумієш, але насправді, це не так.

— Я розумію набагато більше, ніж ти думаєш, — каже Джек.

Тоді замовкає і замислюється. Чи пам'ятають Шнобель і Док слово, яке сказав Мишеня перед смертю? Чи пам'ятають вони *діямба*? Мали б пам'ятати, вони були там і бачили, як

книжки вислизнули з полиць і зависли в повітрі, коли Джек промовив це слово... Проте він майже переконаний, якщо їх запитати зараз про це, то вони лише здивовано подивилися б на нього. Частково тому, що *дімба* важко запам'ятати, як і точне місцезнаходження дороги до Чорного Дому, яка звертає з аж ніяк не пов'язаного з невезінням Шосе-35. Але в основному тому, що це слово звучало лише для Джека, сина Філа і Лілі. Він ватажок банди Соєра, тому що він інший. Він подорожував і досі подорожує.

Що йому варто розповісти їм? Мабуть, нічого. Але вони мають повірити, а для цього треба вжити слово, яке промовив Мишеня. У глибині душі він знає, що має обережно застосовувати його — *дімба* — це наче рушниця, яку можна використати лише стільки разів, скільки закладено в ній набоїв, не більше — і йому зовсім не хочеться вживати це слово так далеко від Чорного Дому, але він змушений. Вони мають повірити. Інакше їхня смілива спроба врятувати Тая, ймовірно, закінчатся тим, що вони всі стоятимуть на колінах перед Чорним Домом із закривавленими носами та очима, випльовуючи в отруйне повітря зуби. Джек може сказати, що більшість цієї отрути надходить з їхньої власної свідомості, але цього не буде достатньо. Вони мають повірити.

Крім того, зараз лише 11 : 53.

— Лестере, — каже він.

Бармен уже давно зачайвся біля дверей кухні. Не підслуховуючи — він надто далеко від них, — просто не хотів потрапляти на очі і привертати до себе увагу. Та все ж так чи інакше привертає.

— У тебе є мед?

— М-ед?

— Його бджоли роблять, Лестере. «Аферисти роблять гроші, а бджоли мед».

По очах Лестера видно, що він зрозумів.

— Так, звичайно. Я використовую його для приготування «Кентукі Гетвейс». Також...

— Викладай на бар, — каже йому Джек.

Дейл, не стримуючись, обурюється.

— Якщо часу так мало, як ти кажеш, Джеку...

— Це важливо. — Він спостерігає, як Лестер Мун ставить маленьку пластикову приплюснуту пляшечку з медом на бар.

Несподівано з'являється думка про Генрі. От кому би сподобалося те диво, яке він збирається продемонструвати! Але заради Генрі він би не показував цих трюків. Йому не довелося б марно витратити дорогоцінну силу слова. Генрі повірив би одразу, так само, як повірив, що він міг би доїхати від Тремпелю до Френч Лендінга — до *місяця*, якщо на те пішло, — якби хтось дав йому шанс і ключі від авто.

— Я принесу ще, — сміливо каже Лестер. — Мені не шкода.

— Просто поклади на край стійки, — каже йому Джек. — Цього досить.

Він робить, як йому кажуть. Пляшка має форму ведмедика. Її зігріває без шести хвилин полуднішнє сонце. В телевізорі почалась стрілянина, яку Джек ігнорує. Він ігнорує все, зосереджуючи думки, як промені сонячного світла крізь збільшуване скло. На мить він відпускає їх, залишаючи в голові лише одне-єдине слово:

(ДІЯМБА)

Спершу він чує тихе дзижчання. Воно зростає і переходить у щось схоже на гул безпілотної ракети. Шнобель, Док і Дейл оглядаються навколо. Якусь мить нічого не відбувається. А тоді осяяний сонцем вхід до бару тьмяніє. Таке враження, неначе до «Сенд Бар» запливла дуже маленька дощова хмаринка...

Смердючий Сир видає здавлений крик і, махаючи руками, відходить назад.

— Оси! — кричить він. — Це оси! *Рятуйтесь!*

Але це не оси. Док і Лестер Мун могли б не знати цього, але Шнобель і Дейл Гілбертсон — хлопці з села. Вони

одразу ж упізнають, що це бджоли. Джек тим часом тільки дивиться на рій. Піт виступає йому на чолі. Він щосили зосереджується на тому, що він хоче, щоб бджоли зробили.

Вони оточують пляшечку з медом такою щільною хмарою, що її майже не видно. Дзижчання стає голоснішим, і пляшка починає підніматися, похитуватись з боку в бік, як крихітна ракета з не зовсім вдалою системою наведення. Вона повільно хитається туди-сюди вбік банди Соїєра. Бджоли несуть пляшку в шести дюймах над баром. Джек простягає руку. Пляшка опускається на долоню. Джек стискає пальці. Операцію завершено.

За мить бджоли піднімаються над його головою і їхнє дзижчання конкурує з голосом Лілі, котра кричить:

— Залиште цього високого виродка мені! Це він згвалтував Стеллу!

Потім бджоли стрімко рухаються до дверей і зникають.

На годиннику з написом «Кінгсленд Ель» — 11:57.

— Свята Марія, матір Божа, — шепоче Шнобель.

Його величезні очі, здається, зараз викотяться з орбіт.

— Як на мене, то ти добряче приховував свої таланти, — каже Дейл нерівним голосом.

З-за барної стійки чується гуркіт. Лестер Смердючий Сир Мун уперше у своєму житті знепритомнів.

— Тепер нам час іти, — каже Джек. — Шнобелю, ви з Доком будете їхати попереду. Ми їхатимемо позаду на автомобілі Дейла. Коли доберетеся до дороги і знаку з написом «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», не звертайте, просто припаркуйтеся там. Далі ми поїдемо на авто, але спершу треба змастити під носом. — Джек простягає приплюснуту пляшечку у формі Вінні-Пуха, трохи брудну в тому місці, де Лестер зазвичай стискає її. — Ми можемо навіть натерти в ніздрях. Трохи липке, та все ж краще, ніж блювати.

В очах Дейла з'являється схвалення.

— Це те ж саме, що змастити бальзамом «Вікс» перед тим, як іти на місце злочину, — каже він.

Це взагалі не те, але Джек киває. Тому що головне — віра.

— Це спрацює? — висловлюючи сумнів, запитує Док.

— Так, — відповідає Джек. — Ти відчуватимеш дискомфорт, без сумнівів, але він не буде сильним. Тоді, коли ми перейдемо... ну в інше місце. Тоді він зовсім зникне.

— Я думав, дитина в домі, — каже Шнобель.

— Мабуть, він уже не там. Дім... це всього лише червоточина, яка відкриває інший... — Джек хоче сказати *світ*, але він чомусь не думає, що це світ, це не те саме, що Території. — В інше місце.

По телевізору в Лілі щойно влучило близько шести куль, вона помирає, і Джеку як дитині нестерпна ця сцена, але принаймні вона падає стріляючи. Вона забирає з собою кілька виродків, враховуючи того високого, який згвалтував її подружку, — бодай це добре. Джек сподівається, що зможе зробити те ж саме. Більше того, він сподівається, що зможе повернути Тайлера Маршалла його матері й батьку.

Поруч із телевізором стрілки годинника перестрибують з 11:59 на 12:00.

— Ходімо, хлопці, — каже Джек Соєр. — По конях, поїхали.

Шнобель і Док сідлають своїх залізних коней. Джек і Дейл ідуть до поліцейського автомобіля капітана, тоді зупиняються, коли «Форт Експлорер» звертає на автостоянку перед «Сенд Бар», буксує по гравію і поспішає до них, залишаючи хвіст пилу.

— О Господи, — бурмоче Дейл.

По надто маленькій бейсболці, яка безглуздо виглядає на маківці водія, Джек може визначити, що це Фред Маршалл. Але якщо батько Тая хоче приєднатися до рятувальної команди, то він не має шансів.

— Дякувати Богу, я встиг! — Фред кричить, вивалюючись зі свого пікапа. — Дякувати Богу!

— Хто наступний? — запитує Дейл. — Венделл Грін? Том Круз? Джордж Буш, рука об руку з клятою міс Все-світ?

Джек фактично не чує його.

Фред витягує довгий, важкий пакунок з багажника пікапа, і Джеку цікаво, що там. Можливо, гвинтівка, але він трохи сумнівається щодо цього.

Джек раптом відчуває, що пляшка, яку піднімали бджоли, діє не так сильно, як діяла раніше. Він прямує вперед.

— Агов, хлопці, поїхали! — кричить Шнобель. Він заводить свого «гарлея». — Давайте...

Шнобель *скрикує*. Док також, коли заледве не вилітає з мотоцикла, що тримає стегнами. У Джека відчуття, що в голову вдарила блискавка, його скручує, і він опиняється біля Фреда, котрий також щось голосно белькоче. Якусь мить вони обоє чи то танцюють з довгим предметом, який привіз Фред, чи то намагаються вирвати його один у одного з рук.

Не піддався впливу лише Дейл Гілбертсон, котрий ніколи не був на Територіях, ніколи не наближався до Чорного Дому і не був батьком Тая Маршалла. Хоча він теж відчув, як щось заворушилося в його голові, щось на зразок внутрішнього крику. Світ здригнувся. В ньому, здається, стало більше кольорів, більше вимірів.

— Що це було? — кричить він. — Хороше чи погане? Хороше чи погане? *Що це, в біса, відбувається?*

Якусь мить ніхто не відповідає. Вони надто приголомшені, щоб відповісти.

В той час як рій бджіл підносить пляшку з медом над барною стійкою, в іншому світі Берні каже Таю Маршаллу повернутись обличчям до стіни, чорт забирай, просто обличчям до стіни.

Вони в маленькій огидній халупі. Брязкіт машин зовсім близько. Тай також чує крики, ридання, суворі вигуки, а та-

кож ляскання нагайок. Тепер вони вже зовсім близько до Великої Комбінації. Тай бачив за півмилі на схід, як із задимленої ями здіймалась аж до хмар величезна металічна споруда. Цей хмарочос було побудовано за чийось божевільним задумом, мов колекція Гольберга Руба: риштаки, кабелі, ремені, платформи, — і в рух механізми приводять діти, що повільно йдуть і йдуть, обертаючи ремені, що піднімають величезні важелі. Оповито це все червоним димом і смердючим запахом.

Коли Тай їхав за кермом гольф-карта, а Берні, схилившись, сидів на пасажирському сидінні зі спрямованим на Тая «Газером», повз них проходили дві групи чудернацьких зелених чоловіків. Риси їхніх облич були непропорційними, шкіра вкрита лускою, як у рептилій. Вони були одягнені в туніки з напіввичиненої шкіри, на якій ще залишались клаптики хутра. Більшість з них несли списи, деякі мали батоги.

Берні казав, що це *наглядачі*. Вони *стежать, щоб колеса були в постійному русі*. Він почав сміятися, але той сміх змінився на стогін, а стогін — на різкий, захеканий, пронизливий крик болю.

«Добре, — холодно подумав Тай. А тоді використав улюблене слово Еббі Векслера: — *Якогога швидше вмирай, дідько б тебе вхопив*».

Десь за дві милі від Чорного Дому вони приїхали до величезної дерев'яної платформи ліворуч від них. З неї стирчало щось схоже на порталний кран. Від верхівки майже до дороги тягнулася довга жердина, з якої звисав ряд мотузок, на кінці пошарпаних жарким пекельним вітром. Під платформою на мертвій землі, яка ніколи не бачила сонця, були безладно розкидані кістки і давні купи білого пилу. З одного боку була велика купа взуття. Чому вони брали одяг, але залишали взуття, було питанням для Тая, на яке він, мабуть, не зміг би відповісти, навіть якби не був одягнений у кепку (*осоплифим хлопшихам осоплифі їхрашхи*),

але на думку спала незв'язна фраза «Звичай країни». Здається, так іноді казав його батько, але він не впевнений. Йому навіть удалося пригадати обличчя батька, але нечітко.

На жердині сидять ворони. Вони штовхають один одного, повертають голови, слідкуючи за енергійним «І-Зет-Гоу». Серед них немає того особливого ворона, чие ім'я Тай не міг пригадати, але він знав, чому вони тут — чекають нагоди пощипати свіже м'ясо. Щоб мати можливість поласувати новими мертвими очима, не говорячи вже про пальчики босого мерця.

За купою викинутого взуття, що гниє, видніється звивистий шлях на північ, за задимлений пагорб.

— Станція Гауз-роуд, — каже Берні, мабуть, швидше собі, ніж Таю, будучи, здається, на межі марення. Хоча «Та-зер», що й досі спрямований на шию Тая, навіть не здригнеться. — Саме сюди я мав привести особливого хлопчика: *«Прифести осоплифого хлопшиха»*. Сюди приводять особливих. Містер Маншан відправився за моно. Монопоїздом Кінцевого Світу. Колись було два інших — Патрісія... і Блейн. Вони зникли. Збожеволіли. Наклали на себе руки.

Тай мовчки їхав за кермом карта, але він був переконаний, що якщо хтось і з'їхав із глузду, то це Берн-Берн (і стає ще божевільнішим, нагадує він собі). Він знав, що монорейкові поїзди існують, він навіть їхав на одному такому у Дісней Ворлд в Орlando, але щоб поїзди називались Блейн і Патрісія? Це вже занадто.

Станція Гауз-роуд залишилася позаду. Попереду наближалась іржаво-червона і чавунно-сіра Велика Комбінація. Тай бачив, як похиленими ременями рухалися мурашки. Діти. Деякі з них із інших світів, мабуть, світів, суміжних з цим, але було багато із його світу.

Діти, чії обличчя на якийсь час з'являлись на коробках з-під молока, а тоді зникали назавжди. Трохи довше вони, звичайно, існували в серцях батьків, але з часом забувалися, перетворювалися із яскравих спогадів на старі фото-

графії. Дітей вважають мертвими, похованими десь у неглибоких могилах збоченцями, які використали їх, а тоді викинули як непотріб. Натомість, вони були тут, у будь-якому випадку, дехто з них. *Багато* хто з них. Намагаються тягти важелі, крутити колеса, переміщати ремені, в той час як жовтоокі, зеленошкірі наглядачі ляскають їх батогами.

Коли Тай спостерігав за ними, одна з мурашиних цяток впала зі звивистої, оповитої паром, будівлі. Йому здалося, що він почув переляканий вереск. Або, можливо, це був крик полегшення?

— Чудовий день, — ледь чутно промовив Берні. — І був би він ще кращим, якби я щось поїв. У мене завжди покращується настрій... завжди, коли я щось поїм. — Його старезні очі розглядали Тая з несподіваним теплом, примружуючись у куточках. — Найкраща їжа — сіднички немовляти, але твої теж будуть нічого. Так, досить таки нічого. Він сказав привести тебе на станцію, але я не впевнений, що він дасть мені мою частку, мою винагороду. Можливо, він і чесний... можливо, він досі мій друг... але, думаю, що спершу, я маю взяти свою частку *знизу* і надалі буду спокійним. Зрештою, більшість агентів беруть десять відсотків зверху.

Він простягнув руку і тицьнув трохи нижче попереку Тая. Навіть через джинси Тай відчув міцний, тупий ніготь старого. Пролунав хрипкий, болісний сміх, і Тай побачив, не без задоволення, яскраві бульбашки крові між потрісканими губами старигана.

— *Знизу*, зрозумів? — Ніготь знову тицьнув Тая у сідницю.

— Зрозумів, — каже Тай.

— Це аж ніяк не вплине на твоє вміння руйнувати, — сказав Берні. — Просто *щораз*, щоб пукнути, тобі доведеться добряче ховатись! — ще хрипкіший сміх. Так, він марить, марить або вже близький до цього — хоча й тримає

«Тазер» незворушно. — Поїхали далі, хлопчику. Ще з півмилі по Конге-роуд. Коли побачиш маленьку халупу з бляшаним дахом, звернеш до неї. Вона має бути праворуч. Це особливе місце. Особливе для мене. Звернеш туди.

Тай, не маючи іншого вибору, так і зробив. І тепер...

— Роби те, що я тобі кажу! Обличчям до стіни, чорт забирай! Підведи руки вгору і стромляй, крізь ці петлі!

Не те щоб Тай сильно чіплявся до слів, проте він переконаний, що назвати ці металеві кільця петлями було повною нісенітницею. Те, що звисає з дальньої стіни, — кайдани.

Паніка затріпотіла в його голові, як згряя маленьких пташок, загрожуючи затьмарити думки. Тай з усіх сил намагається триматися — непохитно тримається. Якщо він буде волати і кричати, це буде його кінцем: або старий вб'є, членуючи на частини, або стариган відведе в ще жахливіше місце, яке він називає Дін-та. У будь-якому випадку, Тай більше ніколи не побачить своїх матері чи батька. Чи Френч Лендінга. Але якщо він зможе залишатись при свідомості, дочекатись шансу...

О, але це важко. Кепка, яка на ньому, трохи допомагає — вона має ефект гальмування, що дає можливість стримувати паніку, — але надзвичайно важко. Він не перша дитина, яку старий приводить сюди, так само, як не першим він був, хто провів довгі, повільні години в камері будинку цього старого.

У лівому кутку цього хліва стоїть почорнілий, засалений набір для барбек'ю під залізною коробкою димаря. Гриль підключений до кількох газових балонів з трафаретними написами «ПРОПАН "ЛА-РІВ'ЄР"» з обох боків. На стіні висять рукавиці, лопатка, щипці, щіточка для змащування сковорідки і виделки для смаження м'яса. Там також є ножиці, відбивні молотки і щонайменше чотири ножі з неймовірно гострими лезами. Один із них навіть схожий на

шпагу. Поруч висить брудний фартух із видрукуванням на ньому написом «ВИ МОЖЕТЕ ПОЦІЛУВАТИ КУХАРЯ».

Запах в повітрі нагадує Таю про минулорічний пікнік, на який його взяли мама і тато на День праці. Цей пікнік назвали «Майї Вуві», оскільки головною його ідеєю було те, щоб людям, які туди прийдуть, здалося, що вони провели день на Гаваях. У центрі парку Ла Фоллетт був великий майданчик для барбекю, здебільшого всі жінки були в спідницях із сухої трави, а чоловіки одягнені в яскраві сорочки з малюнками птахів і тропічного листя. Над палаючою ямою в землі запікалися цілі поросята, і запах був там такий самий, як у цьому хліві. Однак тут запах затхлий... і старий... і...

«І не зовсім свинячий, — думає Тай. — Це...»

— Мені весь день отак стояти і вичитувати тобі мораль, гнидо ти?

«Тазер» тріщить і шипить. Поколюючий виснажливий біль пронизує шию Тая. Його сечовий міхур не втримується, і він, будучи не в змозі завадити тому, мочиться в штани, навіть не усвідомлюючи того. Звідкись (з далекої-далекої галактики) простягається вже тремтлива, хоча досі сильна, рука і штовхає Тая до стіни з кайданами, привареними до сталевих пластин, які прикріплені на висоті приблизно п'ять з половиною футів над землею.

— Туди! — кричить Берні і втомлено, істерично сміється. — Я так і знав, що зрештою ти все ж отримаєш один на щастя. Розумний хлопчик, правда? Маленький розумник! Тепер встромляй руки в петлі, і більше жодних дурниць, — щоб втриматись і не вдаритись обличчям об стіну хліва, Тай простягає перед собою руки.

Його очі тепер майже за крок від дерев'яної стіни, і він може добре розгледіти старі закривавлені прошарки. Ці шари стали вже свого роду *щитом*. Ця кров має давній, металічний затхлий запах. Земля під ногами шпариста. Схожа на желе. Бридка. Це може бути ілюзією. Але Тай знає: те, що відбувається — реальність. Це трупна земля.

Можливо, старий не постійно готує тут — можливо, така розкіш не завжди випадає йому — але це місце йому подобається, — як він сказав, воно особливе для нього.

«Якщо я дозволю йому замкнути мої руки в кайдани, — думає Тай, — то мені настане кінець. Він різатиме мене. І щойно почне різати, то не зможе зупинитися, незважаючи ані на містера Манчін, ані на будь-кого іншого».

Остання думка здається навіть не його. Він неначе чує голос матері в голові. Його матері або когось схожого на неї. Тай заспокоюється, зграя птахів паніки раптом зникає, і в його голові прояснюється настільки, наскільки це дозволяє кепка. Він знає, що йому треба зробити чи намагатися зробити.

Він відчуває, як наконечник «Газера» прослизає між його ніг, і думає, що змії з повним ротом отруйних зубів, які звивалися по зарослій дорозі, приповзли сюди.

— Встромляй руки в петлі, а інакше я підсмажу твої яйця, як устриці. — Це звучить, як *уштгисі*.

— Гаразд, — каже Тай. Він говорить високим, плаксивим голосом, сподіваючись таким чином продемонструвати, що до смерті наляканий. Бозна, як саме це мало б звучати. — Гаразд, гаразд, лише не чіпайте мене, я все зроблю, бачите? Бачите?

Він встромляє руки в петлі, які великі і просторі.

— Вище! — Він досі чує буркотливий голос у вухах, але принаймні «Газера» між ногами вже немає.

— Встромляй, скільки можеш!

Тай робить, як він каже. Кайдани закріплюються далі від зап'ястка. Його руки нагадують морську зірку в темряві. За спиною він знову чує незначне металеве дзенькання, оскільки Берні порпається у своєму мішечку. Тай розуміє. Можливо, кепка трохи й гальмує його думки, але це надто очевидно. У старого виродка там наручники, які використовувалися вже багато-багато разів. Він одягне їх на зап'ясток Тая за

кайданами, і тоді хлопець буде стояти — чи звисати, якщо втратить свідомість, — тоді як старий монстр різатиме його на шматки.

— Тепер слухай, — каже Берні. Він досі важко дихає, але, здається, трохи *ожив*. Перспектива, що він зможе поїсти, освіжила його, повернула чимало життєвої енергії. — Я спрямовую на тебе шокер однією рукою, а другою збираюсь одягнути наручник на твоє ліве зап'ястя. Якщо ти поворухнешся... чи *смикнешся*, хлопчику... отримаєш розряд. Зрозумів?

Тай киває на фоні закривавленої стіни.

— Я не рухатимусь, — говорить він невиразно. — Чесно.

— Я зроблю це так: спершу одну руку, потім другу.

В його голосі вчувається огидне самозадоволення. Він боляче притискає «Тазер» до спини між лопатками Тая. Старий бурчить від того, що докладаеть зусиль і перехиляється через ліве плече Тая. Тай відчуває запах поту, крові й старості. *«Це як в "Гензель і Гретель", — думає він, — тільки в нього немає печі, щоб вкинути туди свого катівника».*

«Ти знаєш, що робити, — спокійно каже йому Джуді. — Можливо, він не дасть тобі шансу. Якщо не дасть, то не дасть. Але якщо дасть...»

Наручник сповзає по лівому зап'ястку. Берні тихо огидно бурчить Таю на вухо. Старий тягнеться... «Тазер» переміщується з місця... але не настільки, наскільки хотілося б. Тай стоїть спокійно, коли Берні затягує і застібає наручник. Тепер ліва рука Тая прикута до стіни хліва. Від його лівого зап'ястя вниз звисає сталевий ланцюг і наручник, який Берні має намір одягнути йому на праву руку.

Старий, задихаючись, з усіх сил переміщується праворуч, він простягає руку перед Таєм і намагається намацати наручник, що звисає. «Тазер» знову впивається в спину. Якщо старий дотягнеться, то Таю гаплик, і він уже майже хапає наручник, але той, як маятник, відхиляється назад,

і Берні доводиться добряче потягнутися вперед, щоб дістати його. Кістлява щока лягає на праве плече Тая. І коли він нахиляється, щоб дотягнутись до звисаючого наручника, Тай відчуває, що натиск «Тазера» слабшає, а тоді зникає.

«Зараз! — Кричить Джуді у Тая в голові. Або, можливо, Софі. Чи, можливо, вони обоє, разом. — Зараз, Таю! Це твій шанс, іншого не буде!»

Тай опускає праву руку і витягує її з кайданів. Йому не варто навіть намагатися відштовхнути Берні від себе — старий монстр важить фунтів на шістдесят більше від нього — він лише змінює центр тяжіння, звільняючи від ваги плече, і це спричиняє сильний біль в лівому плечі і зап'ястку, закутому в кайдани.

— Що... — починає Берні.

Але Тай намацує правою рукою те, що хотів: в обвислій торбині яйця старого. Він стискає їх з усією силою. І відчуває, як яечка монстра стискаються один з одним; відчуває, як одне з них тріскається і чавиться. Тай кричить, цей крик висловлює переляк, жах і дикий триумф.

Берні, заскочений абсолютно зненацька, виє. Він намагається звільнитися, але Тай вхопився мертвою хваткою. Його ручка — така маленька, така, здавалося б, нездатна на серйозну оборону — перетворилася на лапу. Це був саме той момент, коли Берні варто було б застосувати «Тазер», але виявляється, його рука порожня. «Тазер» лежить на давній, встеленій товстим шаром крові підлозі.

— *Відпусти! БОЛИТЬ! Бол...*

Перш ніж він закінчує, Тай смикає стару порожню торбину в старих бавовняних штанах; він смикає зі всією панічною силою, і там щось відривається. Слова Берні плавно переходять у виття агонії. Він не міг собі навіть уявити, що біль може бути таким сильним... як і не міг подумати, що йому самому доведеться його пережити.

Але цього замало. Голос Джуді каже, що цього замало, так чи інакше, і Тай має знати це. Він зробив старому бо-

ляче — Еббі Векслер сказав би «відірвав йому яйця», — але цього замало. Він відпускає Берні й повертається ліворуч, навколо прикутої руки. Він бачить, що старий погойднується перед ним у затінку. За ним у дверях стоїть гольф-корт на фоні хмар і палаючого диму. Величезні очі старого монстра, сповнені зневіри, набрякають від сліз і витріщаються на хлопчика.

Він скоро прийде до тями, і тоді Берні, вірогідно, схопить один з ножів на стіні — чи, можливо, виделку для смаження м'яса — і заштрикає свого прикутого в'язня до смерті, вигукуючи прокльони і лайку, називатиме його мавпою, виродком, клятим підтирайлом. Про грандіозний талант Тая він навіть не згадає. Як і не згадає про те, що містер Маншан — і аббала — позбавлять його премії. Направду кажучи, Берні — не що інше, як психічно хвора тварюка, і в будь-який момент може вирватися на свободу і вивалити свій гнів на прив'язану дитину.

Тайлер Маршалл, син Фреда і хороброї Джуді, не дає Берні такого шансу. В останні хвилини їхньої поїздки на карті Тай неодноразово думав над словами старого про містера Маншана — *він зробив мені боляче, тягнув мене за кишки* — і сподівався, що йому теж випаде нагода зробити те ж саме. У нього з'являється такий шанс. Його ліва рука безжально звисає з кайданів, а праву він різко висуває вперед. Просуває її крізь дірку в сорочці Берні. Крізь дірку, яку Генрі зробив своїм викидним ножем. Раптом Тай намацує щось липке і вологе і витягує клубок кишок через дірку в сорочці Чарльза Бенсайда.

Берні підводить голову вгору до стелі хліва. Його щелепа судомно клацає, на зморшкуватій старій шиї виділились зв'язки, він сильно і розпачливо реве. Берні намагається відійти назад, і це, мабуть, найгірше, що може зробити людина, коли її тримають за печінку і легені. Синьо-сірі закрутки кишок товщиною з сосиски, які, мабуть, усе ще намагаються перетравити останню їжу з їдальні Макстона,

виходять зі звуком, з яким корок залишає шийку пляшки з-під шампанського. Останні слова Чарльза Чаммі Бернсайда:

— *ВІДПУСТИ, ТИ МАЛА СВИ-И-И-И-НЯ!*

Тайлер не відпускає. Натомість, зробивши петлю, несамовито трясє, несамовито трясє кишками з боку в бік, як тер'єр пацюком у зубах. Кров і жовтувата рідина бризкають з дірки в животі Берні.

— *Вмирай!* — Тайлер чує свій власний крик. — *Вмирай, ти, старий шкарбун, ДАВАЙ ВМИРАЙ!*

Берні, похитуючись, ступає ще крок назад. Його рот розтуляється, і верхній зубний протез вилітає і падає на землю. Він дивиться вниз на дві петлі власних нутрощів, які ця жахлива дитина витягує правою рукою з рани під червоночорної сорочки. Також він бачить дещо ще жахливіше: якесь біле світло навколо хлопчика. Це надає йому набагато більше сил, ніж у нього мало б бути. Це надає йому сил витягти кишки з тіла Берні, а як це боляче, як боляче, як боляче, як все це боля-я-я-я-я...

— *Вмирай!* — хлопчик кричить пронизливим голосом. — *О, будь ласка, ТИ КОЛИ-НЕБУДЬ ПОМРЕШ?*

І нарешті кінець, довго-довго очікуваний кінець — Берні падає на коліна. Його тьмянний погляд зосереджується на «Тазері», і він простягає одну тремтячу руку до нього. Перш ніж він може дотягнутися, світло свідомості полишає погляд Берні. Він не зазнав навіть сотої долі тих страждань, які заподіяв, проте отримав він таки сповна. Рівно стільки, скільки могло прийняти його старезне тіло. Берні видає грубий, схожий на каркотіння звук глибоко в горлі, і коли він падає на спину, його кишечник ще більше витягується з черевної порожнини, але він про це вже навіть не підозрює, як і про будь-що інше.

Карл Бірстоун, відомий також як Чарльз Бернсайд, відомий також як Чаммі Бернсайд, мертвий. Протягом тридцяти секунд нічого навіть не шебернеться. Тайлер Маршалл живий, але спершу він просто висить на лівій руці, що при-

кута, досі стискає в правій руці петлю кишечника Берні, вхопившись мертвою хваткою. Нарешті до нього починає повертатись свідомість і розуміння. Він підводиться на ноги і намагається вирівнятися, тим самим полегшуючи тиск на ліве плече. Він раптом усвідомлює, що його рука повністю забризкана кров'ю і що він тримає в жмені нутрощі мерця. Він відпускає їх і кидається до дверей, забувши, що все ще прикутий до стіни. Тай смикається і плече знову нагадує про біль.

«Ти молодець, — шепоче голос Джуді-Софі. — Але тобі треба швидко забиратися звідси.»

Сльози знову котяться по брудному, блідому обличчю, і Тай починає кричати що є духу.

*— Допоможіть! Хто-небудь, допоможіть мені!
Я В ХЛІВІ!*

Перед «Сенд Бар» Док досі сидить на заведеному мотоциклі, а Шнобель глушить свій, кладе його на підніжку і йде до Джека, Дейла і Фреда. Джек видер загорнений предмет, який батько Тая привіз з собою. Фред тим часом хапається за сорочку Джека. Дейл намагається приборкати чоловіка, але Фред Маршалл так захопився, що для нього на весь світ залишились тільки двоє людей: він і Голлівуд Джек Соєр.

— Це був він, чи не так? Це був Тай. *Це був мій хлопчик, я чув його!*

— Так, — каже Джек. — Так, це справді був він і ти справді чув його.

Шнобель бачить, що хоча Джек значно зблід, проте досі спокійний. Його аж ніяк не хвилює, що батько зниклого хлопчика витягнув його сорочку зі штанів. Ні, його увага зосереджена на згорненому пакунку.

— Що, заради Бога, тут відбувається? — жалібно запитує Дейл. Він дивиться на Шнобеля. — *Ти знаєш?*

— Дитина десь у хліві, — каже Шнобель. — *Правильно?*

— Так, — відповідає Джек.

Фред різко відпускає сорочку Джека і, похитуючись та схлипуючи, відходить назад. Джек не звертає на нього уваги і навіть не намагається заправити зім'яту сорочку. Він досі дивиться на пакунок. Можна навіть сказати, що він очікує побачити марки, вирізані з пакетиків з-під цукру, але ні, на ньому лише звичайний поштовий штамп. Хай би що то було, воно було адресовано особисто містеру Тайлеру Маршаллу, який живе за адресою: Френч Лендінг, Робін Гуд Лейн, 16; у тому місці, де мала б бути адреса, стояв червоний штамп: Містер Джордж Ретбун, KDCU, Пенінсуладрайв, 4, Френч Лендінг. А під штампом великі чорні літери.

— Генрі, ти ніколи не здасися, чи не так? — бурмоче Джек.

На очах з'являються сльози. Думка про життя без його старого друга вражає знову і знову, залишаючи відчуття безпорадності, втрати, тупості і болю.

— Який ще дядько Генрі? — запитує Дейл. — Джеку, дядько Генрі *мертвий*.

Проте Джек у цьому вже не такий упевнений.

— Поїхали, — каже Шнобель. — Ми маємо знайти цю дитину. Хлопчик живий, але він у небезпеці. Це ясно як білий день. Поїхали. Решту зможемо з'ясувати пізніше.

Але Джеку — який не лише чув крик Тайлера, а якусь мить дивився очима Тайлера — залишилося вже не так-то й багато з'ясувати. Фактично зрозуміти залишилось одну-єдину річ. Ігноруючи Шнобеля і Дейла, він крокує до заплаканого батька Тая.

— Фреде.

Фред, похитуючись, продовжує схлипувати.

— Фреде, якщо ти хочеш ще коли-небудь побачити свого хлопчика, то візьми себе в руки і послухай мене.

Фред здіймає погляд, у нього на голові досі безглузда маленька бейсбольна кепка.

— Що це, Фреде?

— Це, мабуть, приз за участь у змаганні, які проводяться щоліта, — Півний Конкурс. Але я не знаю, як Тай міг виграти перший приз. Кілька тижнів тому він повторював безупинно, що забув подати дані, він навіть запитав, чи я не зареєстрував його, а я, а я... ну, я гаркнув на нього. — Від цих спогадів, сльози починають бігти щоками, що заросли щетиною. — Це було приблизно в той час, коли Джуді ставала... дивною... я хвилювався за неї і просто... накричав на нього. Розумієте? — Груді Фреда здіймаються. Він ковтає сльози, і його адамове яблуко бігає вгору-вниз. Він витирає рукою очі. — А Тай... все, що він сказав: «Усе гаразд, татку». Він не розсердився на мене і не образився. Тому що він такий хлопчик, ось так.

— Як ти знав, що це треба принести мені?

— Твій друг подзвонив, він сказав мені, що листоноша приніс мені те, що я маю віднести тобі сюди. Перш ніж ти поїдеш. Він назвав тебе...

— Він назвав мене «Джек-Мандрівник»?

Фред Маршалл з подивом дивиться на нього.

— Саме так.

— Гаразд, — говорить Джек м'яко, майже розсіяно. — Ми збираємося врятувати твого хлопчика.

— Я зараз. У мене в пікапі гвинтівка...

— І там вона і залишиться. Їдь додому. Підготуй йому кімнату. Підготуй кімнату для своєї дружини. І дай нам спокійно зробити те, що ми маємо зробити. — Джек спочатку дивиться на Дейла, тоді на Шнобеля. — Давайте, — каже він. — Поїхали.

Вже за п'ять хвилин авто капітана ВПФЛ поспішає на захід по Шосе-35. Просто перед ними, як почесний караул, — Шнобель і Док їдуть пліч-о-пліч, сонце відбивається від хромованої сталі на їхніх байках. Густе листя дерев нахилилось з обох боків дороги.

Наближення до Чорного Дому означено посиленням гудінням, яке чує Джек. Він навчився відсторонюватися від будь-якого шуму, щоб той не впливав на процес мислення. Але все одно він страшенно неприємний.

Дейл дав йому «Ругер-357» — службову зброю відділку поліції, — який він встромив за пояс джинсів. Джек був здивований, наскільки легко йому було тримати його в руці, неначе він був його власний. Зброя навряд чи знадобиться їм у світі за Чорним Домом, але спершу їм треба туди дістатись, чи не так? Зі слів Шнобеля і Дока зрозуміло, що дійти туди буде не так-то вже й легко.

— Дейле, в тебе є кишеньковий ніж?

— У бардачку, — каже Дейл. Він дивиться на довгий пакунок на колінах Джека. — Я так розумію, ти хочеш розпечатати його.

— Правильно розумієш.

— Можеш тим часом пояснити кілька речей? Наприклад, коли ми дістанемося до Чорного Дому, то нам варто очікувати, що Чарльз Бернсайд вискочить із потайних дверей із сокирою в руках і почне...

— Дні, коли Чаммі Бернсайд кидався на людей, — у минулому, — каже Джек. — Він мертвий. Тай Маршалл убив його. Саме це ми і відчули перед «Сенд Бар».

Авто шефа так сильно вихляє по всій дорозі, що Шнобель озирається, дивуючись з того, що бачить у дзеркалі заднього виду. Джек різко і швидко махає йому — *їдь далі, не хвилюйся за нас* — і Шнобель знову дивиться вперед.

— *Що?* — Дейл задихається

— Хоча старий був поранений, Таю, чорт забирай, все одно довелось застосувати чималу сміливість. Сміливість і спритність водночас. — Джек вважає, що Генрі ослабив Бернсайда, а Тай *прикінчив* його. Джордж Ретбун, безсумнівно, назвав би це «подвійним аутом».

— Як...

— Витягнув з нього нутрощі. Голими руками. *Рукою*. Я більше ніж переконаний, що одна його рука, так чи інакше, прикута.

Якусь мить Дейл мовчить. Він спостерігає, як мотоциклісти попереду звертають і вітер розвіває волосся, що виглядає з-під шоломів — обов'язкових аксесуарів за законами штату Вісконсин. Джек тим часом розрізає коричневий обгортковий папір і бачить, що під ним ховалася біла картонна коробка. В середині щось совається туди-сюди.

— Тобто десятирічний хлопчик витягнув кишки серійного вбивці. Серійного *канібала*. І ти в цьому переконаний.

— Так.

— Як на мене, то в це дуже важко повірити.

— Якщо порівнювати з батьком, то думаю, я тебе розумію. Фред... — Йому на думку спадає слово «*слабак*», але це нечесно і неправильно. — Фред добросердечний, — каже Джек. — Проте, Джуді...

— Має твердий характер, — каже Дейл. — Мені розповідали.

Джек сухо посміхається. Гудіння, що прикуте до маленької частини його мозку, верещить, як пожежна сирена. Вони вже майже на місці.

— Так і є, — каже він Дейлу. — Хлопчик такий же. Він... хоробрий. — Це те, що він каже, але думає: *він принц*.

— І він живий.

— Так.

— Закутий десь у хліві.

— Правильно.

— За домом Бернсайда.

— А-га.

— Якщо, я правильно орієнтуюсь, то це має бути десь у лісі поблизу Шуберт і Гейл.

Джек посміхається і нічого не каже.

— Гарзд, — прикро говорить Дейл. — Що я сказав не так?

— Не має значення, і дуже добре, оскільки це неможливо пояснити. — Джек лише сподівається, що свідомість Дейла встоїть перед тим, що їм доведеться пережити найближчим часом.

Він нігтем розрізає скотч, яким обмотано коробку. Там повітряно-пухирчата плівка, він витягає її і дивиться на приз Тая Маршалла зі Свята Пива — приз, який він виграв, хоча й ніколи не реєструвався в конкурсі.

Джек зітхає від благоговіння. Він по-дитячому реагує на предмет, який бачить, хоча не грав у бейсбол, відколи виріс з «Малої Ліги». В цій битці є щось, чи не так? Щось, що говорить нам про звичайну віру в силу боротьби і шляхетність своєї команди. Команди — господарів поля. Правосуддя і безневинності. Безперечно, Бернард Маламун знав про це; Джек читав його твір «Природжений майстер» багато разів, і кожен раз сподіваючись на інший кінець (і коли у фільмі він його таки дочекався, то зненавидів його), йому завжди подобався той факт, що Рой Хоббс назвав свою битку «вундеркіндом». І нехай там що верзуть критики про Артура і фалічні символи; іноді сигара — це те, що палять, а битка — це просто битка. Велика палиця. Те, чим б'ють м'яч, щоб здійснити хоум-ран.

— Святі небеса, — каже Дейл, глянувши на битку. Він стає *молодшим*. Дитиною. Його очі розширюються. Тож не лише в Джека така реакція. — Чия битка? — Джек обережно витягає її з коробки. Чорним маркером «Меджик» написано повідомлення:

Тайлеру Маршаллу, який встояв у важкому бою! Твій друг Річі Сексон

— Річі Сексон, — каже Джек. — Хто такий Річі Сексон?

— Сильний відбиваючий з команди «Брюерс», — каже Дейл.

— Він грає так само добре, як Рой Хоббс?

— Рой... — тоді Дейл посміхається. — О, в цьому фільмі! Роберт Ретфорт, так? Ні, не думаю... агов, що ти робиш?

Досі тримаючи биту (ледь не вдаривши одним її кінцем Дейла у праву вилицю), Джек простягає руку і сигналізує.

— Завертай, це тут, — каже він. — Ці йолопи були тут лишень вчора, а вже проїхали мимо.

Дейл з'їжджає на узбіччя, різко тисне на гальма поліцейського авто і припарковується. Він повертає до Джека помітно бліде обличчя.

— О Боже, Джеку — я почувуюсь не зовсім добре, можливо, це сніданок. Господи, сподіваюсь, мене не знудить.

— Думаєш, гул у голові — це від сніданку? — питає Джек.

Очі Дейла стають ще ширшими.

— Звідки ти знаєш?..

— Тому що я відчуваю таке саме. І в шлунку теж. Це не твій сніданок. Це Чорний Дім. — Джек простягає приплюснуту пляшечку. — Давай добре змащуй навколо ніздрів. І в ніздрях теж. Тобі стане краще. — Виражаючи абсолютну переконаність, адже це не секретна зброя і не секретна формула; річ взагалі не в меду.

Це просто *віра*. Вони мають покинути царство раціональності і перейти в царство невезіння. Джек зрозумів це, щойно відчинив двері авто.

Попереду мотоцикли розвертаються і їдуть назад. Шнобель з нетерплячим поглядом хитає головою: «*Ні, ні, не тут*».

Дейл так само, як і Джек, стає перед авто. Його обличчя досі бліде, але шкіра під носом блищить від меду, він досить добре стоїть на ногах.

— Дякую, Джеку. Так *набагато* краще. Я не знаю, як мед навколо носа міг спричинити ефект на *вуха*, але гул також послабшав. Тепер це лишень тихе дзижчання.

— Це не тут! — репетує Шнобель і зупиняє «гарлея» перед поліцейським авто.

— Ні, — спокійно каже Джек, дивлячись на суцільний ліс. Сонячне світло на зеленому листі контрастує з чорними нестійкими зигзагами тіней. Кожен тремтливий і мінливий листочок попереджає про майбутню перспективу. — Це тут. Притулок містера Маншана і банди Чорного Дому, як ніколи не казав Князь.

Коли Док під'їжджає до Шнобеля, шуму додається ще більше.

— Шноб має рацію! Ми були тут лишень *учора*, ми ж не дурні! Чи не думаєш ти, що знаєш краще за нас?

— З обох боків лише непроглядні ліси, — втручається Дейл.

Він показує на дорогу приблизно за п'ятдесят ярдів на південний схід, де мерехтить жовта поліцейська стрічка між кількома деревами. — Там дорога, яка веде у «Смачно в Еда». Це місце, мабуть, за ним...

«Хоча ти чудово знаєш, що воно тут, — думає Джек. Чудеса та й годі. Чому б ще тобі змащуватись медом, як Вінні-Пух у свій щасливий день?»

Він переводить погляд на Шнобеля і Дока, які також виглядають не зовсім добре. Джек розтуляє рот, щоб сказати їм... аж раптом щось мерехтить у верхній частині його поля зору. Він стримує свій природній імпульс подивитися вгору і визначити джерело цього руху. Щось — напевне, та часточка, що належить подорожуючому Джеку, — думає, що це була б погана ідея. Щось стежить за ними. Краще, якщо воно не знатиме, що його помітили.

Він опускає битку Ричі Сексона і спирає її до працюючого на неробочому ходу поліцейського автомобіля. Бере мед від Дейла і простягає його Шнобелю.

— Ось, візьми, — каже він, — змасти.

— Річ не в *тому*, ти, клятий дурню! — роздратовано кричить Шнобель. — *Це... не... тут!*

— У тебе з носа тече кров, — м'яко каже Джек. — Зовсім трохи. У тебе теж, Доку.

Док проводить пальцем під носом і здивовано дивиться на кров. Він починає:

— Але я *знаю*, що це не...

Знову щось мерехтить у верхній частині поля зору Джека. Він ігнорує це і показує пальцем перед собою. Шнобель, Док і Дейл дивляться, і Дейл перший, хто бачить це.

— Прокляття, — тихо каже він. — Знак із написом «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО». Хіба він раніше тут був?

— Так, — каже Джек. — Думаю, він стоїть тут уже близько тридцяти років.

— Чорт, — каже Шнобель і починає натирати медом під носом. Він щедро напихає його в ніздрі; густі краплі виблискують на рудувато-коричневій бороді, схожій на бороду вікінга. — А ми поїхали б далі, Докторе, і так аж до міста. Можливо, навіть до Репід-Сіті, Сауз Декота. — Він простягає мед Доку і з гримасою дивиться на Джека. — Ви бач, чуваче. Ми мали б одразу тебе послухати. Нам немає виправдань.

— А де ж під'їзна дорога? — запитує Дейл, а тоді: — А. *Ось вона. Я б міг заприсягтись...*

— Що тут нічого не було, я знаю — каже Джек.

Він посміхається. Дивиться на друзів. На банду Соєра. Проте він аж ніяк *не* дивиться на чорне мерехтіння у верхній частині його поля зору, як і на свою талію, коли його рука, з-за пояса повільно витягує «Ругер-357». Він завжди в цьому був найкращим. В нього небагато значків переможця у змаганнях зі стрільби стоячи, але у стрільбі чергами він завжди показував непогані результати. Не менше п'ятірки. Він уявлення не має, чи залишились у нього ці вміння, і вирішує одразу ж це з'ясувати.

Посміхаючись до них і спостерігаючи, як Док змащує свій ніс медом, Джек каже говірким тоном:

— Щось спостерігає за нами. Не дивіться вгору. Я спробую застрелити його.

— Що? — запитує Дейл, посміхаючись у відповідь.

Він не дивиться вгору, лише прямо перед собою. Тепер він досить чітко бачить дорогу, яка, мабуть, веде до будинку Бернсайда. Її тут не було, він міг запрягтися в цьому, але тепер вона є.

— Це шпичка в дупі, — каже Джек і раптом піднімає «Ругер» вгору, взявшись обома руками за руків'я.

Він несподівано натискає на спусковий гачок, навіть швидше ніж бачить ціль, і влучає у величезного темного ворона, який присів на гілля дуба. Той голосно і налякано скрикує — «КА-А-А-А-Р!», — а тоді його розриває на шматки. Кров розлітається на фоні вицвілого блакитного літнього неба. Пір'я, таке ж темне, як нічні тіні, тріпочучи, летить додолу. А тіло важко падає на узбіччя на початку дороги, що веде до Чорного Дому. Одне темне скляне око дивиться на Джека Соєра, виражаючи подив.

— Скільки набоїв ти вистрілив, п'ять чи шість? — Шнобель запитує тоном глибокого благоговіння. — Це сталось так швидко, я й не отямився.

— Всі, які були, — каже Джек.

Він може зробити висновки, що досі не погано стріляє чергою.

— А це чорт забирай, величезний ворон, — каже Док.

— Це не якийсь там ворон, це Горг, — каже йому Джек. — Він наближається до розірваного тіла, що лежить на землі. — Як ся маєш, хлопче? Як почувашся? — Він плює на Горга добрячим соковитим плювком. — Це тобі за заманювання дітей, — каже він. Тоді, раптом б'є черевиком по тілу ворона, і той залітає в куші. Він летить дугою, крила огортають його тіло, неначе саван. — А це тобі, будь ти проклятий, за матір Ірми.

Вони дивляться на нього всі троє з приголомшеним благоговінням у погляді. Можна навіть сказати, острахом. Цей погляд уже набрид Джеку, проте він знає, що змушений терпіти його. Він згадує свого старого друга Річарда Слоута, котрий дивився на нього так само, коли зрозумів, що так

звані дурниці Сібрук-Айленда не обмежувались територією Сібрук-Айленда.

— Давайте, — каже Джек. — Усі в авто. Давайте зробимо це.

Так, і їм варто рухатися швидше, бо одноокий джентльмен скоро теж почне шукати Тая. Містер Маншан. *«Око короля, — думає Джек. — Око аббала. Ось що мала на увазі Джуді: містер Маншан. Хай би ким або чим він був насправді».*

— Не дуже хочеться залишати мотоцикли тут на узбіччі дороги, — каже Шнобель. — Будь-хто може підійти і...

— Їх ніхто не побачить, — каже йому Джек. — Три чи чотири авто проїхало з того моменту, як ми припаркувались, ніхто не звернув на нас уваги. І ти знаєш чому?

— Ми вже почали переходити, чи не так? — запитує Док. — Це закрайок. Межа.

— Опопанакс, — каже Джек. Слово просто вилітає з його уст.

— Ха?

Джек піднімає Тайову битку Річі Сексона і сідає на пасажирське сидіння поліцейського авто.

— Це означає «поїхали», — каже він. — Давайте зробимо це.

Тож нарешті банда Соєра вирушає лісистю отруйною дорогою до Чорного Дому. Сильне полуденне сяйво змінюється на спекотну гнітючу похмурість листопадового вечора. З обох боків дороги серед щільних дерев корчаться, підкрадаються, іноді літають темні фігури. Джек вважає, що це не має ніякого значення.

— Ти перезаряджатимеш свій «Ругер»? — Запитує Шнобель з заднього сидіння.

— Ні, — каже Джек, дивлячись без особливого інтересу. — Думаю, він виконав свою роботу.

— До чого нам бути готовими? — запитує Дейл тоненьким голосом.

— До всього, — відповідає, Джек.

Він сухо посміхається до Дейла Гілбертсона. Попереду них Дім, який не тримає форму, а постійно крутиться і коливається. Іноді він здається не більший, ніж скромне ранчо, за мить уже, здається, затуляє собою все небо, ще мить — і він перетворюється на низьку, нерівну будівлю під лісовим покривом, що простягається на не одну милю. Від нього надходить низький гул, який звучить, наче голоси.

— Будьте готовими взагалі до будь-чого.

Спершу нічого не відбувається. Вони всі вчотирьох виходять і стають перед поліцейським авто Дейла, неначе позуючи для групового фото, яке згодом прикрашатиме стіну чийогось кабінету. Проте фотограф мав би стояти на ганку Чорного Дому — саме туди вони дивляться, — але ганок порожній, там лише ще один знак з написом «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», що спирається на потрісканий стовпчик для поручнів. Хтось намалював на ньому фломастером чи восковим олівцем череп. Берні? Якийсь безстрашний підліток, котрий приїхав до цього дому, пішовши в заклад? Коли Дейлу було сімнадцять, він неодноразово робив такі божевільні речі, ризикував своїм життям заради напису балончиком, але йому досі важко в це повірити.

Повітря похмуре і тихе, мов перед грозою. Також воно смердить, але, здається, мед фільтрує запах. У лісі щось видає хрипкий звук, який Дейл ніколи раніше не чув. «Гру-уу».

— Що це? — запитує він у Джека.

— Я не знаю, — відповідає Джек.

Док каже:

— Я чув, як ревуть алігатори. Приблизно так вони звучать, коли відчувають збудження.

— Але це не Еверглейд, — каже Дейл.

Док злегка посміхається.

— Це вже більше не Вісконсин, Тото. Хіба ти не помітив?

Дейл помітив багато чого. Будинок не тримає форму, оскільки іноді стає таким *величезним*, неначе багато будинків наклали один на один. Неначе під одним-єдиним дахом помістили місто завбільшки з Лондон. А ще дерева. Тут є старі

дуби і сосни, схожі на худі примари, берези, червоні клени — всі вони корінні жителі цього району, але він також бачить покручені коренеподібні, схожі на мутовані, баньянові дерева. Вони *рухаються*? Господи, Дейл сподівається, що ні. Проте вони *шепочуть*. Він фактично переконаний у цьому. Він чує, як їхні слова крізь гул пролізають у його голову, і слова ці не багатообіцяючі, не підбадьорюючі.

«Вб'ю... пожую...»

— Де собака? — запитує Шнобель. Він тримає свій «9 мм» у руці. — Ходи сюди, песику! В мене є дещо смаченьке для тебе! Поквапся і візьми!

Натомість, знову горлове гарчання, і цього разу ближче: *ГРУ-У-У-У!* А дерева шепочуть. Дейл здіймає погляд на дім. Спостерігає, як складаються до купи поверхи аж до неба, стають білими і холодними. В його голові, як хвиля теплих мастил, проноситься запаморочення. У нього нечітке відчуття, що Джек схопив його за лікоть, щоб заспокоїти. Трохи допомогло, але не зовсім. Капітан поліції Френч Лендінґа відвертається ліворуч і блює.

— Добре, — каже Джек. — Викинь його. Позбудься його. А ти як, Доку? Шнобеле?

Грізна Двійка кажуть йому, що в них усе гаразд. На цей раз це правда, але Шнобель не знає, як довго триватиме їхня витримка. В шлунку крутить, слабко і мляво. «*Ну то й що, якщо я виблюю там, усередині?* — думає він. — *За словами Джека, Бернсайд мертвий, тож не заперечуватиме*».

Джек веде їх угору східцями ганку, зупиняючись, щоб пхнути ногою іржавий знак з написом «В'ІЗД ЗАБОРОНЕНО» і графіті у вигляді черепа. Кидає його в бур'яни, які одразу ж хапаються за нього, як пожадливі руки. Дейл згадує, як Джек плюнув на ворона. Його друг здається зараз іншим, молодшим і сильнішим.

— А ми *в'їдемо*, — каже Джек. — Пронесемо свої *дуни* через ці кляті двері.

Проте спершу здається, що не пронесуть. Вхідні двері Чорного Дому не просто зачинені. Там узагалі немає щілини між одвірком і дверима. Ці двері фактично схожі на картину троплей.

Позаду них у лісі щось кричить. Дейл підстрибує. Крик піднімається до нестерпно високих нот, а тоді переривається істеричним сміхом і раптом зникає.

— Місцеві стривожені, чорт забирай, — зауважує Док.

— А якщо спробувати вікном? — запитує Шнобель у Джека.

— Ні, ми маємо зайти через вхідні двері.

З цими словами Джек піднімає біту Річі Сексона. А тоді розгублено опускає її. Позаду них чується приглушене дзижчання, яке все голоснішає. Денне світло, і без того слабке, в цій лісистій долині, здається, тьмяніє ще більше.

— Що тепер? — запитує Шнобель, повертаючись у бік під'їзної дороги і припаркованого патрульного авто. Він тримає свій «9 мм» на рівні вух. — Що... — І замовкає, опустивши пістолет і роззявивши рота.

— Ніхрена собі, — тихо каже Док.

Дейл каже ще тихіше:

— Це твоїх рук справа, Джеку? Якщо так, то ти справді добряче приховував свої таланти.

Світло потьмяніло, тому що над галявиною перед Чорним Домом навис бджолиний рій. Вони досі надходять потоком від дороги і нагадують коричнево-золотавий хвіст комети. Заколисуюче-доброзичливо дзижчать, і це дзижчання заглушило б, мабуть, виття пожежної сирени в будинку. Те, що в лісі видавало звуки алігатора, стихло, а мерехтливі фігури на деревах зникли.

Розум Джека раптом починають наповнювати образи і думки щодо його матері: Лілі танцює, Лілі з сигаретою між зубами обходить одну з камер перед великою сценою, Лілі сидить, дивиться у вікно вітальні, слухаючи пісню «Божевільні руки» Петсі Клайн.

В іншому світі, звичайно, вона була королевою, а що б вона була за королева без вірного почту?

Джек Соєр дивиться на величезну хмару бджіл — їх мільйони, можливо, навіть мільярди; кожен вулик на Середньому Заході, мабуть, порожній сьогодні вдень — і посміхається. Це змінює форму його очей і сльози, які там накопичувалися, стікають щоками. «Привіт, — думає він. — Привіт, друзі».

Немов у відповідь низьке приємне гудіння бджіл, здається, змінилося. Можливо, це відбивається лише в його уяві.

— Чому вони тут, Джеку? — запитує Шнобель голосом, сповненим благоговіяння.

— Я точно не знаю, — каже Джек. Він повертається спиною до дверей, піднімає біту і сильно стукає нею по деревині. — *Відчиняйтесь!* — кричить він. — *Я наказую вам іменем королеви Лаури Делосіан! І ім'ям своєї матері!*

З'являється пронизливий тріск, такий гучний і різкий, що Дейл і Шнобель були змушені, скривившись, відступити назад. Шнобель навіть затуляє вуха руками. Над дверима з'являється щілина, що рухається зліва-направо. В горішньому правому кутку дверей щілина звертає і стрімко опускається вниз, утворюючи проріз, з якого несе захластію. Джек уловлює запах чогось огидного і знайомого водночас: запах смерті, який вони спершу зустріли в «Смачно в Еда».

Джек простягає руку до клямки і смикає її. Вона легко повертається, і він відчиняє шлях до Чорного Дому.

Але спершу запрошує всіх усередину, Док Амберсон починає кричати.

Хтось — можливо, Еббі, можливо, Ті Джей, можливо, дурнуватий Ронні Мецгер — смикає Тая за руку. Йому страшенно боляче, але це не найгірше. Той, хто смикає

його за руку, дуже сильно гудить і утворює шум глибоко в його голові. Також чується брязкання (*Великої Комбінації, ох, ця Велика Комбінація*), але цей гул!.. Господи, цей гул, боляче пронизує його.

— Припини, — бурмоче Тай. — Припини, Еббі, або я...

Крізь електричне дзижчання доносяться слабкі крики, і Тай Маршалл розплющує очі. На жаль, не настає милосердна мить благодаті від непевності, де він перебуває і що з ним сталося. Він все згадує з такою ж силою, з якою згадують жажливу картину — автомобільну аварію, у результаті якої скрізь лежать мертві тіла, — яку згадуєш, навіть не роззираючись навколо.

Він тримався, аж поки старий не помер, слухався голосу своєї матері і зберігав спокій. Але щойно почав кликати на допомогу, страх поглинув його. Чи, можливо, то був шок. Чи і те і інше. У будь-якому разі він знепритомнів, коли кликав на допомогу. Як довго він тут провисів на прикутій лівій руці без свідомості? За освітленням, яке надходить з дверей хліва, важко сказати, оскільки воно, здається, не змінилося. Так само, як брязкання і скрегіт величезних машин. Тай розуміє, що ці звуки безперервні, як і крики дітей та ляскання батогів охоронців, що стежать за роботою. Велика Комбінація ніколи не припиняє роботу. Вона не знає спочинку, до того ж працює, наповнюючись кров'ю і жахом.

Але цей гул — цей насичений електричний гул, неначе найбільша у світі електрична бритва «Норелко», — то що ж це, в біса, таке?

«Містер Маншан відправився за моно. — У голові чується голос Берні. Огидний шепіт. — Моно кінцевого світу».

Страшна тривога закрадається в серце Тая. Він не має ніяких сумнівів, що чує саме цей монопоїзд, який зараз тягнеться під навісом наприкінці станції Гауз-роуд. Містер Маншан виглядатиме свого хлопчика, свого осоплифохо

хлопшиха, і коли побачить, що його немає (як і Берн-Берна), чи буде він шукати?

— Звичайно, що буде, — бурчить Тай. — О хлопчику. Посмокчеш у Ельфа.

Він здійсмає погляд і дивиться на ліву руку. Якби не наручник, він би легко витягнув її із завеликих кайданів. Тай усе одно кілька разів смикає руку вниз, але наручник лише дзенькає кайданами. Інший наручник, до якого тягнувся Берні, коли Тай спіймав його за яйця, смикається і погойдується, нагадуючи хлопчику шибеницю на початку станції Гауз-роуд.

Гул, від якого на очі навертаються сльози і деренчать зуби, раптом обривається.

«Він заглишив його. Зараз він буде шукати мене на станції і переконається, що мене там немає. А що тоді? Він знає про це місце? Звичайно, знає».

Тривога Тая перетворюється на крижаний холод жаху. Берні заперечив би це, сказавши, що ця халупа, яка розташована внизу, у висохлому руслі, — це його таємне, його особливе місце. У своїй безрозсудній зарозумілості він ніколи б не міг подумати, як добре ця помилкова думка служить задуму його псевдо-друга.

Тай чує в голові голос матері, і цього разу абсолютно впевнений, що цей голос належить саме їй. *«Ти більше не можеш сподіватися ні на кого. Вони можуть встигнути, а можуть і ні. Розраховуй на те, що не встигнуть. Ти маєш вибиратися сам».*

Але як?

Тай дивиться на тіло старого, яке лежить на закривавленій землі і голова якого майже за дверима. Його починає займати думка, про містера Маншана, друга Берні, який зараз поспішає до станції Гауз-роуд (можливо, на своєму власному «І-Зет-Гоу» гольф-карті), щоб схопити його і відвести до аббала. Тайлер відкидає цю думку. Вона ледь не

доводить його до паніки, а він не може цього дозволити. У нього надто мало часу.

— Я не можу до нього дотягнутися, — каже Тай. — Якщо ключі в нього в кишені, то мені кінець. Справу закрито, гру закінчено, застебніть...

Він зосереджує погляд на тому, що лежить на підлозі. Це мішечок, який приніс старий. У якому була кепка. І наручники.

«Якщо наручники були в ньому, то, можливо, ключі також там».

Тай протягає вперед ліву ногу, натягаючись так сильно, як може. Але цього недостатньо. Він не може дотягнутися до мішечка. Йому бракує щонайменше чотирьох дюймів. Бракує чотирьох дюймів, і містер Маншан наближається, наближається.

Тай майже відчуває його запах.

Док верещить і верещить, далеко чує, як інші кричать йому припинити, кричать, що все в порядку, що немає чого боятись. Він, хоча й невиразно, та все ж усвідомлює, що від вереску в нього болить горло, і воно, мабуть, уже кровоточить. Але все це не має значення. Важливо лише те, що коли Голлівуд навстіж відчиняє входні двері до Чорного Дому, то перед його зором постає офіційний представник.

Офіційним представником є Дейзі Темперлі, кароока дівчинка. Вона одягнена в приємну рожеву сукню. Її шкіра така ж бліда, як чистий аркуш паперу, окрім правого боку лоба, де клапоть шкіри випав і тепер в тому місці видно червоний череп.

— Заходь, Доку, — каже Дейзі. — Поговоримо, як ти мене вбив. І ти заспіваєш мені. Ти зможеш заспівати мені. — Вона посміхається. Її посмішка переходить у вишкір. Вишкір оголює повний рот випнутих зубів упиря. — Ти зможеш співати мені *вічно*.

Док ступає крок назад, повертається, щоб втекти, але Джек хапає його і починає ним трясати. Док Амберсон — здоровань у двісті шістдесят фунтів, коли виходить з душу, і в понад двісті вісімдесят, коли в усьому обмундируванні воїна дороги, — але Джек легко трясє ним, хитаючи його головою туди-сюди. Довге волосся Дока розлітається.

— Це все ілюзія, — каже Джек. — Картинки, спеціально створені для небажаних гостей, таких, як ми. Я не знаю, що ти бачиш, Доку, але його тут немає.

Док дивиться через плече Джека. Якусь мить він бачить рожевий вихор, який зменшується — так само, як з'являвся диявольський пес, лише навпаки, — після чого він зникає. Він здійсмає погляд на Джека. Сльози повільно котяться його засмаглим обличчям.

— Я не хотів убивати її, — каже він. — Я любив її. Але тієї ночі я був утомлений, дуже втомлений. Ти знаєш, що таке бути втомленим, Голлівуде?

— Так, — каже Джек. — І якщо ми звідси виберемось, я просплю, мабуть, з тиждень. Але зараз... — Він переводить погляд з Дока на Шнобеля. Зі Шнобеля на Дейла. — Нам багато чого доведеться тут побачити. Цей будинок використовує проти нас найгірші спогади: про речі, які ми зробили не так, про людей, яким ми зробили боляче. Але в цілому, я маю надію, що багато отрути покинуло це місце, коли помер Берні. Усе, що нам потрібно зробити, це знайти шлях до іншого виходу.

— Джеку, — каже Дейл. Він стоїть в отворі дверей, фактично на тому самому місці, де стояла Дейзі й вітала свого колишнього лікаря. Його очі дуже великі.

— Що?

— Знайти шлях... сказати легше, ніж зробити. Вони збираються навколо нього. За дверима величезне кругле фойє, місце настільки велике, що нагадає Джеку Собор святого Петра. На підлозі акр отруйно-зеленого килима із зображеннями сцен тортур і богохульства. З цієї кімнати двері

ведуть до різних кімнат. До того ж Джек нарахував також чотири сходові марші. Він моргає, і їх уже стає шість. Моргає знову, і їх уже дюжина, вони бентежать зір, як малюнки Ешера. Він чує глибокий, ідіотський гул, що є голосом Чорного Дому, а також регіт.

«Заходь, — каже йому Чорний Дім. — Заходь і блукай цими кімнатами вічно».

Джек кліпає очима і бачить тисячу сходових маршів, деякі з них рухаються, випинаються назовні й усередину. Двері відчинені до галерей з картинами, галерей зі скульптурами, вихорів і порожнеч.

— Що робитимемо? — похмуро запитує Дейл. — Що, чорт забирай, робитимемо?

Тай ніколи не бачив друга Берні, але, будучи прикутим до стіни, він усвідомлює, що може легко його уявити. У цьому світі містер Маншан — реальне створіння... але не людська істота. Тай бачить, як метушлива фігура в чорному костюмі і червоній краватці поспішає по станції Гауз-роуд. Ця істота має величезне біле обличчя, більшу частину якого займають величезний рот і одне розпливчате око. Посланець аббала і помічник володаря в уяві Тая схожий на злого Хитуна-Бовтуна. Він зодягнений у жилет на гудзиках з кісток.

«Треба забиратись звідси. Треба дістати мішечок... але як?»

Він знову дивиться на Берні. На бридкий клубок вийнятих кишок. І раптом знаходить відповідь. Він знову простягає ногу, але цього разу не до мішечка. Натомість він носакром кросівка підчіплює огидну петлю кишечника Берні. Піднімає її, обертає, а тоді легко штовхає. Кишка, замотана в петлю, залишає носакром кросівки. І петля опиняється навколо шкіряного мішечка. Якраз там, де потрібно. Тепер якби він тільки міг притягнути його, щоб дістати ногою.

Намагаючись не думати про кремезне метушливе створіння з абсурдно видовженим обличчям, Тай знову простягає

ногу. Він дотягується до брудного клубка кишок і починає тягнути повільно, з неймовірною обережністю.

— Цього не може бути, — мляво каже Шнобель. — Воно не може бути таким великим. Ти це знаєш, правда ж?

Джек вдихає, видихає, ще раз вдихає і вимовляє низьким рішучим голосом одне-єдине слово.

— Ді-ямбер? — підозріло запитує Шнобель. — Що, в біса, за ді-ямбер?

Джек не відповідає. З величезної хмари бджіл, що завибли над галявиною (поліцейське авто Дейла перетворилось на пухнастий золотаво-чорний клубок перед ганком), виділяється одна-єдина бджола. Це — вона, це, без сумнівів, Королева Бджіл. Вона пролітає між Дейлом і Доком, перед яким на мить зупиняється, неначе щоб виявити повагу до нього (чи то до меду, яким він щедро намастився), а тоді кружляє перед Джеком. Вона товстенька, беззвучна, смішна і просто чудова. Джек підводить палець, як професор, котрий збирається зробити зауваження, або як музикант, що збирається повідомити про закінчення номера. Бджола світиться на кінчику пальця.

— Це від неї? — Він ставить це питання низьким голосом — надто низьким, щоб його міг почути ще будь-хто, навіть Шнобель, який стоїть поруч з ними.

Джек сам не зовсім упевнений, кого він має на увазі. Його матір? Лауру Делосіан? Джуді? Софі? Чи, можливо, є ще якась інша «Вона», яка існує на противагу Багрянному Королю? Можливо, і так, але він, мабуть, ніколи не знатиме цього напевне.

У будь-якому разі, бджола лише дивиться на нього широкими чорними очима, безперервно тріпочучи крильцями. І Джек усвідомлює, що це питання, яке не потребує відповіді. Він був соньком, але тепер він прокинувся, він підвівся з ліжка. Цей будинок величезний і глибокий. Це місце накопичення підлості й нашарування таємничості, але що

з того? У нього є виграшна біта Тая, у нього є друзі, у нього є *діамба*, і тут Королева Бджіл. Цього більше ніж достатньо. Він готовий йти. Більше того — мабуть, найбільше — він *хоче* йти.

Джек підводить кінчик пальця до рота і ніжно здуває бджолу у фойє Чорного Дому. Вона безцільно кружляє якусь мить, а тоді різко звертає ліворуч і залітає крізь проїму, яка має дивно випуклу форму.

— Давайте, — каже Джек. — Тепер можна йти.

Інші трое обмінюються тривожними поглядами, а тоді йдуть слідом за ним, усвідомлюючи, що така їхня доля.

Важко сказати, як довго Банда Соєра пробула в Чорному Домі, в тій дірі, з якої надходило неvezіння до Френч Лендінга і сусідніх міст. Так само важко сказати, що вони там бачили. Власне подорож Чорним Домом — це неначе подорож мозком божевільного, і в таких психологічних рамках не варто навіть очікувати розповіді про плани на майбутнє і спогади про минуле. У мозку божевільного існує лише бурхлива сучасність з її нескінченними вигуками, закликами, параноїдальними домислами і грандіозними припущеннями. Тож не дивно, що все побачене в Чорному Домі стирається в їхній пам'яті одразу ж, щойно зникає з очей, залишаючи лише нечіткий поголос тривоги, що можна розцінювати, як далекий крик опопанакс. Ця амнезія милостива.

Королева Бджіл веде їх, а решта хмарою летять слідом за ними, знебарвлюючи повітря своєю численністю і збуджуючи тишу, яка панувала в цих кімнатах століттями (звичайно ж, ми усвідомлюємо логічно, а й то й інстинктивно, що Чорний Дім існував ще задовго до того, як Берні збудував останній його шар у Френч Лендінгу). В якийсь момент четвірка спускається сходами із зеленого скла. У безодні під сходишками вони бачать, як кружляють і пронизливо кричать птахи, схожі на грифів з білими обличчями втрачених дітей. У довгій вузькій кімнаті, схожій на вагон «Пульман», живі

персонажі мультфільмів — одягнені у білі рукавички два кролики, лисиця, каменеподібна жаба — сидять навколо стола, де ловлять і їдять щось схоже на бліх. Це *персонажі мультфільмів, персонажі чорно-білих мультфільмів* 1940-х років, і Джеку важко дивитись на них, оскільки вони реальні. Кролик моргає до Джека, коли Банда Соєра проходить мимо, а в незаплющеному оці Джек помічає готовність убивати. Порожній салон наповнений голосами, які звучать мовою, схожою на французьку. Кімнату заповнюють жахливі зелені джунглі й світло палючого тропічного сонця. З одного з дерев звисає величезний кокон з немовлям дракона, загорненим у власні крила.

— Це не може бути дракон, — каже Док Амберсон на диво поміркованим голосом. — Вони з'являються на світ або з яєць, або з зубів драконів. Або і те, і інше.

Вони йдуть довгим коридором, який повільно округлюється, перетворюється на тунель, а тоді спускає їх довгим слизьким спуском під несамовитий ритм ударних інструментів з невидимих колонок. Джеку здається, що це грає Коузі Коул, або, мабуть, Джин Крупа. Боки тунелю відпадають, і якусь мить вони ковзають над прірвою, яка, здається, не має дна.

— Керуйте руками і ногами! — кричить Шнобель. — Якщо не хочете злетіти, **КЕРУЙТЕ!** — Вони нарешті влітають у кімнату, яку Дейл одразу ж назвав Кімнатою Брудю. Їм доводиться долати величезні купи землі з огидним запахом під іржавою жерстяною стелею, оздобленою голою лампочкою. Цілий загін зеленувато-білих павуків снує туди-сюди, як риби. Перш ніж досягти протилежної стіни кімнати, вони всі захекуються, їм мулить взуття і одяг стає брудним. Там троє дверей. Їхня провідниця дзижчить і робить напівпетлю Імельмана перед тим, хто йде за нею.

— Нам не туди, — каже Дейл. — Я б змінив напрямок і пішов би подивитись, що за завісою.

Джек каже йому, що на нього, без сумнівів, чекає велике майбутнє в ролі коміка, а тоді відчиняє двері, які обрала для

них бджола. За ними величезна автоматизована пральня, яку Шнобель одразу ж освятив Залом Чистоти. Згуртувавшись, вони слідом за бджолою йдуть сирим коридором, в якому рядами стоять запінені пральні машини і сушарки, що гудять і здригаються. В повітрі, здається, пахне печеним хлібом. Пральні машини, кожна з яких має сяюче око-отвір, зіставлені на висоті п'ятдесяти футів і більше. Над ними в океані брудного повітря невгамовним потоком здійсмаються голуби. Їм раз по раз доводиться оминати купи кісток, які є ознакою, що людські істоти проходили (або їх вели) цим шляхом. У передпокої вони знаходять скутер, затягнений павутиною. Далі пара дівочих роликів, укритих товстим шаром бруду. У величезній бібліотеці на столі з червоного дерева людськими кістками викладено слово «СМІХ». У розкішно обставленій (хоча й, безумовно, занедбаній) маленькій вітальні, крізь яку бджола веде їх, спрямовуючись по прямій лінії, Дейл і Док помічають, що одну зі стін прикрашають людські обличчя, які було відрізано, висушено, а тоді розтягнуто на дерев'яних квадратах. У порожніх западинах було намальовано величезні збентежені очі. Дейлу здається, що він упізнав щонайменше одне обличчя: Мілтона Вандерлі, вчителя, який зник три чи чотири роки тому. Всі вирішили, що молодший брат Дона Вандерлі просто покинув місто. «О, так, — подумав Дейл, — покинув, це точно». Посередині порожнього коридору, вздовж якого вишикувалися в рядок камери, бджола залітає в злиденну маленьку камеру і кружляє над порваним матрацом. Спершу ніхто з них не говорить. Їм не треба нічого казати. Тай був тут, і його вже тут немає. Вони навіть відчують його запах — його страх. Тоді Шнобель повертається до Джека. Сині очі над пишною рудувато-коричневою бородою звужуються від люті.

— Старий негідник обпікав його чимось. Або бив током.

Джек киває. Він теж відчуває цей запах, хоча і не знає, відчуває це носом чи розумом, але він тим і не переймається.

— Більше Бернсайд не вдарить током нікого, — каже він.

Королева Бджіл прожогом проноситься між ними і мчить коридорами. Ліворуч, звідки вони прийшли, коридор темний від бджіл. Вони повертають праворуч, і бджола приводить їх до інших, здається, безкінечних сходів. В якийсь момент вони потрапляють під короткий дощ — мабуть, зруйнувалась одна з труб, кишок Чорного Дому. З півдюжини сходинок мокрі, і на них залишено сліди, надто розмиті, щоб команда експертів могла їх розпізнати (про це задумуються обоє — Джек і Дейл), але Банда Соєра зацікавлена в тому набагато більше: тут великі сліди і маленькі, до того ж і ті, і інші — свіжі. Тепер вони вже бозна-де! Починають рухатися швидше, а за ними бджоли спускаються, неначе чума зі Старого Заповіту.

Можливо, час і перестав існувати для Банди Соєра, але Тай Маршалл навпаки болісно відчуває його. Він не впевнений з приводу наближення містера Маншана, чим саме воно є насправді — уявленням чи передбаченням, але страшенно боїться, що останнім. Йому треба вибиратись із цього хліва, *треба*, але клятий мішечок вислизає від нього. Він зміг підтягнути його ближче петлею з кишок; за іронією долі, це було не важко. Важко саме вхопитися за нього.

Він не може дотягнутись, хай би як сильно він тягнувся, незважаючи на сильний біль в лівому плечі і закутому в кайдани лівому зап'ястку. Він надто короткий, щонайменше футів на шість. Від болю сльози котяться щоками. Сльози швидко змінює піт, що стікає в очі з брудного лоба.

— Підкинь ступнею, — каже він. — Як футболіст. — Він дивиться на понівечене тіло свого колишнього ката, що розкинулось удверному отворі. — Як футболіст, так, Берн-Берн?

Він дотягується внутрішньою стороною стопи до мішечка, підсуває його до стіни, а тоді починає сунути його вгору закривавленою дерев'яною стіною. В той же час він тяг-

неться... залишається чотирнадцять дюймів... тепер лише фунт... тягнеться...

...і шкіряний мішечок падає з носка його кросівки на землю. Хлоп.

— Ти дивишся, чи він не йде, правда, Берні? — Тай зітхає. — Ти мусиш, ти знаєш це, бо я повернений спиною. Будь на сторожі, гаразд? Де ти дінешся... *Чорт!* — Цього разу мішечок звалився з його ступні ще до того, як він почав його піднімати. Тай плескає вільною рукою по стіні.

«Навіщо ти це робиш?» — холоднокровно запитує його голос. Це говорить хтось, чий голос схожий на голос його матері. — *Це тобі допоможе?»*

— Ні, — обурено каже Тай. — Але це допомагає мені почуватися краще.

«Ти краще почуватимешся лише, коли знову будеш вільний. Тепер спробуй ще раз».

Тай знову підкочує шкіряний мішечок до стіни. Він ступнею притискає його, відчуває, що всередині, мабуть, щось є, ключ, наприклад, але він не може сказати достоту. Кросівкою він знову починає піднімати мішечок по стіні. Обережно... не надто швидко... неначе веде м'яч, щоб забити гол.

— Не впускай його, Берні, — він зітхає до мерця позаду нього. — Ти мусиш. Я не хочу їхати на моно. Я не хочу їхати до Кінцевого світу і я не хочу бути Руйнівником. Хай би що це означало, я не хочу бути ним. Я хочу бути дослідником... можливо, навіть підводного світу, як Жак-Ів Кусто... або льотчиком військово-повітряних сил... або, можливо... ЧОРТ! — цього разу, коли падає сумка, з'являється лють, і він на межі зриву.

Містер Маншан метушиться і поспішає. Наближається. Це означає, що він наближається в *Дін-та. Аббала-дун*. На віки вічні.

— Прокляття, ключів, мабуть, узагалі там немає. — Він говорить, ледь не схлипуючи. — Так, Берні?

Чаммі Бернсайд не висловлює своєї думки.

— Я припускаю, що в ньому взагалі нічого немає. Окрім, хіба що... я не знаю... окрім, хіба що «Таймс», або ще чогось. Харчування людьми, мабуть, викликає в тебе розлад травлення.

А втім, Тай знову підхоплює мішечок ногою і починає клопітку роботу, підсовуючи його вгору по стіні, досить високо, щоб могли дотягнутися пальцями і схопити його.

Дейл Гілбертсон прожив усе своє життя в Кулі Кантрі, і він звик, що дерева, галявини, поля тягнуться аж до горизонту. Мабуть, саме тому він дивиться на обвуглені землі, з яких здіймається дим і які оточують Конге-роуд з такою неприязню і дедалі більшим жахом.

— Що це за місце? — запитує він у Джека.

Він вимовляє слова маленькими ривками. В Банди Соїєра немає «гольф-карта», тож вони змушені йти пішки. Проте Джек задає швидкість трохи борше, ніж Тай їхав на «І-Зет-Гоу».

— Я точно не знаю, — каже Джек. — Я бачив таке місце дуже давно. Воно називалося «Прокляті Землі». Це...

Зелений чоловічок, шкіра якого вкрита лускою, раптом з'являється перед ними з-за валуна. В одній руці він тримає товстий батіг — взагалі-то Джек вважає, що це арапник.

— *Ба-а-а-р-р-р!* — кричить це створіння, і цей звук нагадує сміх Річарда Слоута.

Джек піднімає біту Тая і дивиться на створіння, неначе запитуючи: «*Хочеш спробувати?*» Очевидно, не хоче. Якусь мить воно стоїть там незворушно, а тоді повертається і тікає. Коли воно знову зникає в лабіринтах валунів, Джек бачить, що з обох боків ахіллесового сухожилля ростуть колючі рослини.

— Їм не подобається Вундеркінд, — каже Шнобель, оцінювально дивлячись на біту.

Це досі біта, так само, як і «9 мм» і «Ругер-357» досі пістолети, а вони досі вони: Джек, Дейл, Шнобель, Док.

І Джек усвідомлює, що він не надто тим здивований. Паркус казав йому, що Двійники тут ні до чого, казав йому під час переговорів неподалік лікарняного намету. Можливо, це місце і близьке до Територій, але це *не* Території. Джек забув це.

«Ну, так — але в мене ще стільки всього в голові».

— Не знаю, хлопці, чи уважно ви придивилися до стіни з того боку провулку, — каже Док, — але ті великі камені — це насправді черепи.

Шнобель кидає миттєвий погляд на стіну з черепів, а тоді знову дивиться вперед.

— Особисто мене більше хвилює те, що там, — каже він. За поламаними зубами горизонту здійсмається величезна конструкція зі сталі, скла і механізмів. Вона тягнеться аж до хмар. Вони бачать там, як крихітні фігурки йдуть і йдуть, чують ляскання батогів. З цієї дистанції вони звучать, як постріли з 22-каліберної гвинтівки. — Що це, Джеку?

Джек спершу думає, що це Руйнівники Багряного Короля, але ні, їх надто багато. Це споруда якоїсь фабрики чи електростанції, двигуном якої є раби. Діти, які недостатньо *талановиті*, щоб бути Руйнівниками. У його серці здійсмається величезне обурення. Неначе відчуваючи це, гул бджіл за його спиною голоснішає.

Голос Спіді шепоче в його голові: *«Стримай свою злість, Джеку. Перша твоя робота — це маленький хлопчик. І часу залишається дедалі менше».*

— О Господи, — каже Дейл і показує пальцем. — Це те, що я думаю?

Над похилою дорогою зависла шибениця, неначе скелет. Док каже:

— Якщо ти думаєш, що це шибениця, то гадаю, ти виграєш столові прилади з нержавіючої сталі і переходиш у наступний раунд.

— Подивіться, скільки взуття, — каже Дейл. — Навіщо їм така купа взуття?

— Бозна, — каже Шнобель. — Напевне, просто звичай країни. Джеку, нам ще далеко йти? Ти взагалі хоч уявляєш?

Джек дивиться на дорогу попереду, тоді — на дорогу, що звертає ліворуч, на розі якої і стоїть давня шибениця.

— Близько, — каже він. — Я думаю ми...

Тоді попереду вони чують крики. Це крики дитини, доведеної до божевілля.

Тай Маршалл чує дзижчання бджіл, що наближається, але вважає, що це лише звук у нього в голові, що це лише звук його власного занепокоєння. Він не знає, скільки разів намагався підсунути вгору шкіряний мішечок Берні по стіні хліва; він уже збився з рахунку. Йому не спадає на думку, що знявши дивну кепку, яка виглядає як з тканини, а на дотик нагадує фольгу, поліпшив би свою координацію, але він зовсім забув про головний убір. Тай знає лише те, що він утомлений, спітнілий і тремтить, очевидно, від шоку, і якщо він не зловить мішечок цього разу, то, мабуть, просто здасться.

«Я, мабуть, піду з містером Маншаном, якщо він тільки запропонує мені склянку води», — думає Тай. Але успадкувавши впертість від Джуді і царську наполегливість від Софі, ігноруючи біль у стегні, він знову починає піднімати по стіні мішечок, в той же час простягаючи праву руку.

Десять дюймів... вісім... найближче з усіх разів...

Мішечок зісковзує ліворуч, він зараз впаде зі ступні. Знову.

— Ні, — тихо каже Тай. — Не цього разу.

Він притискає кросівку до дерев'яної стіни, а тоді знову починає піднімати.

Шість дюймів... чотири дюйми... три і мішечок починає нахилитись все далі і далі ліворуч, *от-от впаде...*

— Ні! — кричить Тай і вигинається вперед напруженою дугою.

Його спина скрипить, як і змучене ліве плече. Пальці торкаються мішечка... і він хапає його. Він притягує його до себе і ледь не впускає!

— Нізачо, Берні, — задихаючись говорить він, спершу бавлячись шкіряним мішечком, а тоді притискаючи його до грудей. — Вже ти мене не піддуриш. — Він бере куточок мішечка в зуби, сморід від нього жахливий, огидний — eau de Бернсайд.

Він ігнорує його і розгортає мішечок. Спочатку йому здається, що там нічого немає, і він починає тихо, схлипуючи, плакати. Аж раптом бачить срібний блиск. Він плаче, зціпивши зуби, встромляє праву руку у мішечок і витягує ключ.

«Не можна допустити, щоб він випав. Якщо я його впусти, то з'їду з глузду. Це точно.»

Він не впускає його, а піднімає над головою, встромляє в маленький отвір наручника, яким закуто його ліве зап'ястя, і повертає. Наручник відчиняється.

Дуже-дуже повільно Тай витягує руку з кайданів. Наручники падають на брудну підлогу хліва. Він стоїть там, і в нього виникає підозріла нав'язлива ідея: він досі в Чорному Домі, спить на порваному матраці в камері з відром замість туалету в одному кутку і тарілкою з розігрітою тушкованою яловичиною «Дінті Мур» в іншому. Це просто його втомлений розум дає йому маленьку надію. Останнє звільнення, перш ніж він сам відправиться до каstrулі для тушкування.

Знадвору доноситься брязкіт Великої Комбінації і крики дітей, які йдуть, йдуть, йдуть своїми закривавленими ніжками, приводячи її в рух. Містер Маншан, який хоче спіймати його, десь у зовсім іншому, набагато гіршому місці, ніж це.

Це не сон. Тай не знає, куди йому йти звідси і як повернутися назад до власного світу, але перше, що йому треба зробити, це вибратися з цього хліва і взагалі з цього району. Пересуваючись на тремтливих ногах так само, як зазвичай жертва аварії пересувається, вперше підвівшись після довгого перебування в ліжку, Тай Маршалл переступає через

розпростертий труп Берні і виходить з хліва. День похмурий, ландшафт сірий, до того ж тут цей хиткий хмарочос болі і важкої праці затуляє увесь краєвид, та все ж Тай відчуває величезну радість бодай від того, що знову вийшов на світло. Що знову вільний. Лише коли хлів залишається позаду, він насправді усвідомлює, наскільки сильно він був переконаний, що помре там. На якусь мить Тай заплющує очі і здимає обличчя до сірого неба. Таким чином він не бачить постаті, що стоїть поруч з хлівом, завбачливо вичікуючи, щоб перекона- тись, що Тай буде досі в кепці, коли вийде з сараю. Побачив- ши, що так і є, лорд Малшан — приблизно так чуємо це ім'я ми — крокує вперед. Його обличчя схоже на чашкоподібний, величезний черпак, обтягнений шкірою. Одне око потворно випинається. Червоні губи розтягнені в оскалі. Коли він обі- ймає хлопчика, то той починає верещати, не лише від страху і несподіванки, а й від *обурення*. Він доклав таких зусиль, щоб бути вільним. Таких неймовірних зусиль.

— Ша, — шепоче лорд Малшан, але Тай продовжує дико верещати (на верхніх поверхах Великої Комбінації деякі діти повертаються на цей крик, і звіроподібні велетні, які служать тут як наглядачі, ляскаючи батогами, поверта- ють їх до роботи), і лорд аббала говорить знову, лишень одне єдине слово Мовою Темряви: — *Пнанг*.

Тай стає неначе варений. Якби лорд Малшан не обіймав його ззаду, то він просто упав би. Гортанний стогін про- тесту продовжує надходити із заслиненого млявого рота хлопчика, але крик стих. Лорд Малшан піднімає своє довге, схоже на чашку, обличчя до Великої Комбінації та посміха- ється. Життя прекрасне! Тоді він заглядає в хлів — не на- довго, але з великим інтересом.

— Вбив його, — каже лорд Малшан. — До того ж досі в кепці. Дивовижний хлопчик. Король хоче зустрітись з то- бою особисто до того, як ти підеш у Дін-та. Можливо, він пригостить тебе тістечком і кавою. Уяви, юний Тайлере! Тістечко і кава з аббала! Тістечко і кава з Королем!

— ...не хочу йти... хочу додому... моя ма-а-а-а... — ці слова надходять недоладно і мляво, як кров зі смертельної рани.

Лорд Малшан простягає палець до губ Тая, і вони тісно стискаються після його дотику.

— Ша, — знову каже талановитий розвідник аббала. — Галасливий попутник — це одна з найгірших речей у світі. У нас попереду тривала подорож. Далеко від твого дому, друзів і сім'ї... О, але не плач. — Малшан помітив сльози, які повиступали на очах млявого хлопчика і котяться по щоках. — Не плач, маленький Таю. У тебе будуть нові друзі. Головний Руйнівник, наприклад. Усім хлопчикам подобається Головний Руйнівник. Його звати містер Бротіган. Можливо, він розповість тобі про свої спроби втекти. Вони такі смішні! Неймовірно смішні! А тепер нам треба йти! Тістечко і кава з Королем! Запам'ятай!

Лорд Малшан гладкий і клишоногий (його ноги набагато коротші, ніж абсурдно видовжене обличчя), але він сильний. Він засовує Тая собі під пахву, неначе хлопчик важить не більше двох чи трьох змотаних разом простирадл. Він востаннє дивиться на Берні, але без особливого жалю — в північній частині Нью-Йорка є досить таки перспективний хлопець, а Берні вже так чи інакше добряче постарів.

Лорд Малшан здіймає голову і роззирається довкруг, видаючи майже беззвучний, пхикаючий сміх. Тоді він рушає, не забувши добряче затягти кепку. Хлопчик не просто Руйнівник, він, мабуть, найсильніший Руйнівник зі всіх, які коли-небудь існували. Але, на щастя, він не усвідомлює ще своєї сили. Можливо, нічого б не сталось, якби кепка впала, але краще не ризикувати.

Поспішаючи — навіть трохи захекавшись, — лорд Малшан доходить до кінця лощини, звертає ліворуч, на Конгероуд, проходить з півмилі до Станції Гауз-роуд, зупиняється і стає як укопаний.

Йому назустріч ідуть четверо чоловіків від, як думає лорд Малшан, Тер-та. Це сленговий термін, до того ж не зовсім

улесливий. У «Книзі Доброго Господаря» — це Повноземельний період розмноження. Лорду Малшану світ за входними дверима Чорного Дому схожий на величезний *caldo largo*, живий суп, у який він може встромити ополоник — від імені аббала, звичайно! — коли захоче.

Четверо чоловіків з Тер? Губи Малшана вигинаються від презирства і перекошують все його видовжене обличчя. Що вони тут роблять? Що вони *хочуть* тут зробити?

Посмішка починає сходити, коли він бачить біту, яку несе один з них. Вона світиться мінливим різнокольоровим світлом, яке, по суті, залишається білим. Сліпуче світло. Лорд Малшан знає лише одну річ, яка світилась колинебудь таким самим світлом, і це Куля Вічності, яку маленький подорожуючий хлопчик називав Талісманом. Той хлопчик торкався його, і, як би могла йому сказати Лаура Делосіан — як Джек тепер знає сам, — дотик Талісмана ніколи не тьмяніє.

Посмішка зникає зовсім, коли лорд Малшан усвідомлює, що чоловік з биткою — це і є *той хлопчик*. Він знову прийшов надокучати їм, але якщо він думає, що забере головний приз, то сильно помиляється. Крім того, це лишень біта, а не сама Куля; можливо, в цього чоловіка і залишилося трохи енергії від Кулі, але точно небагато. Після стількох років вона достоту як пилінка.

«Пилінка — це все, чого моє дитя буде варте, якщо я дозволю забрати цього хлопчика, — думає лорд Малшан. — Я маю...»

Він переводить своє єдине око на грозову хмару, яка зависла позаду чоловіків із Тер. Від неї надходить сильний заколисуючий гул. Бджоли? Бджоли з жалами? Бджоли з жалами між ним і станцією Гауз-роуд?

Ну, він розправиться з ними. Згодом. Спершу треба розібратися з цими надокучливими чоловіками.

— Доброго дня, джентльмени, — каже лорд Малшан якомога приємнішим голосом. Фальшивий німецький ак-

цент зник, тепер він говорить, як фальшивий англійський аристократ у Вест-Ендській комедії 1950-х років. Або, можливо, як нацистський пропагандист Другої світової війни «лорд Гав-Гав», — просто чудово, що ви зайшли так далеко, в такий неймовірно *чудовий* і водночас паскудний день. Боюсь, тут більшість днів паскудні і Дін Кінцевого світу був просто *створений* для антропоморфізму. На жаль, я не можу надовго затримуватись. Боюсь, саме час для доставки вантажу.

Лорд Малшан піднімає Тая і трясє ним. Хоча очі Тая розплющені і, очевидно, він при свідомості, його руки і ноги звисають, неначе в них немає кісток, як руки ганчір'яної ляльки.

— Опустити його, Маншане, — каже той, що з биткою, і лорд Малшан усвідомлює зі зростаючою тривогою, що в нього *можуть* виникнути з ним проблеми.

У цьому немає жодних сумнівів. Його посмішка розширюється, повністю оголюючи ряд огидних зубів. Вони спрямовані гострими кінчиками всередину. Якщо він зіщипить на чому-небудь зуби, то шматок сам собою відкуситься, якщо намагатись звільнитись із цієї кістлявої пастки.

— Маншан? *Маншан*? Немає нікого з таким іменем. Як і з іменем містер Манді, якщо на те пішло. Всі зникли, будьте здорові, бай-бай, щастя. Що стосується того, щоб поставити хлопчика, не можу цього зробити, любий мій, просто *не можу*. Розумієш, я маю виконати доручення. І дійсно, ви, хлопці, можете вважати, що вам пощастило. Пануванню жаху у вашій місцевості кінець! Ура! Рибак мертвий — вбитий цим хлопчиком просто тут. Насправді, це, безперечно, чудовий хлопчик. — Він ще раз трясє Таєм, стежачи за тим, щоб голова була підведена, не хотілось би йому, щоб кепка впала, о ні.

Його непокоять бджоли. Хто наслав бджіл?

— Мати хлопчика перебуває у психлікарні, — каже чоловік з биткою. Ця біта сяє сильніше, ніж будь-коли, усвідомлює лорд Малшан з дедалі більшим страхом. Тепер

він *дуже* наляканий і страх переходить у злість. Чи можливо таке, що вони заберуть його? Справді, чи можуть вони його забрати? — Вона в психлікарні, хоче, щоб її син повернувся.

Вони зможуть це зробити лише через його труп. Боїться він чи ні, але посмішка лорда Малшана стає ще ширшою. (Перед Дейлом Гілбертсоном відкривається жахлива картина: Вільям Ф. Баклі Молодший з одним оком і обличчям завдовжки у п'ять футів.) Він піднімає в'яле тіло Тая до свого рота, кусає в повітрі майже за дюйм від оголеної шиї хлопчика.

— Нехай її чоловік встромить свого смичка в неї і зробіть ще одного сина — я впевнений, він може це зробити. Зрештою, вони живуть в Тер-та. Жінкам там, щоб завагітніти, достатньо просто пройти вулицею.

Один із бородатих чоловіків каже:

— Їй потрібен цей.

— *Мені* теж, любий друже. *Мені* теж. — Цього разу Лорд Малшан фактично прокусує шкіру Тая, і кров одразу ж з'являється, як після порізу під час гоління. За ними Велика Комбінація товче і товче, але крики припинились, неначе діти, які приводять до руху цю машину, усвідомлюють, що щось змінилось чи може змінитись; що світ дійшов до точки рівноваги.

Чоловік із сяючою биткою ступає на крок вперед. Лорд Малшан, зіщулившись, поступається назад, всупереч самому собі. Показувати свою слабкість і страх — це велика помилка, він знає це, але нічого не може з собою вдіяти. Оскільки це не звичайний Та. Він схожий на одного із колишніх стрільців, воїнів із вищого світу.

— Зробиш ще один крок, і я розірву його горлянку, любий хлопчику. Мені цього не хотілося б, страшенно не хотілося б, але не сумнівайся, що я зроблю це.

— Тоді ти сам помреш за дві секунди, — каже чоловік з биткою. Він, здається, зовсім не боїться ні за себе, ні за Тая. — Це те, чого ти хочеш?

Фактично, якщо вибирати між тим, щоб померти, і тим, щоб піти до Багряного Короля з порожніми руками, то лорд Малшан, вибрав би смерть, так. Але, можливо, до того не дійде. Заспокійливе слово подіяло на хлопчика і подіє принаймні на трьох з них, трьох звичайних. Коли вони лежатимуть на дорозі з розплющеними очима, але непритомні, лорд Малшан зможе розправитись з четвертим. З Сойером, звичайно. Так його звати. Щодо бджіл, безсумнівно, в нього достатньо захисних слів, щоб дістатись до станції Гауз-роуд, до моно. Якщо вони і вжалять його кілька разів, що з того?

— Ти цього хочеш? — запитує Сойер.

Лорд Малшан посміхається.

— *Пнанг!* — кричить він, і за Джеком Сойером Дейл, Шнобель і Док стають нерухомими.

Лорд Малшан посміхається ще ширше.

— Що тепер робитимеш, мій настирливий друже? Що робитимеш, знаючи, що не маєш підтримки друзів, за...

Арманд Шнобель Сент-Пір ступає на крок вперед. Перший крок вимагає чималих зусиль, але наступні кроки робити легше. Борода приховує його холодну, невеличку посмішку, яка оголює зуби.

— Це ти відповідальний за смерть моєї доньки, — каже він. — Хоча ти й не зробив цього власноруч, але ти підбурив Бернсайда на це, чи не так? Я її *батько*, ти, йолопе. І ти думаєш, що одне єдине слово може мене зупинити?

Док, похитуючись, підходить до свого друга.

— Ти збентежив моє місто, — ричить Дейл Гілбертсон.

Він також іде вперед. Лорд Малшан дивиться на них з недовірою. Мова Темряви не зупинила їх. *Жодного* з них. Вони заблокували йому можливість рухатись вперед.

— Я вб'ю його! — гарчить він до Джека. — Я вб'ю його. Що ти на це скажеш, сонечко? Що тоді?

Ось він нарешті: вирішальний момент. Ми не можемо спостерігати згори, оскільки ворон, з яким ми здійснили не одну

подорож (запевняємо, Горг не знав про нашу присутність) мертвий. Але, навіть стоячи осторонь, ми розуміємо, що це звична сцена для тисячі фільмів — щонайменше, дюжини тих, в яких знімалась Лілі Кавано.

Джек націлив біту, ту, яку навіть Шнобель назвав Вундеркіндом. Він тримає її, притиснувши кулясту маківку до нижньої частини передпліччя, іншим кінцем націлившись в голову лорда Малшана.

— Поклади його, — каже він. — Останній шанс, мій друже.

Лорд Малшан піднімає хлопчика вище.

— Давай! — кричить він. — Вистріли блискавкою енергії з цієї штуки! Я знаю, що ти можеш зробити це! Але це також поранить хлопчика! Ти пораниш хлопчика, т...

Із верхівки біти Ричі Сексона вилітає промінь яскравого білого вогню, тоненький, як кінчик олівця. Світло потрапляє в єдине око лорда Малшана і випалює його. Монстр верещить, бо не міг навіть подумати, що Джек підсмажить його, адже він істота з Тер, хоча й надто схвильована. Він сіпається вперед, розтуляє щелепи, щоб вкусити, навіть помираючи.

Але він не може це зробити, тому що *ще одна* блискавка із срібного персня на лівій руці Шнобеля Сент-Піра вистрілює і влучає посланцю аббала просто в рот. Червоні повні губи лорда Малшана палають... однак, похитуючись, він досі стоїть на дорозі, спиною до скелетоподібного хмарочоса Великої Комбінації, намагаючись урвати життя обдарованому сину Джуді Маршалл.

Дейл кидається вперед, хапає хлопчика за талію і плечі, вириває з рук Малшала і відскакує на узбіччя дороги. Його простодушне обличчя бліде, похмуре і рішуче.

— Прикінчи його, Джеку! — волає Дейл. — Прикінчи цього сучого сина!

Джек наближається до осліпленого виючого обвугленого створіння, яке котиться по Конге-роуд і кістки якого

тліють, а руки намагаються щось намацати. Джек кладе біту на праве плече і зосереджує свій зір на кулястій маківці біти. Сьогодні він не розгубиться, сьогодні він володіє биткою, що вражає блискавкою, і не буде дурнем та здійснить удар на повну силу.

— Зберися, любий, — каже він і завдає удару, якому позаздрив би сам Річі Сексон, Великий Мак.

Прискорюючись, біта зустрічається з великою головою лорда Маншана. Розбиває її, як гнилий кавун, від якого розлітаються яскраво-багряні бризки. За мить голова вибухає, забризкуючи присутніх кров'ю.

— Здається, Королю треба шукати нового гінця, — тихо промовляє Шнобель. Він витирає обличчя, дивиться на повну жменю крові і зморщені шматочки шкіри, а тоді недбало витирає об свої потерті джинси. — Хоум ран, Джеку. Це навіть сліпому очевидно.

Дейл, тримаючи Тайлера, каже:

— Справу закрито, гру закінчено, застебніть ширінку.

Капітан поліції Френч Лендінга обережно кладе Тая на землю. Хлопчик дивиться спочатку на нього, потім на Джека. В його помутнілих очах з'являється блиск, який, можливо, означає полегшення, а можливо, і розуміння.

— Біта, — каже він. Його голос настільки грубий і хрипкий, що неможливо зрозуміти, що він говорить. Прокашлявшись, Тай робить ще одну спробу: — Біта. Я про неї мріяв.

— Справді? — Джек стає на коліна перед хлопчиком і простягає її йому.

Тай не виявляє палкого бажання заволодіти неймовірною биткою Річі Сексона, він лише торкається її однією рукою. Біта забризкана згустками крові. Він дивиться на Джека, неначе намагаючись зрозуміти, хто це, у чому полягає його суть, щоб зрозуміти, що його врятовано.

— Джордж, — каже хлопчик. — Джордж. Ретбун. На справді сліпий.

— Так, — каже Джек. — Але іноді сліпий — це не зовсім сліпий. Ти знаєш це, Тайлере?

Хлопчик киває. Джек ще в житті не бачив, щоб хтось виглядав таким виснаженим, збентеженим, розбитим та таким сильно втомленим.

— Хочу, — каже хлопчик. Він облизує губи і знову прокашлюється, — хочу... пити. Води. Хочу до мами. Побачити маму.

— Як на мене, то це звучить як план, — каже Док. Він дивиться тривожно на рештки істоти, яку вони досі вважають містером Маншаном. — Давайте повернемо цього юного хлопця назад у Вісконсин, перш ніж з'явиться хтось із друзів Старого Одноокого.

— Так, — каже Шнобель, — спалити Чорний Дім теж є пунктом порядку денного. Я кину перший сірник або, можливо, зможу підпалити його, знову метаючи іскри своїм перснем. Мені б цього дуже хотілося, проте спершу треба буде вибратися з нього.

— Не могу не погодитись, — каже Дейл. — Не думаю, що Тай зможе зайти далеко чи йти досить швидко, але ми можемо по черзі його не...

— Ні, — каже Джек.

Вони здивовано дивляться на нього.

— Джеку, — каже Шнобель. Він говорить з якоюсь дивною лагідністю: — Є така річ, як зловживання гостинністю, чуваче.

— Ми ще не закінчили, — каже йому Джек. Тоді трясє головою і виправляє сам себе. — Тай іще не закінчив.

Джек Соєр стоїть на колінах на Конге-роуд, думаючи: *«Я був ненабагато старшим від цього хлопчика, коли мчав через усю Америку — і Території — щоб урятувати життя матері»*. Він знає, що це правда і в той же час абсолютно не може в це повірити. Він не може пригадати, як у дванадцятирічному віці, будучи маленьким і на-

ляканим, фактично непомітним для світу, він біг попереду тіней світу. Треба закінчувати. Тай пройшов через дев'ять кіл пекла, тож заслуговує на повернення додому. Але, на жаль, це ще *не* все. Треба зробити ще одну річ.

— Таю.

— Хочу. Додому.

Якщо в очах хлопчика і був блиск, то тепер він зник. Тепер у нього дурнувятий, шокований вираз обличчя біженця на прикордонному контрольно-пропускному пункті чи на воротах концтабору. Це спустошений вираз обличчя того, хто провів надто багато часу в місцях неvezучого опопанакс невезіння. До того ж він дитина, чорт забирай. Всього лише *дитина*. Він заслуговує кращого, ніж Джек Соїєр збирається йому дати. А втім, Джек Соїєр колись теж заслуговував кращого, ніж те, що отримав, і жив, щоб згодом розповісти про це іншим. Це його не виправдовує, звичайно, але додає мужності бути унікальним.

— Таю. — Він хапає хлопчика за плечі.

— Води. До мами. Додому.

— Ні, — каже Джек. — Ще ні.

Він обертає хлопчика, на його обличчі дуже яскраві бризки крові лорда Малшана. Джек відчуває, що чоловіки, з якими він прийшов, — чоловіки, які ризикнули власним життям і своїм здоровим глуздом заради нього, — починають супитися. І нехай. Він має виконати роботу. Він копісмен, а тут досі домінує злочинність.

— Таю.

Нічого. Хлопчик стоїть, не виявляючи жодного інтересу, він намагається перетворитись на м'ясо, яке нічого не робить, окрім як дихає.

Джек показує на огидну конструкцію з опор, ременів, балок і димоходів. Він показує на сильно втомлених мурашок. Вгорі Велика Комбінація зникає у хмарах, а внизу — у мертвому ґрунті. Як далеко вона тягнеться в кожному напрямку? На милю? На дві? Чи є діти над хмарами?

Можливо, вони в кисневих масках, тремтять від холоду, йдучи по бігових доріжках, смикаючи важелі і заводні ручки? Чи змушені діти внизу підтримувати підземний вогонь? Внизу, в лисячих норах і пацючих схованках, де ніколи не світить сонце?

— Що це? — запитує його Джек. — Як ти називаєш це? Як це називав *Берні*?

Тай навіть не реагує. Джек трясє хлопчика. До того ж не так вже й легко.

— Як ти *називаєш* це?

— Агов, чуваче, — каже Док, важким, несхвальним голосом. — Це зайве.

— Заткнись, — каже Джек, не дивлячись на нього. Він дивиться на Тая. Намагаючись побачити щось у цих синіх очах, але там лише збентежена порожнеча. Йому потрібно, щоб Тай побачив цю величезну, шкрябаючу машину, що стоїть он там. Щоб справді побачив. А інакше як він зможе зненавидіти її. — Що це?

Після тривалої паузи Тай каже:

— Велика. Це Велика. Це Велика Комбінація. — Слова виходять повільно і мрійливо, неначе він розмовляє у сні.

— Велика Комбінація, так, — каже Джек. — Тепер зупини її.

Шнобель зітхає. Дейл каже:

— Джеку, ти з'їхав... — А тоді замовкає.

— Я. Не можу. — Тай дивиться на нього ображеним поглядом, неначе намагається показати нам, що Джек має знати це.

— Ти можеш, — каже Джек. — Ти можеш, і ти зробиш це. Як ти собі це уявляєш, Таю? Ми відвернемось від них, повернемо тебе матері, вона зробить тобі чашку «Овалтін», покладе тебе в ліжку, і після цього всі стануть щасливими? — Він говорить збуджено і навіть не думає зупинитись, незважаючи на те, що Тайлер починає плакати. Він знову трясє хлопчиком. Тайлер супиться, але не робить ніяких

спроб, щоб вирватися. — Ти думаєш, що зможеш жити щасливо в той час, як ці діти продовжуватимуть йти і йти далі, в той час як одні падатимуть і їх замінюватимуть іншими. Їхні обличчя будуть снитись тобі, Тайлере. Ти бачитимеш їхні обличчя, їхні брудні маленькі ручки, їхні закривавлені ніжки у своїх клятих *снах*.

— Припини! — різко каже Шнобель. — Припини негайно, або я сам надеру тобі дупу.

Джек повертається, і Шнобель відступається від дикого полум'я в його очах. Дивитись на Джека Соєра в такому стані — це все одно, що дивитись на саму Дін-та.

— Тайлере.

Рот Тайлера тремтить. Сльози котяться брудними, закривавленими щоками.

— Припини. *Я хочу додому!*

— Щойно зруйнуєш Велику Комбінацію — підеш додому. Не раніше.

— *Я не можу!*

— Тайлере, ти можеш.

Тайлер дивиться на Велику Комбінацію, і Джек відчуває, що хлопчик робить кволі, нерішучі зусилля. Нічого не відбувається. Ремені продовжують рухатися, батоги продовжують ляскати, крихітні створіння час від часу падають (або зістрибують) з іржаво-прогнилого південного боку будівлі.

Тайлер знову дивиться на нього, і Джек ненавидить цю порожню дурість в очах, *терпіти* її не може.

— *Я не-е-е мо-ож-жу.* — Тайлер скиглить, і Джек дивується, як такому плаксу в загальному вдалось вижити тут.

Він що, використав усі свої здібності? Невже він витратив увесь свій дар на одне-єдине божевільне вольове зусилля — врятуватись? Невже це справді так? Він не хоче в це вірити. Гнів спалахує в ньому, і він дає Тайлеру ляпаса. Сильного. Дейл розтуляє рот від здивування. Його голова схиляється вбік, очі розширюються від подиву.

Кепка злітає з голови. Джек стояв на колінах перед хлопчиком. Тепер він відкинувся назад, розвалився на своїй дупі посеред Конге-роуд. Хлопчик... що?

«Штовхнув мене. Подумки штовхнув мене».

Так. І Джек раптом відчуває нову яскравість цього місця, яскравий жмут світла, який конкурує зі світлом біти Річі Сексона.

— Тпру, чорт, що відбувається? — кричить Док.

Бджоли теж це відчувають, мабуть, більше ніж чоловіки. Їх заколисує дзигчання переходить у пронизливий крик, хмара ще більше темніє, коли вони щільніше гуртуються. Тепер це скидається на гігантський кулак під нахмуреними пузатими хмарами.

— *Чому ти мене вдарив?* — Тай кричить на Джека, і Джек раптом усвідомлює, що хлопчик міг убити його в пориві, якби захотів.

У Вісконсині ця сила приховувалась (її можна було побачити лише добре натренованим оком). Проте тут... тут...

— *Щоб розбудити тебе!* — Джек кричить у відповідь. Він, відштовхнувшись, підводиться. — Річ була в ній? — і показує на кепку.

Тай дивиться на неї, тоді киває. *«Так. Це кепка. Але ти не знаєш, не можеш знати, як сильно вона діє на тебе, доки не знімеш її. Доки хтось не зіб'є її з твоєї забудькуватої голови».* Він повертає погляд до Джека. Його очі широкі і спокійні. В них більше немає збентеження чи тупості. Він точно не світиться, він палахкотить зсередини, і всі це відчувають — силу, яку затьмарив лорд Маншан.

— Що ти хочеш, щоб я зробив? — запитує він.

Тайлер Маршалл — дитинча левиці.

Джек знову показує на Велику Комбінацію.

— Це те, через що тобі довелося усе пережити. Ти Руйнівник. — Він робить великий вдих, а тоді шепоче на вухо хлопчику: — Зруйнуй її.

Тайлер Маршалл повертає голову і дивиться на Джека. Він каже:

— *Зруйнувати її.*

Джек киває головою, і Тай дивиться на Велику Комбінацію.

— Гаразд, — каже він, говорячи не Джеку, а самому собі. Він моргає, ставить ширше ноги, плескає в долоні перед собою. Маленька зморшка з'являється між бровами, кутики губ піднімаються, утворюючи щось схоже на посмішку. — Гаразд, — шепоче Тай.

Якусь мить нічого не відбувається. Тоді з надр Великої Комбінації доноситься гуркіт. Її верхня частина мерехтить, як міраж. Вартові не розуміють, що відбувається, і в повітрі чуються крики від стьогання металевими батогами. Видно, як збентежені, знесилені діти дивляться вгору і роззираються довкруг. Машинний скрегіт посилюється, надходить із сотні різних джерел. Шестерні обертаються в протилежному напрямку. Зубці защемляються, зупинившись, димлять; колеса пришвидшуються, і зубці просто виломлюються. Уся Велика Комбінація здригається і тремтить. Глибоко в землі парові котли вибухають, і стовпи вогню і пари зупиняються, а іноді перерізають ремені, які рухались тисячі років, прокручуючись завдяки мільярду кровоточивих ніжок.

Це неначе в неймовірно величезному металевому кухлі з'явилося сто тріщин одразу. Джек спостерігає, як діти зістрибують з нижніх рівнів і спускаються по конструкції вниз безперервними лавами. Діти виливаються з тремтячої будівлі десятками незламних потоків.

Перш ніж зеленошкірі нероби з батогами організують спробу зупинити своїх рабів від втечі, бджоли масово збираються навколо величезної ливарні. Коли вартові починають повертатись до дітей, бджоли спускаються розлюченим потоком тріпотливих крилець і голчастих жал. Якась сила передалась їм від Тая, і їхні укуси стали смертельними. Вартові перекидаються і падають з нерухомих ременів і тремтливих

балок. Інші, збожеволівши, шмагають батогами один одного, доки котрийсь із них не летить у темряву.

Банда Соєра не чекає, доки ті повбивають один одного. Королева Бджіл наближається до них з того хаосу, затримується над їхніми підведеними головами і веде їх назад до Чорного Дому.

У світах один за одним — у світах, які межують у численній кількості вимірів всієї нескінченності — зло в'яне і розсіюється: деспоти вмирають, вдавившись курячими кістками; тирани падають швидше, ніж до них встигають долітати кулі, перш ніж їхні підступні коханки подають їм отруйні солодощі; кати у каптурах замертво падають на закривавлених кам'яних підлогах. Вчинок Тая відображається у величезних, незлічених прожилках всесвітів знищенням зла так само, як воно поширювалося. За три світи вище від нашого, у величезному місті, відомому там як Лондіноріум, Тернер Тофам, який протягом двох десятиліть є шановним членом парламенту і протягом трьох — садистом-педофілом, раптом спалахує полум'ям, йдучи по людному авеню, відомому як Пік-а-Дері. Двома світами нижче привабливий молодий зварювальник на ім'я Фредді Гарвер з Айрс Ісле, трохи менш досвідчений член Тофамського клану, скеровує свій зварювальний палик на власну ліву руку і спалює всю плоть аж до кісток.

Високо-високо ув'язнений Багряний Король відчуває глибокий біль у животі і, кривляючись, опускається на стілець. Він знає, що щось важливе змінилося в його похмурому королівстві.

Одразу ж за Королевою Бджіл Тайлер Маршалл з блиском в очах і без страху на обличчі їде верхи на плечах Джека, неначе королівський хлопчик. За Джеком і його друзями сотні за сотнями дітей, які рятуються втечею від споруди, що руйнується, від Великої Комбінації, виходять потоком на Конге-роуд і пустельні поля з обох боків від неї. Деякі з цих дітей — з нашого світу, багато — ні. Діти йдуть темними порожніми рівнинах, одягнені в лахміття, натовпом

наближаючись до входів своїх особистих всесвітів. Батальйони кульгаючих дітей ідуть похитуючись, неначе колони п'яних мурах.

Діти, які йдуть за Бандою Соєра, не менш обдерті, ніж інші, половина з них голі або майже голі. Це діти, чії обличчя ми бачили на картонних упаковках з-під молока, рекламних листівках з написом «ЗНИКЛИ» і на сайтах, спеціально створених для розшуку дітей, обличчя зі снів убитих горем матерів і нещасних татусів. Дехто з них сміється, дехто плаче, дехто і те і інше. Сильніші допомагають слабшим. Вони не знають куди йдуть, але для них це не має значення, вони йдуть, і цього достатньо. Все, що вони знають, — це те, що вони вільні. Величезна машина, яка забирала їхні сили, радість і надію, тепер залишилась позаду, над ними завис захисний дах, і вони вільні.

Рівно о 16:16 Банда Соєра доходять до вхідних дверей Чорного Дому. Тайлер тепер їде верхи на огрядних плечах Шнобеля. Вони спускаються сходами і стають перед поліцейським авто Дейла Гілбертсона (на капоті і в заглибині, де ховаються склоочисники, подекуди лежать мертві бджоли).

— Подивись на дім, Голлівуде, — бурмоче Док.

Джек дивиться. Тепер це *лишень* будинок — триповерховий будинок — який колись, можливо, й був пристойним ранчо, але минули роки, і тепер він у дуже поганому стані. Щоб справити ще гірше враження, хтось облив його чорною фарбою згори-донизу, знизу-догори — навіть вікна були залиті тією ж фарбою. Загальний ефект — сумний та ексцентричний, але аж ніяк не зловісний. Невезіння дому набуло твердої форми і позбулося мерехтіння аббала, залишився лише занедбаний дім старого, який був добряче божевільним і *вкрай* небезпечним. Старий, якого можна покласти в один ряд з нелюдами, такими, як Дамер, Хаарман і Альберт Фіш. Підступне, нестримне зло, яке раніше мешкало в цій будівлі, тепер розвіялось, видалилось, а те,

що залишилося нагадує буркотливого старого в камері смертників. Джек ще має зробити щось із цим мерзенним місцем — те, що вмираючий Мишеня змусив його пообіцяти.

— Доку, — каже Шнобель. — Дивись он туди.

Великий собака — великий, але не велетенський — по-вільно йде дорогою, яка веде до Шосе-35. Він схожий на гібрид боксера і німецького дога. В нього відірвано один бік голови і немає задньої лапи.

— Це диявольський пес, — каже Шнобель.

Док дивиться здивовано.

— Що, *це*?

— Це, — підтверджує Шнобель. — Він витягує свій «9 мм», щоб позбавити це створіння мук, але перш ніж він це встигає зробити, собака падає набік, здригаючись, робить єдиний глибокий вдих і лежить незворушно. Шнобель повертається до Джека і Дейла. — Він набагато менший з вимкненою машиною, чи не так?

— Я хочу побачити маму, — тихо каже Тай. — Будь ласка, можна?

— Так, — каже Джек. — Ти не заперечуєш, якщо ми поїдемо до тебе додому і заберемо батька? Думаю, він теж захоче поїхати.

Тайлер втомлено всміхається.

— Так, — вимовляє він. — Давайте так і зробимо.

— Як скажеш, — каже йому Джек.

Дейл обережно розвертає авто у дворі й прямує до початку дороги, коли Тай скрикує:

— Дивіться! Дивіться всі! Вони йдуть!

Дейл зупиняється, дивиться в дзеркало заднього виду і шепоче:

— О, чорт. Присвята Богородиця. — Він припарковує поліцейське авто і виходить із нього. Вони всі виходять, озираючись на Чорний Дім. Він досі має звичайну форму, проте магія ще не зовсім зникла. Десять дверей — можливо,

в підвалі, чи спальні, чи в брудній і занедбаній, але абсолютно звичайній кухні — залишилися відчиненими. По цей бік — Кулі Кантрі, по-інший, Конге-роуд, на якій димиться щойно зруйнована Велика Комбінація і Дін-та.

Бджоли вилітають на ганок Чорного Дому. Бджоли і діти, яких вони ведуть, виходять групками, сміючись, плачучи, тримаючись за руки. Якусь мить Джек Соєр уявляє тварин, які залишали Ноїв ковчег після повені.

— Свята Маріє, Матір Божа, — шепоче знову Дейл.

Подвір'я заповнюється дітьми, які сміються, плачуть і бурмочуть.

Джек підходить до Шнобеля, який повертається до нього з сяючою посмішкою.

— Діти вийшли, і ми можемо зачинити двері, — каже Джек. — Назавжди.

— Я знаю, що робити, — каже Шнобель.

— Здається, в тебе є чудова ідея?

— Ну, — каже Шнобель, — скажімо так. — Якщо ти пообіцяєш, я маю на увазі справді пообіцяєш не ставити дурнувятих запитань і не згадувати про це пізніше, то сьогодні до півночі я знайду спосіб вигадати дещо ефективно.

— Що? Динаміт?

— Ну, я тебе прошу, — каже Шнобель. — Хіба я не сказав ефективного?

— Ти маєш на увазі?..

Шнобель посміхається, і його очі звужуються.

— Я радий, що ти на моєму боці, — каже Джек, — зустрінемося раніше від півночі на дорозі. Нам доведеться прокрастись, але не думаю, що з цим будуть проблеми.

— Безперечно, адже, коли ми виходили, не було ніяких проблем, — каже Шнобель.

Док поплескує Дейла по плечу.

— Капітане, сподіваюсь, у цьому куточку світу знайдуться хороші організації охорони дітей. Думаю, вони тобі знадобляться.

— Святі... — Дейл переводить перелякані очі на Джека. — Що мені *робити*?

Джек посміхається.

— Думаю, тобі краще подзвонити... як Сара їх називає? Кольоровий загін?

В очах Дейла з'являється проблиск надії. Чи, можливо, це зароджується тріумф. Джон П. Реддінг з ФБР, офіцери Перрі Браун і Джеффри Блек з поліції штату Вісконсин. Він уявляє обличчя цієї трійки, коли вони зіткнуться з середньовічним дитячим Хрестовим походом в західній частині штату Вісконсин. Уявляє Діккенсові стоси паперів, які неодмінно спричинить така нечувана подія. Це займе в них близько кількох місяців, а то й років. Можливо, навіть спричинить нервові зриви. Безумовно, це відверне їхню увагу від начальника поліції Френч Лендінга Дейла Гілбертсона.

— Джеку, — каже він. — Що конкретно ти пропонуєш?

— Грубо кажучи, — каже Джек, — я пропоную, щоб вони виконали всю важку роботу, а лаври залишилися тобі. Як тобі таке?

Дейл задумується.

— Дуже навіть чесно, — каже він. — Що скажеш на те, щоб відвезти цього малого до його батька і обох їх до Ардена, щоб він побачився з матір'ю?

— Добре, — каже Джек. — Але як би мені хотілося, щоб Генрі теж був тут.

— Так само, як і мені, — каже Дейл і сідає за кермо.

За мить вони вже їдуть по дорозі.

— А як щодо тих усіх дітей, — запитує Тай, дивлячись крізь задне вікно. — Ви збираєтесь їх просто залишити тут?

— Я зателефоную в поліцію штату Вісконсин, щойно ми виїдемо на шосе, — каже Дейл. — Думаю, вони виїдуть негайно, чи не так, хлопці? Як і агенти ФБР, звичайно.

— Так, — промовляє Шнобель.

— Неодмінно, — говорить Док.

— Відмінний адміністративний дзвінок, — повідомляє Джек і садить Тайлера собі на коліна. — Зовсім скоро в них усе буде гаразд, — каже він на вухо хлопчику. — Вони бачили набагато гірше, ніж Вісконсин.

Давайте пронесемось легеньким вітерцем повз вікно водія і поспостерігаємо за ними — чотирма хоробрими чоловіками і однією хороброю дитиною, яка вже ніколи не буде такою юною (чи такою наївною) знову. За ними, тепер уже не шкідливий і не магічний, двір Чорного Дому ожив великою кількістю дітей з брудними обличчями і широкими від здивування очима. Англійською тут говорять меншість, а більшість говорять мовою настільки заплутаною, що це буде головоломкою найкращих лінгвістів у світі не один рік. Це початок світової сенсації (уже цього тижня на обкладинці «Таймс» буде напис: «Диво-діти, які з'явилися нізвідки») і, як Дейл уже здогадався, бюрократичного кошмару.

Проте вони в безпеці. І наші хлопці теж. Вони всі повернулися цілі і неушкоджені, хоча ми цього, звичайно, не очікували, адже більшість таких завдань вимагають як мінімум однієї жертви. Якою зазвичай буває другорядний персонаж, такий, як Док, наприклад. Добре все те, що добре закінчується. І це *може* бути закінченням, якщо хочете. Жоден із тих писак, які завели вас так далеко, не заперечуватиме. Якщо ж ви вирішите продовжити, то не кажіть, що вас не попереджали: те, що відбуватиметься далі, вам може не сподобатись.

XXXXXX ДАДЖ РЕПОРТ XXXXXX

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛКУ ПОЛІЦІЇ ФРЕНЧ ЛЕНДІНГ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ СКАСУВАТИ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЮ,

ПОСИЛАЮЧИСЬ НА ПІДТРИМКУ МІСЦЕВИХ ЧИ-
НОВНИКІВ, ДЖЕРЕЛА ПІДТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО ТАМ
БУДЕ ПРИСУТНІЙ ЗНАМЕНИТИЙ КОП ІЗ ЛОС-АН-
ДЖЕЛЕСА; ФБР І ПОЛІЦІЯ ШТАТУ ВІСКОНСИН, ВИ-
СЛОВЛЮЮТЬ СИЛЬНЕ НЕСХВАЛЕННЯ

* * Ексклюзив * *

Один із них Тайлер Маршалл, сам із Френч Лендінга. Ін-
ший — Джозелла Ракін — з маленького села Бетінг у пів-
денній частині Англії. Третій — з Багдада. Загалом сімна-
дцятьеро так званих диво-дітей, яких ідентифікували протягом
тижня з того часу, як їх знайшли, коли вони йшли звичайним
шосе (Шосе-35) у західному Вісконсині.

Але ці 17 — це лише верхівка айсберга.

Джерела, наближені до розслідувань об'єднаних ФБР і шта-
ту поліції Вісконсин (а тепер і ЦРУ?) розповідають «Дадж
Репорт», що дітей є щонайменше 750, це набагато більше,
ніж повідомлялось засобами масової інформації. Хто вони?
Хто викрав їх і куди? Як вони опинились у місті Френч Лен-
дінгу, вимученому серійним убивцею (тепер, як відомо,
покійним) протягом останніх тижнів? Яку роль відіграв
Джек Соєр, детектив з Лос-Анджелеса, який, будучи на
піку слави, в 31-річному віці пішов у відставку? І хто відпо-
відальний за потужний вибух, який зруйнував таємниче
житло в лісі? Вочевидь, центр справи Рибака.

На деякі з цих питань можна буде почути відповідь завтра
в парку Ла Фоллетт у Френч Лендінгу, коли начальник від-
ділку поліції Дейл Гілбертсон проведитиме прес-конфе-
ренцію. Його давній друг Джек Соєр вважає, що він само-
тужки розкрив справу Рибака, і також стоятиме на подіумі
поруч з ним. Також будуть присутні два помічники — Ар-

манд Сент-Пір і Реджинальд Амберсон, які брали участь у рятувальній місії протягом останніх тижнів.

Прес-конференція пройде під сильні — можна навіть сказати різкі — заперечення цільової групи представників ФБР і поліції штату Вісконсин, очолюваної агентом ФБР Джоном П. Реддінгом і детективом поліції штату Вісконсин Джеффри Блеком. «Вони [керівники цільової групи] вірять, що це не що інше, як остання спроба з боку Гілбертсона зберегти свою роботу», — як повідомили джерела. «Він усе зіпсував, але, на його ж щастя, в нього є друг, який багато знає про піар».

Місцеві чиновники Френч Лендінга співають іншої. «Це літо було жахливим для мешканців Френч Лендінга», — каже міський скарбник Бет Варен. «Начальник Гілбертсон хоче переконати людей, що жах закінчився. А якщо, між іншим, він зможе нам дати кілька відповідей з приводу дітей, то це тільки на краще».

Головний інтерес зосереджено на Джеку Голлівуду Соєру, який познайомився з начальником Гілбертсоном і містом Френч Лендінгом під час справи Торнберга Кіндерлінга, так званого вбивці повій. Взяти участь у розслідуванні справи Рибак Соєра переконав Гілбертсон і, ймовірно, він відіграв велику роль у подальшому розвитку подій.

Яких саме подій? Це те, що світ хоче дізнатись. Перші відповіді з'являться вже завтра в парку Ла Фоллетт на березі могутньої Міссісіпі.

Починається...

— Хлопці, ви готові? — запитує Дейл.

— Ой, чуваче, я не знаю, — каже Док.

Це вже не п'ятий, і мабуть, навіть не п'ятнадцятий раз, коли він промовляє це. Він блідий, важко дихає. Четверо чоловіків у Віннебаго, в зеленій кімнаті на колесах, яка стоїть скраю парку Ла Фоллетт. Біля неї подіум, на якому вони стоятимуть (кожного разу переконаючись, що Док міцно тримається на ногах) і оприлюднюватимуть свої ретельно продумані відповіді. На схилі, що спускається до широкої річки, зібралось десь із чотириста журналістів, плюс знімальні групи з шести американських телеканалів і бозна скількох іноземних станцій. Джентльмени ЗМІ не в найкращому настрої, тому що місця перед трибуною зарезервовано для відібраних представників (які виграли лотерею) жителів Френч Лендінга. Такою була жорстка умова Дейла з приводу конференції.

Сама ідея щодо конференції надійшла від Джека Соїєра.

— Розслабся, Доку, — каже Шнобель. Він здається ще більшим, ніж будь-коли, у сірих лляних штанах і білій сорочці з розстебненим коміром, дуже схожий на ведмедя в смокінгу. Він навіть зробив спробу зачесати волосся. — Якщо ти справді відчуваєш, що можеш навалити в штани, обблюватись чи вирубатись, то краще залишайся тут.

— Ні, — жалісливо каже Док. — Назвався грибом — лізь до клятого кошика. Якщо ми вирішили спробувати, то давайте спробуємо.

Дейл, котрий має чудовий вигляд у своїй формі, дивиться на Джека. Останній не менш привабливий у сірому

літньому костюмі і темно-синій шовковій краватці з припасованим синім носовичком, що виглядає з нагрудної кишені піджака.

— Ти впевнений, що ми робимо все правильно?

Джек абсолютно впевнений. Ще не пізно відмовитись і подарувати Кольоровому Загону, як каже Сара Гілбертсон, узяти головну увагу на себе, так само ще не пізно зізнатися, що він у не вигідній позиції. Зробити це можна, розповівши дуже просту історію, яку троє інших чоловіків підтвердять. Тай зробить те ж саме, Джек — упевнений. Історія така: *інший* друг Джека, Генрі Лайден, упізнав Рибак по запису на «911». Цей запис дав йому Дейл, його племінник. Рибак убив Генрі, але не швидше ніж героїчний містер Лайден, незважаючи на смертельні поранення, здав його поліції. (Для Джека інший сенс прес-конференції — віддати належне Генрі, щоб він дістав шану, на яку заслуговує.) Коли вивчили описи житлового майна і земельних ділянок Френч Лендінга, став відомий той факт, що у Чарльза Бернсайда був дім на Шосе-35, недалеко від міста. Дейл представляє Джека і двох здорованів, які просто випадково опинилися поруч (містерів Амберсона і Сент-Піра), які до-сі тут.

— З цього моменту, — неодноразово повторює Джек протягом останніх кількох днів перед конференцією, — ви маєте пам'ятати три маленькі слова, які в більшості кримінальних справ ведуть до виправдальних вироків у суді. І які ці слова?

— Я не пам'ятаю, — каже Дейл.

Джек киває.

— Так. Якщо ви нічого не пам'ятаєте, то ті виродки не зможуть збити вас з пантелику. У тому домі щось було в повітрі...

— Це не брехня, — Шнобель бурчить і кривиться.

— ...і воно затьмарило наш розум. Ми пам'ятаємо лише те, що Тай Маршалл був у задньому дворі прикутий до

стовпа-сушарки для білизни. Перш ніж Шнобель Сент-Пір і Джек Соєр прослизнули мимо поліцейських загороджень і спопелили Чорний Дім пластиковою вибухівкою, один репортер побував там і зробив величезну кількість фотографій, ми знаємо звичайно цього репортера. Венделл Грін нарешті реалізував свою мрію щодо слави і багатства.

— А Бернсайд лежав мертвий біля його ніг, — каже Шнобель.

— Так. З ключем від наручників у кишені. Дейле, ти знайшов і звільнив хлопчика. На тому задньому дворі були ще діти, але скільки...

— Ми не пам'ятаємо, — каже Док.

— Щодо їхньої статі...

— Кілька хлопчиків і кілька дівчаток, — каже Дейл. — Ми не пам'ятаємо достоту, скільки їх було.

— А як щодо Тая, як його було викрадено, що з ним сталося?..

— Він сказав, що нічого не пам'ятає, — каже Дейл, посміхаючись.

— Ми пішли звідти і думаємо, що покликали за собою інших дітей...

— Але точно не пам'ятаємо... — додає Шнобель.

— Так, і на якийсь момент нам здалось, що вони в цілковитій безпеці. І коли ми саджали Тая в поліцейське авто, то побачили, як вони виходили потоком. І покликали на допомогу поліцію штату Вісконсин, — каже Дейл. — *Це я пам'ятаю.*

— Звичайно, пам'ятаєш, — великодушно каже Джек.

— Але ми уявлення не маємо, як це кляте місце вибухнуло до дідькової матері й не знаємо, хто його підірвав.

— Якісь люди, — каже Джек, — є надто багато охочих взяти правосуддя у свої руки.

— Їм ще пощастило, що їм самим не знесло голови, — каже Дейл.

— Гаразд, — каже їм Джек. Вони стоять у дверях. Док витягує сигарету з марихуаною, і чотири швидких глибоких затажки помітно його заспокоюють. — Просто пам'ятайте, чому ми це робимо. Ми маємо розповісти лише, що ми були там першими, ми знайшли Тая, ми бачили *кілька інших дітей*, вирішили, що вони в безпеці, оскільки Чарльз Бернсайд, відомий також як Карл Бірстоун, Монстр із Півдня і Рибак, був уже мертвий. Ми маємо сказати, що Дейл зробив усе можливе, як і ми всі, а тоді передав розслідування до ФБР і поліції штату Вісконсин, які зараз утримують дитину. Точніше сказати, *дітей*. Ми маємо повідомити, що у Френч Лендінгу знову все гаразд, і останнє, хоча не менш важливе: ми маємо повідомити, що Генрі Лайден — це справжня зірка. Героїчний сліпий, котрий розпізнав Чарльза Бернсайда і зробив вирішальний крок у справі Рибак, смертельно поранивши монстра, хоча, зрештою, йому довелося заплатити за це власним життям.

— Амінь, — каже Дейл. — Любий старий дядько Генрі.

За дверима Віннебаго він чує гамір наближення сотні людей. Можливо, навіть тисячі. Він думає: *«Це, мабуть, те, що чують рок-зірки перед виходом на сцену»*. Клубок раптом підсувається до горла, і він щосили намагається проковтнути його. Він вважає, якщо й далі думати про дядька Генрі, то все в нього буде гаразд.

— На будь-які інші, — каже Джек, — надто конкретні питання...

— Ми не пам'ятаємо, — каже Шнобель.

— Там було погане повітря, — погоджується Док. — Воно мало запах хлорофосу чи чогось схожого на те.

Джек переглядається з ними, киває, посміхається. В цілому, це буде щасливий момент, думає він. Вшанування любові. Звичайно, думка про те, що він може померти через кілька хвилин, не приходиться йому в голову.

— Гаразд, — каже він, — давайте вийдемо і зробимо це. Сьогодні ми політичні діячі, політичні діячі на прес-

конференції, політичні діячі, які говорять саме те, про що їх запитують.

Він відчиняє двері автофургона. Гул натовпу стихає в очікуванні.

Вони йдуть до саморобної платформи так: Шнобель, Дейл, Джек і Док. Вони прямують, неначе зірки, під теплі білі спалахи і камери телевізійників. Джек не розуміє, навіщо воно їм — у чарівному Кулі Кантрі день ясний і теплий, — але здається, вони звикли так робити.

Голоси кричать:

— Сюди! — Також висуваються питання, які вони ігнорують — коли настане час відповідати на питання, тоді вони і будуть, як зможуть, — але зараз вони просто приголомшені натовпом.

Шум починається приблизно з двох сотень жителів Френч Лендінга, які сидять на передніх стільцях у відгородженій зоні просто перед подіумом. Вони підводяться на ноги, дехто аплодує, інші махають кулаками в повітрі, як боксерам переможцям. Преса піднімається за ними, і коли наші четверо друзів виходять сходами на подіум, гул сильнішає. Ми з ними, з ними на платформі і, Боже, ми бачимо стільки облич і знаємо, що всі вони дивляться на нас. Тут Моріс Роузен, який дав Генрі диск «Брудної сперми» під час нашого перебування в місті. За ним контингент нині не існуючого «Притулку для старих Макстона»: прекрасна Еліс Везер в оточенні Елмера Джесперсена, Ади Меєргоф (в інвалідному кріслі), Флори Флостед і братів Бочер — Гермі і Том Тома.

Тенсі Френо, яка здається трохи ошелешеною, але не безрозсудливою. Вона стоїть поруч із Лестером Муном, котрий обняв її за талію. Арнольд Кишеньковий Ліхтарик Грабовський, Том Лунд, Боббі Дюлак й інші члени відділку Дейла підвелись, підтанцювують і несамовито аплодують. Дивіться, он там — це Енід Первіс, сусідка, яка зателе-

фонувала Фреду на роботу того дня, коли Джуді, зрештою, дійшла до крайньої межі. Тут Ребекка Вілас, можна сказати, схожа на черницю в сукні з високим коміром (але подякуємо, жаліти сильно її не треба, Бекі назбирала чималеньку суму грошей). З нею Буч Єркса. Позаду натовпу, сором'язливо ховаючись, але будучи не в змозі пропустити триумф своїх друзів, Вільям Страшнер і Хуберт Кантінаро, більш відомі як Диктатор Білл і Сонні. Дивіться туди! Херп Роупер, що зазвичай стриже Джека, стоїть поруч із Буком Евізом, який доставляє пошту. Стільки всіх тих, кого ми знаємо і з якими маємо попрощатися у зовсім не щасливий момент. У першому ряду Венделл Грін підстрибує, як курка на гарячій пательні (бозна як він потрапив в огорожену зону, хоча він з Ла-Рів'єр, а вона — для жителів Френч Лендінга, але він там), фотографує. Двічі він врізається в Елвену Мортон, економку Генрі. Коли він робить це втретє, вона добряче дає йому по голові. Венделл того майже не помічає. Його голові перепадало і більше під час розслідування справи Рибак. Трохи осторонь ми бачимо того, кого, можливо, могли б впізнати, а можливо, і ні. Поважний темношкірий джентльмен у темних окулярах. Він трохи схожий на старого співака блюзу. Також він трохи схожий на кіноактора на ім'я Вуді Струуд.

Оплески вибухають і вибухають. Люди схвально вигукують. Підкидають в повітря капелюхи, які підхоплює легкий літній вітерець. Те, як їх приймають, — це диво. Їх вітають, тим самим підтверджуючи, навіть приймаючи тих (диво) дітей, яких, подекують, тримали в сексуальному рабстві, певним чином, пов'язаному з інтернетом. (Чи не погодитесь ви, що всі ці дивні речі пов'язані якимось чином з Інтернетом?) І також, звичайно, вони аплодують, тому що жахіття закінчилося. Страховисько мертве на своєму власному задньому дворі біля підніжжя прозаїчного, тепер уже зруйнованого алюмінієвого стовпа-сушарки для білизни, і вони знову в безпеці.

О, як гучно звучать оплески протягом останніх моментів життя Джека Соєра на планеті Земля! Птахи стрепенулися на березі річки і, здійнявши крик, піднялись у небо в пошуках тихих околиць. На самій річці вантажне судно відповідає на оплески — чи, можливо, приєднується до них, — сколихнувши повітря гудком знову і знову. Інші кораблі підтримують цю ідею і приєднуються до какофонії.

Джек, не задумуючись, що робить, лівою рукою бере праву руку Дока, а правою — ліву руку Дейла. Дейл бере за руку Шнобеля — і Банда Соєра підводять разом руки, повернувшись обличчям до натовпу.

Це, звичайно, зводить натовп з розуму. Якби не те, що станеться в наступний момент, то це було б фото десятиліття, а можливо, й століття. Вони стоять там з тріумфом, живі символи перемоги, взявшись за руки, простягають їх у небо, натовп аплодує, відеокамери знімають, «Нікони» блимають, і в цей момент починає діяти жінка в третьому ряду. Це ще одна особа, яку ми знаємо, але нам знадобились секунда чи дві, щоб упізнати її, оскільки вона аж ніяк не була причетна до того, що відбувалось. Вона була... можна сказати, у засідці. Двісті передніх місць розігрувались в лотерею у Френч Лендінгу, яку проводили Деббі Андерсон, Пем Стівенс і Діт Джесперсон. Цій жінці дісталось місце під номером 199. Кілька людей відсахуються від неї, коли вона проходить повз них, хоча, шаленіючи від щастя, вони не сильно переймаються нею, цією блідою жінкою з пасмами волосся солом'яного кольору, що прилипло до її щік, із запахом поту, безсоння і горілки. Вона тримає маленьку сумочку. Сумочка відкрита. Вона засовує в неї руку. І ми, живучи у другій половині двадцятого століття, ставши свідками десятків убивств і замахів, завдяки диво-телебаченню знаємо достоту, за *чим* тягнеться туди її рука. Нам хочеться кричати, попередити чотирьох чоловіків, які стоять, взявшись за руки і здійнявши їх до неба, але все, що ми можемо, — це спостерігати.

Лише темношкірий чоловік дивиться, що відбувається. Він повертається і починає йти, знаючи, що вона, ймовірно, випередить його, що він, мабуть, запізниться.

«*Ні*, — думає Спіді Паркер. — *Це не може так закінчитись, не може*».

— *Джеку, падай!* — кричить він, але його ніхто не чує через плескання, вигуки і дикі вітання.

Натовп, неначе навмисно, похитуючись перед ним туди-сюди, блокує йому прохід, куди б він не намагався пройти. Якусь мить Венделл Грін, досі здригаючись, як людина в конвульсіях під час епілептичного нападу, загороджує шлях убивці. Вона відштовхує його вбік з божевільною силою. Чому б ні?

Вона і є божевільна.

— Друзі... — Дейл тримає мікрофон біля самого рота, і колонки, прикріплені до найближчих дерев, жалібно виють. Він стоїть з досі підведеними руками, правицею тримаючи руку Джека, лівицею — Шнобеля. На його обличчі з'являється невеличка вражена посмішка.

— Дякую, друзі, ми дуже вдячні за підтримку, але якщо ви заспокоїтесь...

У цей момент Джек бачить її. Він одразу її впізнає, хоча не зустрівся з нею дуже давно, роки. Звичайно, адже вона плюнула йому в обличчя того дня, коли він залишив будівлю суду в Лос-Анджелесі. Плюнула і назвала покидьком, «припірайлом до стіни». «*З того часу вона схудла фунтів на п'ятдесят*, — думає Джек. — *Можливо, й більше*». Тоді він бачить руку в сумочці і ще до того, як вона її витягує, розуміє, що відбувається. Найгірше те, що він нічого не може вдіяти. Док і Дейл тримають його руки намертво. Він глибоко вдихає і кричить, як його вчили робити в таких ситуаціях — «*Пістолет!*» — але Дейл Гілбертсон не чує, що він каже, і лише киває, неначе відповідає: «*Так, це весело*». За нею Спіді Паркер розштовхує

аплодуючий веселий натовп. Було б чудово, якби він використав якийсь хороший магічний трюк — але ні. Спіді Паркер, відомий на Територіях як Паркус, просто пробиває собі шлях між рядами, в той час як жінка стоїть під платформою і витягує пістолет. Це старий «Бульдог» 32 калібру, обмотаний чорною кухонною стрічкою, і у Джека є лише з півсекунди, щоб подумати, що, можливо, він розсиплеться в неї в руці.

— *Пістолет!* — кричить знову Джек, і Док Амберсон чує його і бачить навіжену жінку, яка присіла просто перед ними.

— О Боже, — каже Док.

— *Ванда, ні!* — кричить Джек.

Док відпускає його ліву руку (Дейл досі тримає правицю підведеною в літне повітря), і Джек простягає її перед себе, як регулювальник вуличного руху. Перша куля Ванди Кіндерлінг влучає просто в долоню, тоді вона цілиться ще, і куля наскрізь пролітає крізь його ліве плече.

Ванда говорить до нього. Надто багато шуму, щоб Джек міг її почути, але він знає, що вона каже: *«Ось, тримай, сучий ти сину, припирач до стінки... Торні передає тобі вітання»*.

Решту п'ять куль вона відправляє Джеку Соєру в груди і горло.

Ніхто не чує нечутні клацання, які видає «Бульдог» 32 калібру Ванди, ніхто — через плескання і веселощі, але Венделл Грін тримав свою камеру піднятою вгору, і коли детектив смикається назад, палець нашого улюбленого репортера просто рефлекторно натискає кнопку для висування об'єктива. Він робить вісім знімків, третій — це фотографія, яка згодом стане такою ж відомою, як світлини морських піхотинців, що піднімають прапор на Ютзіма і фото Лі Гарві Освальда, який хапається за живіт на парковці перед поліцейським відділком Даласу. На фото Венделла Джек Соєр

спокійно дивиться вниз, у напрямку жінки, що стріляє (яка є просто плямою внизу кадру), його обличчя виражає прощення. Крізь діру в долоні простягнутої руки проглядається денне світло. Краплі крові, неначе рубіни, зависли в повітрі поряд з пораненим горлом.

Веселі крики і оплески припиняються, неначе їх відрізали. Це момент жахливої збентеженої тиші. Джек Сойер двічі поранений в легені і один раз у серце, а також у руку і горло, стоїть незворушно, дивлячись на дірку нижче розчепіrenих пальців, але вище від зап'ястка. Ванда Кіндерлінг пильно дивиться на нього, підвівши очі вгору, оголивши зціплені зуби. Спіді Паркер дивиться на Джека з виразом неприхованого жаху, який не можуть приховати його широкі сонцезахисні окуляри. Ліворуч від нього, вгорі, на одній зі спеціально встановлених для засобів масової інформації автовішок, які оточують платформу, молодий відеооператор втрачає свідомість і падає на землю.

Тоді раптом стоп-кадр, відзнятий Венделлом, не знаю чого, переривається, і все повертається до руху.

Ванда Кіндерлінг кричить:

— *Побачимось у пеклі, Голлівуде!* — Кілька людей згодом підтвердять це. А тоді прикладає дуло свого «32-го» собі до скроні.

Її погляд злісного задоволення змінюється на більш типове приголомшене нерозуміння, коли натискання її пальця викликає лише звичайне клацання. «Бульдог-32» — порожній.

За мить її вже майже немає — зламана шия, зламане ліве плече, зламані чотири ребра — оскільки Док стрибає зі сцени на неї і кидає її на землю. Його лівий черевик випадково зачіпає голову Венделла Гріна, але цього разу у Венделла лише виступає кров на вусі. Ну, не завжди ж йому має діставатись сповна, чи не так?

На платформі Джек Сойер дивиться на Дейла і не вірить, намагається говорити і не може. Він похитується, залишається ще якусь мить у вертикальному положенні, а тоді

валиться з ніг. Приголомшений захват на обличчі Дейла вмить змінюється на шок і страх від хвилювання. Він хапає мікрофон і кричить:

— ЙОГО ПІДСТРЕЛИЛИ, ПОТРІБЕН ЛІКАР! — Колонки верещать іще більше.

Не підходить жоден лікар. Багато хто з натовпу в паніці починає тікати. Паніка поширюється.

Шнобель стає на одне коліно, повертає Джека. Джек дивиться на нього, досі намагаючись говорити. Кров ллється з кутиків його рота.

— О чорт, погано, Дейле, все *зовсім погано*, — кричить Шнобель, а тоді його хтось штовхає і він звалюється.

Хто б міг подумати, що худий старий негр, вистрибнувши на сцену, зможе звалити такого здорованя, як Шнобель, але це не звичайний старий. І ми це чудово знаємо. Його оточує тонка, але добре видима оболонка білого світла. Шнобель бачить її. Його очі розширюються.

Натовп тимчасом розбігається в чотирьох напрямках за компасом. Паніка заражає також деяких леді і джентльменів із преси. Не Венделла Гріна; він тримається, мов герой, робить знімки, аж доки його «Нікон» не стає порожнім, як пістолет Ванди Кіндерлінг. Він фотографує темношкірого чоловіка, коли той стоїть, тримаючи Джека Соєра на руках; знімає, коли Дейл Гілбертсон кладе руку на плече темношкірого; фотографує, коли темношкірий повертається і говорить з Дейлом. Коли Венделл пізніше запитає у начальника поліції Френч Лендінга, що той старий тип сказав йому, Дейл відповість, що не пам'ятає — крім того, серед того всього гармидеру він ледь міг щось розібрати. Все це брехня, але ми можемо бути впевнені в тому, що якби Джек Соєр почув відповідь Дейла, то пишався б ним. Коли сумнівається, то кажи, що не пам'ятаю.

На останній фотографії Венделла Дейл і Шнобель дивляться з однаково приголомшеним виразом обличчя, коли старий тип піднімається східцями до Віннебаго з Джеком

Сойером на руках. Венделл не уявляє, як такий старий може нести такого здорованя — Сойер має футів шість висоти і щонайменше 190 фунтів ваги — але він вважає, що це те ж саме, що дозволяє збентеженій матері підняти авто чи вантажівку, якою затисло її дитину. До того ж це не має значення. Це дрібниці у порівнянні з тим, що станеться далі.

Коли група чоловіків, яка складається з Дейла, Шнобеля і Дока вдираються в Віннебаго (Венделл — у хвості цієї групи), то бачать один перевернений стілець і кілька крапель крові Сойера на кухні, у якій Джек давав своїй маленькій банді останні інструкції. Слід крові веде до задньої частини автофургона, де розташовані складане ліжко і туалетна кабінка. Тут краплі й бризки уриваються.

Джек і старий, який доніс його сюди, просто зникли.

Док і Шнобель бурмочуть щось майже в істериці. Вони перебивають один одного питаннями, куди зник Джек, і збентежено міркують над останніми кількома хвилинами на платформі, перш ніж почалась стрілянина. Здається, вони не можуть це просто відпустити, і в Дейла самого з'являється думка, що і він тривалий час не зможе цього забути. Тепер Дейл усвідомлює, що Джек побачив жінку, яка наближалась, і намагався вивільнити руку з його руки, щоб мати можливість зреагувати.

Він думає, що, мабуть, саме час закінчувати з роботою начальника поліції і шукати собі інше заняття. Але не зараз. Зараз він хоче забрати Шнобеля і Дока від поліцейських, заспокоїти їх. І він має їм щось сказати, що допоможе їм у цьому.

Том Лунд і Боббі Дюлак приєднуються до нього, і вони троє разом зі Шнобелем і Доком виходять із Віннебаго, де спеціальний агент Реддінг і детектив поліції штату Вісконсин уже розташовують ПРЗ (периметр розслідування злочину). Щойно вони заходять за платформу, Дейл дивиться в обличчя двох здоровенних байкерів.

— Слухайте мене, — каже Дейл.

— Я мав стати перед ним, — каже Док. — Я бачив, що вона йде, чому я не став перед ним...

— Заткнись і *слухай!*

Док замовкає. Том і Боббі також слухають, їх очі розширюються.

— Темношкірий сказав дещо мені.

— Що? — запитує Шнобель.

— Він сказав: «Дозволь мені забрати його, можливо, ще є шанс».

Док, який знається на вогнепальних пораненнях, видає *зневірливий* смішок.

— І ти йому повірив?

— Тоді не зовсім, — каже Дейл. — Але коли ми зайшли всередину і побачили, що там нікого немає...

— І задніх дверей теж, — додає Шнобель.

Скептицизм Дока дещо зблід.

— Ти справді думаєш?..

— Так, — каже Дейл Гілбертсон і витирає очі: — Я маю сподіватися, і ви хлопці маєте допомогти мені.

— Гаразд, — каже Шнобель. — Тоді допоможемо.

Нам здається, що тут ми маємо залишити їх назавжди, де вони стоять під блакитним літнім небом поруч із Батьком Вод, стоять поруч із платформою, на стінках якої кров. Скоро життя знову наздожене їх і поверне до шаленого ритму, але протягом кількох хвилин вони разом, їх об'єднає надія щодо нашого спільного друга.

Давайте залишимо їх так, гаразд?

Залишимо їх у надії.

КОЛИСЬ ДАВНО НА ТЕРИТОРІЯХ...

Колись давно (як зазвичай починаються всі найкращі історії, коли всі жили в лісі і ніде інде) вкритий шрамами Капітан Зовнішньої Варти на ім'я Фаррен провів переля-

каного хлопчика по імені Джек Соєр через намет Королеви. Проте цей маленький хлопчик не бачив двору Королеви; ні, його вели лабіринтами коридорів, завісами, таємними і рідко відвідуваними місцями, де павуки снували у високих кутках, а повітря було спекотним і важким від запахів, які ширилися з кухні.

Нарешті Фаррен поклав руки під пахви хлопчика і підвів його. «Зараз перед тобою щілина», — шепоче він — пам'ятаєте? Думаю, пам'ятаєте. Думаю, ми обоє пам'ятаємо, хоча ми були тоді молодшими, чи не так? *Посунь її ліворуч.*

Джек зробив, як йому веліли, і це дало йому можливість заглянути в кімнату до Королеви; кімнату, в якій майже всі очікували її смерті... так само, як Джек очікував смерті матері в номері готелю «Альгамбра», поруч із садами Нью-Гемпшир. Це була світла, простора кімната, наповнена метушливими медсестрами, які вдавали заклопотаність і цілеспрямованість, оскільки навіть не уявляли, як можуть допомогти своїй пацієнтці. Хлопчик дивився крізь щілину на жінку, яка спершу видалась його матір'ю, магічно перенесеною в це місце, і ми дивилися разом із ним, але ніхто з нас не здогадувався, що через багато років, вирісши, ставши дорослим чоловіком, Джек Соєр буде лежати в тому ж ліжку, де він уперше побачив Двійника матері.

Паркус, який переніс його з Френч Лендінга до Внутрішніх бароній, тепер стоїть біля щілини, крізь яку колись дивився Джек з капітаном Фарреном. Поруч із ним Софі з Канна, тепер відома на Територіях як Юна Королева і Софі Хороша. Сьогодні немає медсестер в опочивальні; Джек мовчки лежить під вентилятором, що повільно обертається. В тих місцях, де його шкіра не забинтована, вона бліда. Його заплющені повіки — фіолетово-багряні. Те, як піднімається і опускається тонке ляне простирадло, яким він накритий аж до підборіддя, важко помітити... але так. Він дихає. Зараз принаймні він живий. Софі тихо каже: — Якби він не торкався Талісмана...

— Якби він не торкався Талісмана, фактично не тримав його в руках, він би помер ще там, на платформі, ще до того, як я до нього наблизився, — каже Паркус. — Але звичайно, якби не Талісман, його б там не було.

— Які в нього шанси? — Вона дивиться на нього. Десь Джуді Маршалл уже почала повертатись до свого звичайного приміського життя. Проте в її Двійника не буде такої нагоди — важкі часи повернулися в цю частину всесвіту — і її очі виблискують владним, царським світлом. — Скажіть мені правду, сер, і не треба мені брехати.

— Я би й не зміг, міледі, — каже він їй. — Я вірю, що завдяки залишкам захисту Талісмана він одужає. Ти сидітимеш поруч з ним, і одного ранку або вечора його очі розплющатся. Не сьогодні і, мабуть, не цього тижня, але невдовзі.

— А як щодо повернення до того світу? До світу його друзів?

Паркус переніс його в це місце, тому що тут досі витає примарний і по-дитячому милий дух хлопчика, який був тут раніше, ніж дорога випробувань відкрилась перед ним, і якимось чином захищає його. Перебуваючи тут, він був абсолютно простодушним. Паркуса здивувало в дорослому Джеку і зворушило до глибини душі те, скільки щироросердості маленького хлопчика досі залишилось у дорослого чоловіка.

Звичайно, причиною цього теж є Талісман.

— Паркусе? Подумки ви десь витаєте.

— Недалеко, моя леді, недалеко. Чи повернеться він до свого світу після того, як його було смертельно поранено три, можливо, навіть чотири рази, після того, як його серце було фактично продірявлено? Я приніс його сюди, тому що вся магія, якої він торкався і яка змінювала його життя, тут сильніша, хай там як. Території були невичерпним джерелом для Джека Соєра з часів його дитинства. Але прокинеться він іншим. Він буде неначе...

Паркус замовкає, задумавшись. Софі спокійно чекає. Здалека, з кухні, лунає крик кухаря, який напускається на одного зі своїх помічників.

— Є тварини, які живуть у морі, дихаючи зябрами, — на решті каже Паркус. — І через деякий час у деяких із них розвиваються легені. Такі створіння можуть жити і під водою, і на суші. Так?

— Так мені розповідали, коли я була дівчинкою, — терпляче погоджується Софі.

— Але деякі з цих істот втрачають зябра і можуть жити лише на суші. Джек Соєр тепер один з таких створінь. Ти чи я можемо пірнути і проплисти під водою якийсь час, так само і він зможе повертатись і відвідувати свій світ на короткі періоди... пізніше звичайно. Але якщо ти чи я спробували б жити під водою...

— Ми б потонули.

— Безперечно. І якщо Джек спробує жити знову у своєму світі, повернувшись до маленького будинку на Норвеї Веллі, наприклад, його рани відновляться протягом кількох днів чи тижнів. Мабуть, в іншій формі — у його свідоцтві про смерть може бути зазначено серцевий напад, наприклад, — але насправді вб'ють його кулі Ванди Кіндерлінг. Той самий постріл у серце Ванди Кіндерлінг. — Паркус оголює зуби. — Ненависна жінка! Я думаю, що аббала відомо про неї не більше, ніж мені, але глянь, якої шкоди вона заподіяла.

Софі ігнорує це. Вона дивиться на мовчазного чоловіка, що спить в іншій кімнаті.

— Приречений жити в такому приємному краю, як цей... — Вона повертається до нього. — Це ж приємний край, чи не так, сер? Досі приємний, незважаючи ні на що?

Паркус усміхається і нахиляється. На шиї зуб акули похитується на кінці гарного золотого ланцюжка.

— Звичайно, що так.

Вона жваво киває.

— Тож жити тут, можливо, буде не таким уже й жахом. Він нічого не каже. Через хвилину чи дві її удавана жвавість зникає, а плечі опускаються.

— Я б зненавиділа це, — каже вона тихим голосом. — Якби мені заборонили відвідувати власний світ, окрім коротких візитів... слово честі... якби я була змушена повернутись при першому кашлі чи першому болю в грудях... я б зненавиділа це.

Паркус знизує плечима.

— Він буде змушений прийняти це. Подобається це йому чи ні, його зябра зникли. Тепер він створіння Територій. І Бог Тесля знає, що тут для нього є робота. Справа з Вежею наближається до своєї кульмінації. Я вірю, що Джек Соєр відіграє свою роль у цьому, хоча й не переконаний. У будь-якому разі, коли його рани зарубцюються, він не захоче працювати. Але він копісмен, а для таких завжди знайдеться робота.

Вона дивиться крізь проріз у стіні, її обличчя стривожене.

— Ти маєш допомогти йому, люба, — каже Паркус.

— Я люблю його, — каже вона, говорячи дуже тихо.

— І він любить тебе. Але попереду ще багато труднощів.

— Чому так, Паркусе? Чому життя завжди вимагає так багато, а дає так мало?

Він притягує її, щоб обійняти, і вона охоче підходить і притискається обличчям до його грудей. В темряві, за покоюми, в яких спить Джек Соєр, Паркус відповідає на її питання одним єдиним словом:

Ка.

Епілог

Вона сидить поруч із його ліжком у першу ніч Повно-Земного місяця, на десятий день після її розмови з Паркусом у таємному коридорі. Вона чує, як надворі діти співають «Зелена кукурудза А-Дайо». У неї на колінах вишивання. Це літо, досі літо, і повітря солодке від літньої чарівності.

У цій величезній кімнаті, де колись лежала Двійник матері Джека Соїєра, він розплющує очі.

Софі відкладає вишивання вбік, нахиляється і торкається губами його вуха.

— З поверненням, — каже вона. — Мое серце, мое життя, моя любове, з поверненням.

14 квітня 2001 року

Зміст

<i>Частина перша. Ласкаво просимо в Округ Кулі</i>	11
<i>Частина друга. Викрадення Тайлера Маршалла</i>	141
<i>Частина третя. Нічний берег Плутона</i>	375
<i>Частина четверта. Чорний Дім і за ним</i>	687
Епілог	797

Літературно-художнє видання

КІНГ Стівен, СТРАУБ Пітер

Чорний Дім

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Координатор проекту *Т. М. Куксова*
Відповідальний за випуск *В. А. Криворотов*
Редактор *Т. І. Риженко*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *М. М. Черкашина*

Підписано до друку 14.02.2017. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 42. Наклад 5000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Кінг С.

К41 Чорний дім : роман / Стівен Кінг, Пітер Страуб ; пер. з англ.
З. Дюг. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 800 с.

ISBN 978-617-12-2894-8 (PDF)

Жахливі вбивства дітей змушують 35-річного Джека Соєра, детектива з Лос-Анджелеса, що раптово пішов у відставку на злеті блискучої кар'єри, знову взятися до справи. Він довго намагався триматися осторонь цього розслідування, бо відчував: темне та містичне з самого дитинства, що про нього намагався не згадувати багато років, повернулося і кличе його до країни Багряного Короля. Він має пригадати, ким він є у світі Двійників і знайти відповідь, хто і навіщо викрадає малюків. Бо лише Джек знає, як відкрити вхід до Чорного Дому, оселі болю і відчаю, що ховається у власній неіснуючій тіні, аби встигнути врятувати малого Тайлера Маршалла...

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)

1. Бажмут (Артемівський), вул. Незалежності, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
2. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
3. Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
4. Бердянськ, просп. Азовський, 35-А (ТЦ «DEL.MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
5. Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зораний», місце 103), (06153) 3-48-40
6. Вінниця, вул. Папаніна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
7. Вознесенськ, вул. Сінкова, 5-А, (05134) 3-20-19
8. Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
9. Дніпропетровськ, просп. Дмитра Яворницького, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
10. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Mirada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
11. Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Волак», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
12. Запоріжжя, просп. Соборний, 58, (061) 787-63-86
13. Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
14. Івано-Франківськ, пл. Ринку, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
15. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
16. Ізюм, пл. Джона Ленона, 7, (05743) 3-14-72
17. Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТД «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
18. Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
19. Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
20. Київ, вул. Маршала Маліновського, 12-А (ТРЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
21. Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
22. Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
23. Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
24. Кировоград, пров. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
25. Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТД «Бульвар», 2-й поверх), (03352)-5-21-40
26. Котопол, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
27. Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
28. Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
29. Кременчук, вул. Соборна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
30. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
31. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
32. Личманськ, просп. Перемоги, 117 (ТЦ «Лимон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
33. Лубин, пл. Ярмакова, 30-А (ТЦ АТБ), (05361) 7-17-10
34. Луцьк, вул. Лесі Українки, 53 (ТЦ «Галерея Центр», цокольний поверх), (0332) 78-35-08
35. Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
36. Львів, вул. Городоцька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
37. Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Глизнавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
38. Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
39. Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
40. Мукачеве, вул. Федорова, 6 (ТЦ ЦУМ)
41. Ніжин, вул. Шевченка, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
42. Миколаїв, вул. Польомінська, 63/2, (0512) 47-58-43
43. Нікополь, просп. Трубників, 14 (ТЦ ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
44. Нова Каховка, вул. Паризької комуні, 13 (ТЦ «Центральний», колишній «Дітятич світ», 2-й поверх), (05549) 7-96-51
45. Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
46. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
47. Одеса, вул. Краснова, 17 (орієнтир — пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
48. Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
49. Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (0523) 7-15-50
50. Павлоград, вул. Центральна, 84-А, (057) 752-65-92
51. Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
52. Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
53. Прилуки, вул. Київська, 138 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04637) 3-29-00
54. Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
55. Селдове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинок побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
56. Слоб'янськ, пл. Соборна, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
57. Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
58. Тернопіль, вул. Перля, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
59. Ужгород, вул. Минайська, 16-Г (ТЦ «Колізей», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
60. Умань, вул. Шевченка, 23-А (ТЦ «Сті»), (047) 444-000-6
61. Фастов, вул. Івана Мазепи, 6 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04565) 6-05-11
62. Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
63. Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
64. Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
65. Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
66. Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
67. Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
68. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
69. Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
70. Чернівці, вул. Гоголя, 10, (0372) 58-72-44
71. Шостка, вул. Карла Маркса, 24 (у відділенні ПриватБанку), (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua